

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ VE SİYASET ANA BİLİM DALI

**XX. VE XXI. DÖNEM GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİ VE SİYASİ
FAALİYETLERİ
(1996-1999-2002)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZELİHA ÇINĞI

GAZİANTEP
EKİM 2019

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ VE SİYASET ANA BİLİM DALI

**XX. VE XXI. DÖNEM GAZİANTEP MİLLETVEKKİLERİ VE SİYASİ
FAALİYETLERİ
(1996-1999-2002)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZELİHA ÇINĞI

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GEÇER

GAZİANTEP
EKİM 2019

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ VE SİYASET BİLİMİ ANA BİLİM DALI

XX. VE XXI. Dönem Gaziantep Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri

Zeliha ÇINĞI

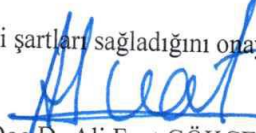
Tez Savunma Tarihi: 02/10/2019

Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç.Dr.Erol ERKAN
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürü
SBE Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

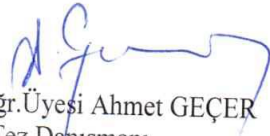

Doç.Dr Ali Fuat GÖKÇE

Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

(Unvanı, Adı ve SOYADI)
İkinci Tez Danışmanı (varsa)

Dr.Öğr.Üyesi Ahmet GEÇER
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans/Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:
(Unvanı, Adı ve SOYADI)

Dr.Öğr.Üyesi Ahmet GEÇER

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet SARITÜRK

Dr.Öğr.Üyesi Eray GEMİCİ

İmzası

ETİK BEYAN

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Zeliha ÇİNGİ

11.10.2019

ÖZET

XX. VE XXI. DÖNEM GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİ VE SİYASİ FAALİYETLERİ (1996-1999-2002)

ÇİNĞİ, Zeliha

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ABD

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üy. Ahmet GEÇER
Ekim 2019, 438 Sayfa

Bu çalışmanın amacı, 20 ve 21. dönemlerde (1996-1999-2002) seçilip mecliste yer alan Gaziantep Milletvekilleri ve milletvekillerinin yasama faaliyetleri ele alınmıştır. Bunun yanında siyaset ve siyasal faaliyetin kavramsal çerçevesine yer verilmiştir. Bu kapsamda öncelikle siyasal sistemler ele alınmış, ardından demokrasinin tanımı, demokrasi modelleri, parlamenter sistem, parlamenter sistemde anayasal organlar, Türkiye’de parlamenter sistemin gelişimi açıklanmıştır. Sonrasında çalışmanın sınırlı olduğu dönemi ifade eden 1996-1999-2002 dönemlerinde genel olan Türkiye’nin durumu ele alınmıştır. Yine çalışmanın sınırlı olduğu il olan Gaziantep’in coğrafi, demografik, sosyal, ekonomik ve siyasi yapısı açıklanmıştır. Ardından ele alınan dönemler için Gaziantep’te genel seçim sonuçları açıklanarak değerlendirilmiştir. Sonrasında araştırma kapsamındaki milletvekillerinin biyografileri sunulmuştur. Gaziantep milletvekilleri sosyodemografik özellikleri bağlamında değerlendirilmiş ve bu bölüm tamamlanmıştır. Sonraki bölümde Gaziantep milletvekillerinin TBMM’deki konuşmalarına yer verilmiştir. Son olarak Gaziantep Milletvekillerinin yasama faaliyetleri yorumlanarak açıklanmıştır. Araştırmada TBMM tutanak dergilerinden faydalanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: 20. Dönem, 21. Dönem, Gaziantep Milletvekilleri, TBMM, Yasama Faaliyetleri

ABSTRACT

XX.AND XXI. PERIOD POLITICAL ACTIVITIES OF GAZİANTEP DEPUTIES

(1996-1999-2002)

ÇİNĞİ, Zeliha

Master's Thesis, Public Administration and Political Science

Supervisor: Assist. Dr. Ahmet Geçer

October 2019, 438 pages

The aim of this purpose is to examine the legislative activities of Gaziantep deputies who were in the national assembly in the 20th and 21st parliaments (1996-1999-2002). Moreover, the conceptual framework of politics and political activities were also discussed. Within this scope, previous political systems were discussed and definition of democracy, democratic models, parliamentary system, constitutional branches in the parliamentary system, and the development of parliamentary system in Turkey are described. Afterward, the general status of Turkey in the periods of 1996-1999-2002 was addressed as it constitutes the limited period of this study. Likewise, Gaziantep's geographical, demographic, social, economic and political structure was also explained as it also constitutes the limited framework of this study. Furthermore, the results of general election in terms of Gaziantep were also explained and evaluated. Afterward, the biographies of the deputies included within the scope of the study are provided. Gaziantep deputies are evaluated in terms of their sociodemographic properties and that section of the study is completed. In the following section, the speeches of Gaziantep deputies in the Grand National Assembly of Turkey are included. Lastly, legislative activities of Gaziantep deputies were interpreted and explained. In the study, minute journals of the Grand National Assembly were used.

Keywords: 20th Parliament, 21st Parliament, Gaziantep Deputies, Grand National Assembly of Turkey, Legislative Activities

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar.....	vii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Siyasetten Siyasal Faaliyete Kavramsal Çerçeve.....	2
1.1.1. Siyasal Sistemler.....	3
1.1.2. Demokrasi Kavramı.....	6
1.1.3. Demokrasi Modelleri.....	8
1.1.3.1. Klasik Demokrasi.....	8
1.1.3.2. Seçkin Demokrasi.....	10
1.1.3.3. Korumacı Demokrasi.....	11
1.1.3.4. Çoğunlukçu Demokrasi.....	11
1.1.3.5. Doğrudan Demokrasi.....	12
1.1.3.6. Katılımcı Demokrasi.....	12
1.1.4. Parlamenter Sistem.....	14
1.1.5. Parlamenter Sistemde Anayasal Organlar.....	17
1.1.5.1. Yasama.....	17
1.1.5.2. Yürütme.....	18
1.1.5.3. Yargı.....	19
1.2. Türkiye’de Parlamenter Sistemin Gelişimi.....	20
1.2.1. Başlangıçtan I. Meşrutiyet Dönemine Kadar.....	22
1.2.2. I. Meşrutiyet Dönemi.....	23
1.2.3. II. Meşrutiyet Dönemi.....	24
1.2.4. Cumhuriyet Dönemi.....	25
1.3. 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye.....	30
1.3.1. 28 Şubat 1997 askeri müdahalesi.....	30
1.3.2. Kasım 2000 ve Şubat 2001 ikiz krizleri.....	41
1.3.3. 17 Ağustos 1999 Marmara ve 12 Kasım 1999 Depremleri.....	47
1.4. Gaziantep’in Coğrafi, Demografik, Sosyal, Ekonomik ve Siyasi (İdari) Yapısı.....	49
1.5. Gaziantep’te Genel Seçim Sonuçları (25 Aralık 1995 ve 18 Nisan 1999).....	58
1.6. Gaziantep Milletvekillerinin Biyografileri (1996-2002).....	59
1.6.1. Nurettin Aktaş.....	59
1.6.2. Kahraman Emmioğlu.....	59
1.6.3. Mehmet Bedri İncetahtacı.....	60
1.6.4. Mustafa Rüştü Taşar.....	61
1.6.5. Ünal Yaşar.....	62

1.6.6. Mehmet Batallı.....	62
1.6.7. Ali İlksoy.....	62
1.6.8. Mustafa Yılmaz.....	63
1.6.9. Hikmet Çetin.....	63
1.6.10. Ali Özdemir.....	64
1.6.11. Mehmet Ay.....	64
1.6.12. Mehmet Hanifi Tiryaki.....	65
1.6.13. İbrahim Konukoğlu.....	65
1.7. Gaziantep Milletvekillerinin Genel Özelliklerinin Değerlendirilmesi ve Sosyokültürel Özellikleri (1996-2002).....	66
2. GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ KONUŞMALARI (1996-2002)	69
2.1. 20. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (8 Ocak 1996-18 Nisan 1999).....	69
2.1.1. Nurettin Aktaş.....	69
2.1.1.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	69
2.1.2. Kahraman Emmioğlu.....	70
2.1.2.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	70
2.1.2.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	75
2.1.2.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	82
2.1.3. Mehmet Bedri İncetahtacı.....	84
2.1.3.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	84
2.1.3.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	92
2.1.3.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	97
2.1.4. Mustafa Rüştü Taşar.....	99
2.1.4.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	99
2.1.4.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	111
2.1.4.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	114
2.1.5. Ünal Yaşar.....	117
2.1.5.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	117
2.1.5.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	117
2.1.6. Mehmet Batallı.....	119
2.1.7. Ali İlksoy.....	119
2.1.7.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	119
2.1.7.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	120
2.1.8. Mustafa Yılmaz.....	123
2.1.8.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları.....	123
2.1.8.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları.....	125

2.1.8.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	125
2.1.9. Hikmet Çetin	127
2.1.9.1. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	127
2.1.9.2. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	127
2.2. 21. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (18 Nisan 1999-14 Kasım 2002).....	128
2.2.1. Ali İlksoy.....	128
2.2.1.1. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	128
2.2.1.2. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	130
2.2.2. Mustafa Yılmaz	131
2.2.2.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	131
2.2.2.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	133
2.2.2.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	134
2.2.3. Ali Özdemir.....	135
2.2.3.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	135
2.2.4. Mehmet Ay.....	136
2.2.5. Mehmet Hanifi Tiryaki.....	136
2.2.5.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	136
2.2.5.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	138
2.2.5.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	139
2.2.6. Mehmet Bedri İncetahtacı	140
2.2.6.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	140
2.2.6.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	142
2.2.6.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	148
2.2.7. Nurettin Aktaş	150
2.2.7.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	150
2.2.7.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	152
2.2.8. Mustafa Rüştü Taşar.....	153
2.2.8.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	153
2.2.8.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	154
2.2.8.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	156
2.2.9. İbrahim Konukoğlu	157
2.2.9.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları	157
2.2.9.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları	162
2.2.9.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları.....	167
3. GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ YASAMA FAALİYETLERİ (1996-2002)	171
3.1. 20. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (8 Ocak 1996-18 Nisan 1999).....	171

3.1.1. Nurettin Aktaş	171
3.1.1.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Kanun Teklifleri.....	171
3.1.1.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	171
3.1.1.3. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Gensoru Önergesi	172
3.1.2. Kahraman Emmioğlu	172
3.1.2.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	172
3.1.2.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Meclis Araştırma Önergesi	188
3.1.3. Mehmet Bedri İncetahtacı	190
3.1.3.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	190
3.1.4. Mustafa Rüştü Taşar.....	191
3.1.4.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	191
3.1.5. Ünal Yaşar.....	247
3.1.5.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	247
3.1.6. Mehmet Batallı.....	269
3.1.7. Ali Ilıksoy.....	269
3.1.8. Mustafa Yılmaz.....	270
3.1.9. Hikmet Çetin	270
3.1.9.1. İlk İmza Sahibi Olduğu Kanun Teklifleri.....	270
3.1.9.2. İmzası Bulunan Gensoru Önergeleri	270
3.1.9.3. Büyük Millet Meclisi Başkanı Seçimi	270
3.2. 21. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (18 Nisan 1999-14 Kasım 2002)	271
3.2.1. Ali Ilıksoy.....	271
3.2.2. Mustafa Yılmaz.....	271
3.2.3. Ali Özdemir.....	271
3.2.3.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	271
3.2.4. Mehmet Ay.....	278
3.2.4.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	278
3.2.4.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Meclis Araştırma Önergesi	290
3.2.5. Mehmet Hanifi Tiryaki.....	292
3.2.6. Mehmet Bedri İncetahtacı	292
3.2.6.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	292
3.2.7. Nurettin Aktaş	298
3.2.7.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	298
3.2.8. Mustafa Rüştü Taşar.....	370
3.2.8.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	370
3.2.9. İbrahim Konukoğlu	412
3.2.9.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi	412

3.3. 20 ve 21. Dönem Gaziantep Milletvekillerinin TBMM'deki Yasama Faaliyetlerinin Genel Analizi.....	422
3.3.1. Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri.....	422
3.3.2. Gaziantep Milletvekillerinin Yasama Faaliyetleri	423
4. SONUÇ	425
KAYNAKÇA	428
ÖZGEÇMİŞ.....	438

TABLÖLAR

Tablo 1. Milletvekillerinin Demografik Özellikleri	66
Tablo 2. Milletvekillerinin Sosyokültürel Özellikleri	67
Tablo 3. 20. Dönem Milletvekillerinin Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri	422
Tablo 4. 21. Dönem Milletvekillerinin Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri	423
Tablo 5. 20. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Faaliyetleri	423
Tablo 6. 21. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Faaliyetleri	424

1. GİRİŞ

Parlamente sistemi uygulamakta olan demokratik ve modern toplumlarda hükümet, yasama, yürütme temelinde, ulusal ve bireysel çıkarlar doğrultusunda açıklanmaktadır. Anayasalar parlamente sistemi biçimlendirmektedir. Parlamente sistemde meclis, yalnızca yasamaya odaklanmakta ve kabine yürütme görevini yerine getirmektedir. Parlamente rejim, çağımızdaki demokratik sistemlerde en sık karşılaşılan rejim olarak karşımıza çıkmaktadır. Sistemin temeli parlamento etrafında şekillenmektedir. Bundan dolayı yürütme organı, yani hükümet, parlamentoya karşı sorumluluk taşımaktadır. Hükümetler parlamentonun çoğunluğunun güvenine dayalı olarak kurulmaktadır. Parlamente sistem ve meclis hükümeti arasında yürütmenin konumu açısından farklılıklar bulunmaktadır. Yürütme, parlamente sistemde güçlü ve baskın olup aynı zamanda özerk ve belirli yetkilere de sahiptir.

Bu çalışmanın amacı, 1996-2002 döneminde Gaziantep milletvekillerinin siyasi faaliyetlerini ele almaktır. Bu kapsamda çalışma üç bölümde tamamlanmıştır. Birinci bölüm, giriştir. Burada çalışmanın kavramsal çerçevesine yer verilmiştir. Siyasal sistemler, demokrasi kavramı, demokrasi modelleri, parlamente sistem, Türkiye’de parlamente sisteminin gelişimi, çalışmanın kapsadığı döneme ilişkin Türkiye’de genel durum ele alınmıştır. Sonrasında Gaziantep’in coğrafi, demografik, sosyal, ekonomik ve idari yapısı açıklanmıştır. Milletvekilleri ile ilgili kısma geçmeden önce araştırma sınırlarını kapsayan 1995 ve 1999 Genel Seçimlerine ilişkin detaylara Gaziantep kapsamında yer verilmiştir. Daha sonra ilgili dönemlerde seçilen Gaziantep milletvekillerinin biyografileri sunulmuştur. Bu bilgilerden sonra, Gaziantep milletvekillerinin genel özellikleri değerlendirilmiş ve sosyokültürel özellikleri açıklanmıştır. Üçüncü bölümde Gaziantep milletvekillerinin TBMM’deki yasama faaliyetleri 1996-2002 dönemlerine atıf yapılarak ele alınmıştır. Öncelikle milletvekillerinin konuşmalarına yer verilmiş, ardından yasama faaliyetleri TBMM arşivlerinden faydalanılarak sunulmuştur. Son olarak bu faaliyetlerin genel analizine yer verilerek partiler bazında yasama faaliyetleri ile milletvekillerinin yasama faaliyetleri tabloları yardımıyla ele alınmıştır.

Çalışma amacı çerçevesinde bundan sonraki bölümlerde siyasal sistemlerden başlanarak gerekli kavramsal açıklamalara yer verilmektedir.

1.1. Siyasetten Siyasal Faaliyete Kavramsal Çerçeve

Bu bölümde Kavramsal çerçevenin siyasal sistemler, demokrasi kavramı ve demokrasi modelleri başlıkları ile, parlamenter sistemi ve parlamenter sistemde anayasal orgaların neler olduğu üzerinden gidilecektir.

Siyaset sözcüğü farklı kültürlerde farklı anlamlarda kullanılmaktadır. Örneğin; Arapça dilinde siyaset, “at eğitimi” anlamına gelmektedir. Batı dillerindeki karşılığı ise, Yunanca kökenli “politika” sözcüğüdür. “Polis”, Yunanca dilinde kent devletlerine verilen genel isimdir ve devlete ait işler anlamına gelmektedir. Kışlalı (2010, s.17-19), siyaset bilimini siyasal otorite ile ilgili kurumların, bu kurumların ortaya çıkmasında ve çalışmasında rol oynayan davranışların bilimi olarak tanımlamaktadır. At bakıcısı anlamında seyis kelimesiyle aynı kökten gelen siyaset kelimesi, Daver’e göre (2003), Osmanlı döneminde devlet yönetimiyle ilgili faaliyetlerin yanı sıra devlete karşı işlenen ve kamu düzenini bozmaya yönelik işlenen suçlara verilen cezaları da kapsamaktadır.

Siyaset en geniş anlamıyla, toplumların iktidar olma eylemlerini düzenleyen genel kuralları koymak, korumak ve değiştirmek için sürekli olarak gerçekleştirdikleri faaliyetlerin bütünüdür (Heywood, s.1). Siyaset, insanların yaşamlarını düzene sokan, bununla ilgili genel kuralları koyan ve bu kuralları hem koruyan hem de yeri geldiğinde değiştiren faaliyetlerin tümü olarak algılanabilir. Siyaset, devlet çatısı etrafında toplanan sosyal bir örgütlenme biçimi olarak bakanlar kurulu, devlet daireleri meclis ve pek çok devlet organı tarafından şekillenmektedir. Ayrıca, bu devlet çatısının dışında da o toplumda var olan siyasal partiler ve siyasal aktörler tarafından da gerçekleştirilen iktidara yönelik faaliyetlerin bütünüdür. İktidar kavramının olduğu her yerde siyasetten söz edilebilir. Siyasi iktidarın odak noktasında bir tarafta toplumu yönetenler yani hükümet edenler varken, diğer tarafta da siyasal aktörler tarafından yürütülen siyasi faaliyetler ve halk bulunmaktadır. Bu iki taraf sürekli olarak birbiriyle siyasi anlamda iletişim halindedirler. Siyasal iletişimi kamuoyunun güvenini kazanmak ve istediği doğrultuda yönlendirmek olarak tanımlayan Kalender (2000), iktidar olma çabalarına uygun olarak yürütülen, propaganda ve halkla ilişkiler teknikleri kullanılarak yapılan iletişim faaliyetleri olarak kavramsallaştırır

1970’li yıllarda ise, o zamana kadar gündeme gelmemiş yeni bir gelişme yaşanmıştır. Adalet Partisi, 1977 yılı genel seçimlerinde seçim kampanyalarını yürütmek üzere Cen Ajans ile anlaşarak bir ilke imza atmıştır. Bu uygulama Türkiye’de siyasal partilerin seçim

çalışmalarına yeni bir bakış açısı getirmiş ve ilk kez profesyonel bir ajans ile çalışılmıştır. Cen Ajans, AP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in konuşmalarından oluşan ve güncel sorunlardan derlenen bant kayıtları hazırlayıp üç büyük ilde yirmi bin civarında dağıtmıştır. "Demirel Evinizde" adı verilen bu bantlarla birlikte Cen Ajans, gazete ilanları ve afişler ile bantlardaki temaları destekleyen ve birbirini tamamlayan profesyonel bir kampanya yürütmüştür. Tüm bu çalışmalar Türkiye siyasal iletişim tarihinde ilk planlı siyasal tanıtım faaliyetleri olarak tarihe geçmiştir (Yıldız, 1994, s.49).

1.1.1. Siyasal Sistemler

Yönetimin iki erki olan yasama, yürütme güçlerinin tek bir merkezde konsantrasyonu şeklindeki monarşik devlet örgütlenmesi çeşitlerinden biri olan mutlak monarşilerde, bu iki erkin yanında yargı da yönetici-liderde toplanmış olup, ülkedeki yegâne ve en üst iktidar sahibi bu kişidir (Gözler K. , 2012, s. 85). Bu tarz örgütlenmelerde bütün yönetsel kuvvetler hükümdarın kişiliğine kenetlenmiştir. Başka bir deyişle; iktidara sahip olanın limitsiz kuvveti olan devlet idaresi düzenidir (Hekimoğlu, 2010, s. 54). Yönetici, istediği takdirde devlet bünyesinde daimi birimler kurabilir ve bunların görev ve sorumluluklarını belirlemede mutlak bir serbestiye sahiptir. Bu serbesti, hükümdarın kişisel kanaatlerine dayandığından verilen görev, sorumluluk ve hakları her an geri alabilmeyi de kapsamaktadır (Hazır, 1990, s. 147).

Diktatörlük ise hem devlet idaresinin düzeni hem de liderlik kapsamında değerlendirilebilir. Yekten tüm yönetim bileşenlerinin (yasama, yürütme, yargı); bir zümrenin ya da kişinin hegemonyası altında olduğu diktatörlük rejiminde; olağanüstülük halinden bahsedebilmekteyiz (Gözler K. , 2012, s. 86).

Diktatörlük rejiminde, siyasi yetkiler yönetilenlere veya onların meşru vekillerine verilmez. Muhalefetin tamamının sindirildiği bu rejim kesinlikle demokrasinin çok uzağındadır. Aynı zamanda, bu tarz baskıcı dikta rejimlerinin demokratik teamüller veyahut bu kavramların içinin boşaltılmasıyla yerleştirildiğini görebiliriz. Nicel anlamda oyların önemli bir kısmını ele geçiren diktatörlerin kendilerini meşrulaştırmasının bu anlamda altı çizilmelidir, zira demokratik esasların yine demokrasi aracılığıyla kaldırılabilmesi demokrasinin tehdidi kendinden menkul handikaplarından biridir (Hekimoğlu, 2010, s. 78-79).

Hükümet sistemlerinin sınıflandırılmasında "Meclis Hükümeti Sistemi" erkler birliğini esas alan modellere örnek olarak gösterilmektedir. Kanun koyma ve kanunu işleme güçlerinin tek bir parlamentoda toplandığı yönetime "konvansiyonel rejim" veya halkça bilinen ismiyle

"meclis hükümeti rejimi" denir. Meclis hükümeti rejiminin kapsamı, anayasayı temel alan demokratik hükümet sistemleri arasında daha dardır. B. Çağlar bu konuyu şöyle ifade eder: "Meclis hükümeti rejimi, rejimlerin en az bilineni ve Anayasa tarihinin "malaime"sidir" (Çağlar, 1989, s. 266). İlk olarak, anayasa uzmanlarının ve politologların çoğunun bu hükümet sistemine açıkçası pek kredi vermemesini sayabiliriz, zira pratiğe dökülmüş örnekleri çok azdır. Diğer bir sebebiyse bu sistemin geçmişinde saklıdır. (Turhan, 1989, s. 24). Çünkü güçler birliğini savunan bu sistem, Fransız ihtilali esnasında ortaya çıkan tepeden inme (jacobin) diktatörlüğün ve terörün nedenlerinden ve yükümlülüklerinden sayılmıştır.

Fransa'da 1792 yılından 1795'e kadar, yürürlükte olan "Ulusal Konvansiyon Meclisi" bu sistemi uygulamıştır. Ulusal Konvansiyon Meclisi'nin hazırladığı 1793 tarihli anayasada da aynı sistemin devamı tasarlanmış fakat uygulamaya dökülmemiştir. Hala geçerli olan 1874 İsviçre Konfederasyonu Anayasası da bir anlamda bu sistemi öngörmüştür. I. Dünya Savaşı'ndan sonra bütün Alman eyaletleri (Lander) ve Baltık devletleri (Estonya, Letonya ve Litvanya) ve Avusturya (1920-1929 arası) meclis hükümeti sistemiyle örgütlenmiştir. Aynı şekilde 1921 Anayasası ile Türkiye de bu sistemin uygulandığı ülkelerden biri olmuştur (Erdoğan M. , 2001, s. 185).

Bu sistemin düşünsel çıkış noktası, Fransız filozof Jean Jacques Rousseau'nun milli irade ve egemenliğin bölünemezliği prensibine dayanmaktadır. Ulusal egemenlik teorisi, sınırlı bir zamanda sınırlı bir yerdeki insanların kendi iradelerinden haricen soyut bir konsept olan ulusun egemenliğin; yegâne temeli ve maliki olduğunu ifade eder. Soyut yapısı itibarıyla kendine has bir istenci mevcuttur ve işte bu istenç; yasa koyma anlamında egemendir.

Yürütme ise iktidarın bir enstrümanı olup, bağımsız değildir (Turhan, 1989, s. 24). Rousseau; halkın doğrudan değil de seçtiği vekilleri aracılığıyla egemenlik hakkını kullanmasını reddediyordu. Yani egemenlik hakkının birilerine devredilmesine ve temsilen idaresine karşıydı. Ona göre, egemenlik hakkı genel bir istençtir ve istencin temsil edilebilmesi mümkün değildir. Rousseau'nun fikirleri günümüzün temsili demokrasisine uyarlandığında, milli irade ve ulusal egemenliğin tek mesnedinin ve ifade edildiği düzlemin meclis olduğu düşünülmüştür. Fakat, parlamentoda bulunan halkın temsilciliği unvanını taşıyanlar, milletin temsilciliğini yapamazlar; ancak ve ancak milletin, bazı işlerinin yapılması için yetki ve sorumluluk verdiği kimselerdir (Göze, 2013, s. 199). Yani hukuken yasama ve yürütmenin mecliste birleşmesi, yürütme erkinin yasamanın elindeki bir enstrüman olması, parlamento

namı hesabına; onun buyruk ve talimatlarıyla hareket etme mecburiyeti Meclis Hükümeti Sisteminin en büyük özelliğini teşkil etmiştir (Kubalı, 1971, s. 367).

Meclis hükümetinde, bir yandan yürütme erkinin parlamentoda olması gerekliliği ifade edilirken, öbür yandan bu hükümet sisteminin çıkış noktasının millet olduğu ve milli iradenin tam anlamıyla tecelli etmesinin zarurieti iddia edilmektedir. Dolayısıyla, meclis hükümetinde senato tarzı ikinci bir meclis milli iradeyi etkileyebileceğinden, parlamento tek meclisten ibaret olmalıdır (Turhan, 1989, s. 27).

Meclisin kendi kendini çağırabilme ve kendini feshetme hakları da meclis hükümetinin mühim bir özelliğidir. Zira yönetimle alakalı bütün gücün meclise verildiği bir ortamda bunun kadar tabii bir vaka olamaz. Diğer bir özellik ise; yürütmenin verdiği kararları iptal ve değiştirme yetkisinin yine meclisin elinde olmasıdır.

Bu sistemde; parlamento, yürütme tarafından feshedilemez (Teziç, 1998, s. 398). Yürütme bir enstrüman niteliği taşıdığı için; bağımsız olmayıp, yasamaya bağlı olarak işleyen, yasama tarafından atanan kolejyal özellikte bir komite olduğundan (Onar, 2000, s. 363) bakanlar meclise karşı sadece kendi işlerinden ötürü sorumluluk sahibidirler; bu sistemde kolektif bir mesuliyet mevzubahis değildir (Gözübüyük, 1991, s. 37).

"Meclisin istimrarı" şeklinde adlandırabileceğimiz; parlamentonun, devamlı olarak bakanları kontrol edebilme ve emir verebilme yetisinin istikrarı adına, her zaman toplantı içinde bulunması gerekliliğinden söz edebiliriz (Turhan, 1989, s. 27).

Bu sistemin enteresan bir noktası da, teoride yürütmenin meclise bağlılığı ilkesi bulunurken, pratikte neredeyse her zaman bunun tersinin deneyimlenmesidir. Modern devletler arasında meclis hükümeti sistemini uygulayan tek ülke olduğu savunulan (Teziç, 1998, s. 397). İsviçre'de dahi bu düzen yozlaşarak Birleşik Devletler'de ki başkanlık sistemine benzemeye başlamıştır (Lijphart, 1997, s. 27). Zira Teziç'in de öne attığı "...yürütme organı üyelerinin, gerektiğinde meclis tarafından görevlerinden uzaklaştırılabilmeleri..." koşulu yerine gelmiştir. İsviçre sisteminde, Federal Meclis (yasama) ve Federal Konsey (yürütme) güvenoyu talebi, siyasal sorumluluk ve gensoru tarzı yürütmenin düşürülmesini sağlayacak mefhumlar mevcut değildir (Teziç, 1998, s. 398). Bu nedenle, başkanlık sisteminde görülen "yürütme erkinin görevi süresince yasamanın güvenoyuna tabi olmaması" hali İsviçre'de görülmektedir. Komünizm teorisinde de güçler ayrılığının, burjuva sınıfının devleti ele geçirmesine zemin hazırladığı savunulmaktadır. Ve meclis hükümeti sistemi öncelikli

tercihtir. Marksizm, güçler birliğini ve meclis hükümeti sistemini savunmaktadır (Turhan, 1989, s. 29).

Bu sistemin ya da konvansiyon teorisinin asıl önemi, pratiğe dökülmesinden ziyade en başta meclisin üstünlüğü prensibi olmak üzere öteki hükümet şekillerine olan etkisidir. Parlamenter sistem ya da başkanlıkla yönetilen ülkelerde sistem fark etmeksizin; yarı doğrudan hükümet sistemi araçlarından yararlanıldığında da konvansiyon teorisinin etkisi altında kaldıklarını belirtebiliriz. Semi-direkt sistemde halkın oyuyla iş başına gelen meclisin yanında; milli egemenliğin tecelli etmesini sağlayan aygıtlar halkın kanun teklifi, referandum ve halkın vetosudur. Bu tarz aygıtların yerinde ve usulüne uygun olarak kullanıldığı tek devlet olan İsviçre'nin bu konuda ihtisaslaştığı ve rahat rahat başka devletlerce taklit edilemeyeceği ortadadır. Bu aygıtlar aktüel olarak parlamenter sistemlerde ve başkanlığın yürürlükte olduğu devletlerde başarıyla uygulanmaktadır (Turhan, 1989, s. 30).

1.1.2. Demokrasi Kavramı

İnsanlar bir araya gelerek toplumları oluşturmuşlardır. Bu toplumun yönetilmesi önemli bir sorun olarak her zaman var olagelmıştır. Topluluklar huzur ve güven içinde yaşamak için merkezi bir yönetim anlayışının oluşturulmasına karar vermiştir. Bu yüzden insan topluluklarının ortaya çıkışından beri birçok yönetim biçimi denenmiş ve en iyi yönetim biçimine ulaşmak için çok sayıda çalışma yapılmıştır (Işık, 2014, s. 329). Bu çalışmaların ve arayışların sonunda demokrasi adı verilen bir kavram oluşturulmuştur. Eski Yunan filozoflarından beri demokrasi kavramı hakkında çokça tartışma yapılmıştır. Tartışmaların ve yaşanan birçok olayın sonunda demokrasi kavramı çok farklı siyasal biçimlere sahip olmuş ve çeşitli alanlarda kullanılmıştır. Güncellemelerle ve yenilemelerle birbirinden çok farklı özelliklere sahip demokratik yönetim biçimleri ortaya çıkmıştır (Özdemir, 2013, s. 73).

Demokrasi kavramı ilk olarak eski Yunan devletlerinde ortaya çıkmış bir kavramdır. Grekçede halk anlamına gelen demos kelimesi ile idare anlamına gelen kretos kelimelerinin birleşmesiyle ortaya çıkan demokratia kelimesinin değişip dönüşmesi sonucunda demokrasi kelimesine ulaşılmıştır. Buna göre demokrasi en basit anlamıyla halk idaresi anlamındadır (Saray, 1999, s. 1). Türk Dil Kurumuna göre demokrasi, halk egemenliği temelinde oluşturulan yönetim biçimidir (TDK, 2019). Çok daha yaygın bir tanıma göre demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi biçimidir (Ertan, Atatürk'ün Demokrasi Anlayışı Üzerine Bir

Değerlendirme, 2012, s. 1). Abraham Lincoln, demokrasinin amacının halkın halk tarafından halk için yönetilmesi olması gerektiğini vurgulamıştır (Anıl, 2006, s. 9).

Tarihe bakıldığında demokratik niteliği taşıdığı görülen ilk yapılara Antik Yunan şehir devletlerinde rastlanmaktadır. Belirgin demokratik niteliklerin olduğu şehir ise Atina'dır (Güveyi, 2012, s. 138). Bu şehir devletlerinde görülen demokratik nitelikler oldukça ilkel bir yapıya sahipti. Demokratik uygulamalar nüfus olarak 10.000'i geçmeyen çok az sayıda insana uygulanıyordu. Şehir devletinin vatandaşı olmayan insanlar barbar olarak kabul edildiği için demokratik kurallar onlara uygulanmıyordu (Saray, 1999, s. 3). Atinalılar kendilerini ilgilendiren bir durum olduğunda meydana toplanmakta ve çeşitli konularla ilgili kararlar almaktadırlar. Genellikle oylama şeklinde kararlar alınır ve bütün kararlar şehirde bulunan bütün gruplar tarafından uygulanır. Bu oylamaya herkesin katılmaması nedeniyle tam bir demokrasiden bahsedilememektedir. Belirli bir yaşa gelmiş ve köle olmayan erkek vatandaşların katılması şartı bir ayrımcılığın var olduğunu göstermektedir. Bu yüzden bu dönemde uygulanan demokrasinin oligarşik olduğu söylenmektedir (Güveyi, 2012, s. 138). Çeşitli demokratik uygulamaların kısmi olarak da olsa Roma şehirlerinde uygulandığı belirlenmiştir. Roma'nın yıkılışından sonra uzun süre boyunca demokratik bir yapının var olduğu bir devlet veya siyasal yapı görülmemiştir. 18. yüzyılda Amerikan Bağımsızlık Bildirisi ve Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin kabul edilmesiyle birlikte iki kıtada demokrasinin uygulanması kabul edilir duruma gelmiştir. Bu yüzyıl içinde demokrasi farklı birçok olayla şekillenmiş ve önemli derecede gelişim göstermiştir. Uygarlığın teknik açıdan gelişimine koşut bir demokrasi gelişiminden bahsetmek mümkündür (Anıl, 2006, s. 9).

Demokrasi sayesinde toplum sivil bir niteliğe kavuşmakta, siyasal iktidar seçimle göreve gelmekte, hukuk üstünlüğü sürekli gözetilmekte ve siyasal partilerin varlığı sayesinde çoğulcu bir anlayış güdülmemektedir (Işıklı, 2014, s. 12). Toplum her zaman tek bir yapıdan oluşmamaktadır. Farklı insan topluluklarıyla çok büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. Demokrasi sayesinde farklı niteliklere sahip insan topluluklarının çıkarları ve varlıkları koruma altına alınır. Bu durum aynı zamanda siyasi hayatın zenginleşmesini sağlamaktadır. Oraya çıkan tartışmalarda, fikir ayrılıklarında ve çeşitli sorunlarda ortak bir zemin ve çözüm alanı oluşturma en iyi demokratik yönetimlerde gerçekleşmektedir. Meşru olarak kabul edilen bir sistemin var olması uzlaşmayı daha da kolaylaştırmaktadır (Yaylı & Pustu, 2008, s. 133). Bu yüzden demokratik yönetim sistemi toplum içinde güvenli ve huzurla yaşamak için en uygun siyasal düzeni tesis etmektedir.

Toplumlar özgün yapılarına, politik ve sosyo-ekonomik durumlarına göre demokrasiye şekil vermişler ve uygulamalarını yapılandırmışlardır. Antik Yunan şehirlerinden itibaren demokrasi çok farklı yapılara bürünmüş ve yapılan yorumlarla farklı bakış açıları oluşturulmuştur. Bu durumda çok farklı demokrasi tipi ortaya çıkmıştır. Demokrasinin doğrudan kabulü ise ancak 20. yüzyıl ile birlikte gerçekleşmiştir. Saygın bir değere sahip olan demokrasi anlayışı bugün en uygun siyasal anlayış olarak görülmektedir. İnsan haklarının ve hukukun üstünlüğünün garantisi konumunda bulunan neredeyse tek siyasal anlayıştır (Demir, 2010, s. 597). Demokrasinin varlığını sürdürebilmesi için bazı prensiplerin uygulanması gerekmektedir. Bu prensipler; hukukun üstünlüğü, seçme ve seçilme hakkı, eşitlik, adalet, şeffaflık, çoğunlukçu yapı, özgürlük ve güçler ayrılığıdır (Saray, 1999, s. 2).

1.1.3. Demokrasi Modelleri

Şehirlerin nüfusunun artmasıyla birlikte binlerce kişinin bir meydanda sık sık buluşarak toplu kararlar olması bir noktadan sonra olanaksız hale gelmiştir. Bu yüzden doğrudan katılım için farklı yöntemler geliştirilmiştir. Demokrasi kavramı farklı şekillere bürünmek zorunda kalmış ve yeni demokratik modeller oluşturulmuştur. Bu yeni modeller farklı birçok uygulama ve teorik altyapıya sahip olsa da temel olarak demokrasiden yola çıkmaktadırlar. Doğrudan veya dolaylı katılım, eşitlik, yurttaşlık, halk egemenliği ve özgürlük gibi kavramlara olan çeşitli yaklaşımlarda görülen farklılıklar ortaya yeni demokrasi anlayışları çıkarmıştır (Uygur Gündüz, 2013, s. 6).

1.1.3.1. Klasik Demokrasi

Antik Yunan döneminde ortaya çıkan şehir devletlerinde görülen ilk demokrasi örnekleri klasik demokrasinin kökeni olarak kabul edilmektedir. Bu devletler belirgin kültürel nitelikler etrafında toplanmış olsa da yönetim ve ekonomi yapıları birbirinden farklıydı. Refah seviyesi, demokrasi anlayışı yönünden gelişmiş bir devlet olan Atina şehir devleti sunduğu özgün yapıyla birlikte sık sık araştırmalara konu olmaktadır (Hellas & Ober, 2010, s. 3). Şu anda demokrasi adı altında yapılan birçok faaliyetin ilk örneklerinin bu devlet içinde görmek mümkündür. M.Ö. 700-480 yıllarında Arkaik Dönem adı verilen dönemde yapılan demokratik uygulamalar M.Ö. 480-323 yıllarından yaygınlık kazanmıştır. M.Ö. 323-31 yıllarını kapsayan Helenistik Dönem'de varlığını sürdüren demokratik anlayış, Roma İmparatorluğu'nun egemenliği sonucunda ortadan kalkmıştır.

İlk Yunan demokrasisi örnekleri sonrakileri yoğun bir şekilde etkilemiştir. Bu yüzden bu dönemde ortaya çıkan siyasal yapının detaylı bir şekilde incelenmesi çok önemlidir (Bal H. , 2014, s. 219). Klasik Demokrasi'nin geçerli olduğu Atina şehir devletinde insanlar kendi çıkarlarını da göz önünde bulundurarak faaliyetlerinde gönüllülüğü öne çıkarmaktadırlar. İnsanlar doğrudan bu amacı güdüyor olmasalar da sonuç olarak topluma fayda sağlamaktadırlar. Ortada her zaman bir rekabet var olsa da ortaya çıkan dengesizlikler çeşitli çözümlerle denge noktasına ulaşmakta ve elde edilen faydalar yeni ürünlerin ve üretim tekniklerinin keşfinde kullanılmaktadır.

Sosyal yaşamın dengeli bir şekilde var olması için ekonomik yaşam da dengeli bir şekilde var olmalıdır. Sağlıklı bir bütçe yapısı, istikrarlı bir piyasa, uygun fiyatlandırma mekanizması, sağlam altyapı devletin uygulamalarıyla gerçekleşmiştir. Böylesi bir ortama katılan bir bireyin yasalara ve uygulamalara saygılı birine dönüşmesi beklenir. Ayrıca yaşamın daha değerli hale gelmesi de kaçınılmaz olacaktır. Devletler toplumsal yaşamın tesisi bakımından rolleri dağıtırken sübvansiyonlar, vergilendirme, ithalat-ihracat vergileri, fiyat ve miktar kontrolleri, tekelleştirme ve oligopol uygulamaları gibi alanları göz önünde bulundurmalı ve hiç kimsenin belirlenmiş fiyatlar karşısında hak kaybına uğramadığını gözetmelidir. Bunu gerçekleştirmezse makro ekonomiye de zarar verebileceğini unutmamalıdır (Bitros & Karayiannis, 2012, s. 39).

Atina'da uygulanan demokrasi modern demokrasiden oldukça farklıydı. Burada devlet ve toplum, yöneticiler ve halk arasındaki ayrım noktaları politik felsefenin konularını oluşturmuyordu. Hükümetin kabul ettiği en temel ilke doğrudan katılım idi. Aktif olarak siyasal yönetim sistemine katılım gösteren vatandaş modeli bu yönetim modelinin temelinde yer alıyordu. Burada yönetilecek olan halk değil, yöneticilerdi. Bütün vatandaşlar kararların alınması için oy vermek veya tartışmak için belirli dönemlerde büyük meydanlarda toplanırlardı. Böyle dönemlerde büyük bir siyasi katılımdan bahsetmek mümkündü. Şehir devletinin vatandaşlarının önemli bir kısmı adeta kamusal bir görevi üstlenerek siyasi katılım faaliyetlerini yerine getirirdi. Halkın neden bu kadar yoğun bir katılım gösterdiği hala bir soru işareti olarak ortada durmaktadır. Bu nedenler genel olarak maddi geliri arttıracak uygulamalar için karar almanın yanında kamuda yüksek statü elde etmeyi (Hosch Dayican, 2010, s. 21-22). Modern demokrasiden farklı olarak klasik demokraside vatandaşlar siyasi tartışmalara katılarak siyasi bir kısır döngü yaratma amacını gütmüyorlardı. Aksine kararları alma noktasında yoğun katılım göstererek kamusal bir fikir beyanında bulunuyorlardı.

Buradaki siyasal düzen öyle bir şekilde kurulmuştu ki birey ifade ettiği beyan yüzünden zan altında kalmıyordu. Modern örneklerle bakıldığında ise tam tersi durumlar gözlenmektedir.

Atina demokrasisinde azınlık nitelikli ve güçlü bir yapının en az düzeye indirilmesi önemlidir. Burada adli süreçler devreye girer ve sıradan vatandaş adli bir görevli gibi denetim yapar (Cammack, 2013, s. 101). İdeoloji, hükümet, hukuk kurumları, toplumsal uygulamalar ve kültür belirlenmiş bir demokratik anlayışın ortaya çıkması için bütünleşik bir hale getirilmişti. Bu yapı vatandaşların siyasete aktif katılımını teşvik etmiştir. Platon'a göre demokratik bir ortamda devletin üretmiş olduğu makrokozmetik şehir toplumu anlayışı bir şekilde bireyin mikrokozmetik yapısına yansımaktadır. Atina demokrasisi incelendiğinde bu önermenin doğru olduğu ortaya çıkmaktadır (Ober, 2003, s. 11).

1.1.3.2. Seçkin Demokrasi

Yönetimle ilgili yapılacak birçok faaliyetin ve işlerin belirli kişilerin elinde olması gerektiğini söyleyen demokrasi hareketleri vardır. Çünkü bu düşünceyi savunanlara göre sıradan bir vatandaş yönetme yetisine sahip değildir. Eğitim almış seçkin bireyler yönetim kadrolarında yer almalıdır. Halk sadece kendisini yönetecek elit kadroyu seçerek demokratik görevini tamamlamış olur. Halktan onay almak için yönetime aday olan kişi veya gruplar bir rekabete girişirler. Bu alanda uzmanlaşmış kişiler halkın onayını almak için rekabete girerler ve halk belirli bir ölçüde demokrasi yarışının dışında kalmış olur. Halkın gittikçe siyasete ilgisiz hale gelmesi ise demokratik istikrarın devamlılığı açısından doğru bir durum olarak değerlendirilir. Bu anlayışa göre halk siyasetle ilgilendikçe istek ve taleplerini daha gür sesle iletecekleri bir alan açılmış olacak ve yeni bir rekabet alanı ortaya çıkacaktır. Bu da yönetime talip olanların işlerini zorlaştırmaktadır. Schumpeter'e göre rekabetin zorlayıcı ve yıkıcı bir noktaya gelmemesi için bazı durumların var olması gerekir. Yönetime aday olanlar iyi bir eğitimden geçmiş olmalı, siyasi konuşma alanları hoşgörü çerçevesinde şekillendirilmelidir. Kişisel saldırılar, konuyu aşan eleştiriler, halkı galeyana getirecek konuşmalar, şiddete sevk eden tartışmalar ve belirsiz davranışlar bu hoşgörü ortamını zedeleyecektir. Sartori ise demokrasinin mevcut durumundan seçkin kadroları sorumlu tutar ve halkın taleplerine belirli bir seviyeden de olsa kulak asılması gerektiğini belirtir. Bu anlayışa göre siyasi konularda bilgisiz olan halkın talep ve isteklerine fazla önem vermek devletin rejimine ve demokrasi anlayışına zarar verebilir (Çınar, 2015, s. 225-226).

1.1.3.3. Korumacı Demokrasi

Korumacı demokrasi anlayışının en önemli hareket noktalarından biri koruyuculardan insanların kimi koruyacağı sorusudur. Bu soruyu felsefe literatürüne göre Aristo, Platon'a sormuştur. Bu demokrasilerin temel çıkış noktası yönetim kadrolarını kontrol altında tutabilmektir. Bireylerin yönetim işlevini üstlenerek siyasette bir yerlere gelen kadrolar temel olarak temsilci konumundadırlar. Yönetim işlevini onlar üstlenmiş durumdadırlar. Ortaya çıkabilecek keyfi uygulamaların ve müdahalelerin teminat altına alınması gerekmektedir. Temelde bireyin özgürlüklerini korumak amacıyla korumacı bir demokrasi anlayışı geliştirilmiştir. Burada bir demokrasi var olduğu için egemenliğin temelinde halk vardır ancak egemenlik yetkisi ve bununla ilgili çeşitli uygulamalar belirli kurallarla hareket eden temsilcilere aktarılmıştır. Düzenli seçimler, çok partili rejim ve çoğunlukçu gibi anlayışlarla yöneticiler sürekli değişmekte ve halka hesap verebilmektedirler. Yönetimde yer alanlar kişilik-dışı bir niteliğe sahip olmalı ve devletin fonksiyonları güçler ayrılığı çerçevesinde birbirinden ayrılmalıdırlar. Anayasa çerçevesinde işleyen bir siyasal anlayış kurulmalıdır. Bütün özgürlükleri ve sivil hakları kapsayan ve garanti eden bir Anayasalcılık demokratik sistemin teminatı olacaktır. Devletin oluşturduğu siyasal alanda halk, devletin yapabileceği bazı müdahalelerden uzak kendi sivil alanlarına sahiptir (Bal H. , 2014, s. 224). Korumacı demokrasinin klasik liberal siyasi anlayıştaki demokrasi anlayışına karşılık geldiği söylenebilir. 1800 ve 1900'lü yıllarda ise demokrasi artık geçmiş yıllara göre farklılaşmıştır (Ateş, 2015, s. 73). Demokrasi artık halkın siyasete fiziksel olarak katılımını örgütleyen bir yapı olmaktan ziyade devletin birey üzerinde müdahalelerini en alt düzeye çekmeye çalışan ve vatandaşın haklarını koruyan bir yapıya dönüşmüş durumdadır (Mutlu, 2015, s. 25).

1.1.3.4. Çoğunlukçu Demokrasi

Farklı birçok demokratik yapıda alınan kararların uygulanması için çoğunluğun onayı gerekmektedir. Birçok topluluk ve oluşum alt gruplardan ve kümelerden oluşmaktadır ve her birimin kendine özgü düşünceleri, fikirleri ve istekleri bulunmaktadır. Genellikle alınan her kararda çoğunluğun oyu vardır. Herkesin hemfikir olup da oybirliğine ulaştığı durumlar daha az görülür. Kararların uygulanmasında her zaman oybirliği şartı mevcut olsaydı temsilci görevini üstlenen her birey veto hakkını kullanarak hiçbir kararın ilgili merciden geçmemesine neden olabilirdi. Böyle olsaydı yönetim işlevi zarar görürdü. Bu yüzden çoğunluğun verdiği karar en doğru karar olarak kabul edilir ve bütün ülke içinde kesin olarak uygulanır. Ülkenin yararına kararlar alacak olan en doğru topluluk çoğunluk olarak kabul

edilmektedir. Demokratik niteliğe sahip yapılarda hürriyet, düzen ve otorite konusunda yetkili merci halk ve onun görevlendirdiği temsilcilerdir. Karar verme yetkisi alınan kararların kanunlara göre kabul edilme sayısıdır. Bu yüzden zorunlu olarak çoğunluğun verdiği kararlar geçerli kararlardır. İstikrarın ve yönetilebilirliğin sağlanabilmesi için çoğunluk anlayışı kabul görmüştür (Yavuz B. , 2009, s. 288).

Çoğunluk demokrasilerinde azınlık büyük bir etkiye sahip değildir. Azınlıklar genellikle muhalefet pozisyonlarında kalarak kararlara etkide bulunmaya çabalarlar. Çoğunluk demokrasilerinde çoğunluğun mutlak üstünlüğü, doğruluğu ve yanılmazlığı kabul edilmiştir. Benzer bir kavram olarak görülse de farklı olan çoğulcu demokrasi ise çoğunlukçu demokrasiden farklı olarak azınlıkların taleplerine saygı duyar, onları dinler ve kararlara katılımda neler yapabileceğini araştırır. Çoğunlukçu demokraside çoğunluk üstün olarak kabul edilmiştir ancak bu yetki sınırsız değildir. Çoğunluk yönetme hakkına sahip olsa da özgürlüklerin güvence altında olması, anayasanın üstünlüğü, kuvvetler ayrılığı gibi temel ilkeler bütün ülke için geçerlidir (Yavuz B. , 2009, s. 288, 292).

1.1.3.5. Doğrudan Demokrasi

Doğrudan demokrasi veya temsili demokrasilerde halk alınacak bütün kararlarda aktif olarak katılım göstermektedir. Bu durum hem alınacak kararlar hem seçilecek yöneticiler için geçerlidir (Eroğlu, 2006, s. 192). Antik Yunan dönemindeki demokrasi örneklerinde halk meclisleri kurulmuş ve halk bütün kararları bizzat kendisi almıştır. Ancak nüfusun genişlemesi ve halk kavramının şekil değiştirmesiyle birlikte bu uygulamayı hayata geçirmek zorlaşmıştır. Bu yüzden modern demokrasi anlayışında halkın seçtiği temsilciler vardır ve bu temsilciler karar almada başat aktörü oynarlar. Buna rağmen hala bütün halkın katılımı ile gerçekleşen doğrudan demokrasi örneklerine rastlamak mümkündür. İsviçre'nin az nüfuslu bazı bölgelerinde halk, halk meclislerinde yılda bir kez toplanmakta ve anayasa değişikliği, kanun ekleme, bütçe belirleme, yargı organlarını seçme işlemlerini yapmaktadırlar. Bu meclise 18 yaşını doldurmuş İsviçre vatandaşları katılabilmekte ve oy çokluğu ile kararlar alınmaktadır. Nüfusun artmasıyla birlikte birçok yerde doğrudan demokrasi uygulamalarına son verilmiş ve temsili demokrasi uygulamalarına geçilmiştir.

1.1.3.6. Katılımcı Demokrasi

Katılımcı demokrasi, vatandaşların sadece seçim dönemlerinde oy vererek siyasi yaşama sınırlı bir şekilde katılma yerine siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, eğitim kurumları gibi

alanlarda öne çıkararak siyasi hayatı etkilemesi ve çeşitli kararların meclisten geçmesini sağlayabilmesidir. Bu şekilde alınan kararlarda bütün halk katılım göstermiş olur (Çınar, 2015, s. 228). Özellikle 1900-1950 yılları döneminde bireyler siyasete katılım göstermek istememişler ve yöneticilere tam olarak güvenmişlerdir. Ancak 2000'lere doğru bireyler artık kararlar için katılma zorunluluğu hissederek kamusal ve siyasal hayatın birçok noktasında görünür olmuşlardır (Roberts, 2004, s. 315). İletişim olanaklarının artmasıyla birlikte insanlar çok daha hızlı bir şekilde bir araya gelip toplumu etkilemişler ve siyasal alanda önemli bir aktör olarak ortaya çıkmışlardır. Ülkenin yararına olmayacak kararlarda söz sahibi olmuşlardır. 1960 ve 1970'li yıllarda yaşanan ve ülkeleri etkisi altına alan öğrenci hareketleri, savaş karşıtı eylemler, çevreci örgütlenmeler küreselleşme karşıtı bir niteliğe sahip olmakla birlikte alternatif bir toplumsal düzenin hayalini kurmaktadır. Eylemler çeşitli yollarla hala varlığını sürdürmekte ve gittikçe çeşitlenmektedir. ABD'de finans işletmelerinin verdiği büyük zarara karşılık devletin koruma altında olmaları halkın örgütlenerek "Occupy Wall Street" eylemine dönüşmesi en güncel örneklerden biridir. Kamusal alanı işgal eden bireyler siyasal alanda aktif bir şekilde katılım göstermekte ve seslerini çıkarmaktadır. Bu eylemler ülkenin tamamına ve Avrupa'ya sıçramıştır. Teorik anlayışıyla ve çeşitli uygulamalarıyla vatandaşları kamusal ve siyasal alanda aktif bir katılımcıya dönüştüren doğrudan katılımcı demokrasi anlayışı, temsili demokrasi anlayışının karşıtı bir görünüme sahip durumdadır. Temsili demokrasinin liberal öğretiden aldığı çeşitli açıklar ve kısıtlamalar demokrasi için bir engel olarak görüldüğünden katılımcı demokrasi uygulamaları ağırlık kazanmıştır. Katılımcı demokrasiyi geliştirip liberal temsili demokrasiyi eleştiren araştırmacılar Bachrach (1967), Pateman, (1970) gibi yazarlardır. 1960'ların sonları ile 1970'lerin başlarında demokratik katılım konusunda yapılan yaygınlaştırma çalışmaları düşünüldüğünde bunların doğrudan demokrasinin katılımcı şeklinde araştırılmadığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca doğrudan ile katılımcı demokrasi arasındaki karşılıklı bir ilişki olduğu da belirtilmiştir (Schiller, 2007, s. 52). Katılımcı demokraside oy kullanma hakkı olanlar bunun çerçevesinin gelişmesini istemekte, ilgili konuların konuşulmasını talep etmekte, iradenin güçlendirilmesini desteklemekte ve katılımın yaygınlaştırılmasını hedeflemektedirler (Schmidt, 2001, s. 164).

Katılımcı demokrasi iki boyutlu bir amaç çerçevesinde çalışmalarını yürütmektedir. İlki iktidar ilişkileri içinde devleti daha demokratik hale getirmektir. Bunun için devlete bağlı olan siyasal kurumların açık, şeffaf ve hesap verebilir niteliğe sahip olması gerekir. İkincisi ise demokrasi ve katılım fikrini bütün topluma yayarak herkesi var olan sistemden sorumlu hale getirmektir (Çınar, 2015, s. 228). Katılımcı demokrasi kavramının oluşturulmasında

araştırmacılar geniş bir yaklaşımı benimsemişler ve bu kavramı toplumun genel bir dönüşümü kapsamında değerlendirmişlerdir. Katılımcı ve doğrudan demokrasi anlayışı zamanla devletle ilgili oluşumlar içinde kendi kendini yöneten konseyler üzerinden bir proletarya meclisi görünümüne kavuşmuş ve sonuç olarak sosyalistlerin hedeflediği bir konumu da kapsar hale gelmiştir (Schiller, 2007, s. 53). Örneğin, David Held (1987, s. 105-139) kaleme almış olduğu Demokrasi Modelleri kitabının Doğrudan Demokrasi ve Siyasetin Sonu başlıklı bölümünde Marksist anlamdaki sınıf özgürlüğünü ele almıştır.

Katılımcı demokrasi, kavramın ortaya çıkışından itibaren çok farklı şekillerde ele alınmıştır. Sosyal demokrasi ile ekonomik boyutun belirli bir yapı içinde birleştiği, siyasal ve kamusal hareketlerin katılımı üzerinden şekillenen sivil toplum yaklaşımı adını almıştır. Bunun yanında neo-corporatism isimli pazarlık modelleriyle değişim gösteren anlayış son olarak işbirlikçi demokrasisine dönüşmüştür. İletişimsel rasyonalite kavramından yola çıkan bir diğer katılımcı demokrasi alt türü ise müzakereci demokrasi adını almıştır. Problem çözümü ve alternatif çatışma çözümü gibi uygulama modellerinden yola çıkan bir grup demokrasi modeliyle katılımcı araçları iletişim sistemleri ve e-demokrasi teknikleriyle birleştiren teknolojik yaklaşımlar da bulunmaktadır (Held, 1987; Schmidt, 2001). Gallagher ve Uleri (1996), Kriesi (2005), Setälä (1999) gibi araştırmacıların demokrasi çalışmaları incelendiğinde ise temel olarak doğrudan demokrasinin ele alındığı ancak katılımcı demokrasiden yeteri kadar yararlanılmadığı göze çarpmaktadır.

1.1.4. Parlamenter Sistem

“Parlamenter sistem ya da onunla aynı anlamda kullanılan “parlamenterizm” terimi, etimolojik olarak “parlamento” sözcüğünden türemiştir. “parlamento” sözcüğü, köken olarak “parler” (konuşma) sözcüğünden kaynaklanmış ve zamanla konuşulan yeri anlatmak için kullanılmıştır. Bu sözcük dilimize İtalyancadan geçmiştir” (İba & Bozkurt, 2004, s. 1).

Parlamenter sistem tanımlanırken çoğunlukla yasama ve yürütme temelinde değerlendirmelerin yapıldığı görülmektedir. Bu doğrultuda çeşitli akademisyen ve yazarların parlamento sistemine ilişkin tanımlarına örnek vermek mümkündür. “Parlamenter rejim, yumuşak kuvvetler ayrılığına dayanan, yasama ve yürütme güçlerinin yani meclis ve hükümetin karşılıklı olarak birbirlerini denetledikleri ve birbiri üzerine etkili oldukları bir yönetim biçimidir” (Göze, 2013, s. 441).

Bir diğerk ifade ise Şu Şekildedir: “Kuvvetler ayrılığı ilkesinin yumuşak bir biçimde uygulandığı ve yasama ile yürütmenin arasında etkileŐimin bulunduğu hükümet sistemidir” (Fedayi, 2011, s. 34).

“Parlamenter hükümet veya kabine hükümeti, kısaca, “yürütme iktidarının, yasama iktidarından kaynaklandığı ve ona karşı sorumlu olduğu anayasal demokrasi tipi” olarak tanımlanabilir” (Lijphart, 1997, s. 44).

“Terminolojik olarak yasama ve yürütme güçlerinin(birleŐmelerinden) yumuşak ve dengeli bir Şekilde ayrılmasıyla oluşan rejim” (Özbudun E. , 1993, s. 239) bir başka parlamenter sistem tanımıdır.

“Parlamenter hükümet sistemi, yasama ve yürütme kuvvetlerinin birbirinden “yumuşak” Şekilde ayrıldığı bir hükümet sistemidir. Bu sistemde, yürütme organı “iki-başlı (bicéphale)”dır. Bir yanda “devlet başkanı”, diğerk yanda ise “hükümet (bakanlar kurulu)” bulunur. Devlet başkanı sorumsuzdur. Hükümet ise parlâmento karşısında sorumludur. Hükümet parlâmentonun içinden çıkar ve onun güvenine dayanır. Yani hükümet parlâmento tarafından güvensizlik oyuyla düşürülebilir. Buna karşılık, hükümet de, parlâmentoyu feshedebilir. Yani parlâmenter sistemde, yasama ve yürütme organları birbirlerinin hukuksal varlığına son verebilmektedirler. Parlâmenter hükümet sistemlerinde aynı kişi, aynı anda, hem yasama, hem de yürütme organında görev alabilir. Parlâmenter hükümet sisteminde yasama ve yürütme organları arasında işbirliği vardır. Hükümet, yasama organının çalışmalarına katılabilir” (Gözler K. , 2000, s. 25-47).

“Parlamenter rejimlerde hükümet parlamentoya dayanmak ve parlamento içinden çıkmak zorundadır ama parlamentodan bağımsız hareket etme olanağına sahiptir. Bu özellik parlamenter rejimi meclis hükümeti rejiminden ayırır. Hükümetin hukuksal kimliği parlamenter rejimlerde ayrı ve özerktir” (Sezginer, 2010, s. 36).

“Bir başka tanımlamada parlamenter sistem, yasama ve yürütme arasında bir dengenin olduğunu, her iki kuvvetin birbirinin fonksiyonel alanına girdiği, işbirliği yaptığı fakat birbirine hakim olmadığı bir rejim olarak ifade edilmiştir” (Yıldız, 2012, s. 38). Yani Montesque’in belirttiği kuvvetler ayrılığı sisteminde başarılı bir parlamenter sistem kurabilmek için özerk ve merkezizetçi olmayan güçlerin birlikteliği gerekmektedir.

Parlamentar sistemde iktidar, esas olarak parlamentoya odaklanmaktadır. Bu sistemin en belirgin özelliği ise yürütmenin iki farklı organ tarafından gerçekleştirilmesidir (Türküne, 2008, s. 160). Parlamentar sistemde, yürütme yetkisi tek bir kişiye değil, Bakanlar Kurulu ve Devlet Başkanı olmak üzere iki ayrı organa verilmektedir. Devlet başkanı, sistemin sorumsuz tarafı olup, rejimden rejime aldığı isim bakımından değişiklikler görülebilmektedir.

Cumhuriyet rejiminde cumhurbaşkanı, monarşi rejiminde ise imparator, monark, kral vb. gibi unvanlar almaktadır. Başbakan ve Bakanlar Kurulu yürütmenin sorumlu kısmını meydana getirmektedirler. Başbakanın parlamentar sistemin içinden gelmesi, bu sistemin ayırt edici bir özelliği olarak kabul edilmekte ve şart ayılmaktadır. Başbakanın ataması devlet başkanı tarafından yapılmakta olup; genellikle parlamentoda en çok milletvekiline sahip olan partinin başkanı atanmaktadır. Bakanların ataması ise başbakanın tavsiyesiyle cumhurbaşkanı tarafından gerçekleştirilmektedir. Parlamentonun içinden ortaya çıkan hükümetin bu durumu hareketlerini kısıtlamamakta ve meclis hükümetinden ayrı bir hal ortaya koymaktadır (Turhan, 1989, s. 55).

Çift başlılığın görüldüğü parlamentar rejimde sorumlu ve sorumsuz olmak üzere yürütmede iki ayrı taraf bulunmaktadır. Sorumsuz taraf devlet başkanıyken, sorumlu olan taraf ise bakanlar kurulu ve başbakandır. Sorumsuz taraf olan devlet başkanlığı makamının bu sistemde sembolik olduğunu söylemek mümkündür. Siyasi sorumluluk gerektiren işlerin tamamlanması için başbakanın ve bakanların imzasına ihtiyaç duyulduğundan dolayı Bakanlar Kurulu ve Başbakan, devlet başkanının işlerinin sorumluluğunu almaktadır (Bal B. , 2001, s. 25). Partiler üstü bir konumda bulunan devlet başkanı bütünleştirici bir mahiyete sahip olmalıdır.

Çift başlı yürütme ve yasama organları barındıran parlamentar sistemde bu organlar birbirleriyle işbirliği içerisinde çalışmakta olup bu noktada başkanlık sisteminden ayrılmaktadırlar (Turgut, 1998, s. 33). Bakanlar Kurulu ve başbakanın yürütmenin sorumlu tarafı olarak görevlerine başlayabilmeleri için yasama organının güvenoyu gerekmektedir. Aynı zamanda, başbakan da yasama organını cumhurbaşkanı vesilesiyle feshetme yetkisine sahiptir.

Disiplinli ve güçlü partiler, parlamentar sistem için oldukça önem taşımaktadır. Bu sistemde partiler her zaman görevlerinin başında yer almaktadırlar (Yayla, 2014, s. 71). Bu açıdan bakıldığında parlamentar rejimin, tek bir liderin gölgesi altında faaliyetlerini sürdürmeye

çalışan ve partilerin yetkilerinin kısıtlandığı başkanlık sisteminden farklı olduğu görülebilmektedir.

1.1.5. Parlamenter Sistemde Anayasal Organlar

1.1.5.1. Yasama

Demokratik sistemin işler hale gelebilmesi için belirli bir parlamenter sistem içinde güçler ayrılığı ilkesi gözetilmelidir. Demokratik hükümet sistemleri parlamenter sistem, başkanlık veya yarı başkanlık sistemlerinden biri olabilir (Avcı, 2014). Bu hükümet sistemi genellikle yönetimin elinde bulunan işlevi üçe bölmekte ve bunlara yasama, yürütme ve yargılama adını vermektedir. Bunlar ayrı yönetim organlarıdır (Sur, 2013, s. 24). Kuvvetler ayrılığı ilkesi adını alan bu durum, devletin sahibi olduğu gücün tek bir elde toplanmasının yaratacağı olumsuzluğun farkındalığı sebebiyle ortaya çıkmıştır (Doğru, 2011, s. 9). Kuvvetler ayrılığı ilkesine ait uygulamalar başkanlık sisteminde sert iken parlamenter sistemde yumuşaktır. Yarı başkanlık sisteminde yasama ve yürütme birbirinde ayrı bir görünüme sahip olsa da yürütmede devlet başkanı belirli bir ağırlığa sahiptir (Parsak, 2012).

1921 Anayasası ile birlikte Türkiye’de yasama ve yürütme gücü mecliste toplanmıştır. 1924 yılındaki Anayasa ile ise yasama ve yürütme gücü mecliste kalacağı belirtilmiş ancak yürütme yetkisi Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna aktarılmıştır. 1935 sonrası dönemde hükümet yasamayı aşmıştır. 1961 Anayasası’nda ise Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kuruluna ait olan yürütme, yasamanın bir çeşidi olarak kabul edildiği için yasamanın yürütmeye olan üstünlüğü çokça tartışılmıştır (Doğru, 2011, s. 71, 75). 1961 Anayasası sonrasında yasamanın üstünlüğü konusunda çalışmalar yapılmış ve yasamanın etkinliği azaltılmıştır (Barut, 2012, s. 77). Yürütmenin gücü artırıldığı gibi yetki ve görev bakımından çeşitli düzenlemeler yapılmış ve kaynağı Anayasa olmak üzere yürütme belirgin yetkilerle donatılmıştır (Doğru, 2011, s. 79; Barut, 2012, s. 112). Bir önce Anayasa’ya göre daha az katılımcı demokrasi anlayışının benimsendiği 1982 Anayasasında ise Cumhurbaşkanı’nın görev süresi yasama organının görev süresine göre uzatılmıştır. Siyasi partilerin yeniden seçimlere gitme konusunda uzlaşmaya varmada zorunluluklar oluşturulmuş ve Cumhurbaşkanı’na bu organlar arasındaki uzlaşmayı sağlama konusunda hakemlik gibi görevler verilmiştir. 2007 yılındaki Anayasa değişikliği ile yasama organının görev süresi dört yıl olarak kabul edilmiştir (Doğru, 2011, s. 79, 85).

Modern parlamenter sistemlerde yasama organının çoğunluğunun iktidar partisi tarafından oluşturulması ve yasama ve yürütme arasında teklifin ortaya çıkması nedeniyle yasamanın yürütmeyi denetlemesi olanaksız hale gelmiştir (Sur, 2013, s. 19). Yasamanın yürütmeye bağlı bir niteliğe sahip olması nedeniyle de Türkiye’de kuvvetler ayrılığı ilkesinin çok sağlam temeller üzerinde olduğu söylenemez (Avcı, 2014, s. 2). Katılımcı demokrasi açıdan bakıldığında halk sadece yasama organını seçebildiği ve yürütme organını doğrudan seçemediği için parlamenter sistemin daha az katılımcı bir niteliğe sahip olduğu söylenebilir (Akıncı, 2017, s. 122).

1.1.5.2. Yürütme

Parlamenter sistemde yürütme iki farklı unsura sahiptir. Bunlar devlet başkanı veya başbakan ve bakanlar kuruludur. Devlet başkanı belli oranlarda simgesel olarak görüldüğü için birçok sorumdan muaf olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Kolektif bir nitelikte hareket eden ve icra bakımından aktif olan bakanlar kurulu ve onun başı olan başbakan ise yürütmenin en önemli unsurlarıdır. Hükümet politikalarını doğrudan belirleyen başbakan önemli görevler üstlenmiştir (Barut, 2012, s. 172). 1982 Anayasasına göre yasamadan kaynaklı bir şekilde ortaya çıkan yürütmenin meclise karşı doğrudan bir sorumluluğu bulunmaktadır (Doğru, 2011, s. 89). Parlamenter bir sistemde yürütmenin başı konumunda olan başbakan ve kabinesi yasama organı olan meclisin güvenoyuna ihtiyaç duyduğu için bu organa karşı büyük sorumluluklara sahiptir (Barut, 2012, s. 163). Yürütmenin yasama karşısında güçlü bir konumda olması temel hak ve özgürlükler açısından bazı risklerin ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu yüzden yasama ve yürütme organlarının bir birlik içinde hareket etmesi tehlikeli olarak görülmektedir. Hem modern hayatın getirdikleri hem de otorite boşluğu nedeniyle ortaya çıkan çeşitli sorunlar yürütmenin daha güçlü hale gelmesine neden olmuştur (Sur, 2013, s. 20).

Türkiye’deki parlamenter sistemde yasamanın yürütmeden ayrılmadığı görülmektedir. Yürütme yasamayı istediği yönlendirebilmektedir. Güçlü yürütmenin var olduğundan söz edilebilir. Güçlü yürütme yetkisinin aktörler arasında paylaştırıldığı söylenebilir (Avcı, 2014). Yürütme yasama üzerindeki nüfuzunu kullanarak yönlendirmeler yapabilmektedir. Yasama ve yürütme parlamentoda toplanmıştır. Sadece belirli durumlarda yasama denetleme yetkisini yürütme üzerinde kullanabilmektedir. Kuvvetler ayrılığı sisteminin Türkiye’de sağlıklı bir şekilde işlemediği yorumları yapılmaktadır (Avcı, 2014, s. 2). Parlamenter sistem üzerindeki değişimlerle ilgili çalışmalar hala devam etmekte ve yasa değişiklikleriyle birçok düzenleme

yapılmaktadır. Klasik bir parlamenter sistemle kıyaslandığında Türkiye’de Cumhurbaşkanı’nın yüksek yetkilerle donatıldığı görülmektedir. Cumhurbaşkanı yetkilerini aştığında hükümetin işleyişinde etkili olabilmektedir (Avcı, 2014). Türkiye’de yürütme sistemini iktidar partisi seçtiği ve halk seçimle sadece yasama organını belirlediği güçlü bir katılımcı demokrasiden bahsetmek mümkün değildir (Akıncı, 2017, s. 122). 2017 yılında yapılan referandum ile birlikte Türkiye, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne geçmiştir. Yürütmenin şekil değiştirdiği ve yetkilerin bu alana gittikçe kaydığı bu sistemde kuvvetler ayrılığı ilkesi de başka bir yapıya bürünmüş görünmektedir.

1.1.5.3. Yargı

Türkiye’deki parlamenter sistemde yürütmenin yasama üzerindeki gücü düşünüldüğünde yargının bundan muaf olamayacağı düşüncesi akla gelmektedir (Avcı, 2014). Sık sık Türkiye’de bağımsız bir yargı gücünün var olmadığından bahsedilmektedir (Barut, 2012, s. 175). Belirlenen kanun hükümlerine göre özgür bir şekilde hukukun üstünlüğü çerçevesinde kararlar alabilen bir yargı sisteminin var olması durumunda bir yargı gücünden bahsedilebilir (Sur, 2013, s. 22). Örneğin, 1920 Avusturya Anayasasına göre cumhurbaşkanı bir suç işlese mahkeme tarafından yargılanabilmektedir. İtalya yasalarına göre cumhurbaşkanı göreviyle ilgili olarak vatana ihanet gibi suçları işlese Anayasa Mahkemesi tarafından yargılanabilmektedir (İtişgen Dülger, 2017, s. 232, 234). Yargı sistemi ve denetim düzeni etkin hale getirilirse temel hak ve özgürlükler daha güçlü bir şekilde güvence altına alınır ve yürütme tarafından gelecek müdahaleler de önlenir (Sur, 2013, s. 20).

1982 Anayasası yargı alanına müdahalelerde bulunabilecek şekilde cumhurbaşkanına büyük yetkiler vermiştir (Doğru, 2011, s. 121). Ancak parlamenter sistemlerde siyasal bir sorumluluğa sahip olmayan devlet başkanının yetkileri sembolik olarak kabul edilmektedir (Kahraman, 2006, s. 3). 1982 Anayasasına göre cumhurbaşkanı şu üyeleri kısmen veya kanunda belirtildiği sayıda doğrudan atama yetkisine sahiptir: Anayasa Mahkemesi ve Danıştay üyeleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve vekili, Askeri Yargıtay, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyeleri (Barut, 2012, s. 115; Günay, 2016, s. 151). Anayasa’ya göre cumhurbaşkanının bu yetkilerini kullanarak yaptığı atamalar için yargı yolu kapalıdır (Doğru, 2011, s. 156).

Türkiye’deki parlamenter sistemde kuvvetler ayrılığının organlarından olan sadece yasama için ülke çapında seçim yapılmaktadır. Yasama organının içinden ise yürütme organı

seçilmektedir. Ancak bu işlemi gerçekleştiren siyasi kurum iktidar partisidir. Bu yüzden parlamenter sistem açısından bakıldığında daha az katılımcı bir sistemin varlığından söz edilebilir. Bu sistemde seçimlerde zaten belirlenmiş adaylar arasından halkın belirli kişileri belirliyor olması bir halk iradesinin tesisinin aslında var olmadığını göstermektedir. Yasama organını seçen halk, hükümeti seçmemektedir ve koalisyon durumlarında halk iradesini farklı partilerle paylaşmak zorunda kalmaktadır. Böylesi durumlarda ise sorumluluk, şeffaf olma ve hesap sorma gibi olgu ve olaylarda çeşitli karışıklıklar ortaya çıkmaktadır (Akıncı, 2017, s. 122).

1.2. Türkiye’de Parlamenter Sistemin Gelişimi

1921 Teşkilat-ı Esasiye Kanunu: Kuvvetle arasındaki ilişki bağlamında 1921 Anayasa’sı kuvvetler birliğine dayanan(md.107) ve anayasa doktrinde meclis hükümeti adıyla bilinen sistemin örneğidir.108 Büyük Millet Meclisi, kuruculuk ve yasama yetkilerinin yanında yürütme yetkisini de kendisinde toplamıştır.(md.109) Bu sistemin benimsenmesinin nedeni, 1792, 1848 ve 1871’de Fransa’da olduğu gibi buhranlı bir dönemde tüm yurttaşların aynı gaye etrafında birleşmelerini sağlamak ve böylece içinde bulunulan güçlükten kurtulmaktır.(md110) 1923 yılında çıkarılan 364 sayılı kanun ile yapılan anayasa değişikliğiyle saf meclis hükümeti sisteminden, parlamenter sisteme adım atılmıştır.(md.111) Bu kanun ile yapılan değişiklikler hükümet sistemi bağlamında değerlendirildiğinde, cumhurbaşkanlığı makamı oluşturulmuş, cumhurbaşkanının TBMM tarafından seçilmesi(md. 10) ve meclis tarafından seçilecek başbakanın, meclis üyeleri arasından seçeceği vekillerin cumhurbaşkanının onayına sunması(md.12) düzenlenmiştir.

1924 Anayasası: Olağanüstü koşulların ürünü olan 1921 Anayasası yetersiz ve eksik bir metindi. Devletin temel kuruluşunu toplumun ve bireyin konumunu ve haklarını belirleyecek yeni bir düzenlemeye ihtiyaç vardı. Bu sebeple yeni meclis, devletin yeni anayasasını yapma konusunda sorumluydu(md.112). Saltanatın kaldırılması, Cumhuriyetin ilanı ve halifelik makamının sona erdirilmesinden sonra yeni bir anayasanın hazırlanması ihtiyacı doğmuştur. Bu nedenle Büyük Millet Meclisi Kanun-u Esasi Encümeni bir anayasa taslağını Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunmuş ve Meclis 20 Nisan 1924 tarihinde bu taslağı kabul ederek 23 Nisan 1924’te yayınlamıştır(md.113). 1924 Anayasası’nın 1. maddesinde ‘Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.’ ifadesi ile veraset yolu ile intikal eden monarşik bir devletten, seçime dayalı bir yönetim şekli olan Cumhuriyete geçilmiştir(md.114). Bu anayasa hükümet sistemi açısından meclis hükümeti ile parlamenter rejim arasında karma bir sistemdir. Özbudun’un

ifadesiyle, meclis hükümetini andıran tarafları şunlardır: (md.115) Türk Milleti'ni ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi temsil eder ve millet adına egemenlik hakkını yalnız o kullanır(md.4). Yasama yetkisi ve yürütme erki Büyük Millet Meclisinde belirir ve onda toplanır(md.5). Meclis hükümeti her vakit denetleyebilir ve düşürebilir(md.7/B). Ancak, hükümetin meclisi feshetme yetkisi yoktur. 1924 Anayasası'nın parlamenter sistemi andıran özellikleri ise şunlardır:116 Meclis, yasama yetkisini kendi kullanır(md.6). Meclis, yürütme yetkisini kendi seçtiği ve onun tayin edeceği bakanlar kurulu eliyle kullanır(md.7/A). Başbakan, cumhurbaşkanı tarafından ve meclis üyeleri içerisinde tayin olunur. Bakanlar, başbakan tarafından seçilir ve cumhurbaşkanına onaylatılarak meclisin güvenine sunulur(md.44). Bakanlar kurulu, hükümetin genel politikasından birlikte sorumludur(Md.46). 1961 Anayasası: Demokrat Parti'nin uygulamalarına karşı büyük çoğunluğunu genç subayların oluşturduğu askeri darbeyle yönetime el konmuş ve Kurucu Meclis tarafından hazırlanan 1961 Anayasası 9 Temmuz 1961'de yürürlüğe girmiştir.117 1961 Anayasası, kuvvetler birliği sistemini tamamen terk ederek, kuvvetlerin yumuşak ayrılığı olarak bilinen İngiliz Westminster tipi bir parlamenter sistemi benimsemiştir.118 Bu anayasa, 'Millet egemenliğini, anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organlar eliyle kullanır.'(md.4) ifadesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin egemenliği kullanma noktasında tek organ olarak düzenlendiği 1924 Anayasası'ndan ayrılmıştır. Yasama yetkisini(md.5), Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, yürütme yetkisini(Md.6), parlamenter sistemin bir özelliği olan cumhurbaşkanı ve bakanlar kurulundan oluşan ikili bir yapıya vermiştir. Yargı yetkisi(md.7) ise bağımsız mahkemelere verilmiştir. Yürütme organının birinci kanadı olan cumhurbaşkanı, devletin başıdır(md.97/a). Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri arasında, meclisçe seçilir(md.96). Cumhurbaşkanın görevleri: gerekli görmesi halinde, Bakanlar Kuruluna başkanlık eder; yabancı devletlere temsilci gönderir ve Türkiye'ye gönderilen yabancı devlet temsilcilerini kabul eder; milletlerarası anlaşmaları onaylar ve yayınlar; sürekli hastalık, sakatlık ve kocama sebebiyle belirli kişilerin cezalarını hafifletebilir veya kaldırabilir(md.97/B). Cumhurbaşkanı görevleriyle ilgili işlemlerden sorumlu değildir ve bütün kararları başbakan ve bakanlarca imzalanır, sorumluluk bunlara aittir(Md.98). Yürütme organının ikinci kanadı olan bakanlar kurulu, başbakan ve bakanlardan oluşur. Bakanlar, başbakanca seçilir ve cumhurbaşkanınca atanır(Md.102). Bakanlar kurulu için meclisin güvenoyuna başvurulur(md.103). Her bakan kendi içindeki işlerden ve emri altındaki eylem ve işlemlerden ayrıca sorumludur. Hükümetin genel siyasetinin yürütülmesinde ise birlikte sorumludurlar(md.105). 1961 Anayasası yasama ve yürütme organları arasında meydana gelebilecek olası tikanıklıkların önüne geçmek için yasamanın yürütmeye karşı güvensizlik

oyuna karşı, yürütmenin yasama seçimlerinin yenilenmesi yetkisini zor şartlara bağlamıştır.(md.119) 1982 Anayasası: Türk Silahlı Kuvvetleri askeri bir darbe ile yönetime el koymuş ve oluşturmuş olduğu Kurucu Meclis tarafından hazırlanan Anayasa 1982’de yayımlanarak yürürlüğe 09.11.1982’de yürürlüğe girmiştir. 1982 Anayasası’nda parlamenter hükümet sistemi benimsenmiştir. Yürütme yasamanın içinden çıkmaktadır; başbakan parlamento içinden cumhurbaşkanı tarafından atanırken bakanlar kurulu üyeleri parlamento içinden veya milletvekili seçilme yeterliliğine sahip kişiler olmak kaydı ile parlamento dışından başbakanca seçilir ve bu bakanlar başbakana karşı da sorumludurlar.120 Çağdaş parlamenter sistemin uygulamalarından biri olan başbakanın ‘eşitler arasında birinci olma’ durumu 1982 Anayasası’nda benimsenmiştir(md.121). Başbakan hükümetin genel siyasetini gözetir, her bakan hem başbakana karşı hem de kendi yetkisi dâhilindeki işlerden sorumludur(md.112/a,b). Anayasa’nın 105. maddesinde karşı imza kuralına yer verilerek, cumhurbaşkanının sorumsuz olduğu ifade edilmiştir. Bakanlar kurulu için güvenoyuna başvurulur(md.10) ve güvenoyunun alınmaması halinde cumhurbaşkanı seçimleri yenileyebilir(md.116). Böylece yasama organının güvensizlik silahına karşı, hükümete verilen fesih yetkisi ile denge sağlanmaktadır(md.122). Parlamenter sisteme paralel olmayan bir uygulama ile cumhurbaşkanı sahip olması gereken yetkilerden fazla yetkilerle donatılarak güçlendirilmiştir. Oysa parlamenter sistemde yürütmenin güçlendirilmesi ile kastedilen bakanlar kurulunun güçlendirilmesidir.(md.123) 1982 Anayasası siyasal sistem içerisinde ortaya çıkabilecek olası tikanıkları giderici çözüm yolları öngörmüştür(md.124). Bu tarz bir parlamenter sistem dünya anayasa hukuku literatüründe rasyonelleştirilmiş parlamentarizm denmektedir(md.125).

1.2.1. Başlangıçtan I. Meşrutiyet Dönemine Kadar

Osmanlı devleti merkezîyetçi yapıda olup padişah mutlak otoriteye sahipti, padişahın bu otoritesini sınırlayan ilk girişim senedi ittifaktır. Sened-i ittifak Anayasal bir belge olmayıp bir misaktır fakat padişahın belgenin üzerine tuğrasını vurması, padişahı bağlayan bir unsur olarak kabul edilmiştir. Modern devlet düşüncesinden uzak olan belge, ayanların halkı temsil etmesi ve koruması, merkezi otoritenin sınırlanmasını içerir (İnalçık, Devleti Aliyye, 2016, s. 101). Bu yönü ile bazı siyaset bilimciler Magna Cartaya benzetmişler (Tanör, 2016, s. 55) ve bazıları da Osmanlı Magna Cartası tanımında bulunmuştur (Karpas K. H., 2008, s. 85).

Sened-i İttifak ile başlayan toplumsal ve kurumsal direnç, siyasi süreç içinde Tanzimat Fermanı ve Islahat Fermanları ile belirgin hale geldi. Tanzimat ile imparatorluk halkları hukuk eşitliği ilkesi ile Osmanlılık adı altında eşitlendi, sosyal eşitlik ve kurumsal yeniden yapılanma ile sosyal ve kurumsal dönüşümü sağlayarak yönetimde batı tarzı modern bir yapılanma sağlandı (İnalçık, Devleti Aliyye, 2016, s. 14). Tanzimat ile başlayan modern kurumsallaşma süreci merkezi yönetimden başlayarak bütün alanlarda kendini gösterdi. Divan-ı Hümayun yerini alacak parlamento ve daha sonra yüksek mahkemeye evrilecek olan, Meclis-i Vala-yı Ahkâm-ı Adliye ile hariciye, dâhiliye ve maliye nezaretleri kuruldu. Eğitim kurumlarında bir takım yenilikler yapıldı, Maarif bakanlığın kurulması ile başlayan süreçte orta, lise, mühendislik, kadın öğretmen yetiştirmek için Da'ul Muallimat, adliye ve mülkiye gibi modern eğitim kurumları oluşturuldu. Hukuk alanında da Adliye Nezareti ile başlayan adli evrilme ceza kanunu, ticaret kanunu ve idare kanunu ile devam etti ve Teşkilatı Mehakim Kanunu ile savcılık, avukatlık ile noter gibi kurumlar kuruldu. Yargıçlar hukuk mekteplerinde yetişmeye başladı ve Avrupa hukuk sistemi ile İslam hukukunu bir arada öğrenmeye başladılar, bu süreç hukukta laikleşmeyi başlattı. Ayrıca Osmanlıda zaten kurumsallaşmış bir meşveret geleneği vardı (Ortaylı, 2008, s. 408-419), yani önemli konular veya olağanüstü durumlarda divanı hümayun toplanır devletin politik sorunları istişare (tartışma) edilirdi. Bu politik devlet sorunlarını tartışmak için padişah veya sadrazam istişare teklif eder ve gündemi belirlerlerdi. Meşverete katılacak kişiler devlet adamları veya memurlar ile sınırlı olmayıp konunun niteliğine göre sivil halk da katılabilirdi. Nitekim III. Selim tahta çıkmasının ardından yapmış olduğu meşverete iki yüzden fazla kişi katılmıştır. Ayrıca Osmanlıda meclis (meşveret) sadece barışta olmazdı cephede bile meşveret (tartışma-dayanışma) yapılır, tüm fikirler oybirliği ile alınırdı (Uyar, 2010). Dolayısı ile bu geleneksel kurum süreç içerisinde değişerek çağdaş modern bir kuruma döndü, bu dönüşümde parlamenter sistemin kalbi olan parlamentonun oluşumunu kolaylaştırdı.

1.2.2. I. Meşrutiyet Dönemi

Osmanlı modernleşmesinin nihayet son safhasında Türk tarihinde modern anlamda Kanun-i Esasi ile ilk parlamento, çift meclisli olarak kuruldu. Belçika ve otoriter Prusya anayasalarından esinlenerek yapılan Kanun-i Esasi (Akyıldız, 2016, s. 14) ile kurulmuş olan hükümet sistemi çok sınırlı organ olarak oluşturulmuş ve erkler bölümü ilkesinden hareket edilmiş olup bu günkü parlamenter sistemden çok uzaktı. Kanuni esaside yürütme erki, padişah ve heyet-i vükeladan oluşur, devletin başı padişah olup sınırsız bir sorumsuzluğu

bulunmaktadır. Bakanları atar ve bakanlar parlamentoya değil tek tek padişaha karşı sorumludurlar (Başgil, 2008, s. 41). Dolayısı ile heyet-i vükela mecliste güvenoyu ile düşürülememekte fakat padişah tarafından her an görevlerine son verilme ihtimalleri bulunmaktaydı. Buna bağlı olarak meclise karşı sorumluluğu olmayan bakanlar kurulu meclis denetiminden uzaklaşmış olmaktadır (Akyıldız, 2016, s. 15).

Yasama, iki meclisten oluşmakta; Meclis-i Ayan ve Meclis-i Mebusan. Meclis-i Ayanı Sultan atar ve görev süreleri sınırsız olup milletvekili sayısının üçte birini geçmemelidir. Meclis-i Mebusan ise iki dereceli bir seçimle dört yıllığına seçilirdi. Bu iki meclis, yasa yapma konusunda yetkili olmalarına rağmen kanun teflilerindeki süreç klasik parlamentolardaki gibi işlemiyordu, yasamada da padişahın ağırlığı vardı. Kanun teklifleri önce sadrazam aracılığı ile padişaha sunulup ancak padişah uygun görürse yasalayabilirdi. Dolayısı ile padişahın kanunlar üzerinde veto hakkı mutlak idi (Başgil, 2008, s. 42). Bununla beraber mutlak monarşide olduğu gibi padişah artık her istediği kanunu uygulayamıyordu, nasıl meclis yasa yapmada padişahın onay alıyorsa padişahın da herhangi bir yasanın yürürlüğe girmesinde parlamentonun onayına ihtiyacı vardı. Padişahın kanunları vetosuna karşı meclisin de kanunları onaylamama yetkisi oluştu, diğer bir deyişle istediği yasayı kanunlaştıramayan parlamento, artık istemediği yasayı da çıkarmama gücüne sahip oldu (Tanör, 2016, s. 141). Yargı, Kanun-i Esasinin getirmiş olduğu en ileri yenilik, yargı erkinin bağımsızlığıdır. Mahkemeleri şer' iye ve nizamiye mahkemeleri diye ikiye ayıran Kanun-i Esasi mahkemeleri sınıf, görev ve yetki derecesine göre yapılandırmıştır. Savcı ve hâkimleri yürütmenin yetkisinden çıkarmış, doğrudan yasalara bağlamıştır. Yargıçların özlük haklarını yasa ile düzenlemiş suç işlemekçe görevden alınmayacağını kanun güvencesine almış ve mahkemelerin her türlü güvencesi sağlanmıştır (Tanör, 2016, s. 144).

1.2.3. II. Meşrutiyet Dönemi

I. Meşrutiyet, Kanun-i Esasi ile devlet karşısında bireyin temel haklarını, örgütlenme imkânını ve yasamanın üzerindeki baskıları padişaha karşı gerektiği gibi koruyamadı. Buna rağmen padişah, Meclis-i Mebusan ile halkın kurmuş olduğu etkileşim (Karpuz K. , 2014, s. 80) ile bu süreçteki kurumsal tepki ve dış faktörlerle mevcut siyasi yönetimin sürdürülemeyeceğini anladı ve II. Meşrutiyeti ilan etti. 8 Ağustos 1909'da Kanun-i Esasi'de yapılan değişikliklerle parlamentolu mutlak monarşiden parlamenter sisteme geçiş sağlandı. Yasama, yürütme, temel hak ve özgürlükler alanında Kanun-i Esasi'nin yirmi bir maddesi değiştirildi, bir maddesi kaldırıldı ve üç yeni madde eklendi (Tanör, 2016, s. 193).

Böylece I. Meşrutiyetteki erkler bölümü ilkesi, nihayet II. Meşrutiyette monarşik yönetimle erkler ayrımı ilkesine dönüştü ve parlamenter sistemin standartları oluştu. Yürütme, İkinci Meşrutiyet ile iki başlı hale geldi, siyasi güç merkezi Padişah'tan bakanlar kuruluna kaydı ve padişahın yetkileri sınırlandırılıp meclis-i umumide anayasaya bağlılık yemini getirildi. Bakanlar kuruluna parlamentoya karşı hem bireysel hem de kollektif sorumluluk getirildi. Meclise, heyet-i vükelayı güvenoyu ile düşürme yetkisi verildiğinden padişah artık kendi istediğini değil meclisten güvenoyu alabilecek birini başbakan olarak atamaya başladı. Padişah, sembolik hale gelen yetkilerini artık başbakan ve ilgili bakanın imzası ile kullanabiliyordu. Son olarak parlamenter sistemdeki gibi padişahın elindeki meclisi fesih yetkisi nerde ise imkânsız hale getirildi (Gözler K. , 2014, s. 21). Yasama erkinde de birçok yenilik yapıldı. Yasama erki meclis-i ayan ve meclis-i mebusan olarak ikili yapısı ile devam ederken, meclis-i ayanı padişah atamaya devam etti. Fakat Meclis-i Mebusan'ın birinci ve ikinci başkanlarını parlamento seçmeye başladı ve uluslararası anlaşmalarda meclisin onaması sağlandı. Her iki meclis padişah izni olmadan toplanmaya ve izin almadan yasa önermeye başladı, kanun yapma sürecinden Şura-yı Devlet çıkarıldı. Son olarak padişahın mutlak veto yetkisi geciktirici yetkiye çevrilip heyet-i ayanın toplantıları açık hale getirildi ve meclisler başkanlarını seçer hale geldi (Tanör, 2016, s. 193). Yargı erkinde ciddi düzenlemeler bulunmamaktadır çünkü Meşrutiyetteki hukuki düzenlemeler çağdaş düzeye yakın olduğu için II. Meşrutiyette belirgin bir düzenleme görülmemektedir (Gözler K. , 2014, s. 21).

1.2.4. Cumhuriyet Dönemi

23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışı ile Cumhuriyet her ne kadar ilan edilmese de sistemin işleyişi artık monarşi değildir ve mantalite olarak da tamamen değişmiştir. TBMM'nin açılışı ile 1921 Anayasası, hükümet sistemini siyasi olgunlaşma tamamlanmadığı için meclis hükümet sistemi olarak kabul etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ve 1924 Anayasası ile meclis hükümeti sisteminden parlamenter sisteme doğru bir dönüşüm yaşamıştır. 1961 Anayasası ile saf bir parlamenter sistem kurulmuş, dünyadaki gelişmelere bağlı olarak 1982 Anayasası ile de yürütmeyi güçlendirerek parlamenter sistemdeki yasama yürütme dengesi yürütme lehine esnemıştır. 2007'de Anayasanın 101.maddesi değiştirilerek Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesi sağlanmış, bu düzenleme ile parlamenter sistem Cumhurbaşkanlığı sistemine evrilmiştir. TBMM'nin 23 Nisan 1920'de açılmasının hemen ardından icra vekilleri heyeti mecliste salt çoğunluk sistemi ile seçildi. İcra vekilleri heyeti de Kanun-i Esasiye değinmeden yirmi dört maddelik Teşkilat-ı Esasiye Kanunu tasarıyı hazırlayarak meclise sundular. Yeni

Teşkilat-ı Esasi Kanunu, önceki anayasalardan farklı olarak meşruti monarşiyi bitiren ve millet egemenliğini (m.1) esas olarak oluşturulmuştur. Bununla beraber Teşkilat-ı Esasi Kanununda devlet başkanlığının olmadığı, meclisten seçilecek bir hükümetin meclise karşı sorumlu olduğu, meclis başkanının hükümetin başı olduğu ve meclis üstünlüğünü (Şahin, 2012, s. 3-4) içeren anayasal bir çerçeve oluşturuldu. Teşkilat-ı Esasi Kanununa göre; hükümet sistemi, anayasanın ikinci maddesinde belirtildiği üzere: “İcra kudreti ve teşrii salahiyeti milletin yegâne ve hakiki mümessili olan Büyük Millet Meclisinde tecelli ve temerküz eder” diyerek yasama ve yürütme erklerinin mecliste toplandığını belirtir. Yine Teşkilat-ı Esasi Kanununun üçüncü maddesine göre: “Türkiye Devleti, Büyük Millet Meclisi tarafından idare olunur ve hükümeti, Büyük Millet Meclisi Hükümeti” diye tanımlaması (m.8) göre; meclisin bakanlara yol göstereceği, gerekirse hükümeti görevden alabileceğinin belirtilmesi, söz konusu hükümetin meclis hükümeti olduğunu gösterir (Özbudun E. , Türk Anayasa Hukuku, 1998, s. 6).

Siyasal süreç içerisinde hükümet sistemi, saf meclis hükümeti sisteminden parlamenter sisteme doğru evrilmiştir. Önce, 8 Temmuz 1922 tarihli “İcra Vekillerinin Suret-i İntihabına Dair Kanun” ile vekillerin tek tek seçilmesi ve icra vekillerinin birinin de başkan olarak seçileceği belirtilmekteyken daha sonra 14 Nisan 1923’te meclis kararı ile “Başbakanın bakanlara karşı pozisyonu” güçlendirildi ve ortak sorumluluk getirildi. Son olarak Cumhuriyetin ilanı ile “Cumhurbaşkanı” makamı oluştu. Buna bağlı olarak, başbakanı başvekil olarak belirtip bakanları da başvekilin seçmesi ve meclis tarafından onaylanması şartı getirildi (Erdoğan M. , 2014, s. 153).

Cumhuriyetin ilanı ile siyasi sürecin olgunlaşması, 1921 anayasasının yeni siyasi yapı ile sürece cevap verememesi ve Kanun-ı Esasinin de bir şekilde yürürlükte olması ile bu ikili anayasal yapıya son vermek için 1924 anayasası hazırlandı. Polonya ve Fransa anayasalarından faydalanarak hazırlanan yüz beş maddelik anayasa 20 Nisan 1924’te meclisin tamamına yakınının onayı ile kabul edildi. Teşkilat-ı Esasi Kanunu, siyasi evrim sürecinde 1961 anayasasına kadar Türkçeleştirme dâhil yedi defa değişikliğe uğramıştır (Özbudun E. , 2012, s. 1-5). 1924 anayasası karma bir hükümet sistemi getirmiştir, diğer bir tanımla kuvvetler birliği ve görevler ayrılığı hükümetidir. Çünkü anayasanın metninde, gerekçesinde ve meclisteki anayasa görüşmelerinde karma hükümet sistemini görmek mümkündür. 1924 anayasasının maddelerinde hem meclis hükümetini hem de parlamenter sistemi çağrıştıran yasalar görmekteyiz. Buna bağlı olarak siyaset bilimciler hükümetin meclis hükümeti veya

parlamentar sistem olduğu konusunda tartişma halindedirler (Tanör, 2016, s. 304). 1924 anayasasının kurmuş olduğu hükümet sistemine meclis hükümeti diyenler şu maddeleri öne sürerler. TBMM milletin tek temsilcisi olup millet adına egemenlik hakkını kullanır (m.4), teşri salahiyyeti ve icra kudreti TBMM’de tecelli ve temerküz eder (m.5). Meclisin yasama yetkisini bizzat kendi kullanır (m.6). Meclis, icra salahiyyetini kendi tarafından müntahap(seçilen) cumhurbaşkanı ve bakanlar kurulu eliyle kullanır (m.7). Bu maddeler bağlamında söz konusu anayasanın meclis hükümeti olduğunu belirtirler (Gözler K. , 2014, s. 31).

1961 anayasası Temsilciler Meclisi tarafından hazırlanıp halkoyuna sunulmuştur, altı kısım ve yüz elli yedi maddeden oluşan anayasa %61,5 halkoyu ile kabul edilmiştir. Anayasada 1971’de otuz dört maddede değişim yapıldı, geçici yedi madde eklendi, 1973’te ise on iki geçici madde eklenmiştir (Gözler K. , 2014, s. 41). 1961 anayasası, Teşkilat-ı Esasi Kanunundan farklı olarak modern anayasacılıkta tanımlanan kuvvetler ayrılığı ilkesinin amacına uygun olarak oluşturulmuştur. Devletin gücünü birey karşısında veya milletin egemenliğini bir organda değil de yasama, yürütme ve yargı organları arasında paylaştırmıştır. Erkların birbirine karşı pozisyonu da Temsilciler Meclisi Anayasa Komisyonunun raporunda belirtildiği gibi kuvvetlerin yumuşaklığını belirtmiş. Yine rapora göre “bu tasarıda benimsenmiş olan parlamentar rejim, milli hâkimiyete dayanan devletimizin tarihinde tamamen bir yenilik ifade eder. Zira meclis hükümetinin dayandığı kuvvetler karışımını değil yumuşak bir kuvvetler ayrımını esas almıştır (Özbudun E. , Türk Anayasa Hukuku, 1998, s. 18).” Dolayısı ile 1961 anayasası yumuşak kuvvetler ayrılığı ilkesini benimsemiş ve kurmuş olduğu hükümet şekli de çağdaş parlamentar sistemin standartlarına uygun bir sistemdir.

Kurucu Meclis tarafından Anayasa Komisyonunca hazırlanan 1982 Anayasası yüz yetmiş yedi madde, on altı geçici madde ve yedi kısımdan oluşmaktadır. Halk oylamasında %91,37 bir oyla kabul edilen anayasa yürürlüğe girmiştir (Erdoğan M. , 2014, s. 172). 1982 Anayasası,1961 Anayasasında olduğu gibi yumuşak kuvvetler ayrılığını benimsemiştir; parlamentar sistemdeki yasama ile yürütme erklerinin etkileşimi, işbirliği ve karşılıklı bağımlılık ilkeleri ile uyum içindedir. Ayrıca parlamentar sistemin özelliklerinden olan, yürütmenin yasamanın içinden çıkması, yürütme yetkisinin Cumhurbaşkanı ve bakanlar kurulu tarafından paylaşılması (m.8), Cumhurbaşkanı seçme yetkisinin TBMM’ne verilmesi (m.101) ve Cumhurbaşkanı’nın tarafsız ve sorumsuz olması (m.101,105) gibi yasalarla da

uyum içindedir. Yine bakanlar kurulunun kuruluşunu düzenleyen yasaya göre (m.19); bakanlar kurulunun göreve başlarken ve politik faaliyet sürecinde anayasanın 110 ve 111.maddelerine göre; TBMM'nin güvenini kazanmak zorundadır. Hükümetin izlediği politikalardan kolektif olarak yasamaya karşı sorumlu olması (m.112.), anayasanın 99.maddesine göre TBMM'nin hükümeti düşürme yetkisine karşılık Cumhurbaşkanının da TBMM'ni seçime götürme yetkisi (m.116) tartışmalı olsa da 1982 Anayasasının benimsemiş olduğu hükümet sisteminin parlamenter hükümet sistemi olduğuna ait işaretlerdir (Yazıcı, 2011, s. 124-125).

1982 Anayasasının yürütmeyi, özünde Cumhurbaşkanını klasik parlamenter sistemdeki yetkisiz ve sembolik pozisyonundan uzaklaştırarak, yetkili fakat sorumsuz bir konuma taşıması, saf parlamenter sistemden belli bir düzeyde ayrılmış olduğu konusunda siyaset bilimciler tarafından tartışılmaktadır. Nihayet 2007'de Anayasanın 101. maddesinde yapılan değişiklikle Cumhurbaşkanının artık parlamentarizmin kalbi olan parlamentodan değil de doğrudan halk tarafından seçilmesi ile daha önceki tarafsız konumuna (m.103) şimdi bir de taraflılık politikası eklenmiştir. Bu durumda zaten güçlü olan Cumhurbaşkanının konumunu daha da güçlendirmiştir ve var olan tartışmayı daha da derinleştirmiştir (Efe, Kemahlı, & Kotan, 2015, s. 169). 2007'den sonra Türkiye' de hükümet sisteminin niteliği hakkında yapılan tartışmalar hükümet sisteminin yasal olmasa da fiili bir yarı başkanlık sistemine dönüştüğü yönündedir. Yasal olarak Cumhurbaşkanının seçildikten sonra parti üyeliğinin ve meclis üyeliğinin bitmesi (m.101) gerekmektedir. Ancak Cumhurbaşkanının doğrudan meclisi feshetme yetkisinin olmaması, doğrudan kanun yapma sürecine dâhil olamaması ve parlamentonun güvenine sahip kabineyi de görevden alamaması nedeniyle sistemin resmi bir yarı başkanlık sistemi olduğu söylenemez. Fakat doğrudan halkoylaması ile seçilen, demokratik meşruluğu güçlü olan ve güçlü yetkilerle donanımlı Cumhurbaşkanı, iki başlı parlamenter sistemde zamanla gücün kendi lehine kaymasına sebep olacaktır. Bu da tartışmalı olan parlamenter sistemi, tartışmalı melez bir hale getirmektedir (Bilir, 2013, s. 305). Yine doğrudan seçilen Cumhurbaşkanının kabineye karşı daha güçlenmesi ile hükümet sistemi aksak yarı başkanlık veya başkanlı parlamenter sisteme dönüştüğü söylenebilir. Fakat bu dönüşmeye rağmen sistem parlamenter sistemin özelliklerini de taşımaya devam etmektedir (Efe, Kemahlı, & Kotan, 2015, s. 170).

AK Parti, yeni anayasayı yapma görevi verilen "Anayasa Uzlaşma Komisyonu"na 2012 yılı Kasım ayında "Başkanlık Sistemi" önerilerini resmî olarak sunmuş (Efe & Kotan, Türkiye'de

Hükümet Sistemi Tartışmaları Çerçevesinde Başkanlık Sistemi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği, 2015, s. 79), ancak gerek meclisten gerekse halktan alınan tepkiler nedeniyle sistemin adı “Başkanlık” yerine “Cumhurbaşkanlığı Sistemi”ne döndürülmüştür (Gülener & Miş, 2017, s. 190). Nihayetinde 10.12.2016 tarihinde Türkiye’de bir “Başkanlık Sistemi” ya da “Türk tipi bir başkanlık sistemi” kurma amacını taşıyan AK Parti’nin 316 milletvekilinin imzası ile TBMM Başkanlığı’na, “Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Bir Kanun Teklifi” başlıklı 21 maddeden oluşan bir kanun teklifi sunulmuştur (Gözler K. , Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri, 2016, s. 25). Başlangıçta bu öneriye karşı muhalefetten ağır eleştiriler yöneltilmiş; bu eleştirilerde Türkiye’deki bu rejim değişikliğinin sistemi “otoriter tek adam” rejimine dönüştüreceği ifade edilmiştir. Ancak yakın geçmişte Milliyetçi Hareket Partisi (MHP), AK Parti tarafından önerilen “Başkanlık Modeli”ne destek vereceğini açıklamış, bunun üzerine AK Parti ile MHP Türkiye’ye getirilecek “Başkanlık Modeline ilişkin anayasa değişikliği metni üzerinde anlaşmışlardır. Bu uzlaşma metni TBMM tarafından kabul edilerek Cumhurbaşkanı’nca halkın oyuna sunulmuş, anayasa değişikliği 16 Nisan 2017’de referandum yoluyla kabul edilmiş ve nihayetinde Türkiye’de parlamenter sistem yerine başkanlık sisteminin gelmesi halkoyuyla kabul edilmiştir (Küçük, 2017, s. 157). Anayasa değişikliği önerisinde “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” şeklinde adlandırılan yeni hükümet sistemi, “yasama”, “yürütme” ve “yargı” ilişkilerinin düzenlenmesi açısından “Başkanlık Hükümet Modeli”ne göre hazırlanmıştır. “Rasyonelleştirilmiş hükümet sistemi” arayışından yola çıkan “Cumhurbaşkanlığı Sistemi”, “yasama” ve “yürütme” organının seçimleri, “seçimlerin yenilenme biçimi”, “yürütmenin görevleri”, “yargıya yönelik düzenlemeler”, Cumhurbaşkanı ve Bakanların yargılama/soruşturma usulleri, “Cumhurbaşkanı yardımcıları”, Cumhurbaşkanı’nın “kararname yetkisi”, “bütçenin onaylanması” gibi konularda yenilikler getirmektedir (Gülener & Miş, 2017, s. 190).

Anayasa değişikliği tasarısı ‘Başkanlık Sistemi’ne göre tasarlanmış ancak gerek getirilmek istenen Başkanlık Sistemi’ne yönelik tepkiler nedeniyle gerekse Türkiye’de parlamenter sistemdeki krizlerin aşılması ve yeni hükümet sisteminin yeni krizler üretmesinin önüne geçilmesi amacıyla gündeme “Cumhurbaşkanlığı Sistemi” şeklinde sunulmuş kabul görmesinin kolaylaştırılmasına çalışılmıştır (Gülener & Miş, 2017, s. 190). Ayrıca önerilen Anayasa değişikliğiyle “Devlet Başkanı” için “başkan” yerine “Cumhurbaşkanı” kelimesi kullanılmaktadır. Fakat değişiklikte “Devlet Başkanının” “Cumhurbaşkanı” şeklinde geçmesi,

getirilen sistemin “Başkanlık Sistemi” olma özelliğini değiştirmemektedir (Küçük, 2017, s. 158).

1.3. 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye

Bu bölümde; 28 Şubat 1997 askeri müdahalesi, Kasım 2000 ve Şubat 2001 ikiz krizleri, 17 Ağustos 1999 Marmara ve 12 Kasım 1999 Depremleri detaylı şekilde anlatılacaktır.

1.3.1. 28 Şubat 1997 askeri müdahalesi

1923'te Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana, Türk modernleşmesi bağlamında din ve ilgili konular sıcak tartışma konusu olmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, laik Kemalist seçkinler büyük, çok boyutlu bir yasama süreci başlatmışlardır. Siyasi alanın, anayasaya laiklik ilkesinin eklenmesi ve İslam halifeliğinin kaldırılmasıyla yeniden düzenlenmesinin ötesinde, bu sekülerleştirici mevzuat süreci, İsviçre modelinden esinlenen yeni bir medeni kanunun getirilmesiyle de içtimai hayata hitap etmiştir. Ancak, Kemalist modernleşme projesinin bir diğer önemli özelliği de reformların tamamen hayata geçirilmesidir. Resmen yasaklanmış veya kaldırılmış olmasına rağmen, tekke-zâviye ve dini eğitim kurumları gibi pek çok dini ve geleneksel kurum ve uygulama gayri resmi olarak sürdürülmüştür. Dini cemaatler ve tasavvufçular, bu pasif direnişlerin merkezi haline gelmiştir.

Dini kitlelerin rahatsızlığı, Türkiye Cumhuriyeti çok partili bir sisteme adapte edilmesi sürecinde Demokrat Parti (DP)'nin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)' ne karşı kazandığı seçim zaferiyle tamamen açığa çıkmıştır. Bu durum, muhafazakarların CHP'ye karşı halk tarafından desteklenmesinin başlangıç noktasıdır. Elbette daha sonra muhafazakâr kesim rahatsızlığı sebebiyle Necmettin Erbakan sayesinde muhafazakar siyasi örgüt olan (MG) Milli Görüş'e yönlendirilmiştir. Daha sonra muhafazakar MG, kapitalist demokrasinin temel direklerini savunan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP)'nin ideologları tarafından da adlandırıldığı gibi “muhafazakar demokrat” bir yapıyı doğurmuştur.

MG'den AKP'ye dönüşümün hikayesi muhafazakârların çabalarına ve yukarı yönlü seferberlik taleplerine karşılık gelmektedir. Bu tür çabalar her zaman Kemalist seçkinlerden, bazen 28 Şubat Sürecinde olduğu gibi “silahsız kuvvetler” tarafından muhafazakarlara karşı “toplam savaş” anlamına gelen sert tepkiler almıştır. Bu nedenle, çalışmanın bu bölümünde 28 Şubat Süreci'nin Türkiye'nin muhafazakârlarının dönüşümündeki rolünü ortaya koymayı

amaçlanırken, ilk önce muhafazakârların yukarı yönlü seferberlik çabalarının bağlamını sağlamak için Erbakan'ın hikayesinin kısa bir özeti ile başlanacaktır.

Erbakan'ın Türk kamu hayatındaki ilk ortaya çıkışı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği başkanlığı mücadelesiyle başlamıştır. Küçük ölçekli Anadolu girişimci üyeliği ile bu ekonomik sivil toplum kuruluşu Erbakan'ın politik kariyeri ve amaçları için iyi bir başlangıç noktasıdır. Küçük ölçekli Anadolu girişimcileri, İslami yaşam tarzı ve Türkiye'nin yerleşik kapitalistleri arasında kendilerine yer edinme arayışlarıyla, siyasi mücadelesinde Erbakan'ın temel müttefiki olmuştur. Hem küçük ölçekli Anadolu girişimcileri, Türkiye'nin yerleşik kapitalistleri ve Erbakan'ın siyasi mücadeleleri arasında bir yer arayışı arayışı, Şerif Mardin'in bu tür çatışmaların Türkçe'deki rolü konusundaki çarpıcı ve çığır açan makalesinde bir merkez-çevre çatışması olarak tanımladığı bir çeşit bölünmeyi temsil etmektedir (Mardin, 1974). Ancak, Erbakan'ın olası siyasi rakibi Süleyman Demirel'in önderlik ettiği zamanın hükümeti tartışmalı bir kararla Erbakan'ın başkanlığını engellemiştir. Bu başarısızlığın ardından Erbakan'ın siyasi hayatı, Konya'daki bağımsız milletvekilliği adaylığıyla başlamıştır. Seçimden sonra, 1970'te Ulusal Nizam Partisi'ni kurmuştur. Bu parti, Necmettin Erbakan'ın mevcut partinin ardından ya mahkemenin kararıyla ya da askeri müdahaleyle feshedilmesiyle kurduğu bir dizi partiden sadece bir tanesidir. Örneğin, MNP, 1972'de Milli Selamet Partisi (MSP)'nde, 1983'de Refah Partisi (RP)'de, 1998'de Fazilet Partisi'nde, 2001'de ise Saadet Partisi'nde başarılı olmuştur.

RP, marjinal bir partinin sınırlarını aşan ilk kişi olarak kendisini diğer Ulusal Bakış Açısı Partilerinden farklılaşmıştır. RP, 1994 yerel seçimlerinde ve 1995 genel seçimlerinde halk oylarının yüzde 19 ila 21'ini almıştır. Ancak, RP'nin seçim zaferinin öyküsü, aynı zamanda Türkiye'nin son askeri müdahalesinin diğer adıyla 28 Şubat Sürecinin öyküsü olarak ortaya çıkmaktadır.

Başlangıçta, 1980'de askeri cunta tarafından MSP'nin kapatılmasından sonra kurulan üçüncü MGP olan RP, sıradan bir MGP'ydı. MG partileriyle ilgili yasaklarla ilgili halkın söylediğine göre, tek değişiklik etiketindeki harflerdir. Öte yandan, dış faktörler RP için toplumun siyasi merkezine giderken daha faydalı olmuştur. Türkiye'de 1990'lı yıllardaki sosyal ve politik koşullar, parti için paha biçilmez yapısal siyasi fırsatlar sunmuştur. RP bu siyasi fırsatlardan etkin biçimde faydalanmıştır ve sonuçta 1995 genel seçimlerinde oyların yüzde 21.4'ünü almıştır. Bu gibi pek çok fırsat arasında en önemlisi, 1980 sonrası dönemde devlet

mekanizmasının İslam'a karşı hoşgörölü tutumu, Özal döneminin dini açıdan muhafazakar ve ekonomik olarak liberal karakteri ve mevcut merkez-sağ partilerin zayıflamasıdır.

İlk olarak, 1980 askeri darbesinden sonra cunta yönetimi, dinin araçsallaştırılmasını, zamanın solcu seferberliğine karşı başlıca politikası olarak benimsemiştir. Cunta lideri ve daha sonra cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından somutlaştırılan İslam'ın araçsallaştırılması, İslam'ı “radil solcu” seferberliğine karşı bir engel olarak kullanmayı amaçlamıştır. Türk-İslam sentezi olarak da bilinen bu araçsallaştırmanın bir yansıması olarak, Evren, toplumda düzen ve yönetim konusundaki fikirlerini geliştirirken sık sık “Kuran İslamı” olarak adlandırmıştır. Çeşitli konularda, doğum kontrolünden “yükselen komünist tehdit” e kadar İslam, resmi ideolojiyi teşvik etmek için bir propaganda aracı olarak kullanılmıştır (Yavuz 2003, s.70-71). Bununla birlikte, Evren'in politikasının sonuçları beklediği gibi sonuç vermemiştir. Milli Görüş'ün İslami seferberlik, Evren'in “aydınlanmış” ve enstrümantal İslam'ına üstün gelmiştir. Evren, İslam'ı toplumun çimentosu, birinin vicdanı ve içsel bir yol olarak tanımlamasına karşın, politikaları muhafazakar oyuncuların etkisinde bir artışa ve Türk toplumunda İslam'ın alanının genişlemesine yol açmıştır. Örneğin, askeri cunta, ilk ve ortaokul müfredatlarına zorunlu din dersleri eklemiştir; bu, izleyen yıllarda çok tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhafazakarların tercih ettiği dini liseler olan imam hatip okullarının sayısı aynı askeri idare tarafından sınırlandırılmıştır. Ancak bu politika sonucunda okul sayısı değişmese de, imam hatip okullarına kayıtlı toplam öğrenci sayısı artmıştır, çünkü yeni okullar mevcut okulların şubeleri olarak hayata geçirilmiştir (Özdalga 1999, s.424).

İkincisi, Turgut Özal'ın önce başbakanlık ve daha sonra cumhurbaşkanı olarak siyasi kariyeri muhafazakar aktivizm için yeni fırsatlar sunmuştur. Özal yönetimi, muhafazakar oyuncuların sosyal ve politik hayata katılımını engelleyen engellerin kaldırılmasının bir örneği olarak görülebilir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren, Türk toplumunun laikleşmesine bir tepki olarak muhafazakarlar kamusal alandan dışlanmaya başlamıştır. Bu kendi kendini empoze eden toplumdaki dışlanma, onları Aktay'ın “sembolik diasporalar” olarak adlandırdığı şeye yerleştirilmiştir (Aktay 2003, s.133-140). Yeni ortaya çıkan Anadolu orta sınıfı, sembolik diasporalardan geri dönüşün en önemli göstergelerinden biridir. Özal'ın liberal ekonomik politikaları sayesinde, küçük ve orta ölçekli Anadolu işletmeleri, iç ve dış pazarlara daha da entegre edilmiştir. Sonuç olarak, bu yeni ortaya çıkan orta sınıfın değerleri geçmişe göre daha baskın hale gelmiştir. Daha sonra, kendisini tamamen Türkiye'nin mevcut kapitalistlerinden uzaklaştırarak, yeni ortaya çıkan orta sınıf 1990'da alternatif bir yapı olarak Müstakil Sanayici

ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) çatısı altında örgütlenmiştir. Bu durum, RP'nin yükselişi ile Anadolu orta sınıfı arasındaki ilişkiye dair içgörü sunabilir. 1970 ve 1979 yılları arasında kurulan üye firma sayısı 280 iken, 1980-1989 dönemi için aynı rakam 744'e yükselmiştir (Buğra 1998, s.525). Ayrıca MÜSİAD üyeliğinin çevre yapısı üye firmalarının coğrafi dağılımında görülebilir: Konya 488 ile ilk sırada, Ankara 175 üyeye ikinci sırada yer alırken, Kayseri 114 üye ile beşinci sırada yer almaktadır (Buğra 1998, s.530). Bu rakamlar, özellikle Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) gibi diğer iş derneklerine kıyasla daha çarpıcı sonuçlar barındırmaktadır. TÜSİAD'ın Konya'dan yalnızca 17 üyesi ve MÜSİAD üyelerinin bolca bulunduğu Kayseri gibi diğer Anadolu şehirlerinden hiçbir üyesi bulunmamaktadır (Buğra 1998, s.527).

Muhafazakar Anadolu orta sınıfının yükselen ekonomik görünürlüğü ve muhafazakar oyuncuların sosyal ve siyasal katılımının artması karşılıklı bağımlı dinamiklerdir. Aynı sosyal, ekonomik ve politik süreçler olmaktan ziyade, bu muhafazakar ilerlemeler, ortak bir sebepler dizisinden eşzamanlı olarak ortaya çıkmıştır.

1990'lı yıllarda devam eden siyasi yolsuzluk ve başarısız koalisyon hükümetleri RP'yi hüküm süren siyasi aktörlere karşı umut verici ve denenmemiş bir alternatif haline getirmiştir. Sonuç olarak, parti 1994 yerel seçimlerinde oyların yüzde 19,7'sini almıştır. Üstelik muhafazakar bir parti için yüksek oy payının yanı sıra, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde de başarısı beklenmedik bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, belediyelerdeki başarılı yönetimi 1995 seçimlerinde popülerliğini daha da artırmasına sebep olmuştur. Yavuz çalışmasında ayrıca, 1995'teki seçim başarısında RP'nin başarılı belediye idarelerinin rolünü vurgulamıştır: 1995'teki seçimlerde RP'nin kazandığı zafer, İslam'ın bir sonucu olarak görülmemesi gerekmektedir. Mart 1994'teki yerel seçimlerden beri, RP belediye başkanları önceki yönetimlerden daha iyi hizmetler sunmuştur ve kamu hizmetlerini iyileştirmek için çok çalışmıştır. Dahası, belediyelerinde yolsuzluk ve kayırmacılık azalmıştır. RP ayrıca sol ve sağ partilerden daha profesyonel davranmıştır (Yavuz 1997, s.72).

Sonuç olarak, RP 1995 genel seçimlerinin ardından lider parti olmuştur. Partinin etkileyici başarısına rağmen, Türk siyasi ortamının genel şekli seçimlerden sonra belirsizliğini korumuştur. Laik devlet ve kamuoyu arasındaki genel tutum, Anavatan Partisi (ANAP) ile Doğru Yol Partisi (DYP) arasında sırasıyla yüzde 19,65 ve yüzde 19,18 ile ikinci ve üçüncü olmuştur. ANAP ile DYP arasında merkez sağ koalisyon hükümeti kurulmasını desteklemiştir. Ayrıca, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) bir ANAP-DYP koalisyonunu

desteklediğine ve ordunun RP'nin koalisyon ortağı olma ihtimalinin de mutlu olmayacağını gazeteler belirtmektedir.

Bu nedenle, seçimden sonra ANAP ile DYP arasında bir koalisyon kurulması şaşırtıcı değildir. Bununla birlikte, her iki taraf da işbirliği yapmak yerine birbirlerini ortadan kaldırmak için çabucak karar verdiler çünkü geleneksel olarak aynı muhafazakar seçim üssüne hitap etmekteydiler. Bu nedenle, tahmin edilebileceği üzere, koalisyon hükümeti sadece üç ay sonra dağılmıştır. Koalisyon ortaklarının rekabetinin yanı sıra, RP'nin koalisyonun çözülmesindeki rolünden de bahsedilmelidir. İlk olarak, RP, hükümete güven oylamasını geçersiz kılan bir Anayasa Mahkemesi kararı için başvurmuştur ve olumlu sonuç almıştır. Parti daha sonra, DYP lideri Tansu Çiller için bir meclis soruşturma komisyonu kurduğunu Mesut Yılmaz, merkez sağ politikadaki rekabetini ortadan kaldırmak için soruşturma komisyonundan yararlanmaya çalışmıştır. Ancak komisyona verdiği destek, halihazırda gergin olan koalisyonun son hamlesidir. Şaşırtıcı olmayan bir şekilde, koalisyon 6 Haziran 1996'da feshedilmiştir.

Koalisyon hükümetinin dağılması sonucunda, Türkiye erken seçim öncesinde RP ile DYP arasında yeni bir koalisyon hükümeti tarafından yönetilmiştir. Yukarıda açıklanan merkez partilerinin zayıflaması, erken seçimdeki potansiyel performanslarının kötü olması sebebiyle ANAP ve DYP'yi ikinci seçeneğe itmiştir. Dahası, RP, erken seçimler için DYP ile bir koalisyonu tercih etmiştir, çünkü bunu yaparak kendisi için kabul edilebilir ve ana akım bir siyasi aktör olarak bir meşruiyet tabanı oluşturması beklenmektedir (Gülalp 1999, s.36). Bu nedenle, 28 Haziran 1996'da kurulan koalisyon hükümeti (Refahyol), RP'ye meşruiyet sağladığı ve Tansu Çiller'e ve partisine sırasıyla parlamento soruşturması ve seçim yenilgisinden kaçınması için bir yol sunduğu için tatmin edici bir çözüm olmuştur.

Erbakan ve partisinin kabul ettiği tavizler sayesinde, hükümetler arası ilişkiler ve kendisini Türkiye'de laikliğin koruyucusu olarak gören ordu ile ilişkiler hükümetin ilk aylarında göreceli olarak daha az sorunlu şekilde ilerlemiştir. Hükümete katılarak tanıma ve meşruiyet kazanma arzusu, RP'nin ideolojik konumuna aracılık etmiştir. Bu durum, Refahyol'un koalisyon protokolü ile önceki ANAP-DYP hükümeti protokolü arasında ayırım yapmanın neredeyse imkansız olduğunu ortaya koymaktadır (Gülalp 1999, s.37).

RP-DYP Koalisyon hükümetinin ilk günleri Ekim 1996'ya kadar nispeten sessiz şekilde ilerlemiştir. Ancak, yeni idari yılın başlamasıyla birlikte gerginlikler artmıştır. Geleneksel

olarak, bürokrasinin her bir birimi idari yılın ilk toplantısı için tören düzenlemektedir. Bürokrasinin ve devlet seçkinlerinin diğer üyeleri bu tören toplantılarına davet edilir ve ev sahibi kurumun başkanları, kurumlarının bürokrasinin diğer birimlerinden beklentilerini belirten bir konuşma yaparlar. Bu tören toplantıları ve bunlar sırasında yapılan konuşmalar, Kemalist kadroların bu toplantılara hükmettiği devletin resmi gündeminin ifadesidir. 1996-1997 yılları için idari yılın başlangıcı, şekil ve biçim açısından eskisi gibi devam etmiştir. Ancak, konuşmaların içeriği iki ana temanın egemen olduğu için önceki yıllardan oldukça farklıdır: (1) “artan reaksiyon tehlikesi” ve (2) “laik devleti korumanın gerekliliği”dir. Temalar koalisyon hükümetine karşı yaklaşmakta olan kampanyanın erken uyarısını temsil etmektedir. Ana muhalefet partisi lideri Mesut Yılmaz ve genelkurmay başkanı, “yükselen gerici tehlike” ve “laik devleti korumanın gerekliliği”nden söz ederek bahsedilen zeminin oluşmasına katkıda bulunmuştur. Medya organları, Kemalistler tarafından verilen tepkiyle ilgili çok sayıda haber yaparak katkıda bulunmuştur.

Bu yükselen gerici tehlikenin bir işareti olarak sunulan başlıca olaylar, üniversitelerde başörtüsü yasağı, Taksim Meydanı'nda bir caminin inşası gibi laiklik tartışmalarında sık sık merkezde yer alan konulardır. Diğerleriyle karşılaştırıldığında başörtüsü sorunu, insanların gündeminde gerçekten yeri olan tek konudur. İronik olarak, yasak Kenan Evren'in muhafazakar taleplere tolerans gösterdiği yönetimi tarafından getirilmiştir. Öte yandan, Taksim Meydanı'ndaki cami konusu öncelikle medyanın bir ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. O zamanlar İstanbul'un muhafazakar belediye başkanı olan Recep Tayyip Erdoğan, 28 Şubat'tan önce bunun için bir başlangıç planı hazırlayarak bu tür bir caminin inşa edilmesini ve beklentilerini artırmayı hedeflemesine rağmen, projeyi hayata geçirememiştir. Ancak, konu medya tarafından gerçek bir tehdit olarak canlı tutulmuştur ve bir korku imparatorluğu aracı olarak kullanılmıştır. Son olarak, bir Hac ziyaretinin kara yolu ile yapılmasına ilişkin taleplerin gerici bir tehlike olarak nasıl değerlendirilebileceğini anlamak gerçekten zordur. Kara yolu uzun zaman önce terk edilmiş bir uygulamadır ve yeniden açılma talepleri her zaman popülerdir. Buna rağmen, RP-DYP koalisyon hükümeti döneminde artan gerici tehlikenin bir işareti olarak sunulmuştur.

RP'nin kendisi de, Erbakan'ın Libya, Mısır, Malezya ve Endonezya gibi İslam ülkelerine yaptığı tartışmalı ziyaretler gibi birçok sansasyonel olayla medyayı besleyerek yükselen gerici bir tehlikenin üretilmesine katkıda bulunmuştur. Bu ülkelerin eski Türk başbakanlar tarafından da ziyaret edilmelerine rağmen (Howe 2000, s.70-71), RP personelinin

ziyaretlerinin zamanlaması, şekli ve sunumu, RP karşıtı çevreler arasında büyük bir kızgınlığa neden olmuştur. O zaman Libya diktatörü Albay Kaddafi'nin Erbakan'a yönelik muamelesi Erbakan'ın sempatanlarının açıklamalarını daha da zorlaştırmıştır. Erbakan ile düzenlediği ortak basın toplantısında, Kaddafi, hem Türkiye'nin hem de Kürt sorunu ve ülkenin genel laik imajı açısından Türkiye devletini eleştirerek, modern Türkiye'nin iki “dokunulmaz” konusuna dokunmuştur.

RP'nin hayata geçirdiği politika ve eylemler arasında, Kürt Sorunu ve Sincan olayı için İslami bir çözüm önerisi Kemalistler için çok ileri gitmenin somut halidir. Türkleri ve Kürtleri bir araya getirmek için dinin sosyal bir yapılandırıcı olarak kullanılmasına ilişkin öneriler Türkiye'de çok iyi bilinen bir siyasi pozisyon olmuştur. Bununla birlikte, bu sefer sorun önerinin muhafazakar bir lider olan Erbakan'dan gelmesidir. İkincisi, Sincan olayı, Kemalizm'in büyük hassasiyetlerine ayak uydduğundan, Kemalist kurum için kabul edilemezdir. RP Sincan Belediye Başkanı Bekir Yıldız'ın 1997 yılı Ocak ayının sonunda düzenlediği Kudüs Gecesi, laik ve muhafazakarlar arasındaki gerilimi artırmıştır. İran büyükelçisinin katılımı ve etkinlikte yaptığı konuşmada Türkiye'nin “İranlaşması”ndan bahsetmektedir. Kudüs ile Dayanışma Derneği geçmişte birkaç kez benzer dayanışma geceleri düzenlemiş olmasına rağmen (Howe 2000, s.138), bu “İranlaşma” korkusundan dolayı rejim krizine neden olmuştur.

Birkaç gün sonra, Sincan çevresindeki gerilim, Sincan'ın ana caddesindeki bir tank alayı ile bir darbe girişimine ulaşmıştır. Tanklar, RP'ye karşı bir uyarı veya darbenin erken bir işareti olarak kabul edilmiştir, çünkü yaşamları boyunca en az bir askeri müdahale görmüş olan Türk halkı, sokaklardaki tankların anlamından oldukça emindir. Ancak TSK, alayın daha önce organize olmuş düzenli bir eğitim hareketi olduğunu açıklamıştır.

Bu tür tartışmalar ve bunlara bağlı rejim krizleri, 1996'nın son günlerinde ve 1997'nin ilk günlerinde Türkiye'nin siyasal yaşamında yaygın bir olay haline gelmiştir. Olay, artan gerici bir tehlike iddiasını desteklemektedir çünkü naif insanların dini duygularının sömürülmesini vurgulayan söylemi beslemektedir.

Polis tarafından seküler rejimi ihlal ettiği, büyük şehirlerin büyük camilerinde takipçileriyle bulunduğu, dini elbiselerle yasaları ihlal ettiği söylenen Sufi Şeyh Müslüm Gündüz ve genç üniversite öğrencisi, Fadime Şahin arasındaki olaydır. Kameralarla birlikte polisin Gündüz'ün evine girdiğinde yarı çıplak olarak yakalanmıştır ve olay dramatize edilmiştir. Televizyon

kameralarının varlığı, polis baskınlarının zamanlaması hakkında sorular ortaya çıkmıştır. Önümüzdeki haftalarda Şahin, Gündüz'ün cinsel birliktelikler için dini duygularını sömürdüğünü iddia ederek birçok televizyon kanalına hikayesini anlatmıştır. Bu dönemde Şahin'in şöhreti, “siyaset, Tasavvuf düzeni ve cinsiyet” hakkında anlattığı hikayenin karmaşıklığı ile birlikte artmıştır. Dramada yeni bir figür olan eski sevgilisi-şeyh Ali Kalkancı, daha sonra Şahin'in rolünü alarak Gündüz'den başrolü almıştır. Olay, Kalkancı'nın eski karısı Emire Kalkancı'nın Şahin'in iddialarını desteklemek için sahneye çıkmasıyla gerçek bir opera haline gelmiştir.

Şahin ve Emire Kalkancı'nın iddialarının tamamı mahkemeye getirilmiştir ve birkaç dava açılmıştır. Ancak, Gündüz ve Ali Kalkancı sırasıyla laik giyim düzenlemeleri ve sahtekarlığı ihlal ettiği için hapis cezasına çarptırılmış olmasına rağmen iddialarının hiçbir zaman kanıtlanmadığını belirtmekte fayda bulunmaktadır. Ek olarak, davaların sonuçları medyada yayınlanmamıştır.

Fadime Şahin olayı gibi medya manipülasyonları yoluyla gerekli şartları sağladıktan sonra, zemin daha sert eylemlere uygun hale gelmiştir. Ordunun ilk hareketi, 28 Şubat'ta yapılan Ulusal Güvenlik Konseyi toplantısından sonra düzenlenen basın açıklamasıyla gelmiştir. Bu tür toplantılar ve onlardan sonra basın bültenlerinin verilmesi, konsey için standart prosedürdür. Ancak bu toplantı ve basın açıklaması benzersizdi, çünkü medya bir haftadan daha uzun bir süre önce medyayı toplantıyı ordunun hükümeti hesap vermeye çağırması için bir fırsat olarak tanımlamaya başlamıştır. Ayrıca, medya sayesinde gittikçe tırmanan “yükselen gerici tehlikeye” karşı sert tedbirler almak konusunda isteksiz kalması durumunda hükümeti “yaptırımlarla” tehdit etmiştir.

TSK, önerileriyle, hükümetin artan gerici tehlikeye karşı özel önlemler almasını istemiştir. Ancak Erbakan, çabalarına rağmen ordunun talimatlarını izlemeye istekli değildir ve orduyla doğrudan bir çatışmaya girmekten kaçınan politikaya istekli davranmıştır. Bu nedenle, hiçbir sorun olmadığını iddia etmeyi seçmiştir. Ordu, kamu ve hükümet arasında bir çatışma olmadığına dair güvence vermeye çalışmıştır. Laik tartışmaları kullanarak medyayı ülke için yapay bir gündem oluşturmakla suçlamıştır. Laiklik meseleleri Mart ve Nisan aylarında gerçekleşecek olan iki MGK toplantısında masada olmamakla birlikte, ordu gün geçtikçe gerginliği artırmıştır ve sivil toplumu yanında görmek istediğini belirtmiştir. Bu, ordu tarafından benimsenen bir stratejidir, çünkü amaçlarının iktidarı ele geçirmek değil,

politikacıların ve özellikle hükümet üyelerinin MGK kararlarını takip etmelerini sağlamak konusunda ısrar etmeleridir (Howe 2000, s.140).

28 Şubat askeri müdahalesinin markası, sivil toplum aracılığıyla gerçekleştirilmesidir. Hükümeti, 1960 ve 1980 darbelerinde olduğu gibi doğrudan bir müdahale ile devirmek ve siyasal topluma müdahale etmek yerine, bu kez ordunun sivil toplum veya sivil organlar, bürokrasiden oluşan “Silahsız Kuvvetler” aracılığıyla hayata geçirmesidir. Bunlar; Atatürkçü Düşünce Derneği (ADD) ve Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği (ÇYDD) gibi sivil toplum örgütleri doğrudan askeriyein müdahale etmesi için çalışmış ve bu kadar ileri gitmiştir.

Kemalist sivil toplum örgütlerinin devam eden hegemonik projesine ek olarak, kitlelerin müdahale sürecine desteğini güvence altına almak için bazı özel durumlar manipüle edilmiştir. Bu bakımdan Susurluk skandalı özel bir konudur. 3 Kasım 1996'da, Susurluk kasabası yakınlarında meydana gelen bir trafik kazası olduğu bildirilmiştir. Kazanın kendisinden ziyade katılanların kimlikleri ve aralarındaki karmaşık ilişkiler haberi ilginç kılmaktadır. Arabada (1) kıdemli bir polis memuru olan Hüseyin Kocadağ, (2) kaçak bir eroin kaçakçısı, birkaç insanı öldürmekle suçlanan ve İnterpol tarafından aranan Abdullah Çatlı, (3) eski güzellik kraliçesi ve Çatlı'nın kız arkadaşı Gonca Us ve son olarak (4) PKK karşıtı bir Kürt aşireti lideri Şanlıurfa DYP milletvekili Sedat Edip Bucak bulunmaktadır. Olaydan saatler sonra insanlar bu kişiler arasındaki ilişkilerin nedenini sorgulamaya başladılar. Mafya, politika ve devlet arasındaki şüpheli ilişkiler, trafik kazasıyla belirginleşmiştir. İlerleyen günlerde insanlar, evlerinde ışıkları her saat 21:00'de kapatıp açtıkları şüpheli ilişkilere karşı bir protesto gösterisi yapmaya başlamıştır. Protestonun sloganı “Sonsuz Aydınlanma İçin Bir Dakika Karanlık”tır. Bu protestolar medyadan büyük destek alarak Kemalist STK'lar tarafından düzenlenmiştir.

İlk bakışta, Susurluk olayının RP için çok fazla sorun yaratmayacağı öngörülmüştür çünkü parti devlet mekanizmasının başından beri dışarda kalmıştır. Bununla birlikte, partinin meşruiyeti hem RP temsilcilerinin olayla ilgili açıklamaları hem de medya manipülasyonu yoluyla tehlikeye atılmıştır. O zamanki adalet bakanı RP üyesi Şevket Kazan, partinin koalisyon ortağını korumak için insanların olay ve taleplerini dile getirme şekilleri hakkında daha fazla bilgi alma taleplerini reddetmiştir. Protestocular hakkında konuşurken, Türkiye'nin Alevi toplumu hakkında popüler bir şehir efsanesine gönderme yapan bir metafor kullanımı, aniden RP'yi olayın yaygın toplumsal tepkisinin merkezine yerleştiren gerçek bir skandal olmuştur. RP, Susurluk olayının ortaya çıkardığı yolsuzlukla mücadele yolunda bir engel

olarak görülmeye başlanmıştır ve bu nedenle insanlar hükümetin istifasını istemiştir. Elbette, medyanın bu hoşnutsuzluğun RP'ye kanalize edilmesine katkısını küçümsemek gerekmektedir (Finkel 2000, s.163).

Kamuoyunun Susurluk olayıyla ilgili duyarlılığı, Türkiye'nin gündeminin sık sık değiştiği için sadece birkaç ay sürmüştür. Ancak, olay RP için bir sorun olmaya devam etmiştir. MGK'nın kritik Mayıs toplantısından sonra, ikinci bir protesto mitingi başlamıştır. Bu kez insanlar, aynı içselleştirilmiş protesto yöntemini kullanarak, artan reaksiyon tehlikesine karşı ışıkları açıp kapatmaya devam etmiştir. Öte yandan, Kemalist STK'lar Susurluk olayının manipülasyonunda aktif bir oyuncu olmuştur. Örneğin, bölgesel bir toplantıdan sonra, ADD'nin Isparta şubesi sözcüsü, “Işığımız çeteler, gericiler ve başörtüyü siyasi bir sembol olarak kullananlar üzerinde parlayacak” diyerek konuşmuştur (Erdoğan 2000, s.253).

Aynı zamanda, hükümete karşı yeni bir sivil toplum ittifakı kurulmuştur. Bu yeni ittifak şunları içermektedir: (1) Kamu İşçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK), (2) Türkiye Esnaf ve Zanaatkarlar Konfederasyonu (TESK), (3) Türkiye Sendikalar Konfederasyonu, (4) DİSK Devrimci Sendikalar Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) ve (5) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'dir. Bu nedenle, katılımcı derneklerin özellikleri nedeniyle, bu yeni sivil toplum ittifakı Kemalist STK'lardan daha temsili yüksek ve ciddi bir yapı olmuştur. İttifak, muhalefet partilerinin parlamentoda önerdiği başarısız kınama hareketinden birkaç gün sonra 4 Mayıs 1997'de hükümetin istifasını talep eden bir bildiriyle ortaya çıkmıştır.

İlerleyen günlerde ittifak, TÜSİAD'ın katılımıyla daha da güçlenmiştir. Örneğin, müdahale sürecine kadar, TÜSİAD liberal piyasa ekonomisini destekleyen bunun yanında politik ve ekonomik olarak liberal bir organizasyon olmuştur. Liberal dönemde örgüt, ülkenin demokratikleşmesi ve sivil-asker ilişkilerinin daha demokratik bir ilişki için yeniden düzenlenmesi hakkında çeşitli raporlara sponsor olmuştur. TÜSİAD'ın ilişkilerinin seyrine bakıldığında, ÇYDD ve ADD, Kemalizm'in hegemonik kapasitesini anlamada da yardımcı olmaktadır. 28 Şubat Sürecinden önce, TÜSİAD'dan ÇYDD'ye maddi desteği bile içeren iyi bir ilişkiye sahip olmuştur. ADD, ÇYDD'nin TÜSİAD'dan aldığı desteği tamamen Kemalist olmakla suçladığı için daima eleştirmiştir (Erdoğan 2000, s.279). Bununla birlikte, 28 Şubat Süreci'nde bir kriz anı yaşandığında, tüm taraflar geçmişteki eleştirilerini ve çatışmalarını unutmuş gibidirler.

Koalisyon hükümetinin mobilize edilmiş bir sivil topluma, devam eden medya kampanyasına ve diğer tüm devlet kurumlarının aktif muhalefetine direnmesi artık mümkün değildir. Bu nedenle, başbakan beklenen hamleyi yapmıştır ve 17 Haziran 1997'de istifa etmiştir. Başlangıçta, koalisyon partileri istifayı Erbakan ve Çiller arasında başbakanlık ofisinde bir değişiklik öngören koalisyon protokolünün bir gereği olarak sunmaya çalışmıştır. Ancak bu manevra koalisyonu koruyamamıştır, çünkü Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel Çiller'i başbakan olarak atamamıştır. Bununla birlikte, emsal ve yerleşik uygulamalara göre, iki parti koalisyonunun mecliste hâlâ çoğunlukta iken Çiller'i yeni başbakan olarak ataması ve Çiller'in de RP'den sonra ikinci büyük grubun lideri olması bekleniyordu. Buna ek olarak, RP ve DYP'den milletvekilleri, Çiller'in önderliğinde iki taraf arasında yeni bir koalisyon kurulması için güven oylaması istemiştir.

Tüm bu gelişmelere ve koalisyonun çoğuna rağmen, Cumhurbaşkanı Demirel Mesut Yılmaz'ı yeni başbakan olarak atamıştır. Bu arada, eski bir DYP milletvekili olan Hüsamettin Cindoruk'un öncülüğünde Demokrat Türkiye Partisi kuruldu ve bir çok DYP milletvekili birden kendi partisinden istifa etti ve Cindoruk'un yeni partisine katıldı. DYP milletvekillerinin istifası Yılmaz'ın başbakan olarak atanmasından önce başlamış olmasına rağmen, RP-DYP koalisyonunun mecliste çoğunluğunu yitirmesinin sonucu olarak DYP'den büyük istifa dalgası Yılmaz'ın atanmasından hemen sonra gerçekleşmiştir. Başbakan Yılmaz'ın bir azınlık hükümeti kurması ve güven oylaması ancak Cumhuriyet Halk Partisi'nin desteğiyle güvence altına alınabilmesi, yeni hükümetin yapay ve olağanüstü karakterini açıkça ortaya koymuştur.

RP-DYP hükümetinin istifası ve Mesut Yılmaz önderliğinde yeni bir hükümet kurulması, sürecin sonu değil, yeni bir sürecin başlangıcıdır. "İslam'ı kamusal alandan temizleme" sürecinin başlangıcıdır (Yavuz 2004, s.21-42). Sürecin amacı, Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun 2001'in ilk günlerinde yaptığı bir resepsiyonda, bütün muhafazakar kamu çalışanlarını bin yıl boyunca susturmaktır (Koru, 2001). 19 Ocak 1998'de RP'nin yasağı bile sürecin sonu geldiğini göstermemiştir.

Daha önce belirtildiği gibi, tarihi bloğun temel amacı, muhafazakar halkın 1980'lerde ve 1990'larda büyük ölçüde yararına kullandığı siyasi yapıları ortadan kaldırmaktır. Süreç boyunca, muhafazakârların sürekli yükselişi, eğitim, ekonomi, bürokrasi ve yasal uygulama alanlarında durdurulamamıştır fakat yavaşlatılmıştır.

İlk olarak, eğitim alanında, muhafazakarların eğitim yardımı ile yukarı doğru harekete geçirilmesi kesilmiştir. Birçok önlem arasında, yüksek düzeydeki imam hatip liselerinin kapatılmasından bahsedilmektedir, çünkü bu okullar, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karar verilen genel müfredatın yanı sıra din eğitimi verdikleri için muhafazakar ailelerin ilk tercihidir. Diğer Türk öğrenciler gibi pozitif bilimlerde eğitim almış olan bu okulların mezunları, diğer Türk öğrencilerle eşit şartlarda üniversiteye girebilmişlerdir. Bu süreçte, ulusal eğitim hukukunda yasal bir düzenleme ile ülkedeki temel zorunlu eğitim beş yıldan sekiz yıla çıkarılmıştır. Bu yasal düzenleme ile, ilköğretim süresi sekiz yıl olmuştur, bu da imamhatip okulları dahil tüm liselerin ortaokul seviyelerinin kapatılması anlamına gelmektedir. Ayrıca, üniversiteye giriş sınavlarında imam hatip okullarının mezunlarına daha düşük bir katsayı uygulanmasıyla, üniversiteye giriş için eşit fırsat da ortadan kaldırılmıştır. Ancak, eğitim alanındaki muhafazakarların çilesi burada bitmedi, çünkü üniversitelerdeki başörtüsü yasağı muhafazakarlar için başka bir engel oluşturmaktadır. MGK'nın hükümete tekliflerinde belirtildiği gibi, süreç boyunca muhafazakarlar tarafından kurulan, işletilen ve tercih edilen özel eğitim kurumlarına baskı uygulandığı da belirtilmelidir.

Ekonomi, muhafazakarlara karşı güçlü bir mücadelenin yapıldığı bir başka alandır. Müdahale sürecinde yapılan askeri brifinglerde Yeşil Sermaye, laik cumhuriyetin temel rakiplerinden biri olarak görülmüştür. Bunu mümkün kılan sosyolojik ve ekonomik dinamikleri göz ardı ederek Yeşil Sermaye, popüler tartışmanın merkezinde yer almıştır.

Üçüncüsü, eğitim alanıyla ilgili olarak, muhafazakârların, özellikle devlet sektöründe, iş piyasasında prestijli pozisyonlarda kalma şansları, 1980'lerde ve 1990'larda modern eğitim araçları yoluyla modern ulus devletten yararlanma şansı buldukları için artmıştır. Bu imamhatip okulları tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu artan personel kadrosunu durdurmak, ordunun devletin laik karakterine karşı ideolojik kadro olarak gördüğü ve kendi Müslüman personelini ortaya çıkardığı ettiği için, sürecin temel hedeflerinden biridir. MGK'nın hükümete önerisinde belirtildiği gibi, belediyeler dahil olmak üzere devletle ilgili diğer tüm sektörlerin muhafazakarlara karşı aynı politikayı benimsemeleri beklenmektedir.

1.3.2. Kasım 2000 ve Şubat 2001 ikiz krizleri

Türkiye Cumhuriyeti ekonomisini bütünleştirmeye ve finansal piyasalarını 1980'lerde dünya ile serbest ticaret yapmaya başlamıştır. 1980'lerden önce, genel özellikleri yüksek enflasyon, faiz ve kurlardır; ağır vergi yükleri, istikrarsız likidite miktarıdır. Bunların yanında Türkiye

ekonomik ve finansal alanda yabancıların sınırlı girişidir. Öncelikli olarak genişleyici mali ve para politikalarının neden olduğu görece yetersiz faiz oranları ve yüksek enflasyon, negatif reel faiz oranlarına neden olmuş ve hanehalkının tasarruflarını resmi bankacılık sektörüne yatırmasını engellemiştir. Böylece, bankacılık sektöründeki bu düşük tasarruf düzeyi ve yüksek devlet borç piyasası, Türkiye ekonomisini olumsuz yönde etkileyen kredi açığını telafi etmek için dış kredilere bağımlılığı kolaylaştırmıştır. Bu nedenle, kapsamlı ve geniş kapsamlı bir yapısal reform programının yapılması açıkça görülmüştür (Günçavdı ve Küçükçifçi, 2005). Bu nedenle, yapısal değişiklikler yapmak, enflasyonu ve faiz oranlarını düşürmek, ekonomik büyümeyi ve finansal istikrarı güvence altına almak için IMF'nin desteğiyle hükümet tarafından bir program başlatılmıştır. Ancak, program başarısız olmuştur. Kasım 2000 ve Şubat 2001 mali krizlerine neden olmuştur. Ekonomi ve reel sektör olumsuz yönde etkilenmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, finansal piyasalarda ekonomik büyümeyi ve finansal verimliliği sağlamak için yaklaşık yirmi yıldır ekonomik ve finansal bir yeniden yapılanma süreci yaşayan gelişmekte olan bir ülkedir. Bununla birlikte, bu süreç ardışık krizlerle yarıda kalmıştır. Bunlardan ilki, 1994 yılında gelecek olanların öncüsü olan bankacılık krizidir. Türkiye, IMF destekli bir enflasyonla mücadele dönemini takip ediyor olmasına rağmen, biri Kasım 2000'de diğeri Şubat 2001'de iki önemli kriz yaşanmıştır. Bu krizler sonucunda ekonomi sert şekilde çökmüştür, para, sermaye ve borsalar zayıflamıştır (Yörük vd., 2006; Bahmani-Oskoe ve Karacal, 2006). 2000'li yıllardan önce, Türkiye'nin ekonomik ve finansal yapısı az gelişmiş veya zayıftır. 2000'li yıllardan önceki dönemi tanımlamak gerekirse; yüksek düzenleme, kısıtlı faiz oranları, kontrollü döviz işlemleri, sınırlı yabancı varlık tutma, düşük rekabet yoğunluğu, yabancı giriş engelleri ve yetersiz likidite, kronik enflasyon ve ödemeler dengesi açığıdır. Böylece, hassas ekonomik durumun yönetimi için Sermaye Piyasası Kurulu ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası kurulmuştur (Günay ve Tektaş, 2006; Şengönül ve Thorbecke, 2005; Alper vd., 2001; Günçavdı ve Küçükçifçi, 2005).

Türkiye ekonomisi, 1990'lı yıllardan bu yana, özellikle de döviz kuruna dayalı enflasyonla mücadele programının iki ardışık ekonomik krizle bozulduğu 2000'lerin başında, ekonomik sıkıntılar yaşamıştır. Krizler, aşırı değerlenmiş bir iç para birimi, tutarsız ticaret açığı ve büyük sermaye çıkışları ile ortaya çıkmış ve ülkeyi tarihinin en yoğun ekonomik krizlerine maruz bırakmıştır. Mali sektör, zayıf yapısı nedeniyle krizlerin ve sermaye çıkışının önlenmesi için yeterli fon sağlamayan ve yetersiz düzenleme önlemleri nedeniyle bu etkili

krizler için temel faktör olarak düşünülebilir. Ancak hükümet, 1999'da mali reformlar başlatmayı, enflasyonu düşürmeyi hedefleyen ulusal programlarla ulusal tasarruflara öncülük etmek ve daha fazla üretim ve ekonomik büyüme sağlamak amacıyla finansal bir yapı oluşturmuştur. Bununla birlikte, elde edilen sonuçlar ekonomik krizler, çıktıdaki düşüş ve tüm ekonomiye olumsuz yansımalar olmuştur (Günçavdı ve Küçükçifçi, 2005). 1999 yılının sonuna kadar, IMF ile üç yıllık bir anlaşmayla desteklenen bir döviz kuruna bağlı enflasyonda düşüş programı başlatılmıştır. Merkez Bankası (TCMB) uygulamaları tarafından da desteklenecek olan programın yürütücüsü olarak sıkı maliye ve para politikaları, yapısal bir reform ve sağlam bir döviz kuru taahhüdü öngörülmüştür. Ancak, programın başlamasından yalnızca 11 ay sonra, ciddi bir likidite sıkıntısı ile başarısız olunmuştur. Kargaşayla mücadele edemeyen program, Şubat 2001'de iç borç piyasası tamamen başarısız olduğu için terk edilmiştir. Sabitlenmiş döviz kuru dalgalı kura bırakılmıştır ve son olarak IMF ile 181 milyar dolar tutarında yeni bir anlaşma yapılmıştır. IMF krediyi bir şartla salıvermiştir: Türkiye hem kamu hem de özel sektöre iyi yönetim sağlayacaktır. Kur temelli enflasyon yöntemi enflasyonun düşürülmesinde ve nominal faiz oranlarının düşürülmesinde başlangıçta başarılı olmasına rağmen sonrasında başarılı olmamıştır. Birinci sebebi, ticaret açığı önemlidir ve ikincisi, aşırı değerlenmiş yerel para birimi nedeniyle uluslararası finansal arbitraj kapsamlı bir şekilde uygulanmıştır. Bunlara ek olarak, bankacılık sektörünün yapısal zayıflıkları, döviz uyumsuzlukları durumu yoğunlaştırmıştır. Son olarak, artan cari işlemler açığı ve hükümetin özelleştirme faaliyetlerinin yetersizliği, yatırımcıların para birimini korumaya duyduğu güvensizliğe yol açmaktadır (Ekinci ve Ertürk, 2007; Ertürk, 2003).

1999 programı tüm ekonomi için çare olacak şekilde tasarlanmıştır, ancak yeterli yapısal uygulamalar ve istikrarlı uygulama gerçekleşmemiştir. Her şeyden önce, finansal reformlar, şirketlerin finansal uygulamalarındaki önemli bir değişiklikle uygulanmamıştır ve ucuz yatırım maliyetine de neden olmuştur. Finansal işlemler temel olarak sıradan finansal faaliyetlerden vazgeçerek, asimetrik bilgi ve uygun kurumların eksikliğinden kaynaklanan getirilerdeki tutarsızlıktan ve iç reel sektör yatırımları için kredi kısıtlamalarına yol açarak iç borç piyasasına odaklanmıştır. Bu, kriz öncesi dönemde finansal sektörün, özellikle bankacılık sektörünün, ekonomiye söz konusu dönemde ihtiyaç duyduğu finansal gücü sağlamadaki önemini yitirdiği anlamına gelmektedir. Ayrıca, finansal sektör, ekonomideki değişen rolü ile kamu sektörünün finansal gereksinimlerini karşılamaya yönlendirilmiş, devlet borçlanma araçları finansal piyasalara hükmetmiş ve finansal piyasadaki temel çıktı artışını yaratmıştır (Günçavdı ve Küçükçifçi, 2005).

Aralık 1999'da IMF ile üç yıllık bir bekleme anlaşmasının sona ermesinin ardından Türkiye, Ocak 2000'in başında enflasyonu % 25'e ve 2002 yılında tekli rakamlara düşürmeyi hedefleyen yeni bir uygulamaya başlamıştır. Bununla birlikte, program, ani bir sermaye çıkışından kaynaklanan likidite krizinden kaynaklanan ve Kasım 2000'de çöken ekonomik düzeni dengelemek ve arttırmak için tasarlanmıştır. Ekonomik göstergelerdeki yavaşlama, 2000 yılının ikinci yarısında, sermaye girişinin azaltılmaya başlaması, kısa vadeli banka kredilerinin azalması, faiz oranlarının artmaya meyilli olması ve yıkıcı krizin ekonomiyi tehdit etme aşamasına gelmesiyle hissedilmiştir. Söz konusu dönemde sahip olduğu düşük döviz rezervleriyle krizi engellemeyi başaramamıştır. Ayrıca, bankacılık sektörünün kırılgan yapısı ve bağlı kuruluşlara aşırı borçlanma, siyasi istikrarsızlık, hızla değişen hükümetler ve 1999 depremi olumsuz etkilemiştir. Buna ek olarak, uygulanan program olası ekonomik riskleri ve zayıf finansal sistemi öngörememiştir. Ekonomik riskler şunlardır; döviz kıtlığı, dövizin değer kazanması, cari işlemler açığının genişletilmesi ve krizi tetikleyecek yerel para biriminin potansiyel bir devalüasyonudur. Bu nedenle, 2000 yılı sonunda beklenen sonuçların, yerel para biriminde devalüasyon, sermaye girişindeki düşüş ve sermaye çıkışındaki artış, ekonomik faaliyetlerin azaltılması, eskiden çok takdir edilen yerel para birimlerinden kaynaklanan ticaret açığının sonucu olarak döviz kurundaki artış olarak ortaya çıkmıştır. Kriz, yaz sonunda elde edilen turizm gelirleri sayesinde yıl sonunda başlamıştır, ancak Merkez Bankası'nın 25 milyar dolarlık döviz rezervi ve 7,5 dolarlık ek rezervi krizleri önlemek için çok az kalmıştır. Ancak, vurgulanması gereken başka bir faktör var ki Merkez Bankası'nın geç müdahalesidir. Bankacılık sektöründe aşırı risk ve kırılganlık belirginleşmiştir. Ancak, Merkez Bankası IMF ile yapılan anlaşmaya bağlı olarak, Türk para birimi ve varlık fiyatlarının değerini korumak için bu hassas dönemde para ve sermaye piyasalarına müdahale etmek için harekete geçmemiştir.

Bu nedenle, sistem yalnızca yabancı sermaye girişine dayalı olarak ayakta kalmaktadır ve yeterince yabancı sermaye gelmemiştir ve borç piyasası düşük likidite ile çok sığ olduğu zaman, sistem başarısız olmuştur. Sonunda, Kasım 2001'de bankalar arası gecelik faiz oranları, bankacılık sektöründe likidite krizinin ardından %2000'e yükselmiştir. Önümüzdeki panik döneminde insanlar, Türk para birimini yabancı para birimleri ile takas etme eğilimindeydiler ve döviz tokası, ancak daha önce enstrümana karşı çıkan IMF'nin mali desteğiyle geri çekilebilmiştir (Ekinci ve Ertürk, 2007; Ertürk: 2003, Günay; Tektaş, 2006; Özkan, 2005; Çapoğlu, 2004).

Programın başında net uluslararası rezervler artmaya başlamış, ancak Şubat 2001 itibariyle TCMB'nin 25 milyar dolarlık rezervi yetersiz kalmıştır. Bununla birlikte, ekonomik ve ticari koşullarla uyumsuzluk, döviz kuru düzenlemesinin başarısız olmasının yanı sıra enflasyonu ve faiz oranlarını da kötüleştirmiştir. Ekonominin büyüme hızı 1995'te 8.0'den, 1996'da 7.1'den, 1997'de 8.3, 1998'de 3.9, 1999'da - 6.1'den 2000'de - 6.3'e düşmüştür. Kapasite kullanım oranı ise 1995'te 78,8, 1996'da 78,0, 1997'de 79,3, 1999'da 76,6, 1999'da 72,2 ve 2000'de 76,6 olarak gerçekleşmiştir. 1999 programında öngörülen enflasyon % 25 oranının oldukça üzerinde olan %38.9 seviyesine ulaşmıştır (Keyder, 2001). 2000 yılının Kasım ayındaki likidite krizinin IMF desteğiyle ekonomi için çok daha tehlikeli bir hale gelmesine rağmen, bankacılık sistemini kötüleştirmiştir. Bununla birlikte, Şubat 2001'deki geniş kapsamlı krizi tetikleyen bir başka sebep daha vardır. Banka ile devlet bakanı arasında bankaların düzenlenmesi konusunda kamuoyu açgözlülüğü ortaya çıktığında, finansal piyasalardaki ani bir panik yatırımcıları döviz tutmaya zorlamıştır ve Türk Lirası aniden diğer para birimleri karşısında değerinin yarısı birden kaybetmiştir. Çok fazla sayıda sanayi şirketi iflas etmiştir ve önemli sayıda beyaz ve mavi yakalı işçi işsiz kalmıştır. İşsizlik oranı günden güne artmıştır ve kişi başına düşen GSMH bir gecede % 50 azalmıştır. Kasım 2000 ve Şubat 2001 mali krizleri Türkiye ekonomisini derinden etkilemiştir. Finans sektörü çökmüştür ve reel sektördeki işletmeler üretimlerini düşürmek zorunda kalmışlardır. Faiz oranları artmıştır, Türk para birimi yarı yarıya devalüe edilmiştir, birçok işçi işsiz kalmıştır ve çok sayıda firma kapanmıştır. 20 banka Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF)'ye devredilmiş, finansal sektörün düzenlenmesi, izlenmesi ve rehabilitasyonu amacıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) kurulmuştur. Ayrıca, krizlerin finansal sektördeki etkisi yalnızca ekonomiye 50 milyar dolar olmuştur (Ertürk, 2003; Özkan, 2005; Yıldırım, 2002; Günay ve Tektaş, 2006; Alper vd., 2001).

Yüksek cari hesap ve ticaret açığı, döviz sıkıntısı ve kamu bankalarının görev zararları süreci yoğunlaştırmıştır. Ayrıca, enflasyon oranı ve faiz oranı yüksek kalmaya, reel kesim düşük kapasite kullanımını konusunda faaliyet göstermeye devam etmiş, işsizlik artmış ve Türk para birimi bir gecede değerinin yarısını kaybetmiştir (Keyder, 2001).

Daha önce belirtildiği gibi, 1999 programının kabul edilmesiyle IMF'nin kararlı istikrar paketi başlatılmıştır. Program, enflasyon oranını düşürmeyi ve sağlam bir döviz kuru taahhüdü, sıkı parasal kontrol, enflasyonist baskılarla baş etmek için mali düzenlemeler ve ekonomiyi serbestleştirmek için yapısal değişiklikler yaparak ekonomik büyümeyi güvence altına almayı

hedeflemiştir. Ancak, sonuç beklenen şekilde gerçekleşmemiştir, süreç Kasım 2000'de başarısız olmuştur ve Şubat 2001'de yoğunlaşmıştır. Yansımalar şöyle özetlenebilir (Özkan, 2005; Ekinci ve Ertürk, 2007; Ertürk, 2003, Günay ve Tektaş, 2006);

- Makroekonomik pozisyon: Sabit döviz kuru rejiminin feci olduğu ortaya çıkmıştır, faiz ve enflasyon oranları öngörüldüğü gibi düşmemiştir. Türk para birimi yarı yarıya değer kaybetmiş, üretim ve istihdam azalmış, dış ticaret açığı ve ödemeler dengesi de olumsuz yönde etkilenmiştir. Ekonomik büyüme oranı, 1995'te (%) 8,0, 1996'da 7.1, 1997'de 8.3, 1998'de 3.9, 1999'da -6.3, 2000'de -6.3 ve 2001'de -9.5'e düşmüştür.

- Büyüme oranından, cari hesap ve ticaret dengesinden ve neredeyse % 30 enflasyon oranından gözlemlenen ekonomi, rekabetçi olmanın çok gerisinde kalmıştır.

- Döviz kuru devalüasyonunun, Lirasının değerini yitirmesi, böylece yurtdışındaki döviz cinsinden emsallere verilen taahhütlerin hem kamu hem de özel partilerin borç ödeme kabiliyetini düşürmüştür.

- Türkiye'nin toplam dış borcu, 1971'de 3 milyar dolar iken, 2000'de 100 milyar dolara yükselmiştir ve GSYİH'nin yaklaşık % 60'ı olarak gerçeklemiştir.

- Önceki kredileri geri ödemek için hükümet yurt dışından borç almak zorunda kalmıştır. Ancak, bu durum Türkiye ekonomisini yabancı ülkelere daha bağımlı hale getirmiştir ve olası bir krizde savunmasız bırakmıştır.

- Bankalar yurtdışından kredi kullanmaktadırlar, Türkiye'de tutarı değiştiriyorlardı ve yüksek döviz kuruyla elde edilen arbitraj kazançlarından önemli ölçüde faydalanıyorlardı. Bununla birlikte, her iki kriz sonucunda da bankalar geri ödeme kapasitelerini kaybetmiş, daha sonra yeniden yapılandırılıp özelleştirme amacıyla 20 banka Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmiştir. Bankacılık şirketinin bir kısmı tasfiye edilmiştir. Ekonominin reel sektörünün yanı sıra, bankacılık sektörünü yeniden yapılandırmanın maliyeti 50 milyar dolar olmuştur.

- Kişi başına GSYİH % 50 oranında azalmış, mal ve ürünlere olan talep azalmış ve üretim yavaşlamıştır.

- Enflasyon ve faiz oranları yüksek kalmıştır ve azaltılamamıştır.

- GSYH'nin yüzdesi olarak iç borç (İç Borç / GSYH) 1985'te 19,7, 1990'da 14,4, 1995'te 17,3, 1996'da 21,0, 1997'de 21,4, 1998'de 21,9, 1999'da 29,3 ve 2000'de 29,0 olarak artmıştır.
- Cari işlemler açığı, 2000 yılında hedeflenen 2,8 milyar doları aşarak, 9,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.
- Bankacılık şirketleri, bağlı ortaklıklarına çok miktarda borç vermekte ve bu kuruluşlar bankaları finansal bir kaynak olarak kullanmaktadırlar. Krizlerden sonra, finans sektörünü izlemek, önceki zararlı olayların bankacılık sektöründe kaybedilen güvenilirliği tekrar etmemesini ve güvence altına almamasını sağlamak amacıyla BDDK kurulmuştur.
- TCMB, IMF kurallarına tam olarak uymak için geç piyasalara müdahale ederek döviz krizlerini yönetememiştir.
- IMF politikalarının başarısızlığı ortaya çıkmıştır, ancak 18 milyar dolarlık finansal yardım IMF'den tekrar alınmıştır.

Sonuç olarak, Kasım 2000 ve Şubat 2001'deki ekonomik ve finansal krizler, Türkiye ekonomisi ve finans sektörü üzerinde büyük olumsuz etki yaratmıştır. Türkiye ekonomisi cari hesap ve ticaret açığına, reel sektördeki yatırımları etkileyen yüksek enflasyon ve faiz oranlarına olumsuz yönde etki etmiş, mal ve hizmet üretimi düşmüş, bu durum işsizliği, Türkiye'nin dış borç miktarını ve iç borçlanma maliyetini artırmıştır. Türkiye para birimi % 50 değer kaybetmiştir ve Türkiye ekonomisinin büyüme hızı önemli ölçüde azalmıştır.

1.3.3. 17 Ağustos 1999 Marmara ve 12 Kasım 1999 Depremleri

Marmara depremi, İzmit Körfezi'nde ve komşu bölgede, Ağustos 1999'da Türkiye'de Richter ölçeğinde 7,4 büyüklüğünde meydana gelmiştir. 45 saniye süren bu deprem, Türkiye'nin batısındaki en güçlü depremlerden biridir ve 1906 San Francisco ve 1923 Tokyo depremlerinden bu yana modern, sanayileşmiş bir alanı tahrip eden en büyük olay olarak tarihe geçmiştir. Afet İşleri Genel Müdürlüğü'ne göre (Afet İşleri Genel Müdürlüğü, 2000), Kuzey Anadolu Fayı'nın (100 km uzunluğunda) Karamürsel ilçesinden Gökaya ilçesine kadar uzanan patlaması sonucu bu felaket olmuştur. Bu deprem, iki veya daha fazla şokla, en az dört bitişik fay segmentini kırmıştır. Marmara Denizi'nin doğu ucunda, Kocaeli ilinde, Gölcük ilçesinde bulunan bir merkez üssünün ilk ana şoku, Gölcük ile Sapanca Gölü arasında meydana gelmiştir. Bu şokla İzmit Körfezi'nin güney kıyı şeridinde paralel uzanan kısmının da

parçalandığı tahmin edilmektedir. Sapanca Gölü ile Akyazı ilçesi arasında bulunan bir merkez üssü ile ikinci ana şok Sapanca Gölü'nden Gölyaka'ya 31 km uzağındadır.

Deprem saat 3:02'de (yerel saatle), çoğu insanın evlerinde dinlendiği sırada meydana gelmiştir. Resmi rakamlara göre deprem 17,480 kişiyi ölmüştür ve 43,953 kişiyi yaralanmıştır (Başbakanlık Kriz Yönetim Merkezi, 2000).

Marmara depremi, Türkiye'nin en sanayileşmiş bölgesinde, nüfusun yaklaşık üçte ikisini içeren ağır hasarlara neden olmuştur. Deprem, Kocaeli, Sakarya, Yalova, İstanbul ve Bolu illerinde ağır hasara neden olmuştur. İzmit (il merkezi), Gölcük, Körfez, Kocaeli ilinin Derince ilçeleri, Adapazarı (il merkez), Akyazı ve Sakarya ilinin Saparya ilçeleri, İstanbul ilinin Avcılar ilçesi ve Bolu ilinin Düzce ve Gölyaka ilçeleri depremin hissedildiği çok sert yerlerdir. Marmara Depremi 244.386 mülke zarar vermiştir ve yaklaşık 500.000 kişiyi evsiz bırakmıştır (Başbakanlık Kriz Merkezi, 2000).

Deprem ayrıca, ticari ve endüstriyel binalar, otoyollar, köprüler ve telekomünikasyon da dahil olmak üzere bölgedeki altyapıya büyük zararlar vermiştir (Dünya Bankası, 1999).

Deprem, Türk sanayisinin ve ticaretinin merkezinde meydana gelmiştir. Zor durumdaki iller, ulusal GSYİH'nin% 35,51'ini üreten ve imalat sanayinin % 52,8'ine, tüm işletmelerin% 48,3'üne ve Türkiye'deki istihdamın % 47,4'üne sahiptir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1999). Devlet Planlama Ajansı, Marmara Depreminin ekonomik zararlarda 8,6 milyar dolar ile 13,1 milyar dolara arasında olduğunu tahmin etmektedir (Devlet Planlama Teşkilatı, 1999). Sosyoekonomik maliyetler göz önüne alındığında, Gülkan (2002), deprem maliyetinin 20 milyar doların üzerinde olduğunu (o sırada Türkiye'nin GSYİH'nin yüzde 7'sinden fazlası) olduğunu belirtmiştir.

17 Ağustos 1999 Marmara depreminde olduğu gibi 12 Kasım 1999 Düzce depreminde de can kaybına yol açan yapı hasarlarının çoğunluğu, zeminlerin niteliğine bağlı olarak gelişmiştir. Afetlerdeki yapı hasarlarının Gölyaka-Kaynaşlı hattı ve Düzce kenti olmak üzere iki bölgede yoğunlaştığı gözlenmiştir.

17 Ağustos 1999 depremi ile karşılaştırıldığında, bu depremden fay zonu üzeri ve yakın çevresinde hasarlı yapı sayısının az olduğu görülmektedir. Bu da yapı yoğunluğunun az olması yanında, yerleşim yerlerinin daha dayanıklı zeminler üzerinde bulunan en büyük yerleşme olan Kaynaşlı'da çok sayıda bina yıkılmış ve ağır hasar görmüştür.

Depremde en fazla can kaybı ve yapı hasarı Düzce kentinde gerçekleşmiştir. Yapılan kısa süreli gözlemlerde kentteki binaların çoğunluğunun üç ve daha fazla katlı yapılar olduğu dikkati çekmiştir. Kısa süreli gözlemlerde zemin davranışları hakkında detay bilgi toplanamamış olmasına rağmen, 17 Ağustos 1999 depreminde Adapazarı'nda olduğu gibi yan yatmış ve devrilmiş yapılar olması hasarlarda, sıvılaşma yolu ile gerçekleşen zemin taşıma gücü yenilmesinin önemli payı olduğunu göstermektedir. Deprem kırığına 5-10 km. uzaklıkta olan kent, Düzce ovasını oluşturan gevşek alüvyon zeminler üzerindedir. Hasar, kent içerisinde belirli alanlarda yoğunlaşmıştır. Bu yoğunluk zonları olasılıkla yer altı suyu seviyesi yüksek olan eski akarsu kanal dolgularının oluşturduğu zeminlerdir. Doğrudan fay zonu üzerinde yer almayan ve Düzce ovası çevresinde görelî olarak sağlam zeminler üzerinde bulunan yakın çevre yerleşmelerinde (örneğin Gümüşova'da), Düzce'ye hasarın kıyaslanamayacak ölçüde az oluşunda, yerel zemin özellikleri belirleyici olmuştur.

12 Kasım 1999 Düzce depremi, Kuzey Anadolu fayının batı kısmında İzmit depreminden yaklaşık üç ay sonra meydana gelmiştir ve yaklaşık 900 ölüm ve 3000 yaralanma ile sonuçlanmıştır. Düzce depremi İzmit depreminin doğu yönünde daha sonra meydana gelmesine rağmen, bu iki deprem bir bütün olarak kabul edilmektedir; 1939 Erzincan depreminden sonra oluşan batıya göç eden bir deprem dizisi sonucu oluşmuşlardır. Kuzey Anadolu fayının Erzincan ile Bolu arasındaki izi, Bolu'nun ötesinde batıya doğru iki tel halinde yayılmaktadır. Güney ip Mudurnu vadisine girmekte, kuzey ip ise kuzeyde Almacık bloğu adı verilen kabuklu bir bloğu çevreleyen Düzce-Hendek fayını oluşturmaktadır. 17 Ağustos 1999 olayında en kuzeydeki dalın en az 140 km'si Karamürsel ile Gölyaka arasında kopmuştur (Barka vd., 1999).

1.4. Gaziantep'in Coğrafi, Demografik, Sosyal, Ekonomik ve Siyasi (İdari) Yapısı

Evliya Çelebi Antep'i düz bir yerde ve yükselen çayırlar üzerinde olan havası güzel bir şehir olarak tanımlamıştır (Çelebi, 1935, s. 355). Konumu dolayısıyla kuzeye yönelen Mısırlı ve Asurluların uğrak noktası olmuştur. Ayrıca güneye inen Bizans, Roma, Selçuk, Haçlı ordularının yanı sıra Araplar, Osmanlılar ve Timur'un akıncı birlikleri Gaziantep üzerinden yol almışlardır (Göğüş, 1997, s. 20). Türkiye sınırının 45 kilometre kuzeyinde ve Fırat'ın 55 kilometre batısında bulunan Gaziantep'in kuzeyinde ve batısında Toros Dağları bulunmaktadır (Canbakkal, 2009, s. 35). Eski kaynaklarda yer alan bilgilere göre bölge Antep olarak değil, Dülük olarak adlandırılmaktadır. Bu da ilk başlarda yerleşim yerinin Dülük olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte bazı kaynaklarda bölge Hatab, Ayntab, Entab,

Hantab, Hamtab gibi farklı isimlerle adlandırılmıştır. Parlak güneş anlamına gelen Ayntab kelimesi ve hükümdara ait olan toprak anlamı ile bağdaştırılan Hantap kelimesinin kökünden geldiği yönünde iki görüş bulunmaktadır (Kuzucu, 2006, s. 40).

Antep adının hangi tarihten bu yana söylendiği tam olarak bilinmese de ilk kez Arapların kullandığı söylentileri vardır. Dülük Kalesi'nin yıkılışı sonrası inşa edilen bugünkü Gaziantep Kalesi sonrası Antep isminin yaygınlaşmış olduğu düşünülmektedir (Özdeğer, 1996, s. 466-469). Arkeolojik kazılar ve yapılan çalışmaların neticesinde Gaziantep'in tarihinin Paleolitik Çağ'a kadar ulaştığı söylenebilir. Orta Tunç Çağı'nda Babil'in egemenliğinde bulunan Gaziantep sırasıyla M.Ö. 1800 civarında Hititlerin (Güllü, 2010, s. 100), Asurluların, M.Ö. 612-329 yılları arasında Medlerin, M.Ö. 330-333 yılları arasında Perslerin egemenliğindedir (Göğüş, 1997, s. 25; Güllü, 2010, s. 40). Bir süre Roma'nın egemenliği altına giren şehir Roma'nın ikiye bölünmesi ile Bizans İmparatorluğu'nun egemenliğine girmiştir. Antep Kalesi'ni inşa ettiren Bizans İmparatoru Justinianus sonrasında Antep bir şehir olarak kalenin etrafında şekillenmeye başlamıştır. Konumu itibarıyla Bizans ve Arap devletlerinin arasında bulunan Antep, bu iki bölge arasındaki çatışmaların alanı olmuştur (Altunöz, 1999, s. 101). Hz. Ömer'in yaşadığı dönemde 638 yılında Gaziantep ve Hatay İslam orduları tarafından Bizanslılardan alınmıştır. Böylelikle Müslüman halkın yaşadığı bir bölge haline gelmiştir. 1071 ve 1084 yılları arasında bölgede Ermeni ve Hıristiyan Türklerin egemenliği hakimdir. 1150 yılında Selçukluların etkisiyle Türk-İslam egemenliği parlatılsa da 1192 yılına kadar bölgede Hıristiyan etkisi devam etmiştir (Güngör, 2004).

Gaziantep, 1187 ve 1250 yılları arasında Eyyubiler'in, 1120 ve 1516 yılları arasında Memlûkler'in egemenliği altında olsa da sonraları Osmanlı Devleti'ne bağlı ve Maraş'ın sancağı konumunda bir bölge haline gelmiştir (Güngör, 2004). Gaziantep o dönemde önemli ticaret yolları üzerinde bulunmakta ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmaktaydı. 1516 yılında Osmanlı'ya bağlanan bölge Arap ve Halep eyaletlerine bağlı hale gelmiştir. 1531 yılında Dulkadir Eyaleti içerisinde bulunmuş ve 1818 yılına kadar bu durumunu korumuştur. 1818 yılı sonrasında Halep eyaletinin bir sancağı haline gelmiştir (Altunöz, 1999, s. 146). Osmanlı egemenliği altına girdikten sonra nüfus ve fiziki açıdan oldukça gelişmiştir (Özdeğer, 1996, s. 468). 19. yüzyıl ortalarından 1915 yılına kadar gelişerek Türkiye'nin önemli ve büyük şehirlerinden biri olmuştur (Gökhan, 2000, s. 60).

15 Ocak 1919 yılında İngilizlerin Mondros Ateşkes Antlaşması ile işgal ettiği Antep zor koşullar altında yaşamıştır. Kuvay-ı Milliye hareketi ile işgaller karşısında kahraman bir

şekilde direnç gösterip Fransız birliğini egale etmiştir (Doğan, 2010, s. 232). 10 Ağustos 1920 tarihinde Fransızların Antep'i ikinci kez ele geçirmesi ile Antep 9 Şubat 1921 tarihine kadar savunma durumunda kalmıştır. Yaklaşık 11 ay direnen Antep sonunda teslim olmak zorunda kalmıştır. Ankara İtilafnamesi ile Fransızlar 25 Aralık 1921 yılında Antep'i terk etmek zorunda kalırlar (Doğan, 2010, s. 232). Yaşanan tüm bu tarihi olaylar, açlık ve dönemde yaşanan imkansızlıklara karşı gösterilen müdafaa gereği Antep'e 6 Şubat 1921 tarihinde 93 sayılı kanun ile Gazi unvanı verilmiştir. 8 Şubat 2008 yılında ise şehre İstiklal Madalyası verilmiştir (Doğan, 2010, s. 232). Antep halkının gösterdiği kahramanca mücadele için Türkiye Büyük Millet Meclisi 8 Şubat 1921 tarih ve 93 sayılı kanun gereği Gazi unvanını vermiştir (TBMM. 93 Nolu Kanun).

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük illerinden biri olan Antep, Alleben Deresi'nin üzerinde ve deniz seviyesinden yaklaşık olarak 850 metre yükseklikte kurulmuştur. Önemli ticaret yollarının üzerinde bulunması ve iklimsel olarak uygun koşullara sahip olması sayesinde tarihte önemli bir merkez haline gelmiştir. Antep konumu itibariyle kuzeyinde Kahramanmaraş ve Pazarcık, kuzey doğusunda Besni, doğusunda Birecik ve Halfeti, güneyinde Suriye ve önceleri yine kendisine bağlı bir ilçe konumunda olan Kilis, batısında Osmaniye, güney batısında Hassa ile komşudur. Konumu Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde bulunsa da Şahinbey ilçesinin bir kısmı ve İslahiye ile Nurdağı ilçeleri Akdeniz Bölgesi'nde bulunmaktadır. Tarihsel ve coğrafi alanda yapılan eski çalışmalarda güneyde Arap Yarımadası'ndan kuzeyde Toroslar'a kadar devam eden ve Arap çöllerinin bittiği alanda verimli topraklar olarak nitelendirilen bir bölgeden bahsedilir. Arap çöllerini bir hilal gibi çevreler ve yüz hatta binlerce yıldır verimli ay olarak adlandırılan topraklarda Asya, Avrupa ve Afrika kıtalarını birleştiren yollar kesişmektedir. Bölge tarihi boyunca verimli ay bölgesi olarak büyük ticaret yollarının merkezi halinde olduğundan ticari ve sanayi anlamda sürekli yenilenen bir yapıya sahip olmuştur. Gaziantep verimli ay denilen bölgenin bir parçası konumundadır. Coğrafi olarak ve yeryüzünün yapısı itibariyle her dönemde yaşama elverişli bir konumda olmuştur (Tanju, Küçükaydın, & Özsa, 2002, s. 43-44).

Gaziantep Fırat Nehri'nin kuzey-güney yönündeki vadi boyu kuzey ve batıya doğru deniz seviyesinden yaklaşık olarak 800 metre kadar yükselen engebeli bir yüzeyde kurulmuştur (Darkot & Dağlıoğlu, 1961, s. 64). Avrupa ve Batı Anadolu'nun bağı konumunda olan tarihi İpek Yolu'nun ve Orta Doğu ülkeleri ile Kuzey Anadolu'yu bağlayan bir konuma sahip olan bölge, Süveyş Kanalı açılmadan önce Avrupa ülkeleri ile ticaretin uğrağı konumundaydı.

Anadolu ve Avrupa'dan mallar gelerek Antep üzerinden önce Basra Körfezi ve daha sonra ise Hindistan ve Uzakdoğu ülkelerine kadar ulaşırdı. Buraya gelen mallar takas edilerek kervanlar aracılığı ile yeniden Anadolu ve Avrupa'ya getirilirdi. Süveyş Kanalı'nın açılması Antep'in ticari anlamdaki önemini azaltmıştır (Özsabuncuoğlu, Özsağır, & Uğur, 1999, s. 32).

Yazların oldukça sıcak ve kurak, kışların ise soğuk ve yağışlı olduğu bölgede yağışların en sık görüldüğü dönem kış ve ilkbahar dönemleridir. Daha çok step bitki örtüsünün görüldüğü bölgenin dağlık bölgelerinde çam, köknar ve sedir ormanları görülmekte, ekilebilir alanlarında zeytin, fıstık, üzüm ve buğday yetiştirilmekte ve yerleşim bölgesi olarak en büyük illerden biridir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en gelişmiş şehridir. Mersin Limanı'na olan konumu ve tarihi İpekyolu üzerinde bulunması dolayısıyla şehir diğer şehirlere göre avantajlı konumdadır. Çevresinde bulunan şehirlerle arasında ticari hizmetlerin yanı sıra sağlık ve eğitim olanaklarından faydalanmak üzere seyahatler yapılmaktadır. GAP (Güneydoğu Anadolu Projesi) ile bölgenin altyapı ve ihtiyaç duyulan diğer hizmetler açısından kalkınmasını, eğitim olanaklarının artırılması amacı ile bunun için gerekli olan kurum ve kuruluşlarla birlikte hareket edilerek bölgenin hayat standartlarının yükseltilmesi amaçlanmıştır.

2016 yılındaki adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 1.924.244 kişilik bir nüfusa sahip olan Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin yanı sıra Türkiye'nin de nüfus ve gelişmişlik düzeyi açısından önemli şehirlerindendir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en gelişmiş şehri olan Antep, Türkiye'nin kent nüfusu olarak altı, il nüfusu olarak sekizinci büyük şehridir (TUİK, 2019). Sanayi ve ticari alandaki faaliyetleri ile de önemlidir. Gaziantep'in nüfusunun artış sebebi dışarıdan aldığı göçlerdir. Kendi içinde kırsallardan aldığı göçlerin yanı sıra Şanlıurfa, Kahramanmaraş, Kilis ve Adıyaman gibi komşu iller ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi genelinden de göç almaktadır. Ekonomik anlamdaki cazibesi, büyüklüğü ve imkanları ile göç için cazip hale gelmiştir.

Gaziantep'in tarihinin oldukça eski oluşu nedeniyle sosyal anlamda zengin oluşu arasında bir bağlantı bulunmaktadır. İçinde barındırdığı kültürel çeşitlilik sayesinde bu özelliği halen korumaktadır. Gaziantep, yemek kültürü, giyim-kuşam, kültürel farklılıkları ve gelenek-görenekleri ile eski zamanlardan günümüze kadar bir kültür oluşturmuştur. Bölgenin Türklerin egemenliğine girmesi ile toplumsal anlamda şekillenme iskanlar sayesinde olmuştur. Şehir tarihinin büyük bölümünde fıstıkçılık, bakırcılık, kuyumculuk, taş ustalığı ön plandadır. Ermeni ve Yahudi kesimin ticarete faaliyet göstermesi ile esnaf ve zanaatkarlar

oluşmuştur. Ermeni nüfusunun daha çok bölgenin esnaf ve zanaatkar kesimi olması ve Ermenilerin tehcir edilmesi ile bölge ekonomik olarak olumsuz anlamda etkilenmiştir (Güllü, 2010, s. 67-82).

Eski kayıtlara göre Cumhuriyet'in ilk yıllarında şehirde altı ilkokul ve bir ortaokul bulunmaktadır (Gürkan, 2004, s. 80). 1940'lı yılların başlarında 54 okul bulunmakta ancak 13000 çocuk içinden yalnızca 3200 çocuk okula gidebilmektedir (Gürkan, 2004, s. 132). 1946 yılında devlet ve halkın destekleri ile eğitimin daha yaygın hale getirilmesi amacı ile okullar inşa edilmiştir (Gürkan, 2004, s. 154). Toplumsal hayatta dünya savaşları ve Kurtuluş Savaşı'nın getirdiği yıkımlar ve meslek sahipleri ve zanaatkarların şehirden göç etmesi ile ekonomik hayat olumsuz yönde etkilenmiştir. Cumhuriyet'in ilanını takiben geçen süreçte yerel halk tarım hayvancılık ve kısmi ticaret ile hayatını sürdürmeye çalışmış ve bu nedenle sosyal ve kültürel anlamda gelişim oldukça sınırlı olmuştur. 1950'li yılları takiben bölge sosyo-kültürel ve ekonomik anlamda gelişmeye başlamıştır (Biçici, 2014, s. 14).

Günümüzde Gaziantep'te en etkili ve her dönem aktif olan alışveriş merkezleri mevsimsel dezavantajlardan uzakta ideal bir ortam yaratmaktadır. Giyim, market, yeme-içme mekanları, sinema, eğlence merkezleri gibi birçok ihtiyacı tek bir yerde barındıran AVM'ler sayesinde çevre illerden de ziyaretçiler gelmektedir. Gaziantep'in en çok ziyaret edilen AVM'leri Sanko Park, Prime Mall ve Forum Gaziantep'tir. AVM'lerin yanı sıra geleneksel çarşılar yerli halkın yanı sıra özellikle turistler tarafından ilgi çekmektedir. 2004 yılında Kültür Yolu Projesi kapsamında yapılan rekreasyon çalışmaları ile ilgi daha çok artmıştır. Yapılan yenileme çalışmaları ile mekanlar eski ve özgün görünümleri korunarak modern bir görünüm almıştır. 2016 yılında UNESCO tarafından gastronomi alanında yaratıcı şehirler listesine girerek oldukça zengin bir mutfak kültürüne sahip olan Gaziantep bu alanda kendini kanıtlamıştır. Gaziantep'in alışveriş kültüründe esnaf ilişkisi önemlidir. Bu ilişki doğal bir sistemde ilerler. Kasap, market, fırın malzeme satarken yapılacak yemeğe göre hangi malzemenin kullanılması dolayısıyla hangi malzemeyi satacağını bilir. Satılan etin, bulgurun, dövmenin, nohudun yemeğin türüne göre satılması gerektiğini bilen esnaf ve ev halkı arasında olağan akışta kurulan bir düzen vardır (Öney, 2014, s. 8).

Yeme-içme kültürünün çok önemli olduğu bölgede olağan bir şekilde bazı inançlar meydana gelmiştir. Köftelerin avuç içinde yuvarlanması esnasında birkaçının üst üste gelmesinin misafir anlamına geldiği, şire yapımı esnasında çevrede bulunan çiftlerin isminin söylenmesi, çocuğun çıkan ilk dişinin hemen ardından diş hediği denen yemeğin yapılmasının çocuğun

dışlerini erken çıkaracağı, güneşin batışından sonra tencere tava gibi eşyaların alınmasının uğursuzluk getireceği gibi inançlar bölgede hakimdir (Kartal, 2015, s. 14). Gaziantep esnafının gelişmesine olanak sağlayan yeme içme kültürü sayesinde kebaçlıların, tatlıcılarının sayısı artmıştır. Yerel halkın yanı sıra gastronomi amaçlı ziyarete gelen turistlerin sayesinde bölge ekonomisi canlanmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde mal arzını çoğaltmak ve fiyatların daha düşük olmasını sağlamak amacıyla siyasi güç hem üretimde hem de dağıtımda egemendir (Genç, 2010, s. 62). Esnafın alışılmış oranların üzerinde bir kâr elde etmesi ve bu nedenle fiyatların da tüketiciyi zor duruma düşürecek hale gelmesi devletin müdahale etmesini gerektirmiştir. Osmanlı anlayışında her zaman tüketici ön planda tutulsa da 18. yüzyılda değişen dünya düzeni ile Osmanlı da etkilenmiştir. Ateşli silahlarla yapılan savaşlar nedeniyle tımarlı sipahiler geri planda kalmış, bu silahları kullanan piyade birlikleri ön plana çıkmıştır. Bu şekildeki bir orduyu ayakta tutabilmek için aynı vergi nakdi vergiye aktarılmıştır (Darling, 2011, s. 153). Nakit ihtiyaçlarının artması sonucu devlet çözümü iltizam sistemi ile bulmuştur. İltizam, devlet hizmetini ve özel girişimleri birleştiren bir sistem olarak ön plana çıkmaktadır. İltizamlar, askeri sınıf ve yerel haktan oluşan kesimden ihaleye katılanlar arasında açık artırma ile genelde üç yıllığına satılmaktaydı (Genç, 2010, s. 104; Findley, 2011, s. 99). 1695 yılında yayınlanan bir ferman ile iltizam sistemi, Diyarbakır, Şam, Mardin, Halep, Adana, Malatya, Tokat ve Antep illerinde üç yıl yerine ömür boyu süren malikane sistemine geçilmiştir. Bu geçişteki temel amaç mültezimlerin kısa zamanda daha fazla kâr elde etmek için yerel halkı sömürmesinin önüne geçmektir (Darling, 2011, s. 161). Antep'in de egemenliği altında olduğu Dulkadirli Beylerbeyliği'nin vergi geliri çevre vilayetlere göre daha azdı. Topraklarının diğer vilayetlere göre verimli olmama sebebi dağlık bir arazi üzerinde olması, ayrıca Şam ve Halep gibi ticaret merkezlerinden yoksun olmasıydı. Bununla birlikte Dulkadirli eyaletinde kısmen göçmen olan bir nüfus vardı ve bunları vergiye tabi tutmak oldukça güçlü (Peirce, 2005, s. 39). Elde edilen tarihi belgelere göre Antep'te bazı dönemlerde vergi tahsil etmek oldukça güç bir durum olarak görünmektedir. Yöneticilerin gönderdiği emirler incelendiğinde böyle bir durumun var olduğu kesinleşmiştir (GŞS. 131/121).

Antep; kuzey, batı ve kuzey doğu yönünden gelip Irak, Suriye, Mısır ve Arabistan'a gitmek isteyen veya bu bölgelerden gelenler için önemli bir uğrak yeri olmuştur. 1807 tarihli bir fermana göre hacılar için yol emniyetinin sağlanması konusunda bir güzergâhın belirlenmesi

gerekmiş ve bu güzergâh Üsküdar, Ankara, Yozgat, Elbistan, Antep ve Halep olarak belirlenmiştir (Güzelbey & Yetkin, 1970, s. 104). Evliya Çelebi 17. yüzyılda Antep'e gelmiş ve şehrin güzelliklerinden oldukça etkilenerek övgü dolu yazılar kaleme almıştır (Faroqhi, 2011a, s. 427). Bir sınır konumunda bulunan şehirde kaçakçılıkla ilgili çok sayıda kayıt altına alınmıştır. Bu sorunun çözümü için Osmanlı iç asayişini sağlayarak çeşitli önlemler almıştır (Faroqhi, 2011b, s. 19).

Osmanlı İmparatorluğu'nun Asya'daki önemli pazarlarından ikisi Halep ve Kahire'dir. Halep'e kuzeyden gelen yolların kesişim noktasında bulunan Antep tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmakta ve Halep'in art bölgesi konumundadır. Antep konum olarak birçok kentin merkezi konumundaydı. İç taraflarda Halep, Kilis, Ruha, Maraş ve Bire bulunurken, dış taraflarda Şam, Çukurova, Malatya, Elbistan ve Amid bulunmaktaydı (Peirce, 2005, s. 93). Şehir özellikle dokumacılık, dericilik ve bağıcılıkta sürekli yükselen bir değerdedir (Özdeğer, 1996, s. 468). Ajami olarak adlandırılan ve Fransız tüccarların rağbet ettiği çivit boyalı veya beyaz olarak üretilen kumaşın merkezi konumundaydı (Faroqhi, 2011a, s. 430). Zirai ve sınai üretim ele alındığında Antep bu alanlarda da bölgede önde gelen merkezlerdendir (İnalçık, Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet, 2000, s. 39).

Antep'te tarihte bilindiği günden bu yana halkın geçim kaynaklarının başında tarım ve hayvancılık bulunmaktadır ve antepfıstığı, üzüm, tütün, zeytin en sık yetiştirilen ürünlerin başında gelmektedir. Bununla birlikte sanayi şehri olarak endüstriyel malların üretiminde önemli bir yere sahiptir. Osmanlı döneminde Halep'e bağlı olan Antep ekonomik alanda da Halep'e bağlı kalmıştır. Yalnızca Antep şehrine özgü olan antepfıstığının pazarlanması dahi Halep üzerinden mümkün olabilmıştır. Antepfıstığının bilinen diğer adı olan şamfıstığı da bu dönemden gelmektedir. Bununla birlikte üretilen diğer ürünlerden olan üzüm, pekmez ve zeytinyağı, kilim, deri gibi ürünler de Halep üzerinden pazarlanabilmekteydi. Birinci Dünya Savaşı sonrası bölge tamamen Fransız ve İngiliz sömürgesi haline gelmiştir ve bu durum ticaretin oldukça gerilemesine neden olmuştur (Gürkan, 2004, s. 5). Cumhuriyet'in ilanı ile ürünlerin daha kaliteli hale getirilmesinin yanı sıra pazarlama alanında da yenilikler yapılması gerekliliği doğmuştur. Bu doğrultuda hemen her dönemde siyasi olarak dahi bu konuya çözüm getirmek için fikirler ortaya konmuştur (Gürkan, 2004, s. 80). Tarım ve hayvancılık konularında yaşanan sorunların azaltılması amacıyla Fıstık İhracatçıları Birliği ve Doğu ve Cenup Vilayetleri Canlı Hayvan İhracatçıları Birliği gibi bazı kamu iktisadi teşekkülleri kurulmuştur (Gürkan, 2004, s. 80; Kopar, 2011).

Dokuma sanayisi Cumhuriyet'in ilk yıllarında Antep'te yaygındır. Tarıma dayalı olarak ilerleyen bu sanayi ürünleri atölyelerde işlenmekte ve pazarlanmaktadır. Gaziantep sanayi alanında 1923 ve 1933 yılları arasında pek ilerleme kaydedememiştir. 1923 yılında gerçekleştirilen İzmir İktisat Kongresi neticesinde 1925 yılında Gaziantep'te iki adet fabrika kurulmuştur (Pekdoğan, 1999, s. 26).

1925 Ticaret Salnamesi'nin kayıtlarına göre Antep'te 29 meslek kolu bulunmaktadır ve en yaygın olanı bakkallıktır (Büyük Ticaret Salnamesi, 1925, s. 525). 1926 yılında yer alan kayıtlara göre şehir genelinde 2299 dükkân, 30 fırın, 4 bedesten, 6 sabunhane ve debbağhane, 1 torna fabrikası, 2 tane anonim şirket, 2210 dokuma tezgahı, 11 değirmen, 45 boyahane bulunmaktadır. 1927 yılında Teşvik-i Sanayi Kanunu'nun çıkarılması ile sanayileşme hız kazanmış ve bu kanundan 28 firma yararlanmıştır. Çıkarılan bu kanundan faydalanma açısından Gaziantep Doğu ve Güneydoğu illeri içerisinde birinci sırada yer almakta olup Türkiye genelinde ise sekizinci sırada yer almaktadır (Pekdoğan, 1999, s. 30). 1927 yılında 9 adet fabrikaya sahip olan şehirde 1928 yılında fabrika sayısı 12'ye yükselmiştir. 1933 yılında ise 1 rakı fabrikası, 9 un, 16 sabunhane, 1 elektrik ve 1 iplik ve mensucat fabrikası olmak üzere 36 adet fabrikaya sahiptir (Pekdoğan, 1999, s. 30). 1933 yılında Antep'te bulunan meslek grupları arasında terzilik, kasetçilik, dabağlık, kilimcilik, sabunculuk bulunmaktadır (Pekdoğan, 1999, s. 29). Dokuma sanayi ise 1930'lu yıllarda yükselişe geçmiştir. 1930-1937 yılları arasında üretim dört buçuk katına çıkmıştır. Eski dokuma fabrikalarının üretimini artırmak amacıyla çalışmalar yapılmış ve modern dokuma fabrikaları açılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası ciddi şekilde ağırlık kazanan devletçilik politikasının etkisiyle gelen ağır vergiler Antep'te dokumacılık sektörünü sekteye uğratmıştır. 1941 ve 1945 yılları arasında 8000'e yaklaşan el tezgâhları 1945 yılında 1500'e kadar azalmıştır. Yüksek miktarda üretim yapabilecek şirketlerin kurulmasındaki engellerden biri de bu dönemde iplik dağıtımının devlet tekelinde ve sınırlı bir şekilde tutulmasıdır. 1941 yılında iplik dağıtımını Sümerbank tarafından devralınmıştır. Kooperatifler tarafından yapılan iplik dağıtım işi ile Gaziantep'te 3 adet dokumacı kooperatifi kurulmuştur.

Gaziantep şimdilerde Türkiye'nin beş adet organize sanayi bölgesine sahip ve ihracatta önemli şehirlerinden biri konumundadır. Yerli ve yabancı turistler tarafından ilgi gören AVM'leri ve devlet tarafından restore edilen tarihi çarşıları ile yerel esnafın işlerinin canlı tutulması sağlanmıştır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin en büyük illerinden biri Antep'tir. Fırat'ın Sacur kolu kıyılarından başlayan ve Halep'in kuzeyi itibariyle yükselerek devam eden yaylanın merkezî noktasında kurulmuştur. Bu bölge hem iklimi hem de coğrafi yapısı nedeniyle yerleşime açık alan olarak kabul edilmektedir. Çok eski kaynaklarda Antep kelimesi kullanılmıyor olsa da bu bölgenin 12 kilometre kuzeyinde Dülük isimli eski bir mevkiinin adı geçmektedir. Siyasi ve ticari hayatın merkezi konumunda bulunan Kuzey Suriye ile Mezopotamya'yı İç Anadolu'ya bağlayan yerler Dülük olarak bilinmektedir (Özdeğer, 1996, s. 466). Bu bölge İlk Çağ'dan itibaren çok sayıda devletin egemenliği altına girmiştir. Hitit, Asur, Pers, İskender İmparatorluğu, Selekoslar, Kommagene Krallığı, Roma İmparatorluğu egemen olan ülkelerdir. Orta Çağ'da bu bölge Arap bölgesiyle bir sınır oluşturması bakımından büyük bir önem taşımaktaydı. İki bölge arasında sık sık çatışmalar yaşanmıştır. Bizanslıların Araplarla mücadele için bu bölgeye bir kale inşa etmesi Antep şehrinin kaynağını oluşturmaktadır (Özdeğer, 1996, s. 466). Ne zaman Antep isminin kullanılmaya başlandığıyla ilgili net bilgiler yoktur. Bölgenin İslam topraklarına katılması Hz. Ömer zamanında gerçekleşmiştir (Esir, 2010, s. 297). Bizans tahtında ise bu dönemde Herakleios vardı. Bizans-Arap çekişmesinin izleri hala Kuzey Suriye'de görülmekteydi. Türk yönetimine geçiş ise Alparslan veya Melikşah döneminde gerçekleşmiştir (Göyünç, 1999, s. 45).

Haçlılar Suriye bölgesine ulaştığında Antep'in yer aldığı bölge Suriye Selçukluları'nın elindeydi. Haçlıların bölgeye gelmesi sonrasında Antep 1098 yılında Urfa Kontluğu'na geçti. Bu bölge müstahkem açısından önemli bir konumda bulunuyordu (Özdeğer, 1996, s. 466). Antep, 1259 yılında Moğol egemenliğine, 1260 yılında Memlûk egemenliğine geçmiştir. 13. yüzyıl itibariyle Kahire'den egemen olduğu bölgeleri yöneten Memlûkler Orta Çağ'ın en önemli uygarlıklarından birini oluşturmuşlardır. Buna rağmen Antep ve çevresi Dulkadiroğulları ile Memlûkler arasında kalarak büyük mücadelelerin yaşandığı bir bölge haline gelmiştir. Maraş ve Elbistan'a egemen olan Dulkadiroğulları Bozok ve Halep Türkmenlerinin de lideri konumuna gelmişti. Türkmenlerle olan ilişkisi nedeniyle Memlûkler bu bölgedeki egemenliğin kalıcı hale getiremiyordu. Antep şehri bu çekişmeden, Timur'un ordusundan ve Akkoyunlu-Karakoyunlu mücadelesinden ciddi derecede zararlar görmüştür (Özdeğer, 1996, s. 467). Osmanlılar 1515 yılında Dulkadiroğulları'na son vermiştir. Antep bu tarihe kadar beyliğin egemenliği altında kalmıştır (Mordtmann, 1977, s. 661). Beylik zamanında Antep'te önemli imar faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Memlûkler bu dönemde bir şekilde Antep'i alsalar da 1516 yılında Yavuz Sultan Selim bu şehri Osmanlı topraklarına katmıştır (Peirce, 2005, s. 26).

Antep şehri sınır boylarında kalan önemli bir bölge olduğu sık sık çatışmalara ve savaşlara neden olmuş ve el değiştirmiştir. Osmanlı ile birlikte Antep bir sınır şehri olmaktan kurtulmuş ve büyük bir imparatorluğun merkezinde bulunan önemli bir şehir haline dönüşmüştür (Peirce, 2005, s. 27, 36). Osmanlı şehri fethettikten sonra şehirde tahrirler yaptırmış ve şehri Dulkadirli Beylerbeyliği'ne bağlamıştır (Gökhan, 2000, s. 60).

Dulkadiroğulları, Osmanlı tarafından yenildikten sonra beylerbeylik olarak varlığını sürdürmüştür. Osmanlı, Antep şehrinin üzerindeki Arap etkisini doğru bir şekilde kavradığı için şehri önce Halep Beylerbeyliği'ne bağlamıştı. Osmanlı şehrin Memlûk kimliğini kabul etmiştir. Halep'in toplumsal ve ekonomik havzasına bağlı olduğunu önceden fark etmişti (Peirce, 2005, s. 36). Dulkadirli Eyaleti'nin merkezi Maraş'dı ve Malatya, Antep, Kadirli ve Sümeysad gibi bölge ve şehirlerden meydana gelmekteydi. Antep livasında üç nahiye vardı: kuzey doğuda Ayntab nahiyesi, güneyde Telbâşer ve doğuda Nehru'İcevaz (Gökhan, 2000, s. 64). 1818 kılında kazaya dönüşen Antep, Halep'e bağlanmıştır. 1908 yılında ise yine Halep'e bağlı bir sancak olmuştur (Özdeğer, 1996, s. 469).

1.5. Gaziantep'te Genel Seçim Sonuçları (25 Aralık 1995 ve 18 Nisan 1999)

Gaziantep'te 1995 Genel Seçim'de toplam seçmen sayısı 539.688 olmuştur. Geçerli oy sayısı 422.225'tir. Geçersiz oy sayısı ise 16.538'dir. Katılım oranı %81,3 olarak gerçekleşmiştir. RP'nin oy oranı %23,8, ANAP'ın oy oranı %17, DSP'nin oy oranı %16,2, DYP'nin oy oranı %13,7, CHP'nin oy oranı %10,5 olmuştur. Diğer grubundaki oy oranı ise %18,9'dur. RP'den 3 milletvekili (Nurettin Aktaş, Kahraman Emmioğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı), ANAP'tan 2 milletvekili (Mustafa Rüştü Taşar, Ünal Yaşar), DSP'den 2 milletvekili (Ali Ilıksoy, Mustafa Yılmaz), DYP'den 1 milletvekili (Mehmet Batallı) ve CHP'den 1 milletvekili (Hikmet Çetin) seçilmiştir.

Gaziantep'te 1999 Genel Seçim'de seçmen sayısı 618.027 olmuştur. Geçerli oy sayısı 497.143'tür. Geçersiz oy sayısı ise 24.827'dir. Katılım oranı %84,46 olarak gerçekleşmiştir. MHP'nin oy oranı %20, DSP'nin oy oranı %19, FP'nin oy oranı %15, CHP'nin oy oranı %13, DYP'nin oy oranı %10, ANAP'ın oy oranı %9, HADEP'in oy oranı %5, BBP'nin oy oranı %1 olmuştur. Diğer grubundaki oy oranı ise %24,4'tür. MHP'den 3 milletvekili (Ali Özdemir, Mehmet Ay, Mehmet Hanifi Tiryaki), DSP'den 2 milletvekili (Mustafa Yılmaz, Ali Ilıksoy), FP'den 2 milletvekili (Nurettin Aktaş, Mehmet Bedri İncetahtacı), DYP'den 1

milletvekili (İbrahim Konukoğlu) ve ANAP'tan 1 milletvekili (Mustafa Rüştü Taşar) seçilmiştir.

1.6. Gaziantep Milletvekillerinin Biyografileri (1996-2002)

1.6.1. Nurettin Aktaş

1947 yılında doğan Nurettin Aktaş, Elazığ'ın Palu ilçesine kayıtlıdır ve babası Memet Bey ve annesi Havva Hanım'dır. İlkokulu 4. sınıfa kadar Bingöl'ün merkezinde İbrahiman (Gözeler) köyündeki okulda okuyan Nurettin Aktaş, öğrenimini Elazığ'da bulunan Dumlupınar İlkokulu'nda 1960 yılında tamamlamıştır. 1967 yılında Elazığ Lisesi'nde orta ve lise öğrenimini bitirmiştir. 1973 yılında ise Ankara Anadolu Eczacılık Yüksek Okulu'ndan mezun olmuştur. Askerliğini yedek subay olarak yapan Nurettin Aktaş 1972'de Milli Selamet Partisi'nde kurucu il başkanı olmuştur. 1977 yılına kadar bu görevini sürdürmüştür. Erken genel seçimlerde 1977'de il başkanlığından istifa etmiştir. 1981 yılında canlı hayvan ihracatına başlamış ve eczacılık mesleğinden uzaklaşmış ve Gaziantep'e yerleşmiştir. Daha sonra Güneydoğu Canlı Hayvan İhracatçıları Birliği kurucu üyesi ve başkanı olmuştur. 1990'da Refah Partisi MKYK üyeliğine seçilmiştir. 1995 yılında ise Gaziantep'ten milletvekili olmuştur. 1999 yılında yapılan genel seçimlerde Fazilet Partisi Gaziantep milletvekili adayı olmuş ve seçilerek meclise yeniden girmiştir (Yavuz C. , 2012, s. 2176-2199). Mecliste KİT Komisyonu ve Çevre Komisyonu üyeliği yapmıştır. FP'nin kapatılması sonrasında AK Parti'nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır. 2002'de yapılan genel seçimlerde Gaziantep AK Parti milletvekili olmuş ve Çevre Komisyonu üyeliği yapmıştır. Nurettin Aktaş iyi derecede Arapça bilmekte, evli ve üç çocuk sahibidir (Yavuz C. , 2012, s. 2187).

1.6.2. Kahraman Emmioğlu

1940 yılında Gaziantep'te doğan Kahraman Emmioğlu'nun babası Mustafa Bey ve annesi Lütfiye Hanım'dır. Bostancı İlkokulu'nda ilköğrenimini, Gaziantep Ortaokulu'nda ortaöğrenimini ve Gaziantep Lisesi'nde lise öğrenimini tamamlamıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Fakültesi'nde yükseköğrenimini tamamlayan Kahraman Emmioğlu 1963 ve 1965 yılları arasında yine bu fakültede asistanlık yapmıştır. Bu süreçte aynı zamanda Nükleer Enerji Enstitüsü'nde lisansüstü eğitimini almıştır. 1967 ve 1970 yılları arasında kapsayan süre içerisinde DPT'de araştırmacılık yapmıştır. 1969 ve 1974 yılları arası Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Yüksek Okulu'nda öğretim görevlisi statüsü ile ders vermiştir.

Kahraman Emmioğlu 1970 yılında özel bir firmada mühendislik, müteahhitlik ve müşavirlik görevinde bulunmuş ve 1973 yılına kadar sürmüştür. 1974 yılında ise Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda Teşvik Uygulama Genel Müdürlüğü görevine getirilmiştir. 1976 yılına kadar sanayi alanında yer alan şirketlerde ve Sakarya Mühendislik ve Mimarlık Akademisi'nde çalışmalar yürütmüştür. 1976 ve 1977 yılları arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nda Müsteşar Vekili ve Müsteşar Yardımcısı görevini üstlenmiştir. 1977 yılından itibaren bir yıllığına Türkiye Elektromekanik Sanayi Genel Müdürü olarak görev almıştır. 1978 yılında Mühendislik ve Mimarlık Akademileri'ne öğretim üyesi olarak atanmış ve 1982 yılına kadar devam etmiştir. 1982 ve 1994 yılları arasında özel şirketlerde genel müdürlük yapmış ve 1994 ve 1995 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri olmuştur. 24 Aralık 1995'de yapılan genel seçimlerde RP'den Gaziantep milletvekili seçilmiştir. Hem doçent hem yüksek mühendis unvanlarına sahip olan Emmioğlu, Tüpraş'ın Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı da yapmıştır.

Kahraman Emmioğlu çok iyi derecede İngilizce, orta düzeyde Farsça ve Almanca bilmektedir (Ertan, 2012, s. 401). Evli ve üç çocuk babası olan Emmioğlu kendi alanında yazdığı "Türkiye'de Sanayileşmenin Serüveni", "Türkiye'nin Sanayileşme Serüveni & Sanayicilik Anılarım ve Sanayiciliğin Tarihçesi", Bir Ömür", "Türkiye'nin Sanayileşme Dinamikleri & Sanayileşmenin Maddi ve Manevi Temelleri" adında eserleri vardır (kitapyurdu.com, 2019).

1.6.3. Mehmet Bedri İncetahtacı

1960 yılında Gaziantep'te doğan Mehmet Bedri İncetahtacı'nın babası Yahya Bey ve annesi Delal Hanım'dır. Gaziantep Koleji'nde ilkokulu, Gaziantep İmam Hatip Lisesi'nde öğreniminin geri kalan kısmını tamamlamıştır. Daha sonra Halep'te University of Aleppo'da edebiyat eğitimi almıştır. Burada 1978 ve 1980 yılları arasında özel olarak Yaşayan Arapça ve Mahalli Lehçeler üzerine araştırmalar yapmıştır ve Gaziantep Sıhhi İhtimai Coğrafyası adlı bir eseri vardır. Askerliğini piyade çavuş olarak yapmıştır. 1984 ve 1990 yılları arasında kapsayan süreçte İslam Hukuku Metodolojisi üzerinde araştırmalar yürütmüştür. 1985 yılından 1995 yılına kadar Gaziantep 3. Noterliği'nde serbest yeminli mütercim olarak çalışmıştır. Olay, Doğuş, Sabah gibi gazetelerde köşe yazarı olarak görev almıştır. İbni Hazm'ın Elmuhallâ adlı eserini Türkçeye çevirmiştir ve siyaset ve teoloji bilimi alanlarında incelemeler yapmıştır (Yavuz C. , 2012, s. 2191). 1995 yılındaki genel seçimlerde Gaziantep Milletvekili seçilmiştir. Mecliste İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlık Divan üyeliği yapmıştır. 1999 yılındaki genel seçimlerde FP'den Gaziantep milletvekili olarak yeniden

mecliste yerini almıştır. 21. Dönem milletvekilliği esnasında 21 Kasım 1999 tarihinde Ankara Esenboğa Havaalanı'na giderken geçirdiği bir trafik kazası neticesinde hayatını kaybetmiştir. Evli ve iki çocuk sahibi olan İncetahtacı, Arapça ve İngilizce bilmekteydi (Yavuz C. , 2012, s. 2192).

1.6.4. Mustafa Rüştü Taşar

1951 tarihinde Gaziantep'te doğan Mustafa Rüştü Taşar'ın babası Ali Kemal Bey, annesi Neriman Hanım'dır. Akyol İlkokulu'nda ilköğrenimini, Gaziantep Ticaret Lisesi'nde orta ve lise öğrenimini tamamlamıştır. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İşletme-Muhasebe bölümünden mezun olan Taşar, 1976'da Gaziantep'te BM projesi dahilinde hayata geçirilen Küçük Sanayi Geliştirme (KÜSGEM)'de yönetici olarak kamu görevinde yer almıştır. 1977 yılından 1980 yılına kadar geçen süreçte ODTÜ Gaziantep Külliyesinde Genel Müdür Yardımcılığı yapmıştır. 1980 ve 1983 yıllarında DPT Müsteşarlığında Daire Başkanı olarak görev almıştır. 20 Mayıs 1983'de kurulan ANAP'ın kurucuları arasındadır ve MKYK üyeliğine seçilmiştir. 8 Haziran 1983'de ANAP Genel Sekreterliği görevine başlamıştır. AET Karma Parlamento Türk Grubu üyeliği, Türk-ABD Parlamentolararası Dostluk Grubu Başkanlığı yapan Taşar, 6 Kasım 1983'de Gaziantep ANAP Milletvekili seçilmiştir. 23 Haziran 1987 yılında ANAP Genel Sekreterliği'nden istifa etmiştir (Yavuz C. , 2012, s. 2196).

Buna karşın 13 Haziran 1988'e kadar ANAP Genel Başkan Danışmanı görevini yürütmüştür. 1987 yılında yapılan genel seçimlerde Ankara ANAP Milletvekili seçilmiştir. 47 ve 48. Dönem Devlet Bakanı unvanını almıştır. 1995 yılında Gaziantep ANAP milletvekili seçilmiş ve tekrar meclise girmiştir. 53. Hükümet'te Çevre bakanı ve 55. Hükümet'te Tarım ve Köyişleri Bakanı olmuştur. 292 18 Nisan 1999 yılında genel seçimlere Gaziantep ANAP milletvekili adayı olarak girmiş ve kazanmıştır. 17 Eylül 2001'de Erkan Mumcu görevinde olduğu Turizm Bakanlığı'ndan istifa etmiştir. Yerine Taşar atanmıştır. Ancak 3 Ocak 2007 yılında kendi kullandığı aracı ile geçirdiği bir trafik kazası sonucu vefat etmiştir (Yavuz C. , 2012, s. 2197). Taşar evli ve iki çocuk babasıydı. Taşar'ın; Refah Partisi Gerçeği, 1983'den 2000'li Yıllara Anavatan, Taşar Davası, Siyasi Nükteler, Milliyetçilik Muhafazakârlık Demokrasi, Türkiye'nin Düşünce Gündemi adlı kitaplarının yanı sıra bazı gazete ve dergilerde yayınlanan makale ve incelemeleri bulunmaktadır (wikipedia.org, 2019).

1.6.5. Ünal Yaşar

1941 yılında Gaziantep'in Nizip ilçesinde doğan Ünal Yaşar'ın babası Mehmet Fevzi Bey ve annesi Safiye Hanım'dır. İlk ve orta öğrenimini Nizip, lise öğrenimini Gaziantep'te bitiren Yaşar, 1970 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yüksek öğrenimini tamamlamıştır. Askerliğini Ankara'nın Etimesgut ilçesinde yapmıştır. Ardından Gaziantep'te avukatlık stajını tamamlamış ve Gaziantep Hukuk Barosu'na avukat olarak kaydını yaptırmıştır. Tüm bunların yanında çiftçilik ile de uğraşmıştır. 6 Kasım 1983 tarihindeki genel seçimlerde Anavatan Partisi Gaziantep milletvekili olmuştur. 17, 18 ve 20. dönemlerde Gaziantep ANAP milletvekili seçilmiştir. 23 Mart 2013 yılında hayatını kaybeden Yaşar'ın cenazesi Nizip Asri Mezarlığı'na defnedilmiştir (haberler.com, 2013). Yaşar evli ve iki çocuk babasıydı.

1.6.6. Mehmet Batallı

1944 yılında Gaziantep'te doğan Batallı'nın babası Davut Bey, annesi Fatma Hanım'dır. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da almıştır. Devlet Mühendislik Mimarlık Akademisi Galatasaray Kimya Mühendisliği Yüksek Okulu'nda yükseköğrenimini tamamlamıştır. Ardından ABD'de üç yıllığına ihtisas yapmış, 3 dönem Türkiye Odalar Birliği Yönetim Kurulu Üyeliği ve 10 yıl Ticaret Odası Başkanlığı görevini yürütmüş, Gaziantepspor kurucuları arasında bulunarak 2 dönem bu kulübün başkanlığını yapmış, Türk Tanıtma Vakfı Kurucuları arasında yer almış ve İktisadi Kalkınma Vakfının iki dönem yönetiminde bulunmuştur. 1991 yılında genel seçimlerle DYP 19. dönem Gaziantep milletvekili seçilmiştir. 1991 ve 1993 yılları arasında 49 ve 51. dönem devlet bakanı görevini yürütmüştür. 1995 yılında yapılan genel seçimlerde 20. dönemde yer alarak yeniden milletvekili seçilmiştir. Bu dönemde 55. Hükümet devlet bakanlığı vazifesine getirilmiştir. 25 Ağustos 2004 tarihinde hayatını kaybeden Batallı, İngilizceye hâkim, evli ve 5 çocuk babasıydı (Duran, 2012, s. 2741-2750).

1.6.7. Ali İlksoy

1954 yılında Kahramanmaraş'ın Pazarcık ilçesinde doğan Ali İlksoy'un babası Duran Bey, annesi Elif Hanım'dır. İlköğrenimini Demirciler Köyü İlkokulu, orta ve lise öğrenimini Kahramanmaraş Ortaokul ve Lisesi'nde tamamlamıştır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde yükseköğrenimini tamamlamıştır. Adana'nın Kozan ilçesinde bir dönem hâkimlik yapmıştır. 1995 yılında yapılan genel seçimlerde DSP Gaziantep milletvekili

seçilmiştir. 18 Nisan 1999 yılındaki genel seçimlerde tekrar Gaziantep DSP milletvekili olmuş ve 21. Dönem Meclisi'nde Başkanvekili ve 57. Cumhuriyet Hükümeti'nde Bayındırlık ve İskân Bakanı olmuştur. 8 Temmuz 2002 tarihinde DSP'den istifa etmiştir. 22 Temmuz 2002 yılında ise YTP kurucu üyeleri arasındaki yerini almıştır. Orta seviyede Almanca bilgisine sahiptir. Evli ve üç çocuk babasıdır (Yavuz C. , 2012, s. 2190).

1.6.8. Mustafa Yılmaz

1949 yılında Gaziantep Oğuzeli'ndeki Dokuzyol Köyü'nde doğan Mustafa Yılmaz'ın babası Ahmet Bey, annesi Döne Hanım'dır. İlköğrenimini Dokuzyol Köyü İlkokulu, ortaöğrenimini Gaziantep'te tamamlamıştır. 1973 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde yükseköğrenimini tamamlamış ve İnşaat Yüksek Mühendisi olmuştur. 1978 ve 1980 yıllarında Gaziantep YSE'de Köy Yolları Şefi olarak çalışmıştır (Duran, 2012, s. 2752). 1987 ve 1991 yılında SHP, 1995 yılında DSP ile Gaziantep milletvekili olmuştur. 1994 yılında SHP milletvekilliği 19. dönem ve Tansu Çiller'in başbakan olduğu 50. Hükümet'te, Bayındırlık ve İskân Bakanı olmuştur. 30 Haziran 1997-11 Ocak 1999 tarihlerinde 55. Hükümet ve Anadol Hükümeti'nde devlet bakanlığı görevine getirilmiştir (Yavuz C. , 2012, s. 2200). Ardından kurulan 55. Hükümet'te devlet bakanı olmuştur. 1999 yılında yapılan genel seçimlerde Gaziantep DSP milletvekili olmuştur. 57. Hükümet, DSP-MHP-ANAP Koalisyonu'nda tekrar devlet bakanı olmuştur. 2002 yılında DSP'den istifa etmiştir. 12 Ağustos 2002'de CHP'ye dahil olmuş ve 2002 seçiminde Gaziantep milletvekili olmuştur (Yavuz C. , 2012, s. 2201).

Toplamda beş dönem boyunca parlamentoda bulunmuştur. TBMM İçişleri Komisyonu üyeliği, Hesapları İnceleme Komisyonu üyeliği, (9/11) Esas Numaralı Meclis Soruşturması Komisyonu üyeliği, (10/132) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu üyeliği, (10/198) Esas Numaralı Meclis Araştırma Komisyonu üyeliği görevleri ile TBMM Başkanlık Divanı İdare Amirliği yapmıştır (Duran, 2012, s. 2753). Yerel seçimlerde 2009 yılında CHP üzerinden adaylığını koymuştur (Hürriyet, 2008). Orta seviyede İngilizce bilgisine sahip olan Yılmaz, evli ve iki çocuğu vardır (Yavuz C. , 2012, s. 2201).

1.6.9. Hikmet Çetin

1937 yılında Diyarbakır'da doğan Hikmet Çetin'in babası Sait Bey, annesi Esmâ Hanım'dır. Lice'de ilköğrenim, Ankara'da ortaöğrenim gördükten sonra 1960 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat ve Maliye Bölümü'nden mezun olmuştur. DPT'de uzman yardımcısı olarak görev yaptıktan sonra ABD Williams College'de kalkınma

iktisadı konusunda yüksek lisans yapmıştır (Duran, 2012, s. 2745). Birinci ve İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planları'nın oluşturulmasında uzman olarak görev almıştır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 1991). 1968 yılında California Standford Üniversitesi'nde planlama modelleri üzerine çalışmıştır. 1970 yılında askerlik görevini tamamladıktan sonra 1977 yılına kadar DPT İktisadi Planlama'da daire başkanlığı görevini üstlenmiştir.

1977 genel seçimlerinde CHP İstanbul milletvekili seçilmiş 42. Hükümet'te bakanlık ve başbakan yardımcılığı görevlerini üstlenmiştir. 1987 seçimlerinde SHP Diyarbakır milletvekili seçilerek tekrar meclise girmiştir. Bu dönemde meclis grup başkanvekilliği ve genel sekreterlik gibi üst düzey parti görevlerini üstlenmiştir. 1991 seçimlerinde SHP Gaziantep milletvekili seçilmiştir (Duran, 2012, s. 2745). Bu dönemde mecliste Anayasa Komisyonu üyeliği görevinde bulunmuştur. Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenen Çetin bu görevinden 1994 yılında istifa etmiştir. 1995 yılında CHP'nin genel başkanlığı görevini üstlenmiştir. Daha sonra bu görevinden çekilse de 1995 genel seçimlerinde CHP Gaziantep milletvekili olarak seçilmiştir. 1997-1999 döneminde TBMM Başkanı olarak görev yapmıştır. 2003-2006 döneminde NATO için Afganistan Kıdemli Sivil Temsilciliği görevini üstlenen Çetin evlidir ve iki çocuğu vardır (Duran, 2012, s. 2746).

1.6.10. Ali Özdemir

1962 yılında Gaziantep'te doğan Ali Özdemir'in babası Ali Bey, annesi Hatice Hanım'dır. Gaziantep'te öğrenim hayatına başlayan Özdemir Çavuşbaşı İlkokulu ve Gaziantep Atatürk Lisesi'ni bitirmiştir. Lise sonrasında hemen çalışmaya başlayan ve ticari işlere giren Özdemir 1982-1983 döneminde askerlik hizmetini yürütmüştür. 1984 yılından sonra Gaziantep'te genel olarak bakliyat-hububat alanında ticaret ve sanayicilik işleriyle uğraşmıştır. İthalat, İhracat, İmalat ve Pazarlama Şirketler Grubu'nda yönetim kuruluğu başkanlığı görevini üstlenmiştir. 1998 yılında aktif siyasi yaşama atılan Özdemir 1999 genel seçimlerinde Gaziantep MHP milletvekili seçilmiştir. Mecliste Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu üyeliği görevini de üstlenen Özdemir evli ve üç çocuğu vardır (Yavuz C. , 2012, s. 2195).

1.6.11. Mehmet Ay

1960 yılında Gaziantep'te doğan Mehmet Ay'ın babası Adnan Bey, annesi Lütfiye Hanım'dır. Gaziantep'te öğrenim hayatına başlayan Ay, Dayı Ahmet Ağa İlkokulu ve Atatürk Lisesi'nden sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun olmuştur. Çalışma hayatına Sulama Hortumları İmalat ve Teknik Malzeme Pazarlama Şirketi'nde müdürlük yaparak başlamıştır.

Askerlik hizmetini er olarak yapan Ay, siyasi hayatına 1985 yılında Muhafazakâr Parti ile başlamıştır. 1986 yılında MÇP Merkez İlçe Başkanı görevini yaptıktan sonra 1991-1995 döneminde MHP İl Başkanı görevini üstlenmiştir. 1999 yılındaki genel seçimlerde Gaziantep MHP milletvekili olan Ay, mecliste Başkanlık Divanı Kâtibi görevini yürütmüştür. Mehmet Ay evlidir ve üç çocuğu vardır (Yavuz C. , 2012, s. 2189).

1.6.12. Mehmet Hanifi Tiryaki

1956 yılında Gaziantep, Nizip'te doğan Mehmet Hanifi Tiryaki'nin babası Cuma Sani Bey, annesi Emine Perihan Hanım'dır. Nizip'te Cumhuriyet İlkokulu ile Ali Alkan Ortaokulu'nda öğrenim gördükten sonra lise eğitimine Haydarpaşa Lisesi'nde başlayan Tiryaki, lise öğrenimini Nizip Lisesi'nde bitirmiş ve ODTÜ'de Kimya eğitim almıştır. Kendi isteğiyle bu bölümden ayrıldıktan sonra 1982 yılında Erciyes Üniversitesi Elektronik Mühendisliği bölümünden mezun olmuştur. Özel sektörde çalışmaya başlayan Tiryaki bir süre yöneticilik görevini sürdürdükten sonra 1985-1989 döneminde yılları arasında D. B. Deniz Nakliyat TAŞ'ta daire başkanlığı görevinde bulunmuştur. İskenderun Demir Çelik grup başkanlığı görevini 1989-1992 döneminde yapmıştır. Aynı işletmede 1992-1994 döneminde yönetim komitesi üyeliği ve müdür yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. 1996-1998 döneminde İskenderun Demir Çelik A.Ş.'de genel müdürlük görevine kadar yükselmiştir. 1999 genel seçimlerinde Gaziantep'ten MHP milletvekili seçilen Tiryaki, mecliste Parlamentolararası Birlik (PAB) Türk Grubu üyeliği görevini yürütmüştür. İngilizce bilmekte olan Tiryaki evlidir ve üç çocuğu vardır (Yavuz C. , 2012, s. 2199).

1.6.13. İbrahim Konukoğlu

1950 yılında Gaziantep'te doğan İbrahim Konukoğlu'nun babası Ahmet Bey, annesi Fatma Hanım'dır. Gaziantep'teki öğrenim hayatını Şehitkâmil İlkokulu ve Gaziantep Lisesi'nde tamamlayan Konukoğlu, 1975 yılında İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'nden mezun olmuştur. Yine aynı hastanede İç Hastalıkları alanında uzmanlaştıktan sonra 1981 yılında Gaziantep SSK Hastanesi'nde Dahiliye uzmanı olarak beş yıl görev yapmıştır. Kurumdan ayrıldıktan sonra bir süre boyunca serbest hekim olarak çalışmalarını yürütmüştür. Askerlik hizmetini tabip asteğmen/teğmen olarak yapan Konukoğlu, 1986-1987 döneminde Güneydoğu TSK Birliği Yönetim Kurulu Başkanlığı yapmıştır.

Sağlık Hizmetleri Vakfı'nı kurmuş ve burada 15 yıl boyunca yöneticilik yapmıştır. 1989-1991 döneminde DYP İl Başkanlığı görevini yürüttükten sonra 1992-1994 döneminde Tabip Odası

Başkanlığı yapmıştır. Gaziantep'te Sani Konukoğlu Tıp Merkezi'nin kuruluş aşamasında koordinatörlük görevini yürüttüğünde yıl 1994'tür (Yavuz C. , 2012, s. 2193). 1996 yılında hizmete başlayan modern bir tıp merkezinde genel müdür pozisyonunda iki yıl boyunca çalışan Konukoğlu, Türk Diyabet Cemiyeti'nin Gaziantep şubesini kurmuş ve bu şubede başkanlık yapmıştır. 1999 yılındaki genel seçimlerde DYP milletvekili seçilmiştir. Mecliste Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyeliği görevini yürütmüştür. Evli ve üç çocuk babası olan Konukoğlu İngilizce ve orta derecede Fransızca bilmektedir (Yavuz C. , 2012, s. 2194).

1.7. Gaziantep Milletvekillerinin Genel Özelliklerinin Değerlendirilmesi ve Sosyokültürel Özellikleri (1996-2002)

Tablo 1. Milletvekillerinin Demografik Özellikleri

Milletvekili	D.Y.	D.T.	Ö.T.	C.	Ö.S.	M.D.	Ç.S.
Nurettin Aktaş	Elazığ	1947	-	Erkek	-	Evli	3
Kahraman Emmioğlu	Gaziantep	1940	-	Erkek	-	Evli	3
Mehmet Bedri İncetahtacı	Gaziantep	1960	1999	Erkek	39 yıl	Evli	2
Mustafa Rüştü Taşar	Gaziantep	1951	2007	Erkek	56 yıl	Evli	2
Ünal Yaşar	Gaziantep	1941	2013	Erkek	72 yıl	Evli	2
Mehmet Batallı	Gaziantep	1944	2004	Erkek	60 yıl	Evli	5
Ali İlksoy	K.maraş	1954	-	Erkek	-	Evli	3
Mustafa Yılmaz	Gaziantep	1949	-	Erkek	-	Evli	2
Hikmet Çetin	Diyarbakır	1937	-	Erkek	-	Evli	2
Ali Özdemir	Gaziantep	1962	-	Erkek	-	Evli	3
Mehmet Ay	Gaziantep	1960	-	Erkek	-	Evli	3
Mehmet Hanifi Tiryaki	Gaziantep	1956	-	Erkek	-	Evli	3
İbrahim Konukoğlu	Gaziantep	1950	-	Erkek	-	Evli	3

* D.Y. = Doğum yeri, D.T. = Doğum tarihi, Ö.T. = Ölüm tarihi, C. = Cinsiyet, Ö.S. = Ömür süresi, M.D. = Medeni durumu, Ç.S. = Çocuk sayısı

Tablo 1'de görülebileceği üzere 1999-2002 arasında Gaziantep'te milletvekilliği yapmış 13 kişi bulunmaktadır. Bu kişilerin yalnızca 3'ü Gaziantep dışında bir şehirde dünyaya gelmiştir. Milletvekillerinden 4'ü hayatını kaybetmiştir. Milletvekillerinin tamamı erkektir ve medeni durumları evlidir. Tüm milletvekillerinin çocuğu bulunmaktadır.

Tablo 2. Milletvekillerinin Sosyokültürel Özellikleri

Milletvekili	Y.D.	M.G.	E.	B.Y.D.	M.V.D.
Nurettin Aktaş	Arapça	Eczacılık İhracat MKYK Üyeliği Çevre komisyonu üyeliği	-	-	20-21
Kahraman Emmioğlu	İngilizce Farsça Almanca	Mühendislik Öğretim üyesi Müteahhitlik Müşavirlik Müsteşar vekili İst. BB Genel Sek. Çeşitli başkanlıklar	4 kitap	-	20
M. Bedri İncetahtacı	Arapça İngilizce	Edebiyatçı Yeminli mütercim Köşe yazarlığı	1 kitap	-	20-21
Mustafa Rüştü Taşar	-	KÜSGEM Yönetici MKYK Üyesi Çeşitli başkanlıklar	6 kitap	Devlet B. Çevre B. Tarım ve Köyışleri B. Turizm B.	20-21
Ünal Yaşar	-	Avukat Çiftçi	-	-	20
Mehmet Batallı	İngilizce	Mühendis Kulüp başkanı Vakıf yöneticisi	-	Devlet bakanı	20
Ali İlıksoy	Almanca	Hakim Başkan vekili	-	Bayındırlık ve İskan B.	20-21
Mustafa Yılmaz	İngilizce	İnşaat Mühendisi TBMM Bşk. Divanı İdare Amirliği	-	Bayındırlık ve İskan B. Devlet B.	20-21
Hikmet Çetin	-	DPT Uzman Yrd. DPT Daire Bşk. Anayasa Komisyonu Üyeliği CHP Genel Bşk. TBMM Bşk.	-	Bakanlık Başbakan Yrd.	20
Ali Özdemir	-	Ticaret Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonu Üyeliği	-	-	21
Mehmet Ay	-	İktisat Şirket müdürü Başk. Divanı Katibi MHP il bşk.	-	-	21
Mehmet Hanifi Tiryaki	İngilizce	Elektrik mühendisi Yöneticilik Daire bşk. PAB Üyeliği	-	-	21
İbrahim Konukoğlu	İngilizce Fransızca	Doktor G.Doğu TSK Birliği Tabip Odası Bşk.	-	-	21

* Y.D. = Yabancı dil, M.G. = Meslek ve görev, E. = Eserleri, B.Y.D. = Bakanlık yapma durumu, M.V.D. = Milletvekilliği dönemi

Tablo 2’de görülebileceği üzere 13 milletvekilinin 8’i yabancı dil bilmektedir. 5’i bakanlık görevinde bulunmuştur. 5’i her iki dönemde de milletvekilliği yapmış, 8’i tek dönemde milletvekilliği yapmıştır. Çoğunun yöneticilik görevi olmuştur. 3’ünün kitabı bulunmaktadır. Sosyokültürel anlamda zengin özgeçmişlere sahiplerdir.

2. GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ KONUŞMALARI (1996-2002)

2.1. 20. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (8 Ocak 1996-18 Nisan 1999)

2.1.1. Nurettin Aktaş

2.1.1.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Canlı hayvan sektörüne ve et ithalatına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Gelişmiş tüm ülkelerde, tarım ve hayvancılık sektörü devlet tarafından - sübvansane edilmek suretiyle- desteklenirken, Türkiye’imizde ise, geçmiş hükümetler döneminde uygulanan yanlış ve tutarsız politikalar neticesinde, âdeta yok olmaya mahkûm edilmiştir. Üretimde uygulanan sübvansiyonlar, ithalatta uygulanan korumacılık, ihracatı destekler nitelikteki politikaların uygulanması gerekirken, bunun tam tersine politikalar uygulamaya konulmuştur. Bu yanlış ve günübirlik politikaların altını çizmek istiyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 2, Birleşim 28, Oturum 1, s. 431-433).

Dış Ticaret Müsteşarlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı ve Danıştay Başkanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi 1996 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Ülke, ekonomideki uyumsuz ve çok başlılığın da büyük oranda etkisiyle gittikçe ağırlaşan problemlerle kaşı karşıya bırakılmaktadır. Bu ağırlaşan sorunlardan, Dış Ticaret Müsteşarlığı da, elbette kendine düşen payı almaktadır. İhracattaki azalma, ithalattaki patlamadan dolayı 13 milyar dolar olan dış ticaret açığımızın, çok kısa zamanda ve hızla büyümesi kaçınılmazdır. Bu durum, uzun vadede bir döviz darboğazına sebep olabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 40, Birleşim 30, Oturum 4, s. 292-294).

Nurettin Aktaş’ın gündem dışı konuşmalarda canlı hayvan sektörüne ve et ithaline ilişkin bir konuşması yer almaktadır. Aktaş, konuşmasında canlı hayvan sektöründe yaşanan olumsuzlukları dile getirmiştir. Öncelikle hayvancılık sektörünün önemine ve ülke ekonomisine katkısına değinmiş, ardından rantçılığın ödüllendirilmesini eleştirmiştir. Ülkemizde hayvancılığın yok olmaya mahkum edildiğini, gelişmiş ülkelerin tersine Türkiye’de tarım ve hayvancılığın devlet tarafından desteklenmediğini ifade etmiştir.

Hayvancılık sektörünün geldiği durumun ilk sebebi olarak erken kuzu kesimini belirtmiştir. Maliyetlerin yüksekliğinin hayvan ihracatını durdurduğunu, üretici ve besicinin sıkıntılarını, bu gidiş ile Türkiye’de hayvancılığın iflasının yaklaştığını açıklamıştır. Bunun yanında hayvancılık krizini ortadan kaldırmadan, üretim artışı sağlamanın mümkün olmadığını belirtmiştir. İhracatçı konumdayken ithalatçı konumuna gelen Türkiye’de ithal edilen canlı hayvanların uyum sağlayamadığını ve telef olduğunu açıklamıştır. Yapılması gereken yasaklayıcı tedbirler almakken, ithalatı teşvik eden bakan ve hükümet yetkililerini eleştirerek, bu işin yapılamadığını vurgulayarak sözlerini tamamlamıştır. Bir diğer konuşması 18.12.1997 tarihinde söz aldığı yapılmıştır. Bu konuşmasında Aktaş, Dış Ticaret Müsteşarlığının 1998 yılı bütçesi üzerine Refah Partisi Grubu adına görüşlerini bildirmiştir. Hükümetin bir kısım rantiyeciye hizmet verdiğini, halkın hoşnutsuzluk içinde olduğunu, devlet bütçesinin yüzde 40’ının rantiyecilere faiz ödemesi olarak verildiğini belirtmiştir. Ülkenin ekonomik bağlamda büyük sorunlarla karşı karşıya bırakıldığını, Dış Ticaret Müsteşarlığının da bu sorunlar nedeniyle zor durumda kaldığını, dış ticaret açığının 13 milyar dolara ulaştığını ve bunun giderek büyüyeceğini açıklamıştır. Ekonomideki küreselleşme nedeniyle dış ticaretin artan öneminden bahsetmiş, siyasi istikrarı sağlamanın zorunlu olduğunu ve bunun ancak serbest piyasa ekonomisiyle mümkün olduğunu söylemiştir. Bu konuşmasında Aktaş, Körfez Krizi sonrası gelişen canlı hayvan sevkiyatının duruşu, Irak’a uygulanan ambargo, ihracatta Romanya’nın önemi ve Avrupa Birliği’nin antidamping vergisini devam ettirmesi, D-8 projesine ağırlık verilmesi gerektiği gibi konulara da değinmiştir. Milletvekilinin mali ve ekonomik alan dışındaki konularda konuşmasının olmadığı, ilgisinin bu konulara yoğunlaştığı görülmektedir.

2.1.2. Kahraman Emmioğlu

2.1.2.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Karaman Milletvekili Zeki Ünal ve 21 arkadaşının, su kaynaklarımızın daha iyi değerlendirilmesi ve Manavgat Çavı üzerinde uygulanan proje konusunda Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Istranca derelerinin bir kısmı şu anda devreye girmiştir ve İstanbul'a 30 milyon metreküplük su kazandırılmıştır; bunun yanında, yeraltı sularından muhtelif kuyular açılarak, yine 30 milyon metreküp su kazandırılmıştır ve şu anda Istranca derelerinin hepsinin devreye sokulmasıyla 90 milyon metreküp su devreye girecektir; yani, bu iki senenin içerisinde su miktarı, daha önceki ANAP

zamanındaki miktardan fazlalaştırılmıştır. Geçmiş dört senede artış olmamış, Elmalı bendinin devreden çıkmasıyla da azalma olmuştur.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 35, s. 141).

Millî Savunma Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 1996 Malî Yılı Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; sizleri ve ekranı başında bizleri seyreden değerli vatandaşlarımı, saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Refah Partisi Grubu adına, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bütçesi hakkında, görüşlerimi arz ediyorum. Artık, herkes tarafından, klasikleşen bir deyimle kabul edilen gerçek şudur: Bir ülkenin gücünü, üretim; üretimler içinde ise, sanayi üretimi tayin etmektedir. Tabiatıyla, hizmet ve tarım sektörlerinin değerini inkâr etmiyoruz, ancak, gelişmenin, sanayileşme ile eşanlımlı kullanıldığını da hepimiz biliyoruz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 40, s. 850-852).

Maliye Bakanlığı, Gelirler 1996 Malî Yılı Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben, anayasacı olmadığım için anayasa mevzuuna girmeyeceğim; ama, merak ettiğim bazı hususlar var. Geçen dört senelik devrede, Cumhuriyet Halk Partisi, iktidarın ortağıydı ve bu kanunlar, o devrede de geçerli oldu; onda ne yaptılar, merak ediyorum doğrusu. O zaman meseleyi halletselerdi şimdi, meselemiz kalmayacaktı; ama, görüyorum ki, hâlâ mesele müzakere edilip gidiyor...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 4, Birleşim 42, s. 472-473).

Hükümet adına Başbakan Necmettin Erbakan'ın ülkemizin özkaynaklarının geliştirilmesi konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi üzerine Genel Kurulun 11.7.1996 tarihli 76. Birleşiminde açılması kabul edilen genel görüşme münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi, Grubum ve şahsım adına hürmetlerimle selamlıyorum. Yurtiçi kaynakların değerlendirilmesi ve geliştirilmesiyle ilgili genel görüşmede, Refah Partisi Grubu adına, konu hakkındaki görüşlerimizi açıklamak üzere huzurunuzdayım. Bu gibi görüşmelerin, çok sıkça, Yüce Meclisimizde yapılması, en büyük arzumuzdur; zira, her partinin kendi düşüncelerini burada açıklaması, Hükümete ışık tutacak, idarede çoğulcu katılımı sağlayacak ve ileride muhtemel başarısızlığın Meclise mal edilmesi şeklindeki bir düşünceyi geri plana atarak, burada görüşlerini açıklamaları, milletimize, birçok meselenin izahı yönünden çok değerli olmaktadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 8, Birleşim 77, s. 322-326).

Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı, Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı, Danıştay Başkanlığı 1997 Malî Yılı Bütçesi ile 1994 ve 1995 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, birinci tur görüşmelerini yaptığımız Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Hazine Müsteşarlığı, Danıştay Başkanlığı konularında, şahsım adına, son konuşmayı yapmak üzere, huzurunuzdayım; hepinizi, hürmet ve muhabbetle selamlıyorum. Ben, Devlet Planlama Teşkilatının eski bir müntesibiyim; geçmişte, insanımızın yetişmesinde Çok emekleri geçmiştir ve bu konuda çok büyük hizmetler ifa etmiştir. Bugün, salonumuzda da, Devlet Planlama Teşkilatından birçok arkadaşlarımız var...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 16, Birleşim 30, s. 253-254).

Ulaştırma Bakanlığı, Telsiz Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 1997 Malî Yılı Bütçesi ile 1994 ve 1995 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1997 malî yılı Ulaştırma Bakanlığı bütçesi üzerinde Refah Partisi Grubu adına görüşlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, Yüce Meclisimizin siz değerli üyelerini ve televizyonlarında bizi izleyen vatandaşlarımızı, Refah Partisi ve şahsım adına, sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Ulaştırma Bakanlığımız, bünyesinde, taşıma ve muhaberat (iletişim) gibi iki ana konunun genel düzenlemesini, yani, koordinatörlüğünü ve bazı yatırımlarını yapmakta, bu yolda hizmet vermekte; her iki hizmet grubu da sosyal ve özellikle ekonomik gelişmenin esasını teşkil etmektedir. Şunu belirtmek istiyorum ki, özelleştirmenin yaygınlaştırılması sayesinde bu Bakanlığın bir koordinatör bakanlık haline dönüştürülmesi gerekmektedir ve ümit ediyorum, yakın zamanda bu olacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 34, s. 38-40).

Bir meclis araştırması açılmasına ilişkin önerge münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, özelleştirme konusunda verilmiş muhtelif Meclis araştırması talepleriyle ilgili olarak Refah Partisinin görüşlerini arz etmek için söz almış bulunuyorum. Bu münasebetle, sizleri ve bizleri dinleyen muhterem halkımızı şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlıyorum. Erdemir'in kamu hisselerinin blok satışı, Et ve Balık Kurumu, Süt Endüstrisi Kurumu, Petlas, Konya'daki yem fabrikaları, tersaneler; Sümer Holdinge bağlı Sümerbank, Hereke ve Eskişehir fabrikaları ve KUMAŞ (Kühya Manyezit İşletmeleri Anonim Şirketi) gibi münferit kuruluşların özelleştirilmesindeki endişeler ile genel özelleştirme problemleri, Meclis araştırmasına konu edilmiştir. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özelleştirmeyi, dünyadaki son gelişmelerin rüzgârıyla bir moda olarak mı, yoksa aklın, ilmin, sosyolojik gerçeklerin bir zarureti olarak mı istedik; buna, şimdiye kadar, on seneyi aşmış

tatbikatlara bakarak cevap vermek gerçekten güç. Sosyalizmin "devlet mülkiyet" felsefesi iflas etmiş. Evet, zamanımız özelleştirme zamanı; ancak, bir ülkenin gelişme fonksiyonu, yalnız zaman faktörüne bağlı değil; eğitimi, sosyal şartları, siyasî durumları ve sair faktörleri de vardır..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 29, Birleşim 107, s. 227-229).

388 sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilâtının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; 398 sıra sayısıyla Genel Kurulumuza sevk edilen, 388 Sayılı Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısıyla ilgili olarak Refah Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzdayım; bu vesileyle, Genel Kurulu, Partim ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Gaziantep, Kilis, Adıyaman, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Batman, Siirt ve Şırnak İllerimizi kapsayan Güneydoğu Anadolu Projesi veya kısaltılmış şekliyle GAP, klasik deyimle, yalnız Türkiye'nin değil, belki, dünyanın sayılı bölge kalkındırma projelerindendir; ama bu projeyi -ne kadar açıklama yapılırsa yapılsın- tanımak isteyenlere "hadi sizi GAP'a götürelim" denildikten sonra, onları Keban Barajına, Atatürk Barajına götürmeleri sebebiyle insanımızın kafasında, bu proje sadece enerji ve sulama projesi olarak kalmaktadır..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 38, Birleşim 27, s. 399-401).

Maliye Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı ve Gelir Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Bütçe Kanunu Tasarısının 57 'inci maddesi hakkında Refah Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu madde, belediyelerin satmış olduğu su ve doğalgaz için belirlenecek tarife bedelleri, konutlar için uygulanan tarifenin en düşük iki dilim bedel ortalamasının yüzde 50 fazlasını aşamaz şeklinde bağlamıştır. Bir kere, bu maddede istenilen ilk tarife bazını almak doğru değildir. Zira 'sıfır ilâ 10 metreküp su tarifeleri, bütün belediyelerde sosyal yönden fakir kimselere verildiği için zararına satılmaktadır.' 10 ilâ 100 metreküp su ise, tamamen maliyetine verilmektedir. Bu tarifeleri esas alarak genel ve katma bütçeli dairelerin, hastanelerin, okulların, su ve gaz tarifelerinde düzenleme yapmak doğru değildir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 41, Birleşim 36, s. 522-523).

Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununda

Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım; 392 sıra sayılı kanun tasarısının 5 inci maddesiyle ilgili kişisel görüşlerimi arz edeceğim; bu vesileyle, sizleri saygıyla selamlıyorum, Hiç yoktan iyi olan bir tasarı bu tasarı; olağanüstü hal bölgesi ve kalkınmada öncelikli yörelerde uygulanması düşünüyor; ancak, meselenin, böyle daraltılması yerine, Cevat Ayhan ve Ertan Yülek arkadaşlarım da arz etmişlerdi -ki, bunlar da, benim gibi, eski teşvik uygulama genel müdürü olan arkadaşlarımızdır veyahut da Genel Müdürlükte çalışmış arkadaşlarımızdır; yani, bir noktada, kökten, teşvik uygulamacıyız-bunların, artık, il bazında alınması doğru değil. En büyük yanlışlık, bize göre, bu teşvikin il bazında yapılmasıdır. İl bazı yerine, ilçe ve il merkezi olarak bunların tasnif edilmesi, daha doğrusu, ilçe ve il merkezlerinin sosyoekonomik durumlarının objektif kriterlerle tamamen tayin edilmesi ve burada da, bu objektif kriterlerdeki rakamların müzakeresi lazım gelirdi diye düşünüyorum. Mesela, Gaziantep, il merkezi olarak fevkalade gelişmiştir; ancak, biraz uzağında bulunan Araban, Yavuzeli, Kargamış gibi ilçelerimiz, hakikaten, ortaçağdan kalma görüntüler arz etmektedir, gelişmişlik durumu fevkalade zayıftır. İşte, bundan dolayıdır ki, artık, il bazındaki teşvik tedbirleri hususunu kaldırmamız ve mutlaka ve mutlaka ilçe bazına gelmemiz gerekiyor...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 44, s. 106-107).

Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Yaş Sebze ve Meyve Ticaretinin Düzenlenmesi ve Toptancı Halleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonları raporlarıyla belirtilmiş olan 638 sıra sayılı tasarıyla ilgili olarak, şahsım adına söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Evvela, hal teorisini kısaca izah etmek istiyorum: Teorik olarak, hal niçin kurulur, haller niçin teşkil olunur?Bunu, aslında iki ana başlık etrafında toplamak mümkündür: Birincisi, üreticiden gelen mallar, ideal olarak, bir mahale, bir merkeze gelir ve bu merkezde, bir borsa gibi, sağlıklı bir fiyat teşekkül ettirilir. İkinci ana grup olarak da, serbest olarak fiyatlar teşekkül ettiği gibi, bir de, malların kalitesi, sağlık yönünden, kontrol altına alınır. Bu iki esastır ki, bütün ülkelerin mahallerinde, belediyelerinde, mutlaka, haller bulunur...”

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; önergeyle ilgili olarak söz almış bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlarım. Değerli arkadaşlar, bu konuda, bana kalırsa, biraz esnek bir kayıt koymamız gerekirdi. İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep gibi büyük şehirler için bir mesele değildir bu; ancak, küçük, mesela, bir Nizip Belediyesinin bir hali için böyle bir şeyi uygulamak biraz güçtür. Onun için, burada, bir esnekliğin mutlaka getirilmesi lazım. Gerek birinci fıkrada

gerekse ikinci fıkrada bu esnekliğin mutlaka getirilmesi lazımdı. En azından, benim teklifim, yönetmeliğe "şu maddedeki durumda eğer olmazsa" diye bir esnekliğin mutlaka getirilmesi lazım; aksi halde, kanun, baştan, bazı haller tarafından kullanılmayacak hale gelir. Benim bu konudaki önerim, bu esnekliğin getirilmesine matuftur...

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hep, yerinden yönetimden bahsederiz; ama, iş yetkilerin dağıtımına gelince, hemen merkezde toplama temayülünü gösteririz. Burada da, böyle tipik bir durumla karşı karşıyayız. Mademki her şeyi belediye veriyor -her türlü parayı belediye verecek- o halde, gerekenleri de belediyenin tanzim etmesi kadar tabii bir şey olmaz. Ne yapılacak; benim korkum şu: Bu gibi yönetmeliklerin çıkarılmasında, hakikaten, Bakanlığın ataleti beni korkutmuştur; çünkü, doğrudan doğruya muhatap olan belediyedir. Belediyenin kendini koruma içgüdüğü, refleksi, daima, merkezî idarelerden daha hızlıdır. Bu bakımdan, bu yetkinin, bakanlığa danışılması ve fakat belediyelerce kullanması daha uygun olur kanaatindeyim..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 98, 101, s. 27-29, 340, 345).

2.1.2.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; konumuz, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanuna bir madde ilavesidir ve bu, promosyonun tahdit edilmesi, sınırlandırılmasıyla ilgilidir. Ne gariptir ki, bu kanun tasarısının metnindeki birtakım özellikler yerine, tamamen hedef olarak, hep geçmişteki Hükümet Programına atıfta bulunuldu ve gerçekten, ciddi bir teklif alamamanın, bu konuda ciddi bir tenkit alamamanın üzüntüsünü yaşıyorum..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 9, Birleşim 85, s. 250-252).

Emmioğlu konuşmasında rekabet konusunda büyük bir haksızlık olduğunu ifade etmiştir.

Bazı Yatırım Hizmetlerinin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtırılması Hakkında 3996 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; gecenin şu gecikmiş vaktinde sözü fazla uzatmaya hacet yok, hepinizi hürmetle, muhabbetle selamlıyorum. Bu tasarı, aslında bir zaruretten çıktı. Türkiye'nin, elbette finans imkânları yok ve BOT veyahut da yap-işlet-devret Kanunu ta 1984 senesinden beri faaliyet içerisinde; ama, iyi bir neticenin de olduğunu söyleyemeyiz. Daha önceki konuşmacı arkadaşlar bunları tebarüz ettirdiler. Ancak, 1995 Bütçe Kanununda yer alan hükümler ne yazık ki, 1996 Bütçe Kanununda yer almamış. Şimdi, bunun düzeltilmesi maksadıyla da bu kanunun 11 inci maddesindeki bu

değişikliği getiriyoruz. Elbette bir yatırımcı, yap-işlet-devret usulüyle işi aldığı zaman, kârını düşünecektir. Bir proje olarak hesap meselesidir bu. Siz, eğer kâr veremezseniz, bu kârı teşekkül ettirecek şekilde birtakım garantilerde vermezseniz, elbette yatırımcı bunu yapmayacaktır. İşte bu tasarıyla bunu sağlamış oluyoruz ve bu bir zarurettir. Ben sözümü fazla uzatmayacağım. Hepinizi tekrar hürmetle, muhabbetle selamlıyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 90, s. 438).

Özürllüler İdaresi Başkanlığı Kurulmasına ve Özürllülerin Durumları ile İlgili Çeşitli Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Yetki Kanunu Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; sizleri ve bizi şu anda dinleyen bütün vatandaşlarımı saygıyla selamlıyorum ve bütün ülkeme, sevgimi paylaşmak için buraya çıkmış olduğumu da belirtmek istiyorum. Kanunun şimdiye kadar çıkması lazımdı, çıkmadı; elhamdülillah, şimdi çıkıyor'. Kanun çıktığı zaman, Hükümet, hızlı bir çalışma sergilesin, çok hızlı bir şekilde özürllülerimizin yarasını sarsın istiyorum. İkinci bir husus, çıkarılacak kanun hükmündeki kararnamelerden birisi de, inşallah, vakıf ve dernek gibi gönüllü kuruluşları desteklemeyle ilgili olur. Zira, tarihî geleneğimiz, bu gibi cemiyet işlerinin sivil idareye bırakılması ve devlet tarafından da desteklenmesidir. Buradan, şu ana kadar, özürllülerimiz için çok ciddi faaliyette bulunmuş olan vakıf ve dernek yöneticilerini de kutluyor, onları tebrik ediyorum. Bir üçüncü hususu da zikretmek istiyorum. Özürllüler için, 3 Aralık günü, ülkemizin şartlarına uygun değil; çünkü, özürllülerimiz, bu günü bayram havası içerisinde geçirmek istiyor; ancak, kış ayının içerisinde oluyoruz. Bundan dolayı, bu günün, 10 ilâ 16 Mayıs günlerine -ki, eskiden böyleydi- alınmasını talep ediyor ve bunu mutlaka yapacaklarını ümit ediyorum. Bir dördüncü nokta şudur: İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak biz, bir zamanlar, özürllüler için çok ciddi çalışmalar yaptık. Bu çalışmaları, aynı şekilde, bazı belediyelerimiz de yaptı. Artık, özürllüler için belediyelerimizin gösterdiği bu faaliyeti aslî bir vazife bilerek, bir amatör faaliyet kabul etmeyip aslî bir vazife telakki ederek yapmalarını sağlayacak mevzuat düzenlemesini de yapmalarını istiyorum. Hepinizi hürmet ve muhabbetle selamlıyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 14, Birleşim 25, s. 545-546).

Millî Savunma Bakanı Turhan Tayan'ın, Güney Kıbrıs Rum Yönetiminin son günlerde, Rusya Federasyonundan füze temin ederek barış ortamını bozucu tulum ve davranışlarına ilişkin gündem dışı açıklaması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Kıbrıs tarihine baktığımız zaman, hiçbir zaman, Kıbrıs bir Yunan adası olmamıştır. Osmanlılara geçtiğinde, Osmanlılar, her zamanki yaptıkları tatbikatla, buradaki insanların inanışlarına hürmet göstermişler ve halklarının, kendi hukukları içerisinde yaşamasına müsaade etmişlerdir; fakat, ne zaman ki, Kıbrıs, Rum

tarafından, İngilizlerin himayesiyle idareye başlanmış, o zaman, orada bulunan Türk azınlık devamlı şekilde göçe zorlanmıştır ve neticede, Rum çoğunluğu hâkim olmaya başlamıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 19, Birleşim 45, s. 16-17).

Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 21 arkadaşının, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Avrupa Birliğinin karşısında Türkiye'nin durumunun son değerlendirmesiyle ilgili genel görüşme isteği oldukça yerindedir ve bununla ilgili Grubumuzun görüşlerini sizlere arz etmeye çalışacağım. Gerçi -son konuşmacıyım- son konuşmada, elbette, bütün dikkatler dağılmıştır; ama, ümit ediyorum, şu anda, bizi dinlemekte bulunan vatandaşlarımız, bu konuda da iyice aydınlatılmış olacaktırlar...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 85, s. 325-329).

Bazı kanun tasarısı ve teklifleri ile plan ve bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Efendim, benim ifademi, burada, demokrasinin bir alternatifi gibi zikretti. Arkadaş anlamamış, izah etmek mecburiyetindeyim. Sözümüz çarpıtılmıştır. Bizim, orada, net okunduğu zaman görülür ki, demokrasi sistemi, insanlarımıza çeşitli alternatifler sunar. Bu alternatiflerin içerisinde, millet, birini beğenir. Şu andaki Kanun -1739 sayılı Kanun- iki alternatif sunmuştur. Bir tanesi kesintisiz eğitim, bir tanesi kesintili eğitim. Millet isterse kesintili eğitimi seçer, isterse kesintisiz eğitimi... Halbuki, şu anda, bu arkadaşın söylediği tamamen ters. Biz, demokrasi yanlısı alternatifler sunmak istiyoruz.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 33, Birleşim 136, s. 257).

Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 492 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi şahsım ve Grubum adına saygıyla selamlıyorum. Karşımızda, gençlerimizin daha iyi bir eğitim alması için yurtdışına gönderilme imkânını sağlayan bir kanun tasarısı var; güzel bir teşebbüs; ancak, aklıma, şunu da insana sormazlar mı diye geliyor: Şu ana kadar birçok gencimiz dış ülkelerde eğitim ve öğretim gördü. Dış ülkelerde eğitim ve öğretim görürken, bizim Millî Eğitim Bakanlığımız bunları devamlı şekilde kontrol etti, adım adım takip ettiler. Bu gençler Türkiye'ye geldiler ve diplomalarının muadeletini istediler. YÖK'e müracaat ettiler. YÖK, bu üniversitelerin diplomalarının muadeletinin uygun olup

olmadığını üniversitelere sordu. Üniversiteler, bazı üniversiteler için olumlu cevap verdi; fakat, bir de baktık ki, YÖK, bu gençlerimizin diplomalarının muadeletini kabul etmedi ve çocuklarımızı fevkalade mağdur bir duruma düşürdü; daha doğrusu, YÖK, korkunç bir zulüm halinde, çocuklarımızın istikbalini mahvetme girişiminde bulundu.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 13, s. 168-170).

Gaziantep Milletvekili Kahraman Emmioğlu'nun, Aydın Milletvekili Yüksel Yalova'nın şahsına sataşması nedeniyle yaptığı konuşma:

“Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; ANAP Grubu adına konuşan değerli arkadaşımız Yüksel Yalova, Sayın Kamalak'ın sözlerine cevap olmak üzere, birtakım isimlerin bu söylenen suçlarla ilgili olduğunu ifade ederek, benim de ismimi "toplu kaçakçılık suçundan" diyerek telaffuz etti. Şimdi, arkadaşımızın bazı konuları birazcık daha inceleyip burada umuma açıklamasında fayda olacaktı. Meseleyi kısaca izah etmem gerekiyor; zira, aksi halde, yanlış anlamalara sebep olacak bir beyanda bulundu. Sene 1985; o sırada, ihracatçı şirketlerin birinde, binde 1 ortaklığım var ve yönetim kurulundayım. Mecburum açıklamaya ve bu şirketin üzerinden, adını bile şu anda bilmediğim bir şirket, bir ihracat geçiriyor ve bu ihracatın içerisinde birtakım, nitekim, toplu kaçakçılık diye adlandırılan bazı suçlar işliyor, bu suç bize rücu ediyor. Ancak... Bununla ilgili üç tane dava açıldı. Bu üç davadan biri beraat, şu anda, ikisi de devam ediyor. Nitekim, ben mahkemeye de gittim; mahkemede, doğrudan doğruya, binde 1 ortaklığım bulunmasına rağmen, yüzde 60 ortaklığı olan esasın ismini söylemiyor, Kahraman Emmioğlu diye dava tutanaklarına geçiriyor. Yarın sizin başınıza da gelebilir; ama, olmaz... Bakınız, nitekim... Anayasa Komisyonuna, elbette, böyle, bu şekilde gelmiştir; ama, henüz, daha muhakeme tam olarak sonuçlanmamıştır; bir tanesi beraatla neticelenmiş, diğeri de henüz daha belli değildir; ama, tutup da, bunu bu şekilde izah etmek, doğrusu, çok haksız ve tamamen yanlı bir tutum. Değerli arkadaşlar, bu gibi, tamamen haksız ve uydurma durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, bana göre, böyle, bu şekilde davranması değil, aslında kendi üyesine sahip çıkması; sizin de buraya getirirken, hiç değilse meseleyi kısaca bir okumanız lazımdı. Yoksa, benim ismimi bu şekilde getirmeniz doğru değil. Maalesef, herhangi bir tetkik yapmaksızın, buraya gelip bu şekilde konuşmanızı ve ANAP Grubu adına konuşmanızı teessüfle karşılıyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 16, s. 490-493).

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanununa Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle

“Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; sizlerin ve şu anda televizyonları başında bizleri izlemekte olan. halkımın miraç kandilini tebrik ederek söze başlamak istiyorum ve hepinizi saygıyla selamlıyorum. Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü Kanununa Bir Ek Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı hakkında kişisel olarak söz almış bulunuyorum. Bu tasarı, bana göre, gerçekten geç kalan bir tasarıdır. Zira, MTA'nın kuruluş tarihi 14.6.1935... 2804 sayılı Kanunla kurulmuş. Senemiz 1997 ve dünya konjonktüründe ciddi

şekilde değişmeler olmuştur. MTA, bu süre içerisinde ciddi olarak tecrübe birikiminde bulunmuş, bilgi birikimi yapmış.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 37, Birleşim 20, s. 201-202).

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi, şahsım ve Fazilet Partisi Grubu adına selamlıyorum. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Endonezya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı hakkında fikirlerimizi, görüşlerimizi sizlere arz etmek üzere huzurunuzdayım. Endonezya, hepimizin bildiği gibi, D-8'in içerisinde bulunan bir devlettir. Temmuz 1996'da, 54 üncü Hükümetin kurulmasının ilk aylarında yapılan bir gezi neticesinde, İran, Mısır, Pakistan, Malezya, Endonezya, Bangladeş, Nijerya ve Türkiye'nin de yer aldığı 8 ülkenin dışişleri bakanlarının 4 Ocak 1997'de İstanbul'da bir araya gelmeleriyle D-8 kurulmuştu ve D-8'in -ki, Endonezya D-8'i teşkil eden büyük ülkelerden birisi- oluşumunun temel fikir yapısını şu cümleler özetliyordu: Dünyada savaş değil barış, çatışma değil diyalog, sömürü değil işbirliği, çifte standart değil eşitlik, baskı değil demokrasi ve D-8, bu konularda işbirliği yapmak üzere toplanmıştı...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 60, s. 201-202).

Bazı kanunlar hakkında değişiklik yapılmasına ilişkin yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; vergi kimlik, numarası kullanımıyla ilgili olan tasarının daha başında bile, bir yığın kanunun içerisine sokulması talep ediliyor; yani, vatandaşı doğrudan doğruya etkiliyor ve şu anda, 6,5 milyon kişinin vergi numarasının olduğu ifade ediliyor. Bu kanunun çıkmasıyla birlikte, 15-20 milyon insan daha, vergi kimlik numarası alacak demektir. Bunun, hemen yürürlüğe girmesinin, iki yönlü mahzuru vardır... Bir kere, şuna dokunmak istiyorum: Sayın Komisyon Başkanımız, bu yürürlük yetkisinin, doğrudan doğruya Maliye Bakanlığıyla ilgili olduğunu söyledi; öyleyse, bu maddeye ne lüzum vardı. Demek ki, bu maddede ifade edildiği gibi, bu kanunun yürürlüğe girmesi, yayımıyla birlikte olacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 50, Birleşim 75, s. 26).

Bazı kanunlar hakkında yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi, Fazilet Partisi Grubu ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Görüşülmekte olan, Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Gider Vergileri Kanunu, Emlak Vergisi Kanunu, Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu, Damga Vergisi Kanunu, Harçlar Kanunu ve Belediye

Gelirleri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısının 59 uncu maddesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum. Sizlerin sabrını biraz istismar ettim... Neden; kanunların tek tek adını saydım. Eh, Türkiye'de bu kadar çok kanun olursa, vatandaşın da vay haline!.. Yani, bir kanunun, daha doğrusu bir vergi kanununun -bana göre- reform olabilmesi için, kanun sayısının azaltılması lazım. Daha doğrusu, eğer, bütün kanunlar iki veya üç kanunla ifade edilebiliyorsa, o zaman bu vergi kanununa ben reform derim. Yoksa, bu kadar çok, kırkambar kanunundan her birinde azar azar değişiklikler yapmaya, ancak "tashihler kanunu" denir. Yoksa, bir reform kanunu olmaktan çok uzaktır..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 58, Birleşim 119, s. 364-366).

Yasama Dokunulmazlığının Kaldırılması Hakkında Başbakanlık Tezkeresi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; on bir sene önce olmuş bir vakadan geçen sene haberim oldu. Haberimin böyle geç olmasının tabii olduğunu da söylemek istiyorum; çünkü, vakanın hiçbir safhasında, hiçbir şekilde imzam yok; hatta, evraka imza atmak üzere vekâlet verilen insana, vekâlet imzam da yok. Yani, bu vakayla ilgili olarak herhangi bir şekilde ne haberim ne de imzam var; onun için çok rahatım. Bu bakımdan, sizlerden istirhamım, dokunulmazlığımı kaldırın ki, ben de, rahatlıkla gideyim ve mahkemeden bu neticeyi alayım." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 125, s. 41).

Tuz Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi, Grubum ve şahsım adına selamlıyorum. Tuzdan bahsediyoruz. Tuz, hakikaten, dilimize birçok deyimlerle girmiş olan bir madde. "Tuzu kuru" gibi "ya tuz da kokarsa ne olacak" gibi "hanım tuz dedi, benim kalbim cız dedi" gibi bir yığın deyimlerin temelini hep tuz teşkil eder. Tuz, gerçekten çok önemli bir madde; insan vücudu için de fevkalade ehemmiyetli olduğu için, bir zamanlar tuz savaşları verildi ve tuzla dolu olan gemilerin yoldan çevrilip korsanlar marifetiyle alınması, geçmişte çok olağan işlerdendi. Bu kadar önemli olan bir konunun, o senelerde, özellikle 1936 senesinde, elbette, devlet tarafından işletilmesi de normaldi; ama, sene artık 1936 değil, sene 1998 ve bu devrede, artık ne bu şekilde korsanlık vakası ne de tuz konusunda çok büyük sıkıntımız mevcut. Şu anda bütün dünya liberalleşmeye doğru gidiyor, sınırlar, bu konuda, bir noktada kalkmış oluyor ve ticaret artıyor..."

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; deminki konuşmamda da ifade ettiğim gibi, ben, meselenin Bakanlar Kuruluna değil de, doğrudan doğruya Bakana verilmesini arzu ediyorum dedim. Bunun gerekçesini de, aslında, yakın zamanda olan hadiseyle gözler önüne sermek mümkün: Ha Bakanlar Kurulu, ha Bakan... Neden?.. İşte, Bakanlar Kurulu kararıyla SEKA arazisi gitti; ne oldu yani?! Demek ki... Bu konuda rahatlık getirelim ki, hızla yürüsün istiyorum. Hatta, dedim ki; Güneydoğu Anadolu Bölgesinin bir yerinde bir tuz havzası var. Bu tuz

havzası için, tutup da Bakanlar Kurulu kararı çıkaracaksınız. Buna gerek yok. Efendim, Sayın Başkanımız "Bakanlar Kurulu kararı ile Bakan arasında fark var" diyor; ben de biliyorum elbette. Bakanlar Kurulunda bir koalisyon da olabilir, farklı insanlar da olabilir. Zaten, ben, onun için, Bakana verilmesini savunuyorum. Zira, koalisyonda işlerin ne kadar sarpa sardığını hepimiz biliyoruz; sizler de yaşıyorsunuz. Halbuki, bu konuda Bakan bunu yürütür. Eğer, herhangi bir sıkıntı olursa, zaten ortaya konulur, Meclis de gereken denetlemeyi yapar. Bunun başka çaresi de yoktur.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 129, s. 437-439, 444).

Macaristan Cumhuriyetinin Kuzey Atlantik Antlaşmasına Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Çok değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben de konuşacağım; ama, 5 dakikada olsa konuşacağım. Bu, tabii, bizim hakkımızdır. Aslında, şu anda gözlerim birini arıyor. Kimi arıyor; nerede bizim Kâmrân İnan Beyimiz? Gözüm onu arıyor. Niye arıyor; çünkü, o "Hayır Demesini Bilen Türkiye" kitabını yazdı; ben de, acaba, Kâmrân İnan Bey gelecek de, burada "hayır" diyecek mi diye bekliyorum!.. Ama, ne yazık ki, yok; neden yok? Benim kanaatime göre, şu belge, kerhen hazırlanmış ve bu belgeyi, bir nevi, içine sindirilmeyen, kimsenin içine sindiremediği bir belge olarak okudum; o hissi bende uyandırdı; çünkü, enteresan. Evet, biliyorum ki, bu antlaşma, yani, Polonya'nın, Çek'in, Macaristan'ın NATO ile anlaşması, daha doğrusu oraya girdirilmesi hususundaki Türkiye'nin veto hakkı, bizi Avrupa Birliğine götürmez; yani, taşıyamaz o yükü; onu biliyorum; ama, bir yükü taşıyabilir; BAB'a taşıyabilir; ama, bununla ilgili, maalesef, Hükümetin, gereken çabayı sarf ettiği kanaati bende yok..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 10, s. 163-164).

Başbakan Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulunun programı üzerindeki görüşmeler münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Başbakan Bülent Ecevit tarafından sunulan 56'uncu hükümet programıyla ilgili olarak şahsım adına konuşmak üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bende şu duygular, zannediyorum, sizlerde de, şu anda bizi izlemekte olan vatandaşlarımızda da mevcuttur: Her yeni gelen hükümet, bir ümit ışığı olarak kabul edilir; fakat, bu hükümet, bir istisna teşkil ediyor. Bu hükümetin bir istisna teşkil etmesi, yani ümit ışığı olmayışı, bir seçim hükümeti olma özelliğinden kaynaklanmıyor; başka ve daha önemli sebepleri var..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 69, Birleşim 43, s. 164-167).

2.1.2.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

İstanbul Milletvekili Halit Dumankaya ve 15 arkadaşının, Sait Halim Paşa Yalısında meydana gelen yangının nedenlerini ve TURBAN Genel Müdürlüğüyle ilgili yolsuzluk iddialarını araştırmak amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan değerli milletvekilleri; hepinizi, hürmetle selamlıyorum. Şu, aziz mübarek günde artık, sabırların taşıdığı noktaya, iftarın olacağı noktaya gelme durumunda, ben, sizlere fazla çile çektirmek istemiyorum; çok kısa olarak meseleleri hemen vazederek bitirmek istiyorum. 20 dakikamı da kullanmayacağım. Sayın Başkanvekili, seçildiğiniz için sizi de kutluyorum. Meclisimizin 20 inci Yasama Döneminin ülkemize hayırlı hizmetler vermesini de Cenabı Hak'tan niyaz ediyorum. Sait Halim Paşa Yalısı, bizim çok kıymetli bir incimiz, Boğaz'daki bir inciydi ve de tarihî bir yerimizdi ve üst katı yandı. Niye yandı -demin Sayın Bakanın da ifade ettiği gibi- bir ihmaller zincirinin sonunda yandı. Bu ihmaller zincirinin müsebbibi kimdi; Başbakanlıktı. Öyle, topu, bil ahara Emek İnşaata, şuna buna atmak değil... Bunun esas müsebbibi, Başbakanlıktır. Keşke, bu saray, Başbakanlığa değil de Saraylar Dairesine verilseydi...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 1, Birleşim 12, Oturum 1, s. 242-243).

Yüksek Öğretim Teşkilâtı Hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair 2809 Sayılı Kanuna Ek Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; çok hayırlı bir teşebbüsün, daha doğrusu iki teşebbüsün olması sebebiyle huzurunuzdayım. Vakıf üniversiteleri, gerçekten çok önemli teşebbüslerdir. Vakıflar, ecdadın sivil idaresinin omurgasını teşkil etmiştir geçmişte. Şimdi, kâr gayesi gütmeyen, temel gayesi ülke insanına hizmet etmek olan vakıf üniversitelerinin halihazırda bile ne kadar büyük hizmetler yaptıklarını görüyoruz. Üniversitelerin bu doğrultuda özelleşmesi hakikaten çok değerli ve hayırlı olan bir gelişmedir. Maalesef, Türkiye’imizde üniversitelileşme oranı gerçekten çok zavallı durumdadır. Şu anda elimde OECD'nin raporu var. Buradan birkaç rakamı sizlere okuduğumda, durumun, Türkiye’imiz için şu ana kadar hiç de iç açıcı olmadığını göreceğiz. Bu sebepledir ki, Türkiye’imizin üniversite sayısının artmasında ve oraya ehemmiyet vermemizde fevkalade önem vardır. Misal olarak sizlere Portekiz’i ve İspanya’yı vereyim. İspanya’da üniversite mezunu oranı yüzde 21,2; Türkiye’imizde ise bu rakam yüzde 7,1’dir. Hepimiz biliyoruz ki, bugün devlet birçok şeylere yetişemiyor ve üniversiteye gereken tahsisatları da veremiyor ve üniversitelerimizin -kendilerinden dinlediğinizde birçok şikâyetlerinin olduğunu

biliyoruz.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 30, Birleşim 118, s. 366-367).

625 sayılı özel Eğitim Kurumları Kanunu ile 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkında 254 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair 326 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu kanun tasarısı, fevkalade güzel bir başlangıç ve öğrencilerimizin, hakikaten, ahlakını bozacak ve çocuklarımızın istikbalinde ciddi sıkıntılar meydana getirecek umuma açık yerler "meyhane, hapishane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri" diye zikrolunmuş; bunun yanına bir ilaveyi mutlaka yapmalıyız; bu da genelevdir. Nereden çıktı diyeceksiniz... Bugün, İstanbul'da Saint Joseph Lisesinin hemen altmış metre ötesinde Karaköy'de genelev vardır ve bu, çocuklarımızı... Her gün önünden geçiyordum da, onun için biliyorum! (ANAP, DSP ve CHP sıralarından görüşmeler) Çünkü, işyerim de benim oradaydı ve orada işyerim münasebetiyle, gençlerin nasıl dejenere edildiğini görüyordum. Biz, İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak, bu genelevin, buradan uzağa taşınmasını hep istedik, Valiliğe devamlı şekilde bildirdik, İçişleri Bakanı kim olmuşsa -şimdiki hariç- hepsine de söyledim. Fakat, bu genelevin, İstanbul'un uzağına taşınmasına bir türlü kimse yanaşmadı; ama, şu tasarıyla, bunu sağlam esaslara almak icap ediyor. Burada, bu tasarıya "hapishane, meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri ve genelev" tabirini mutlaka koymalıyız ve bir an evvel, bunu da gerçekleştirmeliyiz. Yalnız, bir de, bu tasarıda yanlış anlaşılmaya sebep olacak bir ifade eksikliği var. Burada diyor ki: "Okul bina ve tesislerinin hapishane, meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri gibi umuma açık yerlerden en az 100 metre uzaklıkta bulunması zarurîdir." Bunu, şu şekle mutlaka getirmeliyiz: "... hapishane, meyhane, kahvehane, kıraathane, bar, elektronik oyun merkezleri ve genelev gibi umuma açık yerlerden, okul ve bina tesisleri en az 100 metre uzakta bulunmalıdır." Yani, okul esas olmalı, diğerlerinin bu okuldan uzak yerlere alınmasını sağlamamız gerekiyor. Bunu mutlaka yapmalıyız ve bunu yaptığımız zaman da, gençlerimiz için ciddi olarak bir hayırlı hizmet yapmış oluruz. Teşekkür ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 14, s. 209).

Bazı milletvekillerinin kanun teklifleri ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum, Özürlülerimizi yakinen ilgilendiren İş Kanunu, İş ve İşçi Bulma Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, 572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifinin 1 inci maddesi üzerinde Fazilet Partisi

Grubu olarak görüşlerimizi arz etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Sayın Başkan, sayın milletvekili arkadaşlarım; özürllülerle ilgim, İstanbul Büyükşehir Belediyesinde Genel Sekreter olarak görev yaptığım zaman başladı. Belediyede, ilk etapta Özürllüler Merkezini kurduk. Bu merkez, özürllülerle ilgili çalışmaları yapmaya başladı. Gördük ki, özürllülerin en büyük sıkıntısı, iş bulma ve tedavi olmadaki sıkıntılardır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 10, s. 139-140).

Kahraman Emmioğlu'nun mali ve ekonomik alan, siyasi, hukuki ve askeri alan ile sosyal ve kültürel alanlarda konuşmaları bulunmaktadır. Bütçeler ve öz kaynakların değerlendirilmesi konularına odaklandığı görülmektedir. Emmioğlu konuşmalarında sanayi mamullerinin fiyatlarındaki artış konusundan bahsetmiştir. Ülkeler arası yarışta doğru konumda olmadığımızı, yeni kuruluşların ayakta kalması için gümrük birliğinin ciddi engeller teşkil edeceğini açıklamıştır. Özelleştirmeden “rezalet” ifadesiyle bahsetmiş ve bu bütçe ile ciddi yatırımlar yapılamayacağını belirtmiştir. Yine başka bir konuşmasında mahalli idarelerin güçlendirilmesi gerektiğini hatırlatmış, belediyelerin elini kolunu bağlamamak gerektiğini vurgulamıştır. Bütçe dağıtımını bir tarife çerçevesinde, nüfus dağılımına göre yapmak gerektiğini açıklamıştır. Başka bir konuşmasında kaynakların harekete geçirilmesinin halka hizmet sunma aracı olduğunu ve en önemli faktörün “insan” olduğunu vurgulamıştır. Konuşmalarında komisyon raporlarına odaklanmıştır. Uluslararası ilişkiler kapsamında da değerlendirmeleri olmuş, Kıbrıs hakkında milliyetçi tutum ile konuşmuştur. Kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin de çok sayıda konuşması bulunmaktadır. Türkiye’de eğitime odaklanarak dönemin koşulları çerçevesinde üniversitelileşme oranlarını eleştirmiştir. Gençlerde dejenerasyona dikkat çekmiş ve gençlik-eğitim konularına eğilmiştir.

2.1.3. Mehmet Bedri İncetahtacı

2.1.3.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Belkıs Barajının kamulaştırılmasına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Nizip İlçemizin Belkıs Köyünde yapılan Belkıs Barajıyla ilgili kamulaştırma ve kamulaştırma bedellerinin ödenmesi konusunda Nizip İlçemiz halkında meydana gelen rahatsızlıkları dile getirmek ve ülkemizde uygulanan kamulaştırma anlayışının, hep özlemini duyduğumuz devlet-millet barışına menfi tesir yaptığını ifade etmek için huzurlarınıza gelmiş bulunmaktayım. Muhterem milletvekilleri, ülkemizdeki kamulaştırma anlayışı, gerek evrensel hukuk anlayışında gerek ahlaki değerler içerisinde mevcut olan özellikleri ihtiva etmemektedir. Bundan dolayı, devletin bu uygulamaları, bütün yönleriyle

halkımızda rahatsızlıklar meydana getirmekte ve -olması gereken- vatandaşın devlete güvenini maalesef zedelemektedir. İşte, Nizip Belkıs Barajında da aynı hususları görmekte ve bir vatandaş olarak rahatsızlık duymaktayız...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 1, Birleşim 18, s. 477-479).

Güneydoğu Anadolu'da antepfıstığı üreticilerin sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Devletin vatandaşlara karşı görevlerinden birisi de, onların, siyasî ve ekonomik açıdan güven içerisinde yaşamalarını sağlamaktır. Güvenden maksadım ise, herhangi bir ekonomiyle iştiğal eden şahsın, önümüzdeki dönemde ne tür bir konuyla, ne tür bir şartla muhatap olacağını bilincinde olmasıdır. İşte, uzun bir zamandan beri, gerçekten, Türkiye için önemli bir sembol görevi gören ve güneydoğu üreticileri için de çok önemli bir geçim kaynağı olan Gaziantep fıstığı üreticileri bir güvensizlik içerisindeyler. Bu güvensizliğin sebebi, her yıl ne tür bir muameleye muhatap kalacaklarının bilincinde olmamalarından kaynaklanmaktadır. Şu anda, Gaziantep'te, Güneydoğu Birliğinin her yıl, belli zamanda yapmaya başlamış olduğu fıstık alım kampanyası henüz başlamamıştır; buna sebep olarak da, rekoltenin düşük olması ve aynı zamanda, fiyatların beklenenin üzerinde olduğu söylenmektedir. Halbuki, bugün, Gaziantep'teki üreticilerle yaptığımız görüşmelerde ve bizatihi ziraat odasıyla yaptığımız görüşmelerde ve yine, buna destek olması amacıyla, Güneydoğu Birlik'in yöneticileriyle yaptığımız görüşmede, gaziantepfıstığının 930 bin liraya gittiğini; ama, gerçekte, 1 milyon 200 bin lira civarında bir fiyata gitmesi gerektiği noktasında bir fikir birliği oluşmuştur. Dolayısıyla, bu belirsizlik, hem müstahsilin malını satmasına engel olmakta hem de, yine her zaman olduğu gibi, müstahsilin elinden malı ucuza alacak insanlara da fırsat doğurmaktadır. Binaenaleyh, bu durumun süratle izale edilmesi gerekir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 4, s. 346-347).

Antepfıstığında kanserojen madde bulunduğu spekülasyonlarına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Güneydoğu Anadolu'da önemli bir geçim kaynağı olan Gaziantep fıstığının son dönemde uğramış olduğu bir sıkıntıyla ilgili söz almış bulunmaktayım. Söz verdiği için, Sayın Başkana teşekkürlerimi arz ediyorum. Şimdi, Gaziantep fıstığı veya genel anlamıyla antepfıstığı, hepimizin bildiği gibi, ihracatımızı da destekleyen ve bölge insanının geçimine en büyük kaynağı teşkil eden bir ürünümüzdür; ancak, son günlerde, 1977 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde ithalatı yasaklanan İran fıstığı gibi bir muameleye tabi tutulmaktadır. Buna sebep de, İran fıstığında bulunan aflotoksin isimli bir kanserojen maddenin, aynı şekilde, antepfıstığında bulunduğu iddiasından kaynaklanmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 68, Birleşim 37, s. 310-311).

Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı, Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü, Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı, Danıştay Başkanlığı 1997 Malî Yılı Bütçesi ile 1994 ve 1995 Malî Yılı Kesinhesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Refah Partisi Grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkana, sıramı öncelikle verdiği için şükranlarımı arz ediyorum. Sayın milletvekilleri, Türkiye Cumhuriyetinin Anayasasında, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal bir devlet olduğu yazılıdır. Sosyal devlet demek, halkıyla işbirliği yaparak, insanın temel ihtiyaçlarını karşılamaya azmetmiş bir devlet demektir. Ancak, bu devletin, bu işlevini görebilmesi için, halkıyla karşılıklı münasebetler kurarak faydalı konularda işbirliği yapması gerekir. İçinde yaşadığımız ve insanları bencilleştiren Batı medeniyetine dahil olduğunu söyleyen bir ülkenin, hâlâ sosyal bir devlet yapısında olmasını nasıl izah edebiliriz?!...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 16, Birleşim 30, s. 201-204).

Millî Savunma Bakanlığı 1997 Malî Yılı Bütçesi ile 1994 ve 1995 Malî Yılı Kesin hesabı, Turizm Bakanlığı 1997 Malî Yılı Bütçesi ile 1994 ve 1995 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Üzerinde konuştuğumuz Millî Savunma Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı bütçeleri nedeniyle, lehte, söz almış bulunmaktayım. Öncelikle, bir evvelki oturumda Refah Partisi Grubu ve parti milletvekilleri hakkında bazı hususları dile getiren, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına konuşan Sayın İsmet Önder Kırılı'nın sözlerine değinmeyi bir vazife addediyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 16, Birleşim 32, s. 588-591).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı, Cumhurbaşkanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı, Sayıştay Başkanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı ve Anayasa Mahkemesi Başkanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Refah Partisi Grubumuz adına, Cumhurbaşkanlığı bütçesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesi hakkında görüşlerimizi arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum; bu vesileyle, Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. Muhterem milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı bütçesi üzerinde bu zamana kadar yapılmış konuşmaların hangi üslup ve muhtevaya sahip olduğunu öğrenmek için küçük bir araştırma yaptığımda, genellikle, Cumhurbaşkanlığı bütçesi üzerinde çok fazla eleştiri yapılmadığını mülhaza ettim. Bu, belki, Sayın Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı olmasından sonra biraz azalma göstermişse de, genel bir teamül halini almıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 40, Birleşim 29, s. 14-16).

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesisine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesisine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri Komisyonları raporlarını görüşüyoruz. Muhterem milletvekilleri, genelde, bu tür anlaşmalarda milletvekillerinin konuşma yapmasına pek sıcak bakılmamakta ve konuşma yapılmadan, kanunun süratle geçirilip, anlaşmanın onaylanması istenmektedir; ama, öyle günlerden geçiyoruz ki, milletvekillerinin konuşmasının her zamankinden daha büyük ehemmiyeti vardır. Sözlerimin başında, iktidar partilerinin milletvekillerine seslenmek istiyorum; eğer, milletvekilleri susarlarsa, siz, o zaman matem ediniz. Unutmayınız ki, partileri ve milletvekilleri susturulmuş bir ülke, sevenleri toprak olmuş öksüz çocuk gibidir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 45, s. 223-225).

Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Grubumuz adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün, Türkiye Cumhuriyeti ile İsveç Krallığı Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve komisyon raporunu görüşüyoruz. Bu raporun okunması sırasında dikkatimizi çeken bir özellik var: Ticarî anlaşma yaptığımız, karşılıklı yatırım yapma hedefini güttüğümüz ülke İsveç Krallığı. Krallık denildiği zaman en büyük fazilet olan cumhuriyeti seçmiş Türk Milleti, ortaçağı hatırlar; krallık bize eskiyi hatırlatır, despotik rejimleri hatırlatır, baskıyı hatırlatır; ama, bir de bakıyoruz ki, İsveç, bizimle karşılıklı bir yatırım anlaşmasına girmektedir. Biz biliyoruz ki, ticarî anlaşmaların gücü, o ülkenin sahip olduğu hür teşebbüs gücünün seviyesiyle doğru orantılıdır. Eğer bu anlaşma, netice itibariyle, Türkiye'ye ve İsveç'e fayda getirecekse, her iki ülkenin idarelerinin, hür teşebbüsün önündeki engelleri tamamıyla ortadan kaldırılmış olması lazım; ama, bakıyorsunuz ki, İsveç, krallıkla yönetiliyor; o zaman aklımıza şu soru geliyor: Acaba İsveç kralı, hür teşebbüsün önündeki engelleri hangi saikle kaldırmıştır veya kimler için kaldırmıştır, kimler için muhafaza etmektedir?...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 60, s. 206-207).

İstiklal Madalyası Verilmiş Olanlara Vatanî Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifinin (2/885) doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Medeniyetin ayrıntıda olduğunu ifade eden güzel bir söz vardır. Türkiye'nin gündeminde çok önemli hususların bulunduğu bir dönemde, ülkemizin, bir hukuk devleti olması açısından ciddi bir eksikliğini gidermek amacı güden bir kanun teklifiyle ilgili bilgi arz etmek için huzurlarınızda bulunuyorum. Bilindiği gibi, Türk Hükümetinin aldığı bir kararla 1950 yılında Kore'ye Türk askerini göndermiştik ve bu, 1950 ilâ 1966 seneleri arasında devam etti; ancak, oraya giden askerlerimizden, 1950 ve 1953 seneleri arasında fiilî olarak savaşa giren askerlerimize şeref madalyası ve birtakım haklar verildiği halde, 1953'ten 1966'ya kadar geçen dönem içerisinde giden beşinci, altıncı ve yedinci tugaylardaki askerlerimize ne şeref aylığı bağlanmış ne de diğer askerlerimizin yararlanmış olduğu birtakım imtiyazlardan faydalandırılmalarına izin verilmiştir. Halbuki, 1953'ten sonra giden askerlerimiz de, savaş hali durumunda olan Kore'de bu görevi yapmışlar; yine, 1953'ten sonra birçok askerimiz şehit düşmüş, birçok askerimiz yaralanmış ve birçok askerimiz de, oradaki savaş kurallarını ihlal ettiği için cezalandırılmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 49, Birleşim 73, s. 243-244).

Bazı milletvekillerinin Kanun Teklifleri ve İstanbul Milletvekili Ercan Karakaş ve 2 Arkadaşının İşçi ve Memur Emeklileri ile Bunların Dul ve Yetimlerinin Sendikalaşmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan kanun tasarısıyla ilgili olarak, Fazilet Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 55 inci Hükümetin, kurulduğu günden beri, Meclise, reform niteliğinde yasalar yansıttığını bilmekteyiz. Yine, bir süreden beri, kamu çalışanlarıyla ilgili bir yasa tasarısını görüşmekteyiz ve bu tasarının 17'inci maddesine kadar gelebilmiş bulunmaktayız. Bilindiği gibi, reform, çok iddialı bir kelimedir. Biz, Türkiye'de, içinde bulunduğumuz problemlerin çözümlenmesi için çok ciddi reformlara ihtiyaç olduğuna samimî olarak inanmaktayız; ama, bir kelimenin bir mevzua verilmesi, onun muhakkak o manaya geldiğine delalet etmez. Reform, çok ciddi bir meseledir ve bütün dünyada da tarifi bellidir. Reformun ilmî olması gerekir; reformun, o ülkenin yaşadığı dönemin şartlarına ve uluslararası standartlara uygun olması gerekir. Maalesef, 55 inci Hükümetin -Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim Yasasında olduğu gibi, kamu çalışanları tasarısında da- adı "reform" olmakla beraber, ülke gerçeklerine, ilme ve akla uymayan bu teklifleri ve tasarıları ülkemize bir fayda getirmemektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 49, Birleşim 72, s. 24-25).

Bazı kanun maddelerinde değişiklik yapılması hakkında kanun ve milli eğitim, kültür, gençlik ve spor ve plan ve bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının bu maddesinde "Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü" adı altında, daha önce, sadece bilgisayarlarla ilgili bir müdürlük olan ve şu anda çok daha geniş yetkilerle donatılan bir müdürlüğün görevleri hakkında söz almış bulunmaktayım. Elbette, bu maddenin (a) fıkrasında denildiği gibi "eğitim ve öğretimin; teknolojik gelişmelerle desteklenmesi, yaygınlaşması, niteliğinin yükseltilmesi ve açık öğretimle örgün eğitim arasında işlevsel bağlantısı kurulması için gereken araştırma, planlama, uygulama, değerlendirme, insan gücü yetiştirme hizmetleri yapmak ve yaptırmak" gibi, gerçekten, eğitimimizi hayati ölçülerde ilgilendiren bazı önemli görevleri bu Müdürlüğe yüklemektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 50, Birleşim 75, s. 113).

Bazı kanunlarda değişiklik yapılması ve plan ve bütçe komisyonu raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 13 üncü maddesi, bilgi vermektan çekinenler ile 257’inci madde hükmüne uymayanlara hapis cezası öngören 361 inci maddeyi kaldırarak, mükerrer 355 inci maddede değişiklikler yapmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Vergi yasalarıyla ilgili hazırlanan tasarının 16’ncı maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. 16’ncı maddeyle, tek bir cümleyle ifade edecek olursak, vergi cezasına gecikme faizi uygulanmaya başlanmaktadır. Tasarının, kanunun yayımı tarihinde yürürlüğe girecek olan 16’ncı maddesiyle, Vergi Usul Kanununun 368 inci maddesinin sonuna bir fıkranın eklenmesi öngörülmektedir. Yalnız, vergi zıyatı cezasına, ilgili bulunduğu verginin kendi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden cezanın tahakkuk tarihine; dava konusu yapılanlarda vergi mahkemesi kararının idareye tebliğ tarihine; uzlaşılan vergilerde ise, uzlaşılan vergi için hesaplanacak cezaya uzlaşma tutanağını ve cezanın ödeme süresi içinde ödenecektir...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Üzerinde görüşmekte olduğumuz yasa tasarısının 18 inci maddesi, daha önce var olan uzlaşma müessesesinde bazı değişiklikler meydana getirmektedir. Esasen, uzlaşma müessesesi, pratikte ciddi olarak uygulanmakta, ancak, bazı yerlerde amacından saptırılmaktadır. Yapılması gereken şey, uzlaşma müessesesinin, pratikte uygulama alanının daraltılmasıdır ve daha önce mevcut olan, şu anda mevcut olan kanunun özüne uygun olarak tatbik edilmesidir. Bu, ancak, Maliye Bakanlığının kararlı tutumu sonucunda gerçekleştirilebilecek bir şeydir. Yasalarda yapılacak değişikliklerle uzlaşma müessesesinde meydana getirilecek değişiklik, istenilen sonucun elde edilmesine yetmeyecektir. Biraz evvel Sayın Yılbaş’ın söylediği gibi, milletimizin vergi verdikten sonra veya kendisine terettüp eden cezayı ödedikten sonra, bu işin hitamında, vergi dairesinden ayrılırken, gönül rahatlığı içerisinde, görevini yapan bir vatandaşın huzuruyla ayrılmasını sağlamak zorundayız...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Vergi Usul Yasasının 23 üncü maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Hepinizi hürmetle selamlıyorum. , Daha önceki konuşmacıların da belirttikleri gibi, bu madde,

mükellefin haczedilen menkul mallarının kolay satılabilmesi için düzenlemeler yapmaktadır. Özellikle, küçük yerleşim birimlerinde haczedilen menkul malların satılması zor olmaktadır; herkes birbirini tanıdığı için, hiç kimse, yakinen tanıdığı mükellefin malını satın almak istememektedir. Bu ise, kamu alacağının sürüncemede kalmasına neden olmaktadır. Bu yönüyle değişiklik gerekli görülebilir...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşülmekte olan yasa tasarısının 27 nci maddesi üzerinde, şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Maddeyle ilgili değerlendirmeye geçmeden evvel, kısaca bazı hususları belirtmekte yarar olduğuna inanıyorum...

Sayın Başkanım, delaletinizle Sayın Bakanıma bir soru arz etmek istiyorum. Bu tasarı, reform niteliğini taşıyan bir tasarıdır. Dolayısıyla, bütün dünyada bilinen, bu tür tasarıların hazırlanmasından evvel bazı analiz raporlarının hazırlanması gerekir. Bu analiz raporları, gerek tasarının tümüyle ilgili olur gerek maddelerle alakalı olur. Daha önce geneli üzerinde sormamız gereken bir soru idi; ama, bu maddede de sorabilirim. Reform niteliğinde olduğu iddia edilen bu tasarinin hazırlanmasında mevcut olan analiz raporları var mıdır, bunları elde etmemiz mümkün müdür?

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Görüşmekte olduğumuz tasarinin 35 maddesini geride bıraktık; şu anda 36'ncı maddeyi görüşüyoruz: Hükümet partileri, bize, her ne kadar tasarıyla ilgili bilgi vermeseler de, zaman zaman, Sayın Maliye Bakanını izliyoruz, dinliyoruz, muhalefet partilerini dinliyoruz, yarı muhalefet partilerini dinliyoruz ve netice itibarıyla bir kanaate sahip oluyoruz...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşülmekte olan yasa tasarısının 38 inci maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum. Tabii, gecenin bu saatinde, hakikaten, bu ciddi meseleleri konuşmakta ve dinlemekte zorluk çekildiğini müşahede ediyoruz; ama, milletvekillerinin konuşmasının kutsallığını da hatırlatmakta -hele bu dönemde- fayda mülhaza ediyoruz. Bırakın, milletvekilleri konuşsunlar...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. İçtüzüğün verdiği hakkımı kullanarak, şahsım adına konuşmak üzere huzurlarınızdayım. Neden böyle bir girişte bulundum; çünkü, hepinizin bildiği bir prensip vardır: Usul, esastan önce gelir. Eğer, usule ait prensipler, bir hukukî müessesede tam manasıyla deruhte edilmemişse, onun üzerine bina edilecek herhangi bir yapının sağlamlığından söz edilemez...

Genelde, memur maaşları 15 Haziranda belli olurken, bugün, 3 Temmuzla ulaştığımız halde, rakam belli olmamıştır. Bu geç kalmanın sebebini sormak istiyorum; ne zaman belli olacağını sormak istiyorum ve bu vergi yasa tasarısı da nazarı itibara alınarak, hangi kriterlere göre tespit edileceğini sormak istiyorum. Bir de, buna bağlı olarak, asgarî ücretle ilgili ne gibi çalışmaları var; onu...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Anayasaya aykırılık iddiasıyla verdiğimiz bu önergeden kastımız şudur: Herhangi bir hususu belirlerken, belirli birtakım kriterlerin olması gerekir. Biz, bu tasarinin ilk maddelerinin görüşülmesi sırasında, Sayın Bakana bir sual tevcih etmiş "bu kanunun hazırlanmasına temel teşkil eden analiz raporları var mı?" demiş ve bu suale tatmin edici bir cevap alamamıştık...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Biraz evvel reddedilen Anayasaya aykırılık önergesine benzer mahiyette bir

önergeyi huzurlarınıza sunmuş bulunmaktayız. Burada, yine kira geliri olan vergi mükelleflerinin ocak ayında vergilerini ödemelerini amir olan hususun değiştirilmesini teklif ediyoruz; çünkü, kira gelirleriyle hareket eden bir mükellefin, kışın yakıt parasını dahi ödemesinin garanti olmadığı bir dönemde, ocak ayında, yılbaşının hemen akabindeki ayda vergisini ödeyebilmesinin pratiği yoktur. Türkiye'nin gerçekleri buna izin vermemektedir...

Sayın Başkan, sayın millet vekilleri; görüşülmekte olan 626 sıra sayılı bazı vergi kanunlarında değişiklik yapılmasını öngören kanun tasarısının 54 üncü maddesinin 193 sayılı Kanuna eklenen geçici 45 inci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, delaletinizle Sayın Bakanımıza bir soru arz etmek istiyorum. Sayın Bakanımız, sanıyorum bundan 1,5 - 2 ay evvel "bu kanun tasarısının geç çıkması halinde tesirinin azalacağını" söylemişti. Bu geç kalmayı, gerek tasarının bütünüyle, gerek çerçeve 54 üncü maddenin bu geçici maddesiyle irtibat kurarak cevaplandırabilir misiniz? Yani, yatırımlarla alakalı geç kalma tesiri nedir veya genel olarak tesiri nedir, neden azalacaktır?

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. , Efendim, son zamanlarda çok konuşan milletvekili muteber olmadığı için, konuşmamı kısaca tamamlayacağım. Reform adı verilen bu tasarımı baştan beri izliyorum; üzüldüğüm bir noktaya Sayın Bakanımızın ve değerli milletvekillerimizin dikkatlerini çekmek istiyorum. Bu yasa tasarısının, gerçekten, daha iyi tatbik edilebilmesi için, muhalefet partilerinin vermiş olduğu hiçbir önerge, Hükümet tarafından onay görmedi. Halbuki, hepimizin bildiği gibi, daha güzele ulaşabilmek için, karşılıklı tekliflerin değerlendirilmesi gerekir. Böyle bir kapalı tutum, böyle bir karşı tutum, bizim, bu tasarımı, kamuoyu nezdinde savunma imkânımızı ortadan kaldırmaktadır. Kaldı ki, geçen konuşmamda da belirttiğim gibi, reform olduğu iddia edilen bu tasarının, gerçekten, reform olduğunun hissedilebilmesi gerekirdi...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. / İçtüzüğün verdiği muhalefet görevimi yerine getirmek üzere söz almış bulunmaktayım. Muhalefet görevimizi yerine getirmemizin iki gayesi vardır; bu, bütün zamanlar için böyle olmuştur. Bunlardan birincisi, Hükümetin icraatlarını ikaz etmek, onları daha güzele, daha iyiye sevk etmektir. İkincisi ise, gayet tabii olarak, muhalefet partileri, siyaseten kendilerini kamuoyuna tanıtmak ister ve iktidar partilerinin yanlışlıklarını izhar etmek ister...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bilindiği gibi, Damga Vergisi, fiskal amaçlı bir vergidir. 77'inci madde, bu Damga Vergisini düzenlemektedir. Bu durumu, mevcut durumuyla, uygulama sorunlarıyla ve yapılan düzenlemeleriyle kısaca anlatmaya çalışacağım. Bilindiği gibi, kanuna bağlı (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtlar, Damga Vergisine tabidir. Damga vergileri, kâğıtların cinsine göre, belirli bir miktar üzerinden veya nispî olarak, yani oransal olarak, hesaplanıp alınmaktadır. Vergilerin oransal olarak hesaplandığı hallerde -şirket sermayeleriyle ilgili kâğıtlar hariç tutularak- üst sınır bulunmamaktadır. Oransal vergiler, kâğıtlar üzerindeki değerler toplamı dikkate alınarak, hesaplanmaktadır. Şimdi, mevcut durum budur. Bu durumun getirdiği bazı aksaklıklar vardır; uygulamada bazı sorunlar vardır. Bunları da üç ayrı maddede toplamak mümkündür...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan tasarının 86'ıncı maddesinin, geçici 3 üncü maddesi üzerinde Fazilet Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri;

geçici 3 üncü madde, 2982 sayılı Kanun hükümlerine göre, 31.12.1997 tarihine kadar vergi, resim ve harç istisna ve muaflıklarından yararlananlardan, söz konusu Kanunun 8 inci maddesinde yazılı şartlara uymayan kişi veya kurumlardan anılan maddeye göre alınması gereken vergi, resim ve harçları almıyor ve bunlar adına ceza kesmiyor...

Sayın Başkan, sizin Başkanlıktaki uygulamalarınızı saygıyla hep takdir ederiz. Siz, bugüne kadar, doğru bildiğiniz bir uygulamayı, diğer Başkanvekilleri uygulamasa bile, tatbik etmişsinizdir, bundan dolayı size saygımız her zaman olmuştur; burada da aynısını beklerdik...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 55, Birleşim 106, s. 376-377; Cilt 56, Birleşim 107, s. 94-95; Cilt 56, Birleşim 108, s. 255; Cilt 56, Birleşim 109, s. 343-344; 383-384; Cilt 57, Birleşim 13, s. 194-195; 211-212; Cilt 57, Birleşim 115, s. 429-431; 448-449, 474; 476-477; Cilt 57, Birleşim 116, s. 588-589; Cilt 58, Birleşim 117, s. 103; Cilt 58, Birleşim 119, s. 403; Cilt 59, Birleşim 122, s. 212-214; Cilt 59, Birleşim 123, s. 302-303; Cilt 60, Birleşim 126, s. 171-172, 182).

2.1.3.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Tarihî olayların siyasi değerlendirilmesi konusunda gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kendi siyasî görüşlerimizi savunurken, halkın anlayabileceği birtakım tarihi argümanlara başvurmak tabiidir; ancak, bunu yaparken, karşımızda bulunan halkın inançlarına ve tarihi gerçeklere dikkat etmek mecburiyetimiz vardır. Biraz evvel, Sayın Bakan, çok haklı olarak, toplumun belli bir dönemden geçtiğini ve bu dönemde, herkesin, toplumu teenniye davet edecek, akliselime davet edecek bir davranış içerisinde bulunmasını öğütlediler. Ben de kendisine katılıyorum; ama, temenni ederdim ki, Sayın Bakanımız, bu temennisini, Genel Kuruldan önce, kendi Grubunda yapsın; çünkü, kendi Grubundan yükselen sesler, hem toplumun inançlı kesimlerini üzecek, hem de tarihî gerçekleri çarpıtacak birtakım hususlar ihtiva etmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 132, s. 397-399).

Türk Hava Kurumundaki gelişmelere ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Türkiye'nin, bir hukuk devleti olduğunu, biz siyasîler başta olmak üzere, akademisyenler, bürokratlar sık sık vurgularız. Eğer, gerçekten Türkiye, bir hukuk devletiyse -ki, ben hâlâ öyle olduğuna inanıyorum- neden, böyle bir cümleyi sık sık vurgulama ihtiyacını hissederiz. Bunun sebebi, bana kalırsa, bazı kurumların ve bazı kurumlardaki yine bazı yöneticilerin, hukuk dışı yollara başvurmuş olmalarıdır. İşte bunlar, âdeta bizim, Türkiye bir hukuk devletidir, herkes haddini bilsin deme mesajını gönderme zorunluluğumuzu üzerimize getirmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 38, Birleşim 23, s. 15-17).

Bazı milletvekillerinin yasadışı örgütlerin devletle olan bağlantıları ile Susurluk'ta meydana gelen kaza olayının ve arkasındaki İlişkilerin aydınlığa kavuşturulması amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önermeleri ve (10/89. 110, 124, 125 ve 126) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yasadışı örgütlerin devletle olan bağlantıları ile Susurluk'ta meydana gelen kaza olayının aydınlatılması için kurulan Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonunun hazırlanmış olduğu raporla ilgili olarak Refah Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; hepinizi, içten saygılarımla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, bu raporun hazırlanmasında, başlangıçtan son güne kadar her türlü katkıda bulunan, başta Türkiye Büyük Millet Meclisimizin değerli üyelerine ve komisyonda hazırlanan raporun en güzel şekilde çıkması için son ana kadar fedakârca çalışmalar yapan değerli üyelerine ve elbette, basınımıza ve kamuoyumuza teşekkürlerimizi arz ediyoruz. Bu, çok önemli bir meselenin vuzuha kavuşması için hazırlanan bir rapordur ve bütün abartmaları ve eksiltmeleri bir tarafa bırakarak söylememiz mümkündür ki, bu rapor, bu önemli mesele için ciddi bir adımdır; kapı, ciddi olarak aralanmıştır, milletimizin önüne kapının arkasında bulunanlar belli ölçüde serilmiştir. Bundan sonra, üzerine görev düşen kurumlar - başta, Meclisimiz olmak üzere- gerekli çalışmaları yapacaklar ve inanıyorum ki, yarınlara daha emin olarak gitme imkânımız olacaktır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 27, Birleşim 98, s. 302-309).

İstanbul Milletvekili Bülent Ecevit ve 5 Arkadaşının Genel Nüfus tespiti Yapılması ve Seçmen Kütüklerinin Güncelleştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Genel Nüfus Tespiti Yapılması ve Seçmen Kütüklerinin Güncelleştirilmesi Hakkında verilen Kanun Teklifinin 1 inci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım; hepinizi saygıyla selamlarım. Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri; bu kanunun hazırlanması sırasında ve daha sonra nüfus tespiti yapılması sırasında, devlet içerisinde çok önemli görevler yapan, mesela Devlet İstatistik Enstitüsü gibi, Yüksek Seçim Kurulu gibi, İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü gibi bürokratik kurumların, üzerlerine düşen görevi yapacaklarını ve böylelikle, milletin iradesinin Meclise yansması konusunda gayretler sarf edeceğini biliyoruz. Ancak, bu noktada, bizlerin, bu gayretlerin sadece bürokrasinin gayretiyle sınırlı olduğu takdirde, milletin iradesinin Meclise yansması konusunda birtakım eksikliklerin olacağı intibamı duyduğumuzu öncelikle belirtmek istiyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 128, s. 185-187).

Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukluları İş Yurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun Tasarısı ve Ankara Milletvekili M. Seyfi Oktay'ın Benzer

Mahiyetteki Kanun Teklifi ve Adalet ve İlan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş yurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun Tasarısı üzerinde söz almış bulunmaktayım; Refah Partisi Grubumuz adına hepinizi hürmetle selamlıyorum. Bu kanun tasarısının genel gerekçesine baktığımız zaman, asıl amacın, hükümlülerin iç dünyasına nüfuz ederek, onları ıslah etmek ve bir daha suç işlemelerine mani olacak şekilde, topluma yararlı bir fert olarak serbest bırakılmalarını sağlamaktır. Aynı zamanda, onun, bu ceza döneminde bir meslek, bir zanaat sahibi olmasını sağlayarak, serbest bırakıldıktan sonra hayata bihakkın kazandırılmasını temin etmektir. Bu çerçevede içerisinde 9 uncu maddeyi değerlendirdiğimizde, hükümlülerin ve tutukluların kalmış olduğu iş yurtları kurumuyla, iş yurtlarına ilişkin hususların belirlenmesi konusunda bazı maddelerin tadat edildiğini görüyoruz..” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 129, s. 257-258).

12.7.1997 Tarihine Kadar Sorumlu Müdür Sıfatı ile İşlenen Suçlara İlişkin Dava ve Cezaların Ertelenmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Öncelikle, Refah Partisi Grubu olarak, Türkiye’de yapılacak demokrasiye, özgürlüğe, insan haklarına yönelik her türlü çalışmanın yanında olduğumuzu beyan ediyorum. Basın özgürlüğü hususunda, hepimizin üzerinde ittifak ettiği hususlar var. Bunlardan birincisi, hakaret ve çarpıtmaya hepimiz karşıyız. Aynı şekilde, olayların yansımalarına ve yorumlanmasına da hep beraber taraftarız. İşte, bu şekilde çalışan, bu şekilde bir icrai faaliyette bulunan bütün basın mensupları -buna, idarî müdürler de dahil, yazarlar da dahil, fıkra muharrirleri de dahil, hatta karikatürist arkadaşlarımız da dahil olmalıdır- tam bir özgürlük içinde fikirlerini yansıtabilmesi ve mutlak bir hürriyetin atmosferi içinde yazılarını hazırlayabilmelidirler...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 134, s. 579-580).

Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türkiye Cumhuriyeti ile Romanya Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonumuz tarafından hazırlanan raporun görüşülmesine başlıyoruz. Refah Partimiz adına, her şeyden evvel, bütün komşu ülkelerimizle yapılacak ve serbest ticareti destekleyecek, hür teşebbüsün önündeki engelleri açacak bütün anlaşmalara sıcak baktığımızı, sözlerimin başında beyan etmek istiyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 37, Birleşim 22, s. 470-472).

Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanunun İki Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; uzun bir dönemden beri Meclisimizin yasama görevini layıkıyla yapmadığına dair kamuoyunda çok çeşitli spekülasyonlar yapılmaktadır. İnaniyorum ki, bugün çıkaracağımız bu kanunla, bu spekülasyonları sona erdireceğiz ve bundan sonra bu Meclisten milletimizin onay verdiği yasaları çıkaracağız. Hepinizi milletimizin onay verdiği yasaları çıkarmaya davet ediyor, bu yasanın hayırlı olmasını temenni ediyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 90, s. 336).

Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Milli Savunma Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma Komisyonu raporunu görüşüyoruz. Daha önce gruplar adına yapılan konuşmalarda da takip ettiğiniz gibi, bu yasa, yeterlilik derecesi, sicil notu ortalaması, yeterlilik notu gibi, askerlerin bir üst rütbeye yükselmeleriyle ilgili bazı yönetmeliklerde bazı değişiklikler meydana getirmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 129, s. 451-452).

211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun (»8 inci. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 209. ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Geçici 139. Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Muhterem Başkanım, delâletinizle, Sayın Bakanımıza bir sual tevcih etmek istiyorum. Her kanun, cemiyette veya devlette bir ihtiyaca binaen meydana getirilir. Acaba, son zamanlarda ne tür bir ihtiyaç ortaya çıkmıştır, hangi fertlerde veya hangi sosyal kesimlerde bir ihtiyaç meydana gelmiştir de böyle bir yasanın düzenlenmesi zarurî hale gelmiştir. Bir günden beri devam eden -yaklaşık yirmi dört saati bulan- bu görüşmeler sırasında, ben, bu görüşmeleri dikkatle izliyorum ve mümkün olduğu kadar, İktidar partilerinin görüşlerine de dikkat etmek istiyorum; ama, samimiyetle söylüyorum ki, bu yasanın savunulması için tatmin edici bir cevap alabilmiş değilim...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 61, Birleşim 130, s. 53).

Macaristan Cumhuriyetinin Kuzey Atlantik Antlaşmasına Katılımına İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Bugün, Türkiye'nin uluslararası alanda yapmış olduğu sözleşmeler üzerinde, bize göre, gayet ehemmiyeti havi konuları görüşmekteyiz. Üzerinde görüştüğümüz ülkeler arasında, Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan vardır. Bu ülkelerin NATO'ya girip girmemesi, elbette, Türkiye'nin güvenliği açısından, Türkiye'nin stratejik konumu açısından çok büyük ehemmiyet arz etmektedir. Hepinizin bildiği gibi, NATO, hür bir dünyayı tesis etmek için oluşturulmuş bir organizasyondur. Hür bir dünya demek, sadece, ülkelerin dış siyasetlerinde özgürlüğü elde etmiş olmaları demek değildir; o ülkelerin vatandaşlarının, kendi iç bünyelerinde, kendi ülkelerinde aynı ölçülerde, hürriyeti doya doya teneffüs etmeleri gerekir. Hepimizin bildiği gibi, NATO'nun kuruluş esaslarına baktığımız zaman, hedef olarak, ülkelerin iç ve dış hürriyetlerin temininin hedeflendiğini görebiliriz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 10, s. 159-160).

Diyarbakır, Hakkâri, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam etmekte olan olağanüstü halin, 30.3.1999 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay süreyle uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Grubu adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün, dünlerden farklı bir ortamda, olağanüstü halin dört ay daha, 34 üncü kez uzatılmasını görüşmekteyiz. Diyarbakır, Hakkâri, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van'da olağanüstü halin Bakanlar Kurulu kararı gereğince yeniden uzatılması tartışma konumuz. 1984'ten bu yana yaşadığımız dönemde gördüklerimizi, bölge halkının çektiği sıkıntıları, güvenlik görevlilerimizin hakikaten çok büyük fedakârlıklarını, terörün acımasızlığını, olağanüstü halle elde edilenleri veya elde edilemeyenleri, PKK'nın siyasallaşma çabalarına karşı dış siyasetimizdeki zafiyetleri ve benzeri konuları tartışmak istemiyorum. Tutanaklara baktığımız zaman, bu konuların, yeterince, detaylarıyla ele alındığını görmekteyiz...”

Sayın Bakanımız konuşmasında, benim konuşmama istinaden, olağanüstü halin anayasal ve hukukî dayanaktan mahrum olduğuna dair bir beyanım olduğunu ifade ettiler. Kesinlikle böyle bir ifadem de yoktur, böyle bir kastım da yoktur. Elbette, olağanüstü hal, hukukîdir, anayasal bir kurumdur. Burada üzerinde durduğumuz husus, bu kurumun tatbikatı, sosyal ve içerik açısından boyutlarıdır; bunu tanzih eder, saygılar sunarım efendim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 70, Birleşim 51, s. 54-58, 72).

Konya Milletvekili Ahmet Alkan ve 20 arkadaşının, terör örgütü başının yakalanmasından sonra meydana gelen iç ve dış gelişmeler ve bu konuda alınabilecek önlemler konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi hürmetle selamlıyorum. Bugün, değerli milletvekillerimizin, Türkiye Büyük Millet Meclisinden talep etmiş oldukları genel görüşmenin ön görüşmesini yapıyoruz. Bu konuda, Fazilet

Partisi Grubu adına görüşlerimizi beyan etmeye gayret edeceğim. Elbette terör meselesi, Türkiye'de yaşayan her insanı, dünüyle, bugünüyle, yarınıyla çok yakinen alakadar eden bir meseledir. Dışişleri Bakanımızın görüşlerini dikkatle takip ettim. Her şeyden evvel, bu görüşleri, 'Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bizatihi Sayın Bakandan öğrenmekten dolayı memnuniyetimi arz etmek isterim. Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına -bu konuda veya bir başka konuda- devam etmesi, şartların müsait olduğu zaman, her türlü konuyu gündeme getirmesi, bu millete ancak fayda sağlayan, fayda getiren önemli bir imkândır. Dolayısıyla, terör gibi çok önemli bir meseleyi bugün burada görüşmemiz, Türkiye'ye fayda getirecek, birbirimizden müstefit olacağız..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 71, Birleşim 54, s. 57-61).

2.1.3.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Turizm bölgeleri dışındaki talih oyunları salonlarına ilişkin gündem dışı konuşması:

"Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Vahşi kapitalist ülkelerdeki uygulamalarda olduğu gibi, ülkemizde de meydana gelen geleceğe ait yeis, insanlarımızı menfi davranışlara sürüklemektedir. Bunların başında da, maalesef, kumar hastalığı gelmektedir. Kumarın ne kadar büyük bir felaket olduğunu anlatmanın lüzumlu olduğuna inanmıyorum; ancak, en tehlikeli kumarın, devlet eliyle yapılan veya devlet eliyle yapılmasına izin verilen kumar olduğunu beyan etmekte yarar görüyorum. Muhterem milletvekilleri, kumarın en önemli yönü, alın terine ve insan emeğine karşı yapılan en büyük saygısızlık olmasıdır. Düşünün ki, bugün, bir insanın, sabahtan akşama kadar alın teri dökerek kazanabildiği cüzi bir gündelik ve yine bir insanın, elindeki kâğıttaki numaralar tuttu diye milyarlarca lirayı kazanması... Bu adaletsizlik, alın terine ve emeğe yapılan en büyük saygısızlıktır. Bu açıdan, devletin kumara karşı tavrı net olmalıdır. Devlet, ne vatandaşların geleceğiyle kumar oynamalıdır ne de vatandaşlarına kumar oynatmalıdır. (RP sıralarından alkışlar) Çünkü, devlet, vatandaşlarının gelecekteki hayatlarını hayaller üzerine değil, realiteler üzerine tanzim etmekle yükümlüdür..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 6, Birleşim 59, s. 367-368).

Toplumsal barış konusuna ilişkin gündem dışı konuşması:

"Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. İçinde yaşadığımız toplumun barışını temin etmek, onun ilerlemesini temin etmek, milletvekilleri olarak hepimizin asli görevlerinden birisidir. Bu konuda işaret etmek istediğim önemli bir hususu arz etmek üzere söz almış bulunmaktayım. Eskilerin ifadesiyle, tabiatı meyli tekamül vardır; yani, daima ileriye gitmek, daima gelişmek, daima güzele doğru gitmek, her ferdin içinde bulunan bir içgüdü halindedir; ancak, onu dışarıya yansıtmayan, onun tahakkuk etmesini engelleyen, o ferdin üzerinde bulunan korkular ve kaygılardır. Eğer, bir insan, hayatında, korkular ve kaygılarla yaşarsa, onun tekamüle doğru seyredebilme imkânı ortadan kalkar. Maalesef, yeryüzüne egemen olan medeniyet, insanlar üzerinde egemenlik iddiasıyla hareket ettiği

için, yalnız kendi vatandaşlarına değil, kontrolü altında bulunan bütün inşalara, bu korkuyu, asırlardan beri tattırmaktadır ve milletimiz, kendi içerisinde bulunan bu gelişmeye, tekamüle doğru içgüdüyü değerlendirebilme imkânını elde edememektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 7, s. 11-12).

Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ailenin Korunmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde, Refah Partimiz adına söz almış bulunmaktayım. Sözlerime başlamadan önce, bir hususu tavzih etmekte fayda olacağı kanaatindeyim. Biraz evvel, gerek Sayın Dr. Ülkü Güney ve değerli Cumhuriyet Halk Partili milletvekilimiz Ahmet Güryüz Ketenci, daha önce konuşan milletvekilleriyle ilgili olarak "kürsüyü işgal ettiler" gibi bir tabir kullandı. Sanıyorum, bu, maksadını aşan bir sözdür. "İşgal" kelimesi, bulunması gerekmeyen bir yeri zorla, tecavüzle ele geçirenler için kullanılır. O iki milletvekilimizin kullanması gereken kavram "meşgul etmek" olmalıdır. Türkçeyi doğru konuşmak mecburiyetindeyiz, birbirimizle diyalog kurabilmek için...”

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısının 2'inci maddesi üzerinde şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Birinci söz alışımında, Meclisteki konuşmalarımızda Türkçe kelimelere dikkat etmemiz gerektiğini söylemiş ve işgal kelimesinin çok yanlış olarak burada kullanıldığı konusunda dikkatlerinizi çekmiştim. Daha sonra, Cumhuriyet Halk Partili İstanbul Milletvekili arkadaşımız söz aldığı anda, yanlışının düzeltilmesinden dolayı memnun olduğunu, teşekkür edeceğini sandığım halde, tam aksine "işgal" kelimesine, hiç kabullenilmesi mümkün olmayan bir mânâ getirmiştir ve "bu kürsüyü hukuk dışı bir şekilde işgal edenleri kastettim" demiştir. Ben şahsen ne demek istediğini anlayamadım. Acaba işgal kelimesinin başka bir mânâsı mı var diye, bu arada, kütüphaneye kadar gittim, oradaki beş altı lügata baktım, bütün işgal kelimeleri, demin söylediğimiz gibi, hukuk dışı bir şekilde, hakkı olmayan insanların zor kullanarak bir yeri ele geçirmesidir. Ben bulamadım hangi lügatta var. Sanıyorum, bu, sadece, Cumhuriyet Halk Partisinin lügatında var. Onun için, bunu, teşekkür ederek, kendisine iade ediyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 134, s. 541-543, 557-558).

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Kültür Merkezleri Kurulması ve Bu Merkezlerin Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Romanya Hükümeti Arasında Kültür Merkezleri Kurulması ve Bu Merkezlerin Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonlarının hazırlamış olduğu raporların görüşülmesi hususunda, Refah

Partimizin görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım; bu vesileyle, Meclisinizi saygıyla selamlıyorum. Bu anlaşma, çok özet olarak -eğer iki cümleyle ifade edecek olursak- Türkiye Cumhuriyetinin, Romanya'nın başkenti Bükreş ve birçok sayıda ayrıca önemi haiz olan, Osmanlı İmparatorluğu döneminde bir kültür şehri olan Köstence'de; Romanya'nın da Ankara ve İstanbul'da birer kültür merkezi açma ile ilgili bir rapordur; bu rapor onaylandığı zaman, bu dört kültür merkezi de iki ülke kültürlerinin karşılıklı alışverişinin sağlanacağı merkezler olacaktır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 38, Birleşim 23, s. 24-28).

Mehmet Bedri İncetahtacı'nın üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. Dönemin siyasi durumu çerçevesinde düşünüldüğünde Belkıs Barajının kamulaştırılmasına ilişkin konuşması önemlidir. Devlet-millet barışına özlem duyulduğunu ve kamulaştırma ile kamulaştırma bedellerinin ödenmesi konusunda halkın rahatsızlık duyduğunu ifade etmiştir. Güneydoğu üreticileri için Antep fıstığının önemini vurgulamış ve dönemdeki öngörülemeyen şartlardan bahsetmiştir. Rekoltenin düşüklüğünü ifade etmiş ve eleştirilerde bulunmuştur. Mali yıl kesin hesaplarına ilişkin çok sayıda konuşması vardır. Türkiye'nin Batı medeniyetine dahil olduğuna ilişkin görüşlere karşı çıkmıştır. Eğitim de milletvekilinin odaklandığı konulardandır. Komisyon raporları çerçevesinde de konuşmaları olmuştur. Turizm bölgeleri dışında kalan yerlerdeki talih oyunları salonlarını eleştirmiş ve kumar hastalığına vurgu yapmıştır. Toplumsal barış, ailenin korunması gibi konular da uluslararası ilişkilere ilişkin de konuşmaları bulunmaktadır.

2.1.4. Mustafa Rüştü Taşar

2.1.4.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Manisa Milletvekili Hasan Gülay'ın, bazı özel petrol şirketlerinin ithal ederek kullanıma sundukları bozuk petrol ürünlerine ve alınması gerekli önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız adına, Sayın Hasan Gülay'a değindiği konudan dolayı teşekkürlerimi arz ederek sözlerime başlamak istiyorum ve hepinizi saygılarla selamlıyorum. Ülkemizde, yaklaşık 4 milyon ton benzin ve 8,5 milyon ton motorin ürünü, Türkiye genelinde faaliyet gösteren 8 bine yakın bayi tarafından pazarlanmaktadır. Rafinerilerde standartlara uygun olarak üretilen akaryakıtın, yine, aynı kalitede tüketiciye sunulması, dağıtım sektörünün en önemli görevlerinden birini oluşturmaktadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 30, Birleşim 118, s. 334-335).

Konya Milletvekili Ahmet Alkan'ın, hububat alımları ve tarım politikalarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi, sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Gündem dışı söz alarak, şahsıma, bazı önemli konular hakkında açıklama fırsatı verdiği için, değerli milletvekili arkadaşım Sayın Ahmet Alkan beyefendiye teşekkür ediyorum ve bu vesileyle, Tarım ve Köy İşleri Bakanı olarak yaptığım ilk konuşma hasebiyle, benden önce Türkiye Cumhuriyeti hükümetlerinde görev yapmış ve tarıma katkıda bulunmuş bütün bakan arkadaşlarıma da şükranlarımı sunuyorum. Ülkemizde çalışan nüfusun yarıya yakınını ilgilendiren tarım sektörünün problemlerini çözmek, çiftçilerimizin ve üreticilerimizin ekonomik açıdan güç kazanmasını sağlamak amacıyla gece gündüz çalışmalara devam etmekteyiz. Bu yolla, hem çiftçilerimizi ve üreticilerimizi üretken durumda tutabilmek hem de genel anlamda tarım sektörünün kalkınmasını hedeflemekteyiz. Bu hedef doğrultusunda en önem verdiğimiz husus, çiftçilerimizin ve üretici kardeşlerimizin emeklerinin karşılığının mümkün olabilecek en kısa zamanda ödenmesini sağlamak olacaktır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 130, s. 288-289).

Konya Milletvekili A. Turan Bilge'nin, Türk tarımının içerisinde bulunduğu durum ve tarım kesiminde yapılacak iyileştirmelere ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi, sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Gündem dışı söz alarak, şahsıma bazı önemli konular hakkında açıklama fırsatı verdiği için değerli milletvekili arkadaşımıza teşekkür ediyorum. > Ülkemizde, çalışan nüfusun yarıya yakınını ilgilendiren tarım sektörünün problemlerini çözmek, çiftçilerimizin ve üreticilerimizin ekonomik açıdan güç kazanmasını sağlamak amacıyla gece gündüz çalışmalara devam etmekteyiz. Bu yolla, hem çiftçilerimizi ve üreticilerimizi üretken durumda tutabilmek hem de genel anlamda, tarım sektörünün kalkınmasını hedeflemekteyiz. Bu hedef doğrultusunda en önem verdiğimiz husus; çiftçilerimizin ve üretici kardeşlerimizin emeklerinin karşılığının mümkün olabilecek en kısa zamanda ödenmesini sağlamaya çalışmak olmalıdır. Çiftçimizin alın teri kurumadan ürün bedellerinin ödenmesi, çiftçimizin alacaklarının yüksek enflasyon karşısında erimemesi açısından da önemlidir. Bu çerçevede, bir bölümü 1995, bir bölümü 1996 ve bir bölümü de 1997 Mart ayından beri ödenmeyen çiftçilerimizin ve üreticilerimizin teşvik ve destekleme mahiyetindeki alacaklarının acilen ödenmesi sağlanmıştır. Bunlar gübre sübvansiyonları, tarımsal ilaç, süt, tohum, asma fidanı teşviki ve destekleme konularındadır ve üreticilerimizin 1995, 1996, 1997 yıllarından biriken borcu, toplam 24 trilyon liraya baliğ olmuştur. 55 inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti daha bir ayını doldurmadan bu ödemeleri yapmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 133, s. 453-457).

Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük'ün, ziraî kredi faizlerine ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. Gündem dışı söz alarak, son günlerde çok tartışılan ve iç politika malzemesi yapılan ziraî kredi faizlerinin artırılması hakkında açıklama ve gerçekleri kamuoyuna duyurma fırsatı verdiği için, Cumhuriyet Halk Partisi Çanakkale Milletvekili Sayın Ahmet Küçük Beyefendiye teşekkür ediyorum. Öncelikle şu hususun kabul edilmesi gerekir: Özellikle 1993 sonrası, tarım sektörü tam manasıyla gerileme, çiftçilerimiz de fakirleşme sınırına getirilmiştir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 13, s. 134-136).

Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç'ın, çiftçiler ile orta gelir grubu yurttaşların sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Refah Partisi Çorum Milletvekili Sayın Mehmet Aykaç'a, bana konuşma imkânını verdiği için, teşekkür ediyorum ve özellikle, tarım konusunda yapılan uygulamalar hususunda da, bu vesileyle, bir kez daha, Yüce Meclisimize bilgi vermek istiyorum. Öncelikle, 54 üncü Hükümetin sayesinde çiftçimizin, dar gelirli olanların nefes almaya başladığını ifade ettiler. Doğrudur, elhak doğrudur; ama, sunî teneffüse sokmuşlardı milleti, 55 inci Hükümet, milletimizi, dar gelirlimizi bu sunî teneffüsten kurtarmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 14, s. 186-187).

İçel Milletvekili Mehmet Emin Aydınbaş'ın, tarım sektörünün ve çiftçilerimizin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve televizyonları başında bizi izleyen değerli vatandaşlarım; öncelikle mübarek miraç kandilinizi kutlayarak sözlerime başlamak istiyorum. Özellikle, Sayın Mehmet Emin Aydınbaş'a, bana bu konuşma fırsatını tanımış olmasından dolayı ayrıca teşekkür ediyorum. Bugün, bildiğiniz gibi, üç gündür devam eden Birinci Tarım Şûrası çalışmalarının son bölümü olan genel kurul çalışmalarında, komisyon raporlarının değerlendirilmesi aşamasındaydık. Meclis müşavirim, Mecliste Bakanlığım ile ilgili gündem dışı bir konuşma olduğunu söyleyince, oradaki Başkanlık görevimi Müsteşar arkadaşşıma bırakarak buraya cevap vermeye geldim...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 37, Birleşim 20, s. 163-167).

Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun, gübre fiyatları ve çiftçilerimizin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; gündem dışı söz alarak, gübre fiyatları ve teminindeki güçlükler konusunda burada bilgi veren değerli milletvekili arkadaşımıza bu konu hakkında bilgi vermek ve sizleri aydınlatmak üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerime başlamadan önce, sizleri ve ekranları başında bizi izleyen değerli vatandaşlarımızı sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. Bugün itibariyle, ülkemizde, başlıca üretimleri gübre hammaddesi ve ara maddesi olan 9 özel ve kamu kuruluşu bulunmaktadır. Ülkemizdeki söz konusu gübre fabrikalarının üretimlerinde kullandıkları hammaddelerin yüzde 90-95'lik bölümü ithalat yoluyla temin edilmektedir. Gübre maliyetlerindeki en büyük payı oluşturan hammaddelerin yurt dışından ithal ediliyor olması, gübre fiyatlarının büyük oranlarda döviz paritesindeki değişimlere bağımlı kalması sonucunu doğurmaktadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 55, s. 182-185).

Konya Milletvekili Abdullah Gencer'in, Türkiye'nin tarımsal sulama politikasına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Ülkemiz ikliminin bölgesel düzeyde çok değişik özelliklere sahip olması, tarımsal üretim için gerekli olan suyun düzenli ve yeterli düzeyde sağlanamamasına yol açmaktadır. Bu sebeple, ülkemizde sürdürülebilir tarımsal üretim yapılabilmesi, düzenli ve destekleyici nitelikte sulama yapmakla mümkündür. Bugüne kadar yapılan kaynak araştırması sonuçlarına göre, su kaynaklarına bağlı olarak 8,5 milyon hektar arazimiz ekonomik sulanma imkânına sahiptir; 1997 yılı itibariyle, bu arazimizin henüz 4.6 milyon hektarı sulanabilmektedir. Diğer taraftan, ülkemizde tüketilebilecek yerüstü ve yeraltı su potansiyeli, yıllık ortalama, 110 milyar metreküptür, bunun halen 24,3 milyar metreküpü sulamada kullanılmaktadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 48, Birleşim 67, s. 22-23).

Van Milletvekili Mahmut Yılbaş'ın, İçel'in Tarsus İlçesinde yağıştan zarar gören ziraatçılar ve diğer yurttaşların sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Van Milletvekili Sayın Mahmut Yılbaş'ın değindiği konularla ilgili, Yüce Meclise bilgi yermek üzere söz almış bulunuyorum. 30 Haziran 1997 tarihinde hükümeti devralan 55 inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, 50 il, 212 ilçe, 1 564 köy ve 67 735 çiftçi ailesini etkileyen ve bu tarihe kadar vuku bulmuş olan afetlerden dolayı 4 milyon dekar ekili ve dikili alanın zarar gördüğü bir manzarayla karşılaştı. Bu afetlerden, il hasar tespit komisyonu kararları doğrultusunda Bakanlığımıza intikal eden illerdeki borç tescil işlemleri yapılmış olup, tohumluk talepleri de değerlendirmeye alınmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 51, Birleşim 82, s. 281-283).

Aydın Milletvekili Muhammet Polat'ın, son günlerde Türkiye'de meydana gelen Tabii afetler ve pamuk üreticilerinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Muhammet Bey de şimdi burada yaptı tabii ki, ondan önceki telefonunu alamadım; ama, teşekkür ediyorum ilgilerinden dolayı. Şimdi, özellikle, Aydın İlinde, 17 ve 18 Mayıs günlerinde, mevsim normallerinin çok üzerinde meydana gelen yağışlar, özellikle Söke, Germencik, Koçarlı, İncirliova, Yenipazar, Nazilli ve Merkez İlçelerinde ekili alanlarda etkili olmuştur. Burada, Merkezde 36 köy, Çine'de 7 köy, Didim'de 4, Germencik'te 16, İncirliova'da 7, Koçarlı'da 19, Kuyucak'ta 5, Nazilli'de 10, Söke'de 30, Sultanhisar'da 7 ve Yenipazar'da 7 köy zarar görmüştür. İlk tespitlere göre, toplam 148 köyde, 407 bin dekar alanda, pamuk ve sebze de bir zarar söz konusu olmuştur...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 91, s. 392-393).

Adana Milletvekili İbrahim Ertan Yülek'in, çay ve buğday taban fiyatları ile iç borçlanma faizlerine ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla ve Bursa Milletvekili Mehmet Altan Karapaşaoğlu'nun 14 Mayıs Dünya Çiftçiler Gününe ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Ertan Yülek ve Sayın Altan Karapaşaoğlu'nun burada değindikleri hususlara birlikte cevap vermek üzere huzurlarımızdayım. Öncelikle, her iki değerli milletvekili arkadaşımın söylediği faizler konusuna değinmek istiyorum. 1997 yılında faiz oranları yüzde 135,3 iken, bu yıl, mayıs ayı sonu itibariyle yüzde 99,4 oranında teşekkül etmiştir. Bir kere, bize, burada, faizler konusunda "yükseldi" diyen arkadaşlarımızın, kendi Hükümetleri döneminden bu yana, faizlerde aşağıya doğru ne kadar bir inme olduğunu görmelerini arzu ederdim; ama, görmediyseniz, bu rakamları, biraz sonra, size, yazılı olarak da takdim ederim. Böylece, kamuoyunu da doğru bir şekilde bilgilendirmiş oluyoruz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 92, s. 463-465).

Muğla Milletvekili Mustafa Dedeoğlu'nun, Muğla İlindeki seracıların ve çiftçilerin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Muğla İlimizde, özellikle sera üretimimiz önemli bir yer almaktadır. Sera üretimi, bilindiği gibi, yılın belli dönemlerinde yoğunlaşmaktadır; bu yoğun dönem de, genelde tarla ürünlerinin de pazara girmeye hazırlandığı dönemlere rastlamaktadır. Bu dönemlerde, piyasada, arz ve talep dengesine bağlı olarak fiyatlar düşmekte veya artmaktadır; bu duruma, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı olarak, serbest piyasa ekonomisi şartları içerisinde müdahale etmemiz söz konusu değildir. Bu problemler, serbest piyasa ekonomisi içerisinde, tarım sektörü için olduğu gibi, diğer sektörler için de geçerlidir. Ancak, Bakanlık olarak, pazarlamada

darboğaz içerisine giren tarımsal ürünlerin, özellikle, ihracatının desteklenme kapsamına alınmasına yönelik çalışmalarımız, bugüne kadar olduğu gibi, bundan böyle de devam edecektir. Tarım sektöründeki gelişme ve gelecekteki dinamiklere paralel olarak, ürün bazında aldığımız, üretim ve ihracata yönelik teşvik ve desteklemeler, zaman içerisinde diğer ürünlere de yansıtılacaktır. Diğer taraftan, Tarım ve Köy işleri Bakanlığı olarak çiftçilerimize yönelik hizmetlerimiz, hemen tüm tarım sektöründe devam etmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 55, Birleşim 105, s. 236).

Balıkesir Milletvekili Hüsnü Sıvalıoğlu'nun, Marmara Bölgesinde meydana gelen yağışlar sebebiyle buğday üreticisinin uğradığı zarara ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle, Makedonya'da geçirdikleri müessif trafik kazasında yaralanan Devlet Bakanımız Sayın Rüştü Kâzım Yücelen'e, Milletvekilimiz Sayın Şinasi Altın'er'e ve medyamızın değerli mensuplarından Fikret Bila'ya, Allah'tan acil şifalar dileyerek sözlerime başlamak istiyorum ve Sayın Hüsnü Sıvalıoğlu'nun, burada, çok önemli bir konuyu gündeme getirmesinden dolayı kendilerine teşekkür ederek sözlerimi devam ettirmek istiyorum. Değerli milletvekilleri, arkadaşlarımızdan bir kısmı, bu kürsüden, bazı bölgelerden hububat alımı yapılmadığını belirttiler. Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki, ülkemizin bütün bölgelerinde, 24 saat, haftada yedi gün hububat alımı halen bütün hızıyla devam etmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 58, Birleşim 117, s. 17-19).

Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, TMO'nun buğday alım politikasından kaynaklanan sorunlara ve süne mücadelesinde kullanım süresi geçmiş ilaç uygulamasının yarattığı problemlere ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, bu gündem dışı konuşmayla, burada, seçim bölgesine mesaj vermek ihtiyacını hisseden arkadaşımıza, yapacağım açıklamaları çok iyi anlaması dileklerle cevap vermek istiyorum. Değerli milletvekillere, öncelikle süne mücadelesi konusunda bilgi arz etmek istiyorum. Süne mücadelesi programı, bir yıl önceki süne kışlak sayımları ve uygulama alanları dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu program doğrultusunda, Çanakkale İli için 100 bin dekar, tahmini olarak programlanmıştır. Esas mücadele alanlarını belirlemek için 77 teknik elemandan oluşan 23 ekip oluşturulmuş ve ilkbaharda 1 700 900 dekar alanda kaba ve kıymetlendirme sürveyi yapılmıştır. Bu sürvey sonuçları, 13 Mayıs 1998 tarihinde, Bakanlık temsilcilerinin Bornova ve Edirne Araştırma Enstitülerinin konu uzmanlarının ve Bitki Koruma Şube Müdürlerinin katılımıyla Bursa'da yapılan toplantıda değerlendirilmiş ve 315 750 dekar alan süne yoğunluğu bakımından kritik bulunmuştur. Bu alanlarda, tekrar, enstitü konu uzmanlarının denetiminde, yumurta parazit sürveyi ve akabinde nimf sürveyi yapılmış ve bu

sürveyler sonucuna göre, paraziti emmenin yoğun olduğu alanlarda mücadele yapılmayarak, doğal dengenin korunması sağlanmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 59, Birleşim 121, s. 16-20).

Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, hastalıklı buğday tohumlarının TİGEM tarafından çiftçilere satılması ve Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından yapılan buğday alımlarında çiftçilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; burada, biraz önce konuşan arkadaşımın seviyesine düşerek konuşma yapmayacağımı takdir edersiniz. (ANAP sıralarından alkışlar) Hepinize sevgi ve saygılar sunarak sözlerime başlamak istiyorum. Tabii, her ne hal ise, gündem dışı konuşmalarda, arkadaşımız, bu kürsüye abone oldu ve Başkanlarımız da, hep aynı kişiye söz vermekte bir beis görmemeye başladılar. Bu hususun da altını çizerek sözlerime devam etmek istiyorum. Balıkesir, Çanakkale ve Trakya'nın bir bölümünde meydana gelen, tamamen aşırı yağışlardan kaynaklanan bir mantarî hastalık olan embriyo kararması dolayısıyla, burada bizleri eleştiren arkadaşlarımız yataklarında mışıl mışıl uyurken, bizler, gece yarılarında kadar uğraşarak, çiftçilerimizin durumunu nasıl düze çıkarırız endişesiyle kararnameleri hazırlamışız. Bu kararnameler Bakanlar Kurulundan geçip Sayın Cumhurbaşkanının imzasından çıktıktan sonra, 10 Temmuz 1998 tarihinde alımlara başlanmış; yüzde 10'a kadar embriyo kararması olan buğdaylar ekmeklik ve makarnalık buğday fiyatıyla, yüzde 10'un üzerinde embriyo kararması olan buğdaylar ise, barem uygulamak suretiyle, yemlik buğday fiyatıyla satın alınmaya ve ayrı bir yerde depo edilmeye başlanmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 129, s. 387-392).

Konya Milletvekili Hüseyin Arı'nın, Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğünün hububat alımlarına ve çiftçilerin içinde bulunduğu sıkıntılara ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; özellikle, bu konuşma imkânını bana verdiği için, değerli milletvekili arkadaşşıma teşekkür ediyorum. Sayın milletvekilinin burada ifade etmiş olduğu hususlara cevap vereceğim. Özellikle ve öncelikle, 55 inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin hububata düşük fiyat verdiğini belirttiler; bu, tamamen bir yanlış bilgilendirmeden kaynaklanıyor olsa gerek; çünkü, 54 üncü Hükümet döneminde hububata verilen fiyat, dünya piyasalarının 66 dolar üzerindeydi; 55 inci Hükümet döneminde - yani, bizim Hükümetimiz döneminde- hububata verilen fiyat ise -dolar bazında- dünya fiyatlarının 77 dolar üzerindedir. Bu ise, şunu göstermektedir: 55 inci Hükümet, 54 üncü Hükümetten 11 dolar daha fazla ürün fiyatı belirlemiştir; dolayısıyla, bu iddia, doğru bir iddia değildir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 129, s. 378-381).

Kastamonu Milletvekili Haluk Yıldız'ın, Kastamonu'da meydana gelen sel felaketi ve alınması gerekli önlemlere ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle Kastamonu Milletvekili Sayın Haluk Yıldız'a, bize bu konuşma imkânını verdiği için teşekkür ediyorum. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca hazırlanan ve 5 Nisan 1998 tarih ve 23308 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Tabii Afetten Zarar Gören Çiftçilerin Borçlarının Ertelenmesi Hakkında Karar ile 1998 yılında kuraklık, don, dolu, sel, taşkın, hastalık, zararlı ve herhangi bir tabii afet sebebiyle ekilişleri, ürünleri veya hayvan varlıkları en az yüzde 40 oranında zarar gören ve bu durumları 5254 sayılı veya 2090 sayılı Kanunlar çerçevesinde ihtiyaç veya hasar tespit komisyonlarınca belirlenen üreticilerin, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü ve tarım kredi kooperatiflerine olan 1998 vadeli ve 1999 yılma sarkan ziraî kredi borçları, vade tarihinden itibaren bir yıl, faizsiz olarak ertelenmiştir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 2, s. 21-22).

Ardahan Milletvekili Saffet Kaya'nın, sınır ticareti yoluyla yapılan mazot ithaline getirilen yasağa ve çiftçilerin Ziraat Bankasına olan kredi borçlarının ertelenmesine ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; tahmin ediyorum, Sayın Başkan da, bu vesileyle, gündem dışı konuşma hakkını kullanmış oldu. Burada, sizlere, öncelikle Ardahan İlini ifade edeceğim, sonra Çorum İliyle ilgili ve Türkiye genelinde bilgi arz edeceğim. Ardahan İlinden Bakanlığımıza intikal eden 15 Temmuz 1997 tarihli ve 2 nolu, 26 Ağustos 1997 tarihli ve 3 nolu komisyon kararlarıyla, tabii afetlerden yüzde 40 ve üzerinde zarar gören çiftçilere, 5254 sayılı Kanuna göre, 1998 yılında, yazlık ekilişler için 21 milyar 412 milyon Türk Liralık tohumluk kredisi karşılığında, 400 ton tokak 157/37 cinsi arpa tohumluğu, Gözli ve Çiçekdağı Tarım İşletme Müdürlüğünden tahsis edilmiştir. Ayrıca, bu çiftçilerin ziraî kredi borçları, mevcut kararnameler çerçevesinde, bir yıl süreyle, faizsiz olarak ertelenmiştir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 8, s. 555-557).

Ardahan Milletvekili İsmet Atalay'ın, çiftçilerin Ziraat Bankası ile tarım kredi kooperatiflerine olan borçlarının ertelenmesine ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; CHP Ardahan Milletvekili Sayın İsmet Atalay'ın, çiftçilerin Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile tarım kredi kooperatiflerine olan borçlarının ertelenmesi hakkındaki gündem dışı konuşmasına cevap vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum; hepimizi saygılarımla selamlıyorum. Üreticilerimizin yanında olmayı prensip edinen 55 inci Hükümet, 1997 yılında olduğu gibi, 1998 yılında da, tabii

afetlerden zarar gören çiftçilerin mağduriyetini gidermek için çalışmalarını yoğun olarak sürdürmüştür...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 13, s. 329-330).

Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç'ın, tarımda girdi maliyetleri ve çiftçi sorunlarına ve Sakarya Milletvekili Cevat Ayhan'ın, pancar çiftçisinin sökülme avanslarına ilişkin gündem dışı konuşmaları dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Çorum Milletvekili Sayın Mehmet Aykaç ile Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan Beyefendinin burada ifade ettikleri hususlara cevap vermek üzere söz almış bulunuyorum. Öncelikle, Cevat Ayhan Beyin pancarla ilgili ifade ettiği hususlarda, değerli Sanayi ve Ticaret Bakanımız Sayın Yalım Erez'in gönderdiği not üzerinden bilgi vermek istiyorum. 1988-1999 kampanya döneminde, üreticiden 16 milyon ton pancar satın alınarak, karşılığında 290 trilyon lira bedel ödemesi yapılacaktır. Bugüne kadar, üreticiye aynı ve nakdi avans olarak 58 trilyon lira ödenmiştir. Ton başına 1 milyon liradan toplam 16 trilyon lira tutarındaki üçüncü nakdi avans ödemelerine de başlanılmış olup, 1998'in Kasım ayı sonuna kadar bitirilecektir. Bu suretle, toplam pancar bedelinin 1998 Kasım ayı sonu itibarıyla yüzde 25'i ödenmiş olacaktır. Bugüne kadar üreticiden alınan pancarın miktarı ise, yüzde 90'a ulaşmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 20, s. 484-489).

Adalet Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Çevre Bakanlığı;1996 Malî Yılı Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çevreyle ilgili konuların 10 dakikada konuşulmasının zorluğunu takdir edersiniz. Bu konudaki, Bakanlığımızın ve Hükümetimizin görüşlerini bir kitapçık halinde bastırarak, Başkanlığımıza ve sayın milletvekili arkadaşlarımıza dağıtmış bulunuyoruz. Bakanlığımızın 1996 malî yılı bütçesinin görüşülmesi nedeniyle huzurlarınızda bulunuyorum; konuşmama başlamadan önce hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bilindiği gibi, çevre konusu, bizim, önem, öncelik ve duyarlılıkla ele aldığımız bir konudur. Nitekim, bu yaklaşım doğrultusunda, daha önce, Başbakanlığa bağlı müsteşarlık olarak teşkilatlandırılan kurum, 1991 yılında, -benim de üyesi bulunduğum- Sayın Mesut Yılmaz Başbakanlığındaki Anavatan Partisi Hükümeti tarafından bakanlık düzeyine yükseltilmiştir. Konuya verdiğimiz önemin gereği, Anavatan Partisi olarak, çevre konusundaki çalışmalarımıza muhalefet döneminde de devam ettik. Muhalefet döneminde, Pamukkale'de düzenlediğimiz "2000'e Beş Kala Türkiye'nin Hedefleri ve Yeniden Yapılanma" konulu siyaset belirleme ve geliştirme toplantısında, çevreyi, başlı başına bir konu olarak ele aldık ve irdeledik; bu çalışmaların sonucunu da bir kitap halinde yayımladık...”(TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 40, s. 827-829).

Ankara Milletvekili Ömer Ekinci'nin, ithal et ve hayvancılığın eleştirilmesi konusunda yapılan çalışmalara ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 54 üncü Hükümet döneminde Türk Silahlı Kuvvetlerinin ihtiyacına binaen yapılan ihaleler sonunda, ihaleyi kazanan firmalara teslim edilmekle zorunlu oldukları miktar ile dahilde işleme belgesi kapsamında, 8 Temmuz 1996 ve 1 Kasım 1996 tarihleri arasında toplam 8 335 ton et ithalatı için kontrol belgesi düzenlenmiştir. 1997 yılında ise, et ithalatı için kontrol belgesi düzenlenmemiştir. Bilindiği gibi, ülkemiz ekonomisinin tarım sektörü önemini korumaya devam etmektedir. Bakanlığımız, tarımsal üretimin artırılması, ürün kalitesinin yükseltilmesi ve çiftçimizin gelirinin yükseltilmesi için çalışmalar yapmaktadır. Söz konusu hedeflere varılması amacıyla, 1996 yılında 17 proje uygulanmış; bunun için, 1 trilyon 194 milyar 274 milyon Türk Lirası; 1997 yılı için 17 adet projeye 2 trilyon 207 milyar 965 milyon Türk Lirası yatırım öngörülmüştür. Bu projelerden 12 tanesi iç kaynaklı, 5 tanesi dış kaynaklıdır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 13, s. 147-148).

Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, Mardin ili çiftçilerinin sorunlarına ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mardin İlinin afet kapsamına alınmasıyla ilgili karar Bayındırlık ve İskân Bakanlığının görev alanına girmektedir. Tarımsal ürün söz konusu olduğunda, bu şekilde hilafet alanı uygulaması, maalesef bulunmamaktadır. Ülke genelinde, 1997 yılı başından bugüne kadar tabii afetler dolayısıyla ekilmiş ye ürünleri ve hayvan varlıkları en az yüzde 40 zarar gören, durumları il hasar tespit komisyonunca belirlenen çiftçilerin, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Tarım işletmeleri Genel Müdürlüğü ve Tarım Kredi Birliklerine olan 97 vadeli ziraat kredi borçları, vade tarihinden itibaren bir yıl süreyle faizsiz ertelenmiştir. Bil ahara çıkarılan yeni bir kararnameyle de, bütün mal varlığının yüzde 40'ı uygulamasından da vazgeçilmiş, zarar gören miktarın, bölümün yüzde 40'ı zarar görmesi halinde, yine bu krediler ertelenecektir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 13, s. 149).

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı ve Turizm Bakanlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1998 yılı bütçesi görüşmeleri münasebetiyle, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığının gerçekleştirdiği hizmetler ve çalışmalar hakkında sizlere özet bilgiler sunmak üzere, söz almış bulunuyorum. Sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen bütün vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, tarım kesimine hizmetlerinden dolayı, bugüne kadar Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı yapmış, Tarım ve Köy İşleri Komisyonlarında başkan ve üye olarak görev almış bütün arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Bakanlığımızın çiftçilerimize ve üreticilerimize yönelik hizmetlerinde bizi her zaman destekleyen ve cesaretlendiren 55 inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümetimin Başbakanı Sayın Mesut Yılmaz'a ve desteklerini esirgemeyen

değerli Başbakan Yardımcılarıma, bakan arkadaşlarıma ve milletvekili arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bildiğimi ayrıca ifade etmek isterim...

Efendim, bu söylenenler gerçek değil. Burada, kredi faizleri geçmiş hükümetlerin getirdiği ihmaller sonucunda bu döneme rast gelmiştir ve Ziraat Bankası Yönetim Kurulu tarafından yapılmıştır. Ancak, Hükümetimizin uygulayacağı ekonomik politikalar sonucunda, 1998 yılında enflasyonun yüzde 50'ye inmesiyle birlikte, bu kredi faizlerinde de buna paralel olarak bir indirim elbette ki yapılacaktır..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 40, Birleşim 33, s. 801-806; 813-817).

Ağrı Milletvekili Mehmet Sıddık Altay'ın, kalkınmada öncelikli yörelerdeki çiftçilere ek kredi verilip verilmeyeceğine ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; kooperatiflere kredi olarak kullandırılmak üzere, 1998 yılı yatırım programından, tarım sektöründen ortakların mülkiyetinde süt sığırcılığı, besi sığırcılığı, seracılık, arıcılık ve mantarcılık kooperatif projeleri için 2 trilyon 910 milyar Türk Lirası; imalat gıda sanayi sektöründen, mandıra, soğuk hava deposu, zeytin salamura ve süt işleme kooperatif projeleri için 30 milyar Türk Lirası; imalat dokuma, giyim sanayi sektöründen ise, el halıcılığı kooperatif projeleri için 5 milyar Türk Lirası olmak üzere, toplam 2 trilyon 945 milyar lira ödenek tahsis edilmiş olup, kooperatifler kanalıyla çiftçilere kredi olarak verilecektir. (1 Uygulanmakta olan dış kaynaklı projelerden 1997-1998 yılı içinde Ordu-Giresun Kırsal Kalkınma Projesi, Bingöl-Muş Kırsal Kalkınma Projesi, Yozgat Kırsal Kalkınma Projesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi Su Havzası Rehabilitasyon Projesinin uygulanmasına devam edilecektir. Bu projelerle, sulama, içme suyu gibi altyapı hizmetleri ve çiftçi eğitim faaliyetleri yürütülmektedir. Hayvancılığı geliştirme projesi kapsamında, 1997 yılı yatırım bütçesinden, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki 12 ile 1 200 adet anlı kovan dağıtılmakta olup, bütçe imkânları çerçevesinde 1998 yılında da dağıtımına devam edilecektir..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 53, s. 33-34).

Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç'ın, tarımsal kredi faiz oranlarının düşürülüp düşürülmeyeceğine ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; tarım kredi kooperatiflerince Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kullanılan kredilerin faiz oranları, adı geçen banka tarafından belirlenmekte olup, kooperatiflerince ortaklara kullanılan kredilere uygulanan faiz oranları da, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının belirlediği oranlara yüzde 2-3 gibi düşük sayılabilecek bir ilâveyle tarım kredi kooperatifi üyelerine yansıtılmaktadır. p Bilindiği gibi, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası şubelerince, tarım kredi kooperatiflerimizin cari hesaplarına, 8 Eylül 1997 tarihinden itibaren, kimyevî gübre ve hayvancılık kredilerine yüzde 59, kimyevî gübre dahil diğer tüm kredilere ise yüzde 70 faiz uygulanmaya başlanmıştır. Kooperatiflerimiz de, bunların üzerine yüzde 2-3 puan ilave faiz uygulamak zorunluluğundadır. Netice itibarıyla, bu ilave edilen miktarlar, yine bizatihi kooperatifin bünyesinde kaldığı için, kooperatifin ortağı olan üyelerin de istifadesine sunulmaktadır; yani,

üyeler, bir nevi, kendi kuruluşlarını destekleme durumunda olmaktadırlar...”
(TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 56, s. 284).

Sinop Milletvekili Kadir Bozkurt'un, Sinop ilinde çeltik destekleme alımlarında yaşanan sorunlara ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; önerge sahibi Sayın Kadir Bozkurt'un sorusunu cevaplandırıyorum. Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü'nün Samsun Bölge Müdürlüğüne bağlı faaliyet gösteren Durağan ve Boyabat işyerlerinin çeltik alım ekipleri olup, 1995 yılında Durağan ekip şeflerince 2 156 ton, Boyabat ekip şeflerince 2 458 ton; 1996 yılında ise Durağan ekip şeflerince 532 ton, Boyabat ekip şeflerince 647 ton çeltik alımı yapılmıştır. 1997 alım döneminde ise, 30.12.1997 tarihi itibarıyla Boyabat işyerince 1 840 ton çeltik alınmış olup, üreticilere 145 milyar Türk Lirası ödenmiştir. Durağan işyerince ise, 27.12.1997 tarihi itibarıyla 2 023 ton çeltik alımı yapılmış olup, üreticilere 177,5 milyar ödeme yapılmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 59, s. 131).

Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın şahsına satışması nedeniyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, biraz önce burada vergi kanunu tasarısıyla ilgili olarak konuşma yaparken, tarım konusundaki meseleyi de gündeme getiren arkadaşımız, yaptığı konuşmada, tamamen hilafı hakikat konuşmuştur. Bir kere, önce şunu belirtmek lazımdır: Türkiye'nin bütün bölgelerinde hububat alımı 24 saat üzerinden, haftada 7 gün, kapanmaya hiç mahal verilmeden devam etmektedir. Alım miktarı... Bugüne kadar -şu an itibarıyla- alınan hububat miktarı 1 252 776 tondur ve ödenen para 28 671 149 325 000 liradır. Yarın -ödeme günü salıdır- ödenecek miktar da 28 848 247 675 000 liradır. Dolayısıyla, yarın itibarıyla Türk çiftçisinin cebine 57 trilyon, sıcak, trink para girmiş olacaktır; bu bir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 116, s. 589-591; 606).

Gaziantep Milletvekili Muştala Rüştü Taşar'ın, Başbakan Necmettin Erbakan' ın şahsına satışması nedeniyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, öncelikle, Yüce Meclisi ve zatı âlinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başbakan, Sayın Mesut Yılmaz'ın "beytülmalı uzanan eli keserim" dediğini; ama, Çevre Bakanının, giderayak, ANAP'lı belediyelere 2 trilyon lira gönderdiğini ve Refahlı belediyelere de, şu kadar miktar gönderdiğini, bu kürsüden ifade ettiler. Öncelikle, şunun bilinmesi için ifade ediyorum ki, Çevre Bakanlığı Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan, vidanjör, çöp kamyonu ve ifaiye araçlarının alınabilmesini teminen gönderilen bu paraların, gönderilebilmesinin usulleri vardır. Bu usule göre, öncelikle, ilgili belediye, belediye meclisi kararı alacaktır. Belediye meclisi...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 8, Birleşim 72, s. 105-108).

2.1.4.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın, Avrupa Birliğince Türkiye'ye yönelik olarak su ürünleri ithalinin yasaklanmasına İlişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; özellikle bu açıklama fırsatını verdiği için milletvekili arkadaşşıma teşekkür ediyorum. Avrupa Birliği Veterinerler Komitesi tarafından, ülkemiz menşeli veya ülkemiz çıkışlı taze su ürünleri ve çift kabuklu yumuşakçaların bütün ürün çeşitleri için ithalat yasağı konulduğu ifade edilmektedir. Söz konusu karar, esasen, resmen bize ulaşmış değildir. Karar bize ulaştığında gerekli düzetmeleri ve kararda öngörülen eksiklikleri kısa sürede gidereceğimiz tabiidir. 11 aydır Tarım Bakanlığı görevindeyim ve bu süre içerisinde bütün imkânlarımızla bu konuyla ilgilenmekteyiz. Bütün firmalardan eksikliklerini gidermelerini istedik. Avrupa Birliği Komisyonunun böylesi bir karar almasını beklemeden, insan sağlığına verdiğimiz önemin bir değeri olarak gerekenleri yaptık ve yapmaya devam ediyoruz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 53, Birleşim 96, s. 225-227).

Trabzon Milletvekili Yusuf Bahadır'ın, Trabzon iline Tarım ve Köy işleri Bakanlığı tarafından bir ziraî karantina müdürlüğü kurulmasına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; ülkemiz ihracatına daha verimli hizmet vermek ve ülkemiz ihracatını artırmak amacıyla, Trabzon İline Tarım ve Köy işleri Bakanlığı tarafından ziraî karantina müdürlüğü kurulması hakkında gündem dışı konuşan Trabzon Milletvekilimiz Sayın Yusuf Bahadır'ı dinledim ve ona cevap vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Öteden beri, İran'a yapılan ithalat ve ihracatta çok önemli yer tutan Trabzon İli, kara ve deniz ulaşımı yönünden en önemli ithalat ve ihracat limanlarımızdandır. Özellikle, Sarp Sınır Kapısının açılması ve bu kapının Türk cumhuriyetlerine yapılan ihracatlar da, karayolu taşımacılığında önemli hale gelmesi, bölgede, dolayısıyla, Trabzon'da, tarım ürünleri ticaretindeki faaliyetlerin artmasına neden olmuştur. Trabzon Limanının eskiden beri devanı edegelen önemi, bu öneminin Sarp Sınır Kapısının açılmasıyla daha da artması, tarım ürünleri ticaretindeki kontrol ve denetiminin artmasına neden olmuştur...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 16, s. 146).

Antalya Milletvekili Hayri Doğan ve 58 arkadaşının Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Yönetim ve Denetim Kurulu üyelerini yasalara aykırı olarak görevden aldığı, yerlerine partizanca atamalar yaparak görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240. maddesine uyduğu iddiasıyla Tarım ve Köy işleri

Bakan Mustafa Rüşti Taşar hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım ve ekranları başında bizleri izleyen değerli vatandaşlarım; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum. Öncelikle, hakkımda Meclis soruşturması açılması için önerge veren arkadaşlarıma, gerçekleri kamuoyuna anlatabilme imkânı verdikleri için teşekkür ediyorum. Göreve başladığımda önüme,,24 Haziran 1997 tarihinde yapılan, Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Kuruluyula ilgili bir dosya geldi. 1581 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri Kanununun 8 inci maddesine göre, genel kurul tutanaklarının 30 gün içerisinde Tarım ve Köy işleri Bakanı tarafından incelenmesi, tasdik veya redde ait kararın Merkez Birliğine bildirilmesi gerekmektedir. Yani, Bakanlık, genel kurulu onaylamazsa, genel kurul yapılmamış sayılır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 37, Birleşim 18, s. 39-42).

Mera Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy işleri Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi ve ekranları başlarında bizleri izleyen değerli vatandaşlarımızı sevgi ve saygıyla selamlayarak sözlerime başlamak istiyorum. Milyonlarca çiftimizin yıllardır beklediği Mera Kanun Tasarısının Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülecek olması nedeniyle, kanun tasarısı üzerinde açıklamalar yapmak ve Yüce Meclise bilgi vermek üzere söz almış bulunuyorum. Bilindiği gibi, mera ve yaylakların kullanımının düzenlenmesi ve bu alanların korunarak çiftçilerimizin istifadesine sunulması yolunda ilk çalışmalar 1962 yılında başlamış ve ilk yasal düzenleme girişimi 1965 yılında olmuştur ve bu tasarı, maalesef, kanunlaşmamıştır. Ancak, 1962'de bu çalışmaları başlatan dönemin Tarım Bakanına ve o dönemin bürokratlarına ve özellikle, Profesör Doktor Ömer Bakır'a, Profesör Doktor Fahrettin Tosun'a ve merhum Profesör Doktor Sadık Gençkan'a bu konudaki çalışmalarından dolayı şükranlarımı arz etmek istiyorum...”

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bugün çok mutlu bir günümüzdeyiz; çünkü, 20 inci Dönem Milletvekilleri olarak çiftçinin 37 yıllık rüyasını gerçekleştirdik. Mera Kanununu, bütün partilerin katılımıyla ye süratle bu Meclisten çıkarmış olmanın gururunu taşıyoruz. Onun için, bendeniz Tarım ve Köy işleri Bakanı olarak, bütün değerli milletvekili arkadaşlarıma sevgi ve saygılarımı sunuyorum, Türk çiftçisi adına sizleri kutluyorum. Bu Mera Kanununu çıkarmakla, mera alanlarından yararlanılmasını, meraların bugünkü durumundan kurtarılmasını ve yurdumuzda mevcut bulunan hayvan varlığının 1/3'ünü besleyecek meraların düzenli bir hale gelmesini sağlayacak bir kanunu çıkarmış olduk...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 57, s. 159-160; Cilt 46, Birleşim 59, s. 159-160).

Mera Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Tarım Orman ve Köy işleri ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Önergenin ikinci bölümündeki "petrol ve maden arama faaliyetleri için ihtiyaç duyulan yerlerde, ruhsat sahibinin Bakanlığa başvurusu üzerine, kullanım hakkı, sahibinin izniyle, arama süresiyle sınırlı olarak tahsis amacının değiştirilmesine gerek kalmadan arama faaliyetleri yapılabilir" hükmü, İslam hukukuna da Osmanlı hukukuna da bugünkü mevcut mer'i kanunlara da aykırıdır. • İkincisi, linç maddede -var olan hükmü okuyorum- "Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının talebi üzerine; 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre, maden ve petrol arama ile arama sonunda verimliliği kesinlikle saptanan" ifadesi kelimesi vardır. Daha önce, ilk gelen metinde "verimliliği aramadan önce saptanan" hükmü vardı. Plan ve Bütçe Komisyonunda, arkadaşlarımızın haklı itirazı üzerine, bu, değiştirilmiştir ve önce, arama izni verilecektir; ondan sonra, verimliliği belirlendikten sonra da diğer işlemler yapılacaktır. Bunun için de, Bakanlığımıza müracaat halinde, bir hafta süre yeterlidir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 113, s. 239).

Tarım ve Köy işleri Bakanı Mustafa Rüştü Taşar'ın, TBMM Başkanvekili Kamer Genç'in şahsına satışması nedeniyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Sayın Meclis Başkanvekilinin burada yaptığı konuşmada, burada bulunmayan bir kişi hakkında, kendisinin de Meclis Başkanlık Divanında bulunuyor olmasına rağmen, gününde bir işlem yapmayıp da bugün burada konuşmasını kınadığını belirtmek istiyorum. Eğer, o gün bir şey yapılmışsa ve yanlış yapılmışsa, biz, o yanlışın peşinde değiliz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 40, Birleşim 29, s. 75-76).

Tarım ve Köy işleri Bakanı Mustafa Rüştü Taşar'ın, Balıkesir Milletvekili İlyas Yılmazyıldız'ın şahsına satışması nedeniyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; değerli milletvekili arkadaşımız, elbette ki, kendi mahallî siyasetini yapacak, ona diycek bir şeyim yok; ancak, gerçekleri saptırarak buradan meseleleri izah etmeye çalışması fevkalade yanlıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi, 24 saat, haftada 7 gün kesintisiz olarak mal almaya devam etmektedir...”

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, biraz önce burada vergi kanunu tasarısıyla ilgili olarak konuşma yaparken, tarım konusundaki meseleyi de gündeme getiren arkadaşımız, yaptığı konuşmada, tamamen hilafı hakikat konuşmuştur...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 113, s. 238-240; Birleşim 116, s. 589-592).

2.1.4.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu'nun, toplumda ve üniversitelerde artan şiddet uygulamalarına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; İstanbul Milletvekili Sayın Algan Hacaloğlu'nun, toplumda ve üniversitelerde artan şiddet uygulamaları hakkında yapmış olduğu gündem dışı konuşmaya cevap vermek üzere, söz almış bulunuyorum; öncelikle, Yüce Meclisin değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum. -Sayın milletvekilleri, bilindiği gibi, ülkemiz, uzun yıllardır, çeşitli mihrakların yarattığı bir terör baskısı altında bulunmaktadır. Bu terör olaylarını tahlil ettiğimiz zaman, arkasında, ülkemizin, içinde bulunduğu bölgede, demokrasiyi, ekonomik kalkınmayı ve istikrar bir arada götürmeyi başaran yegâne ülke olmasından dolayı, sahip olduğu gücü kırmak isteyen odakların bulunduğu görülmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 85, s. 17-18).

Sakarya Milletvekili Ertuğrul Eryılmaz ve Denizli Milletvekili Mustafa Kemal Aykurt'un, Sakarya ve Denizli illerinde meydana gelen sel Felaketine ilişkin gündem dışı konuşmaları dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; bilindiği üzere, Batı Karadeniz ve Ege Bölgesi ağırlıklı olmak üzere, yurdumuzun pek çok bölgesinde meydana gelen, can ve mal kaybına yol açtığı gibi, çiftçimizin hayvan varlığı ve ekili alanlarına da büyük zarar veren son tabii afetler karşısında, Bakanlık olarak aldığımız tedbirler ve çiftçilerimize getirdiğimiz kolaylıklar hakkında bilgi vermek üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Mevsim normallerinin üzerindeki yağışlar sonucu meydana gelen tabii afetlere, Hükümetimizce, cumhuriyet tarihinde ilk defa, anında ve devletin bütün kurumlarını kapsar şekilde, koordineli bir vaziyette müdahale edilmiştir. Aralarında Bakanlığımın da bulunduğu bütün bakanlık ve devlet kurumlarında kriz masaları oluşturulmuş, oluşturulan kriz masalarının, çekirdek kadroyla, bundan sonra da çalışmalarını devam ettirmesi kararlaştırılmıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 98, s. 17-19).

Ankara Milletvekili Gökhan Çapoğlu'nun, RTÜK'e ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Gökhan Çapoğlu'nun gündem dışı konuşmasına cevap vermek üzere söz aldım; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Bu Meclise bir iki hafta önce bir yasa tasarısı geldi. Bu tasarıyla ekran kapatmaya son veriliyor, RTÜK'e, sadece ekran karartma değil, suçun neyine, eyleminin ağırlığına göre ceza verme yetkisi getiriliyordu. Ne yazık ki, bu tasarı muhalefetin oybirliğiyle reddedildi...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 13, s. 324).

Gaziantep Milletvekili Mehmet Bedri İncetahtacı'nın antepfistiğinde kanserojen madde bulunduğu spekülasyonlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; gerçekten fıstık konusu önemli bir konu.(FP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Antepfistiği, daha önce değerli milletvekili arkadaşımın ifade ettiği gibi, Japonya'da, "İran antepfistiği" tabir edilerek ve İran fıstığında bulunan aflotolcsin dolayısıyla, aynı muameleye tabi tutulup ihracı engellenmek istenmektedir. Bu konuda, Gaziantep'teki ilgili kuruluşlarımız, Gaziantep milletvekillerine yazdıkları mektuptan bize de gönderdiler, böyle bir sıkıntı olduğunu belirttiler. Biz, Tarım Bakanlığı olarak, bu konuda, ilgili kuruluşların ve ülkelerin uyarılması açısından, antepfistiği ile İran fıstığının kesinlikle birbirine benzemediğini, hatta, ne tat bakımından ne kalori bakımından ne nefaset bakımından ne şekil bakımından birbirine benzediğini ifade ettik. İran fıstığı daha şişmandır, daha tatlımsı bir tadı vardır; fakat, antepfistiği, en verimli, en güzel, en vitaminli ürünlerden bir tanesidir, bunun ikisinin birbirine karıştırılmaması gerektiğini ifade ettik ve bu durumda, ayrıca, İran fıstığının, kaçak yollardan veya sınır ticareti yoluyla Gaziantep'e girerek, Gaziantep'ten tekrar ihraç edilmek suretiyle "antepfistiği" damgasını yemesine mani olmak için de, Gümrük Müsteşarlığı başta olmak üzere, Jandarma Genel Komutanlığı, İçişleri Bakanlığı gibi kuruluşlarımıza, kaçak girdiği duyumunu aldığımız bu İran fıstığının, hastalıklı fıstığın ülkemize girmesine mani olacak tedbirlerin alınmasını daha önceki tarihlerde yazılı olarak bildirdik ve sınır ticaretinde de, hastalıklı olan bu fıstıkların, sınır ticareti yoluyla yurda getirilmemesi için gerekli girişimlerin başlatılmasını söyledik...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 68, Birleşim 37, s. 311).

Karaman Milletvekili Fikret Ünlü'nün, Karaman çevresinde meydana gelen dolu afetinden zarar görenlere yardım yapılıp yapılmayacağına ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Karaman çevresinde meydana gelen dolu afetinden zarar görenlere yardım yapılıp yapılmayacağı hususunda Karaman Milletvekili Sayın Fikret Ünlü'nün sorusunu cevaplamak üzere huzurlarınızda bulunuyorum ve sizleri saygıyla selamlıyorum. Bildiğiniz gibi, 55 inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, Hükümetin güvenoyu almasından hemen sonra, doğal afetlerden zarar görmüş olan çiftçilerimizin zarar ve ziyanlarının karşılanması hususunda bir kararname çıkarmış. Bu kararnameye göre, 1 Ocak 1997 tarihinden 31 Aralık 1997 tarihine kadar olmuş ve -inşallah olmaz ama-olabilecek doğal afetlerle ilgili, çiftçilerimizin ve üreticilerimizin mağdur olmalarını önlemek açısından, ziraî kredi borçlarını bir yıl süreyle -vade tarihinden itibaren- faizsiz olarak erteleme kararı almıştır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 13, s. 142).

Ordu Milletvekili Şükrü Yürür ve 5 Arkadaşının, Erbaş ve Er Ailelerinin Ücretsiz Tedavisi Hakkında Kanun Teklifi ve Millî Savunma Komisyonu Raporu ve İçtüzüğü'nün 37. Maddesine Göre Doğrudan Gündeme Alınma Önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Efendim, katılmıyoruz; çünkü, bu önergedeki "bedellerinin tamamı, 211 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu hükümlerine paralel olarak devletçe karşılanır" sözü dahi fazladır; çünkü, 1 inci maddede askerî hastaneler kabul edilmemiştir. O nedenle, böyle bir hükmün getirilmesi de hukukî yönden aykırı olacaktır. Dolayısıyla, bu önergeye katılmıyoruz.

Efendim, Komisyon metnine itibar etmişler. Burada görüşülen metin içerisinde, erbaş ve erlerin karıları, erbaş ve erlerin yardım etmediği takdirde zarurete düşecek ana ve babaları, erbaş ve erlerin çocukları zaten var. Onun için, böyle bir önergeye lüzum olmadığı kanaatindeyim.

Sayın Başkanım, kabul ediyorum; yalnız, bir başka şeyi de ben ilave etmek istiyorum müsaade edersiniz. 6'ncı maddede "Bu Kanunun uygulanmasına ait usul ve esaslar Millî Savunma, Maliye ve Sağlık Bakanlıklarınca ortaklaşa hazırlanacak bir yönetmelikle gösteriliyor" deniliyor. Buraya İçişleri Bakanlığının da ilave edilmesi gerekiyor; çünkü, Jandarma Genel Komutanlığı var. Uygun görülürse, İçişleri Bakanlığının da ilavesini arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, değerli milletvekillerimizin oylarıyla, Erbaş ve Er Ailelerinin Ücretsiz Tedavisi Hakkında Kanun Teklifi kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. Bu Kanun, görev başında olan er ve erbaşların, eşi, çocukları, ana ve babalarının tedavi ve ilaçlarıyla ilgili hükümleri içermektedir. Böylesine sosyal bir hadise, aynı zamanda, vatan hizmeti yapan kardeşlerimizin görev başında moral güçlerini yüksek tutarak, gözleri arkada kalmadan görevlerini ifa etmelerini sağlayacaktır. Bu kanun teklifini veren Ordu Milletvekilimiz Şükrü Yürür'e, Çanakkale Milletvekilimiz Mustafa Cumhur Ersümer'e, Amasya Milletvekilimiz Aslan Ali Hatipoğlu'na, Ankara Milletvekilimiz Nejat Arseven'e, Muğla Milletvekilimiz Lale Aytaman'a, Nevşehir Milletvekilimiz Abdulkadir Baş'a ve Komisyonunda görüşüldüğü sırada hazır bulunan Komisyon üyelerimize ve bugün burada bunun kanunlaşmasını sağlayan bütün partilere ve milletvekillerine huzurlarınızda teşekkür ediyorum; değerli Başkanımıza da, bu ferasetli yönetiminden dolayı saygılarımı sunuyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 56, s. 313-314; 317; 319; 322).

Mustafa Rüşü Yaşar'ın üç grupta da konuşması bulunmaktadır. Tarım politikalarına ilişkin konuşmaları olmuş ve tarım sektöründe iyileştirmeler için önerilerde bulunmuştur. Çiftçiler, ziraî krediler, tarım ve tarımdaki fiyatlama gibi konular milletvekilinin odağındadır. Dönemde henüz dikkat çekmemiş olan sürdürülebilir tarım hakkında konuşması önemlidir. Döneme bakıldığında tarımsal ürünlerin pazarlamasında bir darboğazda bulunduğu görülmektedir. Yaşar, bu konuya eğilmiş ve hemen tüm konuşmalarını bu konu kapsamında

yapmıştır. Kanuni düzenlemelere ilişkin konuşmaları da aynı çerçevededir. Sosyal alana ilişkin konuşmaları ise üniversiteler, gençlik ve şiddet ile doğal afetlere ilişkindir.

2.1.5. Ünal Yaşar

2.1.5.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Adalet Bakanlığı, Yargıtay Başkanlığı, Çevre Bakanlığı, 1996 Malî Yılı Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre Bakanlığının 1996 malî yılı bütçesine ilişkin görüşlerimizi arz etmeden önce, hepinizi saygılarımla selamlarım. 21 inci Yüzyıla yaklaştığımız bu dönemde, dünyanın gelişmiş toplumlari "21 inci Yüzyılda ne yapacağız" sorusuyla ilgileniyorlar, 21 inci Yüzyıldaki yaşam için başlatılan hazırlıkları ara vermeksizin sürdürüyorlar. 21 inci Yüzyıla ilişkin olarak ülkemize bakarsak, 2000 yılında, yaklaşık 70 milyon nüfusu, kişi başına 3 500 dolar düzeyinde millî geliri, kişi başına 2 bin kilovatsaat elektrik enerjisi tüketimi olan bir Türkiye görüyoruz; ihtiyaçları artmış, bu ihtiyaçlarının yiyeceklerle ilgili bölümünü ithal etmek zorunda olan bir Türkiye ile karşılaşıyoruz; artan ithal ihtiyaçlarını karşılamak için, giderek daha fazla ihracat yapmak zorunda olan bir Türkiye görüyoruz. 2000 yılındaki Türkiye, eğer, 70 milyona ulaşacak nüfusunu, bu toplum içinde mutlu olarak yaşatmak istiyorsa, mevcut sorunlarına, daha da ağırlaşmadan, çözüm bulmak zorundadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 40, s. 818-821).

Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitelerinin sorunlarına ilişkin yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, Yüce Meclisi ve siz değerli arkadaşlarımı saygılarımla selamlıyorum. Bugün, bu kürsüden, Türk ekonomisinin temel taşları olan küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerini, on binlerce esnaf ve sanatkârımızı, girişimcimizi yakından ilgilendiren ve etkileyen çok önemli bazı problemleri kıymetli bilgilerinize sunmak istiyorum. Değerli arkadaşlarım, girişimci insan potansiyelinin en yoğun olduğu küçük ve orta ölçekli sanayinin büyük sanayiyle entegresinde küçük sanayicinin desteklenmesi, bu konuda alınacak tedbirlerin ilk basamağı olmalıdır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 67, s. 412-413).

2.1.5.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Yargıda hazırlık sürecindeki aksamalara ilişkin yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Meclisi ve değerli arkadaşlarımı saygılarımla selamlıyorum. Ben de, sel felaketinde canlarını kaybedenlere rahmet, yakınlarına, milletimize başsağlığı dileklerini sunuyorum. Değerli milletvekilleri, Avrupa'nın geçmişte kültür merkezi olan, valsler şehri, atalarımızın Batı hayali Viyana ve bir köşesinde, hem millî hem gençlik olduğunu zanneden aydınlanamamış insanlarımız ve onlara konuşma yapan, etrafa, ülkesine, halkına akıl almaz hakaretler, küfürler savuran; ağızdan çıkan kulağı duymayan; kendi ifadesiyle, hayat kadınlarının, bacıları olduğunu söylerken, başkalarının nikâhlı kadınlarına, şahıslarına, milletvekillerine ağza alınmayacak çirkin, yakışsız sözler söyleyen, İslamiyetin yüce ahlak felsefesini kavrayamamış Bay Şevki gibilerin varlığı, Türkiye'de yok olması gereken cehaletin, Türk siyasetine yakışmayan bir hediyesidir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 133, s. 449-451).

Niğde Milletvekili Doğan Baran ve 54 arkadaşının, turizme açılan kamu arazilerinin tahsisinde usulsüzlük ve partizanlık yapmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240. maddesine uyduğu iddiasıyla Turizm Bakanı İbrahim Gürdal hakkında Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Niğde Milletvekili Doğan Baran ve 54 arkadaşının, turizme açılan kamu arazilerinin tahsisinde usulsüzlük ve partizanlık yapmak suretiyle görevini kötüye kullandığı ve bu eyleminin Türk Ceza Kanununun 240 inci maddesine uyduğu iddiasıyla, Turizm Bakanı İbrahim Gürdal hakkında Anayasanın 100 üncü ve İçtüzüğü'nün 107 nci maddeleri uyarınca bir Meclis soruşturması açılmasına ilişkin önergesi üzerinde, şahsım adına söz almış bulunuyorum. Öncelikle, Adana ve civar illerimizde meydana gelen deprem felaketinden dolayı hepimiz derinden üzgünüz ve hayatını kaybedenlere Yüce Allah'tan rahmet, yakınlarına sabırlar, yaralılarımıza acil şifalar ve ulusumuza da geçmiş olsun dileklerini sunuyorum. Sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; Meclis soruşturması, yürütmenin denetlenmesine imkân sağlamak üzere, Anayasamız ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün tanıdığı bir haktır. Aziz milletimizin vekilleri olarak bu hakkı kullanırken, hepimiz, ciddiyetle, tutarlılıkla, dayanakla ve adaletle hareket etmek zorundayız...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 112, s. 60-62).

Ünal Yaşar'ın konuşmalarına bakıldığında sosyal ve kültürel alanda konuşmasının olmadığı görülmektedir. Mali ve ekonomik alan ile siyasi, hukuki ve askeri alanlara eşit düzeyde yoğunlaşmıştır. Yargıda hazırlık sürecinde meydana gelen aksamaları eleştirmiştir.

2.1.6. Mehmet Batallı

TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi tarandığında Batallı'nın herhangi bir konuşmasının bulunmadığı görülmektedir. Yalnızca 2 adet üyelerle ilgili işler faaliyeti bulunmaktadır.

2.1.7. Ali İlksoy

2.1.7.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı, Sayıştay Başkanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı; 1996 Malî Yılı Bütçeleri münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; demokratik yaşamımızda önemli katkıları olan, laik cumhuriyetimizin güvencesi olarak değerlendirdiğimiz Anayasa Mahkemesi ile Sayıştayımızın bütçeleri üzerinde Demokratik Sol Partinin görüşlerini anlatmak üzere huzurlarınızdayım. Yüce Heyete ve televizyonları başında bizi izleyen yurttaşlarımıza saygılarımı sunuyorum. Sayın milletvekilleri, Sayıştay, geçmişi 1860'lı yıllara dayanan köklü bir kuruluşumuzdur; 1876 Anayasasında, anayasal bir organ olarak yer almıştır. Yine, o tarihten bugüne kadar yapılan bütün anayasalarda, anayasal bir organ olarak yerini almış niteliktedir. 1982 Anayasasında da, bu niteliğini muhafaza etmektedir. Uzun geçmişe karşın, Sayıştayımızın, gelişmiş ülkelerdeki örnekleri kadar etkin bir denetim yapamaması ise, düşündürücüdür...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 39, s. 593-595).

1998 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı, 1996 Malî Yılı Genel Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1996 Malî Yılı Kesinhesap Kanunu Tasarısı, Katma Bütçeli İdareler 1998 Malî Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı ile 1996 Malî Yılı Katma Bütçeye Dahil Kuruluşların Kesinhesaplarına Ait Genel Uygunluk Bildiriminin Sunulduğuna İlişkin Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi ile 1996 Malî Yılı Katma Bütçeli İdareler Kesin hesap Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, televizyonları başında bizi izleyen değerli yurttaşlarım; 1998 malî yılı bütçesi üzerinde Demokratik Sol Partinin görüşlerini izah etmek üzere karşınızdayım. Hepinizi, şahsım ve Partim adına saygıyla selamlıyorum. 55 inci Cumhuriyet Hükümetinin hazırlamış olduğu 1998 yılı bütçesinin en önemli özelliği, ekonomiyi düzlüğe çıkarmayı amaçlayan bir istikrar programını içermiş olmasıdır. Hatırlanacağı üzere, Refahyol Hükümeti

tarafından hazırlanan 1997 bütçesi ise, kaynak yaratan değil, kaynak kurutan bir bütçe olmuştur. Günü kurtarmak uğruna, ülkenin bir yılı, âdeta heba edilmiştir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 39, Birleşim 28, s. 95-101).

2.1.7.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Konya Milletvekili Mustafa Ünalı ve 18 arkadaşının, hudutlarımızın güvenliği konusunda alınan ve alınması gereken tedbirleri araştırmak amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın milletvekilleri; bağımsızlığımızın ve ülke bütünlüğümüzün korunması açısından hudutlarımızın güvenliğinin sağlanması amacıyla Anayasanın 98, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını içeren önerge nedeniyle söz almış bulunuyorum. Demokratik Sol Parti Grubu adına ve şahsım adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, ülkemiz, üç tarafı denizlerle çevrili, 6 bin kilometre deniz sınırı, 2 753 kilometre kara sınırı olan ve Asya ile Avrupa arasında köprü konumunda olması nedeniyle stratejik önemi haiz bir ülkedir, Suriye’yle 877 kilometre, Irak’la 331 kilometre, İran’la 454 kilometre, Sovyetler Birliği’yle 610 kilometre, Bulgaristan’la 269 kilometre, Yunanistan’la 212 kilometre kara sınırımız mevcuttur...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 2, Birleşim 26, s. 337-339).

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ve Bu Kanunlarda Değişiklik Yapan 18.11 1992 Tarih ve 3842 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usullerine Dair Kanun ve Bu Kanunlarda Değişiklik Yapan 18.11.1992Tarih ve 3842 Sayılı Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı üzerinde kişisel görüşlerimi bildirmek üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. ' • '. Hükümet tarafından hazırlanan yasa tasarısının genel gerekçesinde, Batılı ülkeler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosunun gözaltı süresine ilişkin olarak gösterdiği hassasiyetten bahisle bu düzenlemelerin yapıldığından söz edilmektedir. Oysa bizim amacımızın, Batıların, Avrupalıların istemine göre değil, Türk insanının buna layık olduğundan bahisle bu düzenlemelerin yapılması gerekli olduğuydu ve o.zaman bir anlam ifade eder diye düşünüyorum...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 19, Birleşim 50, s. 481-484).

Konya Milletvekili Mustafa Ünalı ve 18 arkadaşının, hudutlarımızın güvenliği konusunda alınan ve alınması gereken tedbirleri araştırmak amacıyla Meclis

araştırması açılmasına ilişkin önergesi ve (10/7) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Konya Milletvekili Sayın Mustafa Ünal ve arkadaşları tarafından verilen, hudut güvenliğinin araştırılmasına ilişkin önerge Yüce Meclisçe kabul görmüş ve kurulan komisyon Yüce Meclise raporunu takdim etmiştir. İşbu rapor üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini açıklamak üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyon, hudut güvenliği konusunda yaptığı çalışmalara, öncelikle, askerî ve sivil kuruluşlardan bilgi istemekle başlamış; bil hara, Kilis, Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır, Şırnak, Van ve Edirne İlleri ile bu illerin Martavan, Akçakale, Habur, Kapıköy, Kapıkule, Pazarkale, İpsala Kapılarında ve sınır bölgelerinde incelemelerde bulunulmuş, yetkililerden gerekli bilgiler alınmıştır. Hudut güvenliğini sağlamakla görevli güvenlik güçlerimizin erinden en yüksek rütbeli subayına kadar herkesle görüşme imkânı bulunmuştur. Gördüğümüz tablo sevindiricidir; bütün güvenlik mensuplarının yüksek bir moralle görev yaptıklarını mahallinde müşahede ettik...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 66, s. 347-352).

Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 49 arkadaşının, Refah Partisinin Süleyman Mercüme ile bağlantılarının ve maddî ilişkilerinin araştırılarak iddia edilen hukuk dışı malî kaynaklarının tespiti amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi ve (10/63) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aydın Milletvekili Ali Rıza Gönül ve 49 arkadaşının, Refah Partisi ile Süleyman Mercüme arasındaki maddî bağlantıların, maddî ilişkilerin ortaya çıkarılması üzerine verilen önerge kabul görmüştü ve şimdi, bu kabul üzerine kurulan Komisyonun hazırladığı rapor üzerinde, Demokratik Sol Partinin görüşlerini aktarmak üzere huzurlarınızdayım; hepinize, Grubum ve şahsım adına saygılar sunuyorum. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; araştırma konusunu içeren olaylar, Bosna-Hersek için toplanan paralar, Avrupa Millî Görüş Teşkilatınca toplanan paralar, Refah Partili Sultanbeyli Belediyesinde pazarlanan arsalar nedeniyle elde edilen paralar, İslama Çağrı Cemiyeti tarafından gönderilen 500 bin dolarlık çek ve Hazinece Refah Partisine yapılan 65 milyar liralık yardım parasının nasıl kullanıldığı ve bu paraların akabetinin incelenmesine ilişkindir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 23, Birleşim 72, s. 343-348; 365).

Batman, Bitlis ve Bingöl illerinde devam eden olağanüstü halin, 6.10.1997 günü saat 17.00'den geçerli olmak üzere kaldırılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümetimizin, olağanüstü hal kapsamında bulunan Batman, Bitlis ve Bingöl illerinde olağanüstü halin kaldırılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi üzerine Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini bildirmek üzere Huzurlarınızdayım. Şahsım ve Demokratik Sol Parti Grubu adına, sizleri saygıyla selamlıyorum. Ayrıca, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yeni yasama döneminin, ulusumuza hayırlı olmasını diliyorum. Sayın milletvekilleri, hepinizin bildiği üzere, Anayasamızın 120 nci maddesine göre, olağanüstü hal uygulaması, olağanüstü güvenlik sorunlarına sınırlandırılmış bir zaman dilimi içerisinde acil çözümler üretmeyi öngören ve geçici özellik taşıyan bir yönetim şeklidir. Bu yönetim şeklinin dayanağı, biraz önce belirttiğim gibi, Anayasamızdır. Buna bağlı olarak, on yılı aşkın bir süreden bu yana, ülkemizin Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde bu uygulama süregelmektedir. Öyle ki, yöre insanı, bu olayı kanıksamış, artık bu durumu olağan bir hal olarak görmektedir...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 34, Birleşim 2, s. 318-321).

Kütahya Milletvekili Mustafa Kalemlı, Anavatan Partisi Genel Başkanı Rize Milletvekili Mesut Yılmaz, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Tansu Çiller Demokratik Sol Parti Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Ecevit Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Antalya Milletvekili Deniz Baykal ile 292 Milletvekilinin; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 83. Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Anayasamızın 83 üncü maddesinin değiştirilmesine ilişkin yasa teklifi üzerinde Demokratik Sol Partinin görüşlerini açıklamak üzere huzurlarınızdayım; partim ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yasama dokunulmazlığı, milletvekillerini adlı kovuşturmalarda koruyan anayasal bir kurumdur. Tarihsel geçmişine baktığımızda, ilk kez İngiltere’de ortaya çıktığını görmekteyiz. Kral ile parlamentonun çatıştığı yıllarda, yürütmeyi temsil eden kral, kendisine muhalefet eden parlamento üyelerini tutuklattırıyor ve istemediği kişileri parlamento dışına atmak suretiyle muhalefeti önliyordu...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 16, s. 481-484).

Diyarbakır, Hakkâri, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde devam etmekte olan olağanüstü halin 30.3.1998 günü saat 17:00'den geçerli olmak üzere dört ay süreyle uzatılmasına ilişkin Başbakanlık tezkeresi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Diyarbakır, Hakkâri, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van İllerinde devam etmekte olan olağanüstü halin dört ay süreyle uzatılmasına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı üzerinde Demokratik Sol Parti Grubunun görüşlerini açıklamak üzere huzurunuzdayım. Hepinizi, Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, Anayasamıza göre, olağanüstü hal uygulaması, olağanüstü güvenlik sorunlarına, sınırlandırılmış bir zaman dilimi içerisinde ivedi çözümler üretmeyi amaçlayan ve geçici özellik

taşıyan bir yönetim şeklidir. Bu yönetim şeklinin dayanağı, Anayasamızın 120'inci maddesidir. Anayasanın bu maddesi uyarınca, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde, on dört yıla yakın bir süredir, olağanüstü hal uygulaması devam etmektedir. Bölge insanı, uzun yıllardır süregelen bu yönetim şeklinin, artık, olağan ve kalıcı olduğuna inanmış durumdadır...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 48, Birleşim 70, s. 322-325).

Bazı gensorular münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Balkan, sayın milletvekilleri; 55 inci Cumhuriyet Hükümeti hakkında, Fazilet Partisi, Doğru Yol Partisi ve Cumhuriyet Halk Partisi tarafından verilen gensoru önergelerinin öngörüşmeleri yapılmış ve bugün için, bu görüşmelerin ikinci bölümünü yapıyoruz. Demokratik Sol Parti Grubu adına, hepimizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; öncelikle, 55 inci Cumhuriyet Hükümeti kurulmadan önceki siyasî tabloyu sizlere hatırlatmak istiyorum: Refahyol Hükümeti döneminde, ülkemiz, cumhuriyet tarihinin en ağır rejim ve devlet bunalımını yaşadı. Devletin kurumları arasındaki uyumsuzluk ve çelişkileri hatırlayınız. Devleti devlet yapan bütün kurumlar, toplumun geniş ve etkin kesimleri ile Refahyol Hükümeti arasındaki uyumsuzlukları hatırlayınız. Laiklik karşıtı akımların, demokratik laik cumhuriyeti yıkmaya, yozlaştırmaya yönelik eylemlerin ulaştığı konumu ve boyutu hatırlayınız. Çetelerin, mafyanın ve karapara ilişkileri ağının ve kumarhanelerin vardığı boyutu hatırlayınız...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 66, Birleşim 22, s. 128-136).

Ali İliksoy'un sosyal ve kültürel alanda konuşmasının olmadığı görülmektedir. Konuşmalarında daha çok siyasi, hukuki ve askeri alana yoğunlaşmıştır. Komisyon raporları hakkında çok sayıda konuşması bulunmaktadır. Olağanüstü hal üzerine de eğilmiştir.

2.1.8. Mustafa Yılmaz

2.1.8.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Hazine Müsteşarlığı 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü 1998 Malî Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı ve Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 1998 Yılı Bütçesi ile 1996 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli arkadaşlarım; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüyle ilgili, her partiye mensup arkadaşlarımız eleştiriler yaptılar, tavsiyelerde bulundular. Bunların içerisinde olumlu gördüklerimiz var, olumsuz gördüklerimiz var. Bakanlık olarak, arkadaşlarımızın olumlu görüşlerinden yararlanacağız; olumsuz görüşlerin de bir kısmını burada cevaplandırmaya

çalışacağım. Sözlerime başlarken, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. DYP'li arkadaşımız Sayın Kaya ilk konuşmayı yaptı, bizimle ilgili eleştiriler yaptı. Sayın Kaya, bütçemizin başarısız olduğunu söyledi; o bütçeyle yapılan yolların az olduğunu ve içme suyu çalışmalarımızın başarısız olduğunu söyledi; halbuki, ben, bunu, bir Doğru Yol Partisi mensubu arkadaşımın, en azından, bu sene değil de gelecek sene sonunda beklerdim, eğer, böyle bir eleştiri gerçekleşse. Senenin yaklaşık yedi ayında DYP'li bir arkadaşımız Bakanlığı yürüttü benden önce; ben geleli daha dört ay oldu. Eğer, burada bir başarısızlık varsa -ki, ben kabul etmiyorum- DYP'nin de bu başarısızlığa ortak olduğu ortada; halbuki, ben, başarısız olduğunu kabul etmiyorum. Tabii ki, burada, Mecliste bir arkadaşımız bunu söyleyebilir; ama, aslında, Türk köylüsüne sormak lazım. Türkiye Cumhuriyeti içerisinde yaşayan köylülerimiz -bizim gezdiğimiz, gördüğümüz yerlerde Köy Hizmetlerinin çok başarılı işler yaptığını, özellikle son beş ay içerisinde bu başarıyı daha da artırdığını söylüyorlar; herkesten -partili partisiz- duyuyoruz...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 40, Birleşim 30, s. 243-246; 252-259).

Şanlıurfa Milletvekili Abdulkadir Öncel'in, Şanlıurfa-Harran-Küçük Yıldız ve Yasta köylerinin dalgıç ihtiyacına, Şanlıurfa-Hilvan İlçesine bağlı bazı köylerin dalgıç ihtiyacına, Şanlıurfa-Bozova İlçesine bağlı bazı köylerin dalgıç İhtiyacına, Şanlıurfa-Viranşehir İlçesine bağlı bazı köylerin dalgıç ihtiyacına, Şanlıurfa-Suruç İlçesine bağlı bazı köylerin dalgıç ve içme suyu ihtiyacına, Şanlı Urfa-Halfeti-Süt veren ve Kantarma köylerinin dalgıç ihtiyacına, Şanlıurfa-Siverek ilçesine bağlı bazı köylerin dalgıç ihtiyacına ve Şanlıurfa-Ceylanpınar İlçesine bağlı bazı köylerin dalgıç ihtiyacına ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; bu soru da, aşağı yukarı 12 nci soruya yakın, aynı anlamda. Değerli Milletvekilimiz, başka köylerimizin yine ihtiyaçlarını söylüyor Köy Hizmetleriyle ilgili. Aynı cevabı vereceğim. Daha arkada birçok soru var, aynı anlamı taşıyor. Başka köylülerimiz de aynı ihtiyaç durumunda. Köy hizmetlerinden sorumlu Bakan olarak, bütçemiz çıkmadığı için, ancak yedek bütçeyle, eski bütçeye dayalı bir çalışma yapıyoruz. Şu anda yeni iş yapmamız mümkün değil bütçe çıkmadığı için...”

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; milletvekili arkadaşım, tabii, çoğu konuda haklı; ancak, ben, daha on sekiz aydan beri bakanlık yapıyorum; bu konuda, Şanlıurfa'ya -kendilerinin de milletvekili olarak bilmeleri gerekir ki- çok hizmetler verdik; ama, bunların hepsini çözememiş olabiliriz. Benim, kendisinden, daha çok, öğrenmek istediğim konu şu: Bizden önceki hükümetin içerisinde, aşağı yukarı bir yılın üzerinde kaldınız; yani, bir yıl mı kaldınız, daha fazla mı kaldınız, tam bilemiyorum; ama, en aşağı bir yıl civarında hükümette kaldınız...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 71, Birleşim 55, s. 306-308; 310-311).

Şanlıurfa Milletvekili Abdulkadir Öncelin, Şanlı Urfa Merkez ve Akçakale ilçelerine bağlı bazı köylerin dalgıç ihtiyacına ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; Şanlıurfa Milletvekilimiz Abdulkadir Öncel'in sorusuna cevap vermek üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bunlarla ilgili daha önce de sayın milletvekilimizle görüştük. Ben, 1997 bütçesi hazırlanırken bakan değildim, sonradan bakanlık görevine geldik. 1998 bütçesinde bununla ilgili çalışma yapıldı. Eğer, bu sene 55 inci hükümet düşürülmeseydi, düşürüldükten sonra da bütçemiz çıkmış olsaydı, bununla ilgili 17 trilyonluk parayı bütçeye koymuştuk... Plan ve Bütçe Komisyonundan bu para geçti. Eğer, Yüce Meclisten de geçseydi, değil Şanlıurfa'nın bu sayılan köylerinin dalgıç ihtiyaçlarını, Türkiye'nin birçok köyünün hem dalgıç ihtiyaçlarını hem de içmesuyu sorunlarını çözecektik; ama, bütçeyi çıkaramadık. Eğer, isterseniz, Meclisimiz elindeki gündemi bırakarak 1999 bütçesini ele alır ve çıkarırsa, bunların hepsini hemen yapacağıma söz veriyorum.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 71, Birleşim 55, s. 302).

2.1.8.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç'ın; Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün hizmetlerinde partizanlık yaptığı iddialarına ilişkin sorusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; değerli milletvekilimiz "kış mevsimi" dediğine göre, kış mevsiminde köy yollarının hepsinin yapılıp yapılmayacağı ve bütçemin yeterli olup olmadığı konusundaki bu soruyu, herhalde, bundan epey önce sormuş. Türkiye Büyük Millet Meclisi bize bir bütçe vermiş. Bu bütçe, Türkiye Büyük Millet Meclisinden geçmiş, onaylanmış. Elimizdeki bütçe gücümüzle, bütçemizin olanakları dahilinde, Türkiye'mizin tüm köy yollarını, elimizden geldiği kadar açık tutmaya çalıştık. Kışın, bundan dolayı, bütçe dışı, ek bir harcama yaptık...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 53, Birleşim 94, s. 109-110).

2.1.8.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Çanakkale Milletvekili Ahmet Küçük'ün, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde çalışan geçici işçilerin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri: Çanakkale Milletvekili Sayın Ahmet Küçük'ün, Köy Hizmetlerinde çalışan mevsimlik işçilerle ilgili getirdiği sorunlara cevap vermek üzere huzurunuzdayım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkana teşekkür ediyorum; işçileri sevdiğini o mikrofondan söylemesi

beni de memnun etti. Trafik sebebiyle biraz geciktik... Şimdi, Köy Hizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanı olduğundan bu yana, mevsimlik işçilerin sorunlarıyla ilgili bu konu, Bakanlar Kurulunda yaklaşık olarak dört kez gündeme alınmış ve yavaş yavaş çözüme doğru giden bir seyir içerisine girmiş; son toplantımızda da biraz daha ileri bir aşamaya gelerek, çözüm aşamasına gelmek üzere olunan bir noktaya gelmiştir. Bu sorun, yirmi yıldan beri her hükümetin -hangi hükümet gelirse gelsin- en büyük sorunlarından biri olmuş ve ülkemizin kanayan yaralarından biri haline gelmiştir. Açık söylemek gerekir, Köy Hizmetlerinde çalışan 40 bin mevsimlik işçinin -kimin zamanında, hangi kafayla, hangi düşünceyle alınmış bilmem; burada, kimseyi eleştirmek veya geçmiş hükümetlere söyle veya böyle laf atmak için söylemiyorum- 20 bini, zamanında, fazladan alınmış. Köy Hizmetlerinde 40 bin işçi çalışıyor; bunların 20 bini çalışarak maaş alıyor; diğer 20 bine yakın kısmı ise -tabii, tam rakam olarak tespit etmek zor- maalesef, üzümlere söylüyorum ki, ayın 15'inde, kartını getirip, makineden maaşını çeken ve öteki ayın 15'ine kadar giden arkadaşlarımızdır; bunu kabullenmek lazım. "Niye çalıştırmıyorsunuz; bu işçiler var, iş verin, çalışsınlar" diyebilirler... Şimdi, Köy Hizmetlerinin mevcut işlerini, mevcut makinelerle, 20 bin işçi götürebiliyor. Diğer 20 bin işçiyi de daireye getirdiğiniz zaman, gidiyor, bahçede ağacın altında oturuyor, iş veremiyorsunuz!..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 36, Birleşim 15, s. 248-250).

Çorum Milletvekili Mehmet Aykaç'ın, Çorum ve ilçelerine bağlı bazı köylerin, kanalizasyon sorununa, Çorum'a bağlı tesviye programında yer alan köylerin yollarına, Çorum'a bağlı onarım programında yer alan bazı köylerin yollarına, Çorum'a bağlı stabilize kaplama programında yer alan bazı köylerin yollarına Çorum'a bağlı bazı köylerin köprü ihtiyaçlarına, Çorum'a bağlı asfaltlama programında yer alan bazı köylerin yollarına, Çorum'a bağlı bazı köylerin köprü ihtiyaçlarına, Çorum'a bağlı bazı ilçelerin içme suyu sorunlarına ilişkin soruları münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çorum Milletvekilimiz Sayın Dr. Mehmet Aykaç'ın 8 adet sorusuna cevap vermek üzere huzurunuzdayım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sorular çok uzun, köy isimleri çok fazla olduğu için, belki hepsini zikredemeyeceğim; ama, hazırladığım bir metin üzerinden cevap vermeye çalışacağım. 1998 bütçe yılı içmesuyu inşaatı devam eden işlerden, Çorum-Bayat Demirciler Köyü ve Sungurlu-Akçakoyunlu Grubu köylerinin içme suyu yapımı, 1998 yılı yapım programında, 1999 yılında bitecek şekilde yer almaktadır..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 100, s. 246-247).

Ağrı Milletvekili Mehmet Sıddık Altay'ın, sağlık sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın sözcü, Gaziantep'le ilgili bilcümle kullandı. Gaziantep'te hakikaten 1 750 kilometre asfalt yaptırmış olmayı gönül isterdi; ben bundan memnun olurdum; ama, burada yanlış bilgileri getirip bu kürsüden... Efendim "

1 750 kilometre asfalt" demekle, tamamını söylüyor; cumhuriyet tarihi boyunca yapılanı söylüyor. Eğer bütün araştırmaları böyleyse, Allah yardım etsin." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 14, s. 16-17).

Mustafa Yılmaz'ın üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. Ancak siyasi, hukuki ve askeri alan ile ilgili bir konuşması vardır. Konuşmaları genellikle mali yıl bütçeleri ve kesin hesaplar üzerinedir. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve köyler üzerine yoğunlaşmıştır. Şanlıurfa köylerindeki ihtiyaçlara yönelik vaatleri konuşmalarında yer almaktadır. İşçi sorunları ve köylerin sorunları gibi sosyal konulara da eğilmiştir.

2.1.9. Hikmet Çetin

2.1.9.1. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Aydın Milletvekili İsmet Sezgin ve 21 arkadaşının, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkileri konusunda genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, öncelikle, iki konunun altını çizmek istiyorum: Birincisi, çoğunluğu Hükümetten kaynaklanan sorunlardan dolayı, aylardır, Türkiye'nin gündemini iç politika konuları kaplamaktadır. Çevremizde ve dünyada çok önemli olaylar olmakla birlikte -bu, Hükümetin de gündeminde yeteri kadar yok- bunlar Parlamento'ya getirilmiyor, böylece, Türkiye'nin gündeminde de yeterli şekilde yer almıyor. Altını çizmek istediğim ikinci konu şudur: Dış politikada yıllardır bir gelenek var; o gelenek de şudur; önemli konularda Parlamento'ya ve çok kere de muhalefet parti liderlerine bilgi verilir. Benim anımsadığım kadarıyla, bu Hükümet döneminde bu gelenek de terk edildi. Bugüne kadar, ne siyasî parti liderlerine ne de Parlamento'ya önemli konularda bilgi verilmedi..." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 85, s. 312-316).

2.1.9.2. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 78. Yıldönümünün ve Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ve günün önem ve anlamının belirtilmesi görüşmeleri münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın milletvekilleri, beni, televizyonları başında izleyen sevgili yurttaşlarım; bugün, Ulusal Kurtuluş Savaşımızı yöneterek, eşsiz bir zaferle sonuçlandıran ve Türkiye Cumhuriyeti Devletini kuran Türkiye Büyük Millet Meclisinin, açılışının 78 inci Yıldönümünü kutluyoruz. Her 23 Nisan günü, bu

büyük kurumun önemi ve Türk demokrasisinin gelişmesindeki tartışılmaz yeri, rejimin en büyük güvencesi olduğu gerçeği, kendini daha da kesin bir biçimde göstermektedir. Çünkü, bugün, artık, hiçbir yurttaşımız, Türkiye Büyük Millet Meclisinin varlığı dışında bir siyasal, hukuksal ve toplumsal yaşam düşünemez...” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 62, Birleşim 1, s. 35).

Hikmet Çetin'in mali ve ekonomik alana ilişkin konuşmasının olmadığı görülmektedir. Diğer iki alanda ise yalnızca birer konuşması bulunmaktadır. Bu konuşmalardan biri dış politika ile ilgili, diğeri ise 23 Nisan kutlamasıdır.

2.2. 21. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (18 Nisan 1999-14 Kasım 2002)

2.2.1. Ali İlksoy

İlksoy'un söz aldığı 4 konuşması bulunmaktadır. Bunlardan biri başkanvekilliği görevine başlaması nedeniyle. Diğer 3 konuşması da oturum başkanlığı sırasında yaptığı konuşmalardır. Bu konuşmalardan aşağıdaki sınıflandırmada yer verilebilecek olanlar sunulmuştur.

2.2.1.1. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı; Bolu Milletvekili Avni Akyol'un, 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili İsmail Köse'nin, Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair ve 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, önerge üzerinde söz alan Sakarya Milletvekili Sayın Cevat Ayhan arkadaşımız, şahsımızı ve partimizi hedef alarak sataşma yapmıştır; o nedenle, tutanaklardan o cümlelerin çıkarılmasını özellikle istiyorum. Eğer, burada, biz, ayrımcılık yaparsak, din düşmanlığı yaparsak, rejim düşmanlığı yaparsak, Türkiye'nin birliği, bütünlüğü bozulur. Bunu bozmaya hiçbir partinin ve kişinin hakkı yoktur. Bu hususun bilinmesini istiyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 7, Birleşim 37, s. 81).

İzmir Milletvekili Rifat Serdaroğlu'nun; İstanbul Milletvekili Bülent Akarcalı'nın; Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın; Ankara Milletvekili Yıldırım Akbulut'un; Şırnak Milletvekili Mehmet Salih Yıldırım'ın; Gaziantep Milletvekili Ali Ilıksoy, Konya Milletvekili Ömer İzgi ve Ankara Milletvekili Nejat Arseven'in; İstanbul Milletvekili Ziya Aktaş ve 42 Arkadaşının; Zonguldak Milletvekili Hasan Gemici'nin ve İzmir Milletvekili Işıl Saygın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifleri ve Anayasa Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, ilk önce, süre yönünden sorulan birinci soruyu cevaplandırayım. İçtüzüğümüzün 37’inci maddesine göre, tali komisyonlara verilen süre on gündür; bu husus, İçtüzükte belirtilmiştir. İçtüzüğün 37’inci maddesinin son fıkrasında "Başkanlıkça esas komisyon dışında, tali komisyonlara da havale edilmiş olan bir konu bu komisyonlarca on gün içinde sonuçlandırılır" ibaresi yer almaktadır. O zaman, tali komisyonların on gün içinde cevap vermemesi halinde, esas komisyon, bu sürede cevap gelmediğine göre, kendisi, doğrudan işe girer ve bir karara bağlar. Burada, sanıyorum, Sayın Yıldırım'ın sorusu da cevaplandırılmış oluyor birinci soruyla bağlantılı olarak. Diğer konu, eğer, komisyonlarda 48 saat geçmeden bir işin görüşülmesi gerekiyorsa, Danışma Kurulunun önerisi ve Genel Kurulun kararıyla, bu süreler beklenilmeksizin, komisyonlarda görüşme yapılır. Bugüne kadarki uygulamalar da bu yöndedir. Bunu da, sayın milletvekili arkadaşlarımızın bilmesi gerekir diye düşünüyorum, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, bir işin derhal havalesinin sakıncaları olabilir; çünkü, gelen tasan, teklif veya kanun hükmünde kararnameleri, Başkanlık, Anayasaya uygunluk bakımından, belli süreler içerisinde incelemeye alıyor; onun için, süreye tabi kılmak doğru değildir. Başkanlık, zaten, bugüne kadar, havale konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamamıştır. Eğer, böyle bir sıkıntı olsaydı "evet" diyebilirdik; ama, buna hiç gerek yoktur diyoruz; o nedenle de, katılmıyoruz.

Sayın Başkan, burada amaçlanan, komisyon başkanının kendi görüşünün, ayrıca, diğer başkanlık divanı üyesi arkadaşların görüşlerine de başvurmak suretiyle belirtilmesinden ibarettir; onun dışında bir şey yoktur. Kaldı ki, bu, bizim hazırladığımız metinde yoktu; fakat, sonradan, Anayasa Komisyonunda ilave edilen bir metindir. Sanıyorum, bu metinle ilgili önergeler vardır. Birazdan, o önergelerin görüşülmesi sırasında, konu daha da açıklığa kavuşacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 47, Birleşim 26, s. 374; 381-382; 396).

Bir bakanın, 1.11.2001 tarihli gazetelere yansıyan açıklamaları nedeniyle, bakan ve sorumlu makamlarda bulunan yetkili kişilerin, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve sayın milletvekillerini rencide ve itham edici açıklamalardan kaçınmalarına ilişkin konuşması dolayısıyla yaptığı konuşma:

“Gündeme geçmeden önce, üç arkadaşımıza gündem dışı söz vereceğim; ancak, bugün, gazetelere yansıyan bir Bakan arkadaşımızın çok değerli milletvekili arkadaşlarımıza yönelik açıklamalarını üzüntüyle okuduk. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve sayın milletvekillerine yönelik ağır bir ithamdır. Bu ithamı kabul etmek mümkün değildir. Sorumlu makamlarda bulunan Sayın Bakanların ve ilgililerin, görüş açıklarken çok dikkatli olmalarını ve bütün üyeleri itham eden açıklamalardan kendilerini alıkoymalarını özellikle istiyoruz. Bu kim olursa olsun, önemli değil. Hatta, millettten gelmeyerek dışarıdan gelen arkadaşların, bu durumlarını daha iyi incelemeleri ve ona göre konuşmaları gerektiğine inanıyoruz. Millettten yetki almayanların, alamayanların, millettten yetki alanlarla kendilerini karıştırmamaları gerektiğine inanıyoruz. (DSP, MHP, ANAP ve DYP sıralarından alkışlar) O nedenle, buldukları her konumda ve her fırsatta Türkiye Büyük Millet Meclisini ve saygıdeğer milletvekillerini rencide eden açıklamalardan kendilerini alıkoymalarını, bir kere daha burada açıklamayı görev sayıyorum ve Sayın Bakanın, eğer varsa kişisel çıkar peşinde koşan bir arkadaşımız, ismen açıklamasını özellikle istiyorum; aksi halde, kendilerini müfteri ilan ediyorum. Elbette ki, sayın milletvekili arkadaşlarımız, şirketlerimizin veya yurttaşlarımızın içinde buldukları zor koşulları -hepimiz- biliyor. Eğer, bir milletvekili arkadaşımız buna vesile olmuşsa, onu çıkar amacıyla yapmadığını da bilmeleri gerekir. Eğer çıkar sezinlediğini iddia ediyorsa, o konuyu da muhakkak açıklama getirmesini özellikle istiyorum. Burada bulunan İçişleri Bakanımızın, bir kabine üyesinin, bu konuyu özellikle Sayın Bakana ulaştırmasını da sizler adına temenni ediyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 74, Birleşim 15, s. 303).

2.2.1.2. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Gaziantep'in düşman işgalinden kurtarılışının 78. yıldönümü nedeniyle yaptığı konuşma:

“Hepimiz biliyoruz ki, Anadolu baştan başa şehit kanıyla sulanmıştır ve Ulusal Kurtuluş Savaşındaki bütün şehitlerimizin ruhunu bir kere daha yâd etmek istiyorum. Şöyle ki, bugün, 25 Aralık 1999, Gaziantep İlimizin kurtuluş günüdür. Ulusal Kurtuluş Savaşında her birimin, her ilin, her ilçenin ayrı bir önemi vardır. Bunu hepimiz biliyoruz. Birinci Dünya Savaşında, Anadolu emperyalist güçler tarafından işgal edilmişti. Gaziantep İlimiz de Fransız emperyalistleri tarafından işgal edildi ve o işgal, Gaziantep'ilerin hiçbir yerden yardım almaksızın kendi olanaklarıyla sürdürdükleri mücadele sonunda, 25 Aralık 1921'de kurtuluşa erişti. Gaziantep'li, bu savaşta, 6 000'in üzerinde şehit vermiştir; Fransızların toplarına, tüfeklerine ve uçaklarına karşın, canıyla, dişıyla, inancıyla mücadele etmiştir. O mücadele sırasında, Gaziantep'e, 80 000'e yakın mermi atılmış ve 8 000 ev harabeye dönmüştür; ama, Antepli yılmamıştır. Antepli, Şahin Beylerin, Şehit Kâmillerin ve Karayılanların öncülüğünde Gaziantep savunmasını başarıya ulaştırmıştır. Sayın milletvekilleri, Gaziantep savunmasında kahramanlıkları dillere destan olan ve bugün hâlâ anılan Şahin Bey ismi, âdeta Gaziantep ismiyle eşanlamli hale gelmiştir. Şahin Bey, Kilis - Gaziantep yolunda, 28 Mart 1920'de şehit olmuştur.

Yemen'de savaşan şahin Beyin amacı, Kilis'ten Gaziantep'e nakliyat yapan Fransız Ordusunu durdurmaktır ve yöredeki köylülerden örgütlediği milislerle birlikte, birkaç ay, bunu ertelemeyi başarmıştır; ama, 28 Mart 1920'de "düşman, cesedimi çiğnemedi Gaziantep'e giremez" naralarıyla direnişini noktalamıştır ve sözünde durmuştur; Gaziantep'e, düşman, ancak şahin Beyin cesedini çiğnemek suretiyle girmiştir. Elbette ki, Gaziantep'te, Şehit Kâmil'in de ayrı bir yeri vardır. Gaziantep'te Şehit Kâmil, İnönü Caddesinde Türk kadınına, anasına uzanan, anasının iffetine uzanan Fransız askerine karşı taşla saldırı cesaretini gösterebilen bir çocuktur. Aynı anlayışı, Kahramanmaraş'ta, Uzunoluk semtinde, hamamdan çıkan kadınlarımıza uzanan Fransız eline karşı silahını doğrultup, Fransızları öldüren Sütçü İmam'da da görüyoruz. Anadolu'nun her yerinde aynı anlayış vardır..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 43, s. 10-11).

Ali İlıksoy 21. dönemde mali ve ekonomik alana ilişkin konuşma yapmamıştır. Çeşitli kanun maddelerinde değişiklikler ve komisyon raporlarına eğilmiştir. Sosyal ve kültürel alana ilişkin konuşmalarında ise Gaziantep'in düşman işgalinden kurtuluşunun 78. yıldönümünü kutlaması bulunmaktadır.

2.2.2. Mustafa Yılmaz

2.2.2.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 1999 Malî Yılı Büttesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Vakıflar Genel Müdürlüğü 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Diyanet İşleri Başkanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı ve Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonu başında bizleri izleyen değerli yurttaşlarım; sözlerime başlarken, hepinize, saygılarımı, sevgilerimi sunuyorum. Köy Hizmetleriyle ilgili bütçe görüşülürken, muhalefete ve iktidara mensup tüm arkadaşlarımız, gerçekten, Köy Hizmetleriyle ilgili hep iyi şeyler söylediler. Köy Hizmetlerinden sorumlu Bakan olarak, eleştirilmedim; eksiklerim mutlaka vardır. Ben, bütün milletvekillerimizin köylüleri çok sevdiğini biliyorum. Köylülerin hatır için, biraz daha fazla çalışayım diye beni eleştirmediler; köylülerimiz sayesinde bu eleştiriden kurtulduk, inşallah, milletvekillerimizin istekleri doğrultusunda, köylümüze hizmet vermeye devam edeceğiz. Tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. (DSP sıralarından alkışlar) Şimdi, Sayın Derin, haklı olarak sekiz yıllık eğitimin çalışmasını istiyor; en azından Kütahya'da, kendi ilinde biliyor. Köy yollar düzgün olmazsa, sekiz yıllık eğitimin yerine getirilemeyeceğini çok iyi bildiği için haklı bir şey söyledi; ama, eksik söyledi; o konuda, Sayın Derin'e teşekkür ediyorum. Ben de, aynı konuda, bu köylülerimizin, sizin gibi sekiz yıllık eğitime katkı sağlaması için, sekiz yıllık

eğitimin çalışması için, köy yollarının bir an önce asfaltlanması ve oraların, en azından, çamurdan kurtarılması konusunda iki yıldan beri mücadele veriyorum; bu eksikleri gidermeliyiz...

Sayın Korkutata'nın bahsettiği yolun yapımı için gayret göstereceğiz. Uzun bir yol; anladığımız kadarıyla 70 kilometrelik bir yol; bu sene başlayacağız, bitirmeye gayret göstereceğiz. Türkiye'nin bütün illerindeki makineler, on dört yıllık, eski ve yaşlı. Bunun için makine alımı yaptık; 171 milyon dolarlık makine alımını 55 inci hükümet döneminde başlattık ve şu anda son aşamasında. Bir aksilik olmazsa, makineler alındığında, tabii ki, doğu ve güneydoğudaki makineler daha az sayıda ve yıpranmışsa, gereği yapılacak..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 4, Birleşim 23, s. 203-206; 213; 215-222).

Denizcilik Müsteşarlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesinhesabı, Hazine Müsteşarlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, televizyonları başında bizleri izleyen değerli yurttaşlarım; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Köy hizmetleriyle ilgili konuşan -muhalefet olsun, iktidar olsun- tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum; gerçekten, yapıcı, olumlu, destekleyici konuşmalar yaptılar, iki dönemden beri bu böyle oluyor. Buradan, Meclisimizin tümünden aldığımız güçle, inşallah, köylümüze verdiğimiz hizmete, artırarak devam edeceğiz. Burada, cevap vermem gereken önemli bir konu, Fazilet Partisi Grubu sözcümüz tarafından gündeme getirilen, bir ihale meselesiyle ilgili konudur. İki üç günden beri de, bazı televizyonlarımız vasıtasıyla kamuoyunu işgal ediyor. Aslında, on günden beri, bu zat, elinde kâğıtla kapı kapı dolaşüyor, herkesi rahatsız ediyor veya memnun ediyor, bilemiyorum; ama, biz, altı yedi günden beri bu işin farkındayız. Ordu Milletvekili arkadaşımız konuştu, Ordu'ya verilen hizmetlerden bahsetti haklı olarak. Tabii, Ordu'ya hizmet az gidebilir. Ben, sürtüşmeye girmek, çekişmeye girmek istemiyorum. Sayın milletvekilim lütfen, kendilerinin iktidarı döneminde Ordu'ya ne kadar para ayrıldığını o günün koşullarında, dolar bazında -hangi bazda isterse- hesap ederse- bir de bu sene veya geçen sene ne kadar para ayrıldığını hesap ederse, zannederim, bundan sonraki sene, konuşmasını biraz düzelterek yapacağına inanıyorum.

Sayın Cevat Ayhan beyin sorusuna cevap vermek istiyorum: Biz, bu zamana kadar, o işle ilgili, Köy Hizmetlerinde iş yapmış müteahhitlerin tamamını çağırıyoruz bu işe. Tamamını, adam ayırımı yapmadan... Yani, il ayırımı yapmadan, düşünce ayırımı yapmadan, tamamını çağırıyoruz ve bu arkadaşlar, getirip teklif veriyorlar. Kapıda polis tedbirleri alınıyor; ama, otelde, lokantada müteahhit arkadaşlar ne konuşuyor diye, tabii, siz, önemli bir tespit yapmışsınız, geçmiş Bayındırlık Bakanlığı döneminizde. Ben, öyle bir istihbarat yapacak bir ekip şu ana kadar kuramadım. Eğer, o ekibin ismini bana gizli olarak verebilerseniz, müteahhitlerin otel ve lokantalarda ne konuştuğunu, ne anlaşma yaptıklarını da tespit etmeye çalışırım, o konuda da, size teşekkür

ederim. Biz, normal olarak zarflarımızı açıyoruz, en çok kırana veriyoruz, devletin zarar etmemesini düşünüyoruz tabii. Bir de, bu işi yapabilecek insanlar bizim için önemlidir. Yani, çağırdığımız sayı, bize verilen hak 3 değil... En az 3 müteahhit çağırılır deniliyor; ama, biz tamamını çağırıyoruz. Sayı çok yüksek; onun için, anlaşma olanağını zorlaştırıyoruz. O şekilde yapılıyor..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 21, Birleşim 39, s. 234-237; 264-265).

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesinhesabı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Gümrük Müsteşarlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkanım, Sayın Macit'in sorduğu, Köy Hizmetlerinde işçi azalması, bankamatik konusu... Onları defalarca televizyonlarda söylemiştik; işçi sayısı, biz geldiğiniz de 70 000 civarında idi, şu anda 49 900 civarındadır, 4,5 yılda benim tarafımdan Köy Hizmetlerine tek bir işçi alınmamıştır; onu izah edeyim. Sayın Nurettin Aktaş'ın "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü kalkarsa 500 milyon dolarlık bir tasarruf sağlanacağı iddia ediliyor; bu doğru mudur?" sorusu vardı. Ben, buna, doğru veya eğri diyemiyorum; çünkü, kâğıt üzerinde bir çalışma önümüze gelmiyor, yok; yani, bu bir konuşmadır, iddiadır. Herkes bir şey söyleyebilir. Bana göre 500 000 dolar değil, belki daha çok zararı olur. Başka bir düşünceye göre kârı olur. Onun için önüme gelmiş, yapılmış bir çalışma yok, kâğıt üzerinde bir şey yok. Herkes düşüncesini söylüyor. Düşüncelere saygı duyarız. Bana göre zararı olur." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 31, s. 233-236).

2.2.2.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Ziraat Mücadele ve Ziraat Karantina Genel Müdürlüğüne Bağlı Kurum-Okul ve Kuruluşlara Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanunun Adının ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun Bir Maddesi ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy İşleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkanım, benim burada tek başıma tarih belirleme imkânım yok; ama, elimizden gelen çabayı göstereceğiz. Milletvekilime teşekkür ederim. Ben kendi elimden gelen çabamı göstereceğim. Sayın milletvekilim, tabii, ilinin sorunlarını gündeme getiriyor. Bakanlar Kuruluna ileticeğiz. Efendim, şimdi, konuşan arkadaşlarımız, tabii, ara sıra konuya dokundular; yani, ilgili

maddenin konusuna dokundular. Bakıp, içinden bunları seçmem lazım; hangisi konuyla ilgili. Yazılı cevap vereceğim hepsine. Efendim, şimdi, cebimden çıkaracak, verecek halim yok. İşin gerçeğini söylemek lazım. Burada, şu mikrofonun başında söz verip de, sonra... Bu, benim prensiplerime... Elimizden geleni, köylümüz için yapmaya çalışacağız. Köylümüz için varız, halkımız için varız.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 67, s. 345).

Karabük Milletvekili Mustafa Eren'in, Karabük Köy Hizmetleri Müdürlüğünde partizanlık yapıldığı iddialarına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; sayın milletvekilimiz Mustafa Eren -zannediyorum, şimdi kendisinden öğrendiğim kadarıyla, biraz da duyum aldım- bizim bir milletvekilimizin televizyondaki konuşmasının bandını almış, bana getirmiş; sağ olsun. Keşke diğer milletvekillerimizin hepsinin konuşmaları da banda alınıp bana gelse ben memnun olurum, hiç olmazsa izleme olanağı bulurum. Yani, o banttaki olan şeyleri kendisi -hepsini anlatabildi mi bilemiyorum- öyle zannediyorum anlattı. Milletvekilimiz, televizyonda -yani, duyumumuza göre- "il müdürünü görevden alıracam" diye söylemiş...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 42, Birleşim 10, s. 234-237).

2.2.2.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Balıkesir Milletvekili İsmail Özgün'ün, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ndeki geçici işçilerin kadro sorunlarına ilişkin Devlet Bakanından (Mustafa Yılmaz) sözlü soru önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; milletvekilimizin sorduğu soru, herhalde, tarihini tam bilmiyorum; ama, eski tarihli olsa gerek. Ben, 55 inci hükümetin gelişiyile birlikte Köy Hizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanı olunca, önümde -tabii ki, Türkiye'nin sorunları bitmez; ama, en büyük sorunlarından birisi- Köy Hizmetlerinde çalışan mevsimlik işçilere kadro verilmesi konusu vardı. Genelde 3-5 ay çalışıp 7 ay çalışmayan bu işçi arkadaşlarımız, 5 aylık sigortalı oldukları için, bir insanın emekli olması için de şu kadar sigortalı gün olmasından dolayı topladığımız zaman -o zamanın koşullarında- bir işçinin, çalışarak -böyle beş ay çalışıp, yedi ay boş gezerek* çalışarak- emekli olması olanağı yoktu. Yani, bunun adına, o zaman "mezarda emeklilik" deniliyordu. Bunu çözmek için elimizi kolumuzu çemredik ve çalışmaya başladık. Uzun süreli bir çalışma yaptık; bu konuda, sabırla, sabrederek uzun süreli bir çalışma yaptık. Şöyle ki, Köy Hizmetlerinden emekli olan işçi arkadaşlarımızın yerine bir tane insan almadan... Aşağı yukarı beş yıla yakındır bu işin, bu kurumun Bakanlığını yapıyorum ve şu ana kadar da bir kişi almadım. Onu da açık açık burada söyleyeyim; çünkü, yeni işçi almak, bu çalışan arkadaşlarımızın hepsinin hakkını geriye atmak anlamına gelecekti...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 83, Birleşim 52, s. 600-602).

Mustafa Yılmaz'ın bu dönemde de üç grupta konuşmalarının olduğu görülmektedir. Konuşmaları mali ve ekonomik alanda yoğunlaşmıştır. Mali yıl bütçeleri ve kesin hesapları üzerine yaptığı konuşmalarda köylere ağırlık vermiş ve köy hizmetlerinde işçi azalmasını ele almıştır. Konuşmalarında köylüye vaatler ve köylüler için yapılması gerekenler ağırlıktadır. Köy hizmetlerinde çalışan mevsimlik işçilerin sorunlarına yoğunlaşmıştır.

2.2.3. Ali Özdemir

2.2.2.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2000 yılı bütçesinin görüşülmesi nedeniyle, görüşlerimi sunmak üzere söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, günümüzde, gelişmişlik düzeyleri ne olursa olsun, bütün ülkelerin ekonomilerinde tarımın özel bir yeri ve önemi bulunmaktadır. Dünyada sanayileşme sürecine henüz girmemiş ülkeler bulunmakla birlikte, kırsal yaşamın ve tarımsal üretimin yer almadığı ülke mevcut değildir. Bu arada, teknolojik güç ve sanayileşme bakımından en önde gelen ülkelerin, tarımsal açıdan da etkin oldukları ve çok ileri düzeyde buldukları görülmektedir. Ayrıca, günümüzde ekonomik bakımdan çok güçlü olan ülkeler bile, tarımsal üretimlerinin kendi ihtiyaçlarını mümkün olduğunca karşılayabilmesini temel hedef olarak görmektedirler. Sayın milletvekilleri, bugün, tarım, sanayi ve hizmetler gibi, ekonominin temel sektörlerindedir. Tipik bir tarım ülkesi olan Türkiye'nin kalkınmasında, sanayileşmenin yanı sıra, tarıma da büyük önem verilmiştir; ancak, Türkiye'de sanayileşme çok ileri bir düzeye geldiği halde, tarım, henüz, arzu edilen noktada değildir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 44, s. 241-242).

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Adalet Bakanlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı ve Yargıtay Başkanlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 2001 malî yılı bütçesinin görüşülmesi nedeniyle, Milliyetçi Hareket Partisi

Grubu adına söz almış bulunmaktayım; Grubum ve şahsım adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, tarım sektörü, millî hâsıla, nüfus, faal nüfus, iç ve dış ticaretteki paylar dikkate alınarak, ülke ekonomisine yaptığı katkıyla, önemini koruyan bir sektördür. Nüfusumuzun yaklaşık yüzde 35'i tarım sektöründe bulunurken, faal işgücünün de yüzde 45'i bu sektörde istihdam edilmektedir. Tarım, bugünkü durumuyla, nüfusumuzun yarısının âdeta yaşam biçimidir. Yani, tarım, ekonomik olduğu kadar, sosyal bir sektördür. Tarımda çalışan nüfusumuzu - gelişmiş ülkelerde olduğu gibi- süratle, yüzde 10 civarına indirmemiz şarttır. Bu, Türkiye için çok büyük bir transformasyon demektir ve Türkiye çağdaş bir ülke olmak istiyorsa, bu transformasyonu gerçekleştirmek zorundadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 50, Birleşim 35, s. 490-492).

Ali Özdemir'in yalnızca mali ve ekonomik alana ilişkin konuşmaları vardır. Sıklıkla tarımsal üretimin önemini vurgulamıştır. Tarımın istenen noktada olmadığını belirtmiş ve gelişmiş ülkelerin dahi tarıma eğildiğini belirtmiştir. Tüm konuşmaları tarım sektörü ve tarım sektörü çalışanlarıyla ilgilidir. Gelişmiş ülkelerin tarım politikalarından örnekler vermiş ve bunların örnek alınması gerektiğini belirtmiştir. Tarımla uğraşan nüfusun %10 civarına indirilmesiyle çağdaşlaşacağını söylemiştir.

2.2.4. Mehmet Ay

TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi'nde Mehmet Ay'ın herhangi bir konuşması bulunmamaktadır.

2.2.5. Mehmet Hanifi Tiryaki

2.2.5.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Tarım Bakanlığı Ziraat İşleri Genel Müdürlüğü ile Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Genel Müdürlüğüne Bağlı Kurum-Okul ve Kuruluşlara Döner Sermaye Verilmesi Hakkında Kanunun Adının ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Tasarısı, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanunun Bir Maddesi İle Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy İşleri ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, önerge kabul edildiği için, bir hususa açıklık getirmek istedim. Efendim, görüşülmekte olan tasarının 3 üncü maddesinde, Genel

Kurulca kabul edilen önergeyle, döner sermaye işletmelerinde çalışan personele teşvik primi ödenmesi esası getirilmiştir. Uygulamada doğabilecek tereddütlerin giderilmesini teminen, önergede "asgarî ücretin 2 katını geçemez" ifadesinden, her bir personel için asgarî ücretin 2 katını geçmemek üzere teşvik priminin ödeneceğinin anlaşılması ve önergede "emeği geçen personele" ifadesinden, İş Kanununa tabi personelin değil, 657 sayılı Kanuna tabi personelin anlaşılması gerekmektedir. Bu açıklamamın tutanağa geçerek, herhangi bir yanlış anlaşılmaya yol açmamasını teminen arz etmek istedim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 67, s. 328-329).

Devlet Planlama Teşkilâtı Müsteşarlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Denizcilik Müsteşarlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı ve Gümrük Müsteşarlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Devlet Planlama Teşkilatının faaliyetleri ve 2001 yılı bütçesi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubunun görüşlerini arz etmek üzere huzurlarınızdayım; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Hukukî dayanağını Anayasamızın 166 ncı maddesinden alan Devlet Planlama Teşkilatı, ülke kaynaklarının tespiti ve optimal kullanılmasında, sektörel dengelerin gözetilmesinde, ekonomide fiyat istikrarının geliştirilmesinde; yani, ülkemizin ekonomik ve sosyal kalkınmasında makro ekonomik ve sosyal politikaların doğru tespitiyle, ekonomi yönetiminde etkin bir koordinasyonun sağlanmasında görevlendirilmiştir. Ayrıca, hazırladığı beş yıllık kalkınma planları ve yıllık programlar aracılığıyla, ulusal kalkınma stratejimizin uygulanmasını sağlamaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı, yetiştirdiği ve barındırdığı kadrolarla, ülkemizin çağdaş medeniyet yolundaki mücadelesinde, kurulduğu günden itibaren, önemli görevler üstlenmiştir. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2001 yılı bütçesi, aynı zamanda, Yüce Meclisin geçen yasama yılında onayladığı uzun vadeli strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planının başlangıç bütçesidir..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 49, Birleşim 30, s. 245-247).

Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 610 sıra sayılı Bazı Fonların Tasfiyesi Hakkında Kanun Tasarısı hususunda, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu ve şahsım adına söz almış bulunmaktayım; Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, 57'inci cumhuriyet hükümeti, Türkiye ekonomisinin makro dengelerinde ortaya çıkan olumsuz yapıyı düzeltmek için, orta vadeli ve kapsamlı bir programı ortaya koymuştur. Bu çerçevede, 2000-2002 dönemini kapsayan bir makroekonomik program, 2000 yılı başında uygulanmaya başlanılmıştır. Bu program, Uluslararası Para Fonu tarafından, üç yıllık süreyi kapsayacak olan stand-by anlaşmasıyla da desteklenmiştir.

Temel amaç, üç yıllık bu dönem sonunda, enflasyonu tek haneli rakamlara indirmek, reel faizleri aşağı çekmek, kamu finansman dengesini sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmak, ekonomide sürdürülebilir bir büyüme ortamını tesis etmek ve yapısal reformları hızla gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 55, Birleşim 62, s. 494-496).

Maliye Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Maliye Bakanlığı 2002 Malî Yılı Kesin hesabı ve Gelir Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2002 yılı gelir bütçesi üzerine, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Sizleri saygıyla selamlıyorum. İdrak edeceğimiz kadir gecesinin sizlere ve milletimize hayırlara vesile olmasını diliyorum. Sel felaketine uğrayan Mersinli hemşerilerime geçmiş olsun diyor, hayatını kaybeden 5 vatandaşımıza Cenabı Allah'tan rahmet ve yakınlarına da sabırlar diliyorum. Sayın milletvekilleri, 2002 yılı bütçesi dokuz gündür görüşülüyor. Gayri safi millî hâsıla içinde yüzde 35 oranında bir büyüklüğe sahip olan ve toplam 98 katrilyon 131 trilyon lira tutarındaki bu bütçenin kurumlara dağılımı konuşuldu. Ayrılan ödenekler ile kamu hizmetlerinin yeterince yerine getirilip getirilmeyeceği tartışıldı. Sürekli olarak, bütçenin yüzde 43'ünün faize gideceği, 2002 yılında vergi gelirlerinin faiz giderlerini karşılamaya yetmeyeceği birçok konuşmacı tarafından sık sık ifade edilerek çiftçiye, esnafa ve diğer kesimlere yeterli ödeneğin ayrılmadığı vurgulandı ve gelir tahminlerinin ise hayal olduğu söylendi; ama, toplam 72,2 katrilyon lira bütçe gelirin ise, gerçekçi bir yaklaşım olduğu ifade edilmedi. Son on, on beş yılın gelişmeleri ve şartları görmezden gelindi. Uzun yıllarda oluşan kamu bankaları görev zararları faturasının 2001 yılında bir defada yazıldığı belirtilmedi. Bundan dolayı, kimse, bunda bizim de bir ölçüde suçumuz var da demedi...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 79, Birleşim 37, s. 596-598).

2.2.5.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

1615 Sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ile Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1615 sayılı Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısıyla Gümrük Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 564 sayılı Kanun Hükmünde Kararname üzerinde konuşmak için, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; şahsım ve Grubumuz adına Yüce Heyetinizi saygılarımla selamlıyorum. Yüce Meclisimizin 21 inci Dönemdeki hızlı, uzlaşmacı ve verimli çalışmaları halkımızın takdirini kazanmaktadır. Bazı yasalarda olduğu gibi, gruplar arasında bu tasanda yanlan mutabakat da önemli ve olumlu bir tavidir. Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye'nin, dünya ticareti ve ekonomisindeki değişme ve gelişmelerin dışında kalması düşünülemez. Ülkemiz

değişen şartlara ve ihtiyaçlara göre yasal düzenlemeleri yapmak durumundadır. Avrupa Birliğiyle gümrüklerde uyumu sağlamak için hazırlanan bu tasarının Yüce Meclisimizce kabulü ve hayatiyete geçirilmesiyle önemli bir adım atılmış olacaktır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 14, Birleşim 12, s. 424-427).

2.2.5.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Kültür Bakanı Mustafa İstemihan Talay'ın, İstiklal Marşının Türkiye Büyük Millet Meclisince kabulünün 81. yıldönümü münasebetiyle gündem dışı açıklaması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; İstiklal Marşımızın Yüce Meclisimizce kabulünün 81 inci yıldönümü münasebetiyle, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım; konuşmama başlamadan önce, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Bu vesileyle, konuyu gündeme getiren Sayın Kültür Bakanımıza en içten teşekkürlerimi de sunuyorum. Sayın milletvekilleri, İstiklal Marşı, ismiyle müsemma, Türk istiklalinin ve bağımsızlığının en yüksek seviyede yansıtıldığı, Türklüğün ebet müddetliğinin bir göstergesidir. Türk Milletinin millî haysiyetinin ve şerefının şiir dizelerine bürünerek görünmesidir. Memleketin, yok olma aşamasından, yeniden dirilişin nasıl olduğunu ve olabileceğini tüm dünyaya ilan eden bir belgedir. Düşünün; memleket tarumar edilmiş, etraf kan ve barut kokusu içerisinde ve kendi kuvvetlerinden, daha doğrusu, kendi imkânsızlıklarının karşısında, çağın tüm imkânlarıyla donatılmış işgal güçleri çok sayıda cephe açmış, fizikî anlamda, her halükârda yenilmesi gereken çaresiz bir Türk Milletiyle karşı karşıya ve tüm bu olumsuzluklar karşısında bir ses çıkıp, onlara "korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak; / Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak" diyor...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 72, s. 269-271).

Gaziantep'e Gazilik unvanının verilisinin 80. yıldönümü münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisince Gaziantep'e gazilik unvanının verilisinin 80 inci yıldönümü, bu sebeple gündem dışı söz talebim olmuştu; ancak, bu imkânım olmuyor.

Sayın Başkanım, biliyorsunuz, Gaziantep, 10 ay 8 gün Fransızlar ve onların işbirlikçisi Ermeniler tarafından muhasara altında tutuldu ve Gaziantep 6 437 şehit verdi. Konunun önemi ve bugün, Türkiye'nin, milletimizin aleyhine, sözde soykırımından bahsedenlerin, geçmişte, daha yakın tarihimizde, bir milleti, bir şehri nasıl yok etmek istediklerinin tarihî bir vesikası olması bakımından bir kez daha ifade etmek istedim. Ölenlere, bütün şehitler adına rahmet diliyorum efendim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 56, s. 404).

Mehmet Hanifi Tiryaki'nin üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. En çok mali ve ekonomik alan ile ilgili konuşması bulunmaktadır. Devlet Planlama Teşkilatı'nın önemini vurgulamıştır. Ekonomide makro dengelerde ortaya çıkan sorunlara ilişkin amaçları değerlendirmiştir. Türkiye'nin uluslararası ticaret ve ekonomi kapsamındaki gelişmeleri yakalayabilmesi gerektiğini ve bu kapsamda düzenlemelerin yapılması gerektiğini belirtmiştir.

2.2.6. Mehmet Bedri İncetahtacı

2.2.6.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Karadeniz Ekonomik İşbirliği örgütü Şartının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Genelde, arkadaşlarımızın bakışlarından anladığıma göre, bu tür uluslararası sözleşmeler üzerinde pek fazla konuşma yapılmadığı, bana işaret ediliyor; ama, muhterem milletvekilleri, gerçekten, uluslararası sözleşmeler başta olmak üzere, Türkiye'nin dış politikası hakkında konuşmamız gereken, üzerinde durmamız gereken çok önemli hususlar var; bu vesileyi ittihaz ederek bunları dile getirmekten memnuniyet duyuyorum. Keşke, sizler de, diğer gruplarımız da bu konuyu dile getirerek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin dış politika üzerindeki etkisini daha yoğun bir şekilde artırabilsek...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 20, s. 60-61).

Türkiye Büyük Millet Meclisi 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Cumhurbaşkanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Sayıştay Başkanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı ve Anayasa Mahkemesi Başkanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Cumhurbaşkanlığı, Sayıştay ve Anayasa Mahkemesi Başkanlığı bütçeleri üzerinde söz almış bulunmaktayım. Elbette, Türkiye'de yaşayan bütün vatandaşlarımız gibi, ben de, ülkemizin daha ileriye gidebilmesi için ciddi değişiklikler yapılması kanaatindeyim; ama, Türkiye'de mevcut olan imkânlardan da yeterince faydalanılmadığı, mevcut olan imkânlardan, fırsatlardan istifade edilmediği kanaatindeyim. Bu beş bütçenin tamamı üzerinde ortak birtakım noktalar arayarak sözlerime başlayacağım. Muhterem

milletvekilleri, her anayasanın, her hukukî metnin anahtar kavramları, anahtar cümleleri vardır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının da, bütün Anayasayı ihtiva eden, onu açıklayan belli birtakım anahtar maddeleri vardır. Bunlardan bir tanesi Anayasamızın 2'inci maddesidir. Genelde bu maddeyi kullanırken "Türkiye Cumhuriyeti, demokratik, lâik, sosyal bir hukuk devleti" deriz; ancak, bu, o maddeyi sadece son cümlesiyle değerlendirmek olmaktadır. Halbuki madde, daha uzundur. Öncelikle, isterseniz, bu maddeyi dikkatlerinize arz etmek istiyorum: "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." Ne demek bu, maddeyi açıkladığımız zaman ne çıkar karşımıza; Türkiye, sosyal, demokratik, lâik bir hukuk devleti olacaktır. Neden olacaktır; toplumun huzurunu temin etmek için olacaktır. Niçin olacaktır bütün bu özellikler bu devlette; adaleti temin etmek için olacaktır. Niçin olacaktır; insan hakları var olsun diye olacaktır..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 4, Birleşim 22, s. 30-33).

İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Sanayi Ticaret Enerji Tabii Kaynaklar Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe Komisyonları raporları üzerinde görüşüyoruz. 9 uncu madde üzerinde, Fazilet Partisi Grubumuzun görüşlerini aktarmak üzere söz almış bulunmaktayım. Değerli milletvekilleri, 9 uncu maddenin gerekçesi "Madde, Antidamping Anlaşmasının 8 inci maddesi ve Sübvansiyonlar Anlaşmasının 18 inci maddesi hükümleri esasında taahhütlerle ilgili uygulamaya açıklama getirecek şekilde düzenlenmiştir. Dampinge veya sübvansiyona konu ithalatın zarar verici etkisinin kalmaması ve şikâyet konusunun ortadan kalkması hususlarında kapatma kavramına ilişkin olmaları nedeniyle soruşturmanın Kapatılması ve Durdurulması diye düzenlenmiştir" şeklindedir, gerekçe böyle gösterilmiştir..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 6, Birleşim 36, s. 453; 457-458; 549-550).

Türkiye Cumhuriyeti ve Küba Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Arılama ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün, uluslararası sözleşmelerle ilgili genel bir gündem yapıyoruz. Uluslararası sözleşmeler, umumiyetle, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, üzerlerinde çok fazla konuşulmadan geçen kanun tasarıları olarak önümüze geliyor. Müsaade ederseniz, Küba'yla ilgili sözleşmeye geçmeden evvel, bu tür

sözleşmelerin ne manaya geldiği konusunda, biraz bilgi vermek istiyorum. Değerli arkadaşlarım, şimdi, biz, mesela, Küba'yla bir anlaşmanın onayım yapıyoruz. Bu onay, karşılıklı olarak yatırımların teşviki ve korunmasını temin ediyor. Bu anlaşma olmadan, acaba, Küba'da iş yapmak mümkün değil mi veya Kübalıların Türkiye'de yatırım yapması mümkün değil mi? Hayır, mümkün. Hiçbir şekilde, bu tasarrufların onaylanması veya onaylanmaması, dışarıdaki ülkelerdeki insanların buraya gelip iş yapmalarına engel değil...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 8, Birleşim 42, s. 56-57).

İstiklâl Madalyası Verilmiş Bulunan Vatanî Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifinin (2/28) doğrudan gündeme alınmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türkiye bir hukuk devletidir. Hukuk devleti, en küçük ayrıntısına kadar ülkesinin her meselesinde hukukun egemen olmasını temenni eden ve bunu gerçekleştirmek için çalışan ülkenin adıdır. Türkiye'de çok garip, çok yanlış bir uygulama, çok eski zamandan beri devam etmektedir. Biliyorsunuz, biz, 1950 senesinde Kore'ye asker gönderdik. 1950 ile 1966 senesi arasında bu devam etti. Değerli milletvekilleri, 1950 ile 1953 senesi arasında Kore'ye giden askerlere İstiklal Madalyası verilip şeref aylığı bağlandığı halde, daha sonra giden askerlerimize, yine savaş hukukuna tâbi oldukları hâlde, içlerinde şehit olanlar olduğu halde, içlerinde yaralananlar olduğu halde ve savaş hukukuna muhalefet edip de yanlış yaptıktan sonra cezalandırılanlar olduğu halde, maalesef, o dönemde askere giden ikinci gruba ne şeref madalyası verildi ne de şeref aylığı bağlanmış oldu. Zaten, bağlanan aylık, küçük bir aylık; ama, işin manevî yönü çok önemli. Bugün, Kore gazileri dernekleri var Türkiye'de. Bu derneklerin emekli asker olan başkanlarıyla görüştüğüm zaman, bana, Kore gazisi olup da köşelerde -çok özür dileyerek söylüyorum- dilenmek zorunda kalan Kore gazilerinin bulunduğundan bahsettiler. Bu, Türkiye Büyük Millet Meclisi açısından çok üzüntü verici bir durumdur.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 16, Birleşim 20, s. 479-480).

2.2.6.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Bakanlar Kurulu Programının görüşmelerinde söz talebinde bulunan milletvekillerinin konuşma sıralarına ilişkin Başkanlık duyurusu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Muhterem Başkanım, bu konuda, tutanaklardan, hangi milletvekilinin öncelikle söz istediğini tespit etmeniz mümkün değildir. Bizler, sıra geldiği an, Sayın Kamer Genç ile beraber ellerimizi kaldırdık ve zatiâlinizden söz istedik. Elbette, arkadaşlarımızın, sözlerimizi aynı anda zaptetmeleri mümkün değildir; kaldı ki, buradaki arkadaşlarımızın birçoğu yeni dönem milletvekilleridir, onları tanımaları da mümkün değildir. 20 nci Dönemde bilinen bir uygulama vardı; söz talep eden arkadaşlarımızın tamamı Başkanlık Divanınca not edilmekte ve bi

lahara tamamı üzerinden kura çekilmekteydi. Bugün yapılan uygulama, bana göre, adil bir davranışın sonucu olmamıştır. Acaba, bu konuyu tekrar gözden geçirmeniz mümkün müdür efendim?” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 1, Birleşim 9, s. 148).

Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile Askerî Hâkimler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Grubumuz adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Geçen hafta tamamladığımız anayasa değişikliğinin uyum tasarısı üzerinde çalışmalarımızı devam ettiriyoruz; ben de üzerinde çalıştığımız tasarının 2 nci maddesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu madde teknik bir madde. Hâkimlerin ve savcılarının, devlet güvenlik mahkemesindeki asıl üyenin, yedek üyelerin sivilleştirilmesine amir olan bir tasarı. Bu tasarıyla, Anayasada yapmış olduğumuz değişikliklerle bu kanun uyumlu bir hale getirilmeye çalışılmaktadır, 2 nci madde de bunu temin etmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 2, Birleşim 19, s. 285-286).

Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Grubumuz adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türkiye Cumhuriyeti ve Mısır Arap Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısını görüşüyoruz. Bugün, 4 kanun tasarısını görüştük; dün de 6 kanun tasarısını görüştük. Fazilet Partisi olarak, Anamuhalefet Partisi olarak, bütün partilerdeki kardeşlerimizin müşahede ettiği gibi, bütün bu yasalara destek veriyoruz. Fazilet Partisi olarak, milletin alın terinin, müteşebbisin emeğinin daha iyi değerlendirileceği her türlü çabaya, her türlü gayrete, Anamuhalefet Partisi olarak destek vermek Türkiye, 1961 yılından beri, bu tür anlaşmalar yapmaktadır ve 54 ülkeyle, karşılıklı teşvikleri artırıcı anlaşmalar yapmıştır; bil ahara, bunların bir kısmında eksiklik gördüğü için düzeltmelere gitmiştir. İşte, bugün, bu düzeltmelerden birini hep beraber görüşüyoruz...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 6, Birleşim 31, s. 40-42).

Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Bir Madde Eklenmesine Dair Kanun Tasarısı, Bolu Milletvekili Avni Akyol'un, 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir

Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifi ile Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekili İsmail Köse'nin, Millî Eğitim Temel Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılmasına Dair ve 22.6.1965 Tarihli ve 633 Sayılı Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna Ek Bir Madde Eklenmesiyle İlgili Kanun Teklifleri ve Millî Eğitim Kültür Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün, aslında biz, Türkiye üzerinde, Türkiye'nin meseleleri üzerinde tartışma yapıyoruz. Her siyasî parti, Türkiye'ye kendi siyasî açısından yaklaşmayı denemektedir. Bugün yapılan şeyi tek bir cümleyle özetlemeye kalkarsak, şunu söylememiz mümkündür: Dünyada ancak 19 uncu Yüzyılda ve 20 nci Yüzyılın Mitler ve Mussolini dönemlerinde yapılmaya kalkışılan bilginin mahkûm edilmesi anlayışının tekrarını görmekteyiz...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 7, Birleşim 37, s. 73-75).

Çıkar Amaçlı Suç örgütleriyle Mücadele Kanunu Tasarısı ve İçişleri ve Adalet komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Anamuhalefet Partisi olarak, çıkarmakta olduğumuz yasanın, çeşitli yönleriyle ele alınmasına gayret ediyoruz; kamuoyumuzu ve değerli iktidar partilerimizin milletvekillerini aydınlatmaya gayret ediyoruz. Her zaman söylediğim hususu belirterek sözlerime devam ediyorum; temenni ederdik ki, sizler de, bu kürsülerde konuşarak bizim yanlışlıklarımızı düzeltirsiniz. Yasanın, bir saat evvel veya bir saat sonra çıkmasının hiçbir ehemmiyeti yoktur. Bugün burada şu tutanakları tutan arkadaşlarımız, bizlerin, yarın, tarihe şahitlik yapmasına vesile olmaktadır. Dolayısıyla, burada söylenen her sözün büyük anlamı ve ehemmiyeti vardır. Hepimiz, söylememiz gerektiği halde söylemediklerimizden, söylemememiz gerektiği halde de söylediklerimizden sorumlu olan insanlarız. Lütfen, bu kanunu, bu çerçeve içerisinde ele almaya gayret edelim...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 7, Birleşim 41, s. 567-569; 649-651).

Amasya Milletvekili Ahmet İyimaya'nın, Siyasî Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bütün medenî ülkeler, kendi milletleri için çok hayırlı sonuçlara ulaşmak amacıyla büyük bedeller ödemişlerdir. Batı'nın, bugün, birçoğumuzun imrendiği, gelmiş olduğu medenî nokta, o ülkede yaşayan siyasilerin, aydınların ortak alın terleri ve çabaları sonunda gerçekleşmiştir. Burada bulunan bütün milletvekillerimizin hedefi, ülkemizi, devletimizi ve elbette bütün milletimizi mesut yaşatmaktır. Hepimiz çok acı tecrübeler geçirdik. Bu geçirdiğimizi

tecrübeler, yarınlar nasıl gitmemiz gerektiği konusunda bize çok güçlü bilgiler de vermiştir; dolayısıyla, bugün yaptığımız bu çalışmayı, bu çalışmayla sınırlandırma hakkına sahip değiliz. Hepimiz, ülkenin geleceği için, çok ciddi çalışmaları yapmak zorundayız. Ben inanıyorum ki, burada gördüğümüz bu başarı, bundan sonra daha büyük başarıların da yapılabileceğine bir nevi teminat niteliği taşımaktadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 9, Birleşim 48, s. 515).

Bazı Kanunlar ve Bunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesi, İşsizlik Sigortası Kurulması ile 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ülkemiz için çok önemi haiz bir reform tasarısını görüşmeye çalışıyoruz. Öncelikle bir hususu belirtmekte fayda mülahaza ediyorum: Dünyanın her yerinde, reform niteliğinde yasalar hazırlanırken, o yasaya en önemli destek, hazırlanan bir bilimsel analiz raporu olur. Bu bilimsel analiz raporunun olmaması, o reform için en büyük eksikliktir. Ben, burada hatırlıyorum, gerek Sekiz Yıllık Temel Eğitim Kanunu çıkarken gerek Vergi Kanun Tasarısı çıkarken gerek bu tasarı çıkarken, hep bu bilimsel analiz raporunu dikkatle takip ettim, acaba, gerçekten, böyle bir rapor var mı diye; fakat, şu ana kadar böyle bir raporun bulunmadığına şahitlik ediyorum, bu beni üzüntüye sevk ediyor...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 9, Birleşim 48, s. 571-572; Cilt 10, Birleşim 49, s. 73-74; Birleşim 50, s. 266; Birleşim 52, s. 929).

Bazı Kanunlar ve Bu Kanunlara Ek ve Geçici Maddeler Eklenmesi, İşsizlik Sigortası Kurulması ile 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmümle Kararnamenin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugün, gerek üzerinde konuştuğumuz Sosyal Güvenlik Yasa Tasarısı gerek yaşadığımız bu büyük musibet ve gerekse de çıkarma konusunda ısrarlı olduğumuz bütün yasalarla ilgili ortak birkaç hususu bu madde vesilesiyle dile getirmek istiyorum. Değerli milletvekilleri, ilk oturumda genel görüşme yapılırken, hükümet ortağı bir partinin değerli bir milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, depreme siyasî olarak yaklaşımım çok ağır olarak eleştirmiştir ve asla burada kullanılmaması gereken deyimleri de dile getirmiştir. Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir siyaset kurumudur, bizler de siyasetçileriz; her konuda siyaset yapmak zorundayız. Hiç kimse ilkel oportünizmle siyaseti birbirine karıştırmamalıdır...” (TBMM 21.

Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 55, s. 133-134; 148; Birleşim 56, s. 273; Birleşim 57, s. 524-525).

26.10.1987 Tarihli ve 290 Sayılı, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname ile 18.9.1991 Tarihli ve 455 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 190 Sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ve Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Anayasa komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, delaletinizle, Sayın Bakanımdan iki hususu öğrenmek istiyorum. Üzerinde konuştuğumuz hususun, yani, seçilmişlerin görev sürelerinin kanunla uzatılıp kısaltulmasınının Anayasanın ruhuna uygun olup olmadığını sormak istiyorum; kendisi, aynı zamanda bir Anayasa profesörü. Yine, seçilmişler üzerinde, buna benzer bir kanun çıkarıldı mı daha önce Türkiye’de, bunun örneği var mı veya bizim tabi olduğumuz evrensel hukuk kuralları içerisinde buna benzer tatbikatlar var mı?Bunu öğrenmek istiyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 58, s. 47).

Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Değerli Başkan, muhterem milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Af yasasıyla ilgili bir iki şey söylemek istiyorum. Ayrılıkçı terör, Urfa’da, Diyarbakır’da, Mardin’de, Hakkâri’de, Van’da başladı ve bugün bunlar da bu affın kapsamına alınmak istenmektedir. Ben, tarihten bazı şeyler anlatmak istiyorum. Bizim Urfa’nın Şehit Nusret Bey diye bir valisi var tarihte. Osmanlı Devletinde, Ermeni hadiseleri patlak verdiği zaman, bugünkü Avrupalı müfettişler gibi, yine müfettiş göndermişler "gidin, bu Ermeniler niye katledildi" diye. Gelen müfettişlerin araştırması sonucu, vali beyin cevabı şu olmuştur "Osmanlı Devletinin, Ermenileri katletme diye bir politikası yoktur; ama, burada uygulanan politikayı, ben, kendi valiliğimde, kendi inisiyatifimde yaptım" ve neticede Şehit Nusret Bey, İstanbul’da yargılanır, idama mahkûm olur, asılır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 58, s. 104; 119-121).

Bazı kanun tasarıları ve kanun teklifleri münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Milletimiz için çok ehemmiyet arz eden önemli bir yasa tasarısını görüşüyoruz. Bizler için bu yasa tasarısının ne anlama geldiğini doğru öğrenmek, yarın bu yasanın doğru uygulanması için de çok büyük bir mana ifade etmektedir. Türkiye'deki sosyologlar ve dünyadaki sosyologlar, depremin, Türkiye için bir milat olduğunu söylüyorlar ve bunu müspet manada söylüyorlar. Türkiye'nin, depremden önce arzu ettiği birçok şeyi gerçekleştirememesini, depremden sonra gerçekleştirebileceğine bir işaret olarak görüyorlar; ama, bunun için, dün bir başka vesileyle de ifade ettiğim gibi birinci sınıf devlete, birinci sınıf siyasetçiye ve özgür bireylere ihtiyaç olduğunu söylüyorlar.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 59, s. 396-397).

Askerlik Kanununa Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Tasarısı ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 188 sıra sayılı kanun tasarısının geneli üzerinde, şahsım adına söz almış bulunmaktayım. Vatan müdafaasının sadece düşman karşısında silahla mücadele etmekle sınırlı olmadığını, aynı zamanda, daha birçok şekliyle memlekete hizmet edilebileceğini gösteren bu çalışmadan dolayı, başta Türk Silahlı Kuvvetlerimiz olmak üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisi Millî Savunma Komisyonu üyelerine, sözlerimin başında teşekkür ederek konuşmama başlamak istiyorum. Değerli arkadaşlarım, aslında bu, reform niteliğinde bir yasa tasarısıdır; çünkü, Türkiye'de, çok uzun bir zamandan beri bedelli askerlik konusunda herhangi bir çalışma yapılmamıştı. Bedelli askerlik, hepinizin bildiği gibi, bir bedel ödeyerek bu vatanî vazifeden muaf olmayı gerektirmektedir; ancak, reform niteliğinde herhangi bir yasa çıkarılacağı zaman, bütün dünyada olduğu gibi, her şeyden evvel, bu yasayla ilgili bir bilimsel analiz raporunun hazırlanmış olması gerekirdi. Dünyanın neresine giderseniz gidin, reform niteliğinde herhangi bir yasa çıkarılacağı zaman, bu yasa neleri etkiler, hangi müesseseleri etkiler, hangi şahıslar ne ölçüde etkilenir, bu konunun detaylarıyla ortaya konulması gerekir; bil ahara, bu bilimsel analiz raporu hükümete tevdi edilir, hükümet de, kanunu bu analiz raporuna göre hazırlardı. Her şeyden evvel böyle bir eksiklikle karşı karşıya kaldığımızı bilerek sözlerime başlamak istiyorum...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 15, Birleşim 13, s. 52-54).

Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Veçhelerine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Dışişleri Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Genelde, uluslararası sözleşmelerle ilgili tasarılar, Genel Kurulda rutin görüşmeler olarak geçiyor; ancak, gerçekten, şu anda üzerinde duracağımız tasan, Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukukî Veçhelerine Dair Sözleşmenin onaylanmasıyla ilgili bir tasan. Çocuk kaçırmandan bahsedeceğiz ve çocuk

kaçırmanın Türkiye Cumhuriyeti Devletine ne gibi yükümlülükler getirdiği konusunda duracağız. Ben, her zaman şuna inanmışımdır ki, zamanı değerli kılan şey, o zamanın bizatihi kendisi değildir, o zamana yüklenen anlamdır, o zamana egemen olan fikirlerdir. Evet, Türkiye 21 inci Yüzyıla girmektedir, dünya 21 inci yüzyıla girmektedir; ama, bugün, dünyanın uğraştığı çok acı, çok büyük problemlerden birisi de küçük çocuk ticaretidir değerli arkadaşlarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 15, Birleşim 14, s. 199-200).

Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, delaletinizle Sayın Bakanımın aşağıdaki suallerime cevap rica edeceğim. Ben, aslında, şahsım adına söz alarak konuşmak istiyordum; fakat, hem vakitten ihtisar etmek hem de konuşmanın cevabını alabilmek için bu yolu seçtim. 55, 56 ve 57 nci hükümetler, gerçekten, çok sayıda kanun çıkardılar; ama, bütün çıkardıkları kanunların neticesinde, bizatihi kendileri bu kanunlardan vazgeçtiler, uygulamalarından vazgeçtiler. Mesela, geçen sene, Vergi Yasasını biz burada çıkarırken, değerli Maliye Bakanı "bu kanuna muhalefet eden vatana ihanet etmektedir" demişti. Ben, o zaman kendisine bir soru tevcih etmişim, demişim ki: "Sayın Maliye Bakanı, siz, reform niteliğinde bir yasa çıkarıyorsunuz, acaba, bu yasanın bilimsel analiz raporu var mıdır?" Dünyanın her yerinde bu tür reform niteliğinde yasalar çıkarılırken, çok daha önce, yıllarca akademisyenler, uzmanlar, üniversiteler bu tasarılar üzerinde çalışırlar ve bir bilimsel analiz raporu hazırlarlar, siyasetçilere arz ederler; bu bilimsel analiz rapor üzerinde tasan hazırlanır, meclise getirilir, böylece, çıkan yasa, kalıcı olur, faydalı olur ve insanlar bu yasa hayatlarında tatbik ederler.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 22, s. 171).

Usul hakkında:

“Sayın Başkanım, Türkiye Büyük Millet Meclisi, millî iradenin temsil edildiği bir yerdir. Bugün iki konu tartışıldı burada. Zatiâliniz her iki konu da vuzuha kavuşuncaya kadar milletvekillerinin özgürce fikirlerini serdetmesine izin verdiniz. Bunun bir teamül haline gelmesini ve sizden sonraki Başkanvekillerinin de buna dikkat etmesini temenni ediyor ve bu davranışınızdan dolayı sizi kutluyor, teşekkür ediyorum efendim. Sağ olun.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 22, s. 114).

2.2.6.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Türkiye'nin güvenliği ve insan haklarına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Yeni dönemin, yeni seçilen milletvekillerimize, yeniden seçilen milletvekillerimize hayırlı olmasını temenni ediyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye'de en sorumlu olan, Türkiye'nin bütün meselelerinden en

yüksek derecede mesuliyeti haiz bir müessesedir. Bu müessesenin, bu mesuliyetinin gereğini yerine getirebilmesi için, aynı ölçüde yüksek bilgileri haiz olması gerekir; sorumluluğun ifası eksik bilgiyle gerçekleşmez. Muhterem milletvekilleri, Türkiye’de çok uzun bir zamandan beri fikrî kargaşa yaşanmaktadır. Âdeta, hiç alakası olmayan hususlar birbiriyle alakalı olarak gösterilmekte veya aklen, ilmen birbirine zıt olması gereken şeyler de birbiriyle paralellik arz eder şekilde topluma arz edilmektedir. Bu, bir fikrî kirlenmeye sebebiyet vermekte ve yalnız milletvekillerimiz değil, halkımız da birçok meselede doğru teşhis yapamamaktadır. Eğer bir meselede doğru teşhis yapılmazsa, doğru tedaviyi ortaya koymak da mümkün değildir. Ben, bu gündem dışı konuşmada çok önemli olarak gördüğüm bir hususa değinmek için bu girişi yaptım...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 1, Birleşim 6, s. 88-89).

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Fazilet Partisi Grubumuz adına, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Dışişleri Komisyonunda geçen dönemden kalmış 120’ye yakın yasa tasarısı, Komisyonumuzun, hakikaten, bir buçuk aydan beri, çok hızlı çalışması neticesinde Genel Kurula inmiş bulunmaktadır. Bu tasarıların çok büyük bir kısmı, sadece 20 nci Dönemden kalan tasarılar değil, 19 uncu Dönemden bugüne kadar ertelenerek kalmış yasa taşanlarıdır. Değerli milletvekilleri, geçen hafta, bir vesileyle, yine bu konu gündeme geldiğinde belirtmiştim; bu tasarılar iki temel gruba ayırmak mümkün. Birincisi, gerçekten ülkemizin menfaatleri açısından çok acil olarak çıkması gereken taşanlardır. Bunların büyük bir kısmı da, maalesef, Genel Kurulun gündeminde hep arka sıralara kalmış, başka kanun tasarısı ve teklifleri öne geçmiş ve böylelikle, bu taşanlar ya kadük olmuş veya böyle çok nadir boş zamanlar olduğunda çıkarılmışlardır. İşte, bugün görüşeceğimiz, Türkiye ile Litvanya arasındaki hava taşımacılığıyla ilgili anlaşma, bana göre, Türkiye için ehemmiyet arz eden ve bir an evvel çıkmasında fayda olan bir anlaşmadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 8, Birleşim 45, s. 461-463).

Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesinde Yapılan Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonları raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Elbette, dört hanımefendiden sonra konuşmanın zorluğunu biliyorum; ama, buna gayret edeceğim. Önce bir gerçeği sizlerle paylaşmak istiyorum. Gerçekten güzel şeyler söylendi; ama, üzerinde konuştuğumuz meseleyi, sanıyorum, birçok arkadaşımız okumadı. Yapılan şey sadece şudur: "Birleşmiş Milletlerde CEDAW iki haftada bir toplanır" şeklindeki cümle "her yıl toplanır" şeklinde

değiştirilmiştir. Yani, öyle çok abartılı bir şey yapmıyoruz. Muhterem milletvekilleri, bunu niye söyledim; bugün, bir gazeteci arkadaşımız, köşesinde diyor ki "depremden sonra milletimiz bir gerçeği bize anlattı; artık milletimiz birinci sınıf devlet istiyor, birinci sınıf siyasetçi istiyor." Birinci sınıf siyasetçi ne demek? Birinci sınıf siyasetçi demek, memleketin meselelerine gerçekçi bakan ve gerçekçi çözümler üreten siyasetçi demektir..." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 58, s. 137-138).

Mehmet Bedri İncetahtacı'nın üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. Uluslararası sözleşmeler hakkında konuşmuş ve dış politikanın önemini vurgulamıştır. Türkiye'nin mevcut imkanları ve kaynaklarından yeterince faydalanılmadığını belirtmiştir. İstiklal Madalyası verilenlere şeref aylığının ve şeref madalyasının adil biçimde verilmediğini dile getirmiştir. Devlet Güvenlik Mahkemeleri gibi hukuki konularda da konuşmaları bulunmaktadır. Daha çok hukuki alana yönelmiştir. İnsan haklarına ilişkin de konuşmaları mevcuttur.

2.2.7. Nurettin Aktaş

2.2.7.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Cumhurbaşkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Sayıştay Başkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Anayasa Mahkemesi Başkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

"Sayın Başkan, Meclis Başkanına soruyorum: 1. Türkiye Büyük Millet Meclisi bütçesinde ne tür bir tasarruf yapmayı düşünüyorsunuz? 2. Genel Kurul düzenlemesiyle ilgili yargı safhası ne durumdadır? 3. Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı hakkında usulsüzlük iddiaları var; denetim sonucu nedir? 4. Milletvekilleri, sayın bakanlara, cevaplandırılması isteğiyle soru önergeleri veriyorlar; ancak, bunların büyük bir çoğunluğu, zamanında cevaplandırılmadığı gibi cevapsız da bırakılıyor; bu hususta bir tedbiriniz var mı?" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 30, s. 60).

Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Gümrük Müsteşarlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, delaletinizle, aşağıdaki sorumu, gümrüklerden sorumlu Devlet Bakanı Sayın Mehmet Keçeciler'e soruyorum: 1995'ten beri, AB'nin gümrük birliğine girdiğimizden beri, bugüne kadar Türkiye'nin zararı olmuş mudur? Olmuşsa, ne kadardır? İkinci bir soru; son operasyonlarla ortaya çıkan hayalî ihracat miktarı ne kadardır? Köy Hizmetlerinden sorumlu Devlet Bakanı, değerli hemşerim Sayın Yılmaz Beye de bir sorum var. Köy hizmetlerinin ortadan kaldırılmasıyla kamuoyuna yansıyan şekliyle, yılda 500 milyon dolar bir gelir sağlanacağı söyleniyor; bu doğru mudur?” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 31, s. 223).

Dış Ticaret Müsteşarlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Dış Ticaret Müsteşarlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Danıştay Başkanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Danıştay Başkanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan Dış Ticaret Müsteşarlığının 2002 yılı bütçesi üzerinde, Adalet ve Kalkınma Partisi adına söz almış bulunuyorum; sözlerime başlamadan önce, AK Parti ve şahsım adına hepimizi saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1997'den beri, olağanüstü şartların getirdiği Anasol'lu hükümet versiyonlarının ülkeyi içine soktuğu durum ortadadır. Dünyada yaşanmakta olan son gelişmeler karşısındaki tutumu utanç vericidir ve Türkiye'nin uluslararası saygınlığını zedelemektedir. Dış politikada bağımsız olmayan bu hükümet, ekonomi politikasını da, yine, kayıtsız şartsız IMF'ye teslim etmiştir. Dünyada varlığı tartışılan ve kayda değer hiçbir başarısı olmayan, bundan önce Türkiye'de de 17 defa başarısız olan IMF'yle 18 inci defa stand-by anlaşması imzalanmıştır, 19 uncusu da sıradadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 32, s. 329-331; 378).

Ulaştırma Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Ulaştırma Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Telsiz Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Teşekkür ederim Başkanım. Delaletinizle, aşağıdaki sorularımın, Sanayi ve Ticaret Bakanımız tarafından cevaplandırılmasını arz ediyorum: Türkiye'nin daralan ticaret hacminin genişler, duran ekonominin canlanır, kapanan fabrika ve atölyelerin çalışır hale getirilmesi için bir uygulamanız olacak mı; olacaksa bunlar nelerdir? İkinci soru: Bugüne kadar, Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde kaç sanayi tesisi kapanmıştır; bu kapanmadan dolayı ne kadar işçi, işini kaybetmiştir? İki soru da Sayın Ulaştırma Bakanımıza iletteğim: Ekonomik sıkıntılardan dolayı halkımızın telefon, kablolu TV yayını aboneliğini iptal ettirdikleri haberleri doğru mudur; doğruysa aboneliği iptal

edilenlerin sayısı ne kadardır?İkinci bir soru: Ayaş Tüneline bugüne dek harcanan para miktarı ne kadardır?” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 33, s. 608).

Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair 20.6.2001 Tarihli ve 4685 Sayılı Kanun ve Anayasanın 89. Maddesi Gereğince Cumhurbaşkanıca Bir Daha Görüşülmek Üzere Geri Gönderme Tezkeresi ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, delaletinizle, Sayın Bakanım dan aşağıdaki sorularımın cevaplandırılmasını arz ediyorum. Sayın Bakanım, yasanın 8 inci maddesinin birinci fıkrasıyla, üretici dahi olsa, kendi ihtiyacı için kıydığı tütün nedeniyle üç yıla kadar hapis, 225 000 000 TL'den az olmamak üzere para cezası getirilmektedir. Bu cezayı içinize sindiriyor musunuz, adil buluyor musunuz?İkinci bir sorum, bu suçu işleyenleri yakalayarak, icabında silah kullanabilecek yetkilere sahip kolcu müessesesini devlet mi kuracak, yoksa özelleştirmenin gerçekleştirilmesi halinde, özel şirketler, mesela Phillip Morris'mi kuracaktır?Üçüncü sorum, halk türkülerimize konu olan kolculuk müessesesinin canlanmasından sonra meydana gelecek olaylara, aynı zamanda edebiyatçı yönünüzle bir şiir yazmayı düşünüyor musunuz?” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 81, Birleşim 43, s. 42-43).

Mali Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, delaletinizle, aşağıdaki sorularımın Sayın Bakan tarafından cevaplandırılmasını arz ediyorum. Sistemdeki hangi bankaların plase ettiği toplam krediler içinde kendi grup şirketlerine verilen kredi toplamı yüzde 25'i geçmiştir?İkinci sorum: Bankalara aktarılması düşünülen kamu kaynaklarının toplam malî yükü nedir?Üçüncü sorum: Bu malî yükün kaynağı nedir; nereden karşılanacaktır?Dördüncü sorum: Bankalara verilecek tahviller Merkez Bankasında kırdırılıp nakde çevrilebilecek midir?Beşinci sorum: Tahvillerin faizi nedir?Teşekkür ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 83, Birleşim 50, s. 54).

2.2.7.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Hayvan Islahı Kanunu Tasarısı ve Tarım, Orman ve Köy işleri Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, Sayın Bakandan aşağıdaki sorularımın cevaplarını arz ediyorum. Malumunuz, hayvan ıslahıyla üretimin artması ile bir malın pazarlaması da en önemli konulardan bir tanesidir. Türkiye’de canlı hayvan yetiştiricilerini en fazla sıkıntıya sokan, bugün, pazarlama yollarının kapalı oluşudur. 1991 Aralığında Türkiye’de meydana gelen sığır vebasından dolayı, Suriye ve Körfez Kriziyle de Irak üzerinden hayvan ihracatı tamamen durma noktasına gelmiştir. Acaba, Sayın Bakanımız, bu FAO, Dünya Sağlık Teşkilatına bir müracaatta bulundu mu? Türkiye’de sığır vebası bitmiş midir; bitmişse, canlı hayvanların Suriye üzerinden Körfez ülkelerine transit taşınması için Suriye Tarım Bakanıyla acaba görüşüp 1991’den beri kapalı olan bu yolun açılmasına bir katkıları olacak mıdır?” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 64, s. 147-148).

Nurettin Aktaş’ın sosyal ve kültürel alanda konuşması yoktur. TBMM bütçesi ile ilgili konulara yönelmiştir. Ekonomi alanında özellikle sorgulayıcı tavrı dikkat çekmektedir. Bankalara kamu kaynaklarının aktarılması ve finansman arayışı konularını sorgulamaktadır. Tütün ve Tütün Mamullerinde özelleştirme konusuna değinmiş olup piyasanın geleceği hususunda meclisin birbirleriyle çelişen kanun tasarılarını eleştirmektedir. Kamu bütçe plan Dış politika ve çeşitli kanun tasarılarına ilişkin konuşmaları bulunmaktadır.

2.2.8. Mustafa Rüştü Taşar

2.2.8.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Turizm Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Turizm Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle, Mersin ve bazı bölgelerdeki sel afetlerinden dolayı, bu afete maruz kalanlara geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum ve salı günü idrak edeceğimiz Kadir Gecesini ve yaklaşmakta olan Ramazan Bayramınızı kutluyor, hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum. Bakanlığımın 2002 yılı bütçesi hakkında yapmış olduğunuz yapıcı tenkit ve öneriler için teşekkürlerimi sunuyorum. Özellikle, Sayın Yıldırım Ulupınar’a, Sayın Mehmet Elkatmış’a, Sayın Nesrin Ünal’a ve Sayın Cengiz Aydoğan ile Sayın Halit Dikmen’e teşekkürlerimi sunuyorum. Şimdi sizlere, dünyada ve Türkiye’de turizm sektörünün içinde bulunduğu koşullar ve Bakanlığımın çalışmaları konusunda bilgi arz etmek istiyorum. Türk turizmi

bugün, çevre boyutunu da dikkate alarak, uluslararası rekabet gücü yüksek ve verimli bir turizm ekonomisinin geliştirilmesine, turistler ve yerel halk için en iyi sosyal ve toplumsal ortamın yaratılmasına, kendi insanımızın refah ve mutluluğu için evrensel değerlere uyum sağlanmasına, doğal ve kültürel değerlerimizin sağlıklı bir koruma-kullanım dengesine ve kaynakların en rasyonel şekilde değerlendirilmesine imkân veren bir turizm politikasının uygulanmasına öncelik verecektir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 79, Birleşim 35, s. 308-313; 329-330).

2.2.8.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Denizli Milletvekili Beyhan Aslan'ın, Birinci Turizm Fahri Danışmanlar Toplantısına ve millî turizm politikasına ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle, Sayın Beyhan Aslan'a bu konuyu gündeme getirdiği için teşekkür ediyorum. Denizli'deki bütün milletvekili arkadaşlarımıza, iktidar ve muhalefet milletvekillerinin tamamına programımızı belirten bir davet mektubu göndermiştik; bu davete icabet edip teşekkür eden Sayın Mehmet Gözlükaya'ya da huzurlarınızda teşekkür etmek istiyorum. Değerli arkadaşlarım, bugün, Turizm Bakanlığımızdaki altıncı ayımı dolduruyorum. Yarın ayın 8'i ve 8 Ağustosta gelmiştim. Bu vesileyle, 8 Mart Dünya Kadınlar Gününü de kutlamak istiyorum... Fahri Danışmanlar Toplantısını 1-2-3 Mart tarihlerinde Denizli'de oluşturduk. Bakanlığa ilk geldiğim gün, hem değerli milletvekillerimize bir mektup göndererek değerli fikirlerinden, önerilerinden, tenkitlerinden yararlanmak istediğimi belirtmiştim hem de üniversite hocalarımıza, turizmle ilgili bütün değerli hocalarımıza bir mektup göndererek fahri danışmanlığı kabul edip etmeyeceklerini sormuştum. Memnuniyetle ifade edeyim ki, çoğunluğundan olumlu cevap geldi ve dediğim gibi, 1-2-3 Mart tarihlerinde, bu Fahri Danışmanlar Toplantısını, Bakanlığımız bürokratlarıyla birlikte Denizli'de gerçekleştirdik. Bu toplantıda alınan kararlar fevkalade önemli kararlardır. Bu kararlarla, 10-12 Nisanda yapacağımız 2 nci Turizm Şurasının da temellerini oluşturmayı hedefledik ve burada bir konuyu ifade etmek istiyorum. 11 Eylül'den sonra, dünya turizm hareketlerinde bir gerileme yaşanırken, nispi olarak eylül-ocak ayları içerisinde, Türkiye'de de, bu aylara mahsusen bir gerileme yaşanıyor gibi gözükmesine rağmen, Dünya Turizm Örgütü'nün yayımlanmış olduğu istatistiklere göre, dünyada turizm hareketleri yüzde 1,3 gerileme gösterirken, Türkiye, yüzde 12,4 artış göstermiştir; bu da, Türk turizminin bir başarısıdır diye ifade etmek istiyorum...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 71, s. 139-142).

Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun Tasarısı ile Ankara Milletvekili Saffet Arıkan Bedük ve 6 arkadaşının, Erzincan Milletvekili Tevhit Karakaya ve 29 arkadaşının, Kayseri Milletvekili Sadık Yakut'un, Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya'nın,

Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Kayseri Milletvekili Salih Kapusuz ve 3 arkadaşının Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Adalet Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Memurlar ile Diğer Kamu Görevlilerinin Disiplin Cezalarının Affi Hakkındaki Kanun Tasarısı konusunda Anavatan Partisi Grubunun görüşlerini dile getirmek üzere söz almış bulunuyorum. Sözlerimin başında, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, Marmara Bölgesindeki deprem afetinde hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet, geride kalanlara ve Türk Milletine başsağlığı, yaralılara acil şifalar diliyorum. Değerli milletvekilleri, toplum düzenine aykırı davranışları, ceza hukukumuzla göre cezalandırmaktayız. Bununla güttüğümüz amaç; bir yandan, toplumsal düzeni korumak, diğer yandan da bu insanları yeniden topluma kazandırmaktır. Yeri geldiğinde de, yine, aynı amaçlarla, af yolunu seçmekte ve bu cezaları affetmekteyiz. Tabii olarak, yine, toplumsal düzeni korumak noktasından hareketle, affa karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Yüce Meclisimizde de, affa taraftar olan arkadaşlarımız bulunduğu gibi, affa karşı olan arkadaşlarımız da vardır; bu husustaki bütün görüşlere de saygı duyuyoruz; ancak, cezaların affi söz konusu olduğunda, iki kesime ilişkin cezaların affının, diğer aflardan önce gelmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunlardan birincisi; memur disiplin suçlarına ilişkin af tır; diğeri ise, öğrenci affıdır. Bunun içindir ki, Anavatan Partisi olarak, bu iki konudaki affa her zaman sıcak baktık. Eleştirilere konu olsa da, öğrenci afları çıkardık, memur disiplin affı çıkardık. Bu afların çıkmasına her noktada katkı sağlamaktan dolayı da şahsen mutluyum. Bu çerçevede, Anavatan Partisi olarak, 3 Ocak 1986 tarihinde çıkardığımız, Disiplin Cezalarının Affi Hakkındaki Kanunu sayabilirim...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 59, s. 534-536).

Usul hakkında:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir hukukçu milletvekilinin, milletvekilinin denetim hakkını kısıtlayacak bir söylemde bulunmasını kınadığımı ifade etmek istiyorum. İktidar kanadına mensup bir milletvekili olmam, seçim bölgem olan Gaziantep'in sorunlarıyla ilgilenmememi gerektirmez. Bunu başka yollardan da öğrenebilme imkânım vardır; o öğrendiğim sadece bende kalır; ama, bu Mecliste yaptığım denetim sayesinde bütün Türkiye bunu duyacak, öğrenecek ve kimin ne yaptığını bilecek. Bu maksatla yapılmaktadır. Arzu ederdim ki, koalisyonda ortak olduğumuz bu bakan arkadaşlarım bu zamana kadar bunun cevabını bana verebilmiş olsalardı yazılı olarak veya burada sözlü olarak. Onları da, bu cevabı vermedikleri için kınıyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 42, Birleşim 9, s. 111).

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 1319 Sayılı Emlak Vergisi Kanunu ve 492 Sayılı Harçlar Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısı ile Antalya Milletvekili Salih Çelen ve İki Arkadaşının, Bingöl Milletvekili Necati

Yönder'in, İstanbul Milletvekili Masum Türker ve Otuz Arkadaşının, İstanbul Milletvekili Aydın Ayaydın'ın, Ordu Milletvekili Cemal Enginyurt'un Aynı Mahiyetteki Kanun Teklifleri ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Efendim, biraz önce, değerli konuşmacımız, milletvekili arkadaşımız, konaklama vergisi ihdas edileceğini belirttiler. Böyle bir konu, Mahallî İdareler Yasa Tasarısı İçişleri Komisyonunda görüşülürken, alt komisyonda, konaklama vergisi alınması -yüzde 1 oranında- kabul edilmişti. Bil ahara, İçişleri Komisyonunun komisyon toplantısında bu husus bertaraf edilmiştir. Dolayısıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna bu yasa tasarısı indiğinde, yüzde 1 oranında konaklama vergisi orada olmayacaktır. Meclis Genel Kurulunda da, tekrar, herhangi bir kimse önerge verip de bunu Meclis kabul etmezse... Zaten, şu anda, Meclis Genel Kuruluna incek yasa tasarısında konaklama vergisi yoktur. Turizm Bakanlığı olarak da bu konaklama vergisine şiddetle karşı olduğumuzu ve turizme sekte vuracağını belirttiğimizi, daha önce belirttim; şimdi, yine, tekraren belirtiyorum. Saygılar sunuyorum efendim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 71, s. 153).

2.2.8.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Sekizinci Cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ın ölümünün 8. yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anavatan Partisinin kurucusu, Başbakanımız, sekizinci Cumhurbaşkanımız merhum Turgut Özal'ın ölümünün sekizinci yılı münasebetiyle gündem dışı söz aldım. Bu imkânı bana tanıyan Sayın Başkana ve değerli milletvekili arkadaşlarıma teşekkür ediyor, Yüce Heyetinizi ve ekranları başında bizi izleyen değerli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Değerli arkadaşlarım, yüreği insan sevgisiyle, vatan sevgisiyle ve hizmet aşkıyla dolu, halka hizmeti Hakka hizmet sayacak kadar mukaddes gören ve bu anlayışı siyaset dünyamıza taşıyan örnek siyaset adamı; bütün halkımızın ve dünyanın takdirini kazanan büyük devlet adamı; sevgi, barış, hoşgörü ve siyasette uzlaşmanın sembol ismi; düşünce, inanç ve teşebbüs özgürlüğünü, vatandaşımız için vazgeçilemez en temel üç özgürlük olarak gören, gerçek bir demokrasi abidesi olan sekizinci Cumhurbaşkanımız merhum Turgut Özal'ın ebediyete intikal edişinin sekizinci yılındayız. Türkiye'de tıkanan sisteme işlerlik kazandıran, devleti yeniden çalıştıran, hizmet ve hedeflerin en öncelikli noktasına insanı yerleştiren, ülkemizi sıradan bir üçüncü dünya ülkesi olmaktan kurtaran adımlara öncülük eden merhum Turgut Özal aramızdan ayrılahı sekiz yıl oldu...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 60, Birleşim 85, s. 25-26).

Muğla Milletvekili Hasan Özeyer'in, Türkiye ve Muğla'daki turizm potansiyeline ilişkin gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; son yıllarda, dünyada, turist gönderen ülkelerde refah ve gelir düzeyinin artması, çalışma saatlerinin azalması, bireylerin tatil alışkanlıklarında değişikliklere yol açmıştır. Özellikle, Fransa örneğinde olduğu gibi, haftalık çalışma süresinin 35 saate indirildiği ülkelerde, üç günlük uzun hafta sonu tatilleri imkânı ortaya çıkmıştır. Turist kabul eden destinasyon konumundaki ülkeler ve pazarlar, bu ihtiyaca cevap vermek için yeni ürünler hazırlayıp, sunmaya başlamışlardır. Bugün, bilinçli bir tüketiciyle karşı karşıyayız. Tüketici, kendisine sunulan turizm ürününü, öncelikle fiyat-kalite ilişkisi açısından değerlendirmekte ve tüm seçeneklere baktıktan sonra karar vermektedir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 89, Birleşim 77, s. 509-511).

Turizm Haftası münasebetiyle turizm sektöründeki gelişmelere ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Turizm Haftası münasebetiyle, bugün, sizlerle turizmin bazı meselelerini görüşmek ve kamuoyuna yansıtma istedin. Geleceğin sektörü turizm sektöründe geleceğin ihtiyaçlarına cevap verebilecek şekilde çalışmalarımızı yoğunlaştırdık. İçte yaptığımız çalışmalarla, evimizi, gelecek turistlere hazırlamak için çalışırken, dışta, aralıksız olarak devam ettirdiğimiz çalışmalarla, Türkiye’yi, dünya çapında değerli bir turizm markası haline getirmeye çalışıyoruz. Bakanlık olarak yaptığımız çalışmalara toplumun her kesiminin desteğini sağlamak amacıyla, Turizm Haftası dolayısıyla yoğun bir program gerçekleştiriyoruz...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 92, Birleşim 87, s. 19-24).

Mustafa Rüştü Taşar’ın üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. Dönemin turizm sektörü durumuna değinmiş ve turizm politikalarının geliştirileceğini belirtmiştir. Komisyon raporları ve memur ile öğrencilerin aflarıyla ilgili konuşmaları olmuştur. Öğrenci ve memur disiplin aflarının çıkarılmasıyla ilgili olumlu düşüncelerini belirtmiştir. Konuşmaları genellikle turizm sektörüne yoğunlaşmıştır.

2.2.9. İbrahim Konukoğlu

2.2.9.1. Mali ve Ekonomik Alan İle İlgili Konuşmaları

Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı 1999 Malî yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı, Sağlık Bakanlığı 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı ve Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 1999 Malî Yılı Bütçesi ile 1997 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sağlık Bakanlığı bütçesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum; Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, insan haklarından en önemlilerinden biri, sağlıklı yaşama hakkıdır. Bunun için gereken, sağlıklı çevre, sağlıklı konut, yeterli ve dengeli beslenme ve en önemlisi de, ihtiyaç duyulduğunda kolayca ulaşılabilecek kaliteli bir sağlık hizmetidir. Türk insanı da, dünyanın gelişmiş ülkelerinde olduğu gibi, kaliteli sağlık hizmetine layıktır. Gelin görün ki, ülkemizde, sağlık hizmetlerinden, hizmet alan hasta da memnun değildir, hizmeti veren de. Hasta, saatlerce sıra beklediği, yeterli ilgi ve şefkati bulamadığı, bazı tetkik ve tedaviler için haftalar, hatta aylar sonrasına gün verildiği için şikâyetçidir. Hizmeti veren doktor, ebe, hemşire, sağlık personeli, özlük haklarının çözülmemiş olmasından, imkânsızlık ve sıkıntı içinde çalıştırılmasından, 24 saat nöbet tutup karşılığını alamamasından şikâyetçidir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 4, Birleşim 24, s. 515-518).

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı, Sağlık Bakanlığı 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı ve Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Bütçesi ile 1998 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sağlık Bakanlığı bütçesi üzerinde Grubum adına söz almış bulunuyorum; Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, yeni bir bin yıla girerken, aynı zamanda, bilgi çağı olarak nitelendirilen yeni bir çağa da adım atmış oluyoruz. Gelin, ülke gerçeklerini gözler önüne serelim ve hep birlikte, sorunlara, hızla çözüm üretelim; milletimiz bizden bunları beklemektedir, bunun için bizlere oy vermektedirler. Bakın, 21 inci Yüzyılın kapısında; ama, bizler, henüz, sağlık problemlerimizi halletmemiş, halen, ülke nüfusunun yarısına yakın oranını sağlık güvencesi kapsamına alamamış bir ülkeyiz; yani, her üç insandan birisi, hiçbir sosyal güvencesi olmayan kesim. Böyle bir ülkede, elbette, sağlık problemi büyük sıkıntı arz eder...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 44, s. 315-319).

Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler ve Millî Savunma ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 374 sıra sayılı kanun tasarısının 2 nci maddesi hakkında söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Bu tasarı, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik yapılmasını amaçlamaktadır. Yaklaşık

bir buçuk yıl önce Yüce Meclis tarafından çıkarılan 4375 sayılı Kanunla, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Devlet Memurları Kanunu ve Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda bazı maddeler değiştirilmiştir. Bu kanunlara göre, sağlık güvencesine sahip vatandaşlarımız, yurtdışında tedavisi mümkün olmayan hastalık halinde yurtdışına tedaviye gidebiliyordu. Ancak, bunların bakmakla yükümlü oldukları yakınları ve Emekli Sandığı mensupları yurtdışı tedavi imkânına sahip değildi. 4375 sayılı Kanunla, bunlar da yurtdışı tedavi imkânına kavuşturulmuştur. Bu Kanuna eklenen bir maddeyle, daha önce olmayan yurtdışı tedavi giderlerinden yüzde 10 oranında katılım payı alınması hükmü getirilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 31, Birleşim 83, s. 435-436).

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Karayolları Genel Müdürlüğü 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı, Sağlık Bakanlığı 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı ve Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 2001 Malî Yılı Bütçesi ile 1999 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2001 yılı Sağlık Bakanlığı bütçesi hakkında Grubum adına söz almış bulunuyorum; Doğru Yol Partisi Grubu ve şahsım adına, Yüce Meclisi ve televizyonları başında bizi izleyen vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. Devlet, vatandaşlarının, hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmelerini sağlamakla görevlidir; Anayasamızın 56 ncı maddesinde, bu, gayet açıkça zikredilmektedir. Yıllardır düzeltilemeyen sağlık hizmetlerindeki sorunların çözülmesi ve halkımızın hakkı olan kaliteli ve ulaşılabilir sağlık hizmetine kavuşturulması, hükümetlerin görevidir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 50, Birleşim 33, s. 81-85).

Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Rehabilitasyon Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 3 üncü maddesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, sosyal devlet anlayışında devletin temel sorumluluk alanları arasında kabul edilen eğitim ve adalet gibi sağlık sektörü de bu idarî yapılanmaya uygun bir temelde oluşturulmuştur. Genel idarî yapıdaki bu sürece ilave olarak, sağlık sektöründe gerek sosyal sigorta kurumlarının gerekse özel kuruluşların bulunmadığı ve kurulmasının da çok zor olduğu cumhuriyetin ilk yıllarında, sağlık hizmetlerinin hemen hemen tamamının kamu görevi olarak

verilmesi düşünölmüş ve öyle öngörölmüştür. Bu yapı, devleti, sağlık hizmetlerini hem finanse eden hem de sunan bir konuma getirmiştir. Ancak, özellikle son otuz yıllık dönemde nüfusun artışı, yerel ihtiyaçların çeşitlenmesi gibi nedenlerle, tek merkezden yönetimin zorluklarının ortaya çıkmasının yanı sıra, geçmiş dönemlerle karşılaştırıldığında, sağlık hizmetlerinin kullandığı kaynakların verimsizliği ve etkili olmaması, bu sorunları daha da artırmıştır. Ülkemizde bu yapılanma ile yürütölen sağlık hizmetleri, sorunları artarak günümüze kadar gelmiştir. Maalesef, şimdiye kadar uzun vadeli, uyumlu ve istikrarlı sağlık politikaları hayata geçirilememiştir. Oysa, sağlık politikasıyla çok sayıda kurum ve kuruluş ilgilenmektedir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 43, s. 328-330; 338; 363-365).

Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu Tasarısı ile İstanbul Milletvekili Tansu Çiller ve 3 Arkadaşının, Kamu Görevlileri Sendikaları Kanun Teklifi ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 683 sıra sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu Tasarısının 19 uncu maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, görüştüğümüz yasa tasarısı, Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonundan 2000 yllı mart ayında geçmişti. Komisyonda görüşölen bu yasa tasarısı, hükümet tarafından nedense uzun süre rafa kaldırıldı; ne oldu bilmiyoruz; ama, yeniden karşımıza getirildi. Ülkemizde memur tanımı inanılmaz derecede geniştir ve devlette çalışan insanımızın çoğu memur olarak adlandırılmaktadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 68, Birleşim 124, s. 84-85; 89-90).

Millî Savunma Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Millî Savunma Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Karayolları Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Karayolları Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Millî Savunma Bakanlığının 2002 malî yılı bütçesi hakkında, Doğru Yol Partisi Grubu adına görüşlerimi arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Dünya, tarihî bir dönemden geçiyor. Dünyada son aylarda yaşanan gelişmeler, ülkemizin rolünü çok daha önemli hale getirmiştir. 11 Eylül'den sonra oluşun yeni dünya düzeni, Türkiye'nin, yeni ve çok önemli kararlar vermesini zorunlu kılıyor. 11 Eylül'de terörizme karşı büyük bir savaş başlamıştır. Ülkemiz, yıllardır teröre karşı mücadele vermiş ve bu sıkıntılarını, maddî ve manevî, tek başına yaşamıştır. Oysa, bugün dünya, Amerika'daki olaylarla birlikte ayağa kalkmıştır. Bugün de ülkemiz, elbette terörün karşısında

ve müttefiklerinin yanında olacaktır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 78, Birleşim 33, s. 530-532).

İçişleri Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile İçişleri Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Emniyet Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Emniyet Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Jandarma Genel Komutanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Jandarma Genel Komutanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Sahil Güvenlik Komutanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Sahil Güvenlik Komutanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2002 yılı bütçesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. 3146 sayılı Kanunla kurulmuş olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, çalışma hayatı, SSK, Bağ-Kur, İş ve İşçi Bulma Kurumu gibi kuruluşlarla etki alanı gerçekten çok geniş bir bakanlığımızdır. Ülkemizde yaşayan insanların yüzde 51,6’sının SSK, yüzde 20,8’inin Bağ-Kur kapsamında olduğu düşünülürse, Bakanlığın gücü ve önemi daha iyi anlaşılır. Bakanlığın ilgili kuruluşu olan Sosyal Sigortalar Kurumu, 8,5 katrilyonluk bütçesiyle pek çok bakanlıktan çok daha büyük bir bütçeye sahiptir. Bu Bakanlık bütçesi tartışılırken, elbette, Sosyal Sigortalar Kurumu en Önemli yeri alacaktır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 79, Birleşim 34, s. 36-40; 75-76).

Tarım ve Köy işleri Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Tarım ve Köy işleri Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Tarım Reformu Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı, Sağlık Bakanlığı 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Sağlık Bakanlığı 2000 Malî Yılı Kesin hesabı ve Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 2002 Malî Yılı Bütçesi ile Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü 2000 Malî Yılı Kesin hesabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sağlık Bakanlığının 2002 yılı bütçesi üzerinde, şahsım adına söz almış bulunuyorum; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Ülkemizde sağlık personeli ve sağlık tesisleri dağılımında büyük dengesizlik vardır. Hekim başına düşen kişi sayısı da, kişi başına düşen yatak sayısı da bölgelere göre çok farklıdır. Bütün bu olumsuzlukların yanında, Sağlık Bakanlığı hastaneleri de verimsiz olarak kullanılmaktadır. Personel ve cihaz dağılımı da çok dengesizdir. Kurulan pek çok hastanede doktor yok, cihaz yoktur...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 79, Birleşim 34, s. 137-140).

Sosyal Sigortalar Kanunu, Tarım İşçileri Sosyal Sigortalar Kanunu, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu, Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 868 sıra sayılı yasa tasarısının 3 üncü maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, 1999 yılı ağustos ayında, Türkiye Büyük Millet Meclisi, 4447 sayılı Yasayı çıkarmıştı. Daha önce, 50-55 yaştaki emekliliğe karşı çıkanlar "mezarda emekliliğe hayır" diyenler, emeklilik yaşını 58-60 yaşa çıkardılar. 5 500 işgünü için "yaşasaydı emekli olacaktı" diye konuşanlar, emeklilik için 7 000 işgünü prim ödenmesini savundular; kabul ettirdiler. Bunun yanlış olduğunu söyleyen, Anayasa Mahkemesinden döneceğini söyleyen muhalefeti dinlemediler. 25 Ağustos 1999'da çıkan 4447 sayılı Kanunun bazı maddeleri Anayasa Mahkemesince iptal edildi...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 96, Birleşim 104, s. 178-180; 207-208).

2.2.9.2. Siyasi, Hukuki ve Askeri Alan İle İlgili Konuşmaları

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, Kadastro Kanunu, Devlet Memurları Kanunu, Harcırah Kanunu ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı, 190 Sayılı Genel Kadro Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Eki Cetvellerin Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğüne Ait Bölümünde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı. Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede ve Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Sanayi Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Sağlık Aile Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 401 sıra sayılı tasarının geçici 3 üncü maddesi üzerinde söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, geçici 3 üncü maddeyle, 27.3.2000 tarihinden itibaren, özellikle pratisyen ve uzman hekimlerin, 2514 sayılı Kanuna tabi olmadan, sınavsız olarak açıktan atamalarının yapılması sağlanmaktadır. Türkiye'de sağlık sistemindeki eksiklikleri, yoklukları, kadro eksiklerini düşünürsek, bu, sağlık sistemimize bir

nebze ferahlık getirecektir. Bu yüzden, kanun tasarısının bu maddesini olumlu buluyorum; ancak, Türkiye'de, eksiklikler, özellikle sağlık sistemindeki büyük sıkıntı, sadece hekim eksikliği, pratisyen hekim eksikliği, eczacı ve diş hekimi eksikliği tamamlanarak giderilemez; sistem çökmüştür. Türkiye, mevcut bu sağlık sistemiyle bir yere varamaz. Eğer, bu sağlık sistemi devam ederse, insanlarımız hastane kapılarında çile çekmeye devam eder, sıkıntı devam eder ve bu Meclis, devamlı, bu kanunları sağından solundan düzeltmekle ilânihaye uğraşır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 34, Birleşim 106, s. 531-532; 575-577).

Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Kurumları ile Esenlendirme (Rehabilitasyon) Tesislerine Verilecek Döner Sermaye Hakkında Kanun ve 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 568 sıra sayılı tasarının 1 inci maddesinde, yoğun bakım, doğumhane, yeni doğan süt çocuğu, yanık, diyaliz, ameliyathane ve acil serviste çalışan sağlık personeline (tabipler hariç, anestezi uzmanı ve asistanları dahil) yüzde 50'sine kadar döner sermaye artırımını imkânı sağlanıyor. Sayın Bakan ve sağlıkla ilgilenenler bilmektedir ki, koroner yoğun bakım servisleri vardır. Burada, özellikle ihtisas veren hastanelerde bir kardiyoloji uzmanı da nöbet tutar. Asistanı, döner sermayeden fazla pay alırken, aynı şekilde, orada çalışan koroner kardiyoloji uzmanı, bu kanuna göre, döner sermayeden fazla pay alamayacaktır. Yine, kardiyovasküler cerrahi yoğun bakım adı altında çalışan yoğun bakım üniteleri vardır. Ameliyat olan ve yoğun bakım gerektiren hasta orada yatarken, bazı kritik hastalarda, kardiyovasküler cerrahi uzmanları, yani, kalp cerrahisi uzmanları da bunun başında bekler. Yine, orada, bir asistan, ücret alırken, bir anestezi uzmanı, döner sermayeden fazla pay alırken, bunlar da alamayacaktır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 52, Birleşim 43, s. 279; 282-284).

Konya Milletvekili Veysel Candan ve 20 arkadaşının, SSK'nın bugünkü durumunun araştırılarak yeniden yapılandırılması için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan araştırma önergesi hakkında Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Sosyal Sigortalar Kurumu, 1945 yılında, 4792 sayılı Kanunla kurulmuş, özel hukuk hükümlerine tabi, malî ve idarî bakımdan özerk bir devlet kuruluşudur. Kuruluşundan beri, gerek sigorta gerekse sağlık hizmeti sunmaktadır. Ölüm, iş kazası, meslek hastalığı, hastalık, analık, malullük ve yaşlılık sigorta kollarında hizmet verirken, 1999 yılındaki değişikliklerle, işsizlik sigortası da bunlara eklenmiştir.

Geçmiş yıllarda, SSK fonları, hükümetlerce ucuz finansman kaynağı olarak görülmüş ve kullanılmıştır. Mali ve idarî bakımdan özerk olan bu kuruluş, siyasi müdahaleler sonucu, finansman yönünden sıkıntıya girmiştir. 1992 yılından itibaren, yıllık 100 ila 200 milyon dolarla başlayan h' iine yardımı almaya başlamış, bu yardım giderek artmış ve 1999 yılında 2 milyar 600 milyon dolara kadar yükselmiştir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 54, s. 236-240).

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 580 sıra sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; şahsım ve Grubum adına Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Bu yasa tasarısı, bireylerin gönüllü katılımına dayalı olarak, emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesiyle, emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanması esasına dayalıdır. Böylece, emekli olan kişilerin ek bir gelire rahat etmesi ve refah düzeyinin yükseltilmesi sağlanacaktır. Kamu sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olmasına rağmen, devletin, bu sistemde, vergi desteği dışında başka bir katkısı yoktur. Devlet, sadece, bu konuda hizmet verecek özel emeklilik şirketlerinin kontrol ve denetimini sağlayacaktır. Sağlanan vergi teşvikleri ne kadar fazla olursa, sistem o kadar cazip hale gelecektir. Bu nedenle, bu sistemde, devletin, denetim dışında fazla müdahalesi olmamalı ve mümkün mertebe esneklik sağlanmalıdır. Bu sistem, ekonomiye uzun vadeli kaynak sağlayarak istihdamı artıracaktır. Burada biriken büyük fonlar sayesinde sermaye piyasasındaki dalgalanmalar azalacak ve birilerinin yaptığı oyunların da etkisi azalacaktır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 63, s. 22-25; 71-72; Birleşim 70, s. 752-753; Cilt 57, Birleşim 72, s. 209-210).

Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu Tasarısınının 19 uncu maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Meclisi, Partim ve şahsım adına selamlıyorum. Tasarınının 19 uncu maddesi, fonların birleştirilmesi ve devriyle ilgilidir. Emeklilik yatırım fonları süresiz olarak kurulmasına rağmen, bazı durumların gerçekleşmesi halinde, katılımcıların hak ve menfaatlerini korumak amacıyla, Koordinasyon Kurulunun belirleyeceği esaslar dahilinde, başka bir emeklilik şirketine devredilmesi hüküm altına alınmıştır. Bu tasarıyla, fonlardaki birikimlerin sermaye piyasası kurallarına göre değerlendirilerek, süre sonunda, biriken fonların toplu para ve emekli aylığı şeklinde ödenmesi sağlanmaktadır. Buna göre, emeklilik şirketinin bir yıl öncesinden fesih ihbarında bulunması, emeklilik şirketinin fon kurmaya ilişkin

şartlarını kaybetmesi, emeklilik şirketinin malî bünyesinin zayıflaması durumunda gerekli önlemleri alması gibi hususlar yer almaktadır. Bu hususlarla, ekonomik istikrarsızlığın ve yüksek enflasyonun yaşandığı ülkemizde sisteme katılacak olan kişilerin korunması amaçlanmaktadır. Maddeye göre, bir sene önceden fesih ihbarında bulunulması ülkemiz şartlarında ne kadar mümkün, düşünmek gerekir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 75, s. 692-693; 723-724).

Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Anayasa Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; görüşülmekte olan Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, Basın Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 11 inci maddesi üzerinde Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Grubum ve şahsım adına Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, millî iradenin temsil edildiği bu Yüce Meclisten, ne yazıktır ki, son günlerde, iktidar partilerine mensup pek çok arkadaşımızın bile içine sindiremediği Anayasaya aykırı, demokratik devlet ilkeleriyle bağdaşmayan tasarılar iktidar partilerinin dayatmasıyla süratle kanunlaşmaktadır. Bu tasarı da, Genel Kuruldan, öncelikle ve ivedilikle görüşülerek geçirilmek istenen bir tasarıdır ve ne yazıktır ki, Anayasaya ve hukuk devleti ilkelerine aykırılıklar taşımaktadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 110, s. 55-56).

Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu ile Tarımda Kendi Adına ve Hesabına Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 714 sıra sayılı kanun tasarısının geçici 1 inci maddesi üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, basında ve kamuoyunda zaman zaman 21 inci Dönem Meclisinin çok çalıştığı ifade ediliyor, bu tarzda demeçler veriliyor; çıkarılan kanun sayısı söylenerek bu doğrulanmaya çalışılıyor. Gerçekten bu Meclis çok çalışıyor, bunu kabul etmeliyiz; çok çalışıyor; ama, verimli olabiliyor mu, halkı koruyan, halkın ihtiyacı olan yasaları çıkarıyor mu; bunu söylemek zor. Bazı yasalar iki veya üç kere çıkıyor. Daha yeni çıkardığımız Bankalar Yasası üçüncü defa çıkarıldı; bakalım dördüncü veya beşinci defa çıkarılacak mı merak ediyorum. Böyle ciddi bir Mecliste her gün gündem değişiyor; bir gün önce tespit edilen gündem değiştiriliyor, yeniden, bazı yasalar öne alınıyor. Bakınız,

bu Meclis, Bireysel Emeklilik Yasası için bir ay uğraştı; halkın hangi sorununu çözdü?! Bu Meclis, daha yeni çıkardığımız RTÜK Yasası için 20-25 gün uğraştı; muhalefetin tenkitleri dinlenilmedi; sonunda, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından veto edildi. Bu iki yasa için kaybedilen iki ayda, halkın sorununu çözen, halkın sıkıntısını bertaraf eden yasalar çıkarılsa daha iyi olmaz mıydı?!” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 68, Birleşim 125, s. 242-244).

Demokratik Sol Parti Genel Başkanı İstanbul Milletvekili Bülent Ecevit, Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Osmaniye Milletvekili Devlet Bahçeli, Anavatan Partisi Genel Başkanı Rize Milletvekili Mesut Yılmaz ile 288 Milletvekilinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifinin çerçeve 19 uncu maddesiyle değiştirilmek istenen 49 uncu madde üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Sayın milletvekilleri, anayasalar, sadece sayısal çoğunluğun elde edilmesiyle, her zaman ve kolaylıkla değiştirilebilen hukuk normları değildir. Anayasa değişikliklerinde esas olan, yine anayasanın belirlediği rejimin güvence altına alınması yanında, öngördüğü hukukî, iktisadî ve sosyal amaçların korunması, geliştirilmesi ve hissedilir derecede uygulamaya konulmasıdır. Anayasalar, teminat altına aldıkları -başta insan hakları olmak üzere- öngörülen hakların vatandaşlar tarafından kolaylıkla kullanılmasını sağlar...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 70, Birleşim 134, s. 213-214).

14 Aralık 1972 Tarihli Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 7 ve 26. Maddelerine Uygun Olarak, Hollanda Krallığı ile Türkiye Cumhuriyeti Arasında 5 Nisan 1966 Tarihinde Düzenlenen Hollanda-Türkiye Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Revizyonunu Amaçlayan ve Hakların Meşruluğunu İlgilendiren Ek Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ve Dışişleri Komisyonları Raporları münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hollanda - Türkiye Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin revizyonunu amaçlayan ve hakların meşruluğunu ilgilendiren ek anlaşmanın onaylanmasına dair 458 sıra sayılı kanun tasarısı üzerinde, Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; Grubum ve şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. 1966 yılında imzalanan ve 1 Şubat 1968 tarihinde yürürlüğe giren Hollanda ile Türkiye arasındaki Sosyal Güvenlik Sözleşmesi, yeni bir anlaşmayla revize edilmektedir. Bu ek anlaşma, 6 Ocak

2000 tarihinde Ankara'da imzalanmış olup, Türkiye'de oturan ve Hollanda'dan aylık alan vatandaşlarımızı ilgilendirmektedir. Bu anlaşmayla, sosyal güvenlik alanında karşılıklı ilişkilerin kapsamının genişletilmesi, Hollanda sosyal güvenlik mevzuatında meydana gelen değişikliklerin sözleşmeye yansıtılması amaçlanmakta, Türkiye'de ikamet eden ve Hollanda'dan aylık alanlara yapılan ödemeler ve aile yardımlarının araştırılması ve kontrolü sağlanmaktadır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 72, Birleşim 8, s. 59-61; 68-69).

İş Kanunu ile Sendikalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı ve Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Raporu münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 893 sıra sayılı, İş Kanunu ile Sendikalar Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında -kısaca kamuoyunda iş güvencesi olarak bilinen- Kanun Tasarısı hakkında Doğru Yol Partisi adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Meclisi Grubum ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, yaklaşık bir buçuk yıl önce hazırlanan, hazırlanması düşünülen, bir yıl önce Bakanlar Kuruluna gelen ve neredeyse altı yedi aydan beri Sağlık Komisyonunda bekleyen bir tasarımı görüşüyoruz. Elbette ki, Türk işçisi, iş güvencesi hakkına layıktır, olmalıdır; bu bakımdan, bu tasarımı olumlu buluyor, destekliyoruz...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 102, Birleşim 127, s. 502-504).

2.2.9.3. Sosyal ve Kültürel Alan İle İlgili Konuşmaları

Birecik Barajının sular altında kalan tarihî eserlerin durumuna ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama başlarken, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, yaptığım bu gündem dışı konuşmada, dikkatinizi, GAP zincirindeki Birecik Barajına çekmek istiyorum. Yaklaşık bir iki aydır, dünya basını, Birecik Barajının tamamlanmasıyla birlikte, 7 Haziran itibariyle sular altında kalacak Belkıs Antik Kentinden bahsetmektedir. Önceki günlerde Gaziantep'e yaptığım bir ziyaret sırasında bölgede incelemelerde bulundum, Gaziantep Valiliği ve bir özel firma tarafından finanse edilen kurtarma kazıları hakkında bilgi aldım. İlgili uzmanlar, Belkıs dışında birçok antik kentin ve birinci derecede arkeolojik alanların sessiz sedasız sular altında kaldığına dikkat çekmektedir. Belkıs Antik Şehri, tarih öncesi dönemlerden itibaren sürekli yerleşim görmüş, önemli bir kültür merkezidir. MÖ 4000'lere ait önemli kalıntıların ele geçirilmesi, tarihî önemi açısından dikkat çekmektedir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 34, Birleşim 104, s. 285-287).

Okullarda dağıtılan fındık ve incirden meydana gelen zehirlenmelere ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama başlarken, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Gündem dışı yaptığım bu konuşmayla, dikkatlerinizi önemli bir noktaya çekmek istiyorum. 24 Nisan tarihinden itibaren, 28 Nisana kadar, ülkemizin birçok ilinden, her gün, yüzlerce zehirlenme haberi geldi. Kamuoyu ve basını işgal eden bu haberlere rağmen, ilgili bakanlık ve kurumlardan, zehirlenmenin nedenine yönelik sağlıklı bir açıklama yapılmadı; hatta, çelişkili açıklamalarla olay örtbas edilmeye çalışıldı. Fındığın ve incirin çok kalorili olduğu, çok yenmesinden dolayı çocukların rahatsız olduğu gibi tuhaf açıklamalar yapıldı. Fındığın muhafaza edildiği depodaki tarım ilacının buna sebep olabileceği söylendi. 24 Nisandan itibaren Kütahya'da 35, Amasya'da 97, Malatya'da 70, İstanbul'da 112, Kayseri'de 140, Nevşehir'de 123, Kocaeli'de 41, Sakarya'da 250 öğrenci zehirlendi. Bu zehirlenmelere rağmen, okullarda fındık ve incir dağıtımı devam etti. Halbuki, yapılabilecek tetkiklerle, olay ortaya çıkarılabilirdi. Bunun yerine, tuhaf ve çelişkili ifadelerle olay geçiştirilmeye çalışıldı; fındık ve incir dağıtımı devam etti...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 37, Birleşim 116, s. 9-10).

Dünya Görme Engelliler Beyaz Baston Gününe ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 15 Ekim "Dünya Beyaz Baston Körler Günü" nedeniyle söz almış bulunuyorum; konuşmama başlamadan önce, Yüce Meclisi ve Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. "Beyaz Baston" düşüncesi, 1930'lu yılların başında ortaya atılmış; ancak, ilgi görmemiştir. Daha sonra, 1963 yılında, Amerika Birleşik Devletlerinde, Kennedy'nin, 15 Ekim gününün Ulusal Beyaz Baston Günü olarak kutlanmasına ilişkin bir yasayı onaylamasıyla, 1964 yılından itibaren Amerika Birleşik Devletlerinde kutlanmaya başlanılmıştır. Yine, 1964'te, Uluslararası Körler Federasyonu, Sri Lanka'daki genel kurulunda, 15 Ekim gününün Dünya Beyaz Baston Körler Günü olarak kutlanmasını kararlaştırmış ve bundan sonra da dünyada kutlanmaya başlanılmıştır. Beyaz Baston Günü kutlanırken, topluma, bağımsız hareket aracı olarak görülen beyaz bastonun anlam ve önemi anlatılır; körlerin sorunlarının ne olduğu, körlere doğru yardımın nasıl yapılacağı, körlük ve körlerle ilgili konular hakkında eğitici bilgiler verilir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 71, Birleşim 7, s. 539-540).

7 Nisan Dünya Sağlık Günü ve Türkiye'deki sağlık sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 7 Nisan Dünya Sağlık Günü nedeniyle söz almış bulunuyorum; şahsım adına, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, seyahat eden veya bir bölgeye yerleşmek isteyen insanlar, o bölgedeki sağlık ve eğitim kalitesine bakıyor; öyle karar veriyor. Eğer orada hastalandığında kaliteli bir tedavi imkânı yoksa, yeniden düşünüyor. Dünyada, 7 Nisan, Dünya Sağlık Günü olarak kutlanıyor. Ülkemizdeki tıbbî uygulamalar dünyadan geride değil. Türkiye'de bilim ve teknolojiye gelişme sağlıkta da söz konusu. Türkiye'de bazı üniversiteler ve hastaneler dünya ölçüsünde sağlık hizmeti veriyor; ancak, vatandaşlarımızın çok büyük bir bölümü bunlara ulaşamıyor, bunlardan faydalanamıyor. Bugün,

Avrupa ülkeleri arasında, en çok bebek, ülkemizde ölüyor. Irak dışındaki komşularımızın hepsinde, bebek Ölümü, bizden az. 5 yaşından küçük çocuk ölümlerinde de aynı durumdayız. Ekonomisi bizden kötü olan ülkelerin de gerisindeyiz. Hâlâ, bizde, bebek ölümü binde 40, çocuk ölüm oranı binde 48'dir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 91, Birleşim 84, s. 406-408).

Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un, sigarayı bırakma haftası ve sigarayı bırakma kampanyasına ilişkin gündem dışı açıklaması dolayısıyla gündem dışı konuşması:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sigarayı bırakma kampanyası ve sigara bırakma haftası nedeniyle Doğru Yol Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum; bu vesileyle, Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, sigara alışkanlığı maalesef hem içene hem de çevresine zarar vermesine rağmen yasak olmayan ve neredeyse, devlet ve sigara üreticileri tarafından desteklenen kötü bir alışkanlık. Devlet, aldığı vergiler, sigara üreticileri de büyük kazançlar nedeniyle bu alışkanlığın artarak sürmesini istiyor; bu nedenle, sigara bırakma kampanyası ve sigara bırakma haftaları etkili olmuyor, olamıyor...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 93, Birleşim 94, s. 774-777).

Birecik Barajının suları altında kalan tarihî eserlerin durumuna ilişkin yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama başlarken, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli milletvekilleri, yaptığım bu gündem dışı konuşmada, dikkatinizi, GAP zincirindeki Birecik Barajına çekmek istiyorum. Yaklaşık bir iki aydır, dünya basını, Birecik Barajının tamamlanmasıyla birlikte, 7 Haziran itibarıyla sular altında kalacak Belkıs Antik Kentinden bahsetmektedir. Önceki günlerde Gaziantep'e yaptığım bir ziyaret sırasında bölgede incelemelerde bulundum, Gaziantep Valiliği ve bir özel firma tarafından finanse edilen kurtarma kazıları hakkında bilgi aldım. İlgili uzmanlar, Belkıs dışında birçok antik kentin ve birinci derecede arkeolojik alanların sessiz sedasız sular altında kaldığına dikkat çekmektedir. Belkıs Antik Şehri, tarih öncesi dönemlerden itibaren sürekli yerleşim görmüş, önemli bir kültür merkezidir. MÖ 4000'lere ait önemli kalıntıların ele geçirilmesi, tarihî önemi açısından dikkat çekmektedir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 34, Birleşim 104, s. 285-287).

Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Kaya'nın, 14 Mart Tıp Bayramı nedeniyle gündem dışı konuşması dolayısıyla yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. Bugün, maalesef, hekimler, 14 Mart Tıp Bayramını yine buruk kutluyorlar. 21 inci Yüzyıla girmemize rağmen, Türkiye'de, sağlık sorunları çözülmemiş, hekimler, hak ettikleri ücreti alamıyorlar, yeterli çalışma ortamları yok, uygun olmayan şartlarda çalışıyorlar. Hükümet, yetki yarasını almasına rağmen, hekimlerin, gerek çalışma şartlarını gerekse maaşlarını düzenlemedi.

Biliyorsunuz, son siyasî nedenlerle fazla sayıda tıp fakültesi açıldı; 4 500 doktor mezun oluyor; ama, bunların çalışma imkânı yok, hepsine iş bulma imkânı yok. Hekimler, bu bayramı, bu nedenlerle buruk kutluyorlar...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 69, s. 667).

Hatay Milletvekili Süleyman Metin Kalkan'ın, Hatay ve ilçelerinde aşırı yağışlar nedeniyle meydana gelen sel felaketi nedeniyle yaşanan sıkıntılara ve alınması gereken tedbirlere ilişkin gündem dışı konuşması ve Tarım ve Köy işleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı münasebetiyle yaptığı konuşma:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; komşu ilimiz Hatay büyük bir felaket yaşamıştır. Komşu ilin milletvekili olarak, Hataylı çiftçilere, Hataylı vatandaşlarımıza geçmiş olsun diyorum. Felaketler, insanları birbirine yaklaştırır. Sayın Bakanım, lütfen, biraz anlayışlı olun. İktidarı, muhalefeti bu felaket döneminde beraber hareket etmek zorundayız; Hatay'ın yaralarını hep beraber sarmak zorundayız. Nitekim, Gaziantep Belediyesi, kıt imkânlarına rağmen, ilk olarak oraya müdahale etmiş ve elinden geleni yapmıştır. Bu nedenle, ben, hükümetin gerekeni yapacağına inanıyor, Yüce Meclise saygular sunuyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 103, s. 566).

İbrahim Konukoğlu'nun üç grupta da konuşmalarının olduğu görülmektedir. Üç grupta da çok sayıda konuşması vardır. Sağlık konusuna yoğunlaştığı görülmektedir. Sağlık personelinin sorunlarına değinmiştir. Hemen tüm konuşmaları sağlık sektörü sorunlarına ilişkindir. Sağlık Bakanlığı hastanelerinin verimsiz kullanılmasını, personel ve cihaz dağılımının dengesizliğini, kurulan hastanelerde doktor ve cihaz olmamasını eleştirmiştir. Sular altında kalan tarihi eserler, okullarda dağıtılan besinler sonucu meydana gelen zehirlenmeler gibi sosyal ve kültürel alanlara da eğilmiştir.

3. GAZİANTEP MİLLETVEKİLLERİNİN TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİNDEKİ YASAMA FAALİYETLERİ (1996-2002)

Çalışmanın bu bölümünde 1996, 1999 ve 2002 dönemlerinde Gaziantep milletvekillerinin yasama faaliyetleri sunulmaktadır.

3.1. 20. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (8 Ocak 1996-18 Nisan 1999)

3.1.1. Nurettin Aktaş

3.1.1.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Kanun Teklifleri

Aktaş, 2/791 esas numaralı ve 08.05.1997 tarihli “3152 Sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi, Bazı Maddelerin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi”nin ilk imza sahibidir.

3.1.1.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Aktaş’ın soruya çevrilen sözlü soru önergesinde imzası bulunmaktadır. İlgili metin 20. Dönem Tutanak Dergisi, 65. Cilt, 16. Oturum bölümünde yer almaktadır. “Sosyal Sigortalar Kurumu Sigorta Teftiş Kurulu Gaziantep Grup Başkanlığının Adana Grup Başkanlığına bağlanacağı iddiasına ilişkin 7/6175 Esas No.lu yazılı soru önergesi”, 1.10.1998 tarihinde hazırlanmıştır.

Bu soru önergesiyle sosyal güvence kapsamında değerlendirilen işçilere ait hakların korunması ve işveren yükümlülüğünün hem devlet hem de işçiler nezdinde sağlanması amaçlanmıştır. Gaziantep’in bulunduğu bölge itibarıyla gelişmiş bir bölge olması denetim ve kontrole ilişkin duyarlılığın artmasını müteakip söz konusu Teftiş Kurulu Grup Başkanlığı’nın diğer bölge kurumlarıyla eşgüdümlü faaliyet göstermesinden yana oluşacak bir dizi sıkıntı gündeme getirilmiştir.

“1. İşçi ve işveren problemlerinin çözümüyle ilgili olarak illerde faaliyet gösteren SSK Teftiş Kurulu Grup Başkanlıklarının kurulmasındaki kriterler nelerdir?

2. Hemen hemen bütün sektörlerde güneydoğunun en gelişmiş sanayi ağının bulunduğu 90 000-100 000 sigortalı işçinin çalıştığı Gaziantep’te Teftiş Kurulu

Grup Başkanlığının kaldırılarak Adana Grup Başkanlığına bağlanacağı doğru mudur? Doğruysa bunun sebebi nedir?

3. Bitmiş inşaata iskân almak, işçilerin emekli aylıkları ve hatta istirahat izinleri gibi konularda bile Adana'dan gelecek müfettişin beklenmesinin işçi, işveren ve iş verimini olumsuz etkileyeceği göz önüne alınırsa Teftiş Kurulu Grup Başkanlığının, Gaziantep gibi önemli bir sanayi bölgesinde görevine devam ettirmeyi düşünüyor musunuz?"

6.11.1998 tarihinde dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Prof. Dr. Nami Çağan'ın cevabı SSK Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu Yönetmeliği doğrultusunda illerin coğrafi yapısı, sigortalı ve işyeri yoğunluğu vb. kriterler çerçevesinde Sigorta Teftiş Kuruluna bağlı başkanlıkların oluşturulduğu ve bu başkanlıkların sayısının aynı kriterler çerçevesinde belirlendiği, yapılan çalışma sonucunda 15 adet grup başkanlığıyla beraber Gaziantep Grup Başkanlığının da faaliyetlerini sürdürdüğü açıklanmıştır.

3.1.1.3. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Gensoru Önergesi

Aktaş'ın 11/12 esas numaralı ve 07.11.1997 tarihli "İstanbul Milletvekili Mustafa Baş ve 46 Milletvekilinin; İstanbul Büyükşehir Belediyesi Alanındaki Bir Araziyi Mevzuata Aykırı Bir Şekilde Siyasi Ayrımcılık Yaparak Bahçeköy Belediyesi Mücavir Alanına Dahil Ettiği İddiasıyla Bayındırlık ve İskan Bakanı Yaşar Topçu Hakkında Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesinde ve 11/17 esas numaralı ve 02.07.1998 tarihli "Kocaeli Milletvekili Osman Pepe ve 60 Milletvekilinin; İzmit'te SEKA'ya Ait Fidanlık Bir Araziyi Bedelsiz Olarak Ford-Koç Grubuna Tahsis Ettiği İddiasıyla Başbakan Mesut Yılmaz Hakkında Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesinde imzası bulunmaktadır.

3.1.2. Kahraman Emmioğlu

3.1.2.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

İstanbul Erkek Lisesi Vakfının özel ilköğretimini bitirenlerin doğrudan lise kısmına alınacağı yönünde karar alınıp alınmadığına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay'ın cevabı (6/874)

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik olarak verilen bu önergede İstanbul Erkek Lisesi'ne girme şartı olarak özel ilköğretim bitirme usulünün başlayacağı göz önüne alınmıştır. Bu fırsatın diğer özel okullara

tanınması durumunda da devlet okulları nezdinde oluşacak eşitsizlikten kaynaklanan endişeler dile getirilmiştir.

Soru:

“Aşağıdaki soruların Millî Eğitim Bakanı tarafından TBMM İçtüzüğü'nün 98 inci maddesine göre sözlü olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 10 Şubat 1998 tarihli Sabah Gazetesinde çıkan bir habere göre İstanbul Erkek Lisesi Vakfının özel ilköğretimi bitirenlerin "sınava girmeden okulun lise kısmına devam edebilecekleri" yönünde karar alındığı belirtiliyor. Sorular:

1. Bu işlem hangi yasa ve yönetmeliklere göre uygulanacaktır?
2. İstanbul Erkek Lisesi Vakfınca kurulan özel ilköğretim okulunun özel bir ayrıcalığı var mıdır?
3. Bu fırsat diğer özel okullara da verilecek midir?.
4. Bu durumda orta kısımları kapatılan imam-hatip liselerinin konumu ne olacaktır?
5. İmam-hatip liseleri de vakıf kurarak bu uygulamadan yararlandırılacak mıdır?” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 53, Birleşim 93, s. 46-47).

Cevap:

“İstanbul Erkek Liseleri Eğitim Vakfı İlköğretim Okuluna, Bakanlığımızca onaylanan kurum yönetmeliğinde, ilköğretimden mezun olan öğrencilerin liseye otomatik kayda alınacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Bu okul da diğer özel ilköğretim okulları gibi, 625 sayılı Kanuna bağlı, Bakanlığımızın gözetimi ve denetimi altında faaliyette bulunan bir ilköğretim okuludur. Bu ilköğretim okuluna, Bakanlığımızca, herhangi bir ayrıcalık tanınmamıştır. Böyle bir uygulama olmadığından, diğer okullara da ayrıcalık tanınması söz konusu değildir. Dolayısıyla, herhangi bir okula tanınmış bir ayrıcalık olmadığına göre, benzeri bir ayrıcalığın başka okullar serisine tanınması için de bir neden yoktur.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 53, Birleşim 93, s. 46-47).

Emmioğlu'nun yazılı soruya çevrilen sözlü soru önermeleri aşağıda verilmiştir.

Et ithalatına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy işleri Bakanı İsmet Attila'nın cevabı

(7/582)

Verilen soru önermesinde et ithalatı yapan işletmelerin ne kadarlık et ithalatı gerçekleştirdiği ton cinsinden araştırılmakta olup kayıtdışılığın bu ticari faaliyet içerisine tesir eden kısmının hangi düzeyde olduğu soruşturulmuştur. Öte yandan ithal etlerin sağlık açısından denetimi ve hastalık taşıyıp taşımadıklarına ilişkin kontrollerin hangi sıklıkta ve ne ölçüde gerçekleştirildiğine ilişkin cevap aranmaktadır.

Soru:

“Tarım ve Köy işleri Bakanlığınca aşağıdaki soruların yazılı cevaplandırılması hususunda tavassutunuz için gereğini arz ederim.

1. Ülkeye 1995 yılında kimlerin sahibi veya ortağı olduğu hangi firmalar ne kadar ithal et sokmuşlardır?

2. Kayıt dışı sokulan ithal et miktarı tahmini ne kadardır?

3. ithal edilen etlerde Deli Dana hastalığı olup olmadığını Ankara Hıfzıssıha Kurumu tahlil neticesinde tespit edilebilmekte midir?Şimdiye kadar bu maksatla tahlil yapılmış mıdır?

4. Halen stokta bulunan ithal etlerin kontrolü konusunda ne gibi tedbirler alınmıştır?” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 5, Birleşim 50, s. 246-248).

Cevap:

“1. 1995 yılı içerisinde ekte isimleri liste halinde verilen firmalar tarafından 41 493 ton karkas, 3 609 ton kemiksiz et ithalatı yapılmıştır.

2. Kayıt dışı sokulan etler kaçak et olarak mütalaa edildiğinden Gümrük Giriş kapılarında Gümrük Müsteşarlığı teşkilatlarınca tespit edilen kaçak et miktarı hakkında Bakanlığımıza intikal eden bir bilgi bulunmamaktadır. Diğer taraftan gümrük kapılarındaki kontroller Gümrük Müsteşarlığının yetki ve görev alanında bulunmaktadır.

3. Ülkemize ithal edilen etler, gümrük kapılarında Bakanlığımız Gümrük Veteriner Hekimlerince fiziksel ve organoleptik muayenelerden sonra alınan örnek numunelerin Bakanlığımızın İl Kontrol Laboratuvarlarında fiziksel, kimyasal, hormonal ve mikrobiyolojik yönden kontrolleri yapılmaktadır. Deli Dana hastalığı yönünden etlerde dünyada bir teşhis metodu bulunmaması nedeniyle teşhisi mümkün değildir. Ancak bu hastalığın görülmediği ülkelerden et ithaline izin verilmekte ve ihracatçı ülke garantisi alınmaktadır.

4. Halen stokta bulunan etler, ithal aşamasında gerekli kontrolleri yapıldığından ikinci defa muayene gerektirecek bir durum söz konusu olduğunda ilgili kurumların kendi sağlık elemanlarınca ve ayrıca gerektiğinde Bakanlığımız teşkilatı tarafından da yapılmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 5, Birleşim 50, s. 246-248).

İstanbul-Tüp geçit projesine ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Ömer Barutçu'nun cevabı (7/596)

Verilen soru önergesinde et ithalatı yapan işletmelerin ne kadarlık et ithalatı gerçekleştirdiği ton cinsinden araştırılmakta olup kayıtdışılığın bu ticari faaliyet içerisinde tesir eden kısmının hangi düzeyde olduğu soruşturulmuştur. Öte yandan ithal etlerin sağlık açısından denetimi ve hastalık taşıyıp taşımadıklarına ilişkin kontrollerin hangi sıklıkta ve ne ölçüde gerçekleştirildiğine ilişkin cevap aranmaktadır.

Soru:

“1. Ülkeye 1995 yılında kimlerin sahibi veya ortağı olduğu hangi firmalar ne kadar ithal et sokmuşlardır?

2. Kayıt dışı sokulan ithal et miktarı tahmini ne kadardır?

3. ithal edilen etlerde Deli Dana hastalığı olup olmadığını Ankara Hıfzıssıha Kurumu tahlil neticesinde tespit edilebilmekte midir?Şimdiye kadar bu maksatla tahlil yapılmış mıdır?

4. Halen stokta bulunan ithal etlerin kontrolü konusunda ne gibi tedbirler alınmıştır?”

Cevap:

“1. 1995 yılı içerisinde ekte isimleri liste halinde verilen firmalar tarafından 41 493 ton karkas, 3 609 ton kemiksiz et ithalatı yapılmıştır.

2. Kayıt dışı sokulan etler kaçak et olarak mütalaa edildiğinden Gümrük Giriş kapılarında Gümrük Müsteşarlığı teşkilatlarınca tespit edilen kaçak et miktarı hakkında Bakanlığımıza intikal eden bir bilgi bulunmamaktadır. Diğer taraftan gümrük kapılarındaki kontroller Gümrük Müsteşarlığının yetki ve görev alanında bulunmaktadır.

3. Ülkemize ithal edilen etler, gümrük kapılarında Bakanlığımız Gümrük Veteriner Hekimlerince fiziksel ve organoleptik muayenelerden sonra alınan örnek numunelerin Bakanlığımızın İl Kontrol Laboratuvarlarında fiziksel, kimyasal, hormonal ve mikrobiyolojik yönden kontrolleri yapılmaktadır. Deli Dana hastalığı yönünden etlerde dünyada bir teşhis metodu bulunmaması nedeniyle teşhisi mümkün değildir. Ancak bu hastalığın görülmediği ülkelerden et ithaline izin verilmekte ve ihracatçı ülke garantisi alınmaktadır.

4. Halen stokta bulunan etler, ithal aşamasında gerekli kontrolleri yapıldığından ikinci defa muayene gerektirecek bir durum söz konusu olduğunda ilgili kurumların kendi sağlık elemanlarınca ve ayrıca gerektiğinde Bakanlığımız teşkilatı tarafından da yapılmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 6, Birleşim 56, s. 126-127).

55. Hükümet döneminde tiyatrolara yapılan yardımlara ve bastırılan kitaplara ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı Mustafa İstemihan Talay'ın cevabı (7/4597)

Toplumun sosyokültürel gelişiminde önemli rol oynayan tiyatro ve kitaplar için hükümet tarafından verilen destek ve teşvikler sorgulanmış olup bu desteklerin hem tiyatro grupları hem basılan kitaplar hem de süreli yayınlar itibarıyla kapsamı ele alınmıştır. Bakanlıkça basılan veya satın alınan kitapların türleri hakkında sorulan soruya ek olarak ödenen telif ücretleri de araştırılmıştır.

Soru:

“1. 55 inci hükümet başlangıcından bugüne kadar Kültür Bakanlığı olarak hangi tiyatro gruplarına ne kadar yardım yapılmıştır?

2. Bakanlığa başladığınız tarihten itibaren bugüne kadar hangi tür kitapları bastınız veya satın aldınız?Kitaplar için hangi yazarlara ne kadar telif ücreti ödenmiştir?

3. Bakanlığınıza bağlı kütüphanelere hangi süreli yayınlar alınmaktadır?Alınan süreli yayınların isimleri ve kaçar adet alındığını gösterir listenin gönderilmesi.”

Cevap:

Sorularda yer alan içeriklerin tamamının listesi kapsamlı biçimde sunulmuştur. (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 50, Birleşim 76, s. 323-363).

Hakkında bazı iddialar ilen sürülen Bakanlık Eski Müsteşarı hakkında bir işlem yapıp yapılmadığına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Mahmut Oltan Sungurlu'nun cevabı (7/4601)

Adalet Bakanlığı bünyesinde görevlendirilen Yusuf Kenan Doğan adlı müfettişin çeşitli alt kuruluşlar ve vakıflarda görevlendirilmesi neticesinde ortaya çıkan usulsüzlük iddialarının araştırılması amaçlanmıştır. Bu iddialar hem yönetsel hem de mali olarak çeşitli açılardan soruşturulmuş olup Adalet Bakanlığı'nda getirildiği pozisyonlar dahilinde sözleşmelere taraf olanlar arasında ortaya çıkan anlaşmazlıkları gidermekten uzak bir görünüm sergilediği düşünülmüştür.

Soru:

“Gazetelerde hakkında olumsuz haberler çıkan Adalet Bakanlığı eski Müsteşarı Yusuf Kenan Doğan’la ilgili olarak çalıştığı dönemde ne gibi yasal işlemler yapılmıştır?”

Cevap:

“Soru önergesine konu olan hususlarla ilgili olarak yaptırılan inceleme sonucunda; Soru önergesinde adı geçen Bakanlığım eski Müsteşarı ve Adalet Teşkilâtını Güçlendirme Vakfı Yönetim Kurulu eski Başkanı ve halen Yargıtay Üyesi olan kişi hakkında; Adalet eski Bakanı Sayın Mehmet Ağar imzalı 24.4.1996 tarihli emir ile adı geçen Müsteşarlık ve Yüksek Müşavirlik görevlerinde iken hakkındaki ihbar mektubu ile gazete yayınlarındaki iddialar dolayısıyla konunun incelenmesinin emredildiği, Diğer yandan, Vakıf Yönetim Kurulunca adı geçen kişinin idaresi zamanına ait işlemlerin Adalet Müfettişi ve kontrolörlerce tetkiki için 26.4.1996 tarih ve 971 sayı ile karar verildiği, Aynı konuda Vakıf Denetim Kurulunun da 26.4.1996 tarihi diğer bir Karar verdiği, Buna göre adı geçen kişi ile ilgili olarak, — Yönetim Kurulunu yalnızca bilgilendirmek suretiyle Ankara'daki Adalet evine satın alınmış gösterilerek lojmana getirip kullandığı eşyayla ilgili Bakanlığım Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen 18.2.1997 günlü inceleme raporu ile Vakıf Denetim Kurulunun aynı tarihli raporunun 27.2.1997 tarih ve 5983 sayılı yazımızla Yargıtay Birinci Başkanlığına intikal ettirildiği, Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulunca 20.3.1997 gün ve 14 sayı ile adı geçen hakkında soruşturma açılmasına yer olmadığına,

dosyanın işleminden kaldırılmasına karar verildiği, Kendisine hizmet veren personele karşı cinsel tacizlerini içeren Bakanlığım Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen 27.10.1997 günlü inceleme raporunun 3.11.1997 tarih ve 31129 sayılı yazımızla Yargıtay Birinci Başkanlığına intikal ettirildiği ve Birinci Başkanlık Kurulunun 4.12.1997 gün ve 76 sayılı Kararıyla "5. Ceza Dairesi Başkanının inceleme raporundaki usul ve esasa ilişkin açıklamalarına göre ceza veya disiplin yönünden herhangi bir işleme yer olmadığına" denildiği, —Antalya İşletmesindeki bir müdürün iş sözleşmesini işveren aleyhine değiştirmesine dair Bakanlığım Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen 4.11.1997 günlü inceleme raporunun 11.11.1997 tarih ve 32098 sayılı yazımızla Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderildiği ve 12.1.1998 gün ve 3706/30 sayılı yazılarında bildirildiği üzere incelemenin sürdürüldüğü İhtiyaçlarını para ödemededen Vakıftan karşıladığına ilişkin Bakanlığım Teftiş Kurulu Başkanlığınca düzenlenen 3.12.1997 günlü inceleme raporunun 11.12.1997 tarih ve 35118 sayılı yazımızla Yargıtay Birinci Başkanlığına intikal ettirildiği ve herhangi bir cevap verilmediği, Anlaşılmıştır." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 51, Birleşim 83, s. 412-413).

**ABD'den buğday ithal edileceği iddialarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy işlen
Bakanı Mustafa Rüştü Taşar'ın cevabı (7/5040)**

Buğday alımında uygulanan yasal mevzuat çerçevesinde fiyat ve miktar açısından bilgi almak üzere yöneltilen soruda ithalatın yapıldığı ülkeler sorgulanmıştır. Alınan buğdayın hangi kurumlara sevk edildiği ve söz konusu ithal buğday için yönlendirici niteliğe sahip kurumların çalışma prensiplerini düzenleyen kararnamelere ilişkin bir açıklama istenmiştir. Et ithalatının serbestleştirileceği yönünde o günkü belirlemeler de açıklığa kavuşması için araştırılmıştır.

Soru:

- “1. ABD'den veya bir başka ülkeden buğday satın alınmış mıdır? Alınmışsa hangi ülkelere, ne kadar alınmış ve fiyatı nedir?*
- 2. Buğday alınmışsa içi piyasada nerelere sevk edilmiştir?*
- 3. Bakanlığınıza bağlı TÜGEM'in hazırladığı belirtilen kararnamenin muhtevası nedir?*
- 4. Et ithalatını serbest bırakacak mısınız?”*

Cevap:

“Cevap 1. TMO tarafından 1997 yılı başından bugüne kadar olan süre içerisinde Amerika Birleşik Devletleri dahil hiçbir ülkeden Buğday ithalatı yapılmamıştır. Aksine, Ülkemiz ihtiyacı dışında kalan stok fazlası ürünlerimiz dönem-dönem ihracata verilmektedir. Stoklarımızın yeterli, bu yılki ülkemiz üretiminin ise geçen yıldan çok daha iyi olacağı yönündeki beklentimiz

nedeniyle önümüzdeki dönemde de herhangi bir buğday ithalatı planlanmamaktadır.

Cevap 2. Ülkemiz tarımında hayvancılık alt sektörü; gıda ihtiyacını karşılaması, kırsal kesime istihdam sağlaması, ve tarıma dayalı sanayii desteklemesi yönünden büyük önem arz etmektedir. Bu nedenlerle ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesi amacıyla Bakanlığımızca "Türkiye Hayvancılığını Geliştirme Projesi" oluşturularak, bununla ilgili bir kararname taslağı hazırlanmıştır. Projenin uygulama süresi olan beş yılda yaklaşık olarak 281 trilyon TL.'na ihtiyaç duyulmaktadır. Projenin 1998 Yılı kaynak ihtiyacı ise 56 trilyon TL.dir. Proje; damızlık işletmelerin kurulması, sonu ve tabii tohumlama faaliyetlerinin desteklenmesi, yem bitkisi üretimi ve silaj yapımının teşviki, hastalıklarla mücadele, yetiştiricilerin teşkilâtlandırılması, et, süt, tiftik ve yaş ipekböceği kozası gibi hayvansal ürünlerinin desteklenmesi ve pazarlama organizasyonlarının kurulması gibi hizmetleri kapsamaktadır. Projede söz konusu hizmetleri yerine getirecek olan işletmelerin kurulmaları, kredi ile desteklenecektir. Proje; sözleşmeli çiftçi modeline dayanması, yani münferit olmaması, hayvancılığı üretimden tüketime kadar olan zincir içinde bir bütün olarak ele alması, girdilerin aynı olarak verilmesi, teşviklerin üretim gerçekleştikten sonra ödenmesi ve pazarlama organizasyonlarının kurulması gibi bazı yenilikleri içermektedir. Bu yönüyle de, daha önce hayata geçirilen benzer projelerden pek çok farklı özellikleri bulunmaktadır. Projenin faaliyete geçmesiyle ekonomiye yılda 156 trilyon TL.lik katkı ve 50 bin aileye de istihdam olanağı sağlanacaktır.

Cevap 3. Ülkemizde serbest piyasa ekonomisi uygulanmaktadır. Ayrıca, Dünya Ticaret Anlaşması ülkemizce taraf olarak imzalanmıştır. Bu anlaşma çerçevesinde, herhangi bir malın ithalatını resmen yasaklama imkânı bulunmamaktadır. Bununla beraber, 1996 Ağustos Ayı'ndan bu yana, Bakanlığımızca et ithaliyle ilgili kontrol belgesi düzenlenmemiştir. Ülkemizde şap ve sığır vebası hastalıklarıyla ilgili eradikasyon çalışmaları tamamlanmış olduğundan, ülkemize sıfır bağışıklıkla gelecek hayvanların hastalanabilecekleri göz önünde bulundurularak, canlı hayvan ithalatına 1996 Ağustos Ayı'ndan bu yana izin verilmemiştir. Özellikle insan sağlığı göz önünde bulundurularak, Avrupa'da deli dana (BSE) hastalığı görülen ülkelerden canlı hayvan, et ve risk taşıyan hayvansal ürünlerin ithalatı durdurulmuştur." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 53, Birleşim 93, s. 77-80).

Gaziantep'e yapılacak yatırımlar için ayrılan ödeneye ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy işleri Bakanı Mustafa Rüştü Taşar'ın cevabı (7/5396)

Gaziantep'e yapılan yatırımların muhtevası ve niteliği tartışmaya açılmış ve bu yatırımların planlar çerçevesinde hangi düzeyde gerçekleştiği sorgulanmıştır. 1999 için yatırımların hangi çerçevede hayata geçirildiği ve geleceğe yönelik yatırım planlarının da kapsamı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlık olarak 1998 yılında Gaziantep'te hangi yatırımları planladınız, planladıklarınızdan hangilerini gerçekleştirdiniz?
2. Gaziantep İli için 1999'da yapmak istediğiniz yatırımlar nelerdir?
3. Yatırımlar için ayrılan ödenek tutarları ne kadardır?”

Cevap:

“Cevap 1 - Bakanlığımız bağlı kuruluşlarının, Gaziantep İlinde; 1998 yılı yatırım programında yer alan 16 adet projenin adı, program ödeneği ve gerçekleşme oranları cetvel halinde Ek : 1 'de belirtilmiştir. Bakanlığımız ilgili kuruluşlarından T.M.O. Genel Müdürlüğü'nün 1998 yılı yatırım programında yer alan Gaziantep İli ve İlçelerinde yapılan 9 adet yatırım projesinin adı ve ödenek miktarlarına ait bilgiler Ek : 2'de verilmiş bulunmaktadır. Nizip 4 800 Ton Çelik Silo projesinin kabulü yapılarak hizmete alınmıştır. Araban 9 600 Ton Çelik Silo projesinin ise Haziran ayı sonunda geçici kabulü yapılacaktır. Diğer projeler ihale aşamasında bulunmaktadır.

Cevap 2 - Bakanlığımızın 1998 yılı yatırım programında yer alan projeler (II. Tarımsal Yayım ve Uygulama Araştırma Projesi hariç) 1999 yılında da uygulanmaya devam edecektir. Ayrıca, TMO Genel Müdürlüğü Yönetim Kurulu 7.5.1998 tarihli kararı ile Gaziantep İlinde Bölge Müdürlüğü kurulmuştur. Gaziantep Bölge Müdürlüğümüz için gerekli hizmet binaları ve tesis yatırımlarının tespit çalışmaları yapılmakta olup, önümüzdeki yatırım programı çalışmalarında programa alınacaktır.

Cevap 3 - Bakanlığımızın 1999 yılı Yatırım Programı teklifleri henüz hazırlık aşamasındadır. Bu nedenle, 1999 yılı yatırımlarının henüz iller bazında dağılımı yapılmamıştır. 1999 Yılı Yatırım ve Cari Bütçesi kesinleştiğinde, iller bazında ödenek dağılımı neticesinde Gaziantep İline ait program ve ödenek tahsisleri de kesinlik kazanacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 109, s. 431-435).

Gaziantep'e yapılacak yatırımlar için ayrılan ödeneye ilişkin sorusu ve Orman Bakanı Ersin Taranoğlu'nun cevabı (7/5397)

Gaziantep'e yapılan yatırımların muhtevası ve niteliği tartışmaya açılmış ve bu yatırımların planlar çerçevesinde hangi düzeyde gerçekleştiği sorgulanmıştır. 1999 için yatırımların hangi çerçevede hayata geçirildiği ve geleceğe yönelik yatırım planlarının da kapsamı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlık olarak 1998 yılında Gaziantep'te hangi yatırımları planladınız, planladıklarınızdan hangilerini gerçekleştirdiniz?
2. Gaziantep İli için 1999'da yapmak istediğiniz yatırımlar nelerdir?
3. Yatırımlar için ayrılan ödenek tutarları ne kadardır?”

Cevap:

“1. Bakanlığımızca 1998 yılında Gaziantep İlinde 300 hektar ağaçlandırma, 450 hektar erozyon kontrolü, 300 000 adet fidan üretimi, 5 000 hektar orman kadastrosu ve 2 km. yeni orman yolu inşaatı faaliyeti planlanmış olup, söz konusu faaliyetler devam etmektedir.

2. 1999 yılı bütçesi çalışmaları sürdürülmekte olup, yatırım miktarları henüz kesinleşmemiştir.

3. Birinci madde de yer alan yatırımlar için Genel Bütçe, Bakanlık Döner Sermaye Bütçesi, Katma Bütçe, OGM Döner Sermaye Bütçesi ve Ağaçlandırma Fonundan toplam 145 436 000 000 TL ödenek ayrılmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 110, s. 494-495).

Ortaokul ve liseyi dışarıdan bitirmenin kaldırılıp kaldırılmadığına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Hikmet Uluğbay'ın cevabı (7/5126)

Ortaokul ve liseyi dışarıdan bitirmeyi olanaklı kılan yasal düzenlemelerin yürürlükte olup olmadığına ilişkin soruda eğer yürürlükten kaldırılmayan bir yasal düzenleme söz konusu ise yürürlüğe girdiği tarihin hangi hükümet dönemine rastladığı araştırılmıştır. Öte yandan bu yasal düzenlemeyle ulaşılmak istenen amaç ve bu amaca ilgili kuruluşça hizmet eden bir tavsiyenin olup olmadığına ilişkin soru sorulmuştur.

Soru:

“1. Ortaokul ve liseyi dışardan sınavla bitirmek imkânı halen var mıdır?

2. Bu konudaki mevzuat düzenlemeleri nelerdir ve hangi hükümet döneminde yapılmıştır? Gerekçeleri nedir?

3. Bu konuda Talim Terbiye Kurulunun bir tavsiyesi var mıdır?”

Cevap:

“1. 1992-1993 öğretim yılında lise, 1994-1995 öğretim yılında meslek liseleri, 1997-1998 öğretim yılında da ilköğretim okullarının okul dışı bitirme sınavları kaldırılmıştır. Ancak, 4306 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 18 Ağustos 1997 tarihinden önce ilkokul ve ortaokul dışardan bitirme sınavlarına başvuruda bulunan öğrencilerin sınavları kayıtlı buldukları okullarda devam etmektedir. 1993-1994 öğretim yılından önce ortaöğretim kurumlarını dışardan bitirme sınavlarına başvuranların işlemleri ise "Ortaöğretim Kurumlarını Dışardan Bitirme Sınavları Yönetmeliği" hükümlerine göre yürütülmüştür.

2. İlköğretimi tamamlayan ancak, çeşitli nedenlerden dolayı yetiştirme imkânı bulamayan ve örgün ortaöğretim yaş sınırını aşan, erken yaşta iş hayatına atılan vatandaşlarımıza ortaöğrenimlerini tamamlama imkânı vermek amacıyla 1993-1994 öğretim yılından itibaren Açıköğretim Lisesi açılmıştır. 4306 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle zorunlu ilköğretim çağı (6-14)

dışında bulunan ve 15 yaşından gün almış, çeşitli nedenlerle ortaokulu bitirmemiş vatandaşlarımız için "Açık İlköğretim Okulu" kurulmuştur. Yapısı, işleyişi, faaliyetleri, kayıt-kabul esasları "Millî Eğitim Bakanlığı Açık İlköğretim Okulu Yönergesi" ile belirlenmiştir. Konuyla ilgili bu mevzuat düzenlemeleri 55 inci Hükümet döneminde yapılmıştır. 1997-1998 öğretim yılında ilköğretim okullarının okuldışı bitirme sınavlarının kaldırılmış olması nedeniyle ilköğretimi tamamlayamamış kişilere ilköğretimi bitirme imkânı verilmiştir.

3. Çeşitli nedenlerle ilköğrenim veya ortaöğrenimlerini tamamlayamamış kişilere, "Açık İlköğretim Okulu" ve "Açıköğretim Lisesi" ile eşit şartlarda öğrenme ve standart değerlendirme ortamı getirilmiştir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 110, s. 449-450).

Gaziantep'e yapılacak yatırımlar için ayrılan ödeneye ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'ın cevabı (7/5395)

Gaziantep'e yapılan yatırımların muhtevası ve niteliği tartışmaya açılmış ve bu yatırımların planlar çerçevesinde hangi düzeyde gerçekleştiği sorgulanmıştır. 1999 için yatırımların hangi çerçevede hayata geçirildiği ve geleceğe yönelik yatırım planlarının da kapsamı sorgulanmıştır.

Soru:

1. Bakanlık olarak 1998 yılında Gaziantep'te hangi yatırımları planladınız, planladıklarınızdan hangilerini gerçekleştirdiniz?
2. Gaziantep İli için 1999'da yapmak istediğiniz yatırımlar nelerdir?
3. Yatırımlar için ayrılan ödenek tutarları ne kadardır?"

Cevap:

"1. Gaziantep İline 1998 yılı yatırım programında köy yolları için 64 km. tesviyeli yol, 78 km. stabilize yol, 120 km. asfalt yol, 60 km. onarım yapımına toplam 370 milyar 200 milyon TL. ödenek ayrılmıştır. Ayrıca 410 milyar TL. daha köy yollarına ilave ödenek verilmiştir. Sulama ve toprak muhafaza çalışmaları için 753 Ha. alana 288 milyar 598 milyon TL. tarla içi geliştirme hizmetleri için 394 Ha. alana 190 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. Ayrıca yerüstü yeraltı ve göletten sulama tesisleri için 555 milyar 557 milyon TL. ilave ödenek tahsis edilmiştir. Kırsal alanda 27 aileye kredi vermek suretiyle konut, 20 adet sosyal ve ekonomik tesis, 12 adet kanalizasyon, 1 adet fosseptik için toplam 46 milyar 675 milyon TL. ödenek ayrılmıştır. Ayrıca 177 . milyar TL. lik ödeneği İl Özel İdare Müdürlüğüne karşılanacak olan 8 adet kanalizasyon tesisi inşa edilecektir. Cami, sosyal tesis ve kanalizasyon için Özelleştirme Fonundan 13 milyar, bütçeden 447 milyar 415 milyon TL. ilave ödenek tahsis edilmiştir. 37 milyar TL. ödenekle iki kanalizasyonu daha İl Özel İdare Müdürlüğü karşılayacaktır. İçme suların yatırımları için 61 üniteye 1 trilyon 369 milyar 761 milyon TL. ödenek ayrılmıştır. Ayrıca içme sularına bütçeden 32 milyar 400

milyon TL., İl Özel İdare Müdürlüğü kanalıyla da 30 milyon TL. ilave ödenek tahsisi yapılmıştır. 30 Mayıs 1998 tarihi itibarıyla gerçekleştirmeler şöyledir. Köy yollarında 32 km. tesviye yapımına 156 milyar 800 milyon TL. 34 km. stabilize 74 milyar 800 milyon TL. 7 km. asfalt yapımına 25 milyar 200 milyon TL. 2 km. asfalt kaplamaya 2 milyar 600 milyon TL. 22 km. onarıma 72 milyar 600 milyon TL. olup, toplam köy yollarına 332 milyar TL. harcama yapılmıştır. İçme suları yapımında 13 adet sondaja 22 milyar 880 milyon TL. 19 yeni üniteye 5 milyar 525 milyon TL. ayrıca yapım için de 181 milyar 801 milyon TL. olmak üzere toplam 210 milyar 206 milyon TL. harcama yapılmıştır. Kırsal alanda konut yapımı için 490 milyon TL. ve kanalizasyon tesislerine 172 milyar 278 milyon TL. olup, toplam 172 milyar 768 milyon TL. harcama yapılmıştır. Sulama hizmetlerinde yerüstü sulamalarına 8 milyar 547 milyon TL. toprak muhafaza ve havza ıslahına 8 milyar 060 milyon TL. olup, toplam 16 milyar 607 milyon TL. harcama yapılmıştır.

2. 1999 yılı yatırım program çağrısı henüz DPT'den intikal etmemiştir. 1999 yılı yatırım program teklifleri çalışmalarının sonuçlanmasını müteakiben bütçe imkânları ölçüsünde Gaziantep iline azamî ödenek ayrılmasına çalışılacaktır. Gaziantep İli 1998 yılı yatırımları için bütçe ve özelleştirme fonundan 2 trilyon 493 milyar 865 milyon TL. ödenek ayrılmıştır. ” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 114, s. 400-401).

Gaziantep'e yapılacak yatırımlar için ayrılan ödeneye ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Mustafa Cumhuriçi'nin cevabı (7/5393)

Gaziantep'e yapılan yatırımların muhtevası ve niteliği tartışmaya açılmış ve bu yatırımların planlar çerçevesinde hangi düzeyde gerçekleştiği sorgulanmıştır. 1999 için yatırımların hangi çerçevede hayata geçirildiği ve geleceğe yönelik yatırım planlarının da kapsamı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlık olarak 1998 yılında Gaziantep'te hangi yatırımları plânladınız, planladıklarınızdan hangilerini gerçekleştirdiniz?”
2. Gaziantep ili için 1999'da yapmak istediğiniz yatırımlar nelerdir?”
3. Yatırımlar için ayrılan ödenek tutarları ne kadardır?”

Cevap:

“Cevaplar 1,2,3: Bakanlığımıza bağlı Genel Müdürlüklerin Gaziantep ilinde 1998 yılında plânladıkları yatırımlar, gerçekleşme oranları, 1999 yılında yapmak istedikleri yatırımlar ve bu işler için ayrılan ödenek tutarları Genel Müdürlüklere göre aşağıda verilmiştir. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 58, Birleşim 120, s. 557-568).

Emekli olduktan sonra kamu konutlarından yararlanan kişilere ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Zekeriya Temizel'in cevabı (7/5568)

2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 2 nci maddesi dayanak gösterilerek sorulan soruda belirli kurumlarda çalışmış ve emekli olmuş kamu personellerine konut tahsis edilmesine yönelik yapılan bir çalışma irdelenmiş ve bu çalışmanın yönetmelik çerçevesinde yürütülmesinin kanuna aykırı olup olmadığına ilişkin araştırma yapılmıştır. Bu çerçevede eğer uygulama kanunlara uygunsu kimlerin yararlanabildiği soruşturulmuş ve Sayıştay'ın bu konudaki görüşüne başvurulup vurulmadığı irdelenmiştir.

Soru:

"1. Yönetmeliğe dayanarak emeklilere konut tahsisi yapılabilir mi? Bununla birlikte Kamu Konutları Yönetmeliğinin amaç başlığını taşıyan 1 inci maddesinde açıkça "2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 2 nci maddesinde belirtilen kurum personeli" sözünü kullanarak yasada olduğu gibi belirli kurumlarda çalışıyor olma şartı öngörüldüğüne göre bu yasa çiğnenmiş olmuyor mu?"

2. Böyle bir uygulamaya neden gerek duyulmuştur?"

3. Bu yönetmelikte kamu konutlarından yararlanacaklar kimlerdir? Sayıları ne kadardır?"

4. Konuyla ilgili olarak Sayıştay'ın görüşü alınmış mıdır?"

5. Emeklilerin kamu konutlarından yararlanabilmesine hukuk düzenimizde izin veren hiç bir kural bulunmadığı halde böyle bir imkânın yönetmelik değişikliği ile sağlanmasıyla birlikte kamu konutlarından yararlanan ve çeşitli nedenlerle görevden alınan ancak halen aynı kurum ve kuruluşlarda çalışan personelin de bu haklardan yararlanması gerekmez mi?"

Cevap:

"1. Kamu Konutları Yönetmeliğine ekli ve Özel Tahsisli Konut verilecek personeli belirten (1) sayılı cetvelin (B) bendinin 2 numaralı maddesinde yapılan değişiklik; Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Sayıştay Başkanlığından ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığından emekli olanlara Özel Tahsisli Konut verilmesi, aynı cetvelin (B) bendinin 5 numaralı maddesinde yapılan değişiklik de; Başbakanlık Müsteşarlığından emekli olanlara Özel Tahsisli Konut verilmesi uygun görülmüştür.

2. Devlet, memurlarının görevlerini her türlü dış etkenlerden uzak bir şekilde etkin olarak yerine getirmelerini sağlamak ve ayrıca Devlette üstlendikleri görevlere ve sosyal durumlarına uygun bir ortam içinde yaşamlarını sürdürmelerini temin amacıyla memur konutu edinmektedir. ! Devletin mülkiyetinde olan memur konutları, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 11 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunun 16.7.1984 tarihli ve 84/8345 sayılı kararı ile yürürlüğe konulan "Kamu Konutları Yönetmeliği'nde yer alan esas ve usuller çerçevesinde idare edilmektedir.

Ayrıca, Devletin 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu gereğince edildiği konular da bulunmaktadır. Bu konular terörle mücadelede görev alan ve emeklilik yaşamlarında meskende korun- ' malları mutlak surette zorunlu olan personele tahsis edilmektedir. Terörle Mücadele Kanunu bu düzenlemeler ile aktif memuriyet yaşamlarında terörle mücadelede görev alan memurların emekliliklerinde korunmalarını sağlamaktadır. Ancak, 2946 sayılı Kamu Konutları Kanununun 11 inci maddesine göre yürürlüğe konulan "Kamu Konutları Yönetmeliği'nde, Devletin yüksek yargı organları ile üst düzey idarî kademelerinde görev yapan, yaptıkları icraatlar ve verdikleri kararlar nedeniyle terör örgütlerinin hedefi haline gelen kritik görevlerdeki personelin emeklilik yaşamlarında korunmalarını sağlamak ayrıca aktif memuriyet yaşamlarında Devlette üstlendikleri görevlere uygun bir ortam içinde emeklilik yaşamlarını sürdürmelerini temin etmek için kendilerine memur konutu tahsis edilmesi ile ilgili düzenlemeler bulunmamaktaydı. Bilindiği gibi, ülkemizde uzunca sayılabilecek bir süreden bu yana devam eden terör ile mücadelede, Devletin üst düzey idarî kademelerinde ve yüksek yargı organlarında görev yapan personel emeklilik yaşamlarında bir takım elim olaylarla karşılaşmışlardır. Bu olaylar, Devlette kritik görevler üstlenmiş, bir takım terör örgütlerinin tepkisini çekmiş personelin, emeklilik yaşamlarında korunmaları ve aktif memuriyet yaşamlarında üstlendikleri görevlere uygun bir ortam içinde emeklilik yaşamlarını sürdürmelerini sağlamak zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Kamu Konutları Yönetmeliğinde yapılan söz konusu değişikliklerle anılan yönetmelikteki yukarıda belirtilen eksiklik giderilmeye çalışılmıştır. Kamu Konutları Yönetmeliğinde yapılan bu değişiklikler mer'i mevzuat çerçevesinde 2946 .sayılı Kamu Konutları Kanununun yönetmelikle düzenleme yapılmasını öngören 11 inci maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak yapılmıştır." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 59, Birleşim 124, s. 456-458).

IMF ile yapılan anlaşmaya ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Güneş Taner'in cevabı (7/5805)

IMF ile Türkiye arasında gerçekleşen anlaşmalar çerçevesinde bilgi almaya yönelik sorulan soruda anlaşmanın bir kopyası vekil tarafından istenmiş olup anlaşma maddelerinin yürürlüğe girdiği andan itibaren TBMM'ye uygulamaya konu olan kısımlarca bilgi verilip verilmeyeceği soruşturulmuştur.

Soru:

"1. Hükümetimizle IMF arasındaki söz konusu anlaşmanın metnini şahsıma vermenizde bir mahzur var mıdır? Yoksa göndermenizi istirham ediyorum.

2. Hükümet söz konusu anlaşmayı ve anlaşmanın zaman içindeki gereklerini yaptıklarında, bu konularda T.B.M.M.'ne bilgi verecekler mi?"

Cevap:

“1. Türkiye ile Uluslararası Para Fonu (MF) 18 aylık bir "Yakın İzleme Anlaşması" (Staff Monitored Program) uygulanması hususunda; anlaşmaya varmıştır. Bu çerçevede hazırlanan Ekonomik Politikalar; Bildirgesi (Memorandum of Economic Policies), bilindiği üzere, 30 Haziran 1998 tarihinde Sn. Başbakan Mesut YILMAZ'ın düzenlemiş bulunduğu / Basın Toplantısı'nda kamuoyuna açıklanmış ve sözkonusu belge tüm basın mensuplarına dağıtılmıştır. Ayrıca, Ekonomik Politikalar Bildirgesi aynı gün Hazine Müsteşarlığı'nın Web Sayfasının (<http://www.trea.gov.tr>) adresinde, "Duyurular bölümünde tüm ilgililerin bilgisine ve kullanımına açılmıştır. Söz konusu belgenin İngilizce ve Türkçe metinleri isteğiniz üzere ilişikte sunulmaktadır.

2. IMF ile üzerinde anlaşılan 18 ay süreli "Yakın İzleme Anlaşması" kapsamında, IMF uzmanları her üç ayda bir ülkemiz ekonomisinin temel göstergeleriyle ilgili olarak tespit edilen hedeflere ilişkin gelişmeleri gözden geçireceklerdir. IMF uzmanlarının; program hakkındaki bu değerlendirmeleri kamuoyuna açıklanacaktır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce gerekli görüldüğü takdirde söz konusu gelişmeler çerçevesinde bilgi verilmesi her zaman mümkündür.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 62, Birleşim 1, s. 371-390).

Taşkent, Almatı, Bakü ve Aşkabat gemilerinin yapımına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Burhan Kara'nın cevabı (7/6279)

Üretimi devam eden gemiler için yapılan harcama tutarı öğrenilmek istenmiş olup bu harcamanın yapılmasında imalat süresinin uzamasıyla ve geciken teslim tarihi itibarıyla zarar oluşmasına vurgu yapılmıştır. Bu zararın önlenmesine yönelik atılan adımlar ve gereken tedbirler söz konusu soru kapsamında ele alınmıştır.

Soru:

“1. Taşkent ve Almatı gemileri Bakü ve Aşkabat gemilerinin durumu hakkında bilgi (imalatı ne durumda, şimdiye kadar kaç dolar harcama yapıldı, kaç senedir imalat tezgahındadır?) Neden imalat süresi uzamıştır, bu gemiler şimdi satılmak istense muhtemel fiyatları nedir?

2. 6 aylık zararının 3 trilyon olduğunu gazete haberi olarak duymuş bulunuyoruz. Bu soru önergesine yazılı olarak cevap verdiğiniz tarih itibarıyla zararınız nedir?Bu zararın sebepleri nelerdir?Zararı önlemek için ne gibi tedbirlere tevessül ettiniz ve edeceksiniz?Zararı yok edebileceğinizi ümit ediyor musunuz?Bunun için ne gibi şartların teminini istiyorsunuz?”

Cevap:

“1) 75 000 DWT'luk M/S Almatı ve M/S Taşkent Gemileri Sözleşmeleri 1986 yılında yapılmış olup Almatı gemisi imalatlarına Ocak 1991, Taşkent gemisi imalatlarına Ekim 1992'de başlanmıştır. 1991 yılından itibaren gemi

sahibi Deniz Nakliyat T.A.Ş. ödemeleri durdurduğu için inşaat tersane imkânları ile gecikmeli olarak devam etmiştir. Nisan 1998'de yeni bir tamamlama sözleşmesi imzalanmış olup; A) M/S Almatı gemisi inşaatı tamamlanmıştır. Rıhtımda sistem tecrübeleri devam etmekte olup Kasım 1998 ikinci yansında seyir tecrübeleri de yapılarak Deniz Nakliyat T.A.Ş.'ne teslim edilecektir. B) M/S Taşkent gemisi inşaatı % 52 oranında tamamlanmış olup donatımı devam etmektedir. 1999 yılı üçüncü çeyreğinde teslimi planlanmıştır. Bu gemilerin beherinin hali hazır piyasa fiyatları takriben 26 Milyon USD mertebesindedir. M/S Bakü, M/S Aşkabat gemileri (18 000 DWT) Sözleşmeleri 1988 yılında yapılmış olup, Bakü gemisi imalatlarına Temmuz 1989 Aşkabat gemisi imalatlarına Kasım 1989 tarihlerinde başlanmış olup 1991 yılından itibaren gemi sahibi Deniz. Nakliyat T.A.Ş. ödemeleri durdurduğu için inşaatları tersane imkânları ile gecikmeli olarak devam etmiştir. Nisan 1998'de yeni bir tamamlama sözleşmesi imzalanmış ve; A) M/S Bakü gemisinin inşaatı % 65 oranında tamamlanmış olup tersane rıhtımında donatımı devam etmektedir. 1999 yılı son çeyreğinde teslimi planlanmıştır. B) M/S Aşkabat gemisinin inşaatı % 55 oranında tamamlanmış olup tersane rıhtımında donatımı devam etmektedir. 1999 yılı sonunda teslimi planlanmıştır. Bu gemilerin her birinin halihazır piyasa fiyatları takriben 22 Milyon USD mertebesindedir.

2. Deniz Nakliyat T.A.Ş.'nin 6 aylık zararı belirli amaçlara hizmet etmeyi ilke edinmiş bir gazete ve onun köşe yazarının belirttiği şekilde 3 trilyona yakın bir rakam değildir. Bu haberler Şirketin özelleştirme ihalesinin son aşamasında ve şirketin değerini düşürmek gayesi ile hilafı hakikat olarak ve düzenli şekilde kamuoyu oluşturarak şirketin gerçek değerinin çok altında bir fiyatla satışına hizmet gayesine matuf haberler olduğu düşünülmektedir. Özellikle belli bir köşe yazarının hiçbir ekonomik bilgi ve belgeye dayalı olmayan asılsız yazıları; dünya üzerinde 45 yıllık onurlu bir maziye ve itibara sahip olan ve ülkemizin ihraç ve ithal yüklerinin büyük bölümü ile ülkemiz deniz ticaretinde taşıma navlunlarında seçtiği gerçekçi navlun uygulamaları ile üstlenmiş olduğu denge sağlayıcı görevinin belirli yerlere vermiş olduğu rahatsızlığın tezahüründen başka bir şey değildir. Özellikle 1996 senesi ikinci yarısından itibaren dünyanın çeşitli ülkelerinde başlayan ekonomik krizler Dünya Deniz Ticaretine de büyük menfi etkiler getirmiş ve özellikle Asya Krizinin başlangıcı ile birlikte Uzakdoğu ithalat ve ihracatının azalması neticesi taşıma navlunlarında büyük düşüşler başlamıştır. Öyle ki; Deniz Taşımacılığında piyasanın göstergesi olarak kabul edilen BİFEX endeksi 1996 senesinin ortalarında 3 000'li rakamlar seviyesinde seyrederken bu rakam özellikle 1998 senesinde yaşanan global kriz nedeni ile 800'li rakamlara kadar düşmüştür. Dünya ekonomilerinde yaşanan son yüzyılın en büyük krizleri nedeni ile birçok armatörün iş yapamaz hale geldiği ve çoğunun gemilerini laid-up yaptığı bir ortamda Deniz Nakliyatı T.A.Ş. tüm gemilerin hiç boş bekletmeksizin çalıştırmış geçmiş senelerde hiç girilmemiş olan Erdemir-İşdemir-Tügsaş gibi ülkemizin dev kuruluşlarının taşıma ihalelerine girerek bu ihaleleri en uygun şartlarla kazanarak realize etmiş ve hatta zaman zamanda diğer Türk Armatörlerine de yük,temin etmiştir. , Bu derece menfi gelişmelere rağmen şirketin tüm gemileri mevcut en iyi şartlarla çalıştırılmış ve 1998 senesi 6 aylık bilançosundan da görüleceği üzere 3 trilyon değil 1 864 268 928 247 TL. (1 Trilyon Sekizyüzaltmışdörtmilyar ikiyüzaltmışsekizmilyon dokuzyüzyirmisekizbin ikiyüzkırkyedi) zarar etmiştir. Ancak, bilançonun incelenmesi halinde ise şirketin ticarî faaliyetlerinden yani yapılan bağlantıların sonuçlarında 172 683 086 002 TL. (Yüzyetmişikimilyar

altıyüzseksenüçmilyon seksenaltıbin iki) kâr elde etmiştir. Dolayısı ile şirket gemileri bu derece menfi ortamda dahi en iyi şartlarla çalıştırılmamıştır. Ancak, bilançoda görünen zararın nedeni şirketin geçmiş dönemlerden kalmış olan çok büyük bir borç yükü ile karşı karşıya olması ve de inşaa halindeki gemilerin yatırım borçlarından kaynaklanmaktadır. Şirket 6 aylık faaliyetlerinin 1998 senesi ilk 3 aylık sonuçları ile karşılaştırılması halinde ise ilk 3 ayda 1 201 037 993 999 TL. (Birtrilyon ikiyüzbirmilyar otuzycdimilyon dokuzyüz doksanüçbin dokuzyüzdoksandokuz) olan zararın ikinci üç ayda daha düşük seyir izlediği görülmektedir ki; şirket taşıma faaliyetlerinin genellikle çok daha yüksek seviyelerde olduğu 2. Altı aylık periodla bu trendin daha aşağıda olacağı tahmin edilmektedir. Bu zararın ortadan kaldırılabilmesi için öncelikle geçmiş dönemlerden devredilerek gelen borç yükünün ortadan kaldırılması gerekmektedir. Mevcut piyasa şartlarında, yapılan en iyimser tahminlerle 1999 senesi sonlarından itibaren müsbet gelişmeler beklenmekte olup, bu süre içerisinde şirketin kendi gelirleri ile hem faaliyetlerini devam ettirip hem de mevcut borçları ödemesinde zorluk çekileceği aşikârdır. Ancak, mevcut borç yükünün ortadan kalkması halinde şirketin gelirleri ile giderlerini karşılayabilecek durumda olduğu da bir gerçektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 15, s. 126-128).

Eti Holdingin yeniden yapılandırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/6277)

Eti Holding'in yeniden yapılandırılma sürecine vurgu yapan soruda bu yeni yapılanmanın kapsamı hakkında bilgi edinme amacı güdülmüş ve liyakate uygun bir yapılanmanın ne düzeyde gerçekleştiği araştırılmıştır.

Soru:

- “1. Eti Holding'te yeni yapılanmaya gidiliyor mu?Gidiliyorsa niçin?
2. Yeni genel müdürlük ihdasının fizibilitesi yapılmış mıdır?Yapılmışsa tarafıma gönderilmesi?
3. Yeni yapılanma Eti Holding kadrosunu, özellikle merkez kadrosunu ne kadar artıracaktır?
4. Bu kadroda Eti Holdingin bağlı olduğu bakanın yakınları var mıdır?”

Cevap:

“1. Eti Holding A.Ş. Genel Müdürlüğünde yeni bir yapılanma düşünülmemektedir.

2. Yeni bir yapılanma düşünülmendiğinden herhangi bir fizibilite de yapılmamıştır. Ancak Eti-. bank Genel Müdürlüğü Bakanlar Kurulunun 26.1.1998 tarih ve 98/10522 sayılı Kararı ile bankacılık kısmının özelleştirilmesi nedeniyle unvanının değiştirilerek Eti Holding A.Ş. adıyla İktisadî Devlet Teşekkülü şeklinde yeniden teşkilatlandırılmıştır.

3. Etibank Genel Müdürlüğünün merkez teşkilâtında 1 040 kişi istihdam edilmekte iken bu sayı Etibank'ın Eti Holding A.Ş. Genel Müdürlüğüne dönüştürülmesi neticesinde 802'ye düşmüştür. Dolayısıyla Etibank'ın Eti Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü olarak yeniden teşkilâtlanması sonucunda merkez teşkilâtında istihdam edilen personel sayısında 238 azalma olmuştur.

4. Eti Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü kadrolarında ilgili Devlet Bakanının kan bağına dayalı hiçbir yakını bulunmamaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 65, Birleşim 16, s. 235).

3.1.2.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Meclis Araştırma Önergesi

Ve 28 arkadaşının, Kumarhanelerin maddî ve manevî tahribatlarının boyutlarını tespit etmek, ve daha iyi denetlenmeleri için alınması gereken tedbirleri belirlemek amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/56)

Önergede kumar oynatılan yerlere ilişkin yasal mevzuat çerçevesinde belirlenmiş bir istatistik bulunup bulunmadığı araştırılmakta olup kumar yoluyla elde edilen gelirin ne kadarlık bir kısmının kontrol altına alınabildiğini belirleme amacı güdülmüştür. Turizm teşvik yasası çerçevesinde kumar oynatılan yerler olan casinolara önelik serbestinin toplumun maddi ve manevi açıdan hangi düzeyde kabul ettiği bir oluşum olduğunun belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu bağlamda casino adı verilen bu oluşumların denetimlerinin hangi kriterlere göre gerçekleştirileceği sorgulanmış olup kayıtdışılık oranı oldukça yüksek olan Türkiye’de bu tip bir girişimin mali açıdan yükleyeceği külfete ilişkin soruşturma istenmiştir. Kumarhanelerin yüksek getiriye sahip işleyişi zenginleşme konusunda devlet üzerine bir baskı yaratmakta ve buna göre devlet izinli olan yerlerde dahi çok sayıda prosedür dışı uygulamanın gerçekleşmesi endişesi gün yüzüne çıkmaktadır. Meclis araştırma önergesi kapsamında vatandaşların kumarda kaybedecekleri paraların ailesel bazda önemli bir tesirinin olduğu ve bu konuda ne yapılabileceği irdelenmektedir.

“Son yıllarda yurdumuzda sosyal felaketlerin kaynağı haline dönüşen casino-kumarhanelerle ilgili alınması gereken tedbirleri araştırmak amacıyla, Anayasanın 98 inci, İçtüzüğüün 102 ve,103 üncü maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Gerekeçe:

Türk turizmine itici güç olacağı ve döviz gelirlerine katkıda bulunacağı düşüncesiyle, 1983 yılında, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Yasasıyla kuruluşuna izin verilen casino'lar ya da halk diliyle kumarhanelerin, bugüne kadar geçen zaman içerisinde ülke içinde yarattığı maddî ve manevî tahribatın bir türlü görülmek istenmeyen boyutları, artık, ele alınmak ve bu kurumların varlığı gözden geçirilmek zorundadır. Çünkü, devletten izinli bu kumarhaneler, tüm denetimlerden uzakta kalmanın verdiği rahatlıkla, bugün kayıt dışı ekonominin

önemli unsurlarından biri haline dönüşmüş durumdadırlar. Yaklaşık 10 yıl önce, işe küçük bir kumarhane işletmekle başlayan birçok işadaminin, son yıllarda, buralardan kazandıkları paralarla diğer sektörlere yönelmesi, bunun çok açık bir kanıtı değil midir?...

Bu önemli soruna çözüm bulunmazsa, devletten izinli 12 ildeki 67 adet kumarhane, bir yanda vatandaşlarımızı kumar müptelası yaparak her geçen gün büyürken; diğer yanda, devlet, maddî ve manevî tahribatı anlamaktan uzak bir şekilde, Turizm Bakanlığının 1995 yılında sattığı 54 bin adet kumarhane giriş kartından elde ettiği 11,6 milyon dolara sevinmeye devam etmek zorundadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 3, Birleşim 34, s. 45-47).

Ve 30 arkadaşının, YÖK tarafından yurtdışındaki üniversitelerden mezun olanlara denklik belgesi verilmesinde haksızlık yapıldığı iddialarını araştırarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/197)

YÖK’ün denklik listesinde bulunan çok sayıda yabancı üniversitenin usulsüz biçimde farklı üniversitelerle beraber Türkiye’deki üniversitelere denk sayılması meclis araştırma önergesiyle sunulmuş olup bu üniversitelerin eğitim kriterlerinin ve aşamalarının hangi düzeyde bir alternatif yaratma amacına hizmet ederek Türkiye’deki üniversitelere denk sayılabileceği sorgulanmıştır. Öte yandan önergede ele alınan asıl husus ise muhtelif üniversitelerde yurtdışı öğrenimi tamamlayan öğrencilere denklik verilmesine yönelik haksız olduğu iddia edilen bir dizi işleyişi biçiminin YÖK tarafından uygulanması ve bu uygulama dahilinde kazanılmış hak statüsünde bulunan öğrenim hakkının sekteye uğradığına dikkat çekilmiştir.

“Yüksek Öğrenim Kurumunun muhtelif ülkelerde yükseköğrenim görmüş, öğrencilikleri, Millî Eğitim Bakanlığı ve buldukları ülkelerdeki elçilikler veya konsolosluklarca tanınmış olan ve YÖK’ün denklik listesinde bulunan üniversitelerden mezun olmuş öğrencilerin denklik belgelerinin YÖK tarafından verilmeyip mağdur edilmeleri konusunda, Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını talep ediyoruz.

Gereke:

Muhtelif ülkelerle yapılan kültür ve öğrenci değişimi anlaşmalarının gereği olarak yurt dışında yükseköğrenim gören öğrenciler, son zamanlarda, YÖK’ün sergilediği anlaşılabilir ve haksız tutumlarla mağdur edilmeye başlanmıştır. Öğrenimlerine başladıkları ilk seneden itibaren, öğrencilikleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanmış ve bağlı buldukları konsolosluk ve elçiliklere bildirilmiş olmasına, öğrencilerin öğrenim süreleri boyunca işlemlerini resmî bir şekilde elçilik veya konsolosluklarla yürütmelerine ve Millî Eğitim Bakanlığını, her yıl, öğrenci durum bildirim formlarıyla resmî kanallarla bilgilendirmelerine rağmen, buldukları üniversitelerden mezun olan bu öğrenciler, YÖK’ün anlaşılabilir tutum ve haksız davranışlarıyla denklik belgeleri

verilmeyerek maddî ve manevî olarak haksızlığa uğratılmaktadırlar. Bu öğrencilerin kazanmış oldukları öğrenim haklarının ve buldukları üniversitelerin öğrenimleri süresince tanınıp, öğrenim sonrası hiçbir gerekçe göstermeden müktesep haklarının reddedilmesi ve tanınmaması, hiçbir adalet anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Yapılan haksızlıkların sınırlarını aşması, bu konuda bir Meclis araştırması gereğini zorunlu kılmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 127, s. 79-81).

3.1.3. Mehmet Bedri İncetahtacı

3.1.3.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Gaziantep Sanayi Fuarında meydana gelen bombalama olayının faillerine ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun cevabı (7/4364):

Gaziantep'te gerçekleşen bir terör olayına yönelik verilen önergede faillerin bulunamamış olmasına dikkat çekilmiş ve terör eylemi sırasında kullanılan mühimmatın çalıntı olduğu belirtilmektedir. Bu kapsamda soru önergesi devletin mühimmatların çalınması noktasında hangi pozisyonda bulunduğu soruşturulmakta olup tutuklanan 9 kişinin salıverilmesi hakkındaki gerekçeler irdelenmektedir.

Soru:

“1. - 14.9.1997 tarihinde Gaziantep Sanayi Fuarı içinde bulunan Müjde yayınevine ait standta meydana gelen bombalama olayının faileri bulundu mu?

2. - Olayda kullanılan bombaların çalıntı olduğu ifade ediliyor. Bu bombaların Nato standartında parça tesirli bomba olduğu ve Devlete ait kurumlardan çalındığı doğru mu?

3. - Olayla ilgili olarak tutuklanan 9 kişinin mahkemece serbest bırakıldıktan sonra tekrar tutuklandığı doğru mu?Doğruysa, sebebi nedir?”

Cevap:

“Gaziantep ilinde 14.9.1997 günü saat 20.30 sıralarında İstasyon Caddesi üzerinde kurulu bulunan fuar içerisinde Arsan Seyahat ve Limited Şirketi'nin düzenlemiş olduğu Gıda-Tekstil ve Ticaret Fuan'nda Müjde Yayıncılığa ait Hıristiyanlık Din'i ile ilgili yayınların satıldığı standda, atılan el bombasının patlaması neticesi (1) kişinin ölümü, (21) kişinin yaralanması eylemi ile ilgili radikal dinî gruplar içerisinde yer alan Vasat Örgütü'ne yönelik yapılan operasyonlarda; Damat (K) Mehmet Yıldırım, Yaşar Yavuz, Zabit Durmuş, Faruk Öztürkoğlu, Hasan Çomak, Hasan Gölgeci, İsa Bozkurt, Kemal Güçlüer, Cemal Güçlüer, Nusret Reşber, Mehmet Karaca ve İrfan Gülmüş yakalanarak gözaltına alınmışlardır. . Adı geçen şahısların alman ifadelerinde; Radikal Vasat Örgüt Mensubu olduklarını, Gaziantep il merkezinde örgüt adına (5) ayrı yere değişik tarihlerde zaman ayarlı bomba ile, 14.9.1997 günü İstasyon Caddesi fuar alanında bulunan Müjde Yayıncılığa ait standda el bombası atılması

eylemlerini gerçekleştirdiklerini itiraf etmişlerdir. Aynı eylemden dolayı firari sanık olarak aranan Mehmet Kurt, Abdülhamit Altun, Burhan Kaba ve Şahimerdan Sarı aranmakta iken, Burhan Kaba 29.9.1997 günü yakalanmış ve hakkında tanzim edilen tahkikat evrakı ile birlikte 1.10.1997 günü sevk edildiği adli makamlarca tutuklanmıştır. Yine, örgüt üyesi ve örgüt kurmak suçundan firari sanık olarak aranan Şahimerdan Sarı 19.10.1997 günü yakalanmıştır. Yapılan sorgulamasında Vasat Örgütü ile ilişkileri tespit edilen, Yakup Eraslan, Murat Kartal, Kadir Karadere ve Halil Yıldız yakalanmış, 24.10.1997 günü sevk edildikleri adli makamlarca tutuklanmışlardır. Olayda kullanılan el bombasının Nato Standardı ve Alman yapımı savunma tipi parça tesirli el bombası olduğu, bombanın herhangi bir devlet kurumundan çalıntı olmadığı. Siirt Emniyet Müdürlüğü Kurtalan İlçesi Çevik Kuvvet Grup Amirliği'nde görevli Polis Memuru Halil Yıldız tarafından temin edilerek Vasat Örgütü mensuplarına verildiği anlaşılmıştır. 15.9.1997 tarihinde Radikal Vasat Örgütüne yönelik operasyonlarda (12) örgüt mensubu yakalanmış ve haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığına 22.9.1997 günü sevk edilmiş. Cumhuriyet Başsavcılığınca sanıkların tamamı tutuklama talebi ile mahkemeye sevk edilmiş, 1 inci Sulh Ceza Mahkemesi'nin 1997/620 sayısına kayden, Damat (K) Mehmet Yıldırım, Faruk Öztürkoğlu ve Cemal Güçlüer isimli sanıklar tutuklanmış, (9) sanık tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmış, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın bir üst mahkemeye itirazı üzerine, 2 inci Asliye Ceza Mahkemesi'nce yargılanmaları neticesi serbest bırakılan, İsa Bozkurt, Hasan Çomak, Hasan Gölgeci, Zabit Durmuş ve Mehmet Karaca isimli sanıklar tutuklanmış, (4) sanık da tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmışlardır. 14.9.1997 günü meydana gelen olayla ilgili toplam (18) örgüt mensubu yakalanmış, (14)'ü tutuklanmış, (4) sanık tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmış, eylemde el bombasını atan Mehmet Kurt ile Abdülhamit Altun firari sanık olarak aranmakta olup, tahkikat adli makamlarca sürdürülmektedir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 61, s. 369-370).

3.1.4. Mustafa Rüştü Taşar

3.1.4.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

SSK Okmeydanı Hastanesinde vuku bulduğu iddia edilen tecavüz olaylarına ve bu konuda alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik'in cevabı (67322):

İstanbul'da yaşanan tecavüz olayı üzerinden verilen önergede olayın geçtiği yer olan SSK Okmeydanı Hastanesi nezdinde ve failler itibarıyla bir soruşturmanın başlatılıp başlatılmadığı sorgulanmıştır. Bu kapsamda bu tip olayların önlenmesine yönelik ne tür adımların atılacağı alınacak tedbirlerin neler olduğu da tartışılmaktadır.

Soru:

"1- Kanal D Televizyonunda "Gecenin İçinden" programında kamuoyuna yansıyan, SSK Okmeydanı Hastanesinde vuku bulunduğu ifade edilen tecavüz olayıyla ilgili soruşturma başlatılmış midir?

2 - Adli takip yapılmakta mıdır?

3 - Daha önceleri de vuku bulunduğu ifade edilen tecavüz olayları ve bazı ahlaksız davranışlar için ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz?"

Cevap:

"Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar tarafından verilen Sosyal Sigortalar Kurumu Okmeydanı Hastanesinde vuku bulunduğu iddia edilen tecavüz olaylarına ve bu konuda alınacak tedbirlere ilişkin sözlü soru önergesini cevaplamak üzere huzurlarınıza gelmiş bulunuyorum; sözlerime başlarken, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sosyal Sigortalar Kurumu Okmeydanı Hastanesi İntaniye Servisinde, Hepatit B tanısıyla tedavi görmekte olan Nağihan Erdemir'e yapılan ve çeşitli basın organları tarafından kamuoyuna yansıtılan tecavüz olayıyla ilgili olarak, 5 Ağustos 1996 tarihinde, Sosyal Sigortalar Kurumunca başlatılan idari soruşturma sonuçlandırılmıştır. Değerli milletvekili arkadaşlarım, bu soruşturma sonucunda, kurum müfettişleri tarafından düzenlenen inceleme raporuna dayanılarak, Sosyal Sigortalar Kurumu Yönetim Kurulunun 4.10.1996 tarih ve 3571 sayılı Kararıyla, söz konusu hastane baştabibi Prof.Dr.Dursun Akdemir görevinden alınarak, aynı hastanede uzman tabip olarak görevlendirilmiştir. Ayrıca, olayda zanlı olarak adı geçen hastane görevlisi, esasen, hastanedeki görevine atanmadan önce, işe alınmasına engel ruhi hastalıkları olan bir kişi olduğunun tespit edilmesi nedeniyle, işten çıkarılmıştır. Olayla ilgili adli soruşturma ise, Şişli Cumhuriyet Savcılığınca sürdürülmüş olup, Sosyal Sigortalar Kurumuna intikal eden bilgilere göre, adli tıpta yapılan DNA testi karşılaştırmaları sonucunda, zanlının, gerçek fail olduğu tespit edilememiştir. Diğer taraftan, benzeri olayların meydana gelmemesi için, SSK Okmeydanı Hastanesiyle, olayın meydana geldiği klinikte gerekli emniyet tedbirleri alınmıştır. Bu çerçevede, zemin kattaki intaniye kliniğinde, hastaların yakınlarıyla pencerelerden görüşme yapmaları uygulamasına son verilerek, görüntülü telefon sistemiyle görüşmeler yapılmaya başlanmış, böylece, klinik giriş çıkışlarıyla, çevresi tam olarak kontrol altına alınmıştır. Kliniğin açılabilir durumdaki pencerelerine korumalı, sabit kafesler yaptırılmıştır. Çok geniş bir alan içerisinde bulunan hastanenin tüm çevresine ihata duvarı yapılması için gerekli ödenek çıkarılmış olup, inşaat başlamak üzeredir. Hastanenin talebi üzerine, Şişli Emniyet Müdürlüğü tarafından hastanede sürekli olarak sivil ekipler bulundurulmaktadır. Değerli arkadaşlarım, ayrıca, hastanede bir polis noktası kurulması çalışmalarını son aşamaya gelmiş bulunmaktadır. Bilgilerinize saygıyla arz ederim. Bu konuyu açıklama fırsatı verdiği için, Sayın Taşar'a da teşekkür ederim." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 87, s. 478-479).

Çokuluslu Güç, olağanüstü hal ve Irak ambargosuna, İnsan haklarına aykırı olduğu iddia edilen uygulamalar için alınması gereken tedbirlere, Köylü, işçi, memur, esnaf, emekliler ve muhtaçlar bakanlıklarının ihdasına, İstihdam bakanlığı ve işsizlik

ücreti sisteminin kurulmasına, Faizsiz kredilerin ne zaman uygulanacağına, Vergilerin kaldırılması ve tek vergi sistemine geçilme zamanına, Faizlerin kaldırılmasına, Prim ödemedi herkesin sigortalı olacağı sisteme ne zaman geçileceğine, İlişkin soruları ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1039,1042,1043,1044,1045, 1046,1047,1048):

Irak'ta süren savaşa yönelik askeri müdahale seçeneğini ele alan bu önergede "Çekiç Güç" adı altında yapılacak operasyonun ne zaman gerçekleştirileceği soruşturulmuştur. Öte yandan devam eden Olağanüstü Hal'in ne zaman biteceği ve Irak ambargosunun ne zaman sona ereceği de tartışmaya açılmıştır. İnanç hürriyeti ve insan hakları gibi konularda Seçim Beyannamesi örneği verilerek hayata geçirilecek reform niteliğindeki uygulamaların kapsam ve içeriği sorgulanmaktadır. Öte yandan refah seviyesinin artışı öngören uygulamaların hayata geçirilme biçimi ve zamanı da değerlendirilmiş olup tabana yayılan bir kalkınma için gerekli adımların neler olduğu ve hangi usul ve yöntemler dahilinde hayata geçirileceği araştırılmaktadır.

Soru:

"Refah Partisi tarafından yayımlanan 24 Aralık 1995 Seçim Beyannamesinde terör probleminin çözümü için getirilen öneriler arasında "Çekiç Güç"ün gönderilmesi, Olağanüstü Hal'in kaldırılması ve Irak ambargosunun kaldırılması" yer almaktadır. Bugün iktidarda olduğunuza göre;

- 1. Çekiç Güç'ü ne zaman gönderecek,*
- 2. Olağanüstü hal'i ne zaman kaldıracak,*
- 3. Irak ambargosuna ne zaman son vereceksiniz?*

Refah Partisi tarafından yayımlanan 24 Aralık 1995 Seçim Beyannamesinde "İnancını yaşamak isteyen müslüman halkımıza halen uygulanan insan haklarına aykırı tatbikat süratle ve kesinlikle oltadan kaldırılacaktır" denilmekte ve insan haklarına tatbikat şu şekilde sıralanmaktadır : " - Başörtüsü zulmü -Cuma namazı zulmü -İmam-Hatip okullarının engellenmesi -Hac ibadetiyle ilgili bütün engellemeler - Kurban derisiyle ilgili engellemeler •- Vakıflarla ilgili engellemeler ve tahribat - İslamın aslının konuşulması ve öğrenimi önündeki engeller • .' — Siyasî otoritenin dine müdahaleleri" Bütün bu insan haklarına aykırı olduğu iddia edilen konularla ilgili olarak hükümetinizce hangi tedbirlerin alınması düşünülmektedir?

Refah Partisi tarafından yayımlanan 24 Aralık 1995 Seçim Beyannamesinde "Geçim sıkıntısının ortadan kaldırılması ve herkesin refah seviyesinin yükseltilmesi" için getirilen öneriler arasında "Köylü, İşçi, Memur, Esnaf, Emekliler ve Muhtaç Bakanlıklarının ihdası" bulunmaktadır. Bugüne kadar adı geçen bakanlıkların kurulması için yapılmış herhangi bir işlem var mıdır?

Refah Partisi tarafından yayımlanan 24 Aralık 1995 Seçim Beyannamesinde işsizlik probleminin çözümü için getirilen öneriler arasında "İstihdam Bakanlığı kurulması, İşsizlik Sigortası müessesesine denk gelecek

İşsizlik Ücreti Sisteminin kurulması" bulunmaktadır. İşsizlik probleminin bir çığ gibi büyüdüğü dikkate alındığında "İstihdam Bakanlığı, kurulması ve İşsizlik Sigortası Müessesesine denk gelecek işsizlik ücreti sisteminin kurulması" uygulamalarının ne zaman başlatılması düşünülmektedir?

Vaatleriniz arasında yer alan; "Hakkı müktesep karşılığı kredi, Emek karşılığı kredi, Rehin karşılığı kredi, Ödenmiş vergi karşılığı kredi, Yatırım projesi karşılığı kredi, Selem senedi karşılığı kredi" gibi faizsiz kredileri ne zaman yürürlüğe sokacaksınız?

Vaat ettiğiniz şekilde Anayasaya "devlet vergi kanunu çıkartamaz." hükmünü ne zaman koyacak, mevcut vergilerin tamamını ne zaman ortadan kaldıracak ve tek vergi sistemini yürürlüğe sokacaksınız?

Vaatleriniz doğrultusunda Anayasaya "Faiz yoktur" hükmünü ne zaman koyacak ve faizleri ne zaman ortadan kaldıracaksınız?

Vaatleriniz doğrultusunda sigorta ve emeklilik için katılımcılar tarafından prim ödenmeyen ve herkesin sigortalı olacağı sisteme ne zaman geçmeyi düşünümektесiniz?"

Cevap:

"Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar'in Sayın Başbakanımıza hitaben yönelttiği yazılı soru önergeleri cevabıdır. Yazılı soru önergelerinde yer alan 24 Aralık 1995 seçim beyannamesinde ve vaatlerde bulunulduğu iddia edilen aşağıdaki konular; - Çekiç Güç'ün gönderilmesi, - OHAL'in kaldırılması, -Irak ambargosunun sona erdirilmesi, - Başörtü meselesi, - Cuma namazı konusu, - İmam Hatip okullarının engellenmesi, - Hac ibadeti ile ilgili engeller, - Kurban derisi konusu, - Vakıflarla ilgili konular, - İslamın aslının konuşulması ve öğrenimi, - Siyasî otoritenin dinimize müdahalesi, - Köylü, işçi, memur, esnaf, emekliler ve muhtaçlar Bakanlıklarının ihdası, : -İstihdam Bakanlığı,, - İşsizlik sigortası müessesesine denk gelecek işsizlik ücreti sisteminin kurulması, - Hakkı müktesep karşılığı kredi, - Emek karşılığı kredi, - Rehin karşılığı kredi, - Ödenmiş vergi karşılığı kredi, -Yatırım projesi karşılığı kredi, - Selem senedi karşılığı kredi ve faizsiz krediler, I - Devlet Vergi Kanunu çıkartamaz tek vergi sistemine ne zaman geçileceği, - Anayasa'ya "Faiz Yoktur" hükmünün ne zaman konulacağı, - Faizlerin ne zaman ortadan kaldırılacağı, - Prim ödenmeden ve herkesin sigortalı olacağı sisteme ne zaman geçileceği gibi; Seçim beyannamesinde yer almış hususların uygulanabilirliği çıkartılacak kanunlarla ve diğer mevzuatta yapılacak değişikliklerle mümkün olacaktır. Ancak, partimizin tek başına iktidar olmadığı, ülkeyi hükümete bırakmamak için büyük bir fedakârlık örneği göstererek Doğruyol Partisi ile bir koalisyon hükümeti kurduğumuz ve bu koalisyonun ortak program üzerinde çalışma ve uygulama yapmak üzere kurulduğu kamuoyunca da malumdur. Hükümetimiz kurulmaz bütün sorunların çözümü için süratle çalışmaya başlamıştır. Yukarıda sıralanan sorunların da tek tek halledileceğinden emin olmanızı diler, saygılar sunarım." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 110-113).

Devlet kurumlarına yeni personel alımının düşünülüp düşünülmediğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1129):

Devlet kurumlarında çalışacak personeller için ayrılan bütçenin mevcut alım hızı neticesinde hangi noktaya ulaşacağı sorgulanmakta ve bu kapsamda verilen önergelerde devletin sırtındaki bu yükü karşılayacak kaynakların neler olduğu araştırılmaktadır.

Soru:

“1. Malum olduğu üzere devletin personel giderleri her yıl daha da artmaktadır. Devlet bütçesi giderek bu yükü kaldıramaz hale gelmektedir. Durum böyle olduğu halde devlet kurumlarına yeni memur işçi almayı düşünüyor musunuz?

2. Hangi kurumlara ne kadar memur ve işçi alınacaktır?

3. Bu alımlarda devlet ne miktar yük altına girecektir?”

Cevap:

“1. Bilindiği gibi, kamu hizmetlerinin etkin ve verimli bir biçimde yerine getirilebilmesi için yeterli sayıda kamu personeline gerek duyulmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşları da günün koşullarına, hizmetin özelliği, yaygınlığı ve çeşitliliğine göre ihtiyaç duydukları personeli temin etmek durumundadırlar. Ancak, ihtiyaç duyulan personelin temininde de tasarruf tedbirlerine azami derecede uyulması gerekmektedir. Bu amaçla, Başbakanlık Makamının 22.7.1996 tarih ve B.02.PPG.0.12-383-12943 (1996/37) sayılı Genelgesi, kamu kurum ve kuruluşları öncelikle Devlet Personel Başkanlığına başvurarak personel ihtiyacını özelleştirme programına alınan veya özelleştirilen kuruluşlardaki istihdam fazlası personelin nakli suretiyle karşılayacaklarını, bu şekilde gerekli personelin sağlanamaması durumunda Devlet Personel Başkanlığınca istenilen nitelik ve unvandan personel ihtiyacının karşılanamadığına dair cevabî yazı üzerine, kurum ve kuruluşlar bu yazıyı teklif yazılarına ekleyerek önce Maliye Bakanlığından müteakiben de Başbakanlıktan izin alacaklarını hükme bağlamış bulunmaktadır. Diğer taraftan, eğitim, sağlık, güvenlik gibi kamu hizmetlerinde ortaya çıkan personel ihtiyacının karşılanabilmesi veya diğer kamu kurum kuruluşlarındaki hizmet genişlemesi veya kamu sektöründe yeni hizmet alanlarının ortaya çıkması hallerinde gerekli personelin istihdam edilmesi tabii görülmektedir. Ancak, kamu kurum ve kuruluşlarında personel istihdamı, hizmet icaplarına paralel olarak yürütüldüğünden önceden planlanmış yeni personel alımı bahis konusu bulunmamaktadır.

2. Kamu kurum ve kuruluşlarına önceden planlanmış yeni personel alımının söz konusu olmaması sebebiyle soru önergesinin Devletin ne miktar malî yük altına gireceği hususuna ilişkin 3 üncü maddesi hakkında bir cevap oluşturulması mümkün olamamıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 150-151).

İsrail'e yapılan Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1128):

Türkiye ve İsrail arasında hayata geçirilen anlaşmanın milli çıkarlar üzerindeki etkisi araştırılmış olup bu anlaşmayla beraber tehdit niteliğinde bir durumun Türkiye açısından olanaklı olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“İsrail’le yapılan Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması’nın Türkiye’ye yarardan çok zarar getirdiği doğru mudur? Eğer doğru ise bu konuda nasıl bir işlem yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“1. Türkiye ile İsrail arasında 23 Şubat 1996 tarihinde imzalanan "Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşmasının iptaline ilişkin alınmış herhangi bir karar bulunmamaktadır.

2. Anılan Anlaşma, iki ülke arasında askerî eğitim işbirliğini tesis etmeyi amaçlamakta olup, askerî eğitim kuruluşları arasında işbirliğinin prensiplerini kapsamaktadır. Bu tür anlaşmaların ruhunda karşılıklılık ve karşılıklı yarar esastır. Anlaşmanın ülkemiz çıkarları açısından yararlı olduğu değerlendirilmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 149).

Türk Lirasının yabancı para birimleri karşısındaki değer kaybına, Necmettin Erbakan’ın Başbakanlık görevine geldiği günden bu yana Merkez Bankası tarafından basılan paranın miktarına, İlişkin sorulan ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez’in cevabı (7/1040,1041):

Söz konusu dönem itibarıyla TL’de yaşanan değer kaybının Dolar ve Mark cinsinden karşılığı ele alınmış ve para politikası üzerinde denetim yetkisi bulunan tüm kamu kuruluşları nezdinde bu değer kaybının önüne geçmek amacıyla atılan adımların kapsam ve hüviyeti sorgulanmıştır. Bu soru itibarıyla Türk parasının değerini korumaya yönelik enstrümanların organize kullanımına dikkat çekilmek istenmiş olup 1996 yılı itibarıyla TL’nin diğer para birimleri karşısında hangi ölçüde değer kaybedeceği irdelenmiştir.

Soru:

“1. Başbakanlık görevine geldiğiniz günden bu soru önergesinin cevaplandırıldığı güne kadar olan dönemde Türk Lirası, Alman Markı ve ABD Doları gibi yabancı para birimleri karşısında ne ölçüde değer yitirmiştir?

2. TL.’nin değer yitirmesinde Hükümetinizin uyguladığı politikaların bir rolü var mıdır?

3. 1996 yıl sonuna kadar TL.'nin yabancı para birimleri karşısında ne ölçüde değer kaybedeceğini hesaplıyorsunuz?”

Cevap:

“1. Türk Lirası Alman Markına ve ABD Dolarına karşı 1991 yılında sırasıyla % 71.5 ve % 73.4, 1995 yılında % 67.1 ve % 54.3 ve 1996 yılında ise (14.8.1996 itibarıyla) % 37.6 ve % 42.5 değer yitirmiştir.

2. Türk Lirası konvertibl olup, değeri TL. ve döviz piyasalarında serbest piyasa ekonomisi kuralları çerçevesinde ortaya çıkmaktadır.

3. 1996 yıl sonuna kadar TL.'nin yabancı para birimleri karşısındaki değer kaybının yaklaşık olarak enflasyon oranı civarında olacağı tahmin edilmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 113-115).

Çevre Kirliliği Fonundan belediyeler gönderilen şartlı yardımların gen çekilmesinin nedenine ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı M. Ziyattin Tokar'ın cevabı (7/1211):

Söz konusu soruda çevre kirliliğinin en aza indirgenmesine yönelik belediyelerle yapılan işbirliği kapsamında devam eden yardımların hangi sebeple geri çekildiği irdelenmiştir. Yapılan tek taraflı işlemin hukuki bir sonuç doğurup doğurmadığı tartışılmıştır.

Soru:

“Çevre Kirliliğini Önleme Fonu'ndan Nisan-Haziran 1996 tarihleri arasında Belediyelere gönderilen şartlı yardımların geri çekilmesinin nedeni nedir? Çevre Bakanlığınca Hukuka aykırı, keyfi nitelikteki bu işlemin iptali düşünülmekte midir?”

Cevap:

“Malumlarınız olduğu üzere 53 üncü Cumhuriyet Hükümeti Çevre Bakanlığı görevi Sayın Mustafa R. Taşar tarafından yürütülmüş olup bu nedenle Fon'a ilişkin uygulamalar ve fon amaçları konusunda geniş bir bilgiye sahip olması sebebiyle tahsis edilen nakdî yardımlardan belediyelerce kullanılmayan miktarların geri çekilmesinin gerekçelerini de bileceği kanaatindeyim. 52 inci hükümet döneminde; tahsis edilen nakdî yardımların geri çekilmesinin ilk uygulaması Sn. Bakan tarafından yapılmış ve bu hususta birçok yazılı sözlü soru önermesine yine Sn. Mustafa R. Taşar tarafından cevap verilmiştir. Sayın Mustafa R. Taşar tarafından cevaplandırılan soru önermelerinde verilen cevaplarda gösterilen uygulama adaletsizlikleri bir önceki dönemde tenkit edildiği halde devam ettirilmiştir. Bunlara örnek olarak;

1. Belediyelere tahsis edilen aynî ve nakdî yardımlarda Belediye Başkanlıklarının siyasal partilere göre dağılımında adaletsizlikler yapılmış,

iktidara mensup Belediye Başkanlıklarına objektif kriterler dahilinde değerlendirilmesi mümkün olmayacak derecede geniş imkânlar sağlanmıştır. Yukarıdaki tablo incelendiğinde 775 belediye başkanlığı bulunan ANAP'a toplam harcama tutarı olan 2 281 615 000 000 TL'sin dan 1 981 760 000 000 TL ödemede bulunulmuştur. Diğer partilere ait belediye başkanlıklarına ise toplam 299 355 000 000 TL nakit yardımı yapılmıştır.

2. Hükümetimizin göreve atandığı gün acilen ödenek temin edilerek 700 milyar civarında bir miktar siyasî nezakete aykırı olarak ANAP'lı belediye başkanlıklarına tahsisler yapılmış ve ödenmek üzere Bankaya talimat verilmiştir.

3. Yeni kurulan ve daha önceki yıllar kurulmuş olmakla birlikte talepleri mevcut olduğu halde bir çok belediye başkanlığına ise hiç tahsis yapılmamıştır.

4. Bakanlığımız Fon'una ayrılan ve 1996 Malî Yılı içerisinde harcanması gereken ödeneğin büyük bir kısmı Sn. Taşar'ın Bakanlığı dönemi içerisinde bitirilmiş ve Bakanlık diğer çevre amaçlı harcamalar için kaynak sıkıntısına düşürülmüştür. Sonuç olarak Fon imkânlarından bugüne kadar hiç katkı sağlanmamış olan belediyelere nakdî yardımda bulunulması 53'üncü Hükümet uygulamalarındaki taraflı tutumların değerlendirilmesi, Bakanlığımız katkı 1 arındaki dengesizliklerin ortadan kaldırılması gibi nedenlerle Sayın Mustafa R. Taşar dönemindeki tahsislerden Belediyelerce kullanılmayan miktarlar ile özellikle Hükümetimizin göreve başladığı tarihten sonra Banka tarafından yürütülen işlemler durdurulmuştur. Bundan sonra Çevre Kirliliğini Önleme Fon'undan belediyelere yapılacak yardımlar, hiç yardım alamamış olanlardan başlamak üzere adaletli bir dağıtım ve tahsis sistemi kurulacak; hakça bir değerlendirme üzerine tesis edilecektir” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 177-178).

Bursa'da bir vakıf arazisi üzerinde bulunan geneleve ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Ahmet Cemil Tunç'un cevabı (7/1135):

Bursa'daki bir geneleve ait taşınmazların belediyeye devredilmesi ve bu taşınmazlar üzerinde mülkiyet olduğu iddiası üzerine oluşan belirsizlik neticesinde genelevin kapatılmasına ilişkin soruda alınan meclis kararı itibarıyla tesislerin Uluslararası Fuar Alanı içerisinde yer aldığı belirlenmiştir. Bu kapsamda mevcut binaların otel olarak faaliyete sokulacağı izah edilmiştir.

Soru:

“Bursa'da İsmail Hakkı Bursevi Vakfı arazisi üzerindeki genelevinin kaldırılmasını düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“1. Bursa İli, Küçükbalıklı Köyünde bulunan "İsmail Hakkı Tekkesi Dergahı Vakfı'na ait taşınmazın mülkiyeti ve fiili durumu hakkında yapılan inceleme ve araştırma neticesinde; a) Anılan taşınmaz mal İsmail Hakkı Tekkesi

Dergahı Vakfına ait 17 Cemaziyelahir 1263 tarihli vakfiyede öngörülen mal varlığı dahilinde iken, 1956 yılında yapılan tapulama çalışmaları sonucunda, mer'a vasfı ile 79 parsel numarası altında Küçükbalıklı Köyü Tüzel Kişiliği adına tespit edilerek tescil harici bırakıldığı tespit edilmiştir. b) Vakfiye kapsamına giren arazilerin bir bölümü 1928 yılında ve bir bölümünde, 1947 ve müteakip yıllarda, Bakanlar Kurulu kararma istinaden muhtelif özel şahıslara satılmıştır. Vakfiye kapsamında bulunan 537 600 m2 yüzölçümlü mer'a vasfındaki 79 parsel sayılı taşınmaz mal, 1956 yılında yapılan tapulama çalışmalarında Köy Tüzel Kişiliği adına tespit edilmiştir. 1981 yılında Küçükbalıklı Köyü, Bursa Belediyesi sınırları içerisine girdiğinden 3194 sayılı Kanun gereğince Bursa Belediyesi adına malik ve vasıf değişikliği yapılarak tescil edilmiştir. 1987 yılında ise, Belediye malik olduğu 79 nolu arsa vasıflı parseli 3 parçaya ifraz ederek, bunlardan 5460 nolu arsa vasıflı parseli Yap-İşlet-Devret modeline uygun olarak özel şahıslara vermiş ve genelev binası inşaa edilmiştir. c) Yürürlükteki Kanun ve mevzuata göre, tapulama tescilinden sonra 10 yıllık hak düşürücü süre geçmiştir. Taşınmazla ilgili olarak Hazine tarafından Bursa Belediyesi aleyhine açılmış bulunan 1960/908 E, sayılı davaya idaremiz 20.3.1991 tarihli dilekçe ile asli müdahil olarak katılmış ancak dava reddedilmiş ve taşınmaz Bursa Büyükşehir Belediyesi adına tescil edilmiştir. d) Vakfiyede yer alan söz konusu eski 79, yeni 5460 parsel sayılı taşınmaz mal Bursa Büyükşehir Belediyesi mülkiyetinde olup, 1988 tarihinden itibaren genelev olarak kullanılmaktadır. Ancak, Bursa Büyük Şehir Belediye Başkanlığı ile yapılan görüşmede; genelevlerin kira müddeti 30.4.1997 tarihinde sona ereceği, kiralamanın uzatılmaması hakkında Meclis kararı alındığı, tesislerin bulunduğu alanın Uluslararası Fuar alanı içerisinde kaldığı, mevcut binaların otel olarak değerlendirilmesinin planlanmakta olduğu anlaşılmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 151-152).

Enflasyonu önlemek için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu (7/1152):

Söz konusu dönemde çeşitli sebeplere bağlı giderek artan yüksek enflasyonun düşürülmesine yönelik başta Merkez Bankası olmak üzere kamusal kurumlar nezdinde hangi adımların atılmasının planlandığı sorulmuş olup üretim faktörlerinin sağlıklı büyüme için ne düzeyde organize edileceği araştırılmıştır. Bu kapsamda ithalatın azaltılması ve ihracatın artırılmasına vurgu yapılarak yüksek katma değerli ürünlerin üretimine ilişkin finansman kaynaklarının neler olduğu tartışılmıştır.

“Soru: *Enflasyonu önlemeyi düşünüyor musunuz?Enflasyonu önlemek için hangi tedbirleri yürürlüğe koyacaksınız?*”

Cevap:

“(…) *Enflasyonla mücadele ve fiyat istikrarının sağlanması için de gerekli bütün tedbirler alınacaktır. Tutarlı makroekonomik politikalarla kamu açıkları hızla kapatılarak malî disiplinin yanı sıra malî sektörün büyümesi de sağlanacaktır. Sağlıklı ve sürdürülebilir bir ödemeler dengesi yapısına ulaşılması da ekonomik üretkenliği artırıcı bir faktördür. Bu maksatla*

sanayimizin etkinliğinin artırılması, üretim çeşitliliği ve yeni pazarlara girilmesi yoluyla rekabet gücünün iyileştirilerek ihracatın artması sağlanacaktır. Ayrıca rekabet gücünün artmasına yönelik olarak gerçekçi bir döviz kuru politikası da uygulanacaktır. Yeterli miktarda fon sağlanarak kredi ve garanti programlarının uygulamaya konmasıyla da ihracatın finansmanına gerekli kaynak sağlanacaktır. Diğer taraftan, düşük kaliteli ithal mallara karşı korunma ve dış ticaretin etkin standardizasyonu sağlanacaktır. Sermaye piyasasının tamamıyla şeffaf bir hale getirilerek kontrol mekanizmasının etkinliğinin artırılması küçük tasarrufçuların haklarının korunmasını ve üretime yönelik fonların artmasını sağlayacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 90, s. 451-453).

Gaziantep Milletvekili Mustafa Rüştü Taşar'ın, kaynakları üretime kanalizetmek için kullanılacak ekonomik yöntemlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1158):

Ekonomik gidişatın bir sonucu olarak artan enflasyon ve değerini kaybeden TL Türkiye’de faiz oranlarının yükselmesine neden olmuştur. Yükselen faiz oranları paranın reel açıdan değerlendirilmesine engel olarak faiz kazancı sağlamayı teşvik etmiştir. Söz konusu soruda yükselen faiz oranlarını düşürmeye yönelik atılacak adımlar yer alsa da büyük ölçüde makroekonomik göstergelerin iyileştirilmesine vurgu yapılmış olup faiz kazancına terk edilen paraların sanayi açıdan gelişime yönelik yatırımlarla dolaşıma sokulması amaçlanmıştır.

Soru: *“Faize yatan paraları yatırıma yöneltmek, kaynakları üretime kanalizetmek için hangi ekonomik yöntemlere başvuracaksınız?”*

Cevap:

“Tasarruf sahiplerinin yatırım yerine faize yönelmesinin en önemli nedeni enflasyon ve ekonomik istikrarsızlıktır. Hükümet Programımızda da belirtildiği üzere, genel ekonomik yapının istikrarlı bir hale getirilmesi için kamu finansmanının iyileştirilmesi, dış ticaret açığının dengelenmesi, yatırımların hızlandırılması, Devletin yeniden yapılandırılması gibi tedbirler uygulanacaktır. Ekonomik programın bir diğer temel hedefi de enflasyonla mücadele ve fiyat istikrarının sağlanması yoluyla hızlı ekonomik bir büyümeye ulaşılmasıdır. Bu hedeflere ulaşmak için;

- 1. Kalkınmaya yönelik engellerin ortadan kaldırılması,*
- 2. Savurganlığın önlenmesi,*
- 3. Bütün alanlarda verimliliğin artırılması,*
- 4. Kaynakların geliştirilmesi,*
- 5. Üretimin canlandırılması,*
- 6. Devletin yeniden yapılandırılması,*
- 7. Kamu hizmetlerinin daha hızlı ve üretken olmasının sağlanması,*
- 8. Üreticilerin korunması gibi yollara başvurulacaktır.*

Enflasyonla mücadele ve fiyat istikrarının sağlanması için de gerekli bütün tedbirler alınacaktır. Tutarlı makroekonomik politikalarla kamu açıkları hızla kapatılarak malî disiplinin yanı sıra malî sektörün büyümesi de sağlanacaktır. Sağlıklı ve sürdürülebilir bir ödemeler dengesi yapısına ulaşılması da ekonomik üretkenliği artırıcı bir faktördür. Bu maksatla sanayimizin etkinliğinin artırılması, üretim çeşitliliği ve yeni pazarlara girilmesi yoluyla rekabet gücünün iyileştirilerek ihracatın artması sağlanacaktır. Ayrıca rekabet gücünün artmasına yönelik olarak gerçekçi bir döviz kuru politikası da uygulanacaktır. Yeterli miktarda fon sağlanarak kredi ve garanti programlarının uygulamaya konmasıyla da ihracatın finansmanına gerekli kaynak sağlanacaktır. Diğer taraftan, düşük kaliteli ithal mallara karşı korunma ve dış ticaretin etkin standardizasyonu sağlanacaktır. Sermaye piyasasının tamamıyla şeffaf bir hale getirilerek kontrol mekanizmasının etkinliğinin artırılması küçük tasarrufluların haklarının korunmasını ve üretime yönelik fonların artmasını sağlayacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 90, s. 451-453).

İç ve dış borçların nasıl ödeneceğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1156):

Türkiye dış ticaret açığı veren bir ülke olarak kalkınmasının önünde büyük bir problemle karşı karşıya bulunmaktadır. Bu problemin temel nedeni ise yurtiçi üretimin ve ihracatın ithalatı karşılama oranında yetersiz düzeyde kalmasıdır. Bu açığın finansmanı ise devlet tarafından ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleşen borçlanmalarla sağlanmaktadır. Bu durum geleceğe yönelik önemli sorunları beraberinde getirmekte olup oluşan faiz yükünün karşılanması için mevcut kaynaklarla daha fazla üretimin yapılması ve ihracatın yüksek katma değerli ürünlerle sürdürülmesi ihtiyacını doğurmuştur. Söz konusu soruda üretim artışının yetersiz olması varsayılmakta ve üretim dışı gelir temininin hangi enstrümanlarla yapılacağı tartışılmaktadır.

Soru:

“Türkiye'nin kısa zamanda iç ve dış borçlarının ödenmesiyle halkımız, bunların faiz yükünden de kurtarılacaktır. Böylece faizci düzenin fasit dairelerinin büyümesi durdurulacak bunun yerine tam tersine bu fasit daireler tamamen ortadan kalkmış olacaktır.” diyorsunuz... Türkiye'nin iç ve dış borçlarını kısa zamanda nasıl ödemeyi düşünüyorsunuz? Bunun için gerekli kaynaklar nereden bulunacaktır?”

Cevap:

“Türkiye'nin borç stokunun azaltılmasına yönelik olarak gereken finansman her yıl hazırlanan konsolide bütçede öngörülen kaynakların yanı sıra, 31 Temmuz 1996 tarihinde yapılan basın açıklaması ile ilki kamuoyuna duyurulan "Kaynak Paketi"nde belirtilen kaynaklardan karşılanacaktır.

Bilindiği üzere bu paket; 1. Yurt dışında çalışan işçilerimizin tasarruflarının yurda getirilmesinin teşviki, 2. Malî yönetimin etkinliğini artırmak ve kamunun malî piyasalar üzerindeki yükünü hafifletmek amacıyla merkezi nakit yönetiminin oluşturulması, 3. Özelleştirmenin hızlandırılması, 4. Kamu alacaklarının ve vergi tahsilatının hızlandırılması, 5. Kamu kesiminin sahip olduğu lojman, sosyal tesis, arsa ve arazi gibi gayri menkullerin satılarak nakde dönüştürülmesi, 6. Belediyelere merkezi hükümetin topladığı vergileri denetleme yetkisi verilmesi, 7. SSK ve Bağ-Kur'un Hazine üzerindeki yükünün azaltılması, 8. Ruhsatı alınmış maden sahalarının harekete geçirilmesi için kanunen zorunlu olan yıllık ruhsat harçlarının kısa sürede tahsilinin sağlanması, gibi finansman kaynaklarını ve tedbirleri içermekte olup 575 trilyon TL kaynak temin edileceği tahmin edilmektedir.”

(TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 90, s. 450-451).

Akaryakıt zamlarına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M.

Recai Kutun'ın cevabı (7/1167):

Türkiye enerji alanında dışa bağımlı yapısını yerli üretimle karşılamakta güçlük çeken bir ülke olarak akaryakıt fiyatlarının hem reel bazda hem de vergi geliri sağlaması bazında değişkenliğini durduramamaktadır. Bu bağlamda sorulan soruda akaryakıt zammının ne amaçla yapıldığı sorgulanmış ve döviz kuru karşısında akaryakıtın gerçek fiyatının ne kadarlık kısmının vergi olarak tahsil edildiği araştırılmıştır.

Soru:

“1. Hükümetimizin kuruluşundan bugüne kadar akaryakıt fiyatlarına kaç defa zam yapılmıştır ve bu zamların toplam oranı yüzde kaçtır?Yapılan bu zamların gerekçesi olarak gösterilen döviz kurunun artışı aynı tarihler arasında yüzde kaç artmıştır?

2. Aynı dönemde dünya petrol fiyatlarında yüzde kaç artış olmuştur?Varsa kur artış oranı ile zam oranı arasındaki fark ne kadardır?Hükümetinizin anlayışına göre, bu fark ek bir vergi tahsilatı değil midir?”

Cevap:

“1. Hükümetimizin kuruluş tarihi olan 28.6.1996'darf bugüne kadar akaryakıt ürünlerine Uç defa zam yapılmış olup, ürünler itibariyle akaryakıt fiyatları ve artış oranları ekteki tabloda verilmiştir. ' - Buna göre akaryakıt ürünlerinde bu dönemde yapılan toplam fiyat artış oranları; kurşunsuz benzin, süper benzin, normal benzin, gazyağı, motorin ve kalorifer yakıtında % 1,8, fuel-oil-6'da c /c 10 ve 12 Kg.'lık tüpte % 18 olmuştur. Aynı tarihler için döviz kuru artışındaki toplam oran ise, % 13 olarak gerçekleşmiştir.

2. Ekli tabloda görüleceği üzere; söz konusu dönem içerisinde, dünya ham petrol fiyatları % 25 oranında artarken, döviz kuru % 13 oranında artış

göstermiştir. Görüleceği üzere, petrol ürünlerine yapılan % 10 - % 18 oranındaki artış oranları bu oranın altında kalmıştır. Esasen akaryakıt ürün fiyatları dünya hampetrol fiyatlarında ve döviz satış kurlarında meydana gelen değişikliklere uygun olarak belirlenmektedir. Döviz kurları ve hampetrol fiyatları her gün değiştiğinden, bu iki unsurda meydana gelen değişiklikleri perakende satış fiyatlarına aynen yansıtmak mümkün olamamaktadır. Bu sebeple perakende satış fiyatları hampetrol fiyatları ve döviz kuru değişikliklerinden bazen daha yüksek, bazen daha düşük oranda uygulanmaktadır. Diğer taraftan bugüne kadar vergi gelirlerine artış sağlamak için akaryakıt fiyatlarında herhangi bir değişiklik yapılması söz konusu olmamıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 95-97).

Askerî birliklere gönderildiği iddia edilen bir genelgeye ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın cevabı (7/1168):

Laiklik ilkesi çerçevesinde sorulan soruda o dönemde Türk Silahlı Kuvvetleri'ne bağlı olan Jandarma Genel Komutanlığı'nın birlikleri için cami ve mescitlerde namaz kılınacağına dair bir genelgesinin gerçekte olup olmadığı sorgulanmaktadır.

Soru:

“15 Şubat 1996 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığı Birliklerine rütbeli askerin kışla cami ve mescitlerinde namaz kılmamasıyla ilgili genelge gönderildiği iddia edilmektedir. Bu genelgenin kaldırılması için tarafınızca bir işlem yapılacaktır mıdır?”

Cevap:

“1. Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa R. Taşar tarafından sorulan soru Sayın Başbakanın . şahsî tasarrufları hakkındadır.

2. Sayın Başbakanın hangi yolu ihtiyar edecekleri tarafımızdan bilinemeyeceğinden bu sorunun cevabının tarafımızdan verilmesi mümkün görülmemektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 97-98).

560 Sayılı KHK'ye ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy işleri Bakanı Musa Demirci'nin cevabı (7/1169):

Gıda imalatı gibi sağlık alanında öncelik verilmesi gereken bir alanın denetiminde belediyeleri yeniden görevlendirmek ve ruhsat işlemlerini denetim boyutuyla birlikte belediyelere teslim etmek gibi bir amacın bulunup bulunmadığı irdelenmiştir.

Soru: “560 sayılı K.H.K. ile gıda imalathanelerinin ruhsatlandırılması ve denetim yetkisi belediyelerden alınarak Sağlık Bakanlığı ve Tarım ve Köy işleri Bakanlığına verilmiştir. Bu yetkiyi tekrar belediyelere devretmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Gıda imalathanelerinin ruhsatlandırılması 560 sayılı K.H.K.'nin 4 üncü maddesi gereği Sağlık Bakanlığı tarafından, gıda imalathanelerinin denetimi ise aynı kanunun 9 uncu maddesi gereği; 4 üncü madde kapsamındaki denetimler ile 10 uncu maddede yer alan gıda maddeleri satış yerlerinin denetimi Sağlık Bakanlığınca, belediye sınırları ye mücavir alanlar içinde belediyeler ile işbirliği içinde, bunun dışında Sağlık Bakanlığınca yapılmaktadır. s 560 sayılı K.H.K.'nin 9 uncu maddesi gereği ise gıda maddeleri üreten işyerlerinde, gıda maddelerinin gıda kodeksine uygunluğunun denetimi ve gıda kontrolü, 5 inci ve 18 inci madde kapsamındaki denetimlerinin ithal ve ihracındaki denetimler Bakanlığımız tarafından yapılmakta olup, söz konusu önergede yer alan yetki devri Sağlık Bakanlığını ilgilendirmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 98-99).

Cemevi yapımı için devlet bütçesinden kaynak ayrılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1132):

İbadet hürriyeti kapsamında yöneltilen soruda cemevlerine tanınacak bir statü dahilinde kamusal kaynak aktarımının söz konusu olup olmayacağı tartışılmıştır.

Soru:

“Devlet bütçesinden Cemevi yapımı için bir kaynak ayırmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Bilindiği üzere ülkemizde ibadet yerlerinin yapımı veya onarımı halkımızın kendi katkılarıyla gerçekleştirilmekte ve bu amaçla bütçeden doğrudan bir kaynak ayrılmamaktadır. Konsolide bütçeden 1996 yılında sadece, camilerini inşa edecek veya onaracak dernekler ile camisi bulunmayan köylerde yapılacak camiler için köylere yardım amacıyla ödenek ayrılmıştır. Bu amaçla, ayrılan ödenekler, Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesinde yer almakta olup, ilgili yönetmeliklerde belirlenen hükümler çerçevesinde söz konusu derneklere ve köylere yardım olarak kullanılmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 81-82).

Devlet yönetiminde var olduğu iddia edilen israf ve yolsuzluklara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1134):

Devletin sahip olduğu kaynakları adil ve şeffaf olarak kullanıp kullanmadığı sorgulanmış olup kaynakların daha verimli kullanılmasına yönelik atılacak adımların neler olduğu tartışılmıştır.

Soru:

“Devlet yönetiminde israf ve soygunu kaldırmak için neler yapacaksınız?”

Cevap:

“Devlet yönetiminde israf ve soygunu kaldırmak için her türlü tedbir alınacaktır. Bu konunun üzerine kararlılıkla gidilecektir. “Soygun” niteliği itibariyle suç teşkil ettiğinden yasalar gereği titizlikle izlenecek, israfın önüne geçilmesi, hizmetlerin asgarî masrafla yapılması, hizmet maliyetlerinin aşağıya çekilmesi için gereken çaba gösterilecek, pul, akaryakıt ve benzeri tüketim kalemlerinde görülen savurganlıklar son bulacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 82-83).

Dış borç miktarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1171):

Türkiye'nin dış borcunun miktar olarak hangi finansal ve kamusal kurumlara ait olduğu irdelenmiş olup bu borcun ödenmesi ve yeni borçların alınmasına yönelik planların neler olduğu tartışılmıştır.

Soru:

- “1. 1 Temmuz 1996 tarihi itibariyle toplam dış borç miktarı kaç milyar dolardır?*
- 2. Bu borcun ne kadarı merkezi hükümete, ne kadarı belediyelere, ne kadarı ticarî bankalara ve özel kuruluşlara, ne kadarı devlet bankalarına aittir?*
- 3. Bu yıl içinde ödenecek olan dış borç miktarı nedir?*
- 4. 1996 yılı içerisinde ne kadar dış borç almayı düşünüyorsunuz?”*

Cevap:

“1. Toplam Borç Stoku 72 093, Orta-Uzun Vade 56 949, Kısa Vade 15 144 milyon dolar

2. Toplam Borç Stoku 72 093, Orta-Uzun Vade 56 949 / Konsolide Bütçe . 30 644 Diğer Kamu Sektörü 18556 TCMB 10 489 KİT'ler 4 578 FON'lar T149 Mahallî İdareler 2 315 Üniversiteler 25 Özel Sektör 7 749 ' Kısa Vade 15 144 Ticarî Banka Kredileri. 4 006 Özel Kesim Kredileri 11 138 milyon dolar

3. 31.3.1996 tarihli kurlar ile orta-uzun vadeli i dış borçlardan 1996 yılında ödenecek olan dış borç miktarı; aşağıda sunulmaktadır.

Toplam Borç Servisi 11203 Anapara 7 752 Faiz 3 451 milyon dolar

4. 1996 yılı içerisinde uluslararası para ve sermaye piyasasındaki koşullar, Hazinesinin 1996 yılı dış borç anapara ödeme yükümlülüğü ve 1996 yılı yatırım finansman programında yer alan projelerin finansmanı göz önüne alınarak dış borçlanma yoluna gidilmesi öngörülmektedir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 100-101).

Harran Üniversitesinde istihdamın artırılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı

Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1175):

Soru:

“Şanlıurfa Harran Üniversitesine kadro istihdamı yapılacak mıdır?Yapılacaksa ne zaman düşünülmektedir?”

Cevap:

“Soru önergesinde yer alan Şanlıurfa Harran Üniversitesine kadro istihdamı yapılacak mıdır, ifadesinden adı geçen üniversiteye yeni bir kadro ihdas edilmesi belirtilmekteyse, Harran Üniversitesinin 1996 yılı kadro işlemlerinde kadro ihdas talebi bulunmamaktadır. Harran üniversitesi Rektörlüğünün 28.5.1996 tarih ve B.30.2.HRÜ.0.70.71;03/212-1676-01971 sayılı yazısı ile 19Q.sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre talep edilen mevcut kadrolarından dolu ve boş değişiklik işlemleri tamamlanmış olup devlet Personel Başkanlığının 13.8.1996 tarih ve 05269 sayılı yazısıyla ilgili makamlara gönderilmiştir. Kadro ihdas talepleri kurumlar tarafından bahsi geçen Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine uygun olarak yapılması halinde Devlet Personel Başkanlığı, Maliye Bakanlığı ve kurum yetkililerinden teşkil eden komisyon tarafından incelenmekte ve sonuçlandırılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığının 15.5.1996 tarih ve 12170 sayılı yazısıyla Harran Üniversitesinde yeni kurulan Veteriner Fakültesi, İktisadî ve İdarî Bilimler Fakültesi için, (184) adet idarî, (847) adet akademik kadronun ihdas talepleri yukarıdaki bahsi geçen Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde teşkil edilen komisyon tarafından incelenmiştir. Üniversitenin (708) adet idarî, (716) . adet akademik boş kadrosunun bulunduğu ayrıca (488) adet idarî, (707) adet akademik bloke kadrolarının mevcut olduğu dikkate alınarak ihtiyacın boş kadrolarda değişiklik yoluyla veya bloke kadrolardan serbest bırakılarak karşılanabileceği hususları dikkate alınarak kadro ihdas talepleri kadro komisyonu tarafından uygun görülmemiş olup bu konudaki görüşler 26.6.1996 tarih ve 4016 sayılı Devlet Personel Başkanlığının yazısı ile Millî Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. Diğer taraftan, kadro istihdamı ifadesi Harran Üniversitesinde mevcut kadrolara atama iznini kapsıyorsa adı geçen üniversitenin 13.8.1996 tarih ve 04006, 14.8.1996 tarih ve 04022 sayılı talepleri ile toplam (36) adet kadroya atama izni istemiştir. Başbakanlığın 22.7.1996

tarih ve 1996/37 sayılı genelgesi doğrultusunda talepler incelenmiş olup toplam (19) adet kadroya atama izni Devlet Personel Başkanlığının 22.8.1996 tarih ve 10189,28.8.1996 tarih ve 10241 sayılı yazılarıyla uygun görülmüştür.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 101-102).

İnanç hürriyetini koruma kanununa ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün’ün cevabı (7/1157):

İnanç Hürriyetinin korunmasına yönelik çıkarılma sözü verilen bir kanunun TBMM’de görüşülmek üzere ne zaman gündeme geleceği tartışılmıştır.

Soru:

“Çıkaracağınızı vaat ettiğiniz "İnanç hürriyetini koruma kanununu" ne zaman TBMM'ye getireceksiniz?”

Cevap:

“Hükümetimiz döneminde, Anayasal teminat altında bulunan din ve vicdan hürriyetinin kâmil manada uygulanmasına azamî şekilde dikkat edilecek, inanç hürriyetinin korunması için tüm yasal hakların vatandaşlarımız tarafından kullanılmasına özen gösterilecektir. Bu özen ve dikkat sonucu inanç hürriyeti en büyük saygıyı ve korumayı görecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 94-95).

Özelleştirmeden sağlanan kaynakların kullanımına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1155):

Özelleştirme neticesinde elde edilen gelirin kamusal menfaatler doğrultusunda verimli biçimde kullanılmasını sağlayacak adımların hangi dönemde ve ne gibi yöntemlerle atılacağı irdelenmiş olup kalkınmada bu gelirlerin payının hangi oranda olacağı tartışılmıştır.

Soru:

“"Özelleştirme" uygulamaları; peşkeşten, yağmadan, israftan ve bedellerinin çarçur edilmesinden nasıl kurtarılacak, stratejik olmayan tesislerin özelleştirilmesiyle elde edilecek gelirler ülkenin daha verimli ve kalkınmaya yararlı üretim müesseselerine kavuşmasını temin maksadıyla nasıl kullanılacaktır?”

Cevap:

“Özelleştirme uygulamaları, 4046 sayılı Kanunun Özelleştirme İdaresi Başkanlığına vermiş olduğu görev ve yetkiler çerçevesinde, sermayenin tabana

yayılması, çalışanların haklarının korunması, piyasada oluşabilecek tekeli bir yapının önlenmesi ile açıklık ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda yapılmaktadır. , 1994 yılı kasım ayı sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin büyük çoğunluğunun katılımıyla kabul edilen 4046 sayılı Kanunla özelleştirmeye ilişkin ayrıntılı düzenlemeler getirmiş ve uygulamalar sağlam bir yasal zemine oturtulmuştur. Özelleştirme uygulamaları, öncelikle açıklık ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda yapılmaktadır. İhale duyuruları; yurt içinde yayın yapan tirajı en yüksek 5-6 gazetede yayımlanmasının yanı sıra yurt dışında basılan Türk gazeteleri ile satışa çıkarılan işletme veya varlığın bulunduğu bölgedeki yerel gazetelere verilen ilanlar aracılığıyla halkın geniş çapta bilgilendirilmeleri sağlanarak yapılmaktadır. Ayrıca bazı özelleştirmelerde, valilikler, meslek kuruluşları, TÜSİAD, T.O.B.B., Sanayi ve Ticaret Odaları, Dışişleri Bakanlığı, yurt dışında bulunan ticaret ateşelikleri de konu hakkında bilgilendirilmekte ve potansiyel alıcılara ulaşılmaya çalışılmaktadır. 4046 sayılı Kanunla uygulamaya sokulan diğer bir yenilikle Özelleştirme İdaresi Başkanlığı bazı ihaleleri konunun niteliğine göre kamuoyuna açık olarak yapma hakkını kullanarak bu uygulamanın ilk örneklerini SEK, EBK, TURBAN, TESTAŞ varlıkları ve işletmelerin satışına yönelik ihalelerde gerçekleştirmiştir. Ayrıca genellikle ihalelerde yapılan pazarlık görüşmeleri kapalı devre video sistemi ile kaydedilmekte ve yapılan son pazarlık görüşmeleri sonucunda gelen nihai teklifler katılımcılar ve noter huzurunda alınarak açılmaktadır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, gerek bu uygulamaları ile, gerekse özelleştirmeye ilişkin yapılan değer tespit yöntemleri ve çalışmalarının, geniş çaplı ihale ilanları ile ihalelerin ve ihale sonuçlarının kamuoyuna duyurulmasını sağlayarak açıklık ve şeffaflık ilkesinin gereklerini tam olarak yerine getirmektedir. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, bazı ihalelerde alıcı firmalara satın alacakları işletmenin faaliyetlerini belli bir süre (ortalama 3 yıl) ile devam ettirme koşulunu aramış ve işletmede çalışan personelin haklarını koruyucu bazı önlemler almıştır. Bunun yanı sıra Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, teklif verecek firmalardan istenen teminat tutarları konusunda da değişiklik yapmış ve daha önce yaşanan olumsuzlukları da göz önüne alarak teminat tutarının 10-20 kat artırılmasını sağlamıştır. Ayrıca Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, bazı ihalelerde risk temerküzünden kaçınmak amacı ile geçici ve kesin teminat mektuplarının farklı banka veya finansman kuruluşundan getirilmesi için talepte bulunulması hakkının saklı tutulmasına karar vermiştir. Öte yandan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, tekliflerin değerlendirilmesi aşamasında, ihaleye katılan yatırımcıların devlete olan malî yükümlülüklerinin (vergi, sigorta vb. yükümlülükler) yerine getirilip getirilmediği konusunu da önemli bir değerlendirme kriteri olarak dikkate alınacağını duyurmuş ve ihale ilanlarında bunu belirtmeye başlamıştır. Tüm bu ilke ve yenilikler ışığında uygulamalarını sürdüren Özelleştirme İdaresi, oluşabilecek tekeli bir yapının olumsuz etkilerinin önlenmesi konusunda da hassastır. Son olarak Adıyaman Çimentonun özelleştirilmesi sırasında teklif sahibi bir firmanın bölgedeki pazar payının Sanayi ve Ticaret Bakanlığının görüşü doğrultusunda % 40'ların üzerine çıkacağı tespit edilince, firmanın teklifi açılmamış ve değerlendirme dışı bırakılmıştır. Özelleştirme ile serbest piyasa ekonomisinde çok önemli bir unsur olan rekabet kürümü işlerlik kazanacak ve böylece de kaynak kullanımı ve dağılımında etkinlik sağlanarak ekonomide verimliliğin artması sağlanacaktır. Özelleştirme uygulamaları sonucu elde edilen tüm gelirler ile Özelleştirme İdaresi Başkanlığına devredilen kuruluşlardan elde edilen temettüer ve

özelleştirme uygulamaları çerçevesinde ihraç edilecek her türlü menkul kıymet, Özelleştirme İdaresi Başkanlığına devredilen kuruluşlara sağlanan finansmandan elde edilen gelirler ve diğer mevzuat ile tahsis edilen kaynaklar vesair gelirler. ilgili kuruluşların bütçeleri dışında T.C. Ziraat Bankasında bulunan Özelleştirme Fonunda toplanmaktadır. 4046 sayılı Kanunda ana prensip özelleştirme uygulamalarından elde edilecek gelirlerin genel bütçe harcamaları ve yatırımlarında kullanılmamasıdır. İdare, özelleştirme kapsamında bulunan kuruluşların istihdam yapılarının oluşturulması, özelleştirme uygulamaları sonucu işsiz kalabilecek işçi statüsündeki personelin istihdamının temini, verimliliğin artırılması ilkesi gözetilerek çalışma şartlarının düzenlenmesi, doğrudan ilgili kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonun sağlanması, özelleştirme programına alınan, özelleştirilen, faaliyeti durdurulan, küçültülen, kapatılan veya tasfiye edilen kuruluşlarda çalışan memur statüsündeki personelin nakli, Emekli Sandığı Kanununa tabi personelden emeklilik hakkı kazananlara 4046 sayılı Kanununun 24 üncü maddesi gereğince ek ödemenin yapılmasına ilişkin konularda da hizmet vermektedir. Ayrıca, idarece özelleştirme uygulamalarında 4046 sayılı Kanun kapsamında yer alan kuruluşlarda özelleştirme ile ilgili uygulamalar sonucu istihdamda ortaya çıkabilecek sorunları asgariye indirmek amacı ile, Hazine Müsteşarlığı tarafından Dünya Bankası kredisıyla finanse edilen "İşgücü uyum Projesi" yürütülmektedir. , Özelleştirme konusunda yapılan her türlü tasarruf ve işlemlerde, idare mevzuatın amir hükümlerine büyük bir dikkat ve fedakârlıkla riayet ederek görevini yürütmektedir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 92-94).

Referandum sistemine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esen gün'ün cevabı (7/1 İ59):

Demokrasinin belirli bir seçi hakkı tanıdığı oy kullanabilme yetisine sahip vatandaşlar için referandumun anayasal değişiklikler dışında da uygulanabilir olmasını ön plana çıkaran bir soru olup "referandum talep hakkı"nın getirilip getirilemeyeceği irdelenmektedir.

Soru:

"Anayasa değişikliği" dışındaki hangi önemli temel meselelerde, "Referandum sistemi"ni getireceksiniz?Halkımıza "Referandum talep hakkı" tanyacak mısınız?"

Cevap:

"Referandum Sistemi" demokrasilerde katılımı en ileri seviyeye çıkaran, halkın iradesinin yönetime yansımaları temin eden, uygulamada yararlı olacağı düşünülen bir sistemdir. 1982 Anayasasında öngörülenler dışında bazı konuların referanduma sunulması veya seçmenlere "referandum talep hakkı" verilmesi ancak Anayasa değişikliği ile mümkün olabilecektir. T.B.M.M.'de Anayasa değişikliğini gerektirecek nispette bir mutabakatın sağlanması halinde

sözü edilen konularda çalışmalar yapılabileceği düşünülmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 95).

Yurt dışında çalışan işçilerin birikimlerine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1153):

Avrupa'ya işgücü olmak üzere giden yurttaşlarımızın yıllar içinde elde ettikleri birikimlerinin Türkiye'ye geri dönmesi için olası bir uygulamanın hayata geçirilip geçirilmeyeceği tartışılmıştır.

Soru: “Avrupa'daki işçilerimizin 100 milyar DM'yi bulan birikimlerini ülkemize çekmek için tedbir almayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“31.7.1996 tarihinde açıklanan kaynak paketinde belirtildiği üzere; yurt dışında çalışan işçilerimizin 50-100 milyar Alman Markı olduğu tahmin edilen tasarrufların yurda getirilmesinin teşviki için gerekli çalışmalar yapılmaktadır. İlk olarak TCMB'nin Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karar ile Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının 91-32/5 sayılı Tebliğine ilişkin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Genelgesi ile, Süper Döviz Hesabı Limitleri ABD Doları için 15 000 ABD \$, Alman " Markı için ise 30 000 DM'ye düşürülmüştür. Faiz oranları ise Alman Markı karşılığında açılan 2 yıl vadeli Süper Döviz Hesabına (SDH) % 10, 3 yıl vadeli SDH'na % 11 ve ABD Doları karşılığında açılan 2 yıl vadeli SDH'na % 7.5, 3 yıl vadeli SDH'na % 8 olarak yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca, yine yurt dışındaki işçilerimize yönelik olarak özel tertip Devlet İç Borçlanma Senetleri (döviz cinsinden) ihraç edilmesi hususu gündemde olup, bu konudaki çalışmalar sürdürülmektedir. Diğer taraftan, bedelsiz ithalata ilişkin çeşitli değişiklikler (araba, makine, teçhizat ithalinin kolaylaştırılması gibi) yapılarak yukarıda bahsedilen uygulamaların teşviki yoluna gidilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 90-92).

Otoyollara, E-23 Karayolunun otoyol haline getirilmesine, İlişkin sorulan ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Cevat Ayhan'ın cevabı (7/1207,1208):

Otoyolların yapımı süresince katlanılan maliyetler dikkate alınarak hazırlanan soruda otoyol güzergahlarının hangi kriterler çerçevesinde belirlendiği ve maliyeti göze alınarak girildiği halde vazgeçilmiş durumda olan kaç tane otoyol projesinin bulunduğu irdelenmiştir. Öte yandan bu otoyolları dışında kalan yolların da otoyola dönüştürülmesi yönelik mevcut bir planın varlığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Şu ana kadar yapımı planlanan otoyol güzergâhları hangileridir?
2. Bunlardan hangileri proje, inşaa ve hizmete açılma safhalarında bulunmaktadır?
3. Yapımından vazgeçilen herhangi bir otoyol projesi var mıdır?
4. İnşaaı devam eden otoyol kesitlerinden bu yıl içinde hizmete açmayı düşündüğünü/, kesitler hangileridir?
5. Otoyollarda bakım, işletme ve servis hizmetleri için ayrılan ödenek miktarı nedir?Bunu arttırmayı düşünüyor musunuz?
6. Bakanlığınızca otoyol yapımı yerine "duble yol" yapımına yöneleneceği doğru mudur?
7. Gaziantep Urfa arasında otoyol yapımından vazgeçilmiş midir?
8. E-23 Karayolu olarak bilinen Ankara-Sivas-Erzincan Karayolunun otoyol haline getirilmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?(7/1208)”

Cevap:

“1-2. Yapımı tamamlanan ve devam eden otoyollar : * Edirne-Kınalı Otoyolu ': 159 Km. uzunluğunda olup tamamı trafiğe açılmıştır. '* Kınalı-Sakarya Otoyolu : 216 Km. uzunluğunda olup, tamamı trafiğe açılmıştır. * Kazancı-Gümüşova Otoyolu : 47 Km. uzunluğunda olup, tamamı trafiğe açılmıştır. * Gümüşova-Gerede Otoyolu : 114 Km. uzunluğunda olup 94 Km.si trafiğe açılmıştır. * Geredc-Ankara ve Ankara Çevre Otoyolu : 229 Km. uzunluğunda olup 183 Km.si trafiğe açılmıştır. * Pozantı-Tarsus Otoyolu : 59 Km. uzunluğunda olup, tamamı trafiğe açılmıştır. * Tarsus-Mersin Otoyolu : 79 Km. uzunluğunda olup 7 Km.si trafiğe açılmıştır. * (Tarsus-Pozantı) Ayr.-Adana- . Gaziantep Otoyolu : 305 Km; uzunluğunda olup 254 Km.si trafiğe açılmıştır. * Toprakkalc-İskenderun Otoyolu : 96 Km. uzunluğunda olup 61 Km.si trafiğe açılmıştır. * İzmir-Urla-Çeşme Otoyolu : 88 Km. uzunluğunda olup 24.8.1996 tarihi itibariyle 85 Km.si trafiğe açılmıştır. * İzmir Çevreyolu-Aydın Otoyolu : 151 Km. uzunluğunda olup 71 Km.si trafiğe açılmıştır. 24.8.1996 tarihi itibariyle yapım ihalesi yapılan 1 776 Km. otoyolun (bağlantı Yolları Dahil) 1 380 Km.si trafiğe açılmış olup, kalan 396 Km.sinde ise .yapım çalışmaları devam etmektedir. .. Proje Aşamasındaki Otoyollar: * Ankara-Pozantı Otoyolu * İstanbul-Bursa-Balıksir-İzmir Otoyolu * Aydın-Denizli Otoyolu * Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu * İskenderun-Antakya-Cilvegözü Otoyolu

3. Yapımından vazgeçilen Otoyol Projeleri : ••!' • * Karadeniz-GAP Otoyolu : Yatırım Programından çıkarılmıştır. * Antalya-Alanya ve İzmir-Salihli Otoyolları: Double yol yapım çalışmaları ihalesi yapıldığından yapım programından çıkarılmıştır.

4. 1996 Yılında açılması planlanan otoyol kesimleri : * Kınalı-Sakarya Otoyolu : Kandıra Bağlantı Yolu : 2 Km. Gümüşova-Gerede Otoyolu : * Abant Kav.-Bolu Batı Kavşağı (17.8.1996'da trafiğe açıldı.) : 9 Km. Gerede-Ankara ve Ankara Çevre Otoyolu : * Esenboğa Kav.-Samsun Kav. : 20 Km. •* Pelitçik Bağlantı Yolu : 7 Km. Tarsus-Mersin Otoyolu : •* (Tarsus-Pozantı) Ayr.-Tarsus (D400) : 18 Km. * Mersin-Gözne Bağlantı Yolu : 9 Km. (Tarsus-Pozantı) Ayr.-Adana-Gaziantep Otoyolu : * Narlı-Gaziantep : 43 Km. (22.8.1996'da trafiğe

açıldı.) * Bağlantı Yolları : 14 Km. Toprakkale-İskenderun Otoyolu : * Erzin-Payas : 30 Km. (21.4.1996'da trafiğe açıldı.) * Serbest Bölge bağlantısı . : 5 Km. - İzmir-Urla-Çeşme Otoyolu :•••• ' * Alaçatı-Çeşme : 12 Km. (24.8.1996'da trafiğe açıldı.) . İzmir-Çevrecyolu-Aydın Otoyolu : • * Tahtalı Kav.-Belevi Kav. : 36 Km. *• Torbalı Kav. Bağlantı Yolu : 4 Km. (8.6.1996'da trafiğe açıldı.) Toplam:. 209 Km.

5. 1996 yılında otoyol bakım, işletme ve servis hizmetleri için ayrılan ödenek miktarı 2 Trilyon TL. olup; % 5 kesintiden sonra 1,9 Trilyon kalmaktadır. Öngörülen işlerin eksiksiz bitirilebilmesi için 350 Milyar TL. ek ödeneğe ihtiyaç vardır.

6. Trafik yükü ve finansman imkanları birlikte değerlendirilerek otoyol ve bölünmüş yol (duble yol) projelerine devam edilecektir.

7. Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu, 1996 yılı Yatırım Programında etüt-proje ve yapım bölümlerinde yer almaktadır.

8. Ankara-Sivas-Erzincan Otoyol yol yapımı,' 1996 yılı Yatırım Programında yer almakta; ancak mevcut Devlet Yolu üzerinde bütçe imkanları ölçüsünde yapım, bakım ve onarım çalışmaları yapılmaktadır." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 129-132).

Emekli aylıklarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Necati Çelik'in cevabı (7/1209):

Emekli maaşlarının üçer aylık dönemlerde değil de aylık olarak ödenmesine yönelik bir çalışmanın var olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

"Emeklilerimizin emekli aylıklarının aylık olarak ödenmesi mümkün müdür?Bu yönde bir uygulama başlatmayı düşünüyor musunuz?"

Cevap:

"Bilindiği üzere Bakanlığım bağlı kuruluşları Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur emeklilerinin aylıkları birer aylık devrede, 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununun 122 nci maddesi gereğince Sandıktan emekli, adı malûllük, vazife malûllüğü ile dul ve yetim aylığı alanların maaşları ise üçer aylık dönemler halinde ve peşin olarak ödenmektedir. Konuya ilişkin olarak Maliye Bakanlığının görüşü sorulmuş, alınan cevapta Emekli Sandığı, emeklilerinin aylıklarının her ay ödenmesinin ilgililerin bazı hak kayıplarına neden olacağı gerekçesiyle mevcut uygulamanın değiştirilmesinin bugün için düşünülmediği belirtilmiştir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 132).

Vakıf yurtlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Ahmet Cemil Tunç'un cevabı (7/1212):

Eğitim konusunda atılacak adımlara yönelik bir soru olup fırsat eşitliği kapsamında yoksul çocukların eğitim hakkından kesintisiz istifade edebilmeleri için vakıf temelinde yurt kurma planının olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

*“1. Yoksul halk çocuklarının eğitimlerini surdrmeleri için yeni Vakıf yurtları açmayı planlıyor musunuz?
2. Bu yılki programınızda kaç yurt inşası öngörülmektedir?”*

Cevap:

“1. Vakıflar Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 227 sayılı Kanun Hükmündeki Kararname, Genel Müdürlüğe gerekli yerlerde ğrenci yurtları, imaret ve eğitim tesisleri açmak, yönetimini sağlamak görevini de vermiştir. Bu çerçevede yurdun muhtelif il ve ilçelerinde 59 Vakıf Orta ğrenim ğrenci Yurdu açılmıştır. Halen bu yurtlarda vakfiyeler doğrultusunda ailelerinin maddi durumu orta öğrenim yaptırılmaya elverişli olmayan 11 570 başarılı ğrenci kalmaktadır. Vakıflar Genel Müdürlüğünce bir plan dahilinde btce imkanları çerçevesinde her İl'e bir yurt yapılması düşünülmektedir. Halen yurdun muhtelif il ve ilçelerinde 13 yurt inşaatı devam etmekte olup, 1997 yılı yatırım programına alınmak üzere 200 ğrenci kapasiteli bir yurt yapımı için Dclvet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına teklifte bulunulmuştur.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 133-134).

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine branş öğretmem gönderilmesine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/1205):

Öğretmenlerin mesleklerinin o dönemde 2 yıl olan mecburi hizmete tabi tutulması yanında Doğu ve Güneydoğu bölgelerine yapılacak yeni ğretmen atamalarının mevcut eksikliği gidermeye yönelik bir program çerçevesinde değerlendirilmesine ilişkin bir soru olup branş ğretmeni ihtiyacı fazla olan bu bölgelere ilgili branşları dolduracak atamaların yapılıp yapılmayacağı irdelenmiştir.

Soru:

“Doğu ve Güneydoğu bölgesine yeterli branş ğretmeni tayini için bakanlığınızca nasıl bir tedbir alınması düşünülmektedir.”

Cevap:

“Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesine, 1996 yılı atama döneminde 51 branştan 8 548 öğretmen verilmiştir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 128).

Orta öğretimdeki dışardan bitirme uygulamasına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/1206):

Örgün eğitime devam edememiş öğrenciler için uygulanan dışardan bitirme programlarının sürdürülmesine ilişkin bir soru olup meslek lisesi ve imam hatip lisesi öğrencilerinin bu konuda oluşan mağduriyetlerinin dışardan eğitim uygulamalarıyla giderilmesine yönelik bir çalışmanın yapılıp yapılmadığı irdelenmiştir.

Soru:

- “1. Ortaokul ve liselerde daha önceden varolan dışardan bitirme uygulamasının devam ettirilmesi düşünülüyor mu?
2. Meslek liseleri ve özellikle İmam Hatip Liselerini dışardan bitirmek isteyen vatandaşlarımızın bu mağduriyetlerini gidermek için tedbir almayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

- “1. Ortaokullarda okul dışı bitirme sınavları halen devam etmektedir.
2. Açıköğretim Lisesi'nin hizmete girmesiyle 1993-1994 öğretim yılından itibaren genel ortaöğretim kurumlarını dışardan bitirme sınavları kaldırılmış, 1994-1995 öğretim yılında da İmam Hatip Liseleri, Endüstri Meslek Liseleri, Kız Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri bu kapsama alınmıştır. Böylece; vatandaşlarımızın mağduriyetleri giderilmiş, özellikle televizyon, radyo ve benzeri kitle iletişim araçları ile yüz yüze eğitim ve öğretim imkân eşitliği sağlanmıştır. Bakanlığımız toplumun eğitim ve kültür düzeyini yükseltmekte en etkin yol olarak gördüğü kitle iletişim araçları ile uzaktan eğitim politikasına önem vermekte; daha da geliştirme çalışmalarına devam etmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 128-129).

Yurt dışında ilahiyat dalında öğrenim görenlerin 4 yıllık lisans denkliklerinin sağlanmasına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/1170):

Mısır'da bulunan El- Ezher Üniversitesi İlahiyat Fakültesi mezunlarının 4 yıl boyunca aldıkları eğitimin Türkiye'de YÖK tarafından 3 yıl olarak tanınması ve bu durumun yarattığı mağduriyetin giderilmesine yönelik bir planın var olup olmadığı sorgulanmaktadır.

Soru:

“Yurt dışında (El Ezher-Mısır) üniversitelerinin ilahiyat dalında Öğrenim görüp mezun olan öğrencilerin Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığına yaptıkları müracaatları sonucu mezuniyetleri 4 yıl esas alınarak lisans olarak tanınması gerekirken, üç yıl kabul edilmiştir. Bu konudaki mağduriyetin giderilip El Ezher İlahiyat mezunlarının 4 yıllık lisans denkliklerinin sağlanması hususunda bir işlem yapılacak mıdır?”

Cevap:

“Yurt dışındaki Mısır El-Ezher Üniversitesi'nden alınmış ilahiyat diplomalarının denklik işlemleri Yükseköğretim Kurulunun 10.1.1996 tarih ve 96.3.35 sayılı kararı doğrultusunda yapılmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 99).

Şeker açığının kapatılması için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalım Erez'in cevabı (7/1214):

Şeker ithalatının bir zorunluluk haline geldiği söz konusu dönemde yerli üretimin desteklenerek ithalatın kısıtlanmasına yönelik şeker üretimiyle ilgili bir faaliyetin hayata geçirilip geçirilmeyeceği sorgulanmıştır.

Soru:

“Ülkemizin şeker ihtiyacı gün geçtikçe artmakta, yerli üretimle karşılanamayan bu ihtiyacın ithalat yoluyla karşılanmasına gidilmektedir. Şeker açığının giderek artması karşısında, önümüzdeki dönemde bu açığı şeker pancarı ekimini arttırarak mı yoksa ithalat yoluyla mı bu açığı kapamayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Son iki yılda hava şartları ve pancar fiyatlarından ileri gelen şeker açığı ithalat yoluyla kapatılmıştır. Ancak geçen yıl ve bu yıl pancar fiyatlarının enflasyonun üzerinde belirlenmesi gübre ve ilaç gibi önemli girdilere yapılan sübvansiyonlar ve üreticilere verilen aynı ve nakdi avanslar çiftçilerimizce olumlu karşılanmıştır. Nitekim bu yıl pancar ekim alanları geçen yıla göre % 35,3 artışla Türkiye genelinde 422 592 hektara ulaşmıştır. Hava şartlarının da uygun gitmesi halinde 1997 yılında iç talep ithalata gerek kalmadan yerli üretimle karşılanabilecektir. Yeterli pancar ekim ve üretimini sağlamak için üreticilerimize haklı bir kazanç sağlayacak, alın terlerini karşılayacak fiyat ve destek politikaları önümüzdeki yıllarda da artarak sürdürülecektir. Böylece endüstriyel ve tarımsal alanda alınan tedbirlerle ülkemiz şekerde kendi kendine

yeterli hale gelecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 134-135).

Kimyevi gübrede sübvansiyonun devam edip etmeyeceğine, 1996 yılında et ithalatı yapılıp yapılmayacağına, 1991-1996 yılları itibariyle tüketilen et miktarına ve yapılan ithalata; ilişkin sorular ve Tarım ve Köy işleri Bakanı Musa Demirci'nin cevabı (7/1202, 1203, 1204):

Gübre fosfat madeninden elde edilen ve Türkiye’de de sınırlı bir alanda yetişen bu maden üzerinden ithalat yapılarak üretimi gerçekleştirilen bir tarımsal materyaldir. Bu nedenle dövizle bağlı değişken bir fiyat üzerinden alınıp satılmakta ve çiftçinin önemli bir girdisi olarak kimi zaman maliyet artışına sebep olabilmektedir. Bu soruda gübre teşviklerinin devam edip etmeyeceği sorgulanmış olup tarımla birlikte diğer sac ayağı olan hayvancılık itibarıyla ithalatın hangi düzeyde gerçekleşeceği irdelenmiştir. Bu bağlamda ithal edilen etlerin sağlık açısından denetimi ve kontrolünün yapılıp yapılmadığı sorgulanmış ve tüm ithal etlerin tüketilen etler içerisindeki toplam payı araştırılmıştır.

Soru:

“1996 yılı içinde kimyevi gübrede sübvansiyon devam ettirilecek midir, gübre iadesi ne zaman ödenecektir?1996 yılı içerisinde sertifikalı tohum yardımı yapılacak mıdır?Ziraat kredi, faizlerini düşürecek misiniz?

1. 1996 yılında et ithali düşünülmekte midir?2. İthal edilen etlerin kalite ve sağlık kontrolü hangi kuruluş tarafından yapılmaktadır?

1. Ülkemizin 1991-1996 yılları itibariyle yıllık et tüketim ihtiyacı hangi ölçülerde seyretmiştir?

2. 1991 yılından itibaren ithal edilen etin, tüketilen toplam etin içerisindeki yüzde payı, miktar ve bedel olarak nedir?

3. 1991 yılından itibaren hangi ülkelerden yıl itibariyle ne miktar hayvan yemi ve mamulleri (süt, insülin, serum vs.) ithal edilmiştir?Bu ithalatın Amerikan Doları cinsinden bedeli nedir?

4. 1996 yılı içerisinde ne kadar et ve hayvan yemi ve mamulleri ithal edileceği düşünülmektedir?”

Cevap:

“1996 yılı içerisinde kimyevi gübrelerdeki destekleme % 50 üzerinden devam etmekte olup, Ağustos ayı itibariyle çiftçilere 25.5 trilyon TL. ödeme yapılmıştır. Bekleyen talep ise 6.4 trilyon TL.'dir. Yıl sonuna kadar da çiftçilere yapılacak destekleme 50 trilyon TL.'ye ulaşacağı tahmin edilmekte olup, ayrıca Bakanlığımızca 1996 yılı içerisinde sertifikalı tohum yardımı yapılacaktır. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından hazırlanan ithalat rejimi kararı

ve 1 Şubat 1996 tarih ve 22541 mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanan ithal malların kalite ve sağlık yönünden kontrolüne ilişkin Dış Ticarete Standardizasyon 96/4, sayılı tebliğ ve bu tebliğde değişiklik yapılmasına dair 30 Mayıs 1996 tarih ve 22651 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 96/10 sayılı tebliğlere göre diğer gıda ve tarım ürünlerinin yanı sıra et ithalatı da serbesttir. Et ithal etmek isteyen kişi veya kurumlar Bakanlığımızca 24 Mayıs 1996 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan 96/5 tebliğ hükümlerine uymakla yükümlüdürler. , Bakanlığımızca düzenlenen kontrol belgelerine istinaden gümrüklere gelen etlerden il müdürlüklerimiz kanalı ile 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabitası Kanununa göre hayvan hastalıkları açısından gerekli sağlık kontrolleri yapıldıktan ve tebliğ hükümlerine uygun etin getirilip getirilmediği kontrol edildikten sonra fiziksel - kimyasal - mikrobiyolojik-hormon ve antibiyotikler açısından gerekli laboratuvarlara gönderilmektedir. Laboratuvarlardan alınan neticelere göre de etlerin kaliteli ve sağlıklı olduğu anlaşıldıktan sonra gümrüklerden girişine müsaade edilmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 126-127).

Enflasyonu önlemek için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı

Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1152):

Söz konusu dönemde çeşitli sebeplere bağlı giderek artan yüksek enflasyonun düşürülmesine yönelik başta Merkez Bankası olmak üzere kamusal kurumlar nezdinde hangi adımların atılmasının planlandığı sorulmuş olup üretim faktörlerinin sağlıklı büyüme için ne düzeyde organize edileceği araştırılmıştır. Bu kapsamda ithalatın azaltılması ve ihracatın artırılmasına vurgu yapılarak yüksek katma değerli ürünlerin üretimine ilişkin finansman kaynaklarının neler olduğu tartışılmıştır.

Soru:

“Enflasyonu önlemeyi düşünüyor musunuz?Enflasyonu önlemek için hangi tedbirleri yürürlüğe koyacaksınız?”

Cevap:

“Bilindiği gibi, 54. Hükümetin programında enflasyonla ciddi bir mücadele yapılacağı belirtilerek, istikrarlı büyümenin sağlanmasının en önemli hedef olduğu vurgulanmaktadır. Enflasyonun temel nedenleri arasında sayılan kamu kesimi açıklarının azaltılması amacıyla yapısal tedbirlerin uygulanmaya konulacağı ve bu kapsamda özelleştirme, sosyal güvenlik kuruluşları reformu ve vergi tahsilatının artırılması, vergi kaçak ve kayıplarının önlenmesi "için yapılacak uygulamalar yine programda geniş bir şekilde belirtilmektedir. Ayrıca, alınacak bu yapısal tedbirlere ilaveten Hükümet tarafından enflasyonu azaltmayı hedefleyen ve diğer tedbirleri destekler mahiyette bütçe ve para politikalarının uygulanmasına devam edilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 7, s. 44-45).

Vergi sisteminde yapılması düşünülen yeniliklere ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/1210):

Vergi sisteminin yeniden organize edilmesi hususunda verilmiş bir soru önergesi olup vergilendirme ile ilgili işlemlerin tek bir vergi numarası ile yapılmasına ve vergi numarasının ekonomik faaliyetlerde kullanımının yaygınlaştırılmasına yönelik bir girişimdir.

Soru:

“Vergi sisteminde hangi değişikliklere gitmeyi düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“25 Temmuz 1995 tarih ve 22354 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planının "III/II. Vergi ile İlgili Yapısal Düzenlemeler" bölümünün "b) Amaçlar, İlkeler ve Politikalar" alt bölümünde, plan döneminde vergi sistemi ile ilgili olarak gerçekleştirilmesi öngörülen hedefler ve hedeflere ulaşmak için gerekli politikalar ve ilkeler ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Öte yandan, 54’üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına Başbakanımız Sayın Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine okunan Hükümet Programının vergiye ilişkin bölümünde aynen aşağıdaki konulara yer verilmiştir. "Vergi alanındaki genel yaklaşım iltisadî etkinliğin sağlanması ve vergi yükünün çeşitli kesimler üzerinde daha adil dağılımının gerçekleştirilmesidir. Adaletli bir vergi düzeni oluşturulacak ve kayıt dışı ekonomik faaliyetleri kapsayacak bir vergi sistemi kurularak, üretim faktörleri üzerindeki vergi yükü hafifletilecektir. Alt gelir gruplarının vergi yükleri azaltılacak ve istihdam üzerinde olumsuz etki yapan Çalışanları Tasarrufa Teşvik ve Konut Edindirme Yardımı kesintileri kaldırılacaktır. Gümrük Birliği çerçevesinde çıkarılması gereken ve vergi sistemine sadelik, etkinlik kazandıracak yasal değişiklikler yapılacaktır. Böylece halen değişik adlar altında vergi, pay ve fon şeklinde yapılan kesintiler, tek vergi altında birleştirilmek suretiyle vergi sistemine etkinlik kazandırılacaktır. Emlâk Vergisi matrahının gerçekçi seviyede tespit edilmesi ve yeniden değerlendirilmesine devam edilecektir. Ayrıca tapu harcı oranları düşürülerek, harcın gerçek değer üzerinden tahsil edilmesi imkânı getirilecektir. Vergi idaresi ve denetiminin daha etkin hale getirilmesi ve vergi idaresinin yeniden yapılandırılması sağlanarak, vergi yatırma, vatandaş için, eziyet olmaktan çıkarılacak, vergi kayıp ve kaçağı azaltılacaktır. Bu amaçla, vergilendirme ile ilgili işlemlerin tek bir vergi numarası ile yapılmasına ve vergi numarasının ekonomik faaliyetlerde kullanımının yaygınlaştırılmasına devam edilecektir." Vergi sistemi ile ilgili olarak gerek Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında gerekse Hükümet programının yukarıda yer alan ilke ve politikaları çerçevesinde Bakanlığımı ilgilendiren alanlarda sürekli olarak çalışmalar yapılmaktadır. Zaman içinde hükümet politikaları, ekonomik ve malî koşullar, bütçe imkânları da dikkate alınarak yasal düzenlemeyi gerektiren konularda Kanun Tasarıları hazırlanarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sevk

edilmek üzere Başbakanlığa gönderilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 14, s. 305-307).

Genelevlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1173):

Genelevlerde çalışanların sayısı ve toplam bazında tüm genelevlerin sayısını irdeleyen soruda kapatma girişimlerinin bulunup bulunulmadığı araştırılmış olup soruya yanıt alınamamıştır.

Soru:

“Türkiye’de kaç tane genelev vardır?Çalışanların sayısı nedir?Genelevlerin kapatılması düşünülmekte midir?Düşünülmüyorsa niçin?”

Cevap:

“TBMM İçtüzüğü’nün 97 nci maddesinin a bendine göre “başka bir kaynaktan kolayca öğrenilmesi mümkün olan konular”da soru sorulamaz. Sayın soru sahibinin soru önermesine konu ettiği hususlardan yeterli bilgi sahibi olması gerektiğinden ayrıca cevap verilmesine gerek bulunmamaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 16, s. 488).

Sivas il, ilçe ve belde belediye başkanlarına yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1164):

Sivas ilinde bulunan il, ilçe ve belde belediyelerine yapılan yardımların hangi bakanlıklarca ve hangi kriterlere göre yapıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“Hükümetinizin göreve başladığı günden bu yana Sivas İli sınırları içindeki il, ilçe ve belde belediye başkanlıklarından hangilerine hükümetinizdeki hangi bakanlıklarca ne kadar yardım yapılmıştır?Bu yardımları yaparken hangi kriterleri esas aldınız?”

Cevap:

“Hükümetimizin göreve başladığı tarihten itibaren, mahallî idarelere sağlanan kaynaklarda önemli artışlar olmuştur. 2380 ve 3030 sayılı Kanun hükümleri gereğince vergi gelirlerinden, mahallî idarelere aktarılan miktar haziran ayında toplam 20 552 milyar lira iken, temmuz ayında 28 798 milyar lira, ağustos ayında ise 27 403 milyar liraya yükselmiştir. Öte yandan

Bakanlığımız bütçesinin "Mahallî idarelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinden 1996 yılı içerisinde Sivas İlindeki belediyelere 97 milyar lira yardım yapılmıştır." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 16, s. 486-488).

Talih oyunlarının kaldırılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1241):

Spor Toto ve Loto, Millî Piyango, at yarışları gibi oyunların kaldırılmasına yönelik bir soru olup kumar addedilen bu oyunların hangi amaçla kaldırılmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

"Kumar diye nitelendirdiğiniz Spor Toto ve Loto, Millî Piyango, at yarışları gibi oyunları ve çekilişleri kaldırmayı ve yasaklamayı düşünüyor musunuz?"

Cevap:

"7/1241-3109 Esas No.lu Yazılı Soru Önergesinin Cevabıdır. (İçtüzüğün 98 inci maddesi başka bir kaynaktan kolayca öğrenilebilecek hususların sözlü veya yazılı soruya konu edilemeyeceğini amirdir.) Hükümetimizin Spor Toto - Loto - Millî Piyango - at yarışlarının kaldırılması veya yasaklanması yolunda bir düşüncesinin olup olmadığı koalisyon protokolü ve hükümet programının tetkikinden anlaşılabilir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 16, s. 489).

Ahlâk dışı hizmetler nedeniyle turistik beş yıldızlı otellere, tatil köylerinin kapatılacağı iddiasına ilişkin sorusu ve Turizm Bakanı Bahattin Yücel'in cevabı (7/1599):

Turizm geliri sağlayan ve genellikle Ege ve Akdeniz sahillerinde konuşlu otellerin gayriahlaki amaçlarla kullanımı irdelenmiş olup bu otellerin faaliyetlerini devam ettirebilmesine yönelik bir düzenlemenin mevcut olup olmadığı araştırılmıştır.

Soru:

"Turistik 5 yıldızlı otellerle, tatil köylerinin ahlaksızlık yuvası oldukları doğru mudur?"

Cevap:

“Ülkemizin 5 yıldızlı otel ve tatil köyleri, hizmet, nitelik ve yönetim açısından, dünyanın her yanındaki benzer kuruluşlar ölçüsünde hizmet vermektedirler. Türkiye, içinde bulunduğumuz 1996 yılında turistik hizmet karşılığı elde ettiği döviz gelirini bu türden tesisleri aracılığıyla arttırmıştır. Ancak, bu tesisler hakkında yasa dışı ve/veya yönetmeliklere aykırı davranışlar söz konusu olduğunda yasal işlem yapılacağı tabiidir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 36, s. 542-543).

Çalışanların millî gelirden aldıkları payı artırmak için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1593):

Üretim faktörlerinden biri olan emeğin faiz ve sermaye yanında daha az getiri sağlayan bir unsur olarak gayri safi hasıladan kendine düşen gerçek payı almasına yönelik bir soru olup bu payın artırılmasına ilişkin bir girişimin bulunup bulunmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“Çalışanların milli gelirden aldıkları payı arttırmak için hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz? Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından kaleme alınan "Tedavi-Adil Ekonomik Düzen" isimli kitapçıkta"... netice itibariyle çalışan bir insanın hakkı 100 iken bu kimseye hakkının ancak 8' ini vermekte, 92' sini elinden alıp götürmektedir." denilmektedir... 1 Çalışanlara ait 100 haktan kaybolan 92' sini onlara geri iade etmek için neler yapmayı planlıyorsunuz?”

Cevap:

“Çalışanların milli gelirden aldıkları payı arttırmak için ekonominin sağlığa kavuşması, faiz ve rant ekonomisinden reel ekonomiye geçişin sağlanması gerekmektedir. Hükümetimizin tüm gayreti bu yoldadır ve başarılı ve olumlu sonuçları alınmaya başlanmıştır. Yatırımların artması, kaynakların üretime yönlendirilmesi sonucu meydana gelen iyileşmeden en büyük payı çalışanlar alacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 37, s. 653).

Çekiç-Güç'ün görev süresinin uzatılması nedenlerine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1598):

Irak Savaşı sırasında bir müdahale aracı olarak bölgeye gönderilen Çekiç Güç'ün misyonunu tamamlamasına rağmen hala bölgede bulunmasına yönelik bir soru olup bölgedeki Türk askeri varlığının ne zaman geri çekileceği tartışılmıştır.

Soru:

“Çok çeşitli şikâyetlere neden olmasına rağmen Çekiç Gücün görev süresi 54üncü Hükümet döneminde de uzatılmıştır. Çekiç Gücün kaldırılmamasının ve görev süresinin tekrar uzatılmasının sebepleri nelerdir?”

Cevap:

“Çekiç gücün süresi yakında sona ereceğinden bu konudaki tartışmaların da gereği kalmayacaktır. 54üncü Hükümet zamanında görev süresinin bir kez uzatılmasının gerekçesi Hükümet tezkeresinde ifade edilmiştir. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 37, s. 656).

Din alanındaki sömürüyü önlemek için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1598):

Türkiye’de inanç hürriyetini menfaatlerine uygun bir biçimde cahil insanlara yansıtarak kazanç sağlayan simsarların faaliyetlerine yönelik bir soru olup bu faaliyetlerin engellenmesi ve inanç hürriyetinin bireysel bir çerçevede sınırlandırılması yönünde atılan adımlar araştırılmıştır.

Soru:

“Ülkemizde inanç alanındaki sömürü konusunda sık sık basında şikâyetler yer almaktadır. Şikâyet konusu olan din alanındaki sömürüyü önlemek için hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Soru önergesinde yer alan "inanç alanındaki sömürü", "din alanındaki sömürü" iddialarından neyin kastedildiğini anlamak mümkün olmamaktadır. Soyut "sömürü" iddialarının ne olduğu açıklandığında tedbirlerden de bahsetmek imkânı hasıl olabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 37, s. 654).

Gümrük Birliği konusunda imzalanan antlaşmanın iptal edilip edilmeyeceğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1596):

Türkiye’de inanç hürriyetini menfaatlerine uygun bir biçimde cahil insanlara yansıtarak kazanç sağlayan simsarların faaliyetlerine yönelik bir soru olup bu faaliyetlerin engellenmesi ve inanç hürriyetinin bireysel bir çerçevede sınırlandırılması yönünde atılan adımlar araştırılmıştır.

Soru:

“Ülkemizde inanç alanındaki sömürü konusunda sık sık basında şikayetler yer almaktadır. Şikayet konusu olan din alanındaki sömürüyü önlemek için hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Soru önergesinde yer alan "inanç alanındaki sömürü", "din alanındaki sömürü" iddialarından neyin kastedildiğini anlamak mümkün olmamaktadır. Soyut "sömürü" iddialarının ne olduğu açıklandığında tedbirlerden de bahsetmek imkânı hasıl olabilecektir. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 37, s. 655).

İnsan Hakları ihlalleri konusunda alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Devlet, Bakan Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1595):

İnsan hakları ihlallerinin önlenmesi için atılacak adımlar sorgulanmış olup hak ihlaline neen olan unsurlar ve tarafların hangi uygulamalar dahilinde kontrol altına alınacağı araştırılmıştır. Bu bağlamda inanç hürriyetine atıf yapılmış ve dini ritüellerini yaşamada birtakım engellerle karşılaşan halkın ne gibi önlemlerle bu konudaki özgürlüğünün garanti altına alınacağı irdelenmiştir.

Soru:

“Ülkemizdeki insan hakları ihlalleri konusunda yoğun şikayetler bulunmaktadır. İnsan haklarının hepsini, bütün unsurlarıyla beraber tam ve kamil manada teminat altına almak için bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz? Bilhassa herkesin inancını yaşamakta özgür, olması için neler yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“İnsan hakları ihlallerini en aza indirmek için hükümet Programında yazılı olduğu üzere, her türlü kanuni ve fiili tedbir alınmaktadır. Herkesin Anayasada teminat altına alınmış bulunan inancına göre yaşama hakkı temin edilecek, bu konudaki engeller kaldırılacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 37, s. 654).

Ahlâk dışı yayın yapan özel TV'lerin kapatılacağı iddiasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1600):

Soru:

“İnsanların ahlakını bozduğu gerekçesiyle özel TV'lerin hükümetinizce kapatılacağı iddiası doğru mudur?Özel TV'lerdeki ahlaksız yayınları yasaklamayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Hükümetin özel televizyonları kapatma gibi bir yetkisi yoktur, bu husus kanunla düzenlenmiş ve kanuna aykırı yayın yapan televizyonlar hakkında yasal işlem yapma ve yayın durdurma dahil tüm müeyyidelerin uygulanması yetkisi RTÜK'na verilmiştir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 18, Birleşim 39, s. 130).

Toprak Mahsulleri Ofisinin kaldırılıp kaldırılmayacağına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy işleri Bakanı Musa Demirci'nin cevabı (7/1592):

Necmettin Erbakan'ın “Tedavi - Adil Ekonomik Düzen” isimli kitabında geçen ve Toprak Mahsulleri Ofisi'nin “Buğday Vakfı”na dönüştürülmesini konu edinen ilgili yazısına atıf yapan soru önergesinde üretim verimliliğinin sağlanması ve yerli mahsullerin değerlendirilmesinde verimli bir yaklaşım benimsenip benimsenmediği araştırılmıştır.

Soru:

“Toprak Mahsulleri Ofisini kaldırmayı düşünüyor musunuz?Prof. Dr. Necmettin Erbakan tarafından kaleme alınan "Tedavi - Adil Ekonomik Düzen" isimli kitapçıkta belirtildiği gibi "Toprak Mahsulleri Ofisi"nin kaldırılıp yerine "Buğday Vakfı"nın kurulması söz konusu mudur?”

Cevap:

“Devlet Bakanı Sayın Lütfü Esengün tarafından Bakanlığımıza intikal eden Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa R. Taşar'ın; yazılı soru önergesinde "Toprak Mahsulleri Ofisi"nin kaldırılıp yerine "Buğday Vakfı"nın kurulması konusunda tarafımızdan yapılan bir çalışma olmadığı gibi Bakanlığımız dışından da konuyla ilgili olarak intikal eden bilgi bulunmamaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 18, Birleşim 42, s. 356).

Bürokraside partizan atamalar yapıldığı iddiasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/2029):

Kamu kuruluşlarına personel temininde liyakatin göz ardı edildiği ve parti odaklı bir anlayışın benimsendiği yönünde bir soru sorulmuş olup Refah Partisi bünyesinde bu kadrolaşmayı sağlayan bir yapının bulunup bulunmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Hükümetiniz tarafından bürokraside estirilen tayin ve sürgün politikalarının gerekçeleri nelerdir?

2. Bürokraside kadrolaşmanın, Refah Partisi Genel Merkezinde oluşturulan bir komisyon aracılığıyla yürütüldüğüne dair haberler, daha önce bazı medya organlarında yer almıştı. Bu haberler doğru mudur? Eğer doğru ise, bürokrasideki atamalarınızda kamu yararı ve hizmet gereklerini mi; yoksa, parti tabanınızın emir ve taleplerini mi gö zönünde bulunduruyorsunuz?”

Cevap:

“Hükümetimiz tarafından bürokraside tayin ve sürgün politikası estirildiğine dair iddialar gerçek dışıdır. Keza kadrolaşmanın Refah Partisi Genel Merkezinde oluşturulan bir komisyon aracılığı ile yürütüldüğüne dair haber ve iddialar da asılsızdır. Yapılan tayin ve nakillerde kamu yaran ve hizmetin en iyi şekilde yerine getirilmesi gözetilmektedir. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 21, Birleşim 60, s. 229).

Ekmek fiyatına ilişkin Başbakanın sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı

Cevat Ayhan'ın cevabı (7/2027):

Ekmek fiyatına gelecek olası bir zammın etkileri sorgulanmış olup bu konuda alınması planlanan bir önlemin bulunup bulunmadığı tartışılmıştır. Bu bağlamda ekmek fiyatlarına bir yönetmelik dahilinde bir standart getirilip getirilmeyeceği tartışılmıştır.

Soru:

“1. Ramazan Bayramından sonra ekmeğin fiyatının 20 000 TL. olacağı yolundaki haberler konusunda ne düşünüyorsunuz?

2. Bütün Türkiye'de ekmeğin 15 000 TL.'den satılması yolundaki kararınızın üzerinden henüz iki ay geçmeden, ekmeğin gramaj olarak küçültülmesi ve fiyatının da 20 bin TL.'ye çıkarılması hazırlıkları karşısında, Hükümet olarak nasıl bir tavır sergileyeceksiniz?

3. Ekmeğin bütün Türkiye'de standart olarak 250 gramdan satılmasını hedefleyen ve Hükümetiniz tarafından hazırlanan Yönetmelik çıktığı zaman, ekmek fiyatlarında da bir standarda gitmeyi düşünüyor musunuz? Eğer böyle bir düşünceniz var ise ekmeğe uygulamayı düşündüğünüz fiyat nedir?”

Cevap:

“1. Ramazan Bayramından sonra ekmeğin 20 000 TL. den satılacağına dair haber sadece İstanbul Fırıncılar Derneği tarafından açıklanan bir haber olup Mart ayında yürürlüğe gireceği ifade edilmiştir. Buna karşılık olarak başta Ankara Fırıncılar Odası Başkanlığı olmak üzere birçok ilimiz odaları ekmeğe herhangi bir zam yapmayı düşünmediklerini açıklamışlardır. Nitekim şu anda Türkiye genelinde ortalama ekmeğin fiyatı 15 371 TL/250 gr. olup; 80 ilden 50'sinde ekmeğin fiyatı 15' 000 TL.'nin altında bulunmaktadır.

2. 1996 Kasım ayında ekmeğin fiyatları yükselme eğilimine girmiş ancak Hükümetimizin aldığı bir dizi tedbir sayesinde bu yükselme eğilimi durmuş ve Toprak Mahsulleri Ofisinde buğday satış fiyatlarını zarar etmeyecek şekilde aşağı çekmesiyle ekmeğin fiyatları bugünkü düzeyinde kalabilmiştir. Aksi halde gerekli tedbirler alınmamış olsaydı bugün Türkiye'de ortalama ekmeğin fiyatı 15 371 TL/250 gr. değil 25 000 TL. ve hatta daha da üzerinde olacaktı. Ayrıca T.M.O.'nin stoklarında piyasanın ihtiyacını karşılayacak şekilde yeterli buğday stokunda bulunmaktadır.

3. Diğer taraftan Türkiye'de tek tip ekmeğin satılmasını sağlayacak olan ekmeğin standardı ve kodeksi yürürlüğe girdiğinde "Halk tipi ekmeğin" olarak adlandırabileceğimiz bu ekmeğin fiyatı üzerinde fırıncılar istedikleri gibi oynayamayacaktır. Bunun dışında üretilecek ekmeğin "Lüks ekmeğin" adıyla değişik fiyattan satılabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 21, Birleşim 61, s. 307-308).

GAP Bölgesine yapılacak teşvik ve yatırımlara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fehim Adak'ın cevabı (7/2023):

Güneydoğu illerinin kalkınmasında bir öncelik teşkil eden GAP'ın dışında yatırım odaklı bir anlayış dahilinde özel sektörü mal ve hizmetler itibarıyla bölgede etkinliğini artırması amacıyla hizmet eden bir yaklaşımın hayata geçirilip geçirilmeyeceği sorgulanmıştır.

Soru:

“GAP Bölgesinde yapılacak özel sektör yatırımlarının özendirilmesi bölgeye dışarıdan gelecek sermayenin teşvik edilmesi ve bölgedeki girişimcilere ucuz kredi verilmesi konusunda Hükümetinizce başlatılan bir çalışma var mıdır?”

Cevap:

“Son yıllarda yatırım yapma konusunda Güneydoğu'da bir hareketlilik başlamıştır. Bu hareketliliğin kaynağında GAP'm getirdiği yeni motivasyon bulunmaktadır. İzmir Ticaret Odası, Ege Giyim Sanayi ve Dış Ticaret A.Ş., İstanbul Ticaret Odası, TÜSİAD, MÜSİAD gibi kuruluşların son zamanlarda bölgeye olan ilgileri bunun göstergesidir. Yapılan bu temaslar ve hazırlanan

dokümanlar bölgede girişimcilerin yatırım yapma konusunda desteklenmeye acil ihtiyaçları olduğunu göstermiştir. İfade edilen nedenle, GAP İdaresi Ekonomik Kalkınma Ajansı benzeri bir yapılaşmanın ilgili kurumlardan destek alarak oluşturulması üzerinde durmuş ve GAP illerinde özel sektör yatırımlarının özendirilmesi ve geliştirilmesi için girişimcilere yönelik bir çalışmanın GAP İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda; Türkiye Kalkınma Bankası ve TOBB ile birlikte yürütülmesi için çalışmalar başlatılmıştır. Üç kurum arasında yapılan toplantılar sonucunda bölgede Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM) kurulması konusunda taslak işbirliği protokolü hazırlanmıştır. Konu hakkındaki gelişmeler, protokolün amacı, kapsamı ve Bölge Ticaret ve Sanayi Odalarından beklentiler 12 Kasım 1996 tarihinde yapılan toplantı ile Bölge Ticaret, Sanayi, Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsalarının başkanlarına ve yönetim kurulu üyelerine aktarılmış, görüş ve destekleri alınmıştır. Toplantıda getirilen öneriler doğrultusunda protokol revize edilerek, Bölge Ticaret, Sanayi, Ticaret ve Sanayi Odaları ile Ticaret Borsaları başkanlarının ve basın mensuplarının katıldığı bir toplantı ile üç kuruluş tarafından 11 Aralık 1996 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır. Protokolde her kurumun sorumluluk alanları belirlenmiştir. GAP İdaresi, projenin yönetiminden, denetiminden, koordinasyonundan, sekreteryaya hizmetlerinin ve malî desteğin verilmesinden; TKB, girişimcilere yönelik danışmanlık hizmetlerinin ve teknik desteğin verilmesinden; TOBB, GAP illerinde GAP-GİDEM bürolarının açılmasından, tefrişlerinden ve ticaret ve sanayi odaları ile gerekli ilişki ve koordinasyonu sağlamakla sorumlu olacaklardır. GAP, GİDEM bürolarında girişimcilere şu tür hizmetler verilecektir:

1. GAP bölgesinde uygun yatırım alanlarının araştırılması, 2. Pazar, teknik, finansman konularında araştırmaların yapılması ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, - 3. İşgücü eğitimi konusunda danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, 4. Girişimci tarafından talep edildiği takdirde fizibilite etütlerinin hazırlanmasında TKB mevzuatı çerçevesinde danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, 5. Yatırım kaynaklarına ulaşmada girişimciye yol gösterilmesi, 6. Yatırım bankacılığı (şirketlerin kurulmasında, halka açılmasında, stratejik ve finansal ortak bulunmasında, şirket birleşmeleri ve devralınmasında, özel finansman kaynaklarının bulunmasında) danışmanlık hizmetlerinin TKB mevzuatı çerçevesinde verilmesi, 7. Yerli ve yabancı yatırımcıların ortak arayışlarına danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, 8. GAP-GİDEM bürolarında yatırımlara yönelik seminer ve eğitim programlarının düzenlenmesidir. İmzalanan protokol gereği ilk etapta GAP-GİDEM büroları Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa illerinde kurulacak, müteakiben diğer GAP illerinde açılacaktır. 11 Aralık 1996 tarihinde imzalanan protokol sonrası GAP İdaresi, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman, Gaziantep ve Mardin Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları ile toplantılar yaparak kurulacak GAP-GİDEM'lerin işleyiş esasları, çalışma programı, Ticaret ve Sanayi ve Ticaret Borsaları ile arasındaki koordinasyon ilkeleri, alınacak elemanların nitelikleri, büro yeri ve büro tefrişleri hususlarını görüşmüştür. Görüşmeler sonucunda her Ticaret ve Sanayi Odası ve Ticaret Borsası özelinde ek protokoller hazırlanmasına karar verilmiştir. 16 Aralık 1996 tarihinde Diyarbakır'da Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası ile GAP-GİDEM toplantısı yapılmıştır. Yukarıda ifade edilen amaçlar çerçevesinde ek protokol taslağı hazırlanmıştır. Ayrıca Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası, kendi bulunduğu binada - Diyarbakır Ticaret Sarayında- GAP-GİDEM'e yer tahsisi yapmıştır. Tahsis

edilen yerin düzenlenmesi ve tefrişatı yapılarak GAP-GİDEM bürosunun hazır olması sağlanacaktır. 25 Aralık 1996 tarihinde Şanlıurfa'da Şanlıurfa Ticaret ve Sanayi Odası ve Şanlıurfa Ticaret Borsası ile GAP-GİDEM toplantısı yapılmıştır. Şanlıurfa Ticaret Borsası kendi bulunduğu binanın 6 ncı katını GAP-GİDEM amaçları doğrultusunda kullanılmak üzere GAP İdaresine tahsis etmiştir. Ek protokol ve tefriş hazırlıkları devam etmektedir. 13 Ocak 1997 tarihinde Adıyaman'da Adıyaman Ticaret ve Sanayi Odası ile GAP-GİDEM toplantısı yapılmıştır. Yapılan toplantıda ek protokol hazırlanmasına ve büro yerinin Ticaret ve Sanayi Odasınınca bulunmasına karar verilmiştir. Büro yerinin bulunması sonrası tefrişi yapılarak açılması sağlanacaktır.

14 Ocak 1997 tarihinde Gaziantep'te Gaziantep Ticaret Odası, Gaziantep Sanayi Odası ve Gaziantep Ticaret Borsası ile GAP-GİDEM toplantısı yapılmıştır. Toplantıda GAP-GİDEM büro yerinin öncelikle Ticaret ve Sanayi Odalarının bulunduğu binada, yoksa büro yeri araştırmasının oda genel sekreterlerince yapılmasını ve ek protokol taslağının hazırlanmasına karar verilmiştir. Büro yeri bulunmasından sonra tefrişi yapılarak GAP-GİDEM'in açılması sağlanacaktır. 21 Şubat 1997 tarihinde Mardin'de Mardin Valiliğinin koordinasyonunda Mardin Ticaret ve Sanayi Odası, Mardin Organize Sanayi Bölgesi, Mardin Serbest Bölgesi ve ileri gelen işadamlarının katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir. Toplantıda Mardin GAP.GİDEM bürosunun kurulmasının amacı, çalışma biçimi ve programının nasıl olması ve koordinasyonun şekli hakkında görüşmeler yapılmıştır. Mardin GİDEM bürosu, Mardin Valiliğinin GAP idaresine tahsis ettiği binada kurulacaktır. Binada gerekli tamirat ve düzenlemeler yapılmakta olup, tamamlanmasını müteakip, büronun tefrişatı yapılarak çalışması sağlanacaktır. Yukarıda sözü edilen merkezlerin, 1997'nin ilk yarısı içinde açılması hedeflenmektedir. Arz olunur.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 63).

GAP İdaresi yasa tasarısına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fehim Adak'ın cevabı (7/1978):

GAP İdaresi tarafından EKA adlı bir proje dahilinde kalkınma önceliği tanınan bazı iller üzerinde çıkarılacak bir kanunla yatırımcılar ve girişimciler açısından bölgenin ticari faaliyetlere daha açık hale getirilmesine yönelik kurumsal bir girişimin gerçekleşip gerçekleşmemesi üzerine yöneltilen bu soru ile TBMM Genel Kurul'unda gündem yaratarak bölgesel çıkarların artırılması amaçlanmıştır.

Soru:

“GAP Bölgesi'nin potansiyelini değerlendirmek, girişimciyi ve yatırımcıyı bölgeye çekmek amacıyla, GAP idaresi tarafından düşünülen EKA (Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü) Projesi'nin yürürlüğe konulması ve Gaziantep'te de bir biriminin kurulması konusunda, şu anda TBMM Genel Kurul gündeminde bekletilen GAP İdaresi Yasa Tasarısı'nın bir an önce yürürlüğe girmesi konusunda Hükümetinizin tutumu nedir?Söz konusu yasanın öncelikle

ele alınarak, kabul edilmesi konusunda herhangi bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulamalarda tespit edilen eksiklikleri de dikkate alınarak 1992 yılında yeni bir Kanun Tasarısı hazırlanarak Bakanlar Kurulu Kararı alındıktan sonra Başbakanlık tarafından TBMM Başkanlığına intikal ettirilmiş ve TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nda da görüşüldükten sonra Temmuz 1992 tarihinde TBMM Genel Kurul gündemine girmiş, ancak kanunlaşması mümkün olamamış ve ilgili yasama döneminin sona ermesi nedeniyle de kadük olmuştur. EKA (Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü) Projesi'nin kuruluşuna da imkân veren söz konusu Teşkilat Yasa tasarımızın yeni yasama döneminde kanunlaşması hususundaki çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca; soru önergesinde yer alan diğer bir husus olan EKA (Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü) Projesi'nin, hazırlanan kuruluş yasa tasarımızın kanunlaşmasının uzun zaman alacağı düşünüülerek ve son yıllarda Güneydoğu'da yatırım yapma konusunda bir hareketlilik başlaması üzerine Bölge'de, girişimcilerin yatırım yapma konusunda desteklenmeye acil ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle; GAP İdaresi, EKA benzeri bir yapılaşmanın ilgili kurumlardan destek alınarak oluşturulması üzerinde bir çalışma başlatmıştır. GAP-GİDEM şeklinde kısaltılan GAP Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri'nin kurulmasına ilişkin çalışmalar, bu merkezlerin amaç ve fonksiyonları 20.2.1997 tarih ve B.02.0.002 (06) 207 sayılı yazınız ekinde gönderilen soru önergesi için hazırlanan nottadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 63, s. 89).

Gaziantep'in telefon santralı ihtiyacına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Ömer Barutçu'nun cevabı (7/1976):

Gaziantep'in GAP projesiyle beraber dönemsel bazda parlayan bir yıldız şehire dönüşmesini takiben iletişim ve ulaşım gibi altyapı hizmetlerinin gelişme potansiyelleri iletişim bazında sorgulanmış olup telefon santralı kurulup kurulmayacağına yönelik bir projenin mevcut durumda yürütülmekte olmadığına dikkat çekilmiş ve bu konuda gereken adımların atılmasına yönelik bir tavsiyede bulunulmuştur.

Soru:

“Hızla büyüyen, GAP'ın sanayi ve ticaret merkezi olma yolunda olan Gaziantep'e, bugünkü kapasitesiyle mevcut telefon santralı yetmemektedir. Gaziantep'e yeni bir telefon santralı kurulması konusundaki yaklaşımınız nedir?Bu konuda Hükümetinizce bir çalışma yapılmakta mıdır?1997 yılı Yatırım Programı'nda böylesine önemli bir yatırıma yer vermediğinizi üzümlere gördüm. Bu eksikliğin giderilmesi hususunda Revize bir yatırım programı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Gaziantep ilinin haberleşme ihtiyacı Ek 1 listede belirtilen mevcut santrallerle sağlanmaktadır. 1997 yılında mevcut santrallara 18 000 hat santral ilavesi planlanmakta olup, ileriye yönelik olarak Merveşehir, Cengiz Topel ve İbrahimli merkezlerinde yeni santral sahaları oluşturulması hususunda gerekli çalışmalar yapılmaktadır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 64, s. 199-200).

Gaziantep ile DBT ülkeleri arasında karşılıklı uçak seferleri yapılıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Ömer Barutçu'nun cevabı (7/1996):

Soru:

“Bavul ticareti açısından üretici olarak Gaziantep'in önemi büyüktür. Bu nedenle BDT ülkeleriyle karşılıklı olarak uçak seferleri konulması düşünülmekte midir?”

Cevap:

“THY halihazırda Türk Cumhuriyetlerinde 5 noktaya, ayrıca her gün Moskova'ya tarifeli seferler icra etmektedir. THY'nin her gün icra ettiği İstanbul/Gaziantep/İstanbul seferleri, söz konusu uçuşlara bağlantı verecek şekilde planlanmaktadır. Dolayısıyla Gaziantep potansiyeli halihazırda yukarıda belirtilen uçuşlar ile taşınmaktadır. Özel sektör havacılık işletmelerinin BDT ülkelerine yönelik yapmayı planladığı seferler ise yolcu kaynağının kendi ülkelerine ait olması nedeniyle karşı ülke sivil havacılıkları tarafından olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, Gaziantep ile söz konusu ülkeler arasındaki pazar şartlarının oluşması ve potansiyelin artması halinde, THY ve Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Gaziantep'ten direkt seferler başlatabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 66, s. 365-366).

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Yalım Erez'in cevabı (7/2026):

İstihdam artışını beraberinde getirecek bir organize sanayi bölgesinin Gaziantep ilinde yapılması sonucu gelişmekte olan şehre yeni bir soluk getireceği düşüncesiyle sorulan soruda bu girişimin istihdam yaratmaya başlaması için ne zaman harekete geçileceği tartışılmıştır.

Soru:

“Gaziantep Organize Sanayii Bölgesinin tamamlanması ile bölgede 150 bin dolayında vatandaşımızın istihdamı mümkün olabilecektir. Gaziantep Organize Sanayii Bölgesinin biran önce tamamlanabilmesi ve bölgedeki vatandaşlarımızın iş sahibi olması hususunda, bugüne kadar Hükümetinizin bir çalışması veya bir girişimi söz konusu olmuş mudur?”

Cevap:

“Gaziantep 1 inci Organize Sanayi Bölgesi Altyapı inşaatı tamamlanarak işletmeye geçirilmiştir. (Alanı: 260 Ha., parsel sayısı 198 adettir. 137 parselde üretime geçilmiş olup, diğer parsellerde inşaatlar bitmek üzeredir.) Gaziantep 2 nci Organize Sanayi Bölgesi Altyapı inşaatlarının 1997 yılı içerisinde tamamlanması planlanmış olup, 1996 yılında 56 milyar TL. program ödeneği ve 200 milyar TL. ödenekle birlikte toplam revize ödeneği 256 milyar TL.'ye çıkmış ve tamamı ödenmiştir. Bölgenin altyapı inşaatı için bugüne kadar verildiği yılın fiyatlarıyla toplam 518 milyar TL. kredi kullanılmıştır. Bu kredinin 1996 yılı fiyatlarıyla karşılığı 1 740 Milyar TL. dir. Fiziki gerçekleşme % 98 olup, 1997 yılı yatırım programında 374 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. (Alanı: 500 Ha., parsel sayısı 290 adettir. 56 parselde üretime geçilmiş olup, diğer parsellerde inşaatlar bitmek üzeredir.) Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi Merkez Arıtma 1997 yılı yatırım programına alınmış olup, 3 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. Gaziantep 3 üncü Organize Sanayi Bölgesi Altyapı inşaatı devam etmekte olan Bölgenin 1998 yılı içerisinde tamamlanması planlanmıştır. Bölgenin tüm harcamalarının Müteşebbis Teşekkül Başkanlığınca karşılanması öngörülmüştür. (Alanı: 540 Ha., parsel sayısı 297 adettir.) Gaziantep 4 üncü Organize Sanayi Bölgesi 1997 yılı yatırım programında "Etüd" karakteristiği ile yer almaktadır. Yatırım için gerekli tüm harcamalar Müteşebbis Teşekkülce karşılanacaktır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 22, Birleşim 66, s. 372-373).

Gaziantep İlindeki öğretmen açığına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/2131):

Eğitim alanında devlet okullarında göreve devam eden öğretmenler yanında yapılacak yeni alımlar dahilinde Gaziantep ilinin payı araştırma konusu olmuş ve mevcut atama sayısının neden ihtiyaca uygun düzeye ulaşamadığı irdelenmiştir.

Soru:

“Gaziantep İli genelinde; başta sınıf öğretmenliği olmak üzere İngilizce, tarih, coğrafya, matematik, fizik, kimya, biyoloji, din kültürü ve ahlâk bilgisi branşlarında öğretmene ihtiyaç duyulmaktadır. Gaziantep genelinde bin dolayında öğretmene ihtiyaç duyulurken, son öğretmen atamalarında Gaziantep'e atanan öğretmen sayısı ve branşları nedir? Gaziantep gibi, GAP'ın merkezi olma durumundaki bir ilde, hayati derecede önem taşıyan sınıf ve branş

öğretmeni açığı konusunda bundan sonra almayı, düşündüğünüz tedbirler nelerdir?”

Cevap:

“1. Bakanlığımıza bağlı okul ve kurumların öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere öğretmen adaylarının atamaları illerin öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak yapılmaktadır. Gaziantep'e 1996 yılı birinci atama dönemine ektaki listede belirtilen branşlarda toplam 885, ikinci atama döneminde 333 sınıf öğretmeni, 9 Türk Dili ve Edebiyatı, 22 İngilizce, 1 Müzik, 5 Elektrik, 3 Elektronik branşında olmak üzere toplam 373 öğretmenin atamaları yapılmıştır.

2. Gaziantep'linin sınıf öğretmeni ihtiyacı 257'dir. 1996 yılında atanan 333 sınıf öğretmeninden 304'ü göreve başlamıştır. Diğer branşlardaki öğretmen ihtiyacı ise 1997 yılı yer değiştirme suretiyle yapılacak atamalarda dikkate alınacaktır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 24, Birleşim 73, s. 47-49).

GAP Bölgesindeki ihracat üretiminin artırılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Ayfer Yılmaz'ın cevabı (7/2129):

Gaziantep'te sektörler bazında üretim ve ihracatın desteklenmesine yönelik girişimlerin geldiği nokta sorgulanmış olup halıcılık başta olmak üzere verilen desteklerin kapsam ve hüviyeti araştırılmıştır.

Soru:

“Öncelikle halı sektörü olmak üzere- GAP menşeli malların ihracatına ek prim imkânı getirilerek, GAP bölgesindeki ihracatın ve üretimin artırılması konusunda Hükümetinizin düşüncesi nedir?Hükümetinizin bu yönde bir girişimi veya projesi söz konusu mudur?”

Cevap:

“Malumları olduğu üzere, Türkiye, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Kuruluş Anlaşması'na taraf olarak, söz konusu Anlaşmayı 25.2.1995 tarih ve 22213 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 95/4067 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 31.12.1994 tarihinden geçerli olmak üzere onaylanmıştır. Diğer taraftan, 1.1.1996 tarihinde Avrupa Birliği (AB) ile gerçekleştirilen Gümrük Birliği (GB) çerçevesinde yatırım ve ihracat konularında verilecek devlet desteklerine çeşitli sınırlamalar getirilmiştir. AB ile gerçekleştirilen GB çerçevesinde ihracatı teşvik sistemine getirilen sınırlamalar DTÖ Kuruluş Anlaşmasıyla ortaya konan uluslararası normlarla uyumlu olup, konuya açıklık getirilmesini teminen DTÖ Anlaşmasının sübvansiyonlara ilişkin maddeleri aşağıdaki bilgilerine sunulmaktadır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 24, Birleşim 75, s. 134-138).

Gaziantep Havaalanını şehir merkezine bağlayan yolun tamamlanmasına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Cevat Ayhan'ın cevabı (7/2128):

Gelişen bir şehir olan Gaziantep'te altyapı yatırımlarının yeterliliği ulaşım bazında sorgulanmış olup hem Gaziantep'in hem de civar illerin dış dünyayla bağlantısını sağlayacak bir havaalanı yolunun ne zaman tamamlanacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“Gaziantep Havaalanı'nı, şehir merkezine, Kösge'te ve Kilis'e bağlayan yolun bir an önce tamamlanabilmesi için Hükümetinizce başlatılan herhangi bir çalışmanız var midir?Söz konusu yolun mümkün olabilecek en kısa sürede tamamlanabilmesi hususunda, Hükümetinizce herhangi bir kaynak aktarımı söz konusu olmuş mudur?”

Cevap:

“Gaziantep-Kilis (Havaalanı Bağlantısı Dahil) Devlet Yolu, 1993 yılı sonunda ihale edilmiştir. Yapım çalışmaları devam etmekte olup, 1997 yılı ödeneği 143 milyon TL. dir. Gaziantep Havaalanı Şehir Merkezlerine bağlayan yol projenin başlangıç km. sinden itibaren 16 km. lik kesime tekabül etmektedir/Şehir Merkezinin trafik yoğunluğu ve Havaalanına hizmet vereceği için öncelikle bu kesimin bitirilmesine çalışılmaktadır/Bölünmüş yol olarak yapılmakta olan bu bölümün 10 km. si 1996 yılında asfalt sathi kaplamalı olarak bitirilrhiş olup, kalan 6 km. sinin de 1997 yılında asfalt sathi kaplamalı olarak bitirilmesi programlanmıştır. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 24, Birleşim 75, s. 134).

Gaziantep Tarsus Otoyolu Bahçe-Gaziantep bağlantısının ne zaman tamamlanacağına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Cevat Ayhan'ın yazılı cevabı (7/2130):

Gelişen bir şehir olan Gaziantep'te altyapı yatırımlarının yeterliliği ulaşım bazında sorgulanmış olup Tarsus Otoyolu Bahçe-Gaziantep bağlantısının ne zaman sona ereceği soruşturulmuştur.

Soru:

“GAP Bölgesi ve Gaziantep'te elde edilecek tarım ürünlerinin İskenderun ve Mersin Limanlarına süratle ve daha ucuz olarak ulaştırılmasında büyük katkı sağlayacak, Tarsus-Gaziantep Otoyol inşaatı üzerinde bulunan

Bahçe-Gaziantep bağlantısı ne zaman tamamlanacaktır?Hükümetinizce bu konuda başlatılan bir çalışma söz konusu mudur?”

Cevap:

“Sözü edilen soru önergesi incelenmiş olup konu ile ilgili cevaplarımız aşağıya çıkarılmıştır. 20.2.1997 tarihinde ihalesi yapılmış olan 258 km uzunluğundaki (Tarsus-Pozanti) Ayr.-Adana-Toprakkale-Gaziantep Otoyolunun 233 km. lik kesimi tamamlanmış olup, son verilen süre uzatımına göre işin bitim tarihi 31.12.1998 olarak belirlenmiştir. Henüz trafiğe açılmayan 25 km uzunluğundaki Bahçe-Kömürler kesiminde çalışmalar devam etmektedir. Bu işe 1997 yılı için verilen ödenek 64 milyon ABD Dolarıdır. Bu arada, 1997 yılında 30 milyon ABD Doları ek ödenek yerilmesi ve 1998 yılı ödeneğinin de 100 milyon ABD Doları olarak belirlenmesi durumunda (Tarsus-Pozanti) Ayr.-Adana-Toprakkale Gaziantep Otoyolunun 31.12.1998'de tamamlanabileceğine dair müracaatımız Devlet Planlama Teşkilatına yapılmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 24, Birleşim 75, s. 138-139).

Organize sanayi bölgelerine verileri kredilerin faiz oranlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Yalım Erez'in cevabı (7/2234):

Gaziantep'in sanayileşme sürecinde önemli bir yer tutan Organize Sanayi Bölgesi'nin çeşitli finansman kaynakları sağlanarak hizmete açılma sürecini tamamlaması için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca verilen krediler kapsamında gerçekleştirilen iki katlık artışın neticesinde faiz oranı %40'a ulaşmış ve bu durum soru kapsamında tartışılmıştır. Bu faiz oranları üzerinden kurulacak tesisin uzun bir zaman boyunca bu borç yüküne katlanması söz konusu olacağından hükümetten faizleri düşürme talebinde bulunulmuştur. Bu bağlamda artan arsa ve bina maliyetleri ile birlikte yatırımın değerini günbegün kaydedeceği vurgulanmıştır.

Soru:

“1. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nca Organize Sanayi Bölgelerine sağlanan kredilerdeki faiz oranları 1.1.1997 tarihinden itibaren iki katma çıkarılarak, % 40 olarak belirlenmiştir. Söz konusu kredilerdeki faiz oranlarının düşürülmesi konusunda Bakanlığınızın bir teklifi olacak mıdır?”

2. Hükümet olarak faizlerin düşürüldüğünün ilan edildiği bir dönemde, Organize Sanayii Bölgeleri'ne verilen kredilerdeki faiz oranlarının yükseltilmesinin gerekçe veya gerekçeleri nelerdir?

3. Organize Sanayii Bölgelerine verilen kredilerdeki faizlerin yükseltilmesi karşısında arsa ve inşaat maliyet fiyatlarının artması ve sanayicinin yatırımdan kaçması ihtimalleri karşısında, Bakanlık olarak herhangi bir çalışmanız veya özendirici bir projeniz var mıdır?”

Cevap:

“1. Organize Sanayi Bölgelerinde Bakanlığımızca kullanılan kredilerin faiz oranları 1.1.1987 tarihinden beri yıllık % 15-18-20-22 olarak uygulanmakta idi. Ancak sözkonusu faiz oranlarının enflasyon oranlarının çok altında kalması, her yıl proje sayısının çok artmasına karşılık, bütçeden ayrılan kaynakların gittikçe azalması sebebiyle, kredi faiz oranlarının yeniden ayarlanmasını zorunlu kılmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı ve Hazine Müsteşarlıkları Yetkilileri ile Bakanlığımız koordinasyonunda yapılan toplantıda; geri ödeme süreleri (2-5 yılı ödemesiz, toplam 9-15 yıl) aynı kalmak üzere faiz oranlarının 1.1.1997 tarihinden itibaren; -Kalkınmada 1. derecede öncelikli yörelerde % 25 - Normal yörelerde % 40 - Gelişmiş yörelerde % 50 olarak uygulanmasına karar verilmiştir. Bu itibarla, faiz oranlarının düşürülmesi konusunda Bakanlığımızca bir teklif yapılması sözkonusu değildir.

2. Bakanlığımızca verilen kredilerin geri ödeme sürelerinin çok uzun olduğu dikkate alındığında ve gerek Bankalarca gerekse diğer kaynaklardan kullanılan kredilerin geri ödeme koşulları ve faiz oranları ile karşılaştırıldığında yeni uygulamaya konulan faiz oranlarının yüksek olmadığı anlaşılabacaktır. Esasen gelişmiş ve normal yörelerde, gerek kamulaştırma gerekse altyapı için gerekli finans-, man bölgede yatırım yapacak müteşebbislerin katkıları ile sağlanmaya başlamıştır. Bundan böyle, devletin kısıtlı kaynakları ile öncelikle geri kalmış yörelerdeki Organize Sanayi Bölgeleri desteklenecektir. Bu düşünce ile 1. Derecede Kalkınmada Öncelikli Yörelerde yıllık faiz oranı % 25 olarak tespit edilmiştir.

3. Organize Sanayi Bölgelerinde kullanılan krediler geri ödeme sürelerine göre incelendiğinde; uygulanan faizler ve enflasyon karşısında büyük değer kaybıyla geri döndüğü görülmektedir. Kredi geri dönüşlerinin de ek ödenek olarak değerlendirildiği dikkate alındığında, kaynak artışı dolayısıyla projelerin bir an önce bitirilmesi sağlanacak, dolayısıyla yıllık fiyat artışlarından daha az etkileneceğinden maliyet artışları bir ölçüde önlenecektir. Gelişmiş ve normal yörelerdeki Organize Sanayi Bölgelerinde müteşebbislerin arsa taleplerinin gittikçe yoğunlaştığı gözlenmektedir. . Yatırımcıları geri kalmış yörelerdeki Organize Sanayi Bölgelerine çekebilmek için mevcut teşvik sisteminin yeterli olmadığı belirtilerek, özellikli Fon Kaynaklı Kredi şartlarına ilişkin önerilerimiz 20.8.1996 tarih ve 11 416 sayılı yazımızla Hazine Müsteşarlığına intikal ettirilmiştir. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 79, s. 16-18).

Tekirdağ-Çerkezköy Kadıköy'deki hazine arazilerine ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/2418):

Hukuki süreci tamamlanmış istisnai bir kamulaştırmanın devlet tarafından hazine arazilerinin hangi düzeyde iade edilebileceği sorgulanmış olup uygun fiyatlı ve düşük faizli kredilerle söz konusu mülklerin eski sahiplerine teslim edilip edilmeyeceği tartışılmıştır.

Soru:

“Tekirdağ İli, Çerkezköy İlçesi, Karlıköy halkının arazileriyle ilgili eski ve yeni tapuları olmasına ve vergilerini ödemelerine rağmen, Hazineye karşı açmış oldukları iyelik davalarını kaybetmişlerdir. Karlıköy halkının kendi mülkleri olduğu iddia ettikleri arazilerin makul bir fiyat üzerinden ve taksitlendirilerek satılması düşünülmekte midir? Bu amaçla Bakanlığınızın bugüne kadar bir çalışması veya uygulaması söz konusu olmuş mudur?”

Cevap:

“Tekirdağ İli, Çerkezköy İlçesi, Karlıköy Hazineye ait taşınmaz mallardan 195 adedinin 4070 sayılı Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanuna göre satış talepleri valilikçe (Def. terdarlık) incelenmektedir. İnceleme sonucu bu Kanundan yararlanacaklar; aynı Kanununun 10 uncu maddesine göre satış bedellerini peşin veya taksitle ödeyebileceklerdir. Taksitle ödeme durumunda satış bedelinin 1/4'ü ile vergi ve resimleri tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmesi, ödemeyi izleyen en çok 24 ayda ve idarenin belirleyeceği en fazla 8 eşit taksitle kanunî faizleri ile birlikte ödenmesi mümkün bulunmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 83, s. 243-244).

Antalya Manavgat'a bağlı Gebece Köyüne ilköğretim okulu açılıp açılmayacağına, Antalya Manavgat'a bağlı Belenobası Köyüne ilköğretim okulu açılıp açılmayacağına, İlişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/2332,2333):

Köylüler tarafından tahsis edilmeye hazır bir arazi bulunmasına rağmen 150 ilköğretim öğrencisi için okul inşa etmeye yönelik çalışmalara başlanmaması üzerine bir soru sorulmuş olup atılacak adımların neler olduğu sorgulanmıştır.

Soru:

“Antalya İli, Manavgat İlçesine bağlı Gebece Köyünde, İlköğretim çağında 150 öğrenci olmasına rağmen, köyde ilköğretim okulu bulunmamaktadır. Köylünün, bu amaçla değerlendirilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı emrine tahsis etmeye hazır olduğu bir binası vardır. Bu durumda, Bakanlık olarak söz konusu köye ilköğretim okulu açılması konusunda neler yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“1. Manavgat İlçesinin, Belenobası Köyünde şu anda 124 öğrenci bulunup 5 derslikli bir binası mevcuttur. Binanın ilköğretime yetersiz olması nedeniyle önümüzdeki yıllarda derslik ilavesi yapılarak İlköğretim Okuluna dönüştürülmesi planlanmaktadır.

2. Manavgat İlçesi Gebece Köyü İlçe Merkezine 35 km mesafede olup, 120 öğrencisi bulunmaktadır. Halihazırda 2 derslikli okul binası vardır. Orman binası olarak yapıлып terkedilen ve yarım kalan bir bina mevcuttur. İlköğretim Okulu açılması için bu bina yeterli olmadığından ilerki yıllarda derslik ilavesi yapılarak, İlköğretim Okuluna dönüştürülmesi planlanmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 86, s. 425-426).

Tekirdağ-Çerzekköy-Kapaklı İlköğretim Okulu inşaatına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/2416):

Soru:

“Tekirdağ İli, Çerzekköy İlçesi, Kapaklı Beldesi'ndeki İlköğretim Okulu ne zaman tamamlanacaktır?Söz konusu okulun 1997 yılı içerisinde tamamlanabilmesi için bütçeden ayrılan ödenek yeterli midir?”

Cevap:

“Kapaklı İlköğretim Okulunun fiziki gerçekleşmesi % 60 olup, bitmesi için gerekli ödenek miktarı 50 000 000 000 TL.'dir. 1997 yılı ödeneği ise 20 000 000 000 TL.'dir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 86, s. 439-440).

Sayısal Loto oyununun yasaklanıp yasaklanmayacağına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Nafiz Kurt'un cevabı (7/2340):

Spor Toto ve Loto, Millî Piyango, at yarışları gibi oyunların kaldırılmasına yönelik bir soru olup kumar addedilen bu oyunların hangi amaçla kaldırılmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“İktidarınız döneminde başlayan Sayısal Loto kumarını kaldırmayı veya yasaklamayı düşünüyor musunuz?Bu konuda Hükümetinizin bir çalışması söz konusu mudur?”

Cevap:

“1. Sayısal Loto oyununun Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından kamuya kaynak sağlamak üzere oynatılması 4.4.1988 tarihli 320 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede öngörülmüştür. Söz konusu Kanun Hükmünde Kararname bilindiği gibi Anavatan Partisinin hükümette olduğu dönemde yürürlüğe konulmuştur.

2. Sayısal Loto oyununun oynatılması için gerekli on-line sistemin, ihaleyi kazanacak firma tarafından finanse edilmesi ve proje bedelinin

hâsılattan pay vermek suretiyle ödenmesini öngören 8.11.1991 tarihli Yüksek Planlama Kurulu kararı da Anavatan Partisinin iktidarda bulunduğu dönemde alınmıştır.

3. Sayısal Loto oyununa ilişkin uluslararası ihale 20.11,1994 tarihinde açılmış olup yabancı firma ile Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü arasındaki sözleşme de yine Anavatan Partisinin hükümette olduğu 16.2.1996 tarihinde imzalanmıştır. Bütün bu gelişmelerden sonra Sayısal Loto oyununun hükümetimiz döneminde başlamış olması tamamen bir tesadüften ibarettir. Çeşitli hükümetler zamanında gerçekleşen bu gelişmelerden sonra Sayısal Loto oyununun iptali, Millî Piyango İdaresini, karşılığını almadan birtakım taahhütlerini yerine getirmek zorunda bırakacaktır ki bu da ülke ekonomisinin bazı kayıplara uğramasına yol açacaktır. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 87, s. 510-511).

Tekirdağ-Çerkezköy-Bahçeagıl Köyündeki hazine arazilerinin köylülere satılıp satılmayacağına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Abdülatif Şener'in cevabı (7/2419):

Devlet hazinesine ait arazilerin tarıma açılması yönünde verilen soruda köylülerin beklentisi dile getirilerek bu arazinin köylülere dağıtılması ve üretime yönelik biçimde organize edilmesine yönelik vurgu yapılmıştır.

Soru:

“Tekirdağ İli, Çerkezköy İlçesine bağlı Bahçeagıl Köyündeki Hazine arazilerinin , tarım yapılması amacıyla köylülere satılması düşünülmekte midir?Eğer düşünülüyorsa, Hazine arazilerinin köylülere taksitle ve makul bir fiyat üzerinden satışı konusunda Hükümetinizin politikası nasıl olacaktır?”

Cevap:

“Tekirdağ İli, Çerkezköy İlçesi, Bahçeagıl Köyünde Hazineye ait taşınmaz mallardan 3 adet ile ilgili olarak 4070 sayılı Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanuna göre satış talebi olup bu talepler Valilikçe (Defterdarlık) incelenmektedir. İnceleme sonucu 4070 sayılı Kanundan yararlanacaklar; aynı Kanununun 10 uncu maddesine göre satış bedellerini peşin veya taksitle ödeyebileceklerdir. Taksitle ödeme durumunda satış bedelinin 1/4'ü ile vergi ve resimlerin tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde ödenmesi, ödemeyi izleyen en çok 24 ayda ve idarenin belirleyeceği en fazla 8 eşit taksitle kanunî faizleri ile birlikte ödenmesi mümkün bulunmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 26, Birleşim 92, s. 276-277).

Uluslararası İslamcı bir örgütün üyesi olduğu iddialarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/2638):

Necmettin Erbakan'ın Başbakan sıfatıyla yapmadığı bir yurtdışı gezisi üzerine ortaya çıkan iddia hakkında bir soru önergesi olup dönemin başbakanının “İslami Halk Komutanlığı” adı altında bir örgüte üye olup olmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“4 Ekim 1996 tarihinde Başbakan Sayın Necmettin Erbakan'ın Libya ziyareti bilindiği gibi basma da yansımıştır. Bu ziyaret, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakan'ı olarak değilde Uluslararası bir Örgütün üyesi olarak gerçekleşmiştir. Buna göre; Sorular:

1. Milletvekili arkadaşlarımızın vermiş olduğu soru önergelerine yaklaşık 206 gündür cevap vermemiş bulunmaktasınız, bu sessizliğiniz daha ne kadar devam edecek?

2. Bu sessizliğinizin yorumunu bu örgüte üye olduğunuzun bir kanıtı kabul edebilir miyiz?

3. İslâmi Halk Komutanlığı nedir?Nasıl bir örgüttür?

4. Adı geçen örgüt hangi işlerle uğraşmaktadır ve ne kadar üyesi vardır?

5. Kaddafi'nin başkanı olduğu örgütte üye iseniz, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı olarak hâlâ bu üyeliği devam ettirecek misiniz?

6. Şayet bu örgütü tercih ediyor iseniz, Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlığını devam ettirmeyi düşünüyor musunuz, tercihinizi Türk Halkı'na açık bir ifade ile belirtebilir misiniz?”

Cevap:

“Verilen tüm soru önergeleri süresinde cevaplandırılmaktadır, kaldı ki bu konudaki iddialar gerek TBMM genel kurulunda, gerekse başka zeminlerde cevaplandırılmış, iddianın gerçek dışı olduğu kamuoyunun da bilgisine sunulmuştur. Önergede sözü edilen komutanlık veya örgüt hakkında bu yalanları üreten mihraklardan bilgi alınması daha doğru olur, Başbakanlığın böyle uydurma iddialarla uğraşması mümkün değildir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 101, s. 186).

Gaziantep İli İslahiye İlçesinin öğrenci yurdu İhtiyacına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/2729):

Öğrencilerin barınma ihtiyaçlarının sıhhi koşullarda gerçekleşmesini gündeme getiren bir soru olup o dönem itibarıyla yapılan bir çalışmanın bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“Gaziantep İli, İslahiye İlçesindeki merkez orta öğretim kurumlarında okuyan 1 000 dolayındaki öğrenci, gayri sıhhi şartlarda ikâmet etmektedir. Öğrencilerin ikâmet edecekleri sağlıklı bir öğrenci yurduna ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaçla bugüne kadar bir çalışmanız olmuş mudur?Eğer bir

çalışmanız olmamışsa, bundan sonra söz konusu ihtiyacın giderilmesi hususunda nasıl bir çalışma yapmayı planlıyorsunuz?”

Cevap:

“Gaziantep İli İslahiye İlçesinde 300 öğrenci kapasiteli yurt yapımına başlanılmış olup, 1997 yılı içinde bitirilmesi planlanmıştır. Arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 102, s. 311).

Gaziantep İli Nurdağı İlçesinin adliye binası ihtiyacına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın cevabı (7/2706):

Soru:

“1. Gaziantep'in Nurdağı ilçesindeki Adliye binası, Belediye Lojmanlarında hizmet vermektedir. Nurdağı 'na Adliye binası yapmayı düşünüyor musunuz?
2. Eğer düşünüyorsanız, konuyla ilgili olarak, bugüne kadar bir girişiminiz veya çalışmanız söz konusu olmuş mudur?”

Cevap:

“Ağır ceza teşkilâtı olmayan ilçelerde Hükümet Konaklarının belirli bölümleri adalet hizmetlerinde kullanıldığından soru Önergeseine konu olan Gaziantep İli Nurdağı İlçesinde Hükümet Konağı bünyesinde veya ayrı bir blok olarak adalet binası yapımının 1988 yılı Yatırım Programına alınması Maliye Bakanlığına önerilecektir. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 104, s. 473-474).

Gaziantep İlinin elektrik trafosu ihtiyacına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Recai Kutan'ın cevabı (7/2781):

Soru:

“Hızla gelişen Gaziantep'te, artan nüfus ve hızlı sanayileşmeye paralel olarak mevcut elektrik trafoları yeterli gelmemektedir. Gaziantep il Merkezinde 2x150 MVA'lık 2 adet trafodan, 1 adet 150 MVA'lık trafonun, 1997 yılı içerisinde 250 MVA trafo ile değiştirilmesi gerekmektedir. 2x50 MVA'lık trafodan 1x50 MVA'lık bir trafonun, 100 MVA'lık trafo ile değiştirilmesi gerekmektedir. Yine Gaziantep il merkezindeki 2x50 MVA'lık trafodan birisinin 100 MVA'ya dönüştürülmesi gerekmektedir. Ayrıca, 1993 yılı TEDAŞ Müessese Müdürlüğü Master Projesinde bulunan Gaziantep V Trafo Merkezinin de programa alınması, Gaziantep ve Gaziantep Sanayisinin rahatlaması açısından önem taşımaktadır. Bakanlık olarak bu konulardaki çalışmalarınız ve gerçekleştirme hedefleri nelerdir?”

Cevap:

“Gaziantep il merkezinin mevcut trafolarında güç yükseltilmesi ve ilave trafo tesis amaçlı TEAŞ Genel Müdürlüğü 1997 Yılı Yatırım Programında üç proje bulunmakta olup, bu projeler ile ilgili yürütülen çalışmaların son durumları aşağıdaki gibidir:

- "Gaziantep 380 Trafo Merkezi'ne Ototrafosu İlavesi" projesi için ihaleye çıkılmış olup, 12.6.1997 tarihinde ihale teklifleri alınacaktır. 1998 yılının yaz aylarında bitmesi planlanmakta olan söz konusu projenin kapsamında; önergede belirtildiği gibi trafo değişikliği değil, 250 MVA'lık bir ototrafo ilavesi gerçekleştirilecektir. - "Gaziantep IV üncü TM" projesi, ihale edilmiş ve 4.2.1997 tarihinde sözleşmesi imzalanmıştır. Sözleşmesine göre işin bitiş süresi 13 ay olup, Mart 1998 ayında bitirilmesi programlanmıştır. - Gaziantep II nci ve Gaziantep III üncü Trafo Merkezlerinde 100 MVA'lık trafo değişiklikleri projesinde ise; Gaziantep II için 100 MVA'lık trafo Gaziantep'e nakledilmiş olup, Haziran 1997 ayı sonuna kadar montajının bitirilmesine çalışılmaktadır. Bilahare Gaziantep III trafosu da gönderilerek servise alınmasına çalışılacaktır. Gaziantep İlindeki mevcut ve tesis edilmekte olan dört adet trafo merkezindeki güç artırımı veya trafo ilavesi yönündeki çalışmalara paralel olarak, bu merkezler arasında yük aktarmalarını temin edecek dağıtım hatları, iki grup halinde ihale edilen şehir şebekesi projesi kapsamında TEDAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılmaktadır. Bu projelerin gerçekleştirilmesi ile birlikte yakın gelecekte başka trafo merkezlerine gerek olmayacağı düşünülmekte olup, dağıtım hatlarının da tamamlanması ile, ihtiyacın karşılanmasında ve şehrin beslenmesinde herhangi bir enerji darboğazı olmayacaktır. Diğer taraftan, mevcut Gaziantep II, Gaziantep III ve tesisi devam etmekte olan Gaziantep IV Trafo Merkezlerinin kapasiteleri, ileriki yıllarda talebe göre iki veya üç katına çıkarılabilecektir. Gaziantep şehir şebekesi projesi 20 yıllık ihtiyaca cevap verecek şekilde hazırlanmış olup, bu gün için öngörülen tesis ve tevsiatlar çerçevesinde, şehrin gelişmesine bağlı olarak beşinci bir merkezin tesisine gerek duyulmamaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 28, Birleşim 104, s. 473-474).

Gaziantep İli İslahiye İlçesinin yatılı bölge ilköğretim okulu ihtiyacına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/2730):

26 orman köyü öğrencisinin barınma ihtiyaçlarının karşılanmasını teminen gündeme gelen bir soru olup o dönem itibarıyla yapılan bir çalışmanın bulunup bulunmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“Gaziantep İli, İslahiye İlçesinde 26 orman köyü öğrencisine hizmet verecek Yatılı Bölge İlköğretim Okuluna ihtiyaç bulunmaktadır. Bu amaç doğrultusunda, Bakanlığınızca bugüne kadar bir çalışma yapılmış mıdır?Yapılmamışsa, bundan sonra söz konusu ihtiyaç konusunda neler yapmayı planlıyorsunuz?”

Cevap:

“Gaziantep İli İslahiye İlçesi Fevzipaşa Beldesi çevresinde yer alan köylerdeki çocukların sekiz yıllık eğitim-öğretime kavuşturulması amacıyla yatılı ilköğretim bölge okulu yapılması için 18 444 m2 okul arsası ayrılmıştır. 1998 yılı yatırım teklifleri hazırlanırken adı geçen yere yatılı ilköğretim bölge okulu yapımı dikkate alınacaktır. Arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 29, Birleşim 106, 148).

Gaziantep-Nurdağ İlçesindeki işsizlik sorununa ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ali Rıza Gönül’ün cevabı (7/2705):

Gaziantep ilinin Nurdağ ilçesinde yetersiz istihdam nedeniyle vatandaşların geçim sıkıntısı yaşamaları söz konusu olmuş ve yeni iş olanakları yaratacak projelerin gündeme gelip gelmeyeceği soruşturulmuştur. Bu kapsamda organize sanayi sitesi yapılmasının dönem koşullarına uygunluğu araştırılmış ve Gaziantep genelinde yürütülen çok sayıda projeden hangilerinin Nurdağ için de bir yatırım kaynağı olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“Gaziantep İline bağlı Nurdağ İlçesindeki vatandaşlarımız işsizlikten ve bölgelerine iş imkânı sağlayacak yatırım yapıl mamasından şikâyet etmektedir.

- 1. İşsizliği azaltacak projeleriniz nelerdir?*
- 2. Bu projelerden hangisini Nurdağ için uygulamaya sokmayı planlıyorsunuz?*
- 3. Nurdağ'nda ihtiyaç duyulan ve vatandaşlarımızın talepleri arasında yer alan Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayii Sitesi yapılması konusunda Hükümetinizin düşüncesi nedir?*
- 4. Bu amaçla başlattığınız bir çalışmanız var mıdır?*
- 5. Böyle bir çalışmanız varsa, hangi aşamadadır? Yoksa, sebebi nedir?”*

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Mustafa R. Taşar'ın, Başbakana tevcih ettiği ancak Başbakanın da kendileri adına Devlet Bakam Sayın Lütfü Esengün'ün koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını istediği (7/2705) Esas No.lu yazılı soru önergesinde; Bakanlığımızı ilgilendiren sorularla ilgili cevabımız ekte takdim edilmiştir.

Cevap 3,4,5.

Gaziantep - Nurdağ Organize Sanayi Bölgesi, 1996 yılından beri yatırım programı tekliflerimizde "Etüt" olarak yer almış, ancak, bütçe imkânları nedeniyle yatırım programlarına dahil edilememiştir. Söz konusu proje 1998 yılı yatırım programı teklifimize de dahil edilecektir. Gaziantep-Nurdağ Küçük Sanayi Sitesi, 1992 yılından beri yatırım programı tekliflerimizde "100 işyeri, sosyal tesis" Karakteristiği ile yer almış, ancak, bütçe imkânları nedeniyle

yatırım programlarına dahil edilememiştir. Söz konusu proje 1998 yılı yatırım programı teklifimize de dahil edilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 29, Birleşim 107, s. 238-239).

Kocaeli-Hereke Beldesinin ilçe yapılıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun cevabı (7/2973):

Soru:

“Ülkemizin en eski yerleşim bölgelerinden biri olan Kocaeli İline bağlı Hereke beldesini emsalleri ile kıyasladığımızda ilçe olmayı çoktan hak ettiği görülecektir. Bu beldemizin ilçe yapılarak mağduriyetlerinin giderilmesini düşünüyor musunuz?”

Cevap:

Mülki idare teşkilatımızın yapısını ilgilendiren değişikliklerin memleketimizin ekonomik, sosyal ve kültürel şartlarının detaylı olarak gözden geçirilmesini, değerlendirilmesini ve özellikle taşra teşkilatımızın reorganizasyonu çerçevesinde ele alınmasını gerektirmesi dolayısı ile Hereke Bucağının ilçe haline getirilmesi konusunun Bakanlığımızca yapılacak çalışmalarda değerlendirilmesi uygun görülmüştür. Bilgi ve gereğini arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 30, Birleşim 116, s. 260).

Kocaeli-Körfez İlçesine askerlik Şubesi açılıp açılmayacağına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı ve Başbakan Yardımcısı İsmet Sezgin'in cevabı (7/2965):

Kocaeli ilinin Körfez ilçesinde bulunan vatandaşların asker alım zamanlarında yaşadıkları sıkıntı nedeniyle yöneltilen soruda vatandaşların bu hizmetten faydalanması için gereken adımların atılıp atılmayacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“Yüz bini aşan nüfusu ile birçok ilden büyük olan Kocaeli'nin Körfez İlçesinde askerlik şubesi bulunmaması nedeni ile vatandaş mağdur durumdadır. Hizmetin vatandaşın ayağına götürülmesini yani adı geçen ilçeye askerlik şubesi kurmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“1. Yüz bini aşan nüfusu ile birçok ilden büyük olan Kocaeli'nin Körfez İlçesinde Millî Savunma Bakanlığına ait hizmet binasının olmaması ve başta Belediye olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca da herhangi bir yer tahsis edilmemesi nedeniyle, Körfez Askerlik Şubesi, Körfez'e 7 km. mesafede

bulunan İzmit İl merkezinde, Millî Savunma Bakanlığına ait olan lojmanlı binada hizmet vermektedir.

2. Körfez İlçesinde olduğu gibi, yurdun birçok ilçesindeki askerlik şubeleri Millî Savunma Bakanlığına ait uygun arazi ve karargâh binasının olmaması nedeniyle kendi ilçe sınırları dışında Millî Savunma Bakanlığına ait karargâh binası bulunan yerlerde hizmet vermektedir.

3. İleride Körfez İlçesinde uygun arazi ve karargâh binası temin edildiği takdirde, Körfez Askerlik Şubesinin de kendi ilçe sınırları içerisinde faaliyetine devam etmesi mümkün olabilecektir. Arz ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 30, Birleşim 117, s. 320).

Kocaeli-Körfez İlçesinin ışıklandırma ve sinyalizasyon sistemi sorunlarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun Cevabı (7/2967):

Kocaeli ilinin Körfez ilçesinde yaşanan şehir ışıklandırma probleminin çözümüne yönelik bir soru olup ışıklandırma ve sinyalizasyon eksikliği gündeme getirilmiştir. Bu kapsamda oluşan can ve mal kayıplarına dikkat çekilmiştir.

Soru:

“Kocaeli İlinin Körfez İlçesinin nüfusu yüz bini aşmıştır. İlçenin yol, kavşak ve güzergâhlarında ışıklandırma ve sinyalizasyon sistemi olmayışı yoğun trafik kazalarına sebebiyet vermekte, mal ve can kaybı vatandaşlarımızı bizar etmektedir. Önemli bir Sanayi ve Ticaret bölgesi olan adı geçen ilçemizde yol, kavşak ve güzergâhların ışıklandırma ve sinyalizasyon sistemine kavuşturulmasını düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Kocaeli İli Körfez İlçesinde, 95 evler.kavşağı, Yarımca Lisesi kavşağı ve Yeniyalı İlkokulu karşısında yaya üst geçitleri yapılarak faaliyete geçirilmiştir. Kirazlıyalı'da belediye karşısında yaya üst geçidi tamamlanmak üzere olup, kısa zamanda hizmete sunulacaktır. D-100 karayolunun Körfez Belediye sınırları içerisinde geçen bazı kesimlerinde toplama yolu, bazı kesimlerinde ise bordur ve tretuar ile yeşil saha düzenlemeleri yapılmış, halen her noktada D100 karayoluna yapılan giriş çıkışlar belirli noktalara taşınmıştır. Karayolları 1. Bölge Müdürlüğü'nün yatırım programında yer alan Gebze-İzmit Devlet yolu (D-100) 2x2 şeritli hale getirilmesi planlanmış olup, proje bu maksatla 3 ayrı bölümde değerlendirilmektedir. Buna göre ödenek ve imkânlar ölçüsünde Körfez İlçesinin geçişi, Tüpraşİzmit batı kavşağı bölümünde ele alınabilecektir. 95 Evler eş düzey kavşak plâni, mevcut devlet yoluna göre hazırlanmıştır. İleriki aşamada yolun 2x2 şeritli bölünmüş yol haline getirilmesi durumunda, sözkonusu eş düzey kavşak düzenlemesi Karayolları Genel Müdürlüğü'nce teklif edilmiştir. Onaylanması halinde temin edilecek ödenek ile mevcut kavşak projesi inşaatına yıl içerisinde başlanabilecektir. D-100 (E-5) karayolunun Şirintepe-Şirinyalı arasındaki 18 Km. lik bölümü diğer kesimlerde

olduğu gibi bölünmüş yol haline getirilerek, kavşaklar sinyalize edildiği takdirde trafik kazalarında azalma olacağı değerlendirilmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 30, Birleşim 119, s. 521-522).

Kayseri besici esnafının sorunlarına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun cevabı (7/2974):

Kayseri'nin hızla gelişen bir şehir olarak ön plana çıkması üzerine şehir dışında bulunan besicilik faaliyetlerinin şehir içinde kalması gibi bir durum söz konusu olmuş ve mevcut soruda bu durumun besiciler nezdinde yarattığı mağduriyetin giderilmesi planlanmıştır. Bu hususta belediye tarafından valilik bilgisi dahilinde gerçekleşen baskı politikasının yeni bir arazi tahsisi olmaksızın süreceği vurgulanmıştır.

Soru:

“Kayseri Besiciler Odasına üye 854 adet besici esnafı bulunmaktadır. Kayseri Büyükşehir Belediyesi şehir gelişmesinin besi ahırlarına yaklaştığı gerekçesi ile ahırların başka bir yere nakli için esnafa acımasız baskı yapmakta olduğu ifade edilmektedir. Bu baskılardan İl Valisinin de bilgisi olmasına rağmen, 854 besi esnafına bugüne kadar yeni bir yerleşim bölgesi temin etmemiştir. Ülkemizde yok olmaya yüz tutan hayvancılığımızın İç Anadolu'da önemli bir merkezi olan besicilerimizin sıkıntılarını ortadan kaldırmak için Kayseri Besiciler Odası ile uzlaşarak besici esnafına hayvancılığa uygun bir kamu arazisinin tahsis edilmesini düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“İlgi yazı ekinde alman ve tarafımdan cevaplandırılması istenilen Gaziantep Milletvekili Mustafa R. Taşar'ın, "Kayseri besiciler esnafının sorunlarına ilişkin" yazılı soru önergesiyle ilgili olarak Kayseri Valiliğinden alınan bilgilerden; Kayseri Melikgazi İlçesi mücavir alanı içerisinde kalan ve Anbar Mahallesi faaliyetinde bulunan besi ahırlarının; sinek1 ve sivrisinek gibi haşaratın yuvası olması, o bölgede yaşayan hane halkının sağlığını ve çevreyi olumsuz yönde etkilemesi, bulaşıcı hastalıklara ve yoğun şikâyetlere neden olması gözönüne alınarak; Mücavir alan dışındaki Oymaağaç Köyünde Belediyece tahsis edilen ve elektrik, su, yol gibi alt yapısı oluşturulan yere besi sahiplerinin, 1 yıl içinde taşınmaları için encümen kararıyla ihtar edildiği, ancak verilen süre içerisinde çoğu besici yeni yere taşındığı halde bazılarının bu yerleri başkasına kiraya verdiğinin ve eski yerlerini boşaltmadığının tespit edildiği, Mücavir alan içerisinde halk sağlığını tehdit ederek faaliyet gösteren besi sahiplerine, insan sağlığını olumsuz yönde etkileyen faktörlerden arındırılmış, planlı ve sağlıklı kentleşme ilkeleri doğrultusunda ve daha iyi şartlarda faaliyetlerini sürdürmeleri amacıyla bütün altyapı oluşumları, belediyece gerçekleştirilerek Oymaağaç Köyünde yer gösterildiği,

anlaşmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 31, Birleşim 120, s. 21-22).

Kocaeli-Hereke Beldesine bağlı Yukarı Hereke'nin, belde yapılıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Murat Başesgioğlu'nun Cevabı (7/2966):

Soru:

“Kocaeli - Hereke beldesine bağlı 7 000 nüfuslu Hereke'ye 6 Km. uzaklıkta Yukarı Hereke (Eski Hereke) bölgesini belde yaparak, vatandaşlarımızın haklı ve yerinde taleplerini yerine getirmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Belediye teşkilâtı kurulması ile ilgili hükümler 1580 sayılı Belediye Kanununda yer almıştır. Bu Kanunda bir yerde belediye teşkilâtı kurulabilmesi için gereken koşullar ve yapılacak işlemler ayrıntılarıyla gösterilmiştir. Yapılan incelemede, önergede bahse konu Yukarı Hereke'nin belediye yapılmasına ilişkin olarak gerek Bakanlığımıza, gerekse Kocaeli Valiliğine ve Körfez Kaymakamlığına herhangi bir başvuru yapılmadığı anlaşılmıştır. İlgililerden böyle bir başvuru geldiği takdirde, yasal prosedür, Bakanlığımızca yerine getirilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 31, Birleşim 120, s. 20-21).

Kocaeli-Körfez İlçesine tren istasyonu yapılıp yapılmayacağına ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Necdet Menzir'in cevabı (7/2963):

Soru:

“Ülkemizin önde gelen, sanayi ve ticaret merkezi olan Kocaeli'nin Körfez İlçesi içerisinde geçen tren yolundan istifade edemeyen bu ilçemizin münasip bir yerine, istasyon açıp vatandaşın trenden istifade etmesini düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Kocaeli İli Körfez İlçesinde Gar Şefliği mevcut olup, yolcu ihtiyacına cevap verecek istasyon tesisleri ve peronlar bulunmaktadır. Ayrıca, bu istasyonda bütün Adapazarı Ekspresleri ile 11510/11509 No.lu Doğu, 11206/11205 No.lu Boğaziçi, 11304/11303 No.lu Toros, 11532/11531 No.lu Vangölü ve 11542/11541 No.lu Güney Ekspres trenleri duruş yapmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 31, Birleşim 120, s. 19-20).

3.1.5. Ünal Yaşar

3.1.5.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

22 Mart 1996 tarihli bazı gazetelerde çıkan Orduda ibadet Talimatı başlıklı haberde yer alan iddialara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1120):

İbadet hürriyeti kapsamında bir soru olup talimat üzerine ibadet yaptırıldığı iddiaları gündeme taşınmıştır. Öte yandan rütbeli personel ile sivil memur ve işçilerin neden mescitlere giremeyecekleri araştırılmıştır. Bunu engelleyen bir durumun söz konusu olması durumunda mescitlere kimlerin alınabileceği sorusu da yöneltilmiştir.

Soru:

“1. 22 Mart 1996 tarihli bazı gazetelerde çıkan "Orduda İbadet Talimatı" başlıklı haber ve bu haberde konu edilen talimat doğru mudur?

2. Doğru ise, bu; yerinde bir talimat mıdır?Siz de bunu onaylıyor musunuz?

3. Mescitlere rütbeli personel ile sivil memur ve işçiler neden giremeyeceklerdir. Bunlar giremeyecekse kimler girebileceklerdir.”

Cevap:

“1. Silahlı Kuvvetler personeli, aslî görevleri aksatmamak ve kışla güvenliğini zaafiyete uğratmamak kaydıyla, ibadet ve dinî faaliyetlerini serbestçe icra edebilmektedir.

2. Askerliğin temelini teşkil eden disiplini sağlamaya yönelik olarak, askerlerin moralini yüksek tutmanın en önemli ve birinci koşulu da, karşılıklı saygı ve sevgiye dayanan bir ortamın oluşturulmasıdır. Anayasanın 14 ve 24 üncü maddeleri çerçevesinde, dinî inanç ve ibadet hürriyetinin de bu ortamın sağlanmasında önemli katkılarda bulunduğu bilinci içerisinde, silahlı kuvvetler personelinin ibadetlerini yerine getirebilmeleri için gerekli imkânlar sağlanmaktadır. Bu amaçla, Türk Silahlı Kuvvetlerinde ihtiyaç duyulan birlik, kışla ve kurumlarda cami ve mescitler açılmıştır. Bundan sonra da ihtiyaç duyulduğu takdirde yenilerinin inşa edilebilmesi mümkün bulunmaktadır. 24 saatini kışla, karargâh ve kurumlarda geçirmek zorunda olan personel, görevlerini terketmeden, mesai cetvelinin elverdiği sürelerde, buralardaki cami ve mescitlerde ibadet edebilmektedir.

3. Diğer taraftan, erbaş ve erlerin dinî konularda aydınlatılmalarını sağlamak amacıyla, eğitim programlarında dinî konularla ilgili bölümlere yer verilerek, ramazan ayında oruç tutanlar için özel yemek tertipleri alınmakta ve teravîh için mescitlerin yetersiz olması durumunda sade, temiz ve döşeli

mekânların tahsisine özen gösterilmekte, cami ve mescitlerin içindeki tertip ve düzen, disiplin, sağlık ve güvenlik gerekleri göz önünde bulundurularak birlik komutanlıklarınca belirlenmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 147-148).

Adıyaman-Diyarbakır karayoluna bir köprü yapılmasına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Cevat Ayhan'ın cevabı (7/1142):

Soru:

“Otoyollarda ve karayollarında fazla tonajlı kamyonların yük taşımaları sonucu yolların bozulduğu bilinmektedir. Bu konuda tedbir almayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Bilindiği gibi, fazla yüklü araçların yola verdiği tahribatın önlenmesi, yüklemelerin Yönetmelikle belirlenmiş olan sınırlara çekilmesi ile mümkün olabilecektir. Bunun için Karayolları Genel Müdürlüğüne denetim amacıyla ağırlık kontrol çalışmaları yapılmaktadır. Bu hizmet şimdilik, Şubeler seviyesinde 200 adet seyyar elektronik kantar ile sürdürülmektedir. Hizmetin daha sağlıklı yapılabilmesi için yurt çapında 54 yerde sabit elektronik kantar istasyonu kurulması planlanmış olup, bir bölümünün ihale çalışmaları nihai aşamaya getirilmiştir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 155-156).

İller Bankası tarafından belediyelere sağlanan kredi şartlarına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Cevat Ayhan'ın cevabı (7/1140):

Belediyelerin gerçekleştirdikleri projeler için önemli bir finansman kaynağı olan İller Bankası'nın verdiği kredilerde uyguladığı faiz oranları üzerine sorulan soruda bu faiz oranlarının düşürülüp düşürülmeyeceği araştırılmış ve 5000'den az nüfuslu yerleşim yerlerine uygulanan %10 katılma payının kaldırılıp kaldırılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. İller Bankası tarafından belediyelere sağlanan kredi şartlarını hafifletmeyi düşünüyor musunuz?”

2. Nüfusu 5 000'den küçük olan yerleşim birimlerinin belediyelerine yapılan yardımlarda % 10 olarak uygulanan katılma payını kaldırmayı veya azaltmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Cevap 1. İller Bankasınca açılan krediler 4759 sayılı İller Bankası Kanunu ve bu Kanuna dayalı olarak çıkartılan İller Bankası Kanunu Uygulama Yönetmeliği hükümlerine göre açılmaktadır. Bankanın yatırım programında bulunan işleri için, öz kaynaklarından karşıladığı kredilerin faiz oranı yıllık % 50'dir ve Banka, sürekli olarak Yerel Yönetimlere açılan kredi şartlarının günümüz ekonomik gelişmelerine göre iyileştirilmesi çabasıdadır. Soru 2. Nüfusu 5 000'den küçük olan yerleşim birimlerinin belediyelerine yapılan yardımlarda % 10 olarak uygulanan katılma payını kaldırmayı veya azaltmayı düşünüyor musunuz?

Cevap 2. Belediyelerin İller Bankası kanalıyla yapacakları yatırımlar için uygulanacak Belediye özkaynak katkılarının ve Belediyelerin bunları ödeme imkânları Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının 19.7.1995.tarih ve 3.2.1.35-1 -95-2910 sayılı " 1996 yılı Yatırım Programı Hazırlıkları" konulu 95/9 No.lu Genelgesinin 57 nci maddesi uyarınca Devlet Planlama Teşkilatına bildirilmektedir. Her yıl Yüksek Planlama Kurulu Raporu ile Bakanlar Kurulu'na sunulan Yıllık Yatırım Programları ile "Yıllık Programın Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar"ın, 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesine göre Bakanlar Kurulu'nca kararlaştırılmaktadır. 1996 yılında nüfusu 10 000'e kadar olan Belediyelerde içmesuyu ve kanalizasyon işlerinin yıl içi yatırımları için alınan % 10'luk katkı payı miktarı Devlet Planlama Teşkilatınca belirlenmekte olduğundan azaltılması veya kaldırılması Bankanın yetkisinde değildir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 153-154).

Tarihî ve kültür varlıklarının korunması için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı İsmail Kahraman'ın cevabı (7/1150):

Türkiye’de tarih öncesi ve sonrası birçok tarihi eser yapılan bilinçli ya da bilinçsiz kazılarla ortaya çıkmakta ve bu kazılar neticesinde elde edilen tarihi eserlerin korunmasına yönelik önemli bir gereklilik bulunmaktadır. Bu bağlamda söz konusu soru bu tarihi eserlerin yurtiçinde ve devlet kontrolünde kalması için gereken özenin gösterilip gösterilmediğini sorgulamaktadır.

Soru:

“Ülkemizin tarihi ve kültür varlıklarının yok olmaktan kurtarılması için bakanlığınızca hangi çalışmalar yapılmaktadır?”

Cevap:

“Kültürel ve doğal mirasın korunması sorunu, tüm dünyada, giderek konu ve amaç yönlerinden genişlemiş, sadece koruma ile yetinilmeyip kültür varlıklarının değerlendirilmesi yoluna gidilmiş. bu konuda uzmanlık dalları geliştirilerek kriterler saptanmış, yasal düzenlemeler ve kurumsal örgütlenmeler gerçekleştirilmiştir. Kültürel ve doğal değerler bakımından çok az ülkenin sahip

olabildiği bir zenginlik ve çeşitliliğe sahip olan Ülkemizde de bu mirasın korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi konusu Yasalarımızda yer almış, konu ile ilgili kurumlar oluşturulmuş, koruma giderek daha çok sayıda kurum, kuruluş ve kişiyi ilgilendiren bir husus haline gelmiştir. Kültür Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında 354 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin değişikliğine ilişkin 13.9.1989 gün ve 379 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 5 inci Maddesi ile Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün görevleri belirlenmiştir. - Kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili araştırma, inceleme, tespit, değerlendirme ve planlamaya yönelik hizmetleri yürütmek, - Kültür ve tabiat varlıklarının tanıtımını sağlamak, tahribini önleyici tedbirler almak, - Her türlü imkân ve araçtan faydalanarak, koruma kültürünün geliştirilmesini sağlamak, - Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Kurulları kararlarının alınmasını ve uygulanması ile ilgili işlemlerin yürütülmesini ve koordinasyonunu sağlamak, - Gerekli görülen yerlerde Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarının kurulmasını sağlamak, bunların idare ve ihtisas işlerini düzenlemek ve yürütmek, - Bakanlıkça verilecek benzeri görevleri yapmak. Bu görevleri yürütmek üzere, Merkezde bir Genel Müdür, İki Genel Müdür Yardımcısı ve dört Daire Başkanlığı bünyesinde onbir Şube Müdürlüğü oluşturulmuştur. Taşrada ise Merkezleri Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, I, II, III, İzmir, I, II, Kayseri, Konya, Nevşehir, Trabzon da bulunan ve kendilerine bağlı illerdeki kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili faaliyetlerini sürdüren onyediyet adet Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu Müdürlüğü bulunmaktadır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 160-171).

Bakanlığa bağlı arsa stokuna ilişkin sorusu ve Malîye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/1146):

Bakanlık ve bakanlığa bağlı kuruluşlardaki arsa ve arazi stokunun ne kadar olduğu tartışmaya açılmış ve arsa stokunun artırılmasında belirlenmiş bir projenin yürütülüp yürütülmediği sorgulanmıştır.

Soru:

“Bakanlığınıza bağlı birimlerin elinde ne kadar arsa stoku vardır?Arsa stokunu arttırmak için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?Bu arsaları arza sunmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Devletin özel mülkiyetindeki taşınmaz mallar ile hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmaz malları idare etmek Millî Emlak Genel Müdürlüğü'nün görevidir. Bu taşınmaz mallardan arsa üretimine elverişli olanlar, ilgili mevzuat uyarınca Belediyelere ve Arsa Ofisi Genel Müdürlüğüne devredilmektedir. Bakanlığımızın arsa üretimi ile ilgili birimi olan Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü konut, sanayi, turizm, sağlık ve eğitim sektörleri ile kamu kurum ve

kuruluşlarının arsa ve arazi ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışmaktadır. Arsa Ofisi Genel Müdürlüğünün arsa üretimi ile ilgili olarak Ağustos 1996 tarihi itibariyle stokunda bulunan arsa ve araziler amaçlan itibariyle aşağıda belirtilmiştir. (...) (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 158-159).

Bakanlığın 1996 Malî yılı bütçe ödeneğine ve Sivas İline ayrılan miktarına ilişkin sorusu ve Malîye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/1145):

Devlet bütçesinden Sivas'ın aldığı pay soruglanmış olup söz konusu dönemde genel yıllık bütçe ödenekleri tutar cinsinden araştırılmıştır. Bu bağlamda yatırımlar kapsamında Sivas İli'ne daha fazla istihdam ve kalkınmayı beraberinde getirecek düzeyde ödenek ayrılıp ayrılmadığı ele alınmaktadır.

Soru:

- “1. Bakanlığınız 1996 malî Yılı Bütçe Ödenekleri ne kadardır?
2. 1996 yılında Sivas İli'ne ayrılan yatırım ödenekleri, Genel, Katma ve Bakanlığınızla ilgili özerk bütçeli daireler ve yatırımlar-projeler itibariyle-ne kadardır?
3. Ayrılan ödenekler çerçevesinde Sivas'taki mevcut yatırımların ne zaman tamamlanması öngörülmektedir?”

Cevap:

- “1. 1996 Malî Yılı Bütçesinde Maliye Bakanlığına 449 trilyon 359 milyar liralık ödenek tahsis edilmiştir.
- 2, Sivas iline 1996 yılında ayrılan yatırım ödenekleri toplamı 7 688 177 milyon liradır. Bu ildeki mevcut yatırımların sektörel dağılımı ile başlama ve bitiş tarihleriyle ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından temin edilen bilgiler ekte sunulmuştur. (...) (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 157-158).

İlkokullarda okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinin ortaöğretimdeki öğretmenlerce verilmesine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Mehmet Sağlam'ın cevabı (7/1149):

Soru:

“Müstakil sınıflı ilkokulların 4 ve 5 inci sınıflarında okutulmakta olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerinin ortaöğretim kurumlarındaki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenlerince verilmesi konusunda bir düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği”nin 75 inci maddesinde, ilkokullarda sınıf öğretmenliği, 6, 7, 8 inci sınıflarda branş öğretmenliğinin esas olduğu, özel bilgi, beceri ve yetenek isteyen derslerin hizmet içi eğitim kurslarıyla yetiştirilen ilkokul öğretmenleri tarafından verilebileceği, hususu yer almıştır. 1986 yılından itibaren ilkokul öğretmenlerine özel bilgi ve beceri isteyen müzik, resim iş, beden eğitimi ve din kültürü ve ahlâk bilgisi dersleri ile ilgili hizmet içi eğitim kursları düzenlenmektedir. Zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılması ve XV. Millî Eğitim Şûra'sında yer alan ilköğretimde yapılanma ve yönlendirme konusunda alınacak karar doğrultusunda ilkokulların 4 ve 5 inci sınıflarına branş öğretmenlerinin kademeli olarak ders okutmalarına ilişkin düzenleme mümkün olabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 159-160).

1993-1995 yılları arasında ithal edilen hayvanlara ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Musa Demirci'nin cevabı (7/1144):

İthal büyükbaş hayvanların denetim ve kontrollerinin ilgili bakanlıkça hangi düzeyde yapıldığı irdelenmiş olup bu hayvanların ne düzeyde telef oldukları soruşturulmuştur. Bu konuya ilişkin hastalık ve telef ekseninde bir soruşturmanın başlatılıp başlatılmadığı söz konusu soru kapsamında ele alınmıştır.

Soru:

“1993-1995 yılında bakanlığınız aracılığıyla yurt dışından ithal edilen büyükbaş hayvanların ne kadarı hastalıklı çıkmış ve ölmüştür?Bu konuda bakanlığınızca herhangi bir soruşturma açılmış mıdır?Bugüne kadar böyle bir soruşturma açılmamışsa tarafınızca bu konuda soruşturma açılması düşünülmekte midir?”

Cevap:

“-1993-1995 tarihleri arasında Bakanlığımız aracılığı ile yurtdışından ithal edilen kasaplık, besilik ve damızlık büyükbaş hayvanlardan herhangi birinde hastalık belirtisi görülmemiş olup, Bakanlığımız aracılığı ile ithal edilecek hayvanların seçiminde Bakanlığımızca oluşturulan seçim heyetlerince, menşesinde bulaşıcı hayvan hastalığı olmayan ülkelerden sağlık ve teknik şartlar dahilinde belirlenmektedir. 24 Mayıs 1996 tarihinde yayımlanan Bakanlığımız tebliği ile de ithal olunacak kasaplık ve besilik hayvanlar orijin ülkede seçildikten sonra kulak küpesi ile işaretlenmektedir. Bu hayvanların gümrük kapılarında Gümrük Veteriner Hekim'i tarafından yapılan son muayenesinde de hastalık bulunmadığı anlaşıldıktan sonra ithaline izin verilmektedir. Bakanlığımızca hastalıklı hayvanların ithali mümkün olmayıp, hastalığın bulaşması ithalattan sonra ülkemiz içerisinde olmuştur. Bulaşmanın olduğu

Mersin Gümrüğündeki teşkilatımız personeli hakkında soruşturma açılmış ve haklarında yasal işlem yapılmıştır. - Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kamu tüzelkişiliğine sahip kuruluşları hariç, hiçbir yerli ve yabancı özel, tüzel veya gerçek kişilerine arazi tahsisi yapması 3083 Sayılı yasaya göre mümkün değildir. Dolayısıyla GAP bölgesinde İsrail Firmalarına da arazi tahsisi yapılması söz konusu olamaz.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 88, s. 156-157).

Devlet televizyonunun Türkçe dışında bir dilden yay m yapıp yapmadığına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1118):

Milli birlik ve beraberlik ekseninde sorulan soruda TRT'nin milli dil Türkçe dışında farklı bir dilde yayın yapıp yapmadığı sorgulanmış olup böyle bir yayın söz konusu olduysa hangi yasal çerçevede gerçekleştiği araştırılmıştır.

Soru:

*“1. TRT, ülke sınırları içerisine dönük olarak resmî dil Türkçe dışında herhangi bir başka dilden yayın yapmakta mıdır?
2. Türkçe dışında bir dilden bu şekilde yayın yapılmasının yasal dayanağı var mıdır?Varsa nedir?”*

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Ünal Yaşar'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılması istenilen ilgi (b) yazı ekindeki yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 10, Birleşim 90, s. 448-450).

Doğu ve Güneydoğu'da eğitime kapalı okulların sayısına ve eğitime açılması için alınacak tedbirlere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1126):

Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu illerinde güvenlik endişesiyle eğitime kapatılan okulların nicel bazda değerlendirilmesine yönelik bu soruda söz konusu okulların ne zaman açılacağı irdelenmiştir.

Soru:

“Doğu ve Güneydoğuda eğitime kapalı olan okul sayısı kaçtır?Doğu ve Güneydoğudaki eğitime kapalı okulların eğitime açılabilmesi için hangi tedbirleri almayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Ünal Yaşar'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve Sayın Başbakanımızın da kendileri adına Bakanlığım koordinatörlüğünde cevaplandırılması istenilen ilgi (b) şazı ekindeki yazılı soru önergesi cevabı ekte sunulmuştur. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 80-81).

Doğu ve Güneydoğu'dan göç edenlere yapılması düşünüleri yardımlara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'in cevabı (7/1122):

Terör eylemleri nedeniyle köylerinden uzaklaşan bölge halkının barınma ihtiyaçlarıyla beraber sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasını teminen ne tür adımların atıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“Son yıllarda terörden dolayı göçe mecbur bırakılan doğu ve güneydoğu'daki yurttaşlarımıza temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için yiyecek yardımı dışında hangi yardımları yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Son yıllarda terörden dolayı göçe mecbur bırakılan doğu ve güneydoğu'daki vatandaşlarımıza temel ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için yiyecek yardımı dışında hangi yardımların yapılmasının düşünüldüğü hakkında Gaziantep Milletvekili Ünal Yaşar'ın Sayın Başbakan'a tevcih ettiği 7/1122-2905 esas nolu yazılı soru önergesi incelenmiştir. Bugüne kadar Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri genelinde göç eden vatandaşlarımızın iskân problemlerinin çözümü amacıyla Olağanüstü Hal Bölge Valiliği imkânlarıncı 1994-1995 yıllarında (5503) konut yaptırılmış ve göç eden vatandaşlarımız bu konutlara yerleştirilmiştir. Yine göç eden vatandaşlarımıza yeni iş imkânları sağlamak amacıyla halıcılık-kilimcilik-hayvancılık gibi projeler hazırlanarak imkânlar dahilinde uygulamaya konulmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 78).

Emekli Sandığından emekli olan bazı kamu görevlilerinin mağduriyetinin giderilmesine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1125):

Emekli aylık ve ikramiyelerinin kamu çalışanları nezdinde oluşan mağduriyete yönelik yeniden gözden geçirilip geçirilmeyeceği irdelenmiştir.

Soru:

“15 Nisan 1995 tarihinden itibaren 15 Ekim 1995 tarihleri arasında TC Emekli Sandığından emekli olan kamu görevlilerinin uğramış bulunduğu göreceli mağduriyetin giderilmesi için yeni bir düzenleyici işlem yapmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununa göre emekliye ayrılanlara, ayrıldıkları tarihteki katsayılar esas alınarak emekli aylığı bağlanmakta ve emekli ikramiyesi ödenmektedir. 15.Nisan 1995 - 15 Ekim 1995 tarihleri arasında emekliye ayrılanlara ise bu ayrılışlarından sonra katsayılarda yapılan artışlardan dolayı ikramiye farkı ödenmesi yönünde bir düzenleme yapılması düşünülmemektedir. Zira 15 Kasım 1995 tarihinden önce emekli olanlara imramiye farkı ödenmesi durumunda, 1 Nisan 1995 tarihinden önce emekliye ayrılanların da benzer taleplerde bulunmaları söz konusu olabilecektir. Bu itibarla sosyal güvenlik kuruluşlarının finansman sıkıntıları da dikkate alınarak, bu yönde bir düzenleme yapılmasının uygun olmayacağı düşünülmektedir. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 79-80).

İnanç hürriyeti ile ilgili olarak yürürlükteki mevzuatın uygulanmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün ün cevabı (7/1119):

İnanç hürriyeti kişisel bir özgürlük alanı olup bu hürriyeti belirli kesimlerin art niyetli biçimde çıkar uğruna kullanmaları doğrultusunda verilmiş bir soru önergesi olup inanç hürriyetini istismar edenlerin mevcut durumda ne tür yaptırımlarla karşı karşıya kalacağı irdelenmiştir.

Soru:

“İnanç hürriyetini kullananları değil, engelleyenleri cezalandırmayı öngören halihazır yürürlükteki mevzuata ne şekilde tatbik kabiliyeti kazandıracaksınız?”

Cevap:

“Din ve vicdan hürriyeti Anayasamızın 24 üncü maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Anayasamızın bu temel ilkesi istikametinde, din hürriyeti aleyhindeki fiiller, Türk Ceza Kanununun Birinci Kitabının, "Hürriyet Aleyhinde İşlenen Cürümler" başlıklı İkinci Babı'nın "Din Hürriyeti Aleyhinde İşlenen Cürümler" başlıklı İkinci Faslında yer alan 175 ilâ 178 inci maddelerde ceza müeyyidelerine bağlanmıştır. Bu hükümlere aykırı hareket edenler haklarında

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 153 ve 154 üncü maddeleri hükümleri dairesinde Cumhuriyet Başsavcılıklarınca gerekli işleme tevessül olunmaktadır. Nitekim; anılan maddelere aykırı hareket edildiği iddiasıyla, Türkiye genelinde 1992 yılında 37; 1993 yılında 83; 1994 yılında 63 adet kamu davası açılmış bulunduğu; istatistiki verilerden anlaşılmıştır. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 76-77).

İsrail uçaklarının Konya'da eğitim yaptığı iddialarına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Turhan Tayan'ın cevabı (7/1 183):

Türk Silahlı Kuvvetleri ile İsrail ordusu tarafından yapılan bir işbirliğine dikkat çeken soruda Konya'da gerçekleşen bir havacılık tatbikatı ekseninde milli şuurda rahatsızlık yaşanıp yaşanmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“İsrail uçaklarının Konya'da eğitim gördüğüne dair haberler doğru mudur?Konya'da eğitim yapıp, Ortadoğu'da katliam yapan İsrail'e yapılan bu eğitim desteği sizi rahatsız etmiyor mu?”

Cevap:

“1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Genelkurmay Başkanlığı ile İsrail Devlet Hükümeti Savunma Bakanlığı arasında Askerî Uçaklarla Eğitim Hakkında Anlaşma Muhtırası 18 Eylül 1995 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve müteakiben Bakanlar Kurulunca da onaylanmış bulunmaktadır. Anılan muhtıra bir "Savunma İşbirliği Anlaşması" olmayıp, iki ülke Hava Kuvvetleri arasında askerî eğitim alanında işbirliğini öngörmektedir. Söz konusu işbirliğine gidilmesi ve Mutabakat Muhtırasının imzalanmasının maksadı Türk Hava Sahasını İsrail Hava Kuvvetlerine açmak değil, Türk Hava Kuvvetlerinin ihtiyaçlarını da karşılamak amacıyla, İsrail ile Askerî Eğitim Alanında karşılıklı işbirliği yapmaktır. Eğitimlerin devamlılığını ve mütakabiliyet esasları göz önüne alındığında, İsrail Hava Kuvvetleri uçaklarının da zaman zaman Türkiye'ye gelmeleri tabiidir. Müşterek eğitim faaliyetleri kapsamında; sadece İsrail Hava Kuvvetleri uçakları Türkiye'ye gelmemiş, aynı zamanda Türk Hava Kuvvetleri uçakları da İsrail'e intikal ederek eğitimler yapmışlardır. Bu tür anlaşmaların ruhunda karşılıklılık ve karşılıklı yarar mevcuttur.

2. Türkiye'nin millî menfaatleri gereği yapılan karşılıklı eğitim işbirliğinin, ülkesini düşünen hiçbir kimseyi rahatsız etmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 106-107).

İsrail'in Türkiye'de nükleer deneme yapmasına izin verildiği iddiasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1121):

Soru:

“İsrail'in Türkiye'de nükleer deneme yapması için izin verildiği doğru mudur?Bu izne hükümetinizce sahip çıkılacak mıdır?”

İsrail'in Türkiye sınırları içerisinde gerçekleştirdiği bir nükleer denemeye ilişkin farkındalık yaratma çabasına işaret eden soruda bu iddianın gerçekle bağlantısı olup olmadığı sorgulanmıştır.

Cevap:

“Türkiye Atom Enerjisi Kurumu Kanununun 8 inci maddesi a ve b fıkraları gereği radyasyondan korunma, nükleer madde güvenliği ve denetimi, çevre güvenliği, radyoaktif maddelerin taşınma ve depolanması, radyasyon çıkaran cihaz ve sistemlerin denetim hizmetlerini yapmakla yükümlüdür. Bu nedenle böyle bir konuda haber verilecek kurum Türkiye Atom Enerjisi Kurumudur. Söz konusu iddianın gerçekle hiçbir ilgisi yoktur. Hiç bir yetkili ve kurum ülkemizi ve milletini tehlikeye atacak hiç bir anlaşmaya imza atamaz ve nükleer denemeye müsaade edemez.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 77).

Kamu Bankalarının ödenen reklam ücretlerine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1180):

Kamu bankalarının reklam ve pazarlama faaliyetlerine ayırdıkları bütçe hakkında sorulan bir soru olup bu bütçenin hangi kuruluşlara reklam faaliyeti anlamında destek sunmaları adına ayrıldığı araştırılmıştır.

Soru:

“Kamu bankalarının 20 Ekim 1991 - 20 Temmuz 1996 hangi basın - yayın kuruluşlarına ne kadar reklam ücreti ödenmiştir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Ünal Yaşar'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği 7/1180-3014 sayılı soru önergesine hazırlanan cevap ekte sunulmuştur. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 105-106).

Kredi kullanımına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1123):

Türkiye'nin, ekonomik gidişatı içerisinde ucuz finansman kaynağı bulma yönünde ortaya koyduğu girişimler çerçevesinde alınan borçların daha efektif değerlendirilmesine yönelik çok sayıda girişimin gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir gereklilik olarak ön plana çıkmakta olup söz konusu soruda kredi kullandırıncıların bu noktada aldıkları faiz karşılığında elde ettikleri kazanç itibarıyla kalkınmada ne gibi etkilerinin bulunduğu araştırılmıştır.

Soru:

"İktidarınızda, "Kredi İmkânları"nı heba etmemek ve "Verimli yatırımlar"da kullanmak için neler yapmayı düşünüyorsunuz?"

Cevap:

"Serbest piyasa ekonomisi kuralları çerçevesinde özel sektöre ait fon arzı ve talebine devlet yaklaşımının müdahaleci değil, düzenleyici şekilde olması gerekir. Öte yandan, kamu sektörünün sahip olduğu kaynakların ne şekilde kullanılacağı Bütçe Kanunları, yıllık programlar ve yatırım programları ile 5 yıllık kalkınma planlarında detaylı olarak belirtilmektedir. Ayrıca, 8 Temmuz 1996 tarihinde güvenoyu alarak göreve başlamış bulunan Hükümetimizin kaynak kullanımındaki öncelikleri Hükümet Programında geniş bir şekilde ifade edilmektedir." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 78-79).

Kredilerin teminata bağlı olmaktan çıkarılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Bekir Aksoy'un cevabı (7/1200):

Yatırım kredileri doğaları gereği belli teminatlar karşılığında kullanılmakta olup devlet tarafından verilen kredilerin de belli teminatlara bağlı bir görünüm sergilemesi kaçınılmazdır. İlgili soruda bu teminat mekanizmasının kaldırılıp kaldırılmayacağı irdelenmiş olup verilecekse bu teminatsız kredilerden hangi kesimlerin istifade edeceği soruşturulmuştur.

Soru:

"Kredileri teminata bağlı olmaktan çıkaracak mısınız? Teminatsız kredileri kimlere vermeyi düşünüyorsunuz?"

Cevap:

"Yürürlükteki mevzuat hükümlerine göre, bankaların kullanacağı kredilerin teminat bakımından tabi olacakları esasların tespit ve uygulanması, yönetim kurullarının ihtiyarına ve gözetimine tabidir. Bu nedenle, herhangi bir

malî bünye sorunu bulunmadığı sürece, kredilerin teminata bağlanması ya da alınacak teminatların tespiti hususunda kamunun bankalara herhangi bir müdahalesi söz konusu olmayıp; bu hususta, yapacakları değerlendirmeler çerçevesinde, Bankalar Kanununun belirlediği prensipler dahilinde yönetim kurulları tam yetkilidir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 125-126).

Örtülü ödeneye ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1177):

Başbakanlık statüsünde kullanımı olanaklı olan ve özel bir bütçe olarak kabul edilen örtülü ödenekten yapılan harcamaların toplam tutarı soruşturulmuştur.

Soru:

“Başbakanlık bütçesindeki örtülü ödenek miktarı 1996 yılı için ne kadardır?Yıl içinde görevde bulunan üç başbakan tarafından örtülü ödenekten hangi miktarlarda harcama yapılmıştır?”

Cevap:

“Örtülü ödenek miktarı ile harcama kalem ve miktarlarının yasal olarak açıklanması mümkün değildir. Bu hususun soru sahibi Sayın Milletvekili tarafından da bilinmesi gerekmektedir. Bilgilerinizi rica ederim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 103).

Özelleştirilen kurumlara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1178):

Özelleştirme idaresi tarafından varlık yaratmak maksadıyla satışa çıkarılan bina ve arazilere ilişkin elde edilen kazançların toplam tutarı soruşturulmuş olup özelleştirme bedelinden elde edilen kaynakların devlete ve kamusal harcamalara yönlendirilmesi noktasında verilen soru önergesinde bu kurumların hangilerinin özelleştirildiği sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. 20.10.1991 - 22.7.1996 tarihleri arasında özelleştirilen kurumlar hangileridir?*
- 2. Özelleştirme işlemlerinden devlet ne kadar kazanç sağlamıştır?*
- 3. Özelleştirilen kurumlar hizmetlerini halen kuruluş gayelerine uygun biçimde sürdürmekte midirler?*

4. Bu özelleştirilen kurumlar hangi bedelle devredilmiştir?5. Devir işlemlerinden sonra işçi çıkaran kurumlar var mıdır?”

Cevap:

“Cevap 1. Malumlarınız olduğu üzere özelleştirme uygulamalarını düzenleyen 4046 sayılı Kanun, 27.11.1994 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, böylelikle özelleştirme uygulamalarında yıllardır süre gelen hukukî boşluk giderilmiştir. Bu itibarla anılan kanunun yürürlüğe giriş tarihinden itibaren özelleştirilen kurum ve kuruluşların listesi ekte sunulan tabloda yer almaktadır.

Cevap 2. Soruya cevap teşkil edecek bilgiler ekte sunulan tabloda yer almaktadır.

Cevap 3. Özelleştirilen kuruluşların kârlılık ve verimlilik açısından özelleştirme öncesi ve sonrası durumlarını araştırma, değişimlerini ortaya çıkarmak, bu değişimlerin olası nedenlerini ele alınan çalışma modeline ve bu modeli destekleyen diğer performans kriterlerine göre belirlemek ve sonuçlarını bir rapor halinde hazırlayarak, Özelleştirme İdaresi Başkanlığına sunmak amacıyla Millî Prodüktivite Merkezi ve Özelleştirme İdaresi arasında 18.12.1995 tarihinde çerçeve sözleşme ve ek protokoller imzalanmış ve Millî Prodüktivite Merkezi seçilen kurumlardaki çalışmalarına fiilen başlamıştır. ., Bununla birlikte diğer taraftan özelleştirilen kuruluşlarla ilgili olarak, bu kuruluşları devir alan kişi ve kuruluşlarla yapılan devir sözleşmelerinde üretim şartı, getirilmekte, istihdam azalmalarına karşı müeyyide konulmakta ve devir sözleşmelerinden doğan yükümlülüklerin alıcılar tarafından yerine getirilip getirilmediği belli bir program dahilinde takip edilmekte, ayrıca bu konuya ilişkin başvurular da ivedilikle değerlendirilmektedir.

Cevap 4. Soruya cevap teşkil edecek bilgiler ekte sunulan tabloda yer almaktadır.

Cevap 5. Devir işlemlerinden sonra işini kaybeden işçilere 4046 sayılı Kanununun 21 inci maddesi gereğince iş kaybı tazminatı ödenmektedir. Diğer yandan, bu madde gereğince iş kaybı tazminatından yararlanma gayesine yönelik olarak hizmet akdi feshedilen ancak tazminat ödeme süresinin bitiminden sonra eski işlerine dönenlerin de bulunduğu hazara alındığında, özelleştirme sonucu işsiz kalındığı şeklinde yorumlanmamalıdır.”

(...) (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 103-104).

Özelleştirme uygulamalarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk Söylemez'in cevabı (7/1185):

Özelleştirmenin yatırım hacmi yüksek ve sermaye birikimi olan bölgeler dışında kalan taşra veya az gelişmiş şehirlere yönlendirilmesinin olanaklı olup olmadığı soruşturulmakta olup işsizlik oranlarının düşürülmesine yönelik özelleştirme kapsamında bir istihdam artışı sağlamaya yönelik girişimlerin ne yönde ilerlediği sorgulanmıştır.

Soru:

“Özelleştirme çalışmalarını özel teşebbüs gücünün yüksek olduğu bölgelerde başlatıp, işsizlik oranının korkunç boyutlarda olduğu, ekonomisi tamamen kamu kuruluşlarına bağlı olan yörelerde ertelemeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Malumlarınız olduğu üzere özelleştirme uygulamalarını düzenleyen 4046 sayılı Kanun, 27.11.1994 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, böylelikle özelleştirme uygulamalarında yıllardır süre gelen hukukî boşluk giderilmiştir. . Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, özelleştirme uygulamalarına yönelik faaliyetlerini 4046 sayılı Kanun çerçevesinde yerine getirmektedir. Bu Kanunun 2 nci maddesi özelleştirme uygulamalarında esas alınacak ilkeleri düzenlemiştir. Bu madde ile belirlenen ilkeler içinde, özelleştirme uygulamaları sonucu doğabilecek istihdam azalmaları için diğer yasal tazminatlara ilaveten iş kaybı tazminatı verilmesi ilkesi benimsenmiş ve aynı Kanununun 21 inci maddesinde, iş kaybı tazminatının ödeme şeklinin çerçevesi belirlenmiştir. Özelleştirme İdaresi de bu doğrultuda üzerine düşen görev ve sorumluluğu titizlikle yerine getirmektedir. Diğer taraftan adı geçen Kanununun 2 nci maddesinin son paragrafında, bu maddede sayılan ilkelerle ilgili öncelikler ile bunların tabi olacağı özelleştirme uygulamalarına ilişkin esas ve usuller kuruluşların nitelikleri ve ülke ekonomisinin gerektirdiği şartlar da dikkate alınarak Özelleştirme Yüksek Kurulunca belirlenmektedir. Yukarıda kısaca bahsedilen hususlar çerçevesinde Özelleştirme Yüksek Kurulu kararları doğrultusunda, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, özelleştirme programındaki kuruluşları idarî, hukukî, teknik ve malî yönden inceleyerek çalışanlara, yöreye ve ülke ekonomisine en faydalı olabilecek özelleştirme yöntemlerini tespit ederek ve alternatifli önerilerini Özelleştirme Yüksek Kuruluna sunmaktadır. Özelleştirme Yüksek Kurulu, Özelleştirme İdaresi Başkanlığından gelen önerileri, özelleştirilecek kuruluşun içinde bulunduğu malî ve teknik şartlar ile ülke ekonomisinin ölçeklerini dikkate almak suretiyle, ülke ekonomisine optimum yararı sağlayacak özelleştirme yöntemini belirlemektedir. ' Özelleştirme Yüksek Kurulunca karar verilen özelleştirme yöntemi doğrultusunda, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, 4046 sayılı Kanun çerçevesinde halka açık, şeffaf, rekabete dayalı olarak ihaleleri gerçekleştirmektedir. Yapılan ihaleler sonucunda, teklifler bütün yönleri ile değerlendirilerek en uygun teklifi veren kişi veya kuruluşlara özelleştirme yapılmaktadır. Diğer taraftan, özelleştirilen kuruluşun devir şartlarını düzenleyen sözleşmelerde, kuruluşun üretime devam etmesi, istihdamın ekonomik seviyede devamı gibi sosyal ve ekonomik koşulları düzenleyen düzenlemeler yapılmakta ve bu hususlar, özelleştirme sonrasında, yıllık programlar dahilinde gözetlenmektedir. Devir sözleşmelerindeki şartlara uymayan alıcılar için ise, yasal işlemler yapılmaktadır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 110-111).

Satışa sunulan tahvil ve bonolara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı H. Ufuk

Söylemez'in cevabı (7/1184):

Devlet tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin adet olarak ne kadar olduğu ve hangi kaynaklardan istifade edilerek çıkarıldığı sorgulanmıştır. Bu menkul kıymetlerin vadesi ve tutarı da incelenmiş olup uygulanan faizin hangi düzeyde gerçekleştiği soruşturulmuştur.

Soru:

“1996 yılbaşından itibaren devletin satışa sunduğu tahvil-bono adedi aylar itibariyle ne kadardır?Nerelerden verilmiştir?Bono veya tahvillerin döviz veya TL. bazında aylar itibariyle miktarı nedir?Kaç aylık olarak verilmiştir?Faiz oranları ne kadardır?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Ünal Yaşar'ın ilgide kayıtlı yazılı soru önergesi ile talep etmiş olduğu bilgileri içeren tablo ilişikte sunulmaktadır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 107-109).

Yeni bazı bakanlıkların kurulmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1199):

Kamusal ihtiyaçların karşılanmasına yönelik yeni bakanlıkların kurulması düşüncesinin hangi yönde gelişme gösterdiği sorgulanmış olup bu bakanlıkların ne tür ihtiyaçlar için kurulacağı araştırılmıştır. Bu bağlamda kurulacak yeni bakanlıklar nezdinde yeni istihdam yaratma faaliyetlerini gerçekleştirmeye yönelik girişimlerin ne düzeyde mümkün olduğu sorgulanmıştır.

Soru:

“Devletin halkın ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir devlet olabilmesi için, bakanlıkları bugünkü nazari taksimattan kurtarmayı ve halkı esas alan rasyonel hizmet kuruluşları haline getirmeyi sağlayacak "İstihdam, köylü, işçi, memur, esnaf, emekliler ve muhtaçlar bakanlıkları" gibi yeni bakanlıkları oluşturacak mısınız?”

Cevap:

“Hükümetimiz döneminde gayemiz, halkın ihtiyacını karşılayan, halkına hizmet eden bir devlet modeli oluşturmaktır. Bu gayeye uygun olarak, bakanlıklarda çalışmalar yapılmakta olup, ayrıca devlet bakanlıklarımız arasında bahse konu görevlendirmeler yapılmıştır. İhtiyaç halinde yeni bakanlıkların oluşturulacağı tabiidir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 124-125).

TÜPRAŞ'ın batan bankalardaki parasına, Elektrik birim fiyatının artış nedenine, İlişkin sorulan ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Recai Kutan'ın cevabı (7/1147. 1148):

TÜPRAŞ dönemin bankacılık krizin etkilenme düzeyi soruşturulmakta olup bankalarda bulunan paraların ortadan kaybolduğu iddiaları doğrultusunda akaryakıt zammı ile finansman sağlama arayışının olanaklı olup olmadığı araştırılmıştır. Bu bağlamda elektriğe yapılan zamların nedeni de incelenmiş olup çeşitli nedenlerden dolayı yapılan zamların tarımsal ve sınai alanda ortaya çıkardığı bir dizi zorluğun aşılmasına yönelik girişimlerin neler olacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“TÜPRAŞ'ın nakit sıkıntısı yüzünden petrol ürünlerine sık sık zam yapıldığı doğru mudur?1994 yılında batan üç bankada TÜPRAŞ'ın milyonlarca dolar batırıldığı ve bu zararı zamlarla kapatmaya çalıştığı doğru mudur?

Elektrik birim fiyatlarının yüksek oranlarda artmasının nedeni nedir?Tarım ve sanayi sahasında üreticinin ve imalatçının zor duruma düşmesini engellemek için bir tedbir alacak mısınız?”

Cevap:

“23 Haziran, 1989 tarih ve 89/14264 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gereğince akaryakıt ve LPG'nin rafineri ve perakende satış fiyatlarının tespiti serbest bırakılmıştır. Kararname uyarınca petrol ürünlerinin rafineri satış fiyatları, ham petrol ve petrol ürün fiyatları ile döviz kurlarında meydana gelen artışlar nedeniyle serbest piyasa şartları çerçevesinde TÜPRAŞ ve diğer rafineri şirketleri tarafından tespit edilerek, bilgi edinilmesi açısından Bakanlığımıza da gönderilmektedir. Bu husustaki kararlar ve uygulamalar, Başbakanlık ve TUPRAŞ'ın bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu sebeplerle, önerenin muhatabı doğrudan Bakanlığım olmamakla birlikte, konu ile ilgili koordinasyon sağlanarak, ilgili Devlet Bakanlığından önergede yer alan hususlarda alınan açıklayıcı bilgi aşağıda verilmiştir. TUPRAŞ'ın nakit sıkıntısı yüzünden sık sık ürün fiyat zammı yapması söz konusu değildir. İthal edilen hampetrol ve ürün fiyatları ile döviz kurlarında meydana gelen yükselmelerden kaynaklanan maliyet artışlarının zamanında ve yeterince ürün satış fiyatlarına yansıtılmaması, 1994-1995 yılları ile 1996 yılı ilk altı aylık faaliyet döneminin zararlar neticelenmesine sebep olmuştur. Şirketin genel ve ara denetimini yapan bağımsız denetim'firması'DRT'(Denetim Revizyon Tasdik Yeminli Malî Müşavirlik A.Ş.) tarafından, 31.12.1995 ve 30.6.1996 tarihleri itibariyle hazırlanan genel ve ara denetim raporlarında, şirket cari pasiflerinin, cari aktiflerinden (3,2 ve 8,7 trilyon TL.) yüksek olduğu ve kuruluşun önemli ölçüde nakit ihtiyacı bulunduğu vurgulanarak, faaliyetlerini sürdürebilmesinin ürün satışlarından sağlayacağı malî kaynaklara bağlı olduğu belirtilmiştir. ,

TÜPRAŞ, geçmiş dönemlerde de nakit sıkıntısını, satışlardan sağlanan vergi ve fonları, ödeme vadelerine kadar kullanarak ve kısmen ödenmesini erteleyerek Bu gayretler neticesinde, ithalatında, dolayısıyla ülke ihtiyaç bir aksama olmamıştır. TUPRAŞ'ın, 1994 yılında faaliyetleri Bakanlar Kurulu kararıyla durdurulan bankalardan TYT Bank (Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası A.Ş.) ile hiçbir ilişkisi olmamıştır. İmpexbank, faaliyeti durdurulmadan önce, TUPRAŞ'ın açmış olduğu 6 934 839,21 dolarlık telegrafik transfer ihalesini kazanmıştır. TÜPRAŞ bankaya, ihale neticesi ve ödeme vadesinde, telegrafik transfer bedeli ve banka masrafları karşılığını Türk Lirası olarak ödemiştir. Banka tarafından, transferin yapıldığına ilişkin tüm belgeler TÜPRAŞ'a intikal etmiştir. Ancak, sonradan edinilen bilgiler çerçevesinde, İmpexbank'ın bahsi geçen döviz, lehtar hesabına, evrak üzerinde göndermiş gibi gösterdiği, fakat transferi gerçekleştirmediği anlaşılmıştır. TÜPRAŞ tarafından, bu transferlere ilişkin Türk Lirası karşılığı vecibe yerine getirilmiş ve tüm belgeler normal resmî kayıtlara alınmıştır. Ödenmemişliğe ilişkin (karşılık dahil) herhangi bir resmî kayıt bulunmamaktadır. Kapatılan Marmarabank, daha önce TÜPRAŞ tarafından açılan bazı ihaleleri kazanmıştır. İhale neticesi, banka nezdinde, DTH (Döviz Tevdiat Hesabı) ve Atıl Fon (Özel Faizli Mevduat Hesabı) hesapları açılarak çalıştırılmıştır. Bankanın faaliyeti durdurulduğunda, şirketin banka nezdindeki DTH hesabında 20,7 milyon dolarlık, Atıl Fon Hesabında ise 23,2 milyar TL tutarında bakiyesi kalmıştır. / TÜPRAŞ yönetimince, konu ile ilgili yasal her türlü müracaat yapılmış olup, gelişmeler takip edilmektedir. İmpexbank ve Marmarabank'ın faaliyetlerinin durdurulması sebebi ile ortaya çıkan zararın, TÜPRAŞ tarafından ürün fiyatlarına yansıtılması söz konusu değildir.

Elektriğin dağıtımını üstlenen TEDAŞ Genel Müdürlüğü, "Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği" hükümleri doğrultusunda abonelerine enerji satışı yapmaktadır. Satışa sunulan yıllık enerji bedeli ise, 233 sayılı K.H.K.'nin 35 inci maddesi ve yıllık enerji maliyeti hesaplaması ile Hükümet politikasınca belirlenen yıllık artış oranına göre tespit edilmektedir. Elektrik enerjisinin birim fiyatının belirlenmesinde öncelikle TEDAŞ Genel Müdürlüğü yatırım harcamaları, malî gereksinimleri, alınan enerjinin bedeli, dış borç, ana para ve faiz geri ödemeleri, kur farkı, kanunî ihtiyatlar gibi çeşitli giderler göz önüne alınmaktadır. Görüldüğü gibi, elektrik birim fiyatına temel teşkil eden herhangi bir girdiye yapılan zam, otomatikman elektrik fiyatlarını da etkilemektedir. Fiyatlar, TEDAŞ'ın finans dengesini karşılamaya olanak sağlayacak şekilde tespit edilmiştir. Ekonomimizin en temel girdisi olan elektrik enerjisine talepteki hızlı artış, sürekli yeni yatırımların yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Fiyatların maliyetin altında kalması durumunda, finansman açığı meydana gelecek, gerekli yatırımlar yapılamayacak ve bunun sonucu olarak da kaliteli ve kesintisiz olmasına özen gösterilen elektrik enerjisi dağıtım hizmetlerinde aksamalar ortaya çıkacaktır. Ekte sunulan, 1994-1996 yılları elektrik enerjisi satış tarifeleri ile DİE Toptan Eşya Fiyat Endeksleri (TEFE) tablosu incelendiğinde, elektrik satış fiyatları artış oranının, enflasyona göre daha az olduğu görülecektir. Uzun yıllar tarımsal sulama abonelerine ticarî maliyetin altında indirimli tarife uygulanmış. ancak bu durum diğer abone grupları arasında fiyat dengesizliğine ve TEDAŞ'ın da zararına neden olmuştur. Bu durum dikkate alınarak Sanayi ve Tarım sektöründe, hem ekonomik dengeleri bozmamak, hem de kalkınmayı en üst düzeyde tutmak amacıyla, bugüne kadar üretim maliyetleri altında uygulanan birim fiyatlar (özellikle tarımsal

sulamada), TEDAŞ'ın zararını bir ölçüde önleyecek seviyede; bir miktar yukarı çekilerek, abone grupları arasında bozulan birim fiyat dengesi sağlanmıştır. Birim fiyatların dengelenmesine rağmen, halen tarımsal sulama abonelerine, ticarî maliyetin altında tarife uygulanmaktadır. (...)” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 11, Birleşim 1, s. 87-90).

İsrail'le yapılan siyasi, eğitim, istihbarat ve ekonomik anlaşmalara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Tansu Çiller'in cevabı (7/1182):

İsrail'in mevcut işbirliği anlaşmaları çerçevesinde siyaset eğitim ve istihbaratla ilişkili konularda Türkiye'nin milli varlığa üzerinde tehdit oluşturacak bir durumun var olup olmadığı araştırılmıştır. Öte yandan ekonomik işbirliği çerçevesinde yapılan anlaşmalarla Türkiye'nin mağdur edilip edilmediğine ilişkin sorulan soruda anlaşmaların iptaline yönelik bir girişimin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği sorgulanmıştır.

Soru:

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin Cumhurbaşkanlığı, Genelkurmay Başkanlığı, Millî Savunma Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığının İsrail ile yaptığı, Askerî (Siyasî, eğitim), istihbarat veya ekonomik konularda yaptığı hangi anlaşmalar vardır? Bunların hangilerini iptal etmeyi düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Türkiye'nin İsrail'le yapmış olduğu anlaşmalar aşağıda sunulmuştur : - Kültür Eğitim ve Bilim Alanlarında İşbirliği Anlaşması (14 Kasım 1993) - Karşılıklı Anlayış ve İşbirliği İlkeleri Muhtırası (14 Kasım 1993) '- Çevre Sorunları ve Doğa Korunmasında İşbirliği Anlaşması (11 Nisan 1994) - Telekomünikasyon ve Posta Hizmetleri Alanlarında İşbirliği (3 Kasım 1994) - Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Kaçakçılığı ve Kullanımı (4 Kasım 1994) - Sağlık ve Tıp Alanında İşbirliği Anlaşması (14 Mart 1995) - Tarım Alanında İşbirliği Konusunda Mutabakat Zaptı (27 Haziran 1995) - Askerî Eğitim İşbirliği Anlaşması (22 Şubat 1996) - Serbest Ticaret Anlaşması (14 Mart 1996) - Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması (14 Mart 1996) -Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması (14 Mart 1996) - Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliği Anlaşması (14 Mart 1996) - Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşması (28 Ağustos 1996)

Türkiye ile İsrail arasındaki ilişkiler Orta Doğu Barış Sürecinin başlamasıyla birlikte birçok alanda geliştirilip çeşitlendirilmiştir. Hiçbir üçüncü ülkeyi hedef almayan Türkiye-İsrail işbirliğinin bölge barışına, istikrarına, Orta Doğu Barış Sürecinin gelişmesine ve bu sürecin tamamlanmasından sonra doğması beklenen işbirliği ortamına katkıda bulunacağına inanıyoruz. Dolayısıyla, Türkiye ile İsrail arasında akdedilmiş bulunan anlaşmaların iptali sözkonusu değildir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 12, Birleşim 10, s. 297).

Lojman tazminatı miktarının artırılmasına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/1181):

Soru:

“15.1.1993 tarihinde 483 sayılı KHK ile memurlara unvanlarına göre 600 000 - 400 000 ve 200 000 olarak tespit edilen lojman tazminatını arttırmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Bilindiği üzere 433 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 11 inci maddesi ile Devlet memurlarına, aylıklarının hesaplanmasına esas alınan ek göstergelerine göre; her ay 600 000 TL., 400 000 TL. ve 200 000 TL. lojman tazminatı ödenmesi öngörülmüştür. Daha sonra 8.3.1995 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 547 sayılı KHK'nin 15 inci maddesi ile lojman tazminatı ödenmesine ilişkin olarak; "Kapsama dahil personele ödenecek lojman tazminatı miktarlarını 5 000 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarı aşmayacak şekilde personelin kadro derecesi, görev unvanı ve ek göstergesi ile görev yerinin nüfus ve gelişmişlik düzeyi gibi hususları birlikte veya ayrı ayrı dikkate almak suretiyle Maliye Bakanlığının teklifi üzerine yeniden tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir." şeklinde yeniden düzenleme yapılmıştır. Bakanlar Kurulu 547 sayılı KHK ile kendisine tanınan yetkiyi bugüne kadar kullanmamış ve 433 sayılı KHK ile yapılan düzenlemenin uygulanmasına devam edilmiştir. Öte yandan Devlete ait lojmanlar ile diğer taşınmaz malların satışını öngören kanun tasarısı 30.8.1996 tarihinde TBMM'de kabul edilmiş ve 12.9.1996 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Kanunun ikinci maddesinde, kamu kurumu ve kuruluşlarına ait taşınmaz malların satış ilke ve yöntemlerinin belirlenmesine Bakanlar Kurulunun yetkili olduğu hükme bağlanmıştır. Bu itibarla, taşınmaz malların satış esas ve usullerinin Bakanlar Kurulunca belirlenmesini müteakip, ortaya çıkacak uygulama sonuçlarına göre memurların genel malî haklarına ilişkin mevcut düzenlemelerle birlikte lojman tazminatının da daha sağlıklı bir şekilde yeniden düzenlenmesi mümkün olabilecektir.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 13, s. 146).

Yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarının artırılmasına ilişkin sorusu ve Maliye Bakanı Abdüllatif Şener'in cevabı (7/1198):

Merkezileşmenin sınırlarının daraltılması ve yerinden yönetim anlayışının hayata geçirip geçirilmemesi üzerine sorulan soruda yerel yönetim birimlerinin başta belediyeler olmak üzere kaynaklarının hangi düzeyde artırılacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“Yerinden Yönetim”e geçecek, yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluklarını arttıracak ve görevlerini yapacak malî imkânlarla kavuşturacak mısınız?Bunu ne zaman ve ne şekilde gerçekleştireceksiniz?”

Cevap:

“Bilindiği üzere 54 üncü Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti 8 Temmuz 1996 tarihinde TBMM'den güvenoyu almıştır. Hükümetimizin 7 Temmuz 1996 tarihinde TBMM'de okunan Hükümet Programında Mahallî İdarelerle ilgili düzenlemelere özel bir önem verilmiş olup bu çerçevede mahallî idarelerin idarî ve malî yapılarının yeniden belirlenerek güçlendirileceği öngörülmüştür. Mahallî idarelerin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi ve gelir kaynaklarının artırılması yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir. Öte yandan Hükümetimizin göreve başladığı tarihten itibaren, 2380 ve 3030 sayılı Kanun hükümleri gereğince vergi gelirlerinden, mahallî idalere sağlanan gelirlerde önemli artışlar sağlanmıştır. Haziran ayında il özel idarelerine 1 855 milyar lira aktarılmışken, bu miktar Temmuz ayında 2 961 milyar liraya, Ağustos ayında ise 3 279 milyar liraya yükselmiştir. Belediyelere aktarılan miktar ise Haziran ayında 13 219 milyar lira iken, Temmuz ayında 18 849 milyar lira, Ağustos ayında 17 840 milyar lira olmuştur. Büyükşehir Belediyelerine de Haziran ayında 5 478 milyar lira aktarılmışken, Temmuz ayında 6 988 milyar lira, Ağustos ayında ise 6 285 milyar lira aktarılmıştır.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 13, s. 149).

Belediyelere yapılan yardımlara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Lütfü Esengün'ün cevabı (7/1179):

Siyasa alanda farklı partilerin hüküm sürdüğü demokratik anlayış çerçevesinde belediyelere yapılan yardımların ne düzeyde gerçekleştiği sorulmakta olup bu yardımlar içerisinde siyasi emeller uğruna bir ayrıma gidilip gidilmediği sorgulanmıştır.

Soru:

“Başkanı bulunduğunuz Hükümetçe Belediyelere çeşitli Bakanlıklar ve fonlardan yardım yapılırken iktidar-muhalefet ayrımı yapılacak mıdır?Yapılacak yardımlardaki kriterler ne olacak?Başkanı olduğunuz Hükümet işbaşına geldiği kısa süre içerisinde hangi belediyelere, hangi kaynaklardan, ne miktar yardım yapmıştır?”

Cevap:

“Bakanlığımız, Çevre Kirliliğini Önleme Fonu'ndan belediye başkanlıklarına ayni ve nakti yardımlar sağlanırken Başkanlığın siyasî kimliğine bakılmaksızın 1990 yılından günümüze kadar belediye başkanlıklarına yapılan yardımların değerlendirme çalışmaları devam etmektedir. Geçmiş Hükümetler

dönemi tahsislerinde yapılan adaletsiz uygulamaları mevcut fon imkânlarıyla düzeltmek mümkün olmamakla birlikte Fon'dan hiç yardım sağlanmamış olan belediye başkanlıklarından başlamak üzere tahsisler yapılacaktır. Geçmiş dönemlerde Hükümetlerin uygulamalarında objektif kriterlere ve değerlendirmelere yer verilmediğinden meydana getirilen dengesizliklerin ortadan kaldırılması da güç olmaktadır. Bu şartlar dahilinde; 1. Daha önce hiç yardım sağlanmamış belediyelere tahsis yapılması, 2. Yeterli tahsis yapılamamış olanlara ilave tahsislerin yapılması, 3. Nüfus yoğunluğunun dikkate alınması, 4. Yerleşim yerinin çevresel amaçlı araç ve nakit taleplerinin dikkate alınması, 5. Kirlilik parametrelerinin değerlendirilmesi, • 6. Kirlilik probleminin Bakanlığımız amaç ve ilkeleri ile insan sağlığı açısından öncelik sırasına konulması gibi kriterler göz önüne alınacaktır. Hükümetimizin görevi devraldığı günden bu güne kadarki yardımlara ilişkin olarak değerlendirmelerimiz devam etmekte olduğundan, bu aşamada sağlıklı bilgi verilmesi mümkün olmadığından, bundan sonra yapılacak tahsislerde dahil olmak üzere yapılan yardımlara ilişkin bilgiler soru önergesi sahiplerine gönderilmektedir.

Hükümet iş başına geldiği kısa süre içerisinde (28.6.1996-2.9.1996 tarihleri arasında) Bakanlığımız Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğüne 52 Belediye'ye toplam 83 467 940 000 TL. tahsis edilerek gönderilmiştir. Ayrıca; İller Bankası Genel Müdürlüğü kaynaklarının tamamı Belediyelerin yatırım programında yer alan alt ve üst yapı tesislerinin finansmanında kullanılmakta olup, Belediyelere yardım adı altında bir fon da bulunmamaktadır.

Hükümetimizin göreve başladığı tarihten bu güne kadar, Bakanlığımız bünyesinde bulunan; 1. Başbakanlıkça dağıtılan ve Bakanlığımızın aracılık ettiği, "Acil Destek Fonu" ndan; ' - - Tunceli İli Mazgirt Belediyesine, 5 000 000 000 TL. 2. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan "Trafik Hizmetleri Fonu" ndan; - Yalova İli Çınarcık Belediyesine, 150 000 000 TL. yardım yapılmıştır. 3. Mahallî İdareler Fonu'ndan Bakanlığımızca belediyelere doğrudan yardım yapılmamaktadır. Yardımlar, doğrudan valilikler emrine gönderilmekte ve valiliklerce nüfusu 50 000'in altında olan belediyelere proje karşılığı olarak dağıtılmaktadır.

Hükümetimizin göreve başladığı tarihten itibaren, mahallî idarelere 2380 ve 3030 sayılı Kanun Hükümleri gereğince, aktarılan kaynaklarda önemli artışlar sağlanmıştır. Haziran ayında mahallî idarelere toplam 20 552 milyar lira aktarılmışken, Temmuz ayında bu miktar 28 798 milyar lira, Ağustos ayında işe 27 403 milyar liraya yükselmiştir. Öte yandan Bakanlığımız bütçesinin "Mahallî İdarelere Yapılacak Yardım ve Ödemeler" tertibinden belediyelere 1.1.1996 tarihinden 31.8.1996 tarihine kadar olan dönemde toplam 6 trilyon 380 milyar lira yardım yapılmıştır." (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 14, s. 299-302).

GAP bölgesinde İsrail firmalarına arazi tahsisi yapıldığı iddiasına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köyşleri Bakanı Musa Demirci'nin cevabı (7/1143):

Kalkınma aşamasında olan Güneydoğu illerinde İsrail firmalarının desteğinin hangi yönde olduğu tartışılmış olup bu desteğin boyutları irdelenmiştir.

Soru:

“GAP Bölgesinde İsrail Firmalarına arazi tahsisi yapılmış mıdır?Yapılan tahsisleri geri almayı düşünüyor musunuz?Yoksa aynı ülke firmalarına GAP Bölgesinden arazi tahsisine devam edecek misiniz?”

Cevap:

“- 1993-1995 tarihleri arasında Bakanlığımız aracılığı ile yurt dışından ithal edilen kasaplık, besilik ve damızlık büyükbaş hayvanlardan herhangi birinde hastalık belirtisi görülmemiş olup, Bakanlığımız aracılığı ile ithal edilecek hayvanların seçiminde Bakanlığımızca oluşturulan seçim heyetlerince, menşesinde bulaşıcı hayvan hastalığı olmayan ülkelerden sağlık ve teknik şartlar dahilinde belirlenmektedir. 24 Mayıs 1996 tarihinde yayımlanan Bakanlığımız tebliği ile de ithal olunacak kasaplık ve besilik hayvanlar orijin ülkede seçildikten sonra kulak küpesi ile işaretlenmektedir. Bu hayvanların gümrük kapılarında Gümrük Veteriner Hekimi tarafından yapılan son muayenesinde de hastalık bulunmadığı anlaşıldıktan sonra ithaline izin verilmektedir. Bakanlığımızca hastalıklı hayvanların ithali mümkün olmayıp, hastalığın bulaşması ithalattan sonra ülkemiz içerisinde olmuştur. Bulaşmanın olduğu Mersin Gümrüğündeki teşkilatımız personeli hakkında soruşturma açılmış ve haklarında yasal işlem yapılmıştır. - Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kamu tüzel kişiliğine sahip kuruluşları hariç, hiçbir yerli ve yabancı özel, tüzel veya gerçek kişilerine arazi tahsisi yapması 3083 sayılı yasaya göre mümkün değildir. Dolayısıyla GAP bölgesinde İsrail Firmalarına da arazi tahsisi yapılması söz konusu olamaz.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 17, s. 605).

3.1.6. Mehmet Batallı

TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi tarandığında Batallı'nın herhangi bir yasama faaliyetinin bulunmadığı görülmektedir. Yalnızca 2 adet üyelerle ilgili işler faaliyeti bulunmaktadır.

3.1.7. Ali İlksoy

TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi tarandığında İlksoy'un (10/25) esas numaralı Meclis Araştırması Komisyonu üyeliğinden çekildiğine ilişkin (4/424) önergesi dışında herhangi bir faaliyetinin olmadığı görülmektedir. Bunun dışında bir de üyelerle ilgili işler faaliyeti bulunmaktadır.

3.1.8. Mustafa Yılmaz

TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi tarandığında Yılmaz'ın herhangi bir yasama faaliyetine rastlanmamıştır.

3.1.9. Hikmet Çetin

3.1.9.1. İlk İmza Sahibi Olduğu Kanun Teklifleri

1. *“Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı Kanunu Teklifi*
2. *Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi*
3. *Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi*
4. *Devlet Memurları Kanununun İle Türk Silahlı kuvvetleri Personel Kanununa Ek Geçici Maddeler Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi*
5. *Tabii Afet Nedeniyle Meydana Gelen Hasar ve Tahribata İlişkin Hizmetlerin Yürütülmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi*
6. *Memurlar İle Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun Teklifi”*

3.1.9.2. İmzası Bulunan Gensoru Önergeleri

1. *“Ankara Milletvekili Eşref Erdem ve 35 Milletvekilinin; Cumhuriyetin Temel Niteliklerine ve Özellikle Laikliğe Karşı Saldırıları Önlemekte İsteksiz ve Yetersiz Kaldıkları İddiasıyla Başbakan Necmettin Erbakan Hakkında Bir Gensoru Açılmasına İlişkin Önergesi”*

3.1.9.3. Büyük Millet Meclisi Başkanı Seçimi

Büyük Millet Meclisi Başkanı Seçimi (Hikmet Çetin) (16.10.1997)

“Türkiye Büyük Millet Meclisi 20 nci Döneminin ikinci devresi için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına, Anayasanın 94 ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 10 uncu maddeleri uyarınca adaylığımı koyuyorum. Gerekli işlemin yapılmasına müsaadelerinizi dilerim.” (TBMM 20. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 34, Birleşim 3, s. 349-357).

3.2. 21. Dönem Gaziantep Milletvekilleri (18 Nisan 1999-14 Kasım 2002)

3.2.1. Ali İlksoy

TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi'nde İlksoy'un söz aldığı konuşmalar ve oturum başkanlığından ötürü yaptığı konuşmaları dışında faaliyeti bulunmamaktadır.

3.2.2. Mustafa Yılmaz

Yılmaz'ın TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi'nde açıklamalar ve sataşmalara ilişkin konuşmalar, gündem dışı konuşmalar ve söz aldığı konuşmalar dışında bir faaliyeti olmadığı görülmektedir.

3.2.3. Ali Özdemir

3.2.3.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Ağustos 1999'da başvurusunu yapan ve atamaları yapılmayan öğretmen adaylarının durumuna ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/1122)

Öğretmen atamalarında gecikmeye ilişkin bir soru olup atamaların ne zaman yapılacağı irdelenmiştir.

Soru:

“Millî Eğitim Bakanlığı Ağustos-1999 tarihinde yayınladığı genelge ile öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla öğretmen alımı yapılacağını duyurdu ve yapılan başvurulara bağlı olarak Eylül ve Ekim aylarında değişik dallarda öğretmen ataması gerçekleştirildi. Ancak, kontenjan sınırlamasına gidildiğinden başvurusunu yapan öğretmen adaylarının bir kısmının ataması yapılamadı. Ekim ayı içinde ilk defa devlet memurluğuna atanacaklara sınava girme zorunluluğu getirilmesi nedeniyle Devlet Memurluğu Sınavı yapıldı. Tabii, öğretmen olarak atanacaklar da bu sınava girdiler. Devlet Memurluğu Sınavı öncesi başvurusunu yapıp ataması yapılmayan öğretmen adaylarının durumu ne olacak diye beklerken tam bu sırada Sayın Bakan bir açıklama yaptı ve bu adayların başvuruları Devlet Memurluğu Sınavı öncesi yapıldığından müstesna olarak kabul edileceğini ve tekrar atama yapılacağını ifade ettiler. Bu açıklamanın hemen ardından Aralık ayı içinde tekrar bazı dallarda öğretmen

ataması yapıldı. Hâlâ, atama bekleyen öğretmen adayları vardır. Sorularım şunlardır.

1. Ağustos-1999 tarihinde başvurusunu yapıp hâlen atamaları yapılmayan öğretmen adaylarının müktesep hakkı korunacak mı?
2. Korunacaksa atamaları ne zaman yapılacak?
3. Atamaları yapılmayacaksa bu adaylara haksızlık yapılmış ve adaletsiz davranılmış olmayacak mı?"

Cevap:

"1-2-3. "İlk Defa Kamu Hizmetleri ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburî Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği" ne, 2.2.1999 tarih ve 99/12377 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yönetmelik ile eklenen ek 1 inci maddede, bu yönetmelik kapsamında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarında Devlet Memuru olarak çalışmak isteyenlerin seçme sınavına alınmaları ve sınavda başarılı olmaları öngörülmüş, geçici 1 inci maddede ise merkezî sistemle yapılacak ilk sınav tarihine kadar İlk Defa Kamu Hizmetleri ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburî Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliğinin yazılı sınavlara ilişkin mevcut hükümlerinin uygulanmasına, yazılı sınavların Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığına yaptırılması kaydıyla devam edileceği hükmüne bağlanmıştır. Ayrıca, 10.8.1999 tarih ve 23782 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmeliğin geçici 5 inci maddesinde "... İlk Defa Kamu Hizmetleri ve Görevlerine Devlet Memuru Olarak Atanacaklar İçin Mecburî Yeterlik ve Yarışma Sınavları Genel Yönetmeliği" hükümleri uyarınca uygulanacak yazılı sınavlarda, aynı yönetmeliğe 2.2.1999 tarih ve 99/12377 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yönetmelik ile eklenen ek 1 inci maddesi hükmü 1999 yılı için uygulanmaz." denilmektedir. Diğer taraftan, 1999 yılında Bakanlığımızın öğretmen ihtiyacının karşılanması için toplam 35 000 kadroya atama izni verilmiş, bu kadrolara atama yapmak üzere branşlar itibariyle tespit edilen ihtiyaçlar çerçevesinde yapılan ilân doğrultusunda öğretmen adaylarının başvurulan 23 Ağustos-3 Eylül 1999 tarihleri arasında kabul edilmiş, 20 Eylül 1999 tarihinde de «müracaat eden 48 410 aday arasından bilgisayar kurası ile belirlenenlerin ataması gerçekleştirilmiştir. Yukarıda belirtilen yönetmelik hükümleri çerçevesinde 1999 yılında yapılacak öğretmen atamaları için izin verilen kadrolara atanmak üzere müracaat eden ve bilgisayar kurası ile yapılan belirleme sonucunda atamaya esas kadro sayısının dışında kalanların müracaatlarının 1999 yılından sonra yapılacak öğretmen atamalarında kazanılmış hak olarak değerlendirilmesi söz konusu değildir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 25, Birleşim 55, s. 577-578).

Merkez ve taşra teşkilâtı yönetici seçme sınavına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2605)

Atama usulünde olan bir yanlışlıkla ilgili olan soruda atamanın yapılacağı zamana dek sınav sonrası süreçte kadro tahsis edilmemiş ve atamanın hangi kriterlere göre gerçekleştirileceği belirlenmemiştir. Buna göre söz konusu soruda atama kriterlerinin neler olduğu irdelenmiş olup bu kriterlerin oluşmasında öncelik verilen alanlar araştırılmıştır. Bu bağlamda boş olan kadroların pozisyonlar itibarıyla ne kadar çalışan alımına olanak sağladığı belirlenmeye çalışılmış ve sınavı kazananlara yönelik bir dizi ayrımcılığın atama noktasında yapılıp yapılmayacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“01 Temmuz 2000 tarihinde Merkez ve Taşra Teşkilatı Yönetici (Şef ve Şube Müdürü) Seçme Sınavı yapılmıştır. Ancak, belirtilen unvanlar İçin merkez ve taşra teşkilatlarında kaç adet boş kadro olduğu sınav öncesi ilan edilmemiş ve atama İşlemlerinin hangi takvime göre nasıl yapılacağı belirtilmemiştir. Sorularım şunlardır:

1. Sınav, 30.04.1999 tarih ve 23681 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliği" hükümleri çerçevesinde mi yapılmıştır?Yönetmelik gereği yapıldı İse, yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sınavın yapıldığı 01.07.2000 tarihine kadar merkez ve taşra teşkilatlarında Şube Müdürü ve Şef ataması yapılmıştır. Bu süre içinde kaç Şube Müdürü ve Şef atanmıştır. Atamalar, Yönetmeliğe aykırı ve usulsüz yapılmamış mıdır?

2. Sınav tarihine kadar merkez ve taşra teşkilatlarında kaç Şube Müdürlüğü ve Şeflik kadrosu boştu?Bugün merkez ve taşra teşkilatlarında kaç Şube Müdürlüğü ve Şeflik kadrosu boş bulunmaktadır?

3. Merkez teşkilatında Şube Müdürlüğü ve Şeflik sınavını hangi birimlerden kaç kişi kazanmıştır?

4. Merkez ve taşra teşkilatlarında Şube Müdürlüğü ve Şeflik sınavını kazanan adaylar ne zaman hizmet İçi eğitim kursuna alınacaklardır?Sınavı kazananların hepsini kursa çağırmayı düşünüyor musunuz?Şayet düşünmüyorsanız kaç puan alan adaylarının kursa alınacağı belli midir?Kaç Şube Müdürü ve Şef adayını kursa çağırmayı planlıyorsunuz?5. tik etapta başarılı olan herkesi kursa almayacaksanız diğer adayların ne zaman kursa alınması söz konusudur?”

Cevap:

“1. Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında şef ve şube müdürlüğü görevlerine atanacaklar için düzenlenecek olan hizmet içi eğitim programlarına katılacakların belirlenmesi amacıyla 1.7.2000 tarihinde" Yönetici Seçme Sınavı yapılmıştır. ,' Yapılan İnceleme sonucunda; Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin yürürlüğe girdiği 30.4.1999 tarihinden sınavın yapıldığı tarihe kadar merkez ve taşra teşkilatında sınav öngörülen şef ve şube < müdürlüğü kadrolarına herhangi bir atama yapılmadığı, ancak, Yönetmeliğin 19 ve geçici 1 inci maddelerine göre, daha

önce Yönetmelik kapsamındaki yönetim görevlerinde bulunup, bu görevlerinden herhangi bir nedenle ayrılanlardan 16 şube müdürünün tekrar atamalarının yapıldığı, 20 nci maddesine göre de 13 (A) tipi okul müdürünün il ve ilçe milli eğitim müdürlüğü şube müdürlüğüne yönetim görevlerine geçiş yoluyla atamalarının gerçekleştirildiği anlaşılmıştır. Bu çerçevede yapılan atamaların Yönetmeliğe aykırılığı söz konusu değildir. 2. Sınav tarihine kadar merkez teşkilatında 20 adet şube müdürlüğü, 84 adet şef kadrosu boşken, 19.10.2000 tarihi itibarıyla 25 adet şube müdürlüğü 113 adet şef kadrosu boş bulunmaktadır. Taşra teşkilatında ise 547 şube müdürlüğü 191 adet şef kadrosu boş bulunmaktadır. 3. Merkez Teşkilatında şube müdürlüğü sınavını 38 kişi, şeflik sınavını da 51 kişi kazanmıştır. Bunların birimler itibarıyla dağılımı; Öğretmene Hizmet ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü, 3 şef; İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü, 2 şef; Ortaöğretim Burs ve Yurtlar Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü; öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğünden 1 şube müdürü, 3 şef; Müsteşarlık Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü; Personel Genel Müdürlüğünden 9 şube müdürü, 20 şef; Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünden 1 şube müdürü; Yatırımlar ve Tesisler Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü; Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığından 1 Şube Müdürü, 2 şef; Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünden 1 şube müdürü; Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığından 2 şube müdürü, 1 şef; Hizmet içi Eğitim Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü, 1 şef; Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığından 2 şube müdürü; Özel öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünden 2 şube müdürü; Din Öğretimi Genel Müdürlüğünden 2 şube müdürü, 2 şef; Kız Teknik öğretim Genel Müdürlüğünden 1 şube müdürü; İşletmeler Dairesi Başkanlığından 2 şube müdürü, 1 şef; İlköğretim Genel Müdürlüğünden 1 şube müdürü, 3 şef; Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığından 1 şube müdürü, 4 şef; Eğitim Araçları ve Donatım Dairesi Başkanlığından 1 şef; Yurtdışı Eğitim öğretim Genel Müdürlüğünden 3 şef; Ticaret ve Turizm Öğretimi Genel Müdürlüğünden 1 şef; Özel Kalem Müdürlüğünden 1 şef; Yayınlar Dairesi Başkanlığından 2 şef; Yükseköğretim Genel Müdürlüğünden 1 şef olarak belirlenmiştir. Taşra Teşkilatında ise, şube müdürlüğü için 1.466, şeflik için 348 aday başarılı olmuştur. 4-5. Yönetici Seçme Sınavını kazanan adayların hizmet içi eğitime alınmaları 2000 Yılı Hizmet içi Eğitim Planında yer almamasına ve bu konudaki ödeneğin sınırlı olmasına karşın taşra teşkilatı Şube Müdürlüğü görevi için 79 ve daha üzeri, merkez teşkilatı Şube Müdürlüğü görevi için 75 ve daha üzeri puanı bulunan 383 adayın 2000 yılı içinde, diğerlerinin ise 2001 yılının ilk aylarında hizmet içi eğitime alınması planlanmıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 44, Birleşim 15, s. 236-238).

Bakanlıkça Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı M.

İstemihan Talay'ın cevabı (7/3409)

Gaziantep'te gerçekleştirilen projelerin kapsamı ve içerik olarak irdelendiği soruda hayata geçirilen projelerin tüm projeler içerisindeki payı soruşturulmakta olup bu projelere ayrılan bütçe de incelenmektedir. Projeler için sağlanan ödenek miktarının fizibilite

raporlarında ortaya konan ihtiyaçla ne derece örtüştüğü araştırılırken yetersiz kaynakların nasıl yeterli hale getirilebileceğine ilişkin bir dizi önlemin alınıp alınmadığı sorgulanmaktadır.

Soru:

- “1. Bakanlığınızca Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. 2001 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te yürütülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?
3. 2001 yılı itibariyle söz konusu projelerdeki fiziki gerçekleştirme miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce bitirilebilmesi için 2001 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa ödeneklerin artırılması için ne gibi girişimleriniz olacaktır?
5. Bu projelerin ne zaman bitirilmesi planlanmaktadır?”

Cevap:

“CEVAP 1: Bakanlığımızın Gaziantep'te yürüttüğü projeler; 1976H040130 proje no'lu Gaziantep-Merkez'de İl Kültür Merkezi (AP), Gaziantep-Merkez'de 1991H040900 proje numaralı Kültür Merkezi (GAP) yapımı, Gaziantep-Oğuzeli'de 1991H040900 proje no'lu Kültür Merkezi yapımı, Gaziantep-Merkez'de 1993H040700 proje no'lu Gaziantep Müzesi İkmal İnşaatı yapımı, Gaziantep-Nizip'te 1995H040040 proje no'lu Kültür Merkezi (Kültür Evi) projeleridir.

CEVAP 2: 2001 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te yürütülen projelerin toplam yatırım tutarı 2.322.000.000.000.-TL.'dir.

CEVAP 3: 2001 yılı itibariyle Gaziantep Müzesi İkmal İnşaatı Yapımının fiziki gerçekleştirme miktarı %75 olmuştur.

CEVAP 4: Bu projelerin bir an önce bitirilebilmesi için yeterli ödeneğin sağlanması gerekmektedir. Ancak, 2001 yılında Gaziantep'te yürütülen projelere 54.000.000.000.-TL. ödenek ayrılmıştır, ödeneklerin yetersiz olması nedeniyle, bu projelerin bitirilebilmesi için Bakanlığımızca ödeneklerin artırılması konusunda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'na teklifte bulunulmuştur.

CEVAP 5: Gaziantep'te yürütülen projelerin zamanında bitirilebilmesi için yeterli ödeneğin sağlanması gerekmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 55, Birleşim 58, s. 118-119).

Bakanlıkça Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/3410)

Gaziantep'te gerçekleştirilen projelerin kapsamı ve içerik olarak irdelendiği soruda hayata geçirilen projelerin tüm projeler içerisindeki payı soruşturulmakta olup bu projelere ayrılan bütçe de incelenmektedir. Projeler için sağlanan ödenek miktarının fizibilite

raporlarında ortaya konan ihtiyaçla ne derece örtüştüğü araştırılırken yetersiz kaynakların nasıl yeterli hale getirilebileceğine ilişkin bir dizi önlemin alınıp alınmadığı sorgulanmaktadır.

Soru:

- “1. Bakanlığımızca Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. 2001 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te yapımı devam eden okul inşaatlarının toplam yatırım tutarı ne kadardır?
3. 2001 yılı itibariyle söz konusu inşaatlardaki fiziki gerçekleştirme miktarı ne olmuştur?
4. Okul inşaatlarının bir an önce bitirilebilmesi için 2001 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur?Yeterli olmamışsa ödeneklerin artırılması için ne gibi girişimleriniz olacaktır?
5. Bu okul binalarının ne zaman bitirilmesi planlanmaktadır?”

Cevap:

“1-3-4-S. 2001 yılı yatırım programı ile Gaziantep İlinde yürütülen ortaöğretim projeleri ve 2000 yılında Merkezden ihaleleri yapılarak 2001 yılında bitirilmesi planlanan 4 adet ilköğretim okulunun, 2001 yılı itibariyle fiziki gerçekleştirme miktarı ve 2001 yılı ödenekleri ile başlama-bitiş tarihlerini içeren tablolar (Ek-1 ve Ek-2) ekte sunulmuştur. Ayrıca 222 sayılı yasa çerçevesinde Gaziantep İl İlköğretim Kurumları Yapım Programıyla 2000 yılı sonu itibariyle bitirilmesi planlanan 21 adet ilköğretim okulundan 17 adedi bitirilerek hizmete verilmiş, tablosu ekte (Ek-3) sunulan 4 adedi ise bitme aşamasına getirilerek 2001 yılında bitirilmesi planlanmıştır (Tamamı halk katkısıyla devam eden projeler dahil edilmemiştir.). 2. 2001 yılı içerisinde Gaziantep İlinde yapımları devam eden projelerin toplam yatırım tutarı 6,841 trilyon liradır...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 65, s. 270-273).

Bakanlıkça Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/3408)

Gaziantep'te gerçekleştirilen projelerin kapsamı ve içerik olarak irdelendiği soruda hayata geçirilen projelerin tüm projeler içerisindeki payı soruşturulmakta olup bu projelere ayrılan bütçe de incelenmektedir. Projeler için sağlanan ödenek miktarının fizibilite raporlarında ortaya konan ihtiyaçla ne derece örtüştüğü araştırılırken yetersiz kaynakların nasıl yeterli hale getirilebileceğine ilişkin bir dizi önlemin alınıp alınmadığı sorgulanmaktadır.

Soru:

“1. Bakanlığınız ve bağlı kuruluşlarınca Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?

2. 2001 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te yürütülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?

3. 2001 yılı itibariyle söz konusu projelerdeki fiziki gerçekleştirme miktarı ne olmuştur?

4. Projelerin bir an önce bitirilebilmesi için 2001 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa ödeneklerin artırılması için ne gibi girişimleriniz olacaktır?

5. Bu projelerin ne zaman bitirilmesi planlanmaktadır?”

Cevap:

“Gaziantep İlinde Otoprodüktör modeli kapsamında, Bakanlığım ile ilgili şirketler arasında, sözleşmesi imzalanan 4 adet otoprodüktör projesi mevcuttur. Bu projelerin toplam kurulu gücü 80 MW, yıllık toplam elektrik üretim kapasitesi 650 milyon kWh ve toplam yatırım tutarı 50 milyon ABD doları dolayındadır. Söz konusu projelerin, 2002 yılı sonuna kadar işletmeye girmesi beklenmektedir. DSİ Genel Müdürlüğü'nün 2001 yılı yatırım programında yer alan büyük ve küçük su işleri projelerinden Gaziantep İline ait olanların proje tutarları, fiziki' gerçekleştirme miktarları, 2001 yılı ödenekleri ile bitiş tarihlerine ilişkin tablolar Ek-1, Ek-2, Ek-3'te verilmektedir. DSİ Genel Müdürlüğü'nce 2001 yılı yatırım bütçesi için 5,075 katrilyon TL. ödenek istenmiş ancak talebin %17,64'ü olan 895,210 trilyon TL. ödenek verilmiştir. DSİ Genel Müdürlüğü'nün tüm projelerine 2001 yılında sağlanan ödenekler yetersizdir. Ancak sene içersinde ilave ödenek imkanı doğduğu takdirde gereği yapılabilecektir. Söz konusu projelerin planlandığı tarihte bitirilmesi yıllık ödenek ihtiyaçlarının aynen karşılanmasına bağlıdır. TEAŞ Genel Müdürlüğü'nün Gaziantep ili 2001 yılı yatırım projelerine ilişkin tablo Ek-4'de verilmektedir...” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 68, s. 570-583).

Bakanlık merkez teşkilâtlarındaki yönetici kadrolarına yapılacak atamalara ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/4046)

Atama usulünde olan bir yanlışlıkla ilgili olan soruda atamanın yapılacağı zamana dek sınav sonrası süreçte kadro tahsis edilmemiş ve atamanın hangi kriterlere göre gerçekleştirileceği belirlenmemiştir. Buna göre söz konusu soruda atama kriterlerinin neler olduğu irdelenmiş olup bu kriterlerin oluşmasında öncelik verilen alanlar araştırılmıştır. Bu bağlamda boş olan kadroların pozisyonlar itibarıyla ne kadar çalışan alımına olanak sağladığı belirlenmeye çalışılmış ve sınavı kazananlara yönelik bir dizi ayrımcılığın atama noktasında yapılıp yapılmayacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Merkez teşkilatında boş bulunan kadrolara talip olup ve gerekli prosedürü tamamlayan, atanmaya hak kazanan Şube Müdürü adaylarının atama işlemlerine ilişkin süreç niçin hala başlatılmamıştır?

2. Adaylarda aranan özel şartları taşıyan, seçme ve değerlendirme sınavlarını da başarı ile geçen adayların atama işlemlerinin geciktirilmesinin sebebi nedir?

3. Merkez teşkilatında boş bulunan şube müdürlüğü kadrolarını-sınav kazanmış Şube Müdürü adaylarının yerine uzmanların (APK, TTK, Eğitim Uzmanı) atanacağı doğru mudur?

4. Merkez teşkilatında-boş bulunan şube müdürlüğü kadrolarına atama yapmak için sınav kazanmış ve gerekli yasal prosedürü tamamlamış adayların (şeflerin) atamalarını hangi tarihte gerçekleştireceksiniz?”

Cevap:

“1-2-4. Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde merkez teşkilatı şube müdürlüğü görevine atanacaklarla ilgili atama sürecine ilişkin işlemler sürdürülmekte olup, sonuçlanma aşamasında bulunmaktadır. 3. Merkez teşkilatında boş bulunan şube müdürlüğü kadrolarına sınav kazanan şube müdürü adaylarının yerine uzmanların atanması söz konusu değildir. Zira Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici Atama, Değerlendirme, Görevde Yükselme ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin 20 nci maddesinin "Yönetim görevlerine geçişler için yönetim görevleri bazında tahsis edilecek kadro miktarı Personel Genel Müdürlüğü'nün teklifi üzerine Makam Onayıyla belirlenir." hükmü bağlamında, diğer görevlerden yönetmelik kapsamındaki görevlere geçişlerde belli bir kontenjan ayrılması öngörülmüştür.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 99, s. 221-222).

3.2.4. Mehmet Ay

3.2.4.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Belkıs Harabelerine ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın cevabı (7/2148)

Belkıs Harabelerine ilişkin yapılan çalışmalar sorgulanmakta olup tarihi eser kaçakçılığının geldiği boyutlara dikkat çekilmiştir. Arkeolojik kalıntıların önemli bir milli miras olduğu vurgulanarak yurtdışına kaçırılan tarihi eserleri yurda geri döndürmek ve yurttan çıkışına imkan vermemek için ne gibi girişimlerde bulunulacağı belirlenmektedir.

Soru:

“1. Belkıs Harabeleri ile ilgili ne gibi çalışmalar yapılıyor?”

2. Yıllardan beri yapılan kaçak kazılarla gerek yurtiçi gerekse yurtdışına kaçırılan eserler hakkında ne tür işlemler yapılmıştır?

3. 2000 yılı itibarı ile bir kısmı Baraj Göleti altında kalacağı bilinmesine rağmen Belkıs Harabelerindeki kazı çalışmaları neden hızlandırılmadı?

4. Yapılan kaçak kazılara ve bu gecikmeye sebep olanlar hakkında ne gibi işlemler yapılmıştır?

5. Çıkan tarihi eserlerin bulunduğu mahalde Nizip İlçesinde sergilenmesi ve Nizip'in dünya turizmine tanıtılması konusunda bir çalışma var mı?"

Cevap:

"Cevap 1. Gaziantep İli, Nizip İlçesi, Belkıs-Zeugma Antik Kentindeki kazı çalışmalarına 1992 yılında başlanılmıştır. 1996 yılından itibaren çalışmalara Fransız arkeoloji ekibi (Catherine Abadie-Reynal ve ekibi) de katılmıştır. 1992 yılından beri sürdürülen çalışmalarda bulunan villa sayısı 7'ye ulaşmıştır. Bugüne kadar gerçekleştirilen kazılarda 1000 m² 'nin üzerinde taban mozaiği bulunmuştur. Göl alanında kalacak olan yerde yapılan kazılarda en son 1.55 m. boyunda bir Mars Heykeli bulunmuştur. 1999-2000 yılı içinde yapılan kazılarda da binlerce eski esere rastlanmıştır. Bunlardan Roma idarî sistemine ait bullalar (mühür), bronz sikkeler, kandiller, mermer heykelcikler sayılabilir. 1999 Kasım ayından bu yana İl Özel İdaresi 23 milyar TL., Birecik Barajı Konsorsiyumu 34 milyar TL. katkıda bulunmuştur. Gaziantep Zeugma'nın su altında kalmayan 2/3'lük bölümünde de kazı çalışmalarının sürdürülmesi planlanmaktadır. Ayrıca, 2000 yılı kazı ve kurtarma çalışmaları için 3.3.2000 tarih ve 1725 sayılı yazımız ile İzmir Efes Müze Müdürlüğü Arkeologu Dr. Mustafa Büyükkolancı ve Antalya Müze Müdürlüğü Uzmanı Sabri Aydal görevlendirilmiştir. Ayrıca 20.3.2000 tarih ve 2204 sayılı yazımız ile de Gaziantep Üniversitesi Öğretim Görevlisi Arkeolog Dr. Rifat Ergeç çalışmalarına dahil edilmiştir.

Cevap 2: 1992 yılında yapılan kazılarda da bir Roma villasında Dionysos'a ait önemli bir taban mozaiği bulunmuş, yerinde teşhir edilen bu eserin 2/3'ü 1998 yılında çalışmıştır. 1992 yılında Kentauros Mozaiği'nin çalındığı ve yurtdışına kaçırıldığı bir vatandaş tarafından yapılan ihbar sonucunda anlaşılmıştır. 1993 yılı kazı çalışmalarında Roma villası teras mozaiklerinin açılmış olduğu ve figürlü panonun orta kısmındaki iki figürün dizden yukarısı ile soldaki figürün üst kısmında yer alan yazının yarısının sökülerek çıkarılmış olduğu da görülmüştür. Köyün eski muhtarlarınca çalınma olayının 25-30 yıl önce Til-Öbür köylülerince yapılan kaçak kazılar sonucunda gerçekleştirildiği belirtilmiştir. 1994 yılında eserin Houston Memil Koleksiyonunda olduğu saptanmış, yapılan ikili görüşmeler olumlu sonuçlanmış olup, Haziran ayının ikinci yarısında ülkemize iadesi sağlanacaktır. Çalınan mozaikler İnterpol Bülteninde yayınlattırılmıştır. Ayrıca, bu eserler yurtiçinde ve yurtdışında arattırılmaktadır.

Cevap 3: 1992 yılından itibaren kazı çalışmalarına devam edilen örenyerinde Bakanlığımız olanakları ile çalışmalar yapılmış, 1996 yılından itibaren Fransız Arkeoloji ekibi (Catherine Abadie-Reynal ve ekibi)'nin katılımıyla sürdürülmüştür. Bakanlığımızın kısıtlı bütçe olanaklarıyla yapılan çalışmalara 1999 Kasım ayından bu yana İl Özel İdaresi ve Birecik Barajı Konsorsiyumu da maddî katkıda bulunmuştur. Gaziantep Müze Müdürlüğü

personelince Birecik Baraj alanındaki diğer kazı çalışmalarının (Apameia Antik Kenti, Horum Höyük, Tilbeş, Tilvez, Tilöbür, Tilmusa Höyükleri) yanısıra, Belkis-Zeugma Antik Kenti ile ilgili proje çalışmaları 2000 yılında da sürdürülmektedir.

Cevap 4: Kaçak kazıların önlenmesi için bölge, güvenlik kuvvetlerince sürekli denetim altında tutulmaktadır.

Cevap 5: Bugün için yapılan kazı çalışmalarında çıkarılan eserlerin Gaziantep Müzesine nakli ve korunması öncelikli olarak ele alınmıştır. Örenyerinin baraj gölü altında kalmayacak olan bölümlerinde ileriki yıllarda kazı çalışmalarının sürdürülmesi ve Bakanlığımıza yeterli ödenek ile personel sağlanması halinde, gelecekte Nizip İlçesinde de "Müze" açılması konusu gerçekleştirilecektir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 35, Birleşim 109, s. 254-255).

Gaziantep İline kültür merkezi kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın cevabı (7/2273)

Önemli ölçüde tarihi miras barındıran Gaziantep ilinin sosyokültürel açıdan kalkınmasını destekleyecek devlet girişimi dahilinde bir projenin hayata geçirilip geçirilmeyeceği sorgulanmaktadır. Böyle bir programın hayata geçirilmesine yönelik bir adımın ne zaman atılacağı sorgulanmakta olup buna ilişkin bir planın ne zaman yapılacağı irdelenmiştir.

Soru:

"1. Türkiye'nin 6 ncı büyük ili olan Gazi Şehrimizde bir Kültür Merkezi bulunmayışı bir eksiklik olup, bu konuda Bakanlığınızın herhangi bir programı var mı?

2. Program varsa Kültür Merkezini ne zaman yapıma başlayıp sonuçlandırmayı düşünüyorsunuz?

3. Yoksa bir an önce programa almayı düşünüyor musunuz?"

Cevap:

"GAP Kültür Merkezi Bakanlığımız yatırım programında 1991HO40900 proje numarası ile yer almakta iken; Kültür Merkezi için tahsis edilen arsanın Gaziantep Büyükşehir Belediyesince iptal edilmesi ve Kültür Merkezinin kendilerince yapılacağına ifade edilmesi üzerine 1993 yılında yapılan inşaat yapım sözleşmesi 1.8.1998 tarih ve 2294 sayılı onay ile fesh edilmiştir. Kültür Merkezi yapım işi bir protokolle Gaziantep Büyükşehir Belediyesine devredilmiştir. Bu nedenle 2000 yılı yatırım programında iz olarak yer almaktadır. Gaziantep Kültür Merkezi yatırım programında 1976HO40130 proje numarası ile Gaziantep Merkez (Ek-Müze) adı altında yer almaktadır. Merkez'de müzenin bitişiğinde devam eden Kültür Merkezi inşaatının fizikî gerçekleşmesi % 75 seviyesindedir. Kontrollüğü Bayındırlık ve İskân

Bakanlığınca, uygulaması Bakanlığımız Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğüne yürütülmektedir. Kültür Merkezi yapımı için ayrılan ödeneklerin kısıtlı olması nedeniyle 2000 yılı ödeneği 24 Milyar TL. olarak yatırım programında yer almaktadır. Ayrıca, 2000 yılı yatırım programında Gaziantep-Nizip 1995HO40040 proje numarası ile, Gaziantep-Oğuzeli'de 1991HO40900 proje numarası ile yer almaktadır, ödenek yetersizliği ve arsa problemleri nedeniyle ihaleleri yapılamamıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 41, Birleşim 1, s. 455-456).

Gaziantep-İslahiye İlçesindeki Yesemek Açık Hava Müzesine ilişkin sorusu ve Kültür Bakanı M. İstemihan Talay'ın cevabı (7/2211)

Yesemek Köyü'nün turistik değerinin artırılması ve turizme daha elverişli hale getirilmesi için bir planın var olup olmadığı sorgulanmaktadır. Öte yandan bakanlığın turistik açıdan verilen hizmeti artırmaya yönelik girişimlerinin neler olduğu sorgulanmış ve müzeler için harcanan tutarların neler olduğu araştırılmıştır. Bu bağlamda müzelerin bakım onarımına aktarılan pay irdelenmiş olup röleve çalışmalarının ne düzeyde gerçekleştiği irdelenmiştir. Bu doğrultuda turizmi tanıtma noktasında Yesemek Açık Hava Müzesine sağlanan destek ele alınmıştır.

Soru:

“1. Gaziantep İli İslahiye İlçesinde dünyada ender rastlanan açık hava müzesine sahip olan Yesemek Köyüne yerli ve yabancı turistlere iyi hizmet verilmesi açısından, bakımsız yolu ve sağlıksız olan içme ve kullanım suyu konusunda bir çalışma var mı?

2. Bakanlığınızca müzenin gerekli ihtiyaçları için 1997 yılında gönderilen 5 500 000 000 TL'nin harcama kalemleri nelerdir, verimli harcadığı kanaatindemisiniz, 2000 yılı için ödenek ayrıldı mı?

3. Müze Müdürlüğüne röleve çalışmaları yapılıyor mu?

4. Bakanlığınız 2000 Yılı Turizm Tanıtma Kampanyasında Gaziantep ve Yesemek Açık Hava Müzesinin yeri nedir?”

Cevap:

“Gaziantep İli Yesemek Açık Hava Müzesi yolu ile içme ve kullanma suyu konusunda Bakanlığımca doğrudan yürütülen herhangi bir çalışmamız mevcut değildir. Ancak, Valilik İl Özel İdaresi Müdürlüğüne yürütülen Yesemek Açık Hava Müzesi çevre düzenlemesi, Ökkeşiye Hazretleri Türbesi Çevre Düzenlenmesi, Burç Ormanları mesire uygulamaları için Bakanlığımın bütçesinden 1993 yılında 5 365 000 000 TL, 1997 yılında 8 750 000 000 TL, 1998 yılında 5 000 000 000 TL ve 1999 yılında 7 500 000 000 TL olmak üzere toplam 26 615 000 000 TL ödenek Valilik emrine gönderilmiştir. Bakanlığımın 1997 yılı bütçesinden 8 750 000 000 TL ödenek Yesemek Açık Hava Müzesi çevre

düzenlemesi uygulamaları ile Huzurlu Yaylası altyapı uygulamaları için gönderilmiştir. Gönderilen bu ödenekten 4 750 000 000 TL'si Yesemek Açık Hava Müzesi çevre düzenlemesinde kullanılmıştır. Müzenin ihtiyacı için gönderildiği belirtilen 5 500 000 000 TL ödenek Kültür Bakanlığınca gönderilmiş olabilir. Gaziantep Valiliği sadece Araban İlçesinde bulunan Said Vakkas Türbesi Çevre Düzenlemesi Projesi için ödenek talebinde bulunmuştur. Müze ile ilgili röleve çalışmalarının Kültür Bakanlığınca yürütülmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere 1995 yılından beri Bakanlığımca yürütülmekte olan İnanç Turizmi Projesi ile ülkemizin bu turizm türüne yönelik sahip olduğu büyük potansiyelin iyi değerlendirilebilmesi amacıyla, üç büyük dine (Müslümanlık Hristiyanlık, Musevilik) mensup önemli dinsel eserlerin, buldukları yerlerdeki koşullarının iyileştirilerek, tanıtılması ve ziyarete hazır bir duruma getirilmesi hedeflenmiş olup, bu çalışmalar çerçevesinde 1998 yılında Bakanlığımca gerçekleştirilen İnanç Turu 98 kapsamında davet edilen yerli ve yabancı konuklarımız (basın mensupları, yazarlar vb. gibi) tur programında yer alan Gaziantep'i ve Yesemek Açık Hava Müzesini ziyaret etmişlerdir. Ayrıca, her yıl Bakanlığımca üretimi gerçekleştirilen Genel Türkiye Broşürü, Güneydoğu Anadolu GAP Bölgesi Broşürü, İnanç Turizmi Broşürü, İnanç Rehberi, Seyahat Rehberi, Otel Rehberi ve Türkiye Karayolları Haritasında söz konusu ilin tanıtımına yer verilmekte olup, İnanç Turizmi Projesi kapsamında Bakanlığımca gelecek yıllarda gerçekleştirilecek programlarda Gaziantep'in yeri ve önemi vurgulanacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 41, Birleşim 1, s. 294-295).

Gaziantep-İslahiye İlçesindeki Yesemek Açık Hava Müzesine ilişkin sorusu ve Turizm Bakanı Erkan Mumcu'nun cevabı (7/2212)

Yesemek Köyü'nün turistik değerinin artırılması ve turizme daha elverişli hale getirilmesi için bir planın var olup olmadığı sorgulanmaktadır. Öte yandan bakanlığın turistik açıdan verilen hizmeti artırmaya yönelik girişimlerinin neler olduğu sorgulanmış ve müzeler için harcanan tutarların neler olduğu araştırılmıştır. Bu bağlamda müzelerin bakım onarımına aktarılan pay irdelenmiş olup röleve çalışmalarının ne düzeyde gerçekleştiği irdelenmiştir. Bu doğrultuda turizmi tanıtmada noktasında Yesemek Açık Hava Müzesine sağlanan destek ele alınmıştır.

Soru:

“1. Gaziantep İli İslahiye İlçesinde dünyada ender rastlanan açık hava müzesine sahip olan Yesemek Köyüne yerli ve yabancı turistlere iyi hizmet verilmesi açısından, bakımsız yolu ve sağlıklı olmayan içme ve kullanım suyu konusunda bir çalışma var mı?

2. Bakanlığınızca müzenin gerekli ihtiyaçları için 1997 yılında gönderilen 5 500 000 000 TL'nin harcama kalemleri nelerdir, verimli harcadığı kanaatinde misiniz, 2000 yılı için ödenek ayrıldı mı?

3. Müze Müdürlüğüne röleve çalışmaları yapıyor mu?

4. Bakanlığınız 2000 Yılı Turizm Tanıtma Kampanyasında Gaziantep ve Yesemek Açık Hava Müzesinin yeri nedir?”

Cevap:

“Gaziantep İli Yesemek Açık hava Müzesi yolu ile içme ve kullanma suyu konusunda Bakanlığımca doğrudan yürütülen herhangi bir çalışmamız mevcut değildir. Ancak, Valilik İl Özel İdaresi Müdürlüğünce yürütülen Yesemek Açık hava Müzesi çevre düzenlemesi, Ökkeşiye Hazretleri Türbesi Çevre Düzenlenmesi, Burç Ormanları mesire uygulamaları için Bakanlığımın bütçesinden 1993 yılında 5 365 000 000 TL, 1997 yılında 8 750 000 000 TL, 1998 yılında 5 000 000 000 TL ve 1999 yılında 7 500 000 000 TL olmak üzere toplam 26 615 000 000 TL ödenek Valilik emrine gönderilmiştir. Bakanlığımın 1997 yılı bütçesinden 8 750 000 000 TL ödenek Yesemek Açık hava Müzesi çevre düzenlemesi uygulamaları ile Huzurlu Yaylası altyapı uygulamaları için gönderilmiştir. Gönderilen bu ödenekten 4 750 000 000 TL'si Yesemek Açık hava Müzesi çevre düzenlemesinde kullanılmıştır. Müzenin ihtiyacı için gönderildiği belirtilen 5 500 000 000 TL ödenek Kültür Bakanlığınca gönderilmiş olabilir. Gaziantep Valiliği sadece Araban İlçesinde bulunan Said Vakkas Türbesi Çevre Düzenlemesi Projesi için ödenek talebinde bulunmuştur. Müze ile ilgili röleve çalışmalarının Kültür Bakanlığınca yürütülmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere 1995 yılından beri Bakanlığımca yürütülmekte olan İnanç Turizmi Projesi ile ülkemizin bu turizm türüne yönelik sahip olduğu büyük potansiyelin iyi değerlendirilebilmesi amacıyla, üç büyük dine (Müslümanlık Hristiyanlık, Musevilik) mensup önemli dinsel eserlerin, buldukları yerlerdeki koşullarının iyileştirilerek, tanıtılması ve ziyarete hazır bir duruma getirilmesi hedeflenmiş olup, bu çalışmalar çerçevesinde 1998 yılında Bakanlığımca gerçekleştirilen İnanç Turu 98 kapsamında davet edilen yerli ve yabancı konuklarımız (basın mensupları, yazarlar vb. gibi) tur programında yer alan Gaziantep'i ve Yesemek Açık hava Müzesini ziyaret etmişlerdir. Ayrıca, her yıl Bakanlığımca üretimi gerçekleştirilen Genel Türkiye Broşürü, Güneydoğu Anadolu GAP Bölgesi Broşürü, İnanç Turizmi Broşürü, İnanç Rehberi, Seyahat Rehberi, Otel Rehberi ve Türkiye Karayolları Haritasında söz konusu ilin tanıtımına yer verilmekte olup, İnanç Turizmi Projesi kapsamında Bakanlığımca gelecek yıllarda gerçekleştirilecek programlarda Gaziantep'in yeri ve önemi vurgulanacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 41, Birleşim 1, s. 295-296).

Gaziantep Grup Başkanlığı kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/2400)

Gaziantep ilinin taşıdığı belli kriterler doğrultusunda mecliste grup başkanlığı kurulup kurulmayacağına uygunluğu tartışmaya açılmış olup Sigorta Teftiş Kurul Yönetmeliğindeki son değişikliğe göre ilin Grup Başkanlığı kurulup kurulmayacağına uygun olup olmadığı araştırılmıştır. Bu doğrultuda gelişen ekonomi Gaziantep'te işçi hakları ön plana çıkarılmış olup çok sayıda mağduriyet yaratan bu durumun düzelmesi ve gelişmenin sosyal haklar

doğrultusunda planlı bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik arayış nedeniyle verilen soruda işçi ve işverenlerin mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik ne gibi adımların atılacağı tartışılmıştır.

Soru:

“1. Sigorta Teftiş Kurulu Yönetmeliğinde yapılan değişiklikte ilin coğrafi durumu, potansiyeli ve büyüklüğü dikkate alınarak Grup Başkanlığı ihdas edilir denilmektedir. Buna göre Gaziantep hangi kıstaslara uymaktadır?

2. Gaziantep'in GAP'ın merkezi olan coğrafi durumu, Türkiye'nin en hızlı gelişen büyük illerinden biri olması dikkate alınmayıp, ileride doğacak güçlükler SSK h işçi ve işverenlerin mağduriyetleri göz ardı edildi mi?

3. Türkiye Ekonomisine büyük katkıda bulunan Gaziantep'inin bu mağduriyetinin giderilmesi hususunda ne gibi çalışmalarınız vardır ?”

Cevap:

“Sigorta Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin 6. maddesinin ikinci fıkrası "Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığı, denetimin sürekliliği hizmetin verimliliği bakımından Kurul Başkanının- önerisi Genel Müdürün onayı ve Yönetim Kurulunun kararına dayanılarak yurdun coğrafi yapısı, sigortalı ve işveren yoğunluğu gözönünde bulundurularak büyük illerde grup-başkanlıkları.. kurar. Grup Başkanlıklarının azaltılıp çoğaltılması kuruluş esasına göre yapılır. Grup Başkanlıklarının sayısı 8'i geçmez" hükmünü taşımaktadır. Grup Başkanlıkları ve sorumluluk alanları, belirtilen yönetmelik hükmü uyarınca, denetimin sürekliliği ve hizmetin verimliliğini sağlamak üzere yurdun coğrafi yapısı, sigortalı ve işveren yoğunluğu göz önünde bulundurularak oluşturulmaktadır. Daha etkin ve verimli çalışma yapılması, hizmette gecikmenin önüne geçilmesi, müfettiş sayısı, yeterli araç, idari personel ve iletişim imkanları sağlanmış, grup başkanlıklarının oluşturulması ile mümkündür. Bu imkanlara sahip olmayan grup başkanlıklarının izlenmesi ve değerlendirilmesi de güç olduğundan kaldırılması zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Teftiş, kontrol ve denetleme hizmetleri sadece grup başkanlıklarının kurulu bulunduğu merkezde değil, mahallinde de yapıldığından, yapılan düzenlemelerin hizmetlerde bir olumsuzluk yaratmayacağı, işçi ve işverenlerin mağdur olmayacağı düşünülmektedir. Yeni düzenlemenin amacı, Sigorta Teftiş Kurulu Başkanlığınca yürütülmekte olan hizmetlerin, ülkenin her köşesinde daha etkin ve yaygın olarak dağılımı, kaynakların daha verimli olarak kullanılması olup, hedeflenen yeni çalışma düzeninin oluşumunda bu hedeflendirmelerin etken olduğu belirtilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 12, s. 123-124).

Gaziantep-Merkez-Yamaçoba gölet ve sulama projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/728)

Yamaçoba Gölet ve Sulama Projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup 2000 yılı itibarıyla Devlet Su İşleri'nin bu projeye yönelik çalışmaların ayrılan ödenek miktarıyla ne derece uyumlu bir görünüm sergilediği tartışılmıştır. Ödenekte mevcut bir yetersizliğin söz konusu olması durumunda projenin devam edebilirliği sorgulanmakta olup bu doğrultuda göletin hizmete gireceği tarih araştırılmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlığınıza bağlı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü 2000 yılı yatırım programında bulunan Gaziantep Merkez Yamaçoba Gölet ve Sulama Projesi için ne kadar ödenek ayırdınız?
2. Ayrılan bu ödenekle göletin yapımına başlanabilir mi?
3. Ayrılan ödeneğin yetersizliği durumunda ek programda yeterli miktarda ödenek ayrılacak mı?
4. Göletin ne zaman hizmete girmesi planlanıyor?”

Cevap:

“DSİ Genel Müdürlüğü'nün, 2000 yılı yatırım programında küçük su işleri projeleri kapsamındaki gölet faaliyetleri arasında yer alan ve temelden 22,5 metre, talvegden 21 metre yükseklikte, homojen toprak dolgu tipinde yapılması planlanan Gaziantep-Merkez Yamaçoba göletinde depolanacak 0,6 milyon metreküp sudan 53 hektarlık alanın sulanması hedef alınmış olup, söz konusu işin kati proje çalışmaları sürdürülmektedir. Toplam 450 milyar lira keşif bedelli Gaziantep-Merkez Yamaçoba göleti ve sulaması işine 2000 yılı için kısıtlı bütçe imkânları sebebiyle 1 milyar liralık bir ödenek ayrılmış ve 2000 yılında taşeron ihalesinin yapılabilmesi için Bütçe Kanununun 10 uncu maddesine göre gerekli olan toplam keşif bedelinin yüzde 10'u oranındaki ödeneğe uygun olarak 44 milyar lira ilave ödenek temin edilmiştir. Adı geçen göletin planlandığı şekilde inşaatına başlanılarak iş programlarına uygun olarak yürütülebilmesi halinde, 2003 yılında ikmali öngörülmüştür. Gaziantep sınırları dahilindeki sulama amaçlı GAP (Ballıkaya) Projesi kapsamında, GaziantepNurdağı İlçesi karayolu üzerindeki Sakcagözü Beldesinin 10 kilometre güneyinde İçerisu Deresi üzerinde yapılması planlanan Ballıkaya Barajında depolanacak 29,6 milyon metreküp su ile Sağlık Ovasından 1 123 hektarlık alanın sulanması amaçlanmış olup, söz konusu projenin kati proje çalışmaları Ekim 2000'de bitirilecektir. GAP (Ballıkaya) Projesi, 2001 yılı yatırım programı tasarısının hazırlanması sırasında dikkate alınacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 54, s. 217-226).

Gaziantep-Nizip'te Birecik Barajı inşaatı nedeniyle yapılan kamulaştırmalara ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/4487)

Kamulaştırma nedeniyle el konulan arazilerin eski sahiplerine verilmesi öngörülen ve mahkeme kararıyla kesinleşmiş ödemelerin üç yıllık süre zarfında teslim edilmemesi gündeme getirilmiş olup bu konuda yapılan bir çalışmanın olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) Birecik Barajı inşaatı sebebiyle Gaziantep ili Nizip\ilçesine bi Belkıs köyü, Keklik köyü ve Aşağı çardak köylerine ait araziler yapı kamulaştırma sonucu tamamen sular altında kalmıştır. Yapı kamulaştırmalara karşılık açılan tezyidi bedel davaları 1998-1999 yılında kesinleşmiştir. Kesinleşen mahkeme kararına rağmen, köyünde evinden olan vatandaşlarımızın tezyidi bedel paraları üç yıldır net ödenememiştir.

2-) Bu bölge ile ilgili olarak Mahkeme kararı ile kesinle kamulaştırmalara karşılık açılan Tezyidi bedel paraları ne zaman ödenecektir.”

Cevap:

“Birecik Barajı kamulaştırma işlemleri Bakanlığımıza bağlı Elektrik İşleri Etüt idaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte, giderleri ise Elektrik Enerjisi Fonu (EEF) tarafından köprü kredi şeklinde karşılanmaktadır. Birecik projesi için kamulaştırma bedellerinin tamamı ödenmiştir. Ancak kamulaştırma işlemleri tamamlanan taşınmazların sahipleri tarafından Asliye Hukuk Mahkemelerinde açılan bedel artırım davalarının bir kısmı Yargıtay tarafından da onaylanarak kesinlik kazanmış toplam 8 trilyon TL civarındaki bedel artırımının 01.04.2001 tarihi ile ödenmesi gerektiği, Elektrik Enerjisi Fonu'na bildirilmiştir. Elektrik Enerjisi Fonu'nun Bütçe Kanunu kapsamında yer alması ve Bütçe Kanunu ile kendisine ayrılan ödeneklerin Maliye Bakanlığı'nın inisiyatifinde zaman zaman dilimler halinde serbest bırakılması nedeni ile Fon tarafından yapılan ödemelerde gecikmeler olabilmektedir. 2001 yılı için Genel Bütçe'den talep edilen 97,5 trilyon TL'ye karşılık Elektrik Enerjisi Fonu'na 40 trilyon ödenek tahsis edilmiştir. Ödemelerin gecikmesi durumunda, Merkez Bankası'nın açıklamış olduğu faiz oranları ödemelere uygulanmaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 69, Birleşim 129, s. 380-382).

Gaziantep-İslahiye İlçesinde bulunan Tekel Üzüm İşletme Fabrikasının depo olarak kullanılmasına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı vekili Mehmet Keçeciler'in cevabı (7/4944)

İlahiye ilçesinde kurulan Üzüm İşleme Fabrikası'nın akıbeti tartışmaya açılmış olup bu konuda yapılan yatırımın istihdam ve geri dönüş anlamında beklenen verimliliğe ulaşım ulaşmadığı tartışılmaktadır. Bu bağlamda yöre halkının uzun ömürlü faaliyetlerinin gerçekleşmesi için yapılacak yatırımların denge noktası ele alınacak yatırım tutarı dahilinde

devam eden çalışmaların hangi noktada olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Tesisin depo olarak kullanımının amacı sorgulanmış ve üretime geçmesinin önündeki engeller sorgulanmıştır. Bu doğrultuda devam eden bir çalışmanın olup olmadığı araştırılmış olup devletin uğradığı zararın boyutu irdelenmiştir.

Soru:

“1. Gaziantep İli İslahiye İlçesinde yıllar önce Tekel Üzüm İşleme Fabrikası olarak 100 Milyarlarca lira harcanarak yapılan, hem yöredeki üzüm üreticilerine, nemde işsizliğe çözüm olacak işletme atıl vaziyette kaderine terkedilmiştir. Bu noktada fabrikayı kuruluş amacı doğrultusunda yeniden düzenlemeyi düşünüyor musunuz?

2. Düşünüyorsanız ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

3. Bu tesisi yapıp şimdiye kadar depo olarak kullanıp, 'atıl-vaziyette tutup devleti zarara uğratanlar hakkında ne gibi işlemler yaptınız?

4. Bir işlem yapılmıyorsa amacı dışında kullanmaya devam ederek tesisi kaderine mi terk edeceksiniz?”

Cevap:

“TEKEL Genel Müdürlüğü 1976 Yılı Yatırım Programında 76C0201000 proje numarası ile yer alan İslahiye Kanyak Eskitme Tesisi projesinin inşaat işleri 1985 yılında tamamlanmıştır. Ancak kanyak talebinin öngörülen seviyede gelişmemesi, planlanan ihracat imkanlarının ortadan kalkması nedeniyle söz konusu proje Devlet Planlama Teşkilatınca 1985 Yılı Yatırım Programına 85C030150 proje numarası ile "İslahiye Yaprak Tütün Bakımevi" projesi olarak alınmış ve bu çerçevede proje tamamlanarak binalar kullanılmaya başlanılmış olup, böylece atıl durumda' kalan binaların değerlendirilmesi sağlanarak az da olsa yörede istihdam imkanı da yaratılmıştır. Bu nedenle binaların atıl vaziyette olduğu düşüncesine katılma imkanı bulunulmamaktadır. Zira bugün ülkenin bir çok yerinde tütün deposu olarak kullanılan ve Tekel'in malı olmayan bir çok depoya önemli ölçülerde kira ücreti ödenmektedir. Oysa söz konusu işletme Güneydoğuda yetiştirilen tütünlerin depolanmasında kullanıldığından önemli bir işlev ifa etmekte ve kira tasarrufu sağlanmaktadır. Diğer yandan, Gaziantep yöresinin yıllık üzüm üretimi 130 bin ton civarındadır. Kuruluşun yörede bulunan 10.010 bin litre/yıl kapasiteli Gaziantep içki Fabrikası ve 3.600 bin litre/yıl kapasiteli Kilis Suma Fabrikası ihtiyacı için 1999 yılında 32 bin ton kuru üzüm satın alınmıştır. Ayrıca ihtiyaç nedeniyle Elazığ Şarap Fabrikasınca 2.400 ton üzüm alımı yapılmıştır. Yörede yetişen üzümün %70'e yakın miktarı TEKEL'ce satın alınmaktadır. Ayrıca, TEKEL'in şıra, kanyak ve suma üretim kapasitesi devam eden yatırımlarla birlikte 2005 yılına kadar beklenen talebin üzerinde bir düzeye ulaşacaktır. Uygulanan istikrar programı doğrultusunda devam eden yatırımların finansmanına öncelik verilmekte, 2001 yılı yatırım programı hazırlama esaslarını kapsayan 2000/11 sayılı Başbakanlık Genelgesinde de zorunlu olmadıkça yeni yatırım teklifinde bulunulmaması öngörülmektedir. Bu nedenle, TEKEL tarafından söz konusu talebin

karşılanması imkanı bulunmamaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 74, Birleşim 16, s. 668-670).

Gaziantep Klavuzlu Barajının ödeneğine ve ne zaman tamamlanacağına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/4959)

Klavuzlu Barajı'nın inşaatına başlanmış olup halen bitirilememesine yönelik ayrılan ödenek bağlamında sorulan bir soru olup gereken ödenek miktarının projenin bitirilmesi noktasında ne kadar olduğu sorgulanmış ve baraj projesinin ne zaman bitirileceği, hizmete açılacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-2002 yılı bütçesinde Klavuzlu Barajı için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2-) Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin biran önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Kahramanmaraş, Gaziantep, Hatay illerini kapsayan, tarım ve enerji sektörlerinden birlikte yürütülen Orta Ceyhan Menzelet II.Merhale projesine 2002 yılı için tarım sektöründen 22,847 trilyon TL ve enerji sektöründen de 33,315 trilyon TL olmak üzere toplam 56,162 trilyon TL ödenek ihtiyacı tespit edilmiş, ancak YPK kararları ve 2002 yılı yatırım programı hazırlama esasları genelgesi çerçevesinde % 45 artışa göre tarım sektöründen 950 milyar TL ve enerji sektöründen de 17,1 trilyon TL olmak üzere toplam 18,050 trilyon TL ödenek talep edilmiştir. DSİ Genel Müdürlüğü'nce 2002 yılında yatırımlar için toplam 7,438 katrilyon TL ödenek talep edilmiş ancak talebin %18,25'i olan 1,357 trilyon TL ödenek verilmiştir. Bu ödenek çerçevesinde söz konusu projeye tarım sektöründen 1,050 trilyon TL, enerji sektöründen 17,1 trilyon TL olmak üzere toplam 18,150 trilyon TL ödenek ayrılması öngörülmüş, henüz kesinlik kazanmamıştır. Projeye ayrılacak 18,150 trilyon TL ödenekten Klavuzlu Barajı ve HES inşaatına tahsis edilebilecek miktar 2002 yılı yatırım programı ve uygulama planının hazırlanmasından sonra kesinlik kazanacaktır.

Orta Ceyhan Menzelet II.Merhale projesine 2002 yılında ayrılması öngörülen ödeneğin yeterli olmadığı bilinmekle beraber ülkenin içinde bulunduğu koşullar ve DSİ Genel Müdürlüğü'nün yatırımlarına ayrılan ödenekler dahilinde projeye daha fazla ödenek ayrılması mümkün olamamaktadır. Ancak, sene içerisinde ek ödenek imkanı doğduğu takdirde gereği yapılabilecektir.

Proje kapsamındaki Klavuzlu Barajına yeterli ödenek ayrılabilirdiği takdirde 2003 yılında bitirilmesi programlanmıştır. Elektromekanik teçhizatının da 2002 yılında ihale edilerek, yıllık ödenek ihtiyaçları aynen karşılanabildiği

takdirde 2005 yılında enerji üretimine alınması planlanmıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 75, Birleşim 22, s. 743-744).

**Batı Trakya Türklerine ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı İsmail Cem'in cevabı
(7/5607)**

Türk – Yunan ilişkilerindeki gelişmeler itibarıyla ortaya çıkan yakınlaşma eğiliminden Rumeli Türkleri Federasyonu Genel Başkanı Taner Mustafaoğlu'nun dışarıda bırakılması itibarıyla sorulan soruda 110 kişiden oluşan heyette bu ismin yer almamasının nedeni sorgulanmış olup bu konuda atılacak bir adım olup olmadığı araştırılmıştır.

Soru:

- “1. Son zamanlarda gelişen Türk-Yunan yakınlaşmasında Batı Trakya Türkleri hususunda ne gibi gelişmeler vardır?*
- 2. Bu yakınlaşma çalışmaları çerçevesinde 6-12 Kasım tarihleri arasında yapılacak Bulgaristan-Makedonya-Yunanistan 110 kişilik gezi heyetinde Rumeli Türkleri Federasyonu Genel Başkanı Taner Mustafaoğlu neden yoktur.*
- 3. Rumeli Türkleri Federasyonu Genel Başkanı'na yapılan bu uygulama hakkında girişimleriniz olacak mı?”*

Cevap:

“Ülkemizle Yunanistan arasında yaşanmaya başlanan yakınlaşmanın Batı Trakya Türk azınlığının yıllardır maruz bırakıldığı baskıcı ve ayrımcı uygulamalarda da bir iyileştirme yaratacağına inanılmaktadır. Nitekim, geçtiğimiz yıl Batı Trakya'daki Türk azınlık ilkokullarına Türkiye'de bastırılarak gönderilen ders kitaplarının kabulü, şimdilik sayıca az da olsalar öğretmenlik formasyonuna sahip bazı soydaşlarımızın azınlık okullarında görevlendirilmeleri, Yunan Vatandaşlık Yasası'nın 19. maddesinin iptalini takiben bu ülkede vatansız (haymatlos) statüsünde yaşayan birkaç soydaşımızın yeniden Yunan vatandaşlığına alınmaları, soydaşlarımızın günlük yaşantılarında çok küçük de olsa bazı olumlu gelişmelerin önümüzdeki dönemde de devam edeceği ümidini vermiştir. 6-12 Kasım 2000 tarihleri arasında TBMM'deki Balkan Ülkeleri Dostluk Grupları üyesi değerli milletvekili arkadaşlarımızın öncülüğünde gerçekleştirilen ve Yunanistan'ı kapsayan tren gezisine katılan heyette, Rumeli Türkleri Federasyonu'nun Genel Başkanı Taner Mustafaoğlu'nun neden bulunmadığına dair sarih bir bilgi Bakanlığımız kayıtlarında bulunmamaktadır. Bununla birlikte, aralarında Taner Mustafaoğlu'nun da bulunduğu bazı Batı Trakya kökenli vatandaşlarımızın, Yunanistan'a girişlerine vize başvurusu reddedilerek Yunan makamlarınca izin verilmediği bilinmektedir. Sayın Mustafaoğlu ile benzer durumdaki vatandaşlarımıza yönelik bu uygulama, Yunanistan tarafından, bir devletin ülkesine girecek yabancı uyruklulara, vize başvurularını reddederek kısıtlama getirme ve bazılarını ülkeye sokmama şeklinde kullandığı egemenlik yetkisinin

bir parçası olarak değerlendirilmektedir. Bildiğiniz üzere aynı şekilde ülkemizin de bazı Yunan vatandaşlarına Türkiye'ye girişlerinde kısıtlama getirmesi Türkiye Cumhuriyeti'nin kendi egemenlik yetkisinde bulunan bir uygulamadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 87, Birleşim 66, s. 79-80).

3.2.4.2. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Meclis Araştırma Önergesi

Ve 20 arkadaşının Batman İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına (10/156)

Söz konusu araştırma önergesinde Batman ilinin barındırdığı sosyokültürel potansiyel istatistiki olarak değerlendirilmiş ve devletin il sınırları içerisinde turizm, eğitim, sanayi ve hayvancılık gibi alanlarda vermesi gereken teşviklerden bahsedilmiştir. Kalkınmanın öncelikli temelini eğitim olduğu öne sürülmüş ve öte yandan köye dönüşlerin başlaması için gereken asgari koşulun bölgenin bölücü ve irticai terörden arındırılması olduğu ileri sürülmüştür. Bu bağlamda terörden arındırılmış bir Batman ilinde köyü dönüşleri başlatacak ikincil hamlenin çiftçiye toprak ve üretime ilişkin destekler sağlanması olarak belirlenmiştir. Önergenin amacı Batman ilinin kalkınmasında gerekli asgari koşulları göstermek ve devlet kurumlarının bu konuda dikkatini çekerek gereken yatırımların yapılmasını sağlamak olmuştur. Bu bağlamda terörle oluşan kayıpların giderilmesi için bir öncelik olarak belirlenmiştir.

“Batman İlimizin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Batman İlimiz, Hasankeyf Köprüsü, Hasankeyf Mağaraları Kanyonu, Yol Geçen Hanı, 12 Mihraplı Mağara Mescidi, Mağara Kilisesi, tarihî suyolları gibi birçok tarihî zenginlikleriyle kültürel bir hazine şehridir. Hasankeyf Örenleri Hallan Cemi Höyüğü -neolitik- Hisar Köyü Gercüş Hırbı Lalo Höyüğü gibi güzellikleri eşsizdir. Gereken ilgi gösterildiğinde Batman İlimiz turizm merkezi olabilecek kapasitededir. Batman'ın kısaca istatistikî bilgileri ise şöyledir: Son sayımıyla 467 808 nüfusa sahip ilimiz, 4 694 kilometrekarelik yüzölçümünde, kilometrekareye 100 kişilik yoğunluğu ile üç yılda yüzde 14,4'lük nüfus artışı oluşmuştur. Devlet istatistik verilerine göre şehir nüfusu toplam nüfusun yüzde 56,18'idir. Kişi başı gayri saftı millî hâsıla Batman İlimizde, Devlet İstatistik Enstitüsü 1995 verilerine göre, carî fiyatlarla 1 157 ABD Dolarıdır. Köy, belediye ve il özel idare gelirleri Türkiye toplamında 40 katrilyon 806 trilyon 309 milyar 328 milyon TL iken, Batman da 16 trilyon 113 milyar 24 milyon TL ile yüzde 0,00039 gibi düşük bir orandadır. Okul gruplarına göre kaba okullaşma oranları: İlkokul, Türkiye genelinde yüzde 89,03 iken Batman'da yüzde 62,49; ortaokul, Türkiye geneli yüzde 53,14 iken Batman'da yüzde 26,6;

lise, Türkiye geneli yüzde 38,72 iken Batman'da yüzde 16,34; üniversite ve yüksekokul, Türkiye genelinde yüzde 22,87 iken Batman'da yüzde 1,78 oranındadır. Bu verilerden de anlaşılacağı gibi eğitim düzeyi hiç de iç açıcı düzeyde değildir. Bölgede, artık, ekonomik mücadele dönemi başlamalı, bölge kaynakları verimli şekilde, ülke ve yöre halkının yararına sunulmalıdır. Kültürel ve tarihî zenginliklerinin dünya beğenisine açılması için tüm girişimlerin yapılması gerekmektedir. Güneydoğu kalkınma projesinde, ekonomik kalkınma kadar eğitim alanında da kalkınmaya önem verilmesi gerekmektedir. Köye dönüşün sağlanabilmesi için çiftçiliğin teşviki gerekmektedir. Batman İli, güneydoğu bölgemizdeki terör olaylarından en fazla etkilenen illerimizden biridir. İrticai ve bölücü terörden dolayı sokakta hava karardıktan sonra yürüyemez haldeki vatandaşlarımız, devletimizin kararlı tutumuyla rahatlamaya başlamasına rağmen, bu terörün etkilerinden halen daha kurtulamamış, daha önce de bahsedildiği gibi, şehrsel, ekonomik ve eğitim alanında yeni atılımlara ihtiyaç vardır. Bu atılımların yapılabilmesi diğer tedbirlerin alınmasındaki yapılabileceklerin tespit edilmesi için Meclis araştırması gereğine inanıyoruz. Saygılarımızla.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 13, s. 287-289).

Ve 20 arkadaşının Mardin İlinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/157)

Söz konusu araştırma önergesinde Mardin ilinin sosyokültürel yapısına istatistikî veriler dahilinde dikkat çekilerek beşeri potansiyeli vurgulanmıştır. Bu bağlamda desteklenmesi öncelikli alanlara dikkat çekilerek terör olaylarından etkilenen köylerin yeniden inşası ve çiftçiye toprak ve istihdam yaratma olanaklarının araştırılmasına yönelik vurgu yapılmıştır. Birçok farklı dine ev sahipliği yapan bölgede din turizmiyle birlikte tarihi geçmişi oldukça parlak olan şehrin toplumsal nitelikler bağlamında desteklenmesine yönelik öneriler dile getirilmiştir. Yaşanan altyapı sorunlarıyla birlikte şehirleşmenin nüfus ve nüfus artış hızına ayak uyduramadığı belirtilmiştir. GAP'tan istenen verimin şehir bazında sağlanamadığı vurgulanmış ve yeni projelerle desteklenmesi gereken alanların Mardin halkı nezdinde oluşturduğu beklenti ve ihtiyaca dikkat çekilmiştir.

“Mardin İlimizin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak, alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasanın 98 inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 üncü ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz. Saygılarımızla.

Mardin İlimiz Sasanilerle başlayan kültürel ve inanç merkezi olan tarihteki yerini, 1517 Çaldıran Savaşıyla Osmanlı İmparatorluğunda ve son olarak Türkiye Cumhuriyetinin güzel illerinden biri olarak yeni milenyumda da önemini sürdürmüştür. Bu öneme rağmen, Mardin İlimizin hayatî istatistikleri şöyledir: Mardin İli, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün son verilerine göre 835 530

nüfusuyla 12 760 kilometre karelik yüzölçümünde kilometre kareye 65 kişilik bir yoğunluğuyla yüzde 2,6 nüfus artış oranına sahiptir. Hazine Müsteşarlığı bilgilerine göre, büyüme, 2000 yılı ikinci üç aylık dönem itibariyle, gayri safi yurtiçi hâsıla 5,8, gayri safi millî hâsıla 4,4 oranında gerçekleşmiştir. Devlet İstatistik Enstitüsü istatistiklerine göre şehir nüfusunun genel nüfusa oranı yüzde 44,7 olup, bu oran artmaktadır. 2000 yılı itibariyle Mardin İline kişi başına yapılan sağlık yatırımları Türkiye genelinde 6 milyon iken, Mardin İlinde 1,2 milyonla yüzde 20'si oranında, eğitim yatırımları ise Türkiye genelinde kişi başına 16 milyon iken, Mardin İlinde kişi başına 1,9 milyonla yüzde 12'si oranındadır. Mardin'in tarih akışındaki durumu gerek terör gerek ekonomik yetersizliklerden dolayı hak ettiği yerde olmamıştır. Köyler ve mezralar terör nedeniyle göçle boşalmış, kentsel nüfus orantısız olarak artmıştır ve aynı sebeplerden dolayı tarihî eserleriyle, Süryaniler için olan dinî önemine binaen gerekli turistik ilgiyi görememiş, kültürel birikimini dünyaya açamamıştır. Mardin'in SuriyeIrak'la olan sınır ticaretinde önemli bir yeri olmasına rağmen, Nusaybin sınır kapısı gerekli işlevine kavuşamamıştır. Güneydoğunun, Türkiye'nin ve dünyanın sayılı projelerinden olan GAP'ın bölgeye getirdiği olanaklardan yararlanmada da verimlilik, çeşitli sebeplerden yeterli olmamış ve çiftçilik, gelişmekte güçlüklerle karşılaşmıştır. Bunun sonucunda şehirleşme oranı artmıştır. Hızlı nüfus artışıyla her geçen gün hizmet vermekte yeni güçlüklerle karşılaşan belediyelerimiz, çarpık yapılaşmanın önüne geçememiştir. Artık inkâr edilemez ve elzem olan güneydoğu kalkınma atağında Mardin'in önemi daha iyi anlaşılması ve bu atakta hak ettiği yere gelmesi gereken ilimizin, bütün bunlardan yola çıkarak, özellikle Mardin Merkez ve Kızıltepe İlçesinde yaşanan göçler sonucunda ortaya çıkan içmesuyu sorunu olmak üzere, diğer sorunlarının ve gereken tedbirlerin alınması hususunda yapılabileceklerin tespit edilmesi için Meclis araştırması açılması gereğine inanıyoruz. Saygılarımızla.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 13, s. 289-291).

3.2.5. Mehmet Hanifi Tiryaki

TBMM 21. Tutanak Dergisi'nde Tiryaki'nin herhangi bir yasama faaliyeti olmadığı görülmektedir.

3.2.6. Mehmet Bedri İncetahtacı

3.2.6.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Deprem felâketi nedeniyle yapılan uluslararası yardımlardan gümrük vergisi alınıp alınmadığına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Tunca Toskay'ın cevabı (7/507)

Deprem sonrası Türkiye'ye yapılan uluslararası yardımların gümrük prosedürü dolayısıyla bir dizi engele maruz kalması neticesinde ilaç ve tıbbi ürünlerin bozulma

riskinin arttığına dikkat çekilmektedir. Söz konusu soruda bu konuda yapılacak insani bir girişimin engeller ve vergi dayatmasıyla ortadan kaldırılmasına yönelik bir girişimin olduğuna dikkat çekilmiş olup bu caydırıcı tedbirlerin depremzede vatandaşları olumsuz etkilediğine vurgu yapılmıştır.

Soru:

“1. Sayın Tunca Toskay, kendisinden hemen sonra Başbakan Yardımcısı Sayın Mehmet Keçeciler tarafından tekzip edilen bu açıklamayı neye dayanarak yapmıştır?

2. Sayın Keçeciler bu uygulamanın kaldırıldığını açıklayana kadar, yani deprem felaketinin üzerinden bir haftalık süre zarfında yurt dışından gelen yardımlar gümrük engeline takılmış mıdır?Bu süre içerisinde kendisine yardım ulaştırılmayan depremzedelerden hayatını kaybedenlerin sorumluluğu kime aittir?

3. Deprem bölgesinde görev yapan Alman yardım ekiplerinin kullanması amacıyla gönderilen bir adet röntgen cihazına, Sayın Tunca Toskay'ın açıkladığı sebepten ötürü gümrükte el konduğu ve bu cihazın deprem bölgesine ulaştırılamadığı doğru mudur?Gümrük vergisi uygulaması sebebiyle bekletilen yerine ulaşmayan veya geç ulaşan başka yardımlar da var mıdır?

4. Yabancı ülkelerden gelen her türlü yardımın, gümrüğe tabi tutulması, depremzedelere acilen ulaşması gereken yardımların uzun ve karmaşık prosedürler sebebiyle gecikmesine sebep olmayacak mıdır?Bu gecikme, zamana karşı bir yarış gerektiren kurtarma ve tedavi çalışmalarını sekteye uğratmayacak mıdır?

5. Yabancı gönüllü kuruluşların gönderdiği yardımlar, çoğunlukla kan, serum, ilaç gibi bozulma riski yüksek maddelerdir. Bu yardımlar, uzun ve ağır işleyen gümrük prosedürlerine tabi tutuldukları takdirde bozulup kullanılamaz hale gelmeyecek midir?

6. Deprem felaketinin ardından, yurt dışından ülkemize çeşitli yardımlarda bulunmak isteyen kişi ve kuruluşlar, gümrük uygulaması sebebiyle maddi kayba uğramaktadırlar. Ancak bunlar zaten gönüllü kişiler ve kuruluşlardır ve insanîyet namına yardım ellerini uzatmaktadırlar. Bu kişi ve kuruluşlardan, ayrıca bir de vergi talep edilmesi, yardım gönderenler açısından caydırıcı değil midir?

7. Bu yardımsever kişi ve kuruluşlardan gümrük vergisi talep edilmesi ve zorluk çıkarılması, uluslararası platformda Türkiye'nin itibarını zedeleyecek bir uygulama değil midir?Bu durum gelecekteki yardımların önünün kesmeyecek midir; benzeri bir felaket vuku bulduğunda, yabancı ülkelerin yardım isteklerini ve şevklerini kırmayacak mıdır?”

Cevap:

“23.8.1999 tarihinde Hükümet Sözcüsü olarak tarafımdan yapılan açıklamada "Türkiye'ye getirilecek yardım malzemelerinin devlete bağışlanması halinde herhangi bir gümrük vergisine tabi olmadan Türkiye'ye gireceği, bunun dışındaki uygulamaların gümrük mevzuatına göre değerlendirileceği ifade

edilmiştir. Bu ifade dikkatle incelendiğinde devlete hibe edilmeyen yardımlardan mutlaka gümrük vergisi alınacağı yargısına varmak mümkün değildir. Devlet Bakanı Sayın Mehmet Keçeciler beni tekzip etmemiş, konuya açıklık getirmiştir. 1615 Sayılı Gümrük Kanununun konu ile ilgili hükümleri ise şöyledir: "a) Sosyal, kültürel, hayrî ve sıhhi maksatlarla yabancı memleketlerde kurulmuş demek, vakıf ve teşekküller tarafından aynı maksatlarla Türkiye'de faaliyette bulunan kamu yararına çalışan derneklere ve vakıflara, b) Gerçek ve tüzel kişiler tarafından, Türkiye'deki kamu yararına çalışan derneklere ve kamunun faydasına parasız tahsis edilmiş Bakanlar Kurulunca tespit edilen tesisler ile resmî teşekküllere, belediye ve köy tüzel kişiliklerine, bağış yoluyla gönderilen veya yurt dışında temin edilen para ile alınıp getirilen, gerek miktar gerek özellikleri bakımından konularına uygun olduğu müsteşarlıkça kabul edilecek eşya (Genel ve katma bütçeli daireler dışında binek otomobilleri hariç) gümrük vergisinden muaftır." hükmünü amir bulunmaktadır. Diğer taraftan, 17.8.1999 tarihinde ülkemizde meydana gelen deprem felaketinden önemli ölçüde etkilenmiş bulunan Kocaeli, Sakarya, İstanbul, Yalova, Eskişehir, Edirne, Bursa, Bolu, Zonguldak illerinde bulunan felaketzedelerin yemek, barınma, sağlık ve diğer ihtiyaçları için yurt dışından insanî yardım amacıyla gönderilecek hibe - yardım malzemelerinin gümrük işlemlerinde kolaylık, işbirliği ve sürat sağlamak bakımından izlenecek prosedürler ile deprem bölgesine bir an önce ulaşması önem taşıyan malzemelerin gümrük işlemlerinin ve diğer taleplerin ivedilikle karşılanmasını teminen kriz masasının 24 saat hizmet vermesini sağlayacak tedbirler hakkında tüm gümrük başmüdürlükleri ile gümrük müdürlükleri, olayına vahametine binaen Gümrük Müsteşarlığınca (Gümrükler Genel Müdürlüğü) öncelikle sözlü olarak talimatlandırılmış, daha sonra aynı hususlar birer örneği ilişikte sunulan 19.8.1999 tarihli ve 24642 sayılı yazı ve 26.8.1999 tarihli ve 1999/19 sayılı Genelge ile de anılan birimlere yazılı olarak da bildirilmiştir. Bu meyanda, 1615 sayılı Gümrük Kanununun mezkûr hükmü uyarınca, yurt dışındaki resmî teşekküller (kamu kurum ve kuruluşları), tüzel kişilikler (dernekler, vakıflar ve şirketler), gerçek kişiler tarafından Başbakanlık Kriz Merkezi, resmî kuruluşlar, Türkiye Kızılay Derneğine afet bölgesinde kullanılmak üzere hibe-yardım amacıyla gönderilen veya bu kuruluşlara teslim edilmek amacıyla getirilen ve ülkemize ithali yasak olmayan eski ve yeni her türlü eşyanın ithali gümrük vergisinden muaf olarak yapılmaktadır. Bu uygulamalar doğrultusunda, yardımların akışını yavaşlatan veya azaltan ne bir beyan ne de bir uygulama söz konusu olmamıştır. Kaldı ki, Gümrük İdarelerinin yürürlükteki mevzuata uygun bir şekilde işlem yapmaları da son derece doğaldır. Bilgileri ve gereğini saygılarımla arz ederim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 13, Birleşim 1, s. 229-231).

Milletimizi tehdit eden hastalıklarla mücadeleye ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/357)

Türkiye için önemli bir tehdit unsuru olan hastalıkların önlenmesine ilişkin sorulan soruda Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmaların yeterliliği sorgulanmış ve farklı alanlarda yapılan yatırımların sağlık alanına kaydırılmasına yönelik bir çabanın neden gösterilmediği vurgulanmıştır. Bu bağlamda Türkiye'de

devletin yetersiz kaldığı sağlık alanında özel teşebbüslerin önünün açılmamasına ilişkin bağlayıcı bir hükmün olup olmadığı araştırılmıştır. Lösemi hastalığı nedeniyle hayatını kaybeden insanlar için gereken Kemik İliği Bankası'nın Sağlık Bakanlığı'nın öncelikleri arasında bulunup bulunmadığı soruşturulmuş ve bu konuda atılacak adımlar söz konusu iken farklı alanlara yapılan yatırımların gereksiz olduğuna dikkat çekilmiştir.

Soru:

“1. Sağlık Bakanı Sayın Osman Durmuş, 16 Haziran 1999 tarihli TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda ve aynı hafta basına yaptığı açıklamalarda Türk milletini tehdit eden hastalıkları, ölüm oranlarına göre bir ciddiyet ve aciliyet sırasına koymuştur. Buna göre, öncelikli olarak ilk sıralarda yer alan hastalıklarla mücadele yönünde bir politika izleneceğini ve Sağlık Bakanlığı bütçesinin de bu sıralama doğrultusunda kullanılacağını belirtmiştir. Sayın Bakan bu sıralamanın ne olduğunu ve hangi kritere göre yapıldığını açıklayabilir mi?

2. Sağlık Bakanlığının yapmış olduğu araştırmalara göre, Türkiye'de sağlık gündeminin ilk sırasında hangi hastalık bulunmaktadır, bunun halledilmesi ne kadar sürecektir?İkinci sıradaki hastalıkla ilgili sorunların çözülmesi ne kadar sürecektir?İlk sıralardaki hastalıklarla mücadele ederken, örneğin altıncı, yedinci sıraya konan hastalıklar ve bu hastalıklardan muzdarip olan hastalar için yatırım yapılmayacak mıdır?Bunlara kaç yıl sonra sıra gelecektir?Bu esnada Sağlık Bakanlığının alt sıralarda saydığı hastalıklardan muzdarip olan vatandaşların durumları ne olacaktır?Bu hasta ve tedaviye muhtaç vatandaşlarımızın çekecekleri sıkıntı ile ilgili ne gibi tedbirler almışlardır ve bu kişilerin ölümünün sorumluluğunu kim üstlenecektir?

3. Yeterli maddi imkânı olduğu takdirde, bütün hastalıklarla aynı anda ve aynı ciddiyetle mücadele edilmesi mümkün müdür?Sağlık Bakanı Sayın Osman Durmuş'un milletimizi tehdit eden hastalıklan ölüm oranlarına göre sıralaması bilimsel ve devlet ciddiyetiyle bağdaşan bir yöntem midir?Bunu yapmak ve pek çok sorunun çözümünü zamana bırakmak yerine Sayın Bakan bütçesini genişletmek ve daha iyi hizmet vermek yönünde bir girişimde bulunmuş mudur?Eğer Sağlık Bakanlığının gücü bütün bu mücadeleyi yürütmeye yetmiyorsa bunu özel teşekküllere neden bırakmıyor?

4. Türkiye'de mevcut sağlık sorunları arasında lösemi hastalığının önceliği nedir?Lösemi ölümcül ve çok tehlikeli bir hastalık değil midir?Türkiye'de her yıl kaç kişi lösemi hastalığından dolayı hayatını kaybetmektedir?Kemik iliği naklinin, başta lösemi ve Akdeniz anemisi gibi kan hastalıkları olmak üzere birçok hastalıkla tedavi yöntemi olarak kullanıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla kendisine uygun kemik iliği bulamayan hastalar için ulusal bir Kemik iliği Bankasının mevcudiyeti zarurî değil midir?

5. Ülkemizin Kemik iliği Bankası ihtiyacı kaçınıcı sırada yer almaktadır?Devletin maddî imkânlarına göre yapılan bu sıralamada yüzme havuzları, turistik dinlenme tesisleri, eğlence yerleri veya tartan pistler açmak

kaçıncı sırada yer almaktadır? Bu tesislere aktarılan paraların vatandaşlarımızı ölümden kurtarmak için yürütülen çalışmalara yönlendirilmesi gerekmez mi?"

Cevap:

"Cevap 1. Bir ülkenin sağlık sorunlarının tespitinde en sık görülen, en çok ölüme sebebiyet veren ve sakatlayan hastalıklar, öncelikler sıralamasında ilk sırayı almaktadır. Bu sıralamayı yaparken, ülkenin doğum ve ölüm istatistikleri incelenmekte ve her hastalığa göre yapılan epidemiyolojik değerlendirmeler nazara alınmaktadır. Yaş gruplarına göre öncelik, diğer sağlık sorunlarından farklı olarak ele alınmaktadır. Bu meyanda, koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında, çocuk felci, yeni doğan tetanozu, kızamık ve hepatit şeklinde bir öncelikler sıralaması yapılmış olup, bu hastalıkların ortak özelliği, aşı ile korunmanın sağlanabilmesidir. Bebeklik ve çocukluk döneminde, aşı ile korunulabilir hastalıklara karşı düzenli bir aşılama programı yürütülmesi önemlidir. Zira, bu hastalıklara karşı düzenli bir şekilde aşılanmanın, bu hastalıklara yakalanması ve yakalansalar bile Ölümlerle sonuçlanması hemen hemen mümkün değildir. Ulusal aşı takviminde, uygulanacak aşıların seçiminde, toplumda aşı ile korunulabilir hastalıkların sıklığı, aşının etkinliği ve bu aşıları uygulayacak sağlık örgütünün imkânları nazara alınmakta ve ülkemizde, verem, boğmaca, difteri, tetanoz, çocuk felci, kızamık ve hepatit hastalıklarına karşı aşı uygulaması yapılmaktadır. Bu hastalıklardan, çocuk felci hastalığı önceliklidir ve bu hastalığın yok edilmesine yönelik olarak, "Polio Eradikasyonu Programı" uygulanmaktadır. Bu program global bir programdır ve tüm dünya ülkeleri 2000 yılına kadar çocuk felci hastalığını yok etmeye yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Cevap 2. Bakanlığımız, ülkemiz için önemlilik ve öncelik arzeden sorumluluklarına yaklaşımını, sıralama yaparak gelecek yıllara bırakma politikası yerine, her konuyu hassasiyetle izlemektedir. Ancak yatırım ve insan gücü planlamasında bir önceliğin olması da beklenen ve olması gereken bir politika'dır. Böyle bir politikanın uygulanması, öncelik verilen sağlık konuları dışındaki hizmetlerin durdurulması anlamına gelmemektedir.

Cevap 3. Hastalıklara karşı aynı zamanda ve aynı ciddiyetle mücadele edilmesi ile ilgili sorunuzun cevabı şu şekilde verilebilir: Her soruna özgü yapılması gereken faaliyetler belli bir zaman tablosuna yerleştirilir. Belli bir bütçe ve insan gücü desteğiyle yürütülür. Bu işi yaparken de birçok sektörün desteği alınır.

Cevap 4,5. Öncelikle, kemik iliği nakli merkezi ile doku bilgi bankasının kuruluş amaçlarının karıştırılmaması için bazı hususların açıklanmasını faydalı görüyorum. Şöyle ki; Nakil merkezleri, uygun fiziki ortamda faaliyet gösterecek, kaliteli personel ve gerekli modern cihazlarla donatılmış özel birimlerdir. Türkiye'de bu birimlerin sayısı 10 civarındadır. Kemik iliği nakline başlanmadan önce, alıcı ile verici arasında doku tiplendirmesi uyum laboratuvar çalışması yapılmaktadır. Bu laboratuvar çalışmaları ülkemizde 6-7 birimde düşük kapasitede yapılmaktadır. Buralarda yapılan doku tiplendirme çalışmalarının bir bilgisayar ortamında toplanması gerekmektedir. Kardeş uyumu olmayan lösemili vakaların uygun doku tipi vericisi bulabilmesi için bir bilgisayar ortamında bilgi alabilecek bir kurumsallaşmaya ihtiyaç vardır. Bu sebeple, öncelikle kemik iliği nakil merkezlerinin kapasitesini genişletmek, kendi

aralarında koordinasyonu sağlamak, yeni birimlerle desteklemek ve nihai olarak da bunların başvuracağı doku tipi bilgi bankası kurulması gerekmekte olup, önceliklerin sıralamasının bu şekilde yapılması hizmet açısından önemlidir. Bakanlığımız konuyu, mevzuat çalışmaları, kurumsal çalışmalar ve personel ile halk eğitimi çalışmaları olmak üzere (3) bölümde yürütmektedir. Mevzuat çalışması olarak, "Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Taslağı" ile "Kemik iliği Nakli Merkezleri ve Ulusal Doku Bilgi Bankası Yönetmeliği Taslağı" hazırlanarak Bilimsel Kurulun görüşlerine sunulmuştur. Bu arada, mevcut olan "Kemik İliği Nakli Merkezleri"ni geliştirmek amacıyla çalışmalar yapılmaktadır. Bu meyanda, Ankara Numune Hastanesi bünyesinde 20 yataklı Kemik iliği Nakli Merkezi ve Ulusal Kemik İliği Bilgi Bankası kurulması çalışmaları tamamlanmış ve faaliyete geçmiştir. Burada önemli olarak toplumun bilinçlenmesi ile birlikte gerekli organizasyonu kurabilmektir. Kemik iliği bilgi bankası bu organizasyon içinde yer alması gereken bir birimdir. Ülkemizde 18 adet organ nakli merkezi ve ayrıca 10 adet kemik iliği nakli merkezi vardır. Cevap 5. Soruda yer alan başka sosyal kuruluşlara ait yatırımların yapılmayıp, Sağlık Bakanlığına aktarılması meselesi, sizin de içinde yer aldığınız Parlamento'ya düşen bir görev ve Bütçe Kanunu sırasında gözetilmesi gereken bir husustur. Sağlık Bakanlığına, bu önemli hizmetlerin istenildiği seviyede yerine getirilmesini sağlayacak miktarda ve yeterli kaynak ayrılmadığı açıktır. Konu hakkında gösterilen ilgiye teşekkür ederim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 15, Birleşim 14, s. 245-248).

Gaziantep Şanlıurfa otoyolunun Dülükbaba Ormanından geçirilmesinin neden olacağı zararlara ilişkin sözlü soru önergesi (6/207) ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı

Yol yapım çalışmaları esnasında bitki varlığına zarar verilmesi kapsamında sorulan soruda Dülükbaba ormanından geçirilecek yolun 25 ila 40 bin arasında ağacın kesilmesini gerektireceği öne sürülmüştür bu kapsamda Çevre Bakanlığı'nın konuya ilişkin herhangi bir analizinin bulunup bulunmadığı araştırılmaktadır.

Soru:

"1- Gaziantep-Şanlıurfa otoyolunun çevre geçiş yeri olarak Dülükbaba ormanlarının tespiti sizin onayınızdan geçmiş midir?

2- Çevre Bakanlığı olarak, bu bölgede 20 hektarlık alanın asfaltlanması ve yaklaşık 25 bin ile 40 bin dolayındaki ağacın kesilmesi, Gaziantep'te çevre problemlerine ne kadar yeni yükler getireceği bilinmekte midir?

3- Çevre Bakanlığı olarak, Dülükbaba ormanlarının kesiminin getireceği zarar ile ilgili herhangi bir bilimsel analiz raporu var mıdır?"

Cevap:

“Bilindiği üzere, 23 Haziran 1997 tarih ve 23028 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren, Çevresel Etki Değerlendirmesi; yani, ÇED Yönetmeliğine göre, otoyollar, ÇED raporu hazırlanması gereken faaliyetler listesinde yer almaktadır; ancak, ÇED Yönetmeliğinin geçici 2 nci maddesinde, "bu yönetmeliğin yayımından önce güzergâh belirlemesini gerektiren faaliyetlerle ilgili mevzuat gereğince, güzergâhı belirlenen veya yatırım programına alınan petrol ve gaz boru hatları, enerji nakil hatları, otoyollar, ekspres yollar, devlet yollar ve il yollar faaliyetlerine, bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz" hükmü yer almaktadır. Bu itibarla, söz konusu faaliyet, 23.6.1997 tarihinden önce, Devlet Planlama Teşkilatınca -290 numarayla- yatırım programına alındığından, ÇED Yönetmeliğinin geçici 2 nci maddesi gereğince, inşaat ve işletme aşamasında, 2872 sayılı Çevre Kanununa istinaden yürürlüğe girmiş bulunan yönetmeliklere uyulması kaydıyla projenin gerçekleştirilebileceği hususu, Karayolları Genel Müdürlüğü ve ilgili valiliklere bildirilmiştir. Gaziantep il Çevre Müdürlüğü, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Köy Hizmetleri, Turizm, Millî Emlak, Bayındırlık ve İskân, Sağlık Gaziantep İl Müdürlükleriyle, Devlet Su İşleri 20 nci Bölge Müdürlüğü, Orman İşletme Müdürlüğü, Karayolları 5 inci Bölge Müdürlüğü ve Şahinbey Belediye Başkanlığından görüş sorulmuş ve bu kurumlar, söz konusu faaliyet için olumlu görüş bildirmişlerdir; ancak, Bakanlığımız, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolunun geçiş yerinin Dülükbaşı ormanlarından geçmeyecek şekilde güzergâhının değiştirilmesini uygun bulmaktadır. O yüzden, biz uygun görmüyoruz.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 16, Birleşim 16, s. 50-51).

3.2.7. Nurettin Aktaş

3.2.7.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına ait personel lojmanlarının tahsisine ve yakıt ücretlerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut'un cevabı (7/540)

Lojman kullanımının adil kriterler çerçevesinde gerçekleşmediğine dayanarak sorulan soruda lojman kullanan ve yakıt parası ödemeyen taraflarla lojman kullanmaksızın yakıt parası ödeyenler nezdinde bir uygulamanın yürütülüp yürütülmediğine değinilmiştir.

Soru:

“1. TBMM Başkanlığına ait; ilker, Atakent, Saraçoğlu ve TBMM Kampusu içinde kaç adet lojman vardır?

2. İlker, Atakent, Saraçoğlu, TBMM Kampusu içindeki lojmanlardan şu anda kaç kullanılmaktadır? Oturan personelin;

a) Adları nedir?

- b) Meclis'te kaç yıldır çalışmaktadırlar?
- c) Hangi görevleri yapmaktadırlar?
- d) Kaç yıldır lojmanda oturmaktadırlar?
- e) Tahsis süresi bittiği halde halen lojmanlarda oturanlar kimlerdir?

3. TBMM İlker Personel Lojmanlarında oturanlar Meclis personellerinin en mağdurları olmalarına rağmen yeni dönemde yakıt paralarının kendileri tarafında ödeneceği söylenirken; Atakent, Saraçoğlu ve TBMM Kampusu içinde oturanlar Meclis'te en fazla ücreti almalarına rağmen, yakıt parası ödemediği lojmanda oturacakları söylenmektedir. Doğru mudur? Doğru ise bu adil bir uygulama olur mu?

4. Meclis'te lojmanda oturmak için personel sırada beklerken, özellikle TBMM İlker Personel Lojmanlarında birçok dairenin senelerce boş tutulmasının sebebi nedir?

5. Meclis'te kadrosu olmayıp da, geçici görevle çalışanlara lojman verildiği halde yıllarca yardımcı hizmetler kadrosunda olan personele niçin lojman verilmemektedir?"

Cevap:

"Cevap (1,2). TBMM Personel lojmanlarının genel durumunu gösteren listeler ilişikte sunulmuştur.

Cevap 3. 10.1.1998 tarih ve 23226 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 234 sıra sayılı Maliye Bakanlığı Millî Emlâk Genel Tebliğinin yakıt giderleri bölümünde "Kamu Konutlarının yakıtının konutlarda oturanlar tarafından tedariki ve bedellerinin konutlarda oturanlarca karşılanması esastır. Ancak doğalgazla ısıtılan kamu konutlarında yakıtın tedarikinde bir güçlük söz konusu olmadığından (Devlet Mahalleleri, hizmet binası ile aynı kazandan ısıtılan konutlar hariç) bu konutların yakıt giderleri kesinlikle idarelerce karşılanmayacak ve oturanlarca karşılanmaya devam edilecektir" hükmü yer aldığından kira uygulaması buna göre yapılmaktadır. Cevap 4. Seçimlerden sonra lojmanlardaki boş olan dairelerin badana ve boyası yapılmış olup, 22 konut, 14.10.1999 tarihinde puanlama sırası dikkate alınarak hak sahiplerine dağıtılmıştır. Cevap 5. Geçici görevli personele tahsis edilen lojman bulunmamaktadır. Personel lojmanlarının dağıtımı Başkanlığımız Konut Yönetmeliğinde yer alan I.II.III ve IV sayılı cetvellerdeki personel sırasına göre yapılmaktadır. Bu cetvellerden IV sayılı cetvel Genel İdare Hizmetleri Sınıfındaki memurlarımızla ilgilidir. Kendilerine puanlama sırasına göre sıra tahsisli lojman tahsis edilmekte ve beş yıl oturduktan sonra konutu boşaltmaktadırlar. Bu statüdeki personelin tamamı beşer yıl konuttan yararlandıktan sonra, Yardımcı hizmetler sınıfındaki personelimize de lojman tahsisi yapılabilecektir. (...)" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 15, Birleşim 13, s. 72-82).

Afet yardımlarına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve iskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/769)

Yardım adı altında belediyelere aktarılan paylarda partizanca bir tavır takınıldığı öne sürülmüş ve afet gerçekleşmemiş bazı belediyelerin parti bağlantısı dolayısıyla devletten karşılıksız yardım aldıkları ifade edilmiştir. Bu bağlamda bazı belediyelere aktarılan pay il partili belediyelere aktarılan pay dilimleri arasından bir dizi tutarsızlığın gözlemlendiği ifade edilmiş olup hükümetin bu yardımlarda kendi partilerine sağladıkları desteklerin gerçeği yansıtmayı yansıtmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“1. Afet yardımlarıyla ilgili, 4123 sayılı Kanununun 6 ncı maddesine istinaden 1.7.1999- 31.12.1999 dönemi için çıkarılan kararda, Ankara'nın 6 ilçesi ve 6 beldesi de yardım edilecek belediyeler listesinde yer almıştır. Bu belediye sınırları dahilinde herhangi bir afet olmuş mudur?Yoksa iktidar partilerine mensup oldukları için mi bu yardımı almaktadırlar?

2. Herhangi bir afete maruz kaldığı kamuoyu tarafından bilinmeyen veya aynı ildeki iktidar partilerine mensup belediyelerin Gelir Payı Çarpım Katsayıları 2 veya 3 iken diğer partili belediyelerin katsayıları 1-1,5 civarındadır. Bu katsayıların belirlenmesinde partizanlık mı yapılmıştır?

3. Marmara Bölgesindeki deprem felaketi nedeniyle 15 Ekim'de çıkarılan ek listede Avcılar, Küçükçekmece vb. Fazilet Partili belediyelerin listeye hiç alınmaması veya katsayılarının çok düşük tutulmasının sebebi nedir?Ankara'nın ilçelerindeki kamuoyu tarafından bilinmeyen afetler Marmara depreminden daha mı büyüktür?

4. Bu kararlar tekrar gözden geçirmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“15 Ekim 1999 tarihinde yayımlanan 99/13412 sayılı "Bakanlar Kurulu Kararı Kapsamına Alınan ve Alınmayan Belediyelerle İlgili Kararnamede" belirtilen gelir payı çarpım katsayıları, belediyelerin gelir kayıplarını telafi etmek amacıyla ve belediyelerin sahip oldukları alt ve üst yapılardaki hasarların onarımı için gereken bedeller üzerinden İller Bankamızca aşağıdaki formüle göre hesaplanmaktadır. (...) Yapılan hasar tespitleri ve bunun sonucunda yukarıdaki formüle göre belirlenen katsayılar, yalnızca belediyelere ait alt ve üstyapı tesislerinde meydana gelen hasarlar dikkate alınarak belirlenmiştir, O beldede meydana gelen genel hasar durumu ile bir ilgisi yoktur. Yani, bir beldede özel ve tüzel kişilere ait hasarlar, 24.9.1998 tarih ve 23473 sayılı Resmî Gazete'de Bayındırlık ve İskân Bakanlığımız tarafından yayımlanan "Tabii Afet Nedeniyle Gelir Kaybı ve Altyapı Hasarına Uğrayan Belediyelerin Yapmaları Gereken İşlemler Hakkında Tebliğ" kapsamına girmediğinden sözkonusu katsayıların belirlenmesinde dikkate alınmamaktadır. Depremden en çok zarar gören Kocaeli, Sakarya, Yalova ve Bolu illerinde belediyelerin talebi olmaksızın resen hasar tespitleri yapılmıştır. İller Bankamız ve Karayolları Genel Müdürlüğümüz teknik elemanlarınca yapılan bu tespitler sonucunda, Kocaeli ilinde 45, Sakarya ilinde 39, Yalova ilinde 15 ve Bolu ilinde 24 olmak üzere toplam 123 belediyede hasar tespitleri yapılmıştır. Depremden daha az

zarar gören illerimizde ise belediyelerin talepleri üzerine hasar tespitleri yapılmıştır. Bu şekilde, İstanbul ilinde 9, Eskişehir ilinde 1, Bursa ilinde 1 ve Zonguldak ilinde de 2 belediyede hasar tespiti yapılmıştır. Bu şekilde gerek resen ve gerekse belediyelerin talepleri üzerine yapılan hasar tespiti sayısı 136'ya ulaşmıştır. İller Bankamız elemanlarının İstanbul'da yaptıkları incelemelerde; İstanbul ili dahilindeki belediyelerin kanalizasyon ve içmesuyu şebekeleri gibi altyapı tesislerindeki hasarların İSKİ tarafından giderildiği belirlenmiş ve bu nedenle bu hasarlar dikkate alınmamıştır. Belediyelere ait üstyapı tesislerindeki hasarlar ise belediyelerin talepleri üzerine tespit edilmiş ve dikkate alınmıştır. Avcılar, Küçükçekmece ve kararnamede yer almayan İstanbul'un diğer belediyeleri hasar bildiriminde bulunmamışlardır. İller Bankası Genel Müdürlüğümüzce artırıldığı iddia edilen ve 6 Ağustos 1999 tarihli, 23778 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak 99/13136 karar esas sayısı ile yürürlüğe konulan karar ile dağıtılan belediye payları, herhangi bir siyasî parti ayırımı gözetilmeksizin, tamamen belediyelerin nüfus kriterlerine ve içinde buldukları imkânsızlıklar ile altyapı ihtiyaçlarına göre objektif olarak değerlendirilmek suretiyle uygulamaya konulmuş olup, belediye payları Kanun Hükmünde Kararnameler çerçevesinde değerlendirilerek uygulamaya konulduğundan, konu tamamen Bakanlar Kurulumuzun yetkisi dahilinde bulunmaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 17, Birleşim 23, s. 403-404).

Gaziantep çevre yolunun Dülük Baba Ormanından geçinleceği iddiasına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Koray Aydın'ın cevabı (7/783)

Yol yapım çalışmaları esnasında bitki varlığına zarar verilmesi kapsamında sorulan soruda Dülük Baba ormanından geçirilecek yolun 25 ila 40 bin arasında ağacın kesilmesini gerektireceği öne sürülmüştür bu kapsamda Çevre Bakanlığı'nın konuya ilişkin herhangi bir analizinin bulunup bulunmadığı araştırılmaktadır.

Soru:

“1. Gaziantep çevre yolunun, istimlâk bedellerinden tasarruf sağlamak gerekçesiyle, 500 m. ilerideki boş bir arazi yerine Dülük Baba Ormanından geçirilmek istendiği, bunun da 20 hektar orman alanının ve 40 bin civarında ağacın katline yolaçacağı doğru mudur?

2. Çevre yolu, boş bir araziden geçirilme alternatifi varken, neden 50 yılda öğrencilerin, askerlerin ve halkın büyük çabalarıyla oluşturulan ve şehrin akciğerleri konumunda olan Dülük Baba Ormanından geçirilmektedir? Seneler süren zahmetlerle oluşturulan bir ormanın değeri maddiyatla ölçülebilir mi?

3. Yolun boş araziden geçirilmesi halinde 1 km. kılacağı ve 1 trilyon 100 milyar TL. tasarruf sağlanabileceği doğru mudur? Çevre yolunun bu haliyle ödenecek istimlâk bedeli ile, 500 m. ilerideki boş araziden geçirilmesi halinde ödenmesi öngörülen istimlâk bedeli ne kadardır?

4. Çevre yolunun boş araziden geçirilmemesinin, eteğinden geçeceği Şehirgösteren villaları ve istimplâk edilecek arazi sahipleriyle bir ilgisi var mıdır?

5. Bu orman katliamını durdurmak için herhangi bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Erişme Kontrollü ve (2x3) şeritli olarak projelendirilen, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu (Gaziantep Çevre yolu dahil), Gaziantep-Şanlıurfa Devlet Yolundaki mevcut trafik ile Güney Anadolu Projesinin devreye girmesiyle oluşacak ilave trafiklerden kaynaklanan tüm taşıt trafiğini, Mersin ve İskenderun Limanlarına aktarmak amacıyla planlanmıştır. Ayrıca bu proje ile Gaziantep yerleşiminin mevcut trafiğinin de şehiriçi yollarını kullanmadan transit olarak çevre yolu aracılığıyla Otoyola ve Adana-Mersin veya Şanlıurfa yönüne katılımlarının sağlanması öngörülmüştür. Buna göre;

1,2. Gaziantep Çevre Yolu güzergâhının belirlenmesi sırasında otoyolu proje standartları yönünden, teknik, ekonomik ve çevresel kriterler gözönünde bulundurulmuş, yol çevreye en az zarar verecek şekilde en kısa güzergâh belirlenerek projelendirilmiş ve inşaatına başlanılmıştır. Çevrenin korunması amacıyla güzergâh koridorundaki kamulaştırma minimumda tutularak denge sağlanmasına azami dikkat sarf edilmiştir. Bu kriterler gözönünde tutularak birkaç kez yapılan detaylı etütler sonucunda sözkonusu güzergâhın otoyol standartlarına uygun olarak 1 km. uzunluğundaki ormanlık alandan geçirilmesi zorunlu olmuştur. Ancak, sözkonusu yol kenarları ile köprülülük kavşak alanı içinde kalan ağaçlar korunacak ve güzergâh boyunca kesilecek ağaç sayısından çok daha fazla ağaç dikimi yapılacaktır.

3,4. Yukarıda belirtildiği gibi tüm kriterler gözönünde tutularak sözkonusu güzergâh belirlenmiş olup başkaca bir güzergâhın teknik açıdan yapılabilirliği bulunmamaktadır. Ayrıca Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ile imzalanan protokol uyanca yolun tüm proje çalışmaları Karayolları Genel Müdürlüğümüzce yapılmakta olup, imar ve kamulaştırma çalışmaları Belediye Başkanlıklarınca yürütülmektedir. Dolayısıyla tamamen teknik olarak yürütülen güzergâh çalışmalarında adı geçen villa ve arazi sahipleriyle herhangi bir ilgisinin olması mümkün değildir.

5. Sözkonusu ormanlık kesimde genç ve seyrek ormanlık alan bulunduğundan, otoyol mesafe ve koridor genişliği minimum seviyede tutulmuştur. Yol kenarı ve kavşak alanı içerisindeki ağaçlar korunacaktır. Peyzaj düzenlemesi sırasında da bu genç ağaçlar yeniden fazlasıyla değerlendirileceklerdir. Dolayısıyla bu çalışma Gaziantep Belediyesiyle yapılan protokol gereği bir kamu hizmeti olduğu düşünülerek, orman katliamı olarak değerlendirilmemelidir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 18, Birleşim 26, s. 151-153).

TBMM personel lojmanlarına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Yıldırım Akbulut'un cevabı (7/862)

Lojman kullanımının adil kriterler çerçevesinde gerçekleşmediğine dayanarak sorulan soruda lojman kullanan ve yakıt parası ödemeyen taraflarla lojman kullanmaksızın yakıt parası ödeyenler nezdinde bir uygulamanın yürütülüp yürütülmediğine değinilmiştir.

Soru:

“Personelin lojman talebi olduğu halde, 50 konutun uzun zamandır boş tutulduğu verilen cevaptan da anlaşıldığından, bu süre zarfında Devletin maddî kaybı ne kadardır? Zarara sebebiyet veren sorumlular hakkında yasal soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Daha önceki soru önermesine verilen cevap ekindeki personel lojmanlarıyla ilgili istatistiki bilgi çizelgesinde görüleceği üzere; Belirtilen tarihte boş konut sayısı 50 değil toplam 28 olup, bunlardan 22 adedinin kuraları 14.10.1999 tarihinde çekilerek hak sahiplerine dağıtılmıştır/Bakım onarımları için dağıtılamayan 6 konut ile lojmanda oturulmaktan vazgeçilen konutların kuraları da 11.11.1999 tarihinde yeniden çekilerek personele dağıtılmıştır. Ayrıca her kura çekiminden sonra oturulmaktan vazgeçilen boş konutlar ise doluncaya kadar kuraları çekilerek hak sahiplerine dağıtımları yapılmaktadır. Boşalan konutlar, önceden tespit edilen ve personele duyurulan puan sırasına göre yapıldığından boş kalmaları sadece tamir ve badana boylarının yapılması sırasında mecburen olmakta, Devletin maddî bir kaybı da bulunmamaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 18, Birleşim 30, s. 660).

Gaziantep'teki hayali ihracat olayında para transferlerinin bir bankanın Gaziantep şubesinde yapıldığı iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2338)

İhracatın dayanak bir varlık olmaksızın gerçekleştirilmesinde banka yardımının söz konusu olduğu ve Gaziantep'te bulunan bu bankanın konuya ilişkin yaklaşımını yetkili merciler tarafından denetime tabi biçimde alınıp alınmadığının sorgulandığı soruda Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin olaya ilişkin nasıl bir karar aldığı veyahut kararın gecikmesinde etkili olan faktörlerin neler olduğu sorgulanmıştır. Söz konusu bankanın sahipleri itibarıyla Mesut Yılmaz'la arasında dostluk ilişkisinin bulunduğu öne sürülmektedir.

Soru:

“1. Operasyon kapsamında adı geçen banka ile ilgili olarak herhangi bir araştırma ya da soruşturma yapılmış mıdır? Yapılmamış İse nedeni nedir?”

2. Söz konusu bankanın sahibi daha önce Hayali İhracat suçlamasıyla İlgili olarak Diyarbakır DGM'de kovuşturma ya da yargılamaya tabi tutulmuş mudur? Tutulmuş İse Paraşüt Operasyonu araştırmasında bu göz önüne alınmış mıdır? Alınmamışsa nedeni nedir?

3. Banka hakkında soruşturma açılmamasının nedeni, banka sahibinin ANAP Genel Başkanı Mesut YILMAZ ile arkadaşlığı ve dostluğu olabilir mi?"

Cevap:

"1 -Emniyet Genel Müdürlüğü ilgili birimince Önergeye konu hayali ihracat operasyonu kapsamında yürütülen soruşturma neticesinde; para transferlerinin (S) ayrı bankaya ait (S) şube üzerinden yapıldığının belirlendiği, Söz konusu olayın mali yönden 4208 Sayılı Yasa çerçevesinde Maliye Bakanlığına bağlı (MASAK tarafından) Maliye müfettişlerine inceletirildiği, Bununla birlikte konuyla ilgili adli araştırma ve soruşturmanın Ankara Devlet Güvenlik-Mahkemesi Başsavcılığınca yürütüldüğü,

2- Operasyonu yürüten Emniyet Genel Müdürlüğü ilgili biriminde söz konusu bankanın sahibi hakkında Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde işlem yapıldığına dair herhangi bir bilginin bulunmadığı anlaşılmıştır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 42, Birleşim 9, s. 150).

Gaziantep-Nizip İlçesinde hidroelektrik santrali inşası için kamulaştırılan arazilerin bedellerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı M. Cumhur Ersümer'in cevabı (7/3277)

Işıklıandırma gibi altyapı hizmetlerinin gereğine yönelik inşa edilen hidroelektrik santralinin köylülerin mağduriyeti neticesinde hayata geçirilmemiş bir proje olduğunun anlaşılmasıyla ödemede mevcut bir gecikmenin olup olmadığı ve bu konuda ayrılan ödeneğin projenin tamamlanması itibarıyla yeterli seviyede bulunup bulunmadığı araştırılmaktadır.

Soru:

"1. Mağdur durumda olan köylülerimizin kamulaştırma bedellerinin ödenmesiyle ilgili bir çalışmanız var mıdır? Bu bedelleri ne zaman ödemeyi düşünüyorsunuz?

2. ödemenin çok gecikmesi halinde, arazi sahiplerinin uğrayacağı zararı telafi edebilecek misiniz?

3. Bütçe gelirlerinin % 90'ım faiz giderlerine aktaran hükümetiniz vatandaşın hakkını vermede neden yavaş davranıyor?"

Cevap:

"Birecik Barajı ve HES rezervuar alanına ilişkin kamulaştırma ana para ödemeleri 2000 yılı Ekim ayında tamamlanmıştır. Gaziantep ili Nizip ilçesi

Belkıs, Toydemir ve Samandöken köylerinin tezyid-i bedel davalarının hepsi, Aşağıcardak köyünün ise yaklaşık %60'ı kesinleşmiş olup, Bakanlığımıza ulaşmıştır. Tezyid-i bedel davalarının geliş sırasına göre, söz konusu bedeller 2001 yılında (Belkıs, Toydemir, Samandöken ve Aşağıcardak köyleri de dahil olmak üzere) ödenecektir. ödemenin gecikmesi halinde Merkez Bankasının açıklanmış olduğu faiz oranları uygulanmaktadır". (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 54, Birleşim 54, s. 261-263).

Bağ-Kur emeklilerinin maaşından yapılan kesintiye ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/3423)

Bu soru önergesiyle sosyal güvence kapsamında değerlendirilen işçil ve esnaflara ait hakların korunması ve işveren yükümlülüğünün hem devlet hem de işçiler nezdinde sağlanması amaçlanmıştır. Denetim ve kontrole ilişkin duyarlılığın artırılmasını müteakip söz konusu Yeşilkart sahiplerinin bölge kurumlarıyla eşgüdümlü faaliyet göstermesinden yana oluşacak bir dizi sıkıntı gündeme getirilmiştir. Bu doğrultuda emekli sandığı mensubu emekliler gibi taksitli bir kömür satışı projesinin Bağ-Kur'lular açısından da olanaklı olup olmadığı araştırılmaktadır.

Soru:

“1. Emekliliğinden sonra çalışmak durumunda kalan Bağ-Kur'lunun emekli maaşından %10 kesinti yapılmakta mıdır ?Yapılıyorsa bunun sebebi nedir ?

2. Bağ-Kur'lular sağlık hizmetlerinden yeterince yararlanamamakta, ilaçlarını alamamaktadırlar. Ve hatta Yeşilkart sahiplerinden daha az hizmet aldıklarından şikayet etmektedirler. Bu durumun düzeltilmesi için herhangi bir çalışmanız var mıdır?Varsa bu çalışmalar nelerdir ?

3. Bağ-Kur emeklileri genellikle 70 - 80 milyon TL maaş alan dar gelirli kimselerdir. Maaşlarından iki kat daha fazla tutan kışlık yakacaklarını alamadıklarından yakınmaktadırlar. Emekli Sandığının yaptığı gibi, belediyelerle anlaşma sağlanarak, Bağ-Kurluya da taksitli kömür satışı imkanı sağlanabilir mi?”

Cevap:

“4447 sayılı Kanunla getirilen sosyal güvenlik destek primi uygulaması, BağKur'da kayıtlı genç sigortalı sayısını arttırmak, diğer Sosyal Güvenlik Kuruluşları arasında norm ve standart birliğini sağlamak amacı ile kanunlaştırılmıştır. Sosyal güvenlik destek primi, Bağ-Kur yaşlılık aylığı almakta iken ve ilgili mevzuatı çerçevesinde kendi nam ve hesabına çalışmalarını bulunaiLveya-bu-Kanuru yürürlüğe girdikten sonra çalışmaya başlayan sigortalıların Kurumdan aldıkları aylıklarından % 10 oranında kesilmektedir. Soru önergesinde yer alan sigortalılara taksitle yakacak verilmesi hususunda Bağ-Kur Genel Müdürlüğüince herhangi bir uygulama yapılmamaktadır. Bağ-Kur sigortalı ve hak sahipleri Sağlık Bakanlığı hastaneleri ve bağlı kuruluşlarından, mevcut protokol kapsamında, ücretsiz olarak

yararlanmaktadır. Ayrıca, Bağ-Kur ile SSK Başkanlığı arasındaki mevcut protokolün, kapsamı genişletilmek suretiyle 03.04.2000 tarihinde yeniden imzalanması sonucunda, SSK Hastaneleri ve bağlı kuruluşlarının tamamı sigortalı ve hak sahiplerimize sadece sağlık karnelerini ibraz etmeleri suretiyle, hizmet vermektedir. Diğer taraftan, Bağ-Kur özel sağlık kurum ve kuruluşlarıyla da kalp hastalıklarına ilişkin invazif (girişimsel) tetkikler ve kardiyovasküler (kalp-damar) cerrahi girişimler ile diyaliz tedavileri konusunda mevcut protokolleri bulunmaktadır. Sigortalı ve hak sahiplerin protokolü bulunmayan üniversite hastanelerinde tedavi görmeleri halinde, peşin olarak ödedikleri, fatura bedellerini il Müdürlüklerine ibraz etmeleri durumunda, söz konusu fatura bedelleri Sağlık Bakanlığı Fiyat Tarifesi üzerinden kendilerine ödenmektedir. Bağ-Kur, her yıl Türk Eczacıları Birliği ile imzaladığı protokol kapsamında, eczaneler ile sözleşme imzalamakta, sigortalıları ve hak sahipleri reçete muhteviyatı ilaçlarını sadece katılım payı ödemek suretiyle, sözleşmeli eczanelerden temin etmektedirler. Ayrıca, sağlık hizmetinin verimliliğinin artırılması amacıyla, Kurumlar arasında imzalanan "Ortak Tedavi Uygulama Protokolü" kapsamında SSK Başkanlığı ve Emekli Sandığı yetkilileri ile ortak çalışmalar devam etmektedir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 65, s. 260-261).

Üniversite ve özel hastanelere sevk edilen BAĞ-KUR'lu hastaların tedavi masraflarına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/3448)

Sağlık sorunları nedeniyle devlet hastanelerinden üniversite hastanelerine veya özel hastanelere sevk edilen hastaların güncel durumda sağlık güvencesi kapsamında değerlendirilen kısmın ödenekler itibarıyla hangi düzeyde gerçekleştiği sorgulanmış olup parası yetmeyen hastaların tedavilerinin aksaması ya da tedavi sonunda rehin kalmaları nedeniyle oluşan mağduriyetlerinin giderilmesine yönelik sorulmuş bir soru olup tüm vatandaşların sağlık hakkından yararlanmasına yönelik bir çalışmanın yapılıp yapılmadığı irdelenmiştir.

Soru:

“1. Devlet hastanelerinde tedavisi yapılamayan hastalıklar için, Üniversite ve öze l hastanelere sevk edilen Bağ-Kur'lu hastaların tüm tedavi masrafları karşılanmakta mıdır?Değilse ne kadarı karşılanmaktadır?”

2. Bu şekilde Üniversite ve öze l hastanelere sevk edilen hastalara, tedavi masrafının ne kadarının karşılanacağı hakkında bilgi verilmekte midir?

3. Sosyal devletin gereği olarak, tüm vatandaşlarını en azından sağlık güvencesi kapsamına alması gereken Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı olarak, Üniversite ve öze l hastanelerde rehin kalan bu hastaların, mağduriyetlerinin önüne geçebilmek için yaptığınız bir çalışma var mıdır?”

Cevap:

“Bağ-Kur sigortalı ve hak sahipleri Sağlık Bakanlığı hastaneleri ve bağlı kuruluşlarından, mevcut protokol kapsamında, ücretsiz olarak yararlanmaktadırlar. Ayrıca, Bağ-Kur ile SSK Başkanlığı arasındaki mevcut protokol'ün, kapsamı genişletilmek suretiyle 03/04/2000 tarihinde yeniden imzalanması sonucunda, SSK Hastaneleri ve bağlı kuruluşlarının tamamı Bağ-Kur sigortalı ve hak sahiplerine sadece sağlık karnelerini ibraz etmeleri suretiyle, hizmet vermektedir. Diğer taraftan Bağ-Kur özel sağlık kurum ve kuruluşlarıyla da kalp hastalıklarına ilişkin invazif (girişimsel) kardiyovasküler (kalp-damar) cerrahi girişimler ile diyaliz tedavileri konusunda mevcut protokolleri bulunmaktadır. Bağ-Kur sigortalı ve hak sahipleri, protokol bulunmayan üniversite hastanelerinde tedavi görmeleri halinde, peşin olarak ödedikleri, fatura bedellerini İl Müdürlüklerine ibraz etmeleri durumunda, söz konusu fatura bedelleri Sağlık Bakanlığı fiyat tarifesi üzerinden kendilerine ödenmektedir. Tedavi görebileceği hastaneler konusunda, Kuruma başvuran-" sigortalı ve hak sahiplerine, hangi hastanelerden ne şekilde faydalanabilecekleri hususunda gerekli bilgi verilmektedir. Ayrıca, sağlık hizmetinin verimliliğinin, artırılması amacıyla, Kurumlar arasında imzalanan "Ortak Tedavi Uygulama Protokolü" kapsamında SSK Başkanlığı, Bağ-Kur ve Emekli Sandığı yetkilileri ile ortak çalışmalar devam etmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 56, Birleşim 68, s. 535).

Karkamış Gümrük Kapısının sınır ticaretine açılıp açılmayacağına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (7/3652)

Ticari anlamda bir dizi sorunun yaşandığı ve temelde bir gümrük sorununun varlığına işaret eden soruda fueloil araçlarının geçişindeki azalmalara dikkat çekilerek bu azalmaların nedeninin gümrükte yaşanan çalışmaya ilişkin problemler ve kapasitenin tam anlamıyla kullanılmaması olarak belirlenmiştir. Bu durumda alınması gereken bir önlemin bulunup bulunmadığı araştırılmaktadır.

Soru:

“1. Karkamış gümrük kapışım, sınır ticaretine açmayı düşünüyor musunuz ?Bu konuda bir çalışmanız var mıdır ?

2. Daha önceleri 500 fueloil aracının giriş yaptığı Habur sınır kapısında, bugün bu sayı 100-150 civarına düşmüştür. Yalnız yakıtı getirenin değil, yol güzergahındaki ve bölgedeki birçok küçük işletmenin faydalandığı bu ticareti canlandırmak amacıyla, bu gümrük kapışım tam kapasiteyle çalıştırmayı düşünüyor musunuz ?Bu yönde bir çalışmanız var mıdır ?

3. Habur gümrük kapısından geçen araçların depo kapasitelerinin 600 litreden 1500 litreye çıkarılması mümkün müdür ?Konuyla ilgili bir çalışmanız var mıdır ?”

Cevap:

“Sınır ticaretine ilişkin işlemler Sınır Ticaretinin Düzenlenmesine İlişkin 10.03.2000 tarihli 2000/364 sayılı (GtZLİ) Bakanlar Kurulu Kararı ve bu kararda değişiklik yapan muhtelif kararlar çerçevesinde yürütülmektedir. Bu kararın yetki başlıklı 16 ncı maddesi; "Bu Karar'da yer alan hususlara ilişkin talimatlar vermeye, sınır ticareti yoluyla yapılacak ithalat ve ihracatın her aşamasında gerekli görülecek değişiklikleri yapmaya ve önlemler almaya, özel ve zorunlu durumları inceleyip sonuçlandırmaya, madde politikaları dikkate alınarak gerektiğinde ürün/mal bazında ithalatı durdurmaya Dış ' Ticaret Müsteşarlığı yetkilidir." Hükmün ü amirdir. Ayrıca, 11 nci maddesi gereğince Dış Ticaret Müsteşarlığı *nca tespit edilen il ihtiyaç listeleri dahilinde ithalat yapılabilmektedir. Bu itibarla, söz konusu Soru önergesinin 1 nci maddesi konusu hakkında, Karkamış Gümrük Müdürlüğü halen sınır ticaretine açıktır ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca tespit edilen kontenjanlar dahilinde ürün ithalatı yapılmaktadır. 2 nci maddesi konusu Fuel Oil ithalatında da Müsteşarlığımızdan kaynaklanan bir kısıtlama bulunmamakta ve gerekli izinlerin alınması halinde ithalat yapılması mümkün bulunmaktadır. 3 ncü maddesi konusu hakkında, 44S8 sayılı Gümrük Kanunu*nun 167 nci maddesinin 9 ncu fıkrasının (c) bendi ile ulaşım araçları ve özel konteynerlerde mevcut bulunan akaryakıt ve madeni yağlara gümrük vergilerinden muafiyet tanınmıştır. Bu maddeye istinaden yayınlanan 07.02.2000 tarihli 2000/8 sayılı Genelgede standart depo hacimleri;

- Tır çekicilerinde 550 litre,
- İstiap haddi 15 tona kadar olan (15 ton dahil) kamyon ve tankerlerde 300 litre,
- İstiap haddi 15 tonun üzerinde olan kamyon ve tankerlerde ise 40 0 litre, Olarak belirlenmiştir.

Bahsi geçen kararname kapsamında depo kapasitelerinin arttırılması talep edilmekte ise de bu hususun yetkisine istinaden, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nca değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan; tüm araçların girişlerinde standart depo kapasitesinin arttırılması ve daha fazla motorin getirebilmelerinin sağlanması talebi ile ilgili olarak da; Müsteşarlığımızda devam eden taşımacılık sektörü ile ilgili mevzuat çalışmaları sırasında değerlendirilmek, üzere ilgili firmalardan Türkiye'de üretilen veya Türkiye'ye ithal edilen araçların tiplerine göre (frigofrik, çekici, kamyon) standart yakıt depo hacimlerinin bildirilmesi istenilmiştir. Sonucuna göre gerekli değerlendirme yapılacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 71, s. 104-105).

Milletvekili Nurettin Aktaş'ın, küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenip desteklenmeyeceğine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı (7/3653)

Küçük ve orta ölçekli işletmelerin verdiği vergilerin bir geri dönüşü olarak bazı destekler almalarının mevcut ekonomik konjoktürde olanaklı olup olmadığının araştırıldığı soruda alınacak tedbirlerin düzeyi ve kapsamı irdelenmiştir.

Soru:

- “1. Herhangi "bir çalışmanız var mıdır?Varsa hangi tedbirleri aldınız ?
2. Aldığınız bir tedbir yoksa, bu kesimi sadece psikolojik olarak rahatlatmak için mi dinlediniz ?Durumlarında bir düzelme olmadığı takdirde, ileride daha büyük tepki göstereceklerini düşünmüyor musunuz ?
3. Cotarelli'nin Türkiye'ye erken gelmesinin, bu kesimlerin sorunlarıyla bir ilgisi var mıdır?”

Cevap:

“Krizin sektörler üzerindeki etkilerinin giderilmesi için; üretimi artıran, pazar imkanlarını geliştiren ve çeşitlendiren, krizden özellikle etkilenen KOBİ'leri destekleyen tedbirlerin alınması gerektiği düşünülmektedir. Bilindiği üzere, 2000/1821 Sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Karar ile 2000/1822 sayılı Küçük ve Orta ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar 18.01.2001 tarihli Resmi Gazetede, sözkonusu kararların uygulanmasına ilişkin 2001/1 sayılı tebliğler ise 18.2.2001 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. 2000'li yıllardaki yeni teşvik politikaları ve uygulamaların belirlemek amacıyla, TOBB ile birlikte bütün sektör temsilcisi oda, dernek ve sivil toplum örgütleri ile diğer ilgili kurum temsilcilerinin katılımıyla yapılan toplantıların birinci serisi 22-24 Mart 1999 tarihleri arasında, ikinci serisi devlet yardımları ile ilgili bütün kamu kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katılımıyla 7-9 Temmuz 1999 tarihleri arasında yapılmıştır. Toplantılarda dile getirilen sorunlar ile çözüme ilişkin öneriler Hazine Müsteşarlığınca kitap halinde yayımlanarak dağıtımı yapılmıştır. Ayrıca sözkonusu toplantıdan çıkan sonuçların değerlendirilmesi ile yeni teşvik politikalarını belirlenmesi ve mevzuatın hazırlamasını leminen "komite"ler oluşturulmuş ve çalışmalara başlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda oluşturulan teşvik sisteminde; sektörel gelişmelerin aktif olarak izlenerek değerlendirilmesi, ekonomik konjonktüre uygun etkin teşvik araçlarının uygulamaya konulması, uygulama süresinin belirlenmesi, teşviklerin "kamuya maliyeti"nin ve "ekonomiye katkısı"nın hesaplanarak sistemin verimliliğinin sağlanması, uygulama sonuçlarının kamuoyuna duyurulması ile de "şeffaflaştırılması" temel amaç olmuştur. Hazırlanan yeni mevzuat ile uygulamaya yönelik olarak dile getirilen tüm istekler diğer mevzuatlar da dikkate alınmak suretiyle giderilmeye çalışılmıştır. Yeni mevzuatın, daha önceki uygulamalarda da mevcut olan ve yatırım teşvik belgesi düzenlenebilmesi için Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası uydindeki Yatırımları Teşvik Fonuna yatırılması gerekli teminatın ödenmesi dışında herhangi bir mali yükü bulunmamaktadır. Yeni dönemde getirilen en büyük değişiklik, yürürlükteki konu ile ilgili diğer kanun ve kararların elverdiği ölçüde, uygulamaların merkezden yatırımların bulunduğu yerlere kaydırılması suretiyle diğer mercilere yetkilerin devredilmesi ve bürokratik işlemlerin azaltılması yönünde düzenlemelere gidilmesidir. Yatırımlarda Devlet Yardımları ve Yatırımları Teşvik Fonu Hakkında Karar ile, yabancı sermayeli yatırımlar dışındaki sabit yatırım tutan 2 trilyon Türk Lirasının altındaki imalat sanayi ve tarımsal sanayii yatırımlarına ait teşvik belgesi müracaatlarının, yatırımın bulunduğu ildeki TOBB'a bağlı odalar tarafından değerlendirilmesi

öngörülmüştür. Başlatılan bu pilot uygulamanın başarılı olması halinde hem yatım konulan hem de müracaatı değerlendirmek üzere görev verilecek odaların artırılması cihetine gidilebilecektir. Öte yandan, uygulamada en çok karşılaşılan süre uzatımı ve revize işlemlerinin kolaylaştırılmasına yönelik hükümler getirilmek suretiyle hem idarenin iş yükü azaltılmaya, hem de firmaların karşılaştığı zorluklar giderilmeye çalışılmıştır. Yatırımın devam ettiği dönemde revize işlemi yapılmayacak olup, destek tedbirleri belge üzerinde herhangi bir tadilat yapılmaksızın, teşvik belgesinde kayıtlı değerler Maliye Bakanlığınca her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle belirlenecek yeni değerler üzerinden ilgili merciler tarafından doğrudan uygulanacaktır. Revize işlemi teşvik belgelerinin tamamlama vizeleri esnasında gerçekleşme değerlerine göre yapılacaktır. Süre uzatımları belgede öngörülen sürenin yarısına kadar ve bir defada verilecektir. Böylelikle mümkün olduğunca uygulamada bürokrasiyi artıran işlemler azaltılmaya çalışılmıştır. Ülke ekonomisinin bel kemiğini oluşturan KOBİ'lere her türlü desteğin verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Küçük ve Orta ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında 21.12.2000 tarih ve 2000/1822 sayılı karar ile getirilen değişiklikler sonucunda, KOBİ'lerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik uygulamaların yapılması mümkün bulunmaktadır. Bilindiği üzere, KOBİ kapsamına giren firmalar, genel teşvik mevzuatında öngörülen destek tedbirlerinin yanı sıra, yatırımları teşvik fonundan düşük faizli yatırım ve/veya işletme kredisi kullanma imkanına sahip bulunmaktadırlar. Bu durum, yatırım eğilimlerinin artırılması yönünde çok önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. KOBİ tanımı genişletilerek, imalat ve tarımsal sanayi sektöründe faaliyet gösteren Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin 100 milyar Türk Lirası olan bina ve arsa hariç mevcut sabit yatırım tutan 400 milyar Türk Lirasına çıkarılmıştır. Bu firmaların 400 milyar Türk Lirasına kadar olan yatırımlarının KOBİ teşviklerinden faydalanmalarına olanak sağlanmıştır. Ayrıca, KOBİ yatırımlarına imalat sanayi ile birlikte tarımsal sanayi, turizm-konaklama tesisleri, madencilik, eğitim, sağlık ve yazılım geliştirme yatırımları dahil edilmiştir. Böylelikle KOBİ teşviklerinden yararlanabilecek firma sayısı ve bu firmaların kullanabilecekleri kredi miktarı önemli ölçüde artmıştır. Yatırımların teşvik fonu kaynaklı kredi tutan bölgelere göre belirlenmiş iken, bu karar kapsamında sabit yatırım tutana göre değişik oranlarda yeniden belirlenmiştir. Firma bazında 280 milyar Türk Lirasına kadar fon kaynaklı yatırım ve işletme kredisi kullanım imkanı getirilmiştir. Kullanılacak kredinin faiz oranları yatırım kredilerinde; kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlar için %10, gelişmiş ve normal yörelerde yapılacak yatırımlar ile KOBİ yatırımlarına ortaklık şirketlerinin yapacakları yatırımlar için % 15, işletme kredilerinin faiz oranları ise kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlar için %15, diğer yörelerde yapılacak yatırımlar için %25 olarak belirlenmiştir. KOBİ yatırımlarında aracı banka sadece Türkiye Halk Bankası iken Türkiye Kalkınma Bankası^ Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Sınai Yatırım Bankası da ilave edilerek aracı banka sayısı artmıştır. KOBİ yatırımlarının teminat sorunlarının çözümlenebilmesi için kredi garanti şirketleri devreye sokulmuştur. KOBİ'lere "Kobi Yatırımlarına Ortaklık Şirketleri1 ' aracılığı ile yıllık 600 milyar Türk Lirası tutarında yeni kredi olanağı yaratılmıştır. KOBİ yatırımlarında yatırım indirimi oranları, yörelere göre yeniden düzenlenerek gelişmiş yörelerde yapılacak yatırımlar için % 60, diğer yörelerde yapılacak yatırımlar için %100 olarak belirlenmiştir. KOBİ kapsamında gerçekleştirilecek

projelerin yatırım süreleri yatırım konularına bağlı olarak bina inşaat harcaması olan yatırımlar için 2 yıl, diğer yatırımlar için 1 yıl olarak yeniden belirlenmiştir. Ayrıca, bu sürelere ek olarak 12 aya kadar ek süre verilebilecektir. Böylelikle KOBİ yatırımlarının gerçekleştirilebilmesi için firmalara biraz daha fazla zaman tanınmasına imkan sağlanmıştır.

Tabii Afet Nedeniyle Zarar Gören Esnaf ve Çiftçilerin Kredi Borçlarının Ertelenmesi ve Yeni Kredi Kullanılması hususu:

Bilindiği üzere tabii afet nedeniyle zarar gören esnaf ve çiftçilerin kredi borçlarının ertelenmesi ve yeni kredi kullanılmasına ilişkin olarak 96/8021, 98/11128, 98/11301 ve 99/13233 sayılı Bakanlar Kurulu Kararları uyarınca kredi erteleme ve yeniden kredi kullanım uygulamaları gerçekleştirilmekteydi. Ancak, sözkonusu kararname kapsamında farklı yörelerde zarar gören kişilere ilişkin olarak gerçekleştirilen farklı uygulamaların tek bir baza indirgenmesi ve mevcut mevzuatı tek bir çatı altında toplayan genel içerikli bir yasal düzenlemenin oluşturulmasını teminen, tabii afet nedeniyle zarar gören çiftçi, esnaf ve sanatkar, küçük ve orta boy işletmeler, serbest meslek mensubu ve sanayi ve ticaret erbabı ile menkul ve gayrimenkul malları zarar gören gerçek ve tüzel kişilerin kredi borçlarının ertelenmesi ve bu kişilere yeni kredi açılmasına ilişkin. 21.09.2000 tarih ve 2000/1390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı yürürlüğe girmiştir. Anılan Karar hükümleri uyarınca tabii afet nedeniyle zarar gördüğü il ve ilçe hasar tespit komisyonlanca tespit edilen gerçek ve tüzel kişilerin kredi borçlarının ilk yıl anapara ve faiz ödemesiz, müteakip 2 yılda 4 eşit taksitte ödenmek üzere 3 yıl süre ile ertelenmesi, ertelenen ve yeniden kullanılan kredilere kredi türleri itibarıyla uygulanan cari faiz oranlarının yansı oranında faiz uygulanması hükmüne bağlanmıştır.

Zor Durumda Olan Çiftçi ve Esnafın BAĞ-KUR Borçlarının Vadelendirilmesi:

4.10.2000 tarih ve 24190 sayılı (mükerrer) Resmi Gazetede yayımlanan ve Bağ-Kur'la ilgili düzenlemeleri içeren 619 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1479 sayılı Kanununun 10. Maddesinde değişiklik öngören 9. Maddesinin (h) fıkrasında "kurum için yarar görülen hallerde dava ve icra kovuşturulması açılmaması, uyuşmazlıkların uzlaşma yoluyla çözülmesi, açılan dava ve icra kovuşturmalarnın takibinden vazgeçilmesi veya feragat edilmesi, kanun yollanna başvurulmaması, bunlara ait para ve malların terkin edilmesi, kurum leh ve aleyhine açılmış dava ve icra kovuşturmalarnın uzlaşma veya tahkim yolu ile çözümlenmesi konularında karar vermek" Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri arasında yer almaktadır. Bu çerçevede, Bağ-Kur Yönetim Kurulu'nun 11.10.1989 tarih ve 89/300 no.lu kararında "... 1479 sayılı Kanununun 10. Maddesinin (g) ve (h) fıkraları içerisinde mütaala edilen ; a) Primlerin idari yoldan takip, taksitlendirme ve tahsili hususunda, b) İdari yolla takipten bir sonuç alınamaması halinde re'sen icra takibine geçilmesinde, c) Her iki yolla yapılan takiplerde sigortalıların en çok 10 taksite kadar ödeme teldiflerinin kabulü hususunda, Genel Müdür'e yetki verilmesinin, ayrıca Genel Müdürün de bu yetkisini il Müdürlerine devretmesinin kabulüne" karar verilmiştir. Yukarıda belirtilen Yasa ve Yönetim Kurulu Kararı çerçevesinde, sigortalıların başvurusu halinde Bağ-Kur borçlarının vadelendirilmesi mümkün olabilecektir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 71, s. 100-103).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 2001 ekonomik krizinde işsizlik artmış, Türk Lirası %50 değer kaybetmiştir. Bunlarla birlikte KOBİ'ler üretimin azalması, nakit sıkıntısı gibi ciddi sıkıntılar yaşamıştır. Milletvekili Nurettin Aktaş, KOBİ'lerin desteklenip desteklenmeyeceğine ilişkin Devlet Bakanı Kemal Derviş'e soru sormuştur. Kriz döneminde KOBİ'lere destek olunması gerektiğini söylemektedir. Kemal Derviş ise verdiği cevap ile yapılan destekleri açıklamıştır.

İstanbul Haseki Hastanesinde görevden uzaklaştırılan personele ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/3447)

Hastane çalışanlarının hakları kapsamında sorulan soruda İstanbul Haseki Hastanesi'nde 26 sağlık çalışanının görevden uzaklaştırılmaları itibarıyla haklarının iadesi ve o döneme kadar çalıştıkları süre boyunca hak ettikleri tazminat tutarının verilip verilmeyeceği araştırılmaktadır. Öte yandan bu çalışanların işten ayrılma gerekçeleri incelenmekte olup devam etmekte olan sağlık alanındaki istihdam sorununu çözümüne yönelik hangi adımların atılacağı soruşturulmaktadır.

Soru:

“1. İstanbul Haseki Hastanesinde, 26 personelin görevden uzaklaştırılmasının sebebi nedir?Görevden uzaklaştırılmalarını haklı buluyor musunuz ?

2. Bu 26 personelin isimleri, görev unvanları, müktesebatları ve Haseki Hastanesinde görev yaptıkları süreler nelerdir?

3. Bu personelin mağduriyetlerini gidermek için durumlarını yeniden gözden geçirmeyi düşünüyor musunuz?

4. Bunların dışında, Bakanlığınıza bağlı hastanelerde, aynı şekilde görevden uzaklaştırmayı düşündüğünüz kaç personel bulunmaktadır?

5. Halen hastanelerdeki nitelikli sağlık personeli açığı kapatamazken, elinizdeki personeli haksız yere görevden uzaklaştırmak doğru mudur ?Bu personel açığını nasıl kapatmayı düşünüyorsunuz ?”

Cevap:

“İstanbul Valiliği tarafından Haseki Eğitim ve Araştırma Hastanesinde yapılan inceleme ve soruşturma neticesinde, Kılık Kıyafet Yönetmeliği hükümlerine uymayan ve daha evvelde aynı gerekçelerle haklarında cezai işlem uygulanan 26 personel Valilikçe görevlerinden uzaklaştırılmışlardır. Konu ile ilgili olarak Bakanlığımız Teftiş Kurulu Başkanlığından bir Müfettiş görevlendirilmiş olup, inceleme ve soruşturma halen devam etmektedir. Soruşturma neticesine göre görevlerinden uzaklaştırılan personelin durumu

yeniden değerlendirilecektir. Bakanlığımıza bağlı sağlık kurum ve kuruluşlarında Devlet memuru sıfatıyla görev yapan personel, Anayasa, kanun, tüzük ve yönetmelik hükümlerine uymak ve bu hükümler çerçevesinde görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür. Görevlerini yerine getirirken mevzuata aykırı hareket eden personele 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun idari tedbirler ve disiplin cezalarına ilişkin hükümlerinin uygulanması kamu hizmetlerinin bir gereğidir. İstanbul Haseki Hastanesi'nde mevcut personel eliyle hizmetler yürütülmekte olup, görevden uzaklaştırma tedbiri süreklilik arz etmediğinden personel açığından söz etmek doğru değildir. Kanuna aykırı hareketleri bulunan personelin kanundaki şartların mevcudiyetine bağlı olarak görevden uzaklaştırılmalarının gerekmesi halinde kamu hizmetlerinin aksatılmaması için tedbirler alınması her zaman mümkündür. Personel açığından bahisle, kanun hükümlerinin uygulanmasından kaçınılması doğru görülemez. Göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 57, Birleşim 72, s. 216-217).

**Son ekonomik krize ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı
(7/3744)**

Makroekonomik konjonktür kapsamında ele alınan soruda iç ve dış borçların devlet nezdinde yarattığı külfet ve yapılan kredi anlaşmalarıyla artan ödeme yükü neticesinde dalgalı kur sistemine geçişin ortaya koyduğu bir dizi ek maliyetin ülke nezdinde değerlendirildiği soruda sosyoekonomik olanakların daralmasına dikkat çekilerek hükümet içerisinde işbirliğine kapalı bir yapıdan şikayetçi olunmaktadır. Bu bağlamda demokratik çerçevede ele alınan bu yapının çok yönlü işleyişine ayak uydurma mekanizmalarının güncellenmesi gerekliliği ön plana çıkarılmış ve toplumsal bir uzlaşma arayışı gündeme gelmiştir.

Soru:

“1. 20 Şubat 2001 tarihli borçlanmada Kamu Bankaları ve özel Bankalar ne kadar hazine bonusu almışlardır ?

2. Dalgalı kur sistemine geçildiği gece merkez Bankasından 3 Milyar \$ döviz çıktığı doğru mudur ?Doğru ise bu döviz kimlere verilmiştir ?

3. Sivil inisiyatif, medya, Tüsiad vb çevrelerin desteklemesine ve sayısal çoğunluğa sahip, uyumlu bir hükümet olmanıza rağmen bu büyük başarısızlığın sebebi nedir ?

4. Alternatifsiz olduğu söylenen, bu hükümetin siyasi ve ekonomik istikrarın sağlayamayacağı, gizlenmeye çalışılan sorunların daha da büyüyerek patlak vereceği görülmüştür. Suni gündemleri bir kenara bırakarak, halkın önceliklerini ve hassasiyetlerini göz önünde bulundurarak, problemlerine çözüm bulmayı düşünüyor musunuz?

5. Ülkenin içine düştüğü bu sıkıntılardan kurtulabilmesi için, demokrasinin kurum ve kurallarıyla işlemesi kaçınılmazdır. Demokrasinin tam

olarak işletilebilmesi için, tüm siyasi parti gruplarıyla işbirliğine gitmeyi düşünüyor musunuz ?

6. Demokrasilerde hükümetlerin alternatifsiz olması düşünülemez. Alternatifsiz hükümetler ancak dikta rejimlerinde görülür. 28 Şubat sürecinin sonucu oluşan bir siyasi ortamda kurulan ve alternatifsiz olduğu söylenen hükümetin, sorgulanamaz bir tavırla izlediği politikalar, ülkeyi yolsuzluk ve usulsüzlüklerin had safhaya çıktığı, ekonominin dibe vurduğu, dış politikada kaale alınmayan bir duruma getirmiştir. Halen bu hükümetin alternatifsiz olduğunu düşünüyor musunuz ? Bu yönetim anlayışınız devam edecek mi ? Ülke menfaatları bakımından istifa etmeyi düşünüyor musunuz ?”

Cevap:

“20 Şubat 2001 tarihli Hazine iç borçlanma ihalesinde kamu kuruluşlarına net 1,2 katrilyon TL, diğer yatırımcılara ise net 940,9 trilyon TL olmak üzere toplam 2,2 katrilyon TL tutarında satış yapılmıştır. Kamu bankaları, piyasalardaki diğer bankalar ve yatırımcılar gibi ihaleye piyasa koşullarında teklif vermek yoluyla doğrudan katılmakta olup ortalamadan bono alan "kamu kuruluşları" içerisinde yer almamaktadır. Öte yandan gerek bankaların gerekse diğer yatırımcıların ihaleye katılmaları ve aldıkları senet tutarları hakkındaki bilgiler ticari sır kapsamında düşünülmekte olup kamuoyuna açıklanmamaktadır. Ancak doğaldır ki bütün bu bilgiler yasal denetim organlarının incelemesine açıktır. Diğer taraftan bilindiği üzere ihraç edilen Devlet iç borçlanma senetleri ikincil piyasalarda işlem gören seneder olup ihale tarihinde piyasa fiyatlarından alım satıma konu olabilmekte ve serbestçe el değiştirebilmektedir.

Bilindiği üzere, geçen yılın Kasım ayı içinde bir bankacılık krizi yaşanmış ve bu krizi takiben bankacılık sistemi ve yabancı yatırımcılar hızla dövize yönelmişlerdir. Kasım ayında yaşanan sözkonusu krizi takiben Hükümetimizin aldığı tedbirler, IMF tarafından sağlanan ek rezerv kolaylığı Merkez Bankasının Net İç Varlıkları kontrol altına alma çabaları ile birlikte görece bir istikrar sağlanmıştır. Ancak, bir taraftan bütün bu tedbirlere rağmen güven unsurunun tam olarak oluşmaması 19 Şubat 2001'de piyasa katılımcılarının programa olan güvenini daha da sarsmış ve o gün ertesi gün valörü ile 7.6 milyar dolar satılmıştır. Programa olan güvenin tamamen kaybolması sonucunda ortaya çıkan yeni durumda, Merkez Bankası'nın kur taahhüdünü sürdürmesi imkanı kalmamış kurların dalgalanmaya bırakılması gündeme gelmiştir. Ancak, dalgalanma kararı verilene kadar mevcut para programı uygulanmaya devam edilmiş ve kur taahhüdünün sürdürülmesi için sadece Türk Lirası getirene döviz verilmiştir. Bu çerçevede, 20 Şubat 2001 valörüyle satılan yukarıda belirtilen tutarın 6.2 milyar doları geri alınmış ve sonuçta sadece 1.5 milyar dolar Türk Lirası karşılığın Merkez Bankası'nda bulunduran bankalara program çerçevesinde kur taahhüdü gereği satılmıştır. Uygulanmakta olan para programının bir gereği olarak Türk Lirası likiditesi kısılması kısa dönem faiz oranlarını çok yüksek seviyelere çıkartmış, buna rağmen dövize olan talep devam etmiş ve 21 Şubat 2001 tarihinde yine Türk Lirası karşılığın hazır bulundurabilenlere 3.5 milyar dolar satılmıştır. Sonuçta, gösterilen tüm çabalara rağmen para programının mevcut şekliyle sürdürülebilmesi için gerekli olan güvenin tesis edilemediği ve dolayısıyla Türk Lirası ve döviz piyasalarında oluşan dengelerin sürdürülmesinin 21 Şubat 2001 akşamı

itibariyle mümkün olmadığı görülmüştür. Döviz kurlarının serbest dalgalanmaya bırakılması karan 21 Şubat'ı 22 Şubat'a bağlayan gece, piyasaların kapak bulunduğu zaman dilimi içinde alınmıştır. 19 Şubat ile 21 Şubat tarihleri arasında döviz ve TL piyasası işlemleri uygulanmakta olan program çerçevesinde yürütülmüştür. Öte yandan, 19-21 Şubat tarihleri arasında program çerçevesinde TL karşılığı satılan toplan döviz tutan 5 milyar dolar olup, bu tutar için 84 banka, özel finans kutumu ve yetkili müessese ile işlem yapılmıştır. Merkez Bankası tarafından piyasaya sunulan döviz hiç bir şahıs, şirket ve bankayı kollamak amacıyla verilmiş değildir. Merkez Bankası'nın temel işlevlerinden biri ülke parasının değerini korumak ve Türkiye'nin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesini sağlamaktır. Serbest piyasa ekonomisi düzeninde bir ülke parasından ayrılmak isteyen her kim olursa olsun karşılığında talep edilen dövizin temin etmek ülkenin itibarı açısından son derece önemlidir. Nitekim Merkez Bankası 19,2 milyar dolarlık döviz rezervini bu vecibeyi yerine getirmek için tutmaktadır. Gelen talebin karşılanmaması halinde oluşabilecek çalkantı, dövizin giderek kıtlaşması nedeniyle kuru çok aşın seviyelere yükseltebilecektir. Bankalardan gelebilecek böyle bir talebin karşılanmaması halinde, bankacılık kesimimin yükümlülüklerini yerine getiremeyeceği, bu durumun da sisteme olan güvenin kaybına ve tüm bankacılık kesimine hücumu neden olacağı gözardı edilmemelidir.

Ülkemizin en önemli sorunlarından olan enflasyon, özel sektörün kamu sektörü ile ortak hareket etmesi ile yenilebilecektir. Aksi takdirde enflasyonla mücadele programlarının başarılı olması mümkün olmayacaktır. Bu çerçevede, fiyatların kısa bir sürede istikrara kavuşmasını amaçlayan yeni ekonomik programa da toplumun tüm kesimlerin desteğinin sağlanması oldukça önemlidir. 1999 yılında hazırlanan Enflasyonla Mücadele ve Yapısal Uyum programı' Kasım ve Şubat aylarında mali piyasalarda yaşanan dalgalanmaların etkisiyle değişikliğe uğramıştır. Piyasalardaki dalgalanmaların temel nedenlerinden biri ise mali sistemin yapısının bozukluğudur. Mali sistemin verimli çalışmasının teminine yönelik olarak Bankalar Kanununda değişiklik yapılması ve Hükümetimiz döneminde bankaların düzenlenmesi ve denetlenmesine ilişkin bir Kurul oluşturulmasına rağmen, özellikle kamu bankalarının piyasalardaki yükü dengesizliklerin doğmasında etkili olmuştur. Kamu bankaları dahil tüm bankacılık sisteminin içinde bulunduğu durum bugün uygulanmakta olan politikaların bir sonucu değildir. Yıllardır alınan yanlış kararlar mali sistemimizi bugünkü duruma getirmiştir. Hazırlanan yeni ekonomik program çerçevesinde kamu bankalarının görev zararlarının karşılanması ve bundan böyle görev zarar yaratacak uygulamalara gidilmemesi amaçlanmaktadır. Ayrıca piyasaların işleyişini bozan bankaların mali yapılarının düzeltilmesine yönelik tedbirlerle de piyasaların istikrarlı bir yapıya kavuşması sağlanacaktır.

Hükümetimiz ekonominin düzluğe çıkabilmesi için yıllardır yapılması gereken ancak siyasi kaygılar nedeni ile her zaman göz ardı edilen önlemleri gerçekleştirme cesareti gösterebilmesi ve popülizme yönelmemesi açısından alternatiflidir. Bunun dışında tabiidir ki parlamenter demokrasi ortamında halkın oylarından güç alan alternatifler yaratılabilir. Hükümetimiz kurulduğu andan itibaren yıllardır çözüm bekleyen sorunlara neşter vurma cesaretini göstermiş, söylendiği şekilde suni gündemlerle uğraşmamış, halkımızın öncelik ve hassasiyetlerini dikkate alarak sorunlarına çözüm bulmaya çalışmıştır. Bu nedenle yapılan eleştiriler son derece haksızdır. Hazırlamış olduğumuz acil önlemler paketi ile piyasalarda dalgalanma yaratan unsurların ortadan

kaldırılması, faiz ve döviz kurunda istikrar sağlanması ve makroekonomik dengelerin tesis edilerek istikrarlı bir büyüme ortamı yaratılması hedeflenmiştir. Makroekonomik dengenin tesis edilmesi, özellikle sabit gelirlielerin en büyük düşmanı olan enflasyonun düşürülebilmesi amacıyla gerekli olan sıkı para ve maliye politikalarına devam edilmesi ile mümkündür. Uygulanan politikaların kahalıyı sağlamak amacıyla piyasalarda rekabet ortamının daha da güçlendirilmesi için özelleştirme çalışmalarına devam edilmekte, mali piyasalara ilişkin düzenlemelere hız verilmektedir. Hazırlanan yeni ekonomik program çerçevesinde çalışanların yüksek enflasyona ezdirilmemesine, çalışanlar arasında gelir dengesizliğinin giderilmesine ve istihdam yaratılmasına ilişkin gerekli düzenlemeler yapılmakta olup bu yönde çabalar sürdürülecektir. Bunun yanı sıra, programın sosyal kesimler üzerindeki olumsuz etkilerinin giderilmesine yönelik olarak sosyal yardım programlarının desteklenmesine ve genişletilmesine ilişkin çalışmalarımız da başlatılmıştır. Uygulamakta olduğumuz yeni ekonomi programının sürdürülebilir olması toplumun tüm kesimlerinin desteği ile mümkün olacaktır. Programa desteğin sağlanması bizim çıkarımıza değil ülkenin çıkarına olacaktır. Bu çerçevede gerekli tüm girişimler yapılmaktadır. Bundan böyle de Hükümetimiz tüm siyasi parti gruplarıyla, sivil toplum örgütleriyle olduğu gibi işbirliğini yoğunlaştırmaktan kaçınmayacaktır. Hükümetimiz ekonominin istikrara kavuşabilmesi için yıllardır bekleyen ancak çeşitli nedenlerden dolayı ihmal edilen tedbirleri alma insiyatifi göstermesi açısından alternatifsiz bir Hükümettir. Hükümetlerin alternatifsiz olması dikta rejimi ile ülkeyi yönettikleri anlamına gelmemektedir. Uygulamaya koyduğumuz politikalara ilişkin toplumun tüm kesimlerinin desteğini almak için gösterdiğimiz çabalar bir dikta rejiminde görülecek şeyler değildir. Hükümetimiz, bugüne kadar ekonomide yıllardır var olan sorunlara çözüm getirebilmek amacıyla gerekli hiç bir düzenlemeden kaçınmamış, problemlerin üzerine gitmiş ve çözüm bulma yolunda radikal kararlar almıştır. Bu politikaları sürdürürken popülizme meyletme yönünde en küçük bir çaba içinde de olmamıştır. Bu çerçevede, sürdürmekte olduğumuz politikaları yarıda bırakıp ayrılmanın ülke menfaatleri ile çeliştiğini düşünüyoruz.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 58, Birleşim 78, s. 376-382).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, RefahYol hükümeti Necmettin Erbakan'ın istifasıyla sıkıtnıya girmiş, Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel hükümet kurma yetkisini Tansu Çiller'e vermemesiyle ortadan kalkmıştır. Hükümet kurma yetkisi Mesut Yılmaz'a verilmiştir. 18 Nisan 1999 tarihinde yapılan genel seçimlerde büyük bir yenilgi almıştır. DSP-MHP-ANAP koalisyonu ülkeyi yönetmeye başlamıştır ve sürekli olarak alternatifsiz olduklarını belirtmişlerdir.

THY İstanbul-Gaziantep seferinde meydana gelen olaya ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/3787)

İstanbul – Gaziantep arası THY seferinde meydana gelen bir olayın ardından haber alma hakkının engellenmesine ilişkin soruda kamu görevlilerinin davranışları ayrımcılık olarak değerlendirildiğinde ne gibi sonuçların olacağı araştırılmış olup söz konusu olayın 28 Şubat’ın yıl dönümünde gerçekleşmesi nedeniyle provakatif bir eylem olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Yolcunun en tabii hakkı olan gazete talebine "Burada siyaset yaptırılmam" diyerek müdahale eden şahıs kimdir?Müdahale etme yetki ve hakkım nereden almaktadır?

2. Ülkemizin içinde bulunduğu nazik dönemde basında ayrımcılık yapmak doğru mudur?Bu tutum aynı zamanda bireyin haber alma özgürlüğüne getirilen bir kısıtlama değil midir?

3. Kamu görevlilerinin bu tür davranışları, vatandaşlarımız arasında telafisi mümkün olmayan kutuplaşmalara sebep olmaz mı?

4. Böyle bir talebin karakolla neticelenmesi demokratik hukuk devleti olma iddiamızla çelişmiyor mu?

5. Bütün bu hadiselere sebep olanlarla ilgili idari ve hukuki süreci başlatmayı düşünüyor musunuz?6. Hadisenin 28 Şubat’ın yıldönümünde meydana gelmesi bir provakatif girişim olabilir mi?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Nurettin AKTAŞ tarafından TBMM sunulan ve tamumdan cevaplandırılması istenilen yazılı soru önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır. 1.2.6. Soruların içerik olarak muhatabının Ulaştırma Bakanlığı olduğu düşünülmektedir. 3- Ülkemizde uçaklarda meydana gelen olaylarla ilgili sorumluluk ve yapılacak işin takibi tamamen uçağın kaptan pilotu ve onun direktiflerim yerine getiren kamu personeline aittir. Emniyet güçlerimizce İhsan YİĞİT ve eşinin uçaktan indirilmeleri; THY'nin TK.697 sefer sayılı uçağına ilişkin sorumluluk sahiplerinin talepleri doğrultusunda olmuştur. 4- 28.02.2001 günü saat: 05.40 sıralarında THY'nin TK.697 sefer sayılı uçağı ile Gaziantep-İstanbul üzerinden aktarmak olarak yurtdışına gitmek isteyen İhsan YİĞİT'in (yanında eşi bulunduğu halde) yolculara servis yapan görevlilerden önergede adı geçen gazeteleri istediği, istemiş olduğu gazetelerin uçakta bulunmadığı kendisine bildirilmesinden sonra, bu duruma kızarak fevri hareketlerde bulunmaya başlaması üzerine, kabin amiri ve yer uçuş şefinin Gaziantep Havaalanı'nda görevli Güvenlik Güçlerini uçağına davet ettikleri ve Güvenlik Güçlerinden ismi geçen şahıs ve eşinin uçaktan indirilmelerini talep ettikleri, Güvenlik Güçlerince de söz konusu talep doğrultusunda, İhsan YİĞİT ve eşinin sakinleşmeleri ve olayın biraz yatışması amacıyla Havaalanındaki Polis Noktasına götürüldükleri ve şahısların THY yetkililerince biletlerinin iptal edilmesinin ardından, Havaalanı'ndan ayrıldıkları anlaşılmıştır. 5- Meydana gelen olayda taraflar arasında herhangi bir şikayet olmadığı için adli bir işlem

yapılmadığı belirlenmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 59, Birleşim 82, s. 335-336).

THY İstanbul-Gaziantep seferinde meydana gelen olaya ilişkin sorusu ve Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz'ün cevabı (7/3786)

İstanbul – Gaziantep arası THY seferinde meydana gelen bir olayın ardından haber alma hakkının engellenmesine ilişkin soruda kamu görevlilerinin davranışları ayrımcılık olarak değerlendirildiğinde ne gibi sonuçların olacağı araştırılmış olup söz konusu olayın 28 Şubat’ın yıl dönümünde gerçekleşmesi nedeniyle provakatif bir eylem olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Ulusal hasmumuzun, tiraj problemi de olmayan bazı gazeteleri neden THY servislerinde bulunmamaktadır?Bu, bireyin haber alma özgürlüğüne getirilen bir kısıtlama değil midir?

2. Yolculara hizmet amacıyla sunulan gazeteler hangi kriterlere göre uçaklarınızda bulundurulmaktadır?Halihazırda hangi gazetelerden, kaçar adet bulundurulmaktadır?

3. THY’da ideolojik ve siyasi yaklaşımlardan uzak olarak bütün yayın organlarını bulundurmayı düşünüyor musunuz?

4. Bahsi geçen vahim olayda sorumluluğu bulunan şahıslarla ilgili olarak idari ve hukuki soruşturma açmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“İlgi yazı gereğince; soru önergesinde konu edilen olay ilgi . yazıda belirtildiği gibi İstanbul-Gaziantep uçak seferinde değil Gaziantep-İstanbul seferinde meydana gelmiştir. Seferin personeli uçakta yolculara gazete ikram ederken bir yolcunun Yeni Şafak Gazetesi talebine muhatap olmuşlardır. Yolcuya uçakta Yeni Şafak Gazetesi bulunmadığı yanıtı verildiğinde yolcu diğer yolcuları ve personeli taciz eder mahiyette yüksek sesle bağırmaya ve yakışsız ithamlarda bulunmaya başlamıştır. Uçak içindeki bu atmosferde bir başka yolcu kendisine; w gazete okumak istiyor isen daha önceden gazeteni almalıydın " diye müdahalede bulunmuş bunun üzerine her iki yolcu uçak içi güvenliği bozacak şekilde münakaşa etmeye başlamışlardır. Bu durum karşısında seferin ve yolcuların selameti açısından güvenliği sağlamak amacıyla uçağın kaptan pilotu yetkisini kullanarak uçağa emniyet görevlilerini davet etmiş ve her iki yolcu polisler tarafından beraberlerindeki İle beraber uçaktan indirilmiştir. Polisin yerde her iki tartışmacı yolcuyu dinledikten sonra, olayı ilk başlatan ve sürdüren Yeni Şafak Gazetesi talepkarı yolcunun seyahate devamını mahsurlu bularak seyahat etmelerine İzin vermemiş diğer müdahaleci yolcunun seyahatinde bir sakınca görmediğinden onun seyahatine izin vermiştir. Polise intikal eden olay Türk Hava Yolları ile yolcular arasında geçmeylp THY dışında iki yolcu

arasında cereyan etmiştir. Yolcu uçakta Zaman Gazetesi istemeyip sadece Yeni Şafak Gazetesi istemiştir. Zira yolcunun yanında dışardan getirdiği Zaman Gazetesi bulunmaktadır. Ayrıca Zaman Gazetesi yolcularımıza ikram edilen gazeteler arasındadır. Türk Hava Yolları'nın seferlerinde yolcularına gazete ve dergi dağıtmak gibi bir mecburiyeti yoktur. Türk Hava Yolları seferlerinde gazeteleri bir ikram hizmeti olarak yolcularına sunmaktadır. Gazete ve dergilerin seçiminde yolcu taleplerinin yoğunluğu ölçü olarak alınmaktadır. Yolcularımızın uçaklarımızda bulunmayan tercih ettikleri gazeteleri yerdeki gazete bayilerinden satın alma imkanları daima mevcuttur. Haber alma özgürlüğünü kullanmak isteyen bireyler bu haklarını uçağa binmeden dilediği gibi kullanabilirler. Türk Hava Yolları'nın bir gazete bayii olmadığı aşıkardır. Uçaklarda gazete dağıtım konusunda her türlü diğer bilgi Türk Hava Yolları'nın bağlı olduğu Özelleştirmeden Sorumlu Devlet Bakanlığı'ndan elde edilebilir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 59, Birleşim 82, s. 333-335).

Krizde Merkez Bankasından döviz satın alan bankalara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı (7/4090)

Merkez Bankası'nın döviz alım satımı sonucu karşılaştığı zararın boyutlarını irdeleyen soruda kamunun bilgileneceği yönünde atılan adımlar dahilinde şeffaf ve adil bir parasal anlayışın mali ve yönetsel boyutları itibarıyla gündeme gelip gelemeyeceği soruşturulmuştur. Bu bağlamda yapılan parasal işlemlerden ötürü belli kesimler lehine varlık yaratıldığı iddia edilmekte olup bu varlıkların hangi yatırımlar neticesinde elde edildiği araştırılmaktadır.

Soru:

“1. 20 Şubat valörüyle satılan ve daha sonra geri alınan 6.2 milyar doların satış ve alış kurları nedir?Merkez Bankası bu işlemde zarar etmiş midir?Ettiyse ne kadar zarar etmiştir?

2. 3 günlük dönemde yapılan işlemlerle ilgili tarafınızdan verilen cevapla, basına yansıyan bilgiler çelişmektedir. Bu dönemde hangi bankalara, ne kadar döviz satılmıştır?

3. Yeni programı açıkladığınız basın toplantısında "şeffaflıktan ve halkın doğru bilgilendirilmesinin gerekliliğinden" bahsederken, bu konuda neden kamuoyunda oluşan spekülasyonları önlemek için bankaların isimlerini ve aldıkları döviz miktarlarını açıklamıyorsunuz?

4. Basın toplantısının ardından,, hükümetin, bu programı desteklediğini açıklaması, bazı kesimlerce hükümetin dördüncü ortağı olduğunuz şeklindeki yorumları ve kamuoyunda oluşan bu intibayı doğrulamaktadır. Bu iki başlı görüntü hükümete olan güveni sarsmaz mı?Bu durumun önüne geçmek amacıyla herhangi bir siyasi parti çatısı altında, ne zaman yer almayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“1. 20 Şubat valörüyle satılan ve daha sonra geri alınan 6.2 milyar "ABD doları'nın satış ve alış kurları uygulanan program çerçevesinde günlük olarak önceden kamuoyuna açıklanan kur sepeti ve işlem tarihindeki uluslararası pariteler baz alınarak belirlenen kurlar üzerinden gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, tüm işlemler için geçerli olan alım-satım fiyatları arasındaki fark (talep-teklif farkı) bu işlemlerde de yine sözkonusu olup alım-satım fiyatları, parite değişimlerinden etkilenmektedir.

2. Bilindiği üzere, Bankamızla işlem yapan kuruluş isimleri ve işlem detayları, TCMB Kanunu'nun 42 nci maddesi uyarınca, yetkili merci sıfatıyla yalnız Başbakanlığa bildirilebilir ve bu türden bilgiler yine Bankamız Kanunu'nun 35 nci maddesi ile 4389 Sayılı Bankalar Kanunu'nun 23 üncü maddesinin (4) numaralı fıkrasına ve 22 nci maddesinin (7), (8) ve (9) numaralı fıkralarına göre gizli bilgi niteliğindedir. Dolayısıyla, en fazla döviz satılan ilk beş kuruluşun isimlerinin ve aldıkları döviz miktarının bildirilmesinin sakıncalı olduğu düşünülmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 63, Birleşim 102, s. 532-534).

Ziraat Bankasının nakit açığına ve borçlarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı (7/4024)

Söz konusu dönemde oluşan ekonomik darboğazın sebeplerinden biri olarak lanse edilen Ziraat Bankası'ndaki likidite yetersizliği, borçlanma arayışı nedeniyle yüksek faizli ve kısa vadeli teminini gerektirdiği belirtilmektedir. Merkez Bankası'nda para bulunduran devlet bankalarından biri olan Ziraat Bankası'nın bu durumu nedeniyle söz konusu krizde rol oynayıp oynamadığı araştırılmaktadır.

Soru:

“1. Bu borçlanmada hangi bankalardan, ne miktarda ve % kaç faizle para alınmıştır?

2. Ziraat Bankası kendi kaynakları dururken, nakit açığını kapatmak için neden borçlanma yoluna gitmiştir?Diğer bankalara verdiği borçlarda, hangi bankaya, ne kadar para vermiş ve ne kadar faiz uygulamıştır?

3. Eski Merkez Bankası Başkanı, 19 Şubatta başlayan krizin müsebbibinin de, Ziraat Bankasının nakit açıklan olduğunu beyan etmiştir. Bu kriz döneminde de, Ziraat Bankasının diğer bankalara borç olarak verdiği parası var mıdır?

4. Varsa hangi bankalarda ne kadar parası vardı?Kendisi nakit açığını kapatmak için % 7500 faizle borçlanırken, alacaklarına ne kadar faiz uygulamıştır?

5. Bu konuda yetkililer hakkında bir soruşturma açmayı ve kanuni işlem yapmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Sözkonusu önergede Kasa olarak ifade edilen nakit değerler büyüklüğünün bir kısmı yabancı para olup; kalan kısmı T.C. Ziraat Bankası A.Ş.'nin şubelerinin ihtiyaçları için tutulmaktadır. Bilindiği üzere; bankaların pozisyonları biri TL diğeri de yabancı para olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Döviz pozisyonunun kullanılarak TL kaynak yaratılması, tebliğler ile düzenlenen yasal rasyolar ile sınırlanmıştır. Önergede • belirtilen dönemde Ziraat Bankası sözkonusu rasyolar çerçevesinde aldığı TL v e yabancı para pozisyonu sonrasında yabancı para mevcutlarını faizi karşılığında T.C. Merkez Bankası ve diğer bankalarda depolamıştır. önergede bankalara verilen borç olarak ifade edilen miktar yukarıda bahsedilen depolardan oluşmaktadır. Dolayısıyla, Ziraat Bankasının anılan dönemde TL serbest kaynağı bulunduğu halde borçlanması ve bu borçlara yüksek seviyelerde faiz oranları vermesi sözkonusu değildir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 105, s. 159-160).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, kriz döneminde faizler ciddi oranda artmıştır. Gecelik faizler %2000'lere yükselmiştir. Bu durumun en önemli sebebi ise yabancı para yetersizliğidir. Böyle bir ortamda Ziraat Bankası'nın özsermayesi olmasına rağmen yüksek faizlerde borçlanması gibi bir durumun gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin Devlet Bakanı Kemal Derviş'e soru sorulmuştur.

Gaziantep'teki sanayicilerin elektrik faturaları ile ilgili şikâyetlerine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/4076)

Gaziantep'te sanayi faaliyetlerinde elektrik tüketiminin yüksek düzeyde faturalandırılması nedeniyle oluşan maliyetlere dikkat çekilmiş olup bu faturaları oluşturan kalemlerin hangi kriterlere göre belirlendiği soruşturulmaktadır.

Soru:

“1. Aralık 2001 'den bugüne kadar Elektriğe kaç defa ve hangi oranlarda zam yapılmıştır?

2. Bir fatura dönemi içinde, müteaddit defalar yapılan zamlar faturalara nasıl yansıtılmakta ve birim fiyat nasıl hesaplanmaktadır?

3. Bir fatura dönemi içinde zam yapılması halinde, zamların faturalara adil olarak yansıtılması mümkün müdür?Zammın yapıldığı tarihten sonraki elektrik sarfiyatı nasıl tespit edilmekte ve faturalara yansıtılmaktadır?

4. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesindeki sanayicilerimizin iddia ettikleri gibi, Mart 2001 dönemi faturalarında bir hata var mıdır?Varsa bu hatayı düzeltmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“01 Aralık 2000 tarihinde sonra 21 Aralık 2000 tarihinde %8, 01 Ocak 2001 tarihinde % 1, 01 Şubat 2001 tarihinde %1 zam yapılmıştır. 21 Şubat 2001 tarihinde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle hükümetimizin uyguladığı ekonomik program çerçevesinde 01 Mart 2001 tarihinde %10,15 mart 2001 tarihinde %10, 01 Nisan 2001 tarihinde %10,15 Nisan 2001 tarihinde %10, 01 Mayıs 2001 tarihinde %3 oranlarında fiyat ayarlaması yapılmıştır.

Tahakkuk hesabı, ilk okuma tarihi ile son okuma tarihi arasında tarife fiyatlarında meydana gelen her değişiklik gün olarak hesaplandıktan sonra, ilk okuma tarihi ile son okuma tarihi arasında hesaplanan toplam gün ve toplam tüketim esas alınmakta ve Günlük Ortalama Tüketim Miktarı, Toplam Tüketim Miktarının Toplam Güne oranı şeklinde hesaplanmaktadır. Bu ortalama tüketim her bir tarife değişikliğine isabet eden gün ve fiyat ile çarpılarak tahakkuk hesabı yapılmaktadır.

Zamların faturalara yansıtılması 2. Maddede açıklandığı gibi gün bazında yapılmaktadır, örneğin 30 günlük Nisan 2001 tahakkuku için ilk 14 gün 01 Nisan 2001 fiyatı, 16 gün içinde 15 Nisan 2001 fiyatı dikkate alınarak tahakkuk hesabı yapılmaktadır.

Konuyla ilgili olarak TEDAŞ Genel Müdürlüğü Bölge teşkilatı Gaziantep EDM nezdinde yapılan incelemede, bir kısım faturalarda bilgisayar kaynaklı maddi hata tespit edildiği ve hatanın düzeltilerek faturaların yeniden gönderilmekte olduğu, fatura sahiplerine duyuru da bulunduğu belirlenmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 64, Birleşim 106, s. 311-313).

Afganistan'a asker gönderilmesine ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoglu'nun cevabı (7/5050)

Afganistan'a NATO bünyesinde gönderilen askerlerin ne amaçla gönderildiğinin sorgulandığı soruda Türkiye'nin Müslüman bir ülke olarak diğer Müslüman ülkeler nezdinde itibar kaybedeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ortaya atılan iddialar doğrultusunda Türkiye'nin borçları karşılığında asker gönderip göndermeyeceği sorgulanmış olup 70 askerden oluşan öncü birlik dışında ilave birlik gönderilip gönderilmeyeceği araştırılmıştır.

Soru:

“1. NATO tam olarak ikna olamamışken, bombardımana katılan İngiltere dahi asker göndermeyi ertelerken, Türkiye talep olmamasına rağmen neden asker göndermektedir?

2. NATO'nun tek Müslüman ülkesi Türkiye'nin, "Kültürel Değerlerini" göz ardı ederek Batılı devletlerden önce asker göndermesi, uzun vadede diğer Müslüman devletlerle ilişkilerimizi nasıl etkileyecektir? Bu konuda belirlenmiş politikalarımız var mıdır? Varsa nelerdir?

3. Dış basında Türkiye'nin dış borçlarına karşılık asker gönderdiği yorumlanmaktadır. Bu doğru mudur?

4. Afganistan'a ilk olarak gönderilecek 90 kişilik birliğin dışında asker Gönderilecek midir?

5. ABD, Afganistan hareketinin devamı niteliğinde, Irak'a girme düşüncesini gerçekleştirmek veya isimleri gündemde olan Malezya, Endonezya gibi diğer İslam ülkelerine müdahale etmek isterse Türkiye, buralara da asker göndermeyi düşünüyor mu? Bu ihtimallere karşı Türkiye'nin ileriye dönük politikaları var mıdır? Varsa ne gibi tedbirler düşünülmektedir?"

Cevap:

"1. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10 Ekim 2001 tarih ve 722 sayılı Kararı ile terörizme karşı başlatılan sürekli özgürlük harekâtı kapsamında Türk Silâhlı Kuvvetlerinin yabancı ülkelere gönderilmesi konusunda Hükümete izin verilmiştir. Bu kapsamda 1 Kasım 2001 tarihli Hükümet açıklamasında da belirtildiği üzere yaklaşık 90 kişilik bir özel harekât grubunun gerektiğinde görevlendirilmesi kararlaştırılmış, ancak bu güne kadar ihtiyaç duyulmaması nedeniyle gönderilmemiştir. Türkiye bu aşamada asker göndermediği gibi soru önergesinde ifade edilenin aksine, Afganistan'ın BAGRAM bölgesinde İngiltere'nin kara unsurları bulunmakta ve operasyona fiilen katılmaktadır.

2. Türkiye'nin teröre karşı uluslararası işbirliği içinde yer almasının Müslüman Ülkelerle ilişkilerini menfi yönde etkilemesinden söz etmek doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Çünkü yapılan harekât Afgan halkına, yada İslam'a karşı değil tüm dünyaca lanetlenen teröre karşıdır.

3. Dış borç ödemeleri ile Afganistan'a asker gönderilme kararı alınması arasında en ufak bir bağlantı bulunmamaktadır.

4. Türkiye Büyük Millet Meclisinin Hükümete verdiği izin doğrultusunda uluslararası perspektif değerlendirilerek ülkemiz çıkarlarına ve uluslararası yükümlülüklerimize uygun olması halinde bu aşamada gündemde olan barış gücüne katılmak mümkün olabilecektir. 5. Türkiye'nin her türlü ihtimali öngören plânları ve dış politikası mevcuttur. Ancak henüz gündemde olmayan bir konu ile ilgili yorumda bulunulması uygun görülmemektedir. Bu Vazih Soru önergesi Başbakan Sayın Bülent ECEVİT'in tensipleri ile cevaplandırılmıştır. *Bilgilerinize sunarım.*" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 80, Birleşim 39, s. 236-238).

OHAL Bölgesinde görevli personele yapılan ek ödemelere ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kazım Yücelen'in cevabı (7/5190)

Olağanüstü Hal Bölgesinde faaliyet gösteren askerlere ve emniyet mensuplarına diğer sulh bölgelerindeki personellerden ayrıcalıklı olarak ne gibi mali ve sosyal olanakların tanındığı sorgulanmıştır.

Soru:

"1. Olağanüstü Hal uygulamasının ilk başladığı tarihten başlamak üzere, 2001 Eylül ayına kadar bu bölgede görev yapan kamu personeline (askeri ve

emniyet personeli dahil) bu bölge dışında görev yapan kamu personelinden farklı olarak, ne karlar ek mali imkan (tazminat, yolluk, maaş farkı vs.) tanınmıştır ?

2. Bu ek mali imkanların yıllara göre dağılımı nasıldır?"

Cevap:

"Soru önergesinde, Olağanüstü Hal uygulaması nedeniyle bu bölgede görev yapan kamu personeline bu bölge dışında görev yapan kamu personelinden farklı olarak ne miktarda ek ödeme yapıldığı sorulmaktadır. Kamu personelinin hizmet sınıfı, görev unvanı, görev yapılan yer gibi kriterler baz alınarak 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 2.12.1993 tarihli ve 3920 sayılı Kanunla değişik 28 inci maddesinin (A) fıkrası uyarınca Başbakan onayına istinaden halen uygulanmakta olan Özel Harekat ve Operasyon Tazminatına İlişkin Esaslar ile aylık katsayı ile çarpılacak göstergeleri, aynı maddenin (B) fıkrası uyanınca Bazı İllerde Görev Yapan Kamu Personeline Ödenecek Ek Tazminata ilişkin Usul ve Esaslar ile ödenen ek tazminat miktarlarını gösterir cetveller ilişiktir. Operasyon tazminatı göstergeleri 15.1.1997 tarihinden, ek tazminat miktarları da 15.12.1998 tarihinden beri değişmemiştir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 81, Birleşim 43, s. 95-110).

Sermaye kesiminin sınıflandırdığı ve KOBİ'lere baskı yapıldığı iddialarına ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı (7/5203)

KOBİ'lere baskı yapıldığı iddiaları çerçevesinde yöneltilen soruda çok sayıda büyük ölçekli firmanın ekonomik kriz ortamında iflas etme noktasına geldiği vurgulanarak vergi ve SSK primlerini düzenli ödeyen KOBİ'lerin oldukça sıkı denetimlere tabi tutulduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda holding niteliğindeki işletmelerin şaibeli biçimde karıştıkları bazı işlem ve ticari faaliyetlere ilişkin yapılmadığı öne sürülen denetimlerin KOBİ'lere uygulanmasına dikkat çekilmiş ve aynı denetimlerin söz konusu holdingler için de yapıpı yapılmayacağı soruşturulmuştur.

Soru:

"1. Yaklaşık 250 bin kişiye istihdam sağlayan, sayıları 500'ü bulan ve kendi güçleriyle ayakta durmaya çalışan bu küçük ve orta ölçekli işletmelere baskı yapıldığı haberleri doğrumudur?"

2. Doğru ise; devletin yükümlülüklerini yerine getirmemesinden dolayı Toprak Holding gibi büyük kuruluşların yıkıldığı bir ekonomik kriz ortamında, kendi imkanlarıyla ayakta kalabilen böyle işletmelerin baskılarla yıldırılması doğru mudur ?

3. Vergi ve SSK primlerini düzenli olarak ödemeye çalışan bu KOBİ'lere yapıldığı gibi, büyük miktarda vergi ve SSK prim borcu bulunan, kamu ve fon

bankalarından aldıkları kredileri ödeyemeyen, hakkında İMKB'de şaibeli işlemlere karıştığı şeklinde haberler çıkan holdinglere de müfettiş gönderilip, haklarında soruşturma açılmakta mıdır?

4. 28 Şubat sürecinde sermayenin renklere ayrılması, bir grup sermayenin yurt dışına kaçması ve gurbetçilerimizin birikimlerinin yurda gelmemesi sonucunu doğurmuştur. Ülkenin üretime ve kaynağa şiddetle ihtiyaç duyduğu, her türlü sermaye kesiminin yurtdışına kaçtığı bir ortamda, sermayeyi sınıflandırmanın, bir kesimi sıkıştırırken bir kesime destek olmaya çalışmanın doğuracağı sonuçları ve ekonomiye vereceği zararları hesaba katıyor musunuz ?

5. Hükümetinizin bu ve bunun gibi yanlış ekonomi politikaları ülkeyi sosyal patlamanın da eşiğine getirmiştir. Sosyal patlama tehlikesine karşı, Başbakanlık koruma tedbirlerini artırmanın dışında, ne gibi tedbirler almayı düşünüyorsunuz ?”

Cevap:

“Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) yatırımları 21.12.2000 tarih ve 2000/1822 sayılı "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Yatırımlarında Devlet Yardımları Hakkında Karar" gereğince mevcut destek unsurları yanında Fon kaynaklarından yatırım ve işletme kredisi aracı bankalar olan T. Halk Bankası A.Ş. ve T. Kalkınma Bankası A.Ş. aracılığıyla kullanılmaktadır. Müsteşarlığımızca KOBİ'lerin sorunları ile yakından ilgilenilmektedir. Bu bağlamda, KOBİ'lerin en önemli sorunları olan finansman yetersizliğinin giderilmesi ve eksik teminatın tamamlanması yönünde sözkonusu Karar ile gerekli mevzuat düzenlemesi yapılmıştır. Yapılan mevzuat düzenlemeleri ile yatırım tutarı 400 Milyar TL.'y© kadar olan imalat, tarımsal sanayi, turizm, eğitim, sağlık, madencilik ve yazılım geliştirme konularında yapılacak yatırımlara sağlanan Gümrük Vergisi ve Toplu Konut Fonu istisnası, Yatırım İndirimi, Katma Değer Vergisi (KDV) istisnası ile Vergi, Resim ve Harç istisnası desteği yanında bu yatırımların Yatırımları Teşvik Fonu kaynaklı düşük faizli ve uzun vadeli yatırım ve işletme kredileriyle desteklenerek finansal sorunlarının giderilmesine yardımcı olunmaktadır. Diğer taraftan, 2000 ve 2001 yıllarında ülkemizde yaşanan ekonomik kriz nedeniyle, yatırım taleplerinde ve bu taleplerin karşılanması aşamasında önceki yıllara göre azalma görülmüş ve T. Halk Bankası A.Ş.'nin yeniden yapılanma sürecine girmesi nedeniyle KOBİ yatırım teşvik belgesi taleplerinin değerlendirilmesinde zaman almıştır. 27.12.2001 tarihi itibarıyla Genel Müdürlüğümüzce T. Halk Bankası A.Ş. aracılığı ile 246 adet KOBİ yatırım teşvik belgesi değerlendirilerek destek unsurlarından yararlandırılmaktadır. (...)" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 82, Birleşim 49, s. 565-569).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 28 Şubat sürecinde Yeşil sermaye olarak adlandırılan Anadolu'da yer alan KOBİ'ler ekonomik kaygılar göz ardı edilerek sıkıştırılmıştır. Bunun yanında TÜSİAD'a üye olan şirketler desteklenmiştir.

Şırnak-İdil İlçesinde düzenlenen bir operasyonda ele geçirilen silahlara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/5230)

Teröristlere yönelik operasyon kapsamında ele geçirilen ve jandarmaya ait olduğu öne sürülen silahlarla ilgili sorulan soruda bu tip devlete ait silahların farklı operasyonlarda da ele geçirilip geçirilmediği sorgulanmıştır. Hizbullah terör örgütüne ait olduğu öne sürülen silahların daha önce ele geçirilmiş silahlar nezdinde nasıl bir paya sahip olduğu sorgulanmakta olup bu silahların terör örgütlerine nasıl ulaştırıldığı soruşturulmuştur.

Soru:

- “1. Bu haber doğru mudur ?Doğru ise bu operasyon hangi tarihte yapılmıştır ?
2. Bu silahların herhangi bir eylemde kullanıldığı tespit edilmiş midir ?Edildiyse bu eylemler hangileridir ?
3. Başka Hizbullah operasyonlarında da Jandarmaya ait silahlar ele geçirilmiş midir ?Ele geçirildiyse bunların miktarı nedir ?
4. Bahsi geçen silahlar Hizbullah'ın eline nasıl geçmiştir ?
5. Operasyondan bu yana, ordu malı silahların Hizbullah'ın eline geçmesiyle ilgili bir soruşturma yapılmış mıdır ?Yapıldıysa sonucu ne olmuştur ?”

Cevap:

- “1. Gaziantep Milletvekili Nurettin AKTAŞ'ın, İçişleri Bakanı tarafından cevaplandırılması talebi ile TBMM. Başkanlığına verdiği 7/5230-12496 sayılı yazılı soru önergesi ilgi yazı ekinde alınmıştır.
2. Soru önergesine konu olan hususlar hakkında yapılan inceleme sonucunda; a. 17-24 Eylül 2000 tarihleri arasında icra edilen J.Üçvş.Cemal ATEŞ operasyonu esnasında ele geçirilen silahlardan (34362) seri no.lu 7.62 mm.lik MG-3 makinalı tüfeğinin, 24 Aralık 1991 tarihinde Şımak-Dereler'deki Jandarma Komando Tabur Komutanlığından gasp edilmiş olan silah olduğu, b. Ayrıca, 07 Ocak 2001 tarihinde İdil ilçesine bağlı köylerde yapılan operasyon esnasında göz altına alınan (15) kişinin evinde ve müstemilatında yapılan aramalarda ele geçirilen silahlardan (663974) seri no.lu G-3 piyade tüfeğinin, 26 Ağustos 1987 tarihinde Şırnak-Anılmış köyü Geçici Köy Korucularından gasp edilen silah olduğu tespit edilmiştir.
3. Terörist unsurlarca gasp edilmiş olan söz konusu silahların Hizbullah terör örgütü veya başka bir örgüt tarafından herhangi bir eylemde kullanıldığına dair kayıtlarımızda bir bilgi mevcut değildir.
4. Kayıtlarımızın tetkikinde, icra edilen Hizbullah operasyonlarında Jandarmaya ait başka herhangi bir silahın ele geçirildiğine dair bilgi bulunmamaktadır.
5. Yapılan operasyonlarda ele geçirilen söz konusu iki silahla ilgili olarak olay sonrasında yapılan idari soruşturmalar neticesinde ilgili personelin

herhangi bir kasıt ve kusurunun bulunmadığı tespit edilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 83, Birleşim 50, s. 159-160).

Özelleştirme İdaresinin reklâm, ilan ve tanıtım giderlerine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu'nun cevabı (7/5204)

Özelleştirme İdaresi tarafından sunulan hizmetlerin tanıtımı ve reklamı için harcadığı tutar araştırılmış olup bu tutarın hangi medya kuruluşlarına aktarıldığı sorgulanmıştır. Öte yandan verilen ödemeler neticesinde nasıl bir geri dönüş alındığı ve harcanan paranın ne kadar verimlik kullanıldığı soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın 1998'den Aralık 2001 tarihine kadar "ilan, reklam ve tanıtım" gideri olarak yaptığı harcama ne kadardır ?

2. Bu dönemlerde hangi medya kuruluşlarına, ne kadar ödeme yapılmıştır ? Yıllar itibariyle bu ödemelerin dökümü nasıldır ?

3. İlan verilen medya kuruluşları kim tarafından, hangi kriterlere göre tespit edilmektedir ?

4. Bu ilan, reklam ve tanıtımlardan ne gibi faydalar sağlanmıştır ? Bu dönemde yapılan özelleştirmenin miktarı ne kadardır ?

5. İlgililerinin zaten yakından takip ettikleri özelleştirme uygulamalarında, resmi nitelikte bir kurum olan Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın yaptığı basın açıklamaları yeterli olamamakta mıdır ? Yoksa ilan ve reklam verilmesinde bir suiistimal mi bulunmaktadır ?”

Cevap:

“CEVAP 1- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından 1998 - 2001 yılları arasında gerek ihale ilanları gerekse reklam ve tanıtım uygulamalarında, toplam 7.3 trilyon TL harcama yapılmıştır. Bu tutara aynı dönem içinde yapılan T. İş Bankası ve TÜPRAŞ'ta bulunan kamu hisselerinin halka arz kampanyaları da dahildir. 123 şirket için açılan blok, tesis ve varlık satış ihale ilanı ile birlikte büyük bir bölümü bu iki halka arz uygulamasında verilen ilanlar, SPK mevzuatı çerçevesinde yatırımcılara verilmesi gereken mali ve idari bilgilerin yer aldığı ilan ve duyurulardan oluşmaktadır. Yapılan bu duyuru, ilan ve tanıtımlarla her iki uygulama da 2.3 milyar dolarlık uygulama geliriyle ülkemizde ve dünyada en büyük özelleştirmeler arasına girmiştir.

CEVAP 2- Sözkonusu bilgiler ekteki tablolarda arz edilmektedir.

CEVAP 3- Özelleştirme uygulamaları çerçevesinde yapılan blok satış ihaleleri ve halka arz uygulamalarının, potansiyel alıcılara, yatırımcılara ve halka duyurulması ilgili mevzuat gereği kanuni bir zorunluluktur. Bu duyurunun etkin bir şekilde hedef kitleye ulaşmasını sağlamak için, duyurunun hedef kitlesinin kimlerden oluştuğunun tanımı yapıldıktan sonra bu konuda yayının hangi mecralarda, hangi yayın organlarında ve hangi sıklıkta yapılacağı tespit edilmektedir. Tüm bu işlemler, bu konuda piyasada araştırma yapan medya satın alma şirketleri tarafından yapılan okuyucu ve izleyici profili araştırmaları sonucu ortaya çıkan veriler göz önüne alınarak, Idaremizce, ajans ve medya

satın alma şirketleriyle birlikte değerlendirilerek bütçe imkanları çerçevesinde tespit edilmektedir.

CEVAP 4- Arz ve talebin yaratılarak ticari bir alış verişin sağlanabilmesini temel şartlarından biri, satışa sunulan mal, hizmet yada işletmenin tanıtımının yapılabilmesidir. Bu tanıtımların yapılması ve satış ilanlarının verilmesinden sağlanan fayda burada açıkça görülmektedir. Şöyle ki; 1998 ve 2000 yıllarında yapılan geniş kapsamlı halka arz tanıtım kampanyası ve ilanlarıyla, T. İş Bankası halka arz uygulamasında ilk defa 100 bin kişiden , Tüpraş halka arz uygulamasında ise yine ilk kez 480 bin kişiden ön talep alınabilmiştir. Bu sayede T. İş Bankası uygulamasında yaklaşık 700 milyon dolar, Tüpraş halka arz uygulamasında 1.1 milyar dolar düzeyinde gelir elde edilmiştir. Bu sonuçlar karşısında T. İş Bankası halka arzı o güne kadar Türkiye'de yapılan en büyük halka arz uygulaması olmuş, Tüpraş halka arz uygulaması ise 2000 yılında dünyada 7. büyük özelleştirme uygulaması olarak tanınmıştır.

CEVAP 5- özelleştirme idaresi tarafından verilen ilanlarla kamuoyuna duyurduğu hususlar, basın açıklamalarıyla duyurduğu hususlar değildir. Verilen ilanlarda duyurulan hususlar, ihalenin yasal koşullarını içeren bilgiler, şirketin mali ve idari yapısını gösteren sirküler ilanları ve geniş bir katılım ve bilgilendirme sağlamak için verilen halka arz tanıtım ilanlarıdır. Bu hususların da basın açıklaması yoluyla duyurulmaları da yeterli ve mümkün değildir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 83, Birleşim 51, s. 409-428).

Gaziantep'te SSK ile anlaşması iptal edilen bir özel hastaneye ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/5877)

Gaziantep'ten Ankara'ya tedavi olmaları için sevk edilen hastaların tedavilerinin sevk edildikleri hastanede de gerçekleşmemesi üzerine yöneltilen soruda SSK anlaşmalı hastanelerinin bir kısmını ve Gaziantep'teki Sani Konukoğlu Tıp Merkezi'ni tek taraflı olarak kapsam dışı bırakmanın sonucu olarak ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilip giderilmeyeceği sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Ankara SSK'ya sevk edilen hastaların tedavilerinin burada da yapılamadığı doğru mudur?Doğru ise bu hastalara ne tavsiye edilmektedir?

2. Ankara hastanelerindeki yığılmaların önlenmesi, refakatli şevkin hasta ve SSK'ya maliyeti de göz önünde bulundurularak tedavinin yerinde veya en azından bölgesinde yapılması daha uygun değil midir?

3. Gaziantep Üniversitesi'nin SSK ile anlaşması var mıdır?Yok ise paket fiyat üzerinden yapılan anlaşmalar iptal edilirken, neden bu hastaneye sevk yapılmaktadır?

4. Sizin belirlediğiniz paket fiyatları kabul eden Gaziantep Sani Konukoğlu Tıp Merkezinin anlaşması neden iptal edilmiştir?

5. Tedavinin yerinde yapılarak SSK'lı hastaların mağdur olmaması için, Sani Konukoğlu Tıp Merkezi veya bölgedeki diğer hastanelerle yeniden paket anlaşma yapmayı düşünüyor musunuz?"

Cevap:

"Kurum Hastanelerinde Artroskopik Cerrahi işlemlerinin yapılmaması gibi bir uygulama olmamakla birlikte, ünitelerin yoğunluğu ve/veya cihaz arızaları nedeniyle ileri tarihlere randevu verilmesi gerekebilmekte ^ ve haâtalÜEımız sorunlarla karşılaşabilmektedir. Hasta memnuniyeti ve ekonomik açıdan düşünüldüğünde tedavinin yerinde yapılması, en uygun yol olup; Kurum imkanları nispetinde hastaya en yakın bölgede tedavisinin sağlanmasına çalışılmaktadır. Ülke genelinde artroskopik işlemler için müstakil olarak düzenlenmiş bir sözleşme metni bulunmamaktadır. Sadece "Ortopedi ve Travmatoloji Sözleşmesi" kapsamında ilave malzeme ücreti ödenmeksizin paket fiyatı belirlenerek artroskopik işlemlere yer verilmiştir. Ancak SSK Teftiş Kurulu Başkanlığınca yapılan değerlendirmede konuya ilişkin olarak daha önce çıkartılmış olan Genel Yazılarda yer verilen yasaklama ile Ortopedi ve Travmatoloji Sözleşmesi kapsamında alınan hizmet arasında çelişki olduğu şeklindeki görüşün, yapılacak çalışmalar ile irdelenmesi ve bu çalışmalar için gerekli zamanı sağlamak amacıyla geçtiğimiz yılın son aylarında "Ortopedi ve Travmatoloji Sözleşmesi" kapsamındaki artroskopik işlemler için sözleşmeli merkezlere hasta gönderilmemesi talimatı ünitelere iletilmiştir. Gaziantep Üniversitesi ile artroskopik işlemleri kapsayan Ortopedi ve Travmatoloji konusunda yapılmış sözleşme yoktur. Gaziantep Sani Konukoğlu Tıp Merkezinin Kurum olan "Ortopedi ve Travmatoloji" sözleşmesi iptal edilmemiş olup, halen devam etmektedir. SSK Sağlık İşleri Genel Müdürlüğünde sürdürülen çalışma tamamlanana kadar toplam 4 kalem artroskopik işlem için hasta sevk edilmemesi öngörülmüştür. Yasaklamaya ilişkin Genel Yazıların yayımlandığı tarihlerde (doğru) yöntemle yapılan cerrahi girişimlerin çok yaygın olmaması ve malzemelerin pahalı oluşu nedeniyle alındığı düşünülen "Endoskopik cerrahide kullanılan (laparoskopik, artroskopik cerrahi dahil) ürünlerin yine Kurum dışı sağlık tesislerinde tedavi gören sigortalılarda kullanılmaması" yönündeki kararın, günümüz koşulları ve daha önemlisi paket program kapsamında artroskopik işlemlerde kullanılacak malzemeler için ilave ücret ödenmediği hususu da göz önüne alındığında yeniden değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülmüş; artroskopik cerrahi işlemlerinin "Ortopedi ve Travmatoloji Sözleşmesi" kapsamına alınması uygun görülmüş olup; konu SSK Kurumu Yönetim Kurulunun değerlendirmesine sunulacaktır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 71, s. 186-187).

Sigorta primine esas kazanç tabanına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/5935)

Soru:

"1. Yeni işten çıkarmaların, sigortasız işçi çalıştırmanın veya bazı işletmelerin daha kapanmasının önüne geçebilmek amacıyla Sigorta Primine

Esas Kazanç tabanı yükseltirken, işletmelerin feryadını göz önünde bulunduracak mısınız?

2. İşletmeler SPEK tabanında yapılacak artışın asgari ücretle sınırlandırılmasını talep etmektedirler. Böyle bir sınırlama yapmayı düşünüür müsünüz?

3. Başta KOBİ'ler olmak üzere, işletmelerin dolayısıyla da işinden olmuş işçilerin tekrar eski düzenlerine kavuşabilmeleri için yaptığınız çalışmalar nelerdir?"

Cevap:

"Bilindiği gibi, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78. maddesinin birinci fıkrası 4447 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Bu değişikliğe göre, günlük kazancın alt sınırı anılan Kanun gereğince her yıl, ilk olarak Nisan ayında bir önceki yılın Aralık ayı ile ondan önceki yılın Aralık ayına göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksindeki artış oranı kadar, ikinci olarak bir önceki yılın gayrisafi yurtiçi hasıla sabit fiyatlarla gelişme hızı kadar arttırılarak belirlenmekte olup, söz konusu tutarların enflasyon hedefleri dikkate alınarak yeniden belirlenmesi hususunda Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. 30.04.2001 tarihli 24388 (mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01.04.2001 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren Bakanlar Kurulunun 20.04.2001 tarih 2001/2342 sayılı kararıyla 01.04.2001 ile 31.03.2002 tarihleri arasında 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 78. maddesine göre alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırının 7.000.000.-TL. olarak uygulanması öngörülmüştür. Anılan Bakanlar Kurulu kararıyla sigorta primine esas kazancın üst sınırı alt sınırın 5 (beş) katına yükseltilmiştir. Ancak, 2002 yılı Nisan ayından itibaren geçerli olacak prime esas. asgari günlük kazancın bir yıllık süre ile tespiti, 2001 yılında ülkemizde görülen ekonomik daralma ve istihdam sorunlarının gözönünde bulundurulması amacıyla Bakanlar kurulu yetkisine bırakan yasal düzenleme TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığı'nca 27.02.2002 tarihinde kabul edilmiştir. Diğer taraftan, asgari ücret, 1475 sayılı İş Kanununun 33 üncü maddesine göre Asgari Ücret Komisyonunca belirlenmektedir. Prime esas tutulan kazançların alt sınırı ise 506 sayılı Kanunun 78. maddesinin birinci fıkrasına göre tespit edilmektedir. Her iki ücretin tek bir ücret olarak uygulanabilmesi için yasal düzenleme yapılması icabettiğinden, sigorta primlerinin, halen sigorta primine esas kazancın esas kazancın alt sınırı üzerinden alınmasına devam edilmesi gerekmektedir. 506 sayılı Kanuna 4447 sayılı Kanun ile eklenen 38 inci maddeyle bu Kanuna göre bağlanan gelir ve aylıklar ile geçici 76 ncı maddeye göre yapılan telafi edici ödemelerin her ay bir önceki aya göre Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından açıklanan en son temel yıllık kentsel yerler tüketici fiyatları indeksi artış oranı kadar arttırılarak belirleneceği öngörülmüştür. Prime esas kazançların alt ve üst sınırları arttırılmış olmakla beraber, yukarıda belirtilen Ek 38 inci madde ile, emekli aylıklarının arttırılması da hedeflenmiştir. Bu nedenle, önergede yer alan sigorta primine esas kazancın alt sınırının asgari ücretle sınırlandırılmasına ilişkin talep, ancak 506 sayılı Kanunun 78. maddesinde değişiklik yapılması ile mümkün olabileceğinden, söz konusu hususla ilgili olarak Kurumumuzca yapılacak herhangi bir işlem

bulunmamaktadır". (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 71, s. 192-194).

SSK'nın indirimli aldığı ilaçları piyasa fiyatından verdiği iddiasına ilişkin sorusu ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın cevabı (7/6127)

SSK tarafından indirimli olarak alınan ilaçların merkezi dağıtıma çıkarıldığında piyasa fiyatıyla ecza depolarına ulaştırılmasının neticesinde oluşan fiyat farkına dikkat çekilmekte olup bu farkın hastalara yansıtılmasının adil olup olmadığı sorgulanmıştır. SSK'nın hizmet amaçlı bir kurum olmasından mütevellit mevcut durumun ticari bir faaliyet olarak etik dışı olduğuna dikkat çekilmektedir.

Soru:

- “1. Bu iddialar doğru mudur?
2. Doğru ise hizmet amaçlı bir sosyal güvenlik kurumunun bu kadar fahiş bir kârla ilaç satmasını doğru buluyor musunuz?
3. Bu durumda ilaçların tüm maliyetleri katkı payı olarak hastalardan alınmakta hatta kâr edilmektedir. Bu, hastalanan SSK'lıdan alınan ekstra bir katkı, bir prim tahsilatı değil midir?
4. SSK ve Bâğ-Kur size bağlı ve benzer sıkıntıları olan iki kurumdur. Ancak şu anda Bâğ-Kur'lular birçok yerde tedavi olamamakta ve ilaçlarını alamamaktadırlar. BâğKur'un daha kötü durumda olmasının sebeplerinden biri de, SSK'da olduğu gibi, bir gizli prim, bir gizli katkı payı ile bu kurumu destekleyememeniz midir?
5. İşverenden tahsil edemediğiniz primlerin yükünü işçiye mi yüklemektesiniz?
6. İlaç örneğinde olduğu gibi fahiş kâr payıyla verdiğiniz başka hizmetler de var mıdır?
7. Bu haksız uygulamayı durdurup, ilaçları uygun bir kâr payıyla satarak, zaten ekonomik krizin altında ezilmiş olan işçilerimizi bir nebze olsun rahatlatmayı düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“506 sayılı Kanunun Hastalık Sigortası bölümü içerisinde yer alan 33.35.36.40 ve 42. maddelerinde sözü geçen sigortalılar ile Kurum sağlık yardımlarından yararlandırılan diğer kimselerin hastalıkları halinde, ayakta yapılan tedavileri sırasında verilen ilaç bedellerinin % 20 ve % 10'una iştirak etmeleri öngörülmüştür. 506 sayılı Kanuna 2564 sayılı Kanun ile eklenen ve 2795 sayılı Kanunla değiştirilen Ek: 2. maddede, "Sigortalılar ile bu Kanunun 35.36.40 ve 42. maddeleri uyarınca sağlık yardımlarından yararlanan kimselerin Kurum Sağlık Tesisleri Sağlık Kurulu raporu ile belirlenen ve uzun süre tedaviyi gerektiren, tüberküloz, kanser, kronik böbrek hastalıkları ile organ transplantasyonları gibi durumlarında ayakta yapılan tedavileri sırasında

verilmesine lüzum görülen ilaçlardan hayati önemi haiz olduğu, bu Kanunun değişik 123. maddesinde sözü edilen komisyonca tespit edilecek olanların bedellerinden iştirak payı alınmaz" hükmü öngörülmesi bulunmaktadır. Söz konusu Kanun hükümlerine göre Kurum sağlık tesislerine başvuran haksahiplerinin ayakta yapılan tedavilerinde kullanılan ilaçlardan hayati önemi haiz olduğu tespit edilmiş olanların dışında kalanlar hariç perakendeci satış fiyatları üzerinden % 10-20 katkı payı alınmaktadır. Kanunda yer alan "İlaç bedeli" ifadesinden Kurumumuz dışında diğer Sosyal Güvenlik Kuruluşlarında da ilacın perakendeci satış fiyatı anlaşılmakta olup ve ilaçtan katkı payı bu kuruluşlarca da perakendeci satış fiyatı üzerinden alınmaktadır. Ancak; Kurumumuz hayati önem taşıyan ve tedavisi uzun sürecek hastalıklarda kullanılacak ilaçları, hasta adına rapor düzenlemek koşuluyla katkı payı almadan vermektedir. örneğin; Glivec kapsül kanser hastalıkları için Kurumumuzca yurtdışından ithal edilmektedir. Bir kutusunun Kuruma mal oluş fiyatı 3.106.272.666.-TL.dir. Neupogen (48'lik) kanser tedavisinde kullanılmakta olup, bir kutusunun fiyatı 1.200.000.000.-TL.dir. Bu ilaçların tamamı Katkı Payı Alınmayacak Hastalıklar Listesinde bulunan hayati öneme haiz hastalıklardan olup, katkı payı alınmadan verilmektedir." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 89, Birleşim 77, s. 590-591).

İlaç fiyatlarına ve maliyetlerine ilişkin sorusu ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/6128)

Ecza depolarına ulaştırılan ilaçların fahiş fiyatlara sahip olmaları ve bunun karşılığında bazı hastanelere iskontolu fiyatlarla ilaçların teslim edildiği açıklanmaktadır. Bu durumda doktorların yazdıkları ilaçlarda teşhis bazlı değil getiri bazlı hareket etmelerine yönelik bir sistem tasarımı gerçekleştirildiği öne sürülmekte olup bu sistemin hem reprezentant hem de doktor ayağının yeniden organize edilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Öte yandan SSK'lı hastaların kısıtlı ilaç erişimine vurgu yapılmış ve SSK'nın kimi zaman haksız bir kazanç sağladığı ve bir kamu kuruluşu olarak değil ticari bir kuruluş olarak hareket ettiğine değinilmiştir.

Soru:

"1. Basına yansıdığı kadarıyla ilaç firmalarının, doktorlara yönelik promosyonları büyük boyutlardadır ve ilaç maliyetlerine yansıtılmaktadır. Bu promosyonları sınırlandırmayı veya bedellerinin ilaç maliyetlerine yansıtılmasını önlemek için bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

2. Hammaddesi yurtiçinde yapılan bazı ilaçların, yurtdışına çıkarılıp paketlenerek Türkiye'ye ithal edildiği ve bu yolla firmaların daha fazla kar ettikleri doğru mudur?Bunu önlemek için herhangi bir çalışmanız var mıdır?

3. Muadil ilaçlar arasındaki büyük fiyat farkları nereden kaynaklanmaktadır?Bazılarında hammaddeden çalınması veya diğer bazılarında fiyat tespitiyle ilgili suiistimaller mi söz konusudur?

4. Piyasada çok yüksek fiyattan satılan bazı ilaçların, toplu alım yapan hastanelere, % 80, % 90'a varan indirimlerle satıldığı iddia edilmektedir. İlaç firmalarının piyasaya ve hastanelere verdikleri ilaç fiyatları arasındaki fahiş fark nereden kaynaklanmaktadır?Piyasaya verilen ilaçlar fahiş kârla mı satılmaktadır?Bu fahiş karı önlemek için bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

5. Özellikle SSK'nın çok büyük indirimle aldığı ilaçları piyasa fiyatından hastalarına verdiği şeklindeki haberler basında yer almıştır. Hizmet amaçlı bir sosyal güvenlik kurumunun bu tutumuyla ilgili olarak Sağlık Bakanlığı'nın bilgisi ve tasarrufu var mıdır?

6. SSK'lı hastalara haksızlık olmanın yanında, aynı zamanda eczacılar aleyhinde de haksız rekabet ortamı oluşturan bu duruma karşı bir girişimde bulunmayı düşünüyor musunuz?"

Cevap:

"CEVAP 1- İlaç firmalarının doktorlara yönelik tanıtım faaliyetleri 07/09/1990 tarih ve 20628 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Beşeri İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tanıtım Yönetmeliği"nde düzenlenmiştir. Yönetmelik, tanıtım giderlerinin, toplam gelirin ancak %3 ü oranında bir meblağ olabileceğine cevaz vermektedir. Bunun yanı sıra mevcut yönetmelikte, 17 Ocak 2002 tarih ve 24643 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Beşeri İspençiyari ve Tıbbi Müstahzarların Tıbbi Tamam Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile değişiklik yapılmış ve çıkarılmıştır. Bu yönetmelikte doktorlara sunulacak olan promosyonların çeşitleri ve nitelikleri sınırlandırılmıştır. Yönetmeliğin 1 inci maddesinin (f) bendi ilaç hakkında yeterli ve gerekli bilgiyi ihtiva eden kitap, kitapçık, broşür gibi basılı materyalleri, film, slayt gibi sesli/görüntülü malzemeleri, bedelsiz ilaç numunelerini, bloknote, kalem, kalemlik, takvim ve ilgili çevrelerde bilgi/veri kaynağı olarak kullanılacak ulusal / uluslararası yayınlar gibi hatırlatıcı ziyaret malzemelerini ifade eder. Klima, buzdolabı, soğutucu, termos, otomobil aksesuarı, saç kurutma makinesi, video, televizyon, gibi yönetmelik kapsam, amaç ve esaslarına uygun olmayan malzeme veya araçlar tanıtım malzemesi olarak kullanılamaz " şeklinde konuya açıklık getirmiştir.Bakanlığımız bu çerçevede ilaç tanıtım faaliyetlerini düzenlemeye devam etmektedir.

CEVAP 2- Yurt içinde yapılan bazı ilaçların hamaddelerinin yurt dışına çıkarılarak ve pakedenerek, Türkiye'ye ithal edilmesi ve bu yolla daha fazla kar elde edilmesi olarak tanımlanan bir durum söz konusu değildir.

CEVAP 3- İlaç üreten her firmanın maliyet yapısını, kullandıkları teknoloji, ile makina ve tehzadan, çahştırdıkları elemanların nitelik ve niceliği, üretimde kullandıkları girdileri nereden temin ettikleri, üretim kapasiteleri gibi bir çok farklı maliyet unsuru belirlemektedir. Bu durumda her firmanın maliyet yapısının farklı olması doğal bir olgudur. Dolayısıyla firmaların Fiyat Kararnamesini dikkate alarak kendi ürettikleri ilaçlar için belirledikleri fiyatların farklı olması kaçınılmazdır. Ancak bu farklılığın kabul edilebilir durumda olması önemlidir. Muadil ilaç fiyatlarının eşidenmesi durumunda ilaç üretiminde azalma ve tekelcilik, bazı firmaların ilaç üretimini durdurması ve yabancı firmaların Türkiye'de üretim yapmaktan vazgeçmeleri söz konusu olabilir. Nitekim 1972 Fiyat Kararnamesi benzer ilâçların benzer fiyatlarla

satılacağı hükmüne amir olduğundan bunun uygulaması sonucunda 1984 öncesinde hem ilaç sıkıntısı yaşanmış hemde E.R.SQUIBB, WINTROP, CARLO ERBA, FARMITALIA ve ABBOTT gibi firmaların fabrikalarını kapatarak Türkiye'yi terk etmişlerdir. Türkiye'de ruhsatlı ilaçların fiyatları 28.12.1984 günlü 84/8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile buna ilişkin yayımlanan tebliğ hükümleri doğrultusunda belirlenmektedir. Yeni fiyat taleplerinde maliyet ile ilgili gerekli dokümanlar incelenerek Sağlık Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde ilaçlar yeni fiyadıyla piyasaya arz edilmektedir. Ancak Türkiye'de üretilen ilaçlar için Kararname'de öngörülen bir sınırlama gereğince, Firmanın karlılık oranları, firma bazında yıllık net satış hasılatının % 15 ini, ilaç bazında ise % 20 ini geçmemektedir. İthal edilen Mamullerde ise, ithalat maliyetinin üzerine en fazla % 14 kar oranı ile sınırlandırılmıştır. Yine aynı Kararname ile Depocu satış fiyatı, imalatçı satış fiyatına azami % 9, perakendeci satış fiyatına azami % 25 kar ilave edilerek bulunur hükmünü getirilmiştir. 20 Aralık 2001 tarih 6390 sayılı Makam Olur'undan sonra, kararname ve tebliğ'de olmadığı halde ilacın fiyatına % 10 iskonto adı altında ilave edilen rakam kaldırılmıştır. Bu tarihe kadar yerli ilaçta fiyat oluşum mekanizması aşağıdaki gibi olup, fiyat tespitiyle ilgili suistimalier söz konusu değildir. (...)

CEVAP 4- İlaç üretimi ve ithalatı yapan firmalar 28/12/1984 gün ve 8845 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve buna ilişkin yayımlanan tebliğ hükümlerine göre fiyat aldıktan sonra SSK, Devlet Hastaneleri ve Üniversite Hastanelerinin toplu ilaç alım ihalelerine girmektedirler. Bu yolla alımlarda % 9 depocu kar, % 25 perakendeci karı, tanıtım ve pazarlama gideri gibi girdiler olmayacağı ve serbest rekabet usulü ile fiyat düşürerek ihaleye girildiği için ilaç fiyatları piyasa fiyadanna göre çok düşük belirlenmektedir. Bazı firmaların kendi % 15 karlarından bile indirimle gittikleri görülmüştür. Bu çerçevede, ortaya çıkan toplu ihale yoluyla alınan ilaçların fiyatlarındaki düşüklüğü, serbest piyasa ekonomisinin bir sonucu olarak değerlendirmek doğru olacaktır. Piyasaya verilen ilaçların fahiş karla satılması söz konusu değildir.

CEVAP 5- SSK'nın indirimli almış olduğu ilacı aldığı fiyattan değil, ilacın etiket fiyatı üzerinden hastaya verdiği Bakanlığımızın bilgisi kapsamında olup, SSK'nın başka bir bakanlık bünyesinde bulunması nedeniyle Bakanlığımızın tek başına bir tasarrufla bulunması söz konusu değildir.

CEVAP 6- Söz konusu durum tarafımızdan da müşahade edilmektedir. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde cereyan eden uygulamanın önlenmesi ve mevzuata uygun şekilde yeniden düzenlenmesi konusunda ilgili Bakanlıkla iletişim kurmanın gerekliliğine ve hassasiyetine inanmaktayız. Ancak konunun SSK'nın iç mevzuatıyla ilgili olması nedeniyle etkinliğimizin sınırlı olacağını düşünüyoruz." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 90, Birleşim 78, s. 181-184).

Acil Müdahale Botu (SAR) ihalesiyle ilgili iddialara, İlişkin soruları ve Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoğlu'nun cevabı (7/6479)

Bir gemi ihalesine ilişkin olarak sorulan soruda ihaleyi değerlendiren yetkililerin teknik bilgi ve becerilerinin yetersiz olup olmadığı irdelenmiş ve bu ihalenin daha düşük fiyat

teklif eden yerli firma yerine yüksek bir fiyat teklifinde bulunan yabancı bir firmaya verilmesinin nedeni sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Söz konusu bot ihalesi, yerli tersanelerin 1 Milyon 650 Bin Dolar daha düşük fiyat vermelerine rağmen, bir Norveç firmasına 15 Milyon 250 Bin Dolardan verildiği doğru mudur?

2. Doğru ise Ülkemizde yaşanan bu ekonomik krizde, bu fiyat farkına rağmen ihale neden yabancı bir firmaya verilmiştir?

3. İhale komisyonuyla ilgili olarak "teknik ve teknolojik bilgi seviyelerinin" yeterli olmadığı şeklindeki iddialar doğru mudur?

4. İhalenin yabancı bir firmaya verilmesi ve basma yapılan açıklamalar; Norveç te dahil olmak üzere, tersanecilikte dünyanın ileri ülkelerine başarıyla gemi inşa edip teslim eden Türk tersaneciliğine vurulmuş bir darbe değil midir?

5. Yakın zamanda diğer bazı devlet kurumlarının da benzer ihalelere çıkacağı ve yine şartnamelere konulan bazı maddelerle ihaleleri yerli tersanelerin almasının önünün kapanacağı iddiaları doğru mudur?

6. Söz konusu ihaleyi iptal ederek, ekonomimiz ve tersanecilik sektörümüz açısından meydana gelen olumsuzlukları düzeltmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“CEVAP-1 Bu ihale sonucunda 10 adet Acil Müdahale botu yapımına ilişkin en uygun proje ve teklifi veren Norveç’i Bat Service firmasına verildiği doğrudur. Bu ihale Kuruluşumuz Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü’nün Ana Statüsünde açıklanan denizlerimizde, iç sularımızda ve karasularımızda can kurtarmaya yönelik hizmetleri layığı ile yerine getirebilmek amacı ile Acil Müdahale Botu teminine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç İdari ve Teknik şartnamelerde belirlenen Özellik ve niteliklere sahip her türlü hava ve deniz koşullarında can kurtarma hizmetlerini gerçekleştirecek bir yapı dizaynına sahip ve bu amaca yönelik hizmet veren Uluslararası benzer Kuruluşların tercih ettiği kullandığı ve referans gösterebildiği bir botun inşasıdır.

CEVAP-2 öncelikle bu botların inşası için Türkiye Gemi Sanayii A.Ş ile görüşmelerde bulunulmuş inşa ve teminle ilgili 27.12.1999 tarihinde her iki Kuruluşça bir Protokol imzalanmıştır. Bu Protokol her iki tarafın Yönetim Kurullarınca onaylanmıştır. Protokolün 4. Maddesi ile "Türkiye Gemi Sanayii A.Ş tarafından yapılacak SAR Botlardan ilk 3 adedinin «SAR Bot inşaatında deneyimli ve uzman yabancı firmalarla müştereken yapımı şeklinde» her iki tarafça ortak olarak hazırlanacak Şartname ile Türkiye Gemi Sanayii A.Ş tarafından ihaleye çıkılacaktır." şeklindedir. Protokolün imza tarihinde elinde tersaneleri ve yüzlerce mühendisi bulunan Türkiye Gemi Sanayii A.Ş bile daha önce SAR Botu inşa ve dizayn etmemesi nedeniyle herhangi bir riske girmemek için ilk 3 Botun inşaatında deneyimli ve uzman yabancı firma ile müştereken yapımını Önererek Protokole derç ettirmiştir. Bilahare Türkiye Gemi Sanayii A.Ş'nin özelleştirme sürecindeki gelişme nedeniyle bu Kuruluş 28.02.2000

tarihinde Protokolden rücu etmek zorunda kalmıştır. Bu aşamadan sonra söz konusu proje kapsamındaki 17-21 m. boy aralığında 30 adet SAR bolun temini için iç ve dış piyasaya yönelik olarak 09.08.2000 tarihinde ihaleye çıkmıştır. 11.10.2000 tarihinde teklifleri açılan bu ihalemeze 8 firma 9 proje ile iştirak etmişlerdir. Teklif olunan botların 17.20 m. ile 21.00 m. arasında olduğu görülmüştür. Bu ihalemeizde Kuruluşumuz hizmetlerine yönelik en iyi SAR Botunu en uygun bedelle teminini müştereken bulunması gerekli asli unsurlar olarak aramıştır. İhale teklifleri üzerinde yapılan tetkik ve değerlendirmeler sonucunda aranan bu iki asli unsurun müştereken ihtiva ettiği herhangi bir teklif tespit edilemediğinden bu ihalemiz 16.02.2001 tarihinde iptal edilmiştir. Projemizi gerçekleştirebilmek için iptal edilen bir önceki ihalemizden sonra bu defa ki ihalemeze 17-19 m. boy aralığında ve Türkiye'ye bu tip botlarla ilgili bilgi birikimi oluşturmak, Türkiye'deki Tersaneleri Acil Müdahale Botu inşalarında referans sahibi olmalarını sağlamak amacıyla 10 adet olarak ve bu botların en az 5 adedinin Türkiye'deki Tersanelerde inşası veya açık olarak belgelenmeleri halinde işin en az %50'sinin Türkiye'de yerleşik bir Tersanede ikmal edilmesi şartları da getirilerek iç ve dış piyasaya yönelik olarak 25.05.2001 tarihinde 2. kez ihaleye çıkmıştır. Kuruluşumuzun açtığı ihalede en önemli ihale şartı Ana Statümüzde açıklanan can kurtarmaya yönelik hizmetleri layıkıyla yerine getirebilme amacı ile her türlü hava ve deniz koşullarında can kurtarma hizmetlerini gerçekleştirecek bir yapı dizaynına sahip ve bu amaca yönelik hizmet veren Uluslararası benzer kuruluşların tercih ettiği, kullandığı ve referans gösterebildiği bir botun inşasıdır. Bundan dolayı ihale iştirakçisi firmalar yapaçakları botların dizayn projesini de temin ederek ihale teklifi olarak vermek mükellefiyeti altındadırlar. İhaleye 6 firma 8 proje ile katılmıştır. Yapılan ön değerlendirme sonucu 3 firmanın 4 projesinin değerlendirmeye alınması uygun görülmüştür. Bu 3 firmanın 2'si Türk biri yabancı firma olup tüm firmaların teklif ettiği 4 dizayn proje de yabancı projedir. (...)

CEVAP-3 İhale projesinin başlangıcından sonuna kadar gemi inşaa mühendislerinden, hukukçulardan, gemi inşaa uzmanlarından oluşturulan heyetçe teklifler en ince detayına kadar incelenmek suretiyle sonuca varılmıştır. Söz konusu heyet aynı zamanda ihalenin temel taşı olan ihale şartnamelerinde hazırlamak suretiyle ihale konusunda uzmanlığını kanıtlamış elemanlardan oluşturulduğu, teklif alma sırasında teklif sahiplerince ihale şartnamesinin hiçbir itiraza uğramaksızın kabul gördüğünden anlaşılmaktadır. Değerlendirme sırasında en ufak bir ihmâl, kusur veya kasıt söz konusu değildir. İhaleyi kazanamayanlar tarafından ihaleye fesat karıştınlıyormuş izlenimi yaratarak ihalenin iptali istenmektedir. İhale kendilerine verilmiş olsaydı ihale komisyonunda çalışanların yetersizliğinden bahsedilebilecek miydi?

CEVAP-4 Ön elemeyi geçen ve yukarıda firma isimleri ile projeleri belirtilen ihale iştirakçileri ister Türk Tersanesi olsun ister yabancı tersane olsun teklif edecekleri Bot dizayn projesinin Kuruluşumuz Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün Ana Statüsünde belirtilen can kurtarma amacını gerçekleştirebilecek ve şartnamenin 5.5. maddesinde açıklanan (Yaptırılacak botların en ağır deniz ve hava şartlarında dahi insan canı kurtarmak amacına yönelik olarak kullanılacağı için teklif olunacak botların veya benzerlerinin daha önce dizayn ve inşaa edilmiş, dünyadaki emsal kuruluşlarca kullanılıyor totoma) özelliklerine, sahip olması gerekmektedir. Kuruluşumuz 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa tabi olmayıp idari Şartnamenin 18.2 maddesinde yer alan hüküm gereği ihaleyi kamu menfaatini de dikkate

olarak dilediği teklif sahibine tam ve kısmen verip vermemek yetkisine sahiptir. Fiyatın ucuz olması öncelikli tercih olmayıp en uygun dizaynın en uygun fiyatla temini amaç edinildiğinden ve Türkiye'de bu projenin bu güne kadar Gemi Sanayii A.Ş. dahil hiç uygulanmamış olması hatta Sahil Güvenlik Komutanlığı elinde de bu özelliklere sahip bot bulunmaması nedeniyle şartnameye göre imal edilecek botların %50'sinin Türk tersanelerinde imal edilmesi zorunluluğu gereği böyle bir projenin ve bilgi birikiminin Türkiye'ye kazandırılması ve referans gösterilebilecek bir ülke olması istihdam ve katma değer yaratılması öngörülmüş ve söz konusu ihale ile bu hususlar gerçekleştirilmiştir. Norveç'e tanker, balıkçı gemisi ihraç etmekte olabiliriz. Ancak acil müdahale botu yapımı ile ilgili Türkiye'de bu güne dek imali yapılmış bir dizayn proje olmadığını iddia ettik ve belgelerle kanıtladık. Nitekim ve şikayetçi firmanın sunduğu alternatifli tekliflerin hiçbirisi acil müdahale botu dizaynı değildir.

CEVAP-5 Bu asılsız bir iddiadır. Bakanlığımızın başlısı veya ilgilisi olup 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmadığı Kamu Kurum ve Kuruluşlarında açılan ihalelerde Kamu yaran, ihale amacı, ihtiyaç ve şartnamede belirlenen özellikler dikkate' alınarak yapılan değerlendirme sonucu söz konusu Kuruluşlar ihaleyi dilediği teklif sahibine tamamen veya kısmen verip vermemek yetkisine sahiptirler. Fiyatının ucuz olması öncelikli tercih olmayıp fiyatla birlikte yukarıda belirtilen ilkeler de göz önüne alınarak ihaleler sonuçlandırılmaktadır.

CEVAP-6 Bu karara konu ihale Kamu menfaati gözetilerek gayet şeffaf ölçüler kullanılmak suretiyle yapılarak sonuçlandırılmış olup, bu kararın arkasında bilinmeyen bazı etkenler aranmamalı aksine Trabzon Beşikdüzü'nde karaya 200 m mesafede 35 Türk insanının canına mal olmuş acı bir deneyimin bir daha tekerrür etmemesini istemekten başka bir art düşüncemiz bulunmadığı gibi ihale projesinin başlangıcından sonuna kadar gemi inşaa mühendislerinden, hukuçulardan gemi inşaa uzmanlarından oluşan heyetçe teklifler en ince detayına kadar incelenmek suretiyle sonuca varılmıştır. Burada en ufak bir ihmal kusur veya kasıt söz konusu değildir. İhaleyi kazanamayanlar tarafından ihaleye fesat karıştırılıyormuş izlenimi yaratılarak ihalenin feshi istenmektedir. İhale kararımız Başbakanlık Denetleme Makamlarınca incelenmektedir. İnceleme sonucuna intizar olunacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 91, Birleşim 83, s. 376-385).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, Türk Lirası diğer para birimleri karşısında %50 değer kaybetmiştir. Türkiye ekonomisi cari hesap ve ticaret açığına, reel sektördeki yatırımları etkileyen yüksek enflasyon ve faiz oranlarına olumsuz yönde etki etmiş, mal ve hizmet üretimi düşmüş, bu durum işsizliği, Türkiye'nin dış borç miktarını ve iç borçlanma maliyetini artırmıştır. Böyle bir ortamda, yerli firmalara verilmesi gereken bot ihalesi Norveçli bir firmaya verilmiştir. Ülkenin ve bankacılık sektörünün ciddi yabancı para sıkıntısı yaşadığı dönemde, daha fazla ihale bedeli ile Norveçli firmaya verilmiş olması Milletvekilimizin dikkatinden kaçmamıştır ve soru olarak sormuştur.

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesindeki firmalardan TEDAŞ'ın ilave banka teminat mektubu talebine ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/6777)

Gaziantep'te sanayide elektrik kullanımının belirli bir teminata bağlandığına ilişkin duyumlar üzerine sorulan soruda bu durumun kaçak kullanımı teşvik edeceği vurgulanmış ve kayıp kaçak oranı düşük bir şehir olduğu iddia edilen Gaziantep'te bu durum neticesinde usulsüzlüklere zemin hazırlanacağı vurgulanmış olup söz konusu teminat mektubu talebinden vazgeçilip geçilmeyeceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Bu teminat mektubu talebi tüm ülkede aynı şekilde uygulanmakta mıdır? Diğer bölgelerdeki KOBİ'lerden de bu konuda şikayetler gelmekte midir?

2. Kayıp kaçak oranı ülke genelinde %20 civarında iken, bölgemizde %1-2 civarındadır ve söz konusu üreticilerimiz elektrik faturalarını düzenli ödemektedirler. Kayıp kaçakların önüne geçilemezken yaşatılan bu zorluklar sanayicimizi kaçak kullanıma teşvik değil midir?

3. Hükümetin henüz el atmadığı ve bankaların da krizin yanında, kendi yapısal sıkıntılarından dolayı zorluklar çıkarttığı sanayiciye yardımcı olmayı ve teminat mektubu talebini ertelemeyi düşünüyor musunuz?

4. Bunun dışında üreticilere ve üretimi arttırmaya yönelik yaptığınız herhangi bir çalışma var mıdır?Varsa nelerdir?”

Cevap:

“Ülkemizdeki kriz sebebiyle reel sektör büyük sıkıntılar yaşamaktadır ve bugüne kadar da tüm mesaisini finans sektörünün sorunlarına ayıran hükümet bu sektörün sorunlarına duyarsız kalmıştır. Gaziantep Organize Sanayi Bölgesinde faaliyet gösteren ve her şeye rağmen ayakta kalmaya çalışan yaklaşık 400 firma da, bütün bu sorunların yanında TEDAŞ'ın kendilerinden Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği gereğince ilave banka teminat mektup talep ettiğini ve bu konuda sıkıntıya düştüklerini ifade etmektedirler. Bununla ilgili olarak; - Bu teminat mektubu talebi tüm ülkede aynı şekilde uygulanmakta mıdır? Diğer bölgelerdeki KOBİ'lerden de bu konuda şikayetler gelmekte midir?- Kayıp kaçak oranı ülke genelinde %20 civarında iken, bölgemizde %1-2 civarındadır ve söz konusu üreticilerimiz elektrik faturalarını düzenli ödemektedirler. Kayıp kaçakların önüne geçilemezken yaşatılan bu zorluklar sanayicimizi kaçak kullanıma teşvik değil midir?- Hükümetimiz henüz el atmadığı ve bankaların da krizin yanında kendi yapısal sıkıntılarından dolayı zorluklar çıkarttığı sanayiciye yardımcı olmayı ve teminat mektubu talebini ertelemeyi düşünüyor musunuz?- Bunun dışında üreticilere ve üretimi arttırmaya yönelik yaptığınız herhangi bir çalışma var mıdır?Varsa nelerdir?”

TEDAŞ Genel Müdürlüğü ile aboneler arasındaki elektrik enerjisi satışına ilişkin uygulamalar Elektrik Tarifeleri Yönetmeliği hükümleri

doğrultusunda yapılmaktadır. Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin, Güvence Bedeline ilişkin 15. Maddesinde; "Teşekkür veya şirketten elektrik enerjisi satın almak üzere başvurarak sözleşme yapacak abone, bağlantı gücünün kW'i başına ve 19 uncu madde hükümlerine göre abone grupları itibariyle belirlenen bedeller üzerinden güvence bedeli öder. Mesken aboneleri dışındaki aboneler, istedikleri takdirde nakit yerine güvence bedeli olarak tespit edilen bedel tutarında süresiz banka kati teminat mektubu da verebilir." "Süresiz banka kati teminat mektubu alınmış abonelerin güvence bedelleri, bağlantı güçleri ve 19 uncu madde hükümlerine göre abone grupları itibariyle belirlenen bedellerde değişiklik olması durumunda, en son bedellere göre bağlantı gücü dikkate alınarak her yıl Ocak ayı içinde yeniden hesaplanır. Abone; teşekkür veya şirket nezdinde bulunan süresiz banka kati teminat mektubu miktarını, hesap edilen yeni güvence bedeli seviyesine eşit olacak şekilde, bildirim takip eden 15 (onbeş) gün içinde tamamlar. Ancak, iki veya üç vardiyalı çalışır durumda iken borcunu yılda üç kez ödemeyen abonelerin mevcut güvence bedeli %25 oranında arttırılır." Hükümleri, Yönetmeliğin 19 maddesinde de; "Aboneye uygulanacak tesise iştirak bedeli, güvence bedeli, açma-kapama bedeli günün ekonomik koşulları göz önüne alınarak, abone grupları itibariyle teşekkür tarafından belirlenir. Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) gereğince Teşekkür Yönetim Kurulunun konuya ilişkin kararı radyo, televizyon, basın ve benzeri aracılığı ile halka duyurulur." Hükümleri yer almaktadır. Elektrik Tarifeleri Yönetmeliğinin anılan madde hükümleri doğrultusunda 24.12.2001 tarih ve 34-774 sayılı TEDAŞ Yönetim Kurulu Kararı ile 2002 yılında abonelere uygulanacak güvence bedeli miktarları yeniden belirlenmiştir. Daha önce güvence bedelini teminat mektubu olarak ödeyen abonelerin teminat mektuplarını belirlenen bu bedellere göre yeniden hesap edilen güvence bedeli seviyesine eşit olacak şekilde tamamlamaları gerekmektedir. Bu uygulama tüm ülke geneli için geçerli olan bir uygulama olup, bu konuda daha önce gelmiş bir şikayet bulunmamaktadır. TEDAŞ Genel Müdürlüğü'nce, ilave teminat mektubu istenmesi tamamen Yönetmelik gereği olup, kayıp-kaçak oranlarının düşük veya fazla olması ile bir ilgisi bulunmamaktadır. Ayrıca, güvence bedelini nakit yerine banka teminat mektubu olarak veren abonelerimize, sözleşmenin iptali (feshi) durumunda, bu teminat mektupları iade edilmekte olup, söz konusu ilave teminat mektubu istenmesi uygulamalarının ertelenmesi mümkün olamamaktadır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 91, Birleşim 86, s. 733-735).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 2001 krizinin etkileri tüm yurttaki hissedilmiştir. KOBİ'ler ciddi sıkıntılarla karşı karşıya gelmektedir. Üretimde azalma, işçi çıkarma gibi durumlar fazlasıyla yaşanmaktadır. Bunların yanında bir de elektrikte teminat isteme gibi uygulamalar KOBİ'lerin üzerindeki yükü daha da arttırmaktadır. TEDAŞ'ın uygulaması zaten krizde olan ülke ekonomisinin iyiye gitmesi adına yardımcı olmak yerine daha da kötüye gitmesine sebep olmaktadır.

M-60 tanklarının modernizasyon ihalesinin İsrail'e verilmesine ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakçı'nun cevabı (7/6568)

M60 tanklarının F4 uçaklarının modernizasyon sürecinde yaşandığı gibi İsrail'e verilmesinde Türkiye'nin finansman kaynağı bulma yönünde İsrail'in desteği ve lobi faaliyeti olduğu iddiası üzerine sorulan soruda ABD tarafından yapılan itirazlar neticesinde ihale giren firma sayısı artırılmış olup bu artışın bir göz boyama olduğu iddiası gündeme getirilmiştir. İhaleyi alan İsrail firması teklifinde oldukça büyük bir indirim yapmış olup bu indirimin önceden yapılmamış olması belirli bir çıkara hizmet etmekte midir sorusunun yanıtını bulmayı gerektirmiştir. Bu nedenle söz konusu soruda adil ve şeffaf bir ihale sisteminin teknik bilgi ve becerisi yüksek olan kişilerce yürütülmesine yönelik bir girişimin bulunup bulunmadığı soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 2001 yılı sonunda dondurulduğu açıklanan ihale neden yeniden gündeme gelmiş ve daha önceki ihalelerde sorunlar yaşanan İsrail neden tercih edilmiştir?

2. M60 talikalarının modernizasyonu ilk gündeme geldiğinde; iş ihalefeiz İsrail'e verilecekken Amerikan firmalarının itirazları üzerine diğer firmalardan da teklif alınmıştı. Alınan bu teklifler yeterince değerlendirilmiş midir? Yoksa şaibe görüntüsünden kurtulmanın ötesinde bir değerlendirme yapılmamış mıdır?

3. Firmanın proje için verdiği ilk teklif 1 Milyar 035 Milyon Dolar iken, firmanın çok büyük fiyat indirimi yaparak 668 Milyon Dolara indiği basında yer almıştır. Bu doğru mudur? Bu kadar büyük fiyat indiriminin sebebi nedir? Daha önceki F-4 uçak modernizasyonu ihalesinde olduğu gibi iş tamamlanıncaya kadar fiyatın 1 Milyar Dolan aşmayacağı garantiniz var mıdır?

4. Bu projede yerli firmaların payı var mıdır? Varsa oram nedir?

5. Son ABD ziyaretinizde Yahudi Lobisinin yoğun faaliyet gösterdiği ve IMF'nin verdiği kredilerde etkili olduğu basında yer almıştı. İhalenin İsrail'e verilmesi, bur çabanın bir karşılığı mıdır? Yoksa ihalenin İsrail'e verileceği belli olduğu için mi Lobi Türkiye' lehine faaliyette bulunmuştur? İhalenin yeniden gündeme gelmesinin bu olayla ilgisi var mıdır?

6. İsrail firmasıyla bağlantılı olduğu iddia edilen bazı üst düzey görevlilerin görevden alınmaları veya istifaya zorlanmaları göstermelik miydi?

7. İsrail'in devlet terörünü had safhaya çıkardığı bu günlerde, ihalenin zor durumda olduğu basında yer alan İsrail IMI firmasına verilmesi, İsrail'e siyasi ve ekonomik bir destek inidir? Konu görüşülürken Filistin'deki olaylar gözönünde bulundurulmuş mudur?

8. İhaleye dahil olmayan tanklarla birlikte 3 Milyar Dolan aşan bu projenin ileriki aşamalarını da İsrail'e vermeyi düşünüyor musunuz?

9. Henüz anlaşması imzalanmamış olan ihaleyi iptal etmeyi veya en azından ihaleyle ilgili olarak, Filistin'deki olayların durdurulmasını gündeme getirmeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“1. M60A1 Tank Modernizasyon Projesi 2001 yılı sonunda dondurulmamıştır. Proje maliyetinin düşürülebilmesi için görüşmeler devam ettirilmiştir. İsrail firmasının tercih edilmesinin nedeni, verdiği teklifin teknolojik kapasitesi, teknoloji transferi ve lisans verilmesi konularının uygun bulunması ve fiyatın maliyet etkin olarak değerlendirilmesidir.

2. Soruda belirtilen "iş ihalesiz İsrail'e verilecekken Amerikan firmalarının itirazları üzerine diğer firmalardan da teklif alınmıştı." şeklinde bir gelişme olmamıştır. Projenin hazırlık safhasında, iki yıl boyunca M60 Tank Modernizasyonuna ilgi duyan veya bu konuda kapasitesi olduğu düşünülen ülkeler ve ilgili firmalar ile görüşmeler yapılmış ve incelemeler tamamlanmıştır. Müteakiben Haziran 2000 tarihinde SSİK Kararı alınmıştır. İncelemeler Aralık 2001 yılına kadar devam ettirilmiş ve dördüncü yılın sonunda sözleşme imzalanmıştır.

3. İsrail İMİ firması teklifi 1.035 Milyar Dolardan 688 Milyon Dolara, sözleşme görüşmeleri yolu ile indirilmiştir. Sözleşme görüşmeleri yaklaşık 2 yıl sürmüştür. Sabit fiyatla imzalandığından sözleşme bedelinin artması mümkün değildir.

4. Proje sözleşmesinde yer alan yerli firma iş payı % 15'tir. Ancak bu paya başlangıçta tahmin edilemediğinden serbest piyasa alımları dahil değildir. 7. İsrail firması hakkında söz konusu firmanın iş yaptığı ülkeler ve resmi kaynaklar kullanılarak inceleme yapılmış ve olumsuzluk görülmemiştir. Ayrıca İsrail hükümeti güvencesi alınmıştır. Yukarıda da açıklandığı üzere sözleşme görüşmeleri iki yıl önce başladığından İsrail'e bir destek söz konusu değildir. Filistindeki olaylarda göz önünde bulundurulmamıştır.

8. Bu projenin bedeli 687.5 Milyon Dolar sabit fiyatlıdır. Sözleşme imzalanarak proje tamamlanmıştır.

9. Proje sözleşmesi imzalanmıştır. Proje çalışmaları sürdürülmektedir. Bu yazılı soru önergesi Başbakan Sayın Bülent ECEVİT'in tensipleri ile tarafımdan cevaplandırılmıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 94, Birleşim 95, s. 182-184).

Gıda üreticilerinin bazı sorunlarına ilişkin sorusu ve Tarım ve Köy İşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/6899)

Tarımsal sorunların ekonomik maliyetlerine dikkat çeken soruda enerji kullanımı neticesinde belli bir limitin üstünde ek maliyet getiren uygulamaların ötelenmesine yönelik bir teklif verilmiş olup tarımsal kesimde alınan harç ve vergilerin belirlenmesine yönelik kriterlerin yeniden gözden geçirilmesinin olanaklı olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Tarım ürünlerinde alınmakta olan % 2 zirai stopaj ve % 1 Bağ-Kur kesintilerinin kaldırılması mümkün müdür?

2. Gıda sektöründe, 60 KW enerji kapasitesi üzerindeki firmalarda gıda mühendisi bulundurulması zorunluluğu, kriz ortamında üreticiyi daha, da sıkıntıya düşürmektedir. Bu uygulamayı biraz esnetmeyi düşünüyor musunuz?

3. Üretim izni alınırken yatırılan harçların miktarı neye göre tespit edilmektedir?Bu harçları düşürmeyi veya firmaların kapasitelerine göre bir tarife belirlemeyi düşünüyor musunuz?

4. Gaziantep'te önemli bir ihracat kalemi olan bulgur neden "İşlenmiş Tarım Ürünü" olarak değerlendirilmemektedir?İhracatta bulguru bu -statüye almayı düşünüyor musunuz?

5. Gıda kontrollerindeki çok başlılık çeşitli sıkıntılara ve zaman kaybına sebep olmaktadır. Bunun önüne geçilmesi amacıyla kontrollerin tek elden yürütülmesi için bir çalışmanız var mıdır?

6. Gaziantep tarım ürünleri işlenmesinde Güneydoğu'da önemli bir merkez konumundadır. İlimizde gıda sanayinin daha geliştirilmesi için yapılan bir çalışma var mıdır?Varsa bu çalışmalar nelerdir?"

Cevap:

"Cevap-1- Bu konu, Bakanlığımızın yetki alanı dışında olan bir konudur.

Cevap-2-60 BG.nün üzerinde motor gücü bulunan işyerleri genelde orta ve büyük boy İşletmeler olup, ürettiği ürünlerini ülke geneline pazarlayan yerlerdir. Bu tür işyerleri çeşitli teknolojileri kullanarak üretimlerini gerçekleştirmektedirler. İnsan sağlığını doğrudan ilgilendiren gıda maddesinin üretimi konusunda uzman kişilerin nezaretinde yapılmasının uygun olduğu görüşündeyiz. Uygulamanın mevcut hali ile sürdürülmesi, gerek gıda sanayimizin gelişmesi, gerekse toplum sağlığının korunması açısından önem arzettiğinden konu ile ilgili uygulamada herhangi bir değişiklik düşünülmemektedir.

Cevap-3-Üretim izni verilirken talep edilen ücretler 4128 sayılı Kanunla Değişiklik 560 sayılı K.H.K. ye göre talep edilmektedir. Belirlenen rakam yasa da yer almakta olup, her yıl yeniden değerlendirilme oranında artırılmaktadır. Yasa gereği her bir ürün için üretim izni ücreti verilmesi gerekirken Bakanlığımızca ürün gruplanması yapılmakta ve ücretler bu gruplar üzerinden talep edilmektedir. Bu durum işyerlerine önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

Cevap-4-Bulgurun ihracatta "işlenmiş tarım ürünü" statüsüne alınması hususunda geliendirmelerimiz devam etmektedir.

Cevap-5- Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair 560 sayılı K.H.K. gereği gıda ve gıda ambalajı üreten işyerlerindeki gıda kontrolü Bakanlığımızca yürütülmektedir. Gıda maddesi üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik şartlarının denetimi ile gıda maddeleri satış ve toplu tüketim yerleri ile bu yerlerde satılan gıda maddelerinin denetimi ise Sağlık Bakanlığınca yapılmaktadır. Görüldüğü üzere 560 sayılı K.H.K. gıda ile ilgili hizmetlerin yürütülmesi görevini iki Bakanlığa vermiştir. Bu yetkilerin tek elde toplanabilmesi için 560 sayılı K.H.K. de değişiklik yapılması gerekmektedir.

Cevap- 6- Gaziantep ilinde bulunan il Kontrol Laboratuvarı gıda sanayinin ihtiyaç duyduğu gıda analizlerini yapmak üzere geliştirilmektedir. Yeni temin edilen cihazlarla gıda sanayisine önemli ölçülerde katkıda bulunmaktadır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 94, Birleşim 98, s. 577-578).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 2001 krizinin etkileri tüm yurttan hissedilmiştir. KOBİ'lerin yanında çiftçi ve gıda firmalarını da ciddi sıkıntılar oluşturmaktadır. Devletin bu kriz ortamında üreticiyi üretmeye yönelik teşviklerde bulunması ve desteklemesi gerekirken üretimi zorlaştırıcı uygulamalara gitmesi daha da sıkıntı oluşmasına sebep olmaktadır. Hükümetin tarımla ilgili farklı uygulamaları zaten krizde olan ülke ekonomisinin iyiye gitmesi adına yardımcı olmak yerine daha da kötüye gitmesine sebep olmaktadır.

Yasal prosedüre uygun olarak nakledilen derilere el konulduğu iddiasına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kâzım Yücelen'in cevabı (7/6563)

Türk Hava Kurumu tarafından bağış ya da destek olarak sunulan derilerin dışında mali prosedüre uygun biçimde devri gerçekleşen bazı kurumlardan derilerin alınması soruşturulmuş olup bu uygulamanın ticari faaliyetler üzerindeki olumsuz etkisine vurgu yapılmıştır. Bu uygulamanın ortaya konması nedeniyle yasalar kapsamında bir dayanak arayışı minvalindeki soruda itibari açıdan Türk Hava Kurumu eleştirilmiş ve kurumsal bazda bir usulsüzlük olup olmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“1. Mali prosedüre uygun olarak nakledilen derilere el konulmasının sebebi nedir? Bu uygulamanın yasal bir dayanağı var mıdır?”

2. Bu uygulama kurban derilerinin toplanması konusuyla ilgiliyse bu derilerin hangi yolla elde edildiğine dair bir belgeniz var mıdır?”

3. Yapılan bu uygulama Türk Hava Kurumu lehine mi yapılmaktadır? Öyle ise; Türk Hava Kurumunda yaşanan skandallar hala hafızalardayken ve yapılan yolsuzluklarla ilgili işlemler sonuçlanmamışken, yapılan bu uygulama, halkımızın bu kurum aleyhindeki intibalarını derinleştirmez mi?”

4. Demokrasi adına birçok tabunun tartışmaya açıldığı bir dönemde, halkın kurban derilerine müdahale etmeyi, insan hakları ve özgürlüklerle nasıl bağdaştırıyorsunuz?”

5. Bu haksız uygulamaya son verip, derileri sahiplerine iade ederek, mesleği dericilik olan esnafın mağduriyetini gidermeyi düşünüyor musunuz?”

Cevap:

“Gaziantep (I Emniyet Müdürlüğü sorumluluk bölgesinde Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmeliği ihlal ve Bakanlığımız Genelgelerine aykırı olarak kurban derisi topladıkları gerekçesiyle 23.02.2002 tarihinde Şehitkamil İlçesinde İhsan PEKMEZCİ adlı şahıstan 2609 adet,

22.02.2002 tarihinde Nurdağı İlçesinde Ali KURULUR İle Elvan İNCETAŞ adlı şahıslardan 14 adet, Mehmet DOĞAN adil şahıstan 6 adet ve Ziya DEMİR adlı şahıstan 4 adet olmak üzere toplam 2633 adet küçükbaş hayvan derisi elde edilerek adli makamlara İntikal ettirildiği, adı geçen şahısların Cumhuriyet Başsavcılığınca tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldığı, Ancak, Şehitkamil İlçesinde toplanan 2609 adet derinin 2054 adedinin faturalı olması nedeniyle İhsan PEKMEZCI'ye iade edildiği, 555 adedinin ise Cumhuriyet Savcılığınca açık artırma ile satışa sunulduğu ve bu derilerin aynı şahıs tarafından satın alındığı, Nurdağı İlçesinde Ali KURULUR, Elvan İNCETAŞ, Mehmet DOĞAN ve Ziya DEMİR adlı şahıslardan toplanan 24 adet derinin adli makamlarca Türk Hava Kurumu Nurdağı Şubesine teslim edildiği, Gaziantep İl Jandarma Komutanlığı sorumluluk bölgesinde Yardım Toplama Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik ile Bakanlığımız Genelgeleri hükümlerine muhalefetten, 'Nizip İlçesi Uluyatır Kasabasında 5 ayın şahıs tarafından toplanan 90 adet deriye el konularak adli makamlara sevk edildiği, daha sonra bu derilerin usulsüz toplanmadığı ve para karşılığında satın alındığının "belirlenmesi-üzerine ilgili şahısların serbest bırakıldığı ve el konulan derilerin tamamının aynı gün sahiplerine iade edildiği anlaşılmıştır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 94, Birleşim 98, s. 577-578).

Afganistan'daki ISAF komutasının Türkiye'ye verilmesine ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoglu'nun cevabı (7/6965)

Türkiye'nin Afganistan'daki askeri varlığına sorgulayan bir soru olup bu durumun Türkiye'de olumsuz karşılandığı vurgulanmıştır. Bunun nedeni olarak Afganistan'daki karışıklıkların Türkiye'nin üzerine kalması olarak değerlendirilmiş ve bu durumun belli ekonomik çıkarlara hizmet edip etmediği sorgulanmıştır.

Soru:

"1. İngiltere'nin kurtulmak için yoğun çaba sarf ettiği İSAF komutanlığına, Afganistan harekatı başlamadan önce, Genel Kurmay ^Başkanımızın "Afganistan bataklıktır, ben olsam oraya girmezdim." ifadesine ve bütün. Avrupa devletlerinin kaçınmasına rağmen, Türkiye talip olmuştur. Basında yer aldığı kadarıyla Türkiye'nin en önemli taleplerinden biri de olağanüstü bir durumda ABD'nin askerimizi tahliye konusunda" yardım etmesidir ABD Savunma Bakanlığının sıcak bakmadığı belirtilen bu talebimiz, bölgedeki genel durumun iyi olmadığının bilincinde olduğunuzun bir göstergesidir. Bu şartlar altında bu göreve neden talip olduk ve gönüllü olarak kabul ettik?Olağanüstü durumlarda kendimizden başkasına nasıl güvenebiliriz?

2. Kökleşmiş aşiret yapısı ve etnik ayrımcılığın kınlamadığı Afganistan'a etnik gruplar ve aşiretler arasındaki çatışmaların yanısıra Barış Gücüne yönelik saldırılar da meydana gelmektedir. Afganistan yönetimi tarafından da başta istenmeyen, ancak daha sonra kabul edilmek zorunda kalınan Türkiye'nin komutasının sıkıntılara yol açacağını düşünmüyor musunuz?

3. *FBI ve CIA El-Kaidenin 34 ülkede örgütlendiğini, ABD yönetimi de nereye kadar giderse gitsin bu işin peşini bırakmayacağını) açıklamıştır. Afganistan'da öncü kuvvet rolünü üstlenen Türkiye, aynı çerçevede olması muhtemel diğer hareketlarda ve özellikle de Irak harekatı konusunda ABD'ye olumsuz cevap verebilecek midir?Tavri ne olacaktır?*

4. *Görev tanımı, kapsamı ve süresi belli olmayan bir gücün bölgede ne kadar faydalı olacağını ve ülkemiz açısından getirişinin ne olacağını düşünüyorsunuz?*

5. *Bu görev karşılığında ABD'nin maddi destek yapacağı doğru mudur?Doğru ise, Bu yapılacak nakdi ve diğer yardımlar nelerdir?*

6. *İngiltere Dışişleri Bakanı Jack STROW, BBC televizyonunda yayınlanan bir mülakatta, komuta göreviyle İlgili Türkiye'nin yaşadığı ekonomik sorunlardan kaygı duyduğunu belirterek "Bana onların bunu yapması için para koyup koymayacağını sorarsan, evet yaparım" demesi, diğer ülkelerin de bu yöndeki açıklamaları ve mali destek karşılığı görevi kabul edeceğimiz şeklinde basında ve kamuoyunda oluşan izlenimin, ülkenin Kibarını sarstığını düşünmüyor musunuz?*

7. *Bu görevin siyasi boyutunun daha önemli olduğu yorumları yapılmaktadır. BM ve NATO'nun da etkin olmadığı, senaryosunu ve rol dağıtımını ABD'nin yaptığı harekatta Türkiye'nin nasıl bir siyasi kazanç Gide edeceğini düşünüyorsunuz?"*

Cevap:

"1. Afganistan'da Uluslar arası Güvenlik Yardım Kuvveti (UGYK)'nin görev tanımı, kapsamı ve süresi BM Güvenlik Konseyi'nin 1386 sayılı kararı ile belirlenmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10 Ekim 2001 tarih ve 722 sayılı kararı ile teröre karşı uluslar arası dayanışmanın gerekliliğın binaen Türkiye aynı şartlar ile müteakip 6 aylık döneme ilişkin komutayı İngiltere'den devralarak üslenme kararı almıştır. Geçen süre içinde Afganistan'da gruplar arasındaki çatışmaların sona erdirilmesinde çok önemli mesafeler alınmıştır. İlâve olarak, Loya Jirga sonrası oluşturulacak Geçiş Yönetiminin Afganistan'ın geleceğine yönelik uluslar arası çabaların devamını iyi değerlendireceği ve bu bilinç ile BM'nin. bu konudaki teşvikleriyle çok büyük sıkıntılar yaşanmayacağı değerlendirilmektedir.

2. Türkiye'nin geçmişten beri Afganistan'a yapmış olduğu katkılar nedeniyle de Afgan hakkındaki Türk sevgisi çeşitli platformlarda somut olarak hissedilmektedir. Bu nedenlerle Türkiye'nin komutasının sıkıntılara yol açması bir yana Afganistan'ın geleceği için çok önemli bir teminat olacağı düşünülmektedir.

3. Türkiye olarak özellikle Irak'a yönelik bir harekatı arzu etmediğimiz yetkililerce bir çok defa açıkça ifade edilmiştir.

4. Hükümetimiz UGYK'nin yürüttüğü faaliyetleri terörizme karşı yürütülen uluslar arası mücadelenin bir parçası olarak görmektedir. Bu nedenle UGYK liderliğinin alınması, Türkiye'nin yıllardır sürdürdüğü terörizme karşı mücadelenin ve bu konuda uluslar arası platformlarda gündeme getirdiği tezlerin doğrulanmasını ve aktif olarak Afganistan'da bulunulması ile de söylemlerimizin samimiyetinin anlaşılmasını sağlayacaktır. İlâve olarak liderliğin üslenilmesi ve Afganistan'da barışın sağlanmasına katkıda

bulunulması ile; a. Dünya ülkeleri ve özellikle Orta Asya Türk Cumhuriyetleri nezdinde politik ve askeri itibarımız artacak, b. Afganistan'da yapılacak alt yapı yatırımlarından pay alma şansımız artacak, c. Komşu ülkeler nezdinde dolaylı bir caydırıcılık sağlayabilecek, d. NATO ve AB içinde askerî itibarımız artacak, e. ABD ile ikili ilişkilerimiz güçlenecek, f. TSK sınırların çok uzağında uluslar arası bir güce liderlik etmekle her konuda eğitim ve tecrübe kazanmış olacaktır.

5. Yukarıda da belirtildiği gibi anılan görevin politik ve askerî faydaları ön plânda değerlendirilmekle birlikte ekonomik yönden de ülkemize bir külfet getirmemesi için çaba sarfedilmektedir.

6. Ülkemizin itibarının korunması Hükümetimizin asli vazifelerinden olduğu bilinmelidir.

7. 4 üncü soru cevabı bu sorununda cevabını karşılamaktadır. Bu yazılı Soru önergesi Sayın Başbakan Bülent ECEVİT'in tensipleri ile tarafımdan cevaplandırılmıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 95, Birleşim 102, s. 810-812).

Tarımsal sanayiinin desteklenmesine ve buğday ithaline ilişkin sorusu Tarım ve Köyşleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/7203)

Gaziantep'te buğday üretiminin desteklenmesinde hangi adımların atılıp atılmadığı sorgulanmakta olup buğday ihracatının geldiği noktada ham madde satışı karşısında mamul alımı bulunduğu ve bu nedenle ihracatın dışarıdan ithalat olarak geri döndüğü belirlenmiştir. Bu konuda yapılacak bir çalışmanın ne düzeyde başarılı olacağı sorgulanmış olup kamusal kurumlar ve sanayi kuruluşları itibarıyla bu döngünün kırılabilmesinde ne gibi adımların atılacağı sorgulanmıştır. Öte yandan bu kapsamda buğday ithal edilen ülkeler ve bugüne kadar ithal edilmiş buğdayın fiyatı tartışmaya açılarak yıl sonuna kadar hangi hacimde buğday ithalatı gerçekleştirileceği sorulmuştur.

Soru:

“Ancak Gaziantep’li ihracatçılarımız; kurumun yeterli eleman bulunmaması, firmanın geç müracaatı, mesai dışında yükleme yapılması gibi sebeplerle, eleman gönderemediğini ve bunun da sıkıntılara sebep olduğunu ifade etmektedirler. Bununla ilgili olarak;

1. Bölgenin önemli ihracat kalemlerinden olan tarım ürünlerinin işlenerek satılmasının, ülke ekonomisine daha çok katkı sağladığı bilinmektedir. Bu alanda faaliyet gösteren sanayicimizin desteklenmesi adına, yukarıda bahsi geçen sıkıntılarını nasıl gidermeyi düşünüyorsunuz?

2. Bu sıkıntıların giderilmesi amacıyla diğer kamu kurumları veya sanayi ve ticaret odalarıyla işbirliği yapmayı düşünüür müsünüz?

3. Ayrıca 2001 yılında ve 2002 yılında bu güne kadar ithal edilen buğday miktarı, yıllar itibarıyla ne kadardır? Buğday ithal etmemizin sebebi nedir?

4. İthal edilen bu buğdaya, 2001 yılında ve 2002 yılında bu güne kadar yapılan ödeme ve ne kadardır?

5. Buğday ithalatına devam etmeyi düşünüyor musunuz?Düşünüyorsanız, yıl sonuna kadar ithal etmeyi düşündüğünüz buğday miktarı ne kadardır?

6. Buğday ithal edilen ülkeler hangileridir?Hangi ülkeden, ne kadar ithalat yapılmıştır?”

Cevap:

“Cevap 1-Geçmişte ihracatta yaşanan olumsuzlukların ortadan kaldırılması için 30.12.1999 tarihinden itibaren ihracat öncesi yerine ihracat sonrası hububat satışı uygulaması getirilmiştir.

Cevap 2- Makarna, un, yem, beyaz et, İhracatçı Birlikleri ve Ticaret Borsaları gibi sektör temsilcilerinin katılımıyla her ay toplantılar düzenlenmekte olup, bu toplantılara konu ile ilgili sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katılmakta, bu toplantılarda Dahilde İşleme İzin Belgesi uygulamalarıyla ilgili olarak da görüş alışverişi yapılmaktadır. Bu amaçla 1999 Kasım ayından bu yana 26 toplantı yapılmıştır.

Cevap 3-4-5-6- TMO'ca 2001 ve 2002 yıllarında buğday ithalatı yapılmamıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 97, Birleşim 108, s. 153-160).

Habur ve Karkamış gümrük kapılarından yapılan sınır ticaretine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Tunca Toskay'ın cevabı (7/7332)

Güneydoğu'da ticaretin geliştirilmesine yönelik sorulan soruda sınır ticareti öncelik olarak belirlenmiş ve bu konuda uygulanan kotaların kaldırılıp kaldırılmayacağı soruşturulmuştur. Bu bağlamda bölgedeki küçük esnafın sınır ticaretin elde ettiği gelirin belli sınırlamalar nedeniyle azalmasına dikkat çekilerek bu durumun düzelip düzelmeyeceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Karkamış Gümrük Kapısından sınır ticaretine izin verilmekte midir?İzin verilmiyorsa, vermeyi düşünüyor musunuz?

2. Verilmekte ise, hangi mallara, ne miktarda izin verilmektedir?Bu limitleri arttırmak mümkün müdür?

3. Varlıklarını sürdürme çabasındaki küçük esnafın en önemli taleplerinden olan, Güneydoğudaki sınır kapılarımızdan geçen araçların depo kapasitelerinin arttırılması mümkün müdür?Bu konuda bir çalışmanız var mıdır?

4. Güneydoğu Bölgesinde, Habur ve Karkamış kapılarından yapılan sınır ticaretinin arttırılması yönünde yaptığınız çalışmalar var mıdır?Varsa nelerdir?”

Cevap:

“Gaziantep İli Karkamış Gümrük Kapısı kullanılarak ülkemiz ile Suriye arasında sınır ticareti yapma imkanı bulunmaktadır. Söz konusu uygulama kapsamında, ilgili kurum ve kuruluşlar ile gerçekleştirilen ortak çalışma sonucunda tespit edilerek Valiliği duyurulan ve yıl içinde değiştirilmesi mümkün bulunmayan yıllık kotalar dahilindeki ürünler Suriye'den ithal edilebildiği gibi, "sanayi kenti" olma yolunda önemli bir aşama kaydetmiş olan bu İlimizden anılan ülkeye ihracat yapma imkanı da bulunmaktadır. Diğer taraftan, gümrük kapılarından giriş çıkış yapan araçların akaryakıt depo kapasitelerinin artırılması yönünde herhangi bir çalışma yapılmamaktadır. Ayrıca, komşu ülkelerle ticaretin geliştirilmesi yönünde yürürlüğe konulan politikalar uyarınca sınır ticareti dışında Dış Ticaret Rejimi dahilinde ihracatın artırılması amacıyla anılan ülkede Türk ihraç ürünleri fuarı ve Türk işadamları heyeti programlarının düzenlenmesi gibi faaliyetlere devam edilmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 97, Birleşim 111, s. 720-722).

Seçim konusunda yaptığı açıklamalara ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Kemal Derviş'in cevabı (7/7531)

Kemal Derviş tarafından yapılan bir açıklama neticesinde erken seçimin gündeme gelmesi kötü senaryolardan kaçış bileti olarak değerlendirilmiş ve ekonominin yükünü omuzlayan yönetimden böyle bir talebin gelmesi olası bir krize işaret olarak algılanmıştır. Söz konusu soruda bu işaretlerin öncülü olarak işten uzaklaştırılan kamu ve özel sektör işçileri gösterilmiş olup alınan dış borç ödenmesine yönelik sistemli bir uygulamanın mevcut hükümet döneminde hayata geçirilip geçirilmeyeceği sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Basında yer aldığı şekliyle "Artık seçimi daha fazla ertelemek doğru değil" açıklamanızda kastınız neydi?

2. Bu hükümetin IMF'nin istediği düzenlemeleri yapmakta yetersiz kaldığını mı, yoksa kendinden beklenen fonksiyonu icra eden hükümete artık ihtiyaç kalmadığını mı düşünüyorsunuz?

3. IMF'den gelecek bir paranın olmadığı ve büyük miktarda geri ödemelerimizin olduğu önümüzdeki günlerde çıkacak bir krizden Önce kaçış endişesiyle mi seçim talebinde bulundunuz?

4. Atama yoluyla dahil olduğunuz siyasete resmen girmeniz. Konusundaki belirsizlik halen devam etmektedir. Siyasi arenada hareketlenmelerin olduğu bu günlerde, ekonominin düzelme trendine girdiği yolundaki açıklamalarınızın akabinde, seçim talebinde bulunmanızda, bir siyasi rant kaygısı var mıdır?

5. Seçim talebinizde, yine aynı şekilde IMF'nin talebi doğrultusunda Kamuda görevli işçi ve memurların işten çıkarılması sorumluluğunu almadan, seçime gitmek düşüncesinin de etkisi var mıdır?”

Cevap:

“İlgi yazınız ekinde Bakanlığımıza iletilmiş olan, Gaziantep Milletvekili Sn. Nurettin AKTAŞ'm 7/7531-15579 sayılı yazılı soru önergesinde yer alan Erken Seçim ile ilgili sorulan hakkında bugüne kadar çeşitli vesilelerle gerek yazılı gerekse görüntülü medya organlarında görüş ve düşüncelerim açıklanmış olup, bunlara ilave edilecek bir husus bulunmamaktadır. T.B.M.M. İçtüzüğü'nün 99 ncu maddesi uyarınca Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 97, Birleşim 111, s. 761-762).

Fondan yapılan harcama ve yardımlar ile soruşturma konusu olmuş ÇED raporlarına ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi AYTEKİN'in cevabı (7/7510)

Çevresel Etki Değerlendirmesine ilişkin sonuçların gündeme getirildiği soruda Çevre Fonu'nda belediyelere aktarılan kaynakların hangi kalemlere yoğunlaştığı ve harcamanın ne düzeyde olduğu soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 57. Hükümet döneminde Çevre Fonundan hangi kalemlere, ne miktarda harcama yapılmıştır?

2. Yine bu dönemde, bu fondan hangi belediyelere nakdi, araç-gereç ve proje bazında ne kadar yardım yapılmıştır?Yıllar itibariyle dökümü nasıldır?

3. Sürekli basında yer alan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporlarıyla ilgili olarak, Bakanlığınız döneminde tespit edilen ve soruşturma konusu olan vaka' var mıdır?Varsa sonucu ne olmuştur?”

Cevap:

“CEVAP 1-2-İBakanlığımız Çevre Kirliliğini Önleme Fonunun 940'lı kalemlerden; Belediyelerin talepleri, belde nüfusu, çevre öncelikleri, turizm altyapısı, Bakanlığımızdan bu güne kadar yapılan yardım miktarı, Belediyelerin mevcut çevre hizmetlerinde kullandıkları araç parkı gibi kriterler dikkate alınarak araç, gereç ve proje (Kanalizasyon, dere ıslahı ağaçlandırma, çevre düzenlemesi v.b) yardımlarda bulunulmuştur. Yapılan yardımlara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. (...)

CEVAP 3- Basında da yer alan Dilek-Güroluk Hidro Elektrik Santralı Projesi, Sugözü Enerji Santralı Projesi ve Bodrum Yalıkavak Yat Limanı ve Yolcu Gemisi Yanaşma Yeri Projesi ÇED işlemlerinde usulsüzlük olduğu iddiaları, Başbakanlık Başmüfettişleri Muhsin BİÇER, Selahaddin ERGONENÇ ve Abdullah ÇİFTÇİ tarafından incelenerek tanzim edilen, 26.12,2001 tarih ve TEFTİŞ.M:011 sayılı Başbakanlık Olur'unda bu iddiaların dayanaksız olduğu belirtilmiştir. Yine aynı Olur'da ÇEDP Genel Müdürlüğünde menfaat karşılığı iş takibi yapıldığı iddialarının da sübuta ermediği yer almaktadır. Antalya İl Çevre Müdürlüğü'nde çok sayıda firmanın ÇED işlemlerinin yürütümünde ÇED

Yönetmeliği hükümlerinin ihlal edilmiş olması sebebiyle 1996/619-01 sayılı Soruşturma Raporu ile ti Müdürlüğü çalışanlarından Şube Müdürü ve Vekiline, Müdür Yardımcısı ve Müdürü çeşitli disiplin cezaları verilerek hakkında fezleke tanzim edilmiş, ancak cezaların ertelenmesi hakkında kanun gereğince dosya Bakanlığımıza iade edilmiştir. Adana il Çevre Müdürlüğü'nde, Şube Müdürünün Çağdaş Gelişim Tavukçuluk San. Tic. LtdŞt'ne ait ÇED işlemlerinde yönetmeliğe aykırı işlemler yapmış olması nedeniyle bu şahıs» 20.07.2001/981-2 sayılı Soruşturma Raporuna binaen disiplin cezası ile tecziye edilmiştir. NEN Mühendislik Danışmalık Gıda ve inşaat Etami k İthalat İhracat San. ve Tic. Lt Şt'nin ÇEDP Genel Müdürlüğünde ÇED işlemlerinin usulsüz olarak takip ettiği konusunda yapılan inceleme neticesinde tanzim edilen, 05-04.2001 tarih ve 2001/610-02 sayılı inceleme raporu ile bu iddianın dayanaksız olduğu anlaşılmıştır. Tekirdağ İlinde ÇED yönetmeliğine aykırı olarak çalışan Taşocaklan konusunda gerekli inceleme yaptırılmış ve tanzim edilen, 2001/544-02 sayılı inceleme raporu doğrultusunda idari tedbir alınmış, Valilikten kaynaklanan hususlar, 17.04.2002 tarih ve 2129 sayılı Bakanlığımız yazısı ile İçişleri Bakanlığına bildirilmiştir. İçişleri Bakanlığı da, 26.04.2002 tarih ve 10266 sayılı yazısı ile konuyla ilgili olarak Mülkiye Müfettişi görevlendirdiklerini Bakanlığımıza bildirmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 98, Birleşim 112, s. 126-131).

İsrail ile yapılan ikili savunma ve askeri işbirliği anlaşmalarına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoglu'nun cevabı (7/7346)

İsrail ile yapılan ikili anlaşmaların milli çıkarlara hangi düzeyde hizmet ettiği sorgulanmış olup bu anlaşmaların yasal dayanakları tartışmaya açılmıştır.

Soru:

- “1. Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile İsrail Devleti arasında bugüne kadar yapılmış ikili Savunma ve Askeri İşbirliği anlaşması var mıdır?*
- 2. Varsa bu anlaşmalar hangi tarihlerde imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir?Türkiye Büyük Millet Meclisi onayında geçmiş midir?*
- 3. Basında takip ettiğimiz kadarıyla İsrail pilotlarının, Türkiye'de eğitim yapmalarının ve İsrail'le yapılan ortak tatbikatların hukuki dayanağı nedir?”*

Cevap:

- “1. T.C. Devleti ile İsrail Devleti arasında bugüne kadar askerî alanda 13 anlaşma imzalanmıştır.*
- 2. İmzalanan bu anlaşmalar 31,5.1963 tarihli ve 244 sayılı "Milletlerarası Andlaşmalann Yapılması, Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmalann Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkındaki Kanun"un 2 nci maddesinde belirtilen onaylamanın Kanunla uygun bulunmasına gerek olmayan anlaşmalardan olduğundan Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulmam ıştır. Anlaşmaların tümü gizli gizlilik dereceli*

andlaşmalar olup, soru önergelerinin cevaplarında gizli gizlilik dereceli cevaplara yer verilemediğinden sırf askerî alanlarla ilgili olan bu anlaşmalar hakkında detaylı bilgi verilmesi mümkün olamamaktadır.

3. Pilotların karşılıklı eğitim yapmaları ve diğer hususlar yukarıda sayı olarak belirtilen anlaşmaların birinin yerine getirilmesine ilişkindir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 98, Birleşim 114, s. 559-560).

Gaziantep-Nizip Organize Sanayi Sitesi Projesine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/7333)

Ayrılan kaynaklar itibarıyla Nizip Organize Sanayi Projesi'nin ne durumda olduğuna vurgu yapan soruda projenin ne zaman tamamlanacağı sorgulanmıştır.

Soru:

*“1. Kuruluş çalışmaları devam eden Gaziantep - Nizip Organize Sanayi Sitesinin bu günkü durumu nedir?Herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?
2. Bu Organize Sanayi Sitemizi ne kadar surede faaliyete geçirmeyi düşünüyorsunuz?”*

Cevap:

“CEVAP 1: Gaziantep-Nizip Organize Sanayi Bölgesi projesi 2002 yılı yatırım programında 100 hektar karakteristiği ile devam eden projeler arasında yer almaktadır. Altyapı avan projeleri Bakanlığımızca onaylanmış olup, uygulama projelerinin Bakanlığımıza intikali beklenmektedir. Proje çatışmalarının tamamlanmasını müteakip keşif ve İhale çalışmalarına geçilebilecektir. Proje için bugüne kadar kullanılan kredinin 2002 yılı fiyatlarıyla karşılığı 329.8 Milyar TL'dir.

CEVAP 2: Projenin 2004 yılında tamamlanması planlanmaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 116, s. 52-53).

Bir yabancı gazeteye verdiği demece ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (7/7530)

Türkiye'deki ekonomik sorunları gölgede bırakan bir dizi ideolojik yaklaşım doğrultusunda benimsenen yaklaşımların ele alındığı soruda ekonomik sorunlar ve belli kesimlere yönelik çıkar sağlama girişimleri ön plana çıkarılmıştır. Bu doğrultuda adil ve şeffaf bir yönetimin uygulanması için insan hakları temelinde bir yaklaşım benimsenmesini gerekliliği üzerinde durulmuş ve Türkiye'ye giren sermayenin niteliği mercek altına alınmıştır. Bu süreçte AB uyum yasalarının hangi düzeyde uygulandığı ve bu sürecin şeffaf biçimde yönetilmesine yönelik yapılan çalışmaların ne aşamada olduğu sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Terörle eşdeğer gösterdiğiniz "aşırı dincilik"ten kastınız nedir?Aşırı dinciler kimlerdir ve etkinlikleri nedir?

2. Bu sözler, Türkiye siyaseti ve ekonomisindeki krizlerin, başarısızlıkların, yolsuzlukların, usulsüzlüklerin, rant kavgasının Örtbas edilmesine yönelik sözler midir?Yoksa dünya siyasetinde ve ekonomisinde etkin olan güçlere, bugünkü en geçerli metotla yaranmaya çalışarak siyasi rant elde etme çabası mıdır?

3. AB Genel Sekreterliği'nden sorumlu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı olarak, AB'ye giriş sürecinde ülkede demokrasi ve insan haklarını yerleştirmek için en büyük çabayı sarf etmeniz gerekirken, böyle açıklamalarınız Türkiye'yi sıkıntıya sokmaz mı?Daha önce vatandaşlarımız ve sermaye sınırlandırıldığı gibi, bu ifadeleriniz de bölücülük değil midir?

4. Bu sözlerinizden, örneğini 28 Şubat sürecinde sergilediğiniz gibi, koltuk uğruna demokrasi ve insan haklarını askıya almakta bir beis görmediğiniz sonucu çıkarılabilir mi?

5. Demecinizde AB'ye giriş süresi olarak, 2010 yılını öngörüyorsunuz. Bunun sebebi nedir?Bu, ülkemizde yaşanan antidemokratik sürecin ve insan hakları ihlallerinin daha devam edeceğinin bir göstergesi midir?Bu olumsuz sürecin önüne geçmek için bir çabanız var mıdır?”

Cevap:

“CEVAP 1- Almanya'da yayınlanan Stuttgarter Zeitung gazetesine verdiğim demeçte sözünü ettiğim husus, Türkiye'nin uzun yıllar terörle mücadele etmiş ve yakın zamanda da laiklik kaygılarından kaynaklanan ciddi bir rejim bunalımı yaşamış bir ülke olduğudur. Türkiye'nin terörle mücadele dönemini geride bıraktığı, rejim kaygılarından kaynaklanan sıkıntılarını ise henüz çözemediği bir gerçektir. Avrupa Birliği üyeliği sürecinde atmamız gereken adımlar, bu iki sorunla ilişkilendirildiği için fevkalade zor ve yavaş yürümektedir. Dolayısıyla, burada terörle eşdeğer bir aşırı dinci grubun varlığından değil, terör kaygısına benzer bir rejim kaygısından söz edilmektedir. Tercümeden kaynaklanan bu farklılığın konuyu yanlış değerlendirmenize yol açtığım düşünüyorum.

CEVAP 2- İster kabul edilsin, isterse edilmesin, Türkiye'nin 1990'lı yılların ortasından itibaren ciddi bir rejim bunalımına girdiği ve henüz bu dönemi tümüyle geride bırakmadığı açık bir gerçektir. 28 Şubat döneminin getirdiği kimi sıkıntıları, sivil siyasetin ajanının daralması başta olmak üzere her alanda yaşamaya devam ettiğimiz ortadadır. Akli selim ve sağduyu sahibi herkesin kabul ettiği bir gerçeğin ifade edilmesi başka bir takım amaçlara ve niyetlere bağlanamaz.

CEVAP 3- Türkiye'de demokrasi ve insan haklarının yerleştirilmesi konusunda, diğer siyasi partiler ve kurumlar da, sorumlu olduğum bakanlık kadar çaba göstermiş olsalardı, hiç şüphesiz ülke olarak bugün daha ileri bir noktada olurduk. Partimiz ve siyasi sorumluluk üstlendiğimiz Bakanlığımız, siyasi, ekonomik ve sosyal bakımdan Türkiye'yi AB standartlarına ulaştırmanın gayreti içindedir. Türkiye'nin bu doğrultuda mesafe kat etmesini isteyenlere

düşen, tamamen günlük siyasi kaygularla, bu mücadeleyi verenlerin ayağına çelme takmaya çalışmak değil, onlara destek vermektir.

CEVAP 4- Türkiye'yi 28 Şubat sürecine sürükleyen zihniyetin kendi kendini sorgulaması sadece kendileri için değil, ülkemizin ve demokrasimizin geleceği bakımından elzendir. Bunu yapmak yerine ülkeyi o bunalımlı dönemden çıkartıp, AB üyeliği uyum sürecine, demokrasi, ve özgürlüklerin gelişmesi çizgisine getiren çabaların eleştirilmesini, siyaset kurumunun ülkede yaşanan olaylardan ders çıkarmadığı göstermesi bakımından endişe verici bir durum olarak değerlendiriyorum.

CEVAP 5- Avrupa Birliğinin genişleme süreci bellidir. Türkiye, olabildiği kadar hızlı hareket ederek önünde halihazırda çözüm bekleyen sorunları aşsa bile, en erken 2007 yılındaki genişleme dalgasına dahil olabilecektir. Bu durumda tam üyeliğin 2010 yılını bulabileceği, şimdiden gözüken bir durumdur. Avrupa Birliği üyeliği sürecine en küçük bir destek vermeyen, tam tersi, her fırsatta engelleme yoluna başvuranların, tam üyelik sürecinin gecikmesinden endişe duyar hale gelmiş olmalarını, ülkemiz açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyorum. Bu endişe sahiplerinin, AB kriterlerinin yerine getirilmesi konusundaki çabalarımıza da gerekli desteği vererek, bu husustaki samimiyetlerini ortaya koyacaklarına inanıyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 117, s. 313-316).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, Mesut Yılmaz 28 Şubat Sürecinde kendisi ve partisi adına RefahYol hükümetini zora düşürmek veya ortadan kaldırmak için yapması gerekenleri demokrasi karşıtı girişimler olsa bile hayata geçirmekten çekinmemiştir. Rejim bunalıma girmişti ve yapılması gerekenler elzemdi demiş olsa bile hayata geçirdiği icraatlar tamamen demokrasi karşıtı girişimlerdir.

Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanuna ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı A. Mesut Yılmaz'ın cevabı (7/7548)

Belli kamusal kurumların işleyişleri itibarıyla AB Uyum Yasaları çerçevesinde adil ve şeffaf bir yönetime kavuşmasını sağlayacak adımların atılıp atılmayacağı sorgulandığı soruda basın özgürlüğü mercek altına alınmış olup daha özgür bir basın ordusu yaratmak için atılan adımların ne derecede işe yaradığı soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Bu açıklamalar ışığında, bu kanunun çıkarılması için sarf ettiğiniz çabayı anlamak mümkün değildir. Rahatsız olan Sn. Başbakanı bile, içine sinmediği halde, bu yasaı çıkarmak için çok geç saatlere kadar mecliste çalıştıran sebep veya güç neydi?

2. AB kriterlerine uymadığı ve tekrar değiştirilmesi gerektiğini bile bile, birkaç büyük medya patronu dışında, bütün medya mensuplarının ve sivil toplum

örgütlerinin karşı çıktığı bu yasayı neden çıkarttınız?Bu tavrı devlet ciddiyetiyle bağdaştırabiliyor musunuz?

3. AB'den sorumlu Devlet Bakanı olarak, daha önce bu kanunla ilgili yaptığınız gerek Bakanlar Kurulu, gerekse Liderler Zirvesi toplantılarında bu durumu gündeme getirdiniz mi?Getirdiyseniz kanunun çıkmasını zorunlu kılan ve AB giriş sürecinden daha önemli olan sebepler nelerdi?Gündeme getirmediyseniz, bu gün neden bu açıklamaları yapıyorsunuz?

4. İddia edildiği gibi, bu bir diyet borcunun ödenmesi midir?Böyle bir diyeti gerektiren sebepler nelerdir?

5. Enerji ihalelerinin, medya patronlarına verilmiş olması sebebiyle, mevcut mevzuatta girilen çıkmazlar bu şekilde düzeltmeye mi çalışıyorsunuz?Değişmesi gerektiğini bile bile bu yasayı çıkarırken, değişikliğin yapılmasına kadar geçecek sürede bu işleri halletmeyi mi düşünüyordunuz?

6. RTÜK Kanununu, AB kriterlerine uygun hale getirmek için gereken değişikliği ne zaman yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“CEVAP 1- RTÜK benzeri düzenlemeler, koalisyonu oluşturan partilerin herhangi birinin tek basma gündeme getirip sonuçlandırabileceği konular değildir. Bu tür konular, ancak koalisyon partileri arasında varılacak uzlaşmanın ürünü olarak Meclis'e gelebilmektedir. RTÜK kamumu konusunda kamuoyunda dile getirilen endişelerin bir kısmına katıldığımızı, o dönemde de ifade etmişim. Ancak, gerekli uzlaşmayı sağlayamadığımız için, düzenlemenin Meclisteki yasalaşma sürecinde herhangi bir müdahale imkanımız olmamıştır. Yasa görüşmeleri sırasında Meclis'te bulunmam, hükümetteki konumum gereğidir.

CEVAP 2- RTÜK yasınının AB kriterlerine uygun olup olmadığı tartışmalıdır. Çünkü, bu yasanın hazırlanması şuasında, İngiltere gibi AB üyesi ülkelerdeki düzenlemeler de göz önünde bulundurulmuştur. Yasa, hükümet tasarısı olarak Meclise geldiği ve kamuoyundaki eleştiriler doğrultusunda değişiklik yapılması yönünde bir uzlaşma da sağlanamadığı için mevcut şekliyle çıkmıştır. Uygulamada ortaya çıkacak sonuçlar ve elde edilecek deneyimler ışığında yasanın değiştirilmesi yolu daima açıktır. Bize göre internetle ilgili düzenlemeler başta olmak üzere yasada değiştirilmesi gerekli noktalar bulunmaktadır.

CEVAP 3- Süz konusu kanunun AB kriterlerine aykırılığı, ancak uygulama ile anlaşılabilir bir durumdur. Kanunun hazırlık evresinde, kamuoyunda tartışılan endişeler elbette gündeme getirilmiş ve görüşülmüştür. Ancak, sonuçta ortaya çıkan irade, kanunun mevcut haliyle çıkması yönünde olmuştur. Koalisyonun bir ortağı olarak, bu iradeye saygı duyma zorunluluğumuz vardır. Bu zorunluluk, kendi görüşlerimizi ifade etmemize engel değildir.

CEVAP 4- Türkiye Cumhuriyeti Devletinin hiçbir hükümetinin, hiçbir kişi veya kuruma diyet borcu olamayacağı için, böyle bir borcun ödenmesi de söz konusu değildir.

CEVAP 5- Enerji ihalelerine ilişkin prosedür ve bu ihalelere kimlerin girebileceği, yargı denetiminde gerçekleşen bir süreçtir. Mevzuatta belirtilen niteliklere sahip her kişi ve kurum enerji ihalelerine katılabilir, şartları yerine

getirmesi halinde de ihaleyi alabilir. Bu konunun, RTÜK kanunu ile ilişkilendirilmesi doğru değildir ve bu iddianın hiçbir somut temeli de yoktur. Unutulmamalıdır ki, RTÜK yasasının iptali konusunda bel bağlanan hukuk, aynı zamanda enerji ihalelerini denetleyen mekanizmadır. RTÜK yasasının iptali konusunda güvenilen hukuk mekanizmasına, enerji ihaleleri konusunda da aynı şekilde itimat edilmelidir.

CEVAP 6- İfade ettiğim gibi, uygulamada ortaya çıkacak sonuçlar doğrultusunda, RTÜK yasasının değişmesi yolu daima açıktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 117, s. 323-326).

Kireç üreticilerinin sorunlarına ve petrokok ithaline ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (7/7551)

Küçük işletmeler için maliyet kalemlerinin kısılmasına yönelik öneriler getiren soruda Eberhart tipi fırın emisyonlarının sınır değerlerin altında olduğu vurgulanmakta olup bu yönde bir yatırımın geleceğe yönelik maliyet artışına neden olacağı bildirilmiştir. Öte yandan Mevcut fırınlara 1996 yılından itibaren petrokok ithal izinleri verildiği ifade edilmekte olup söz konusu soruda üniversite raporlarında geçen olumsuz ifadelerin dikkate alınıp alınmayacağı soruşturulmaktadır.

Soru:

“1. Kocaeli Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü tarafından verilen raporda Eberhart tipi fırın emisyonlarının sınır değerlerin altında ve AB ülkelerinde halen kullanımda oldukları belirtilmektedir. Bu durumda bakanlığınız tarafından, ülkemizde yaşanmakta olan kriz ortamında, zaten zor koşullarda ayakta kalmaya çalışan küçük üreticiden, onlar için büyük maliyet gerektiren ve üniversite raporlarına göre gereksiz olan yatırımlar istenmesinin sebebi ve dayanağı nedir?

2. Fırın dönüşümleriyle ilgili dayandığınız bilimsel bir çalışma var mıdır? Yukarıda bahsi geçen üniversiteler tarafından verilen raporlar konusunda düşünceleriniz nelerdir?

3. Bakanlık açısından emisyon oranlarının baz alınması gerekmez mi? Gerekli emisyon değerleri oluştuktan sonra, kullanılan teknoloji veya makine tipi bakanlığın ilgi alanına girer mi?

4. Mevcut fırınlara 1996 yılından itibaren petrokok ithal izinleri verilmektedir. Bu tarihten günümüze kadar emisyon ölçümü yapılmış mıdır? Emisyon değerleri normalin üstünde çıktı ise üretime ve petrokok ithaline neden izin verilmiştir?

5. Teaş'a bağlı termik santraller konusunda, insan ve çevre hayatıyeti açısından değerler ölümcül noktaya gelinceye kadar gerekli hassasiyeti göstermeyen bakanlığın, emisyon değerlerine uyduklarını açıklayan bu üreticilere dayattığı şartların çifte standart olduğunu düşünmüyor musunuz?

6. Yine rapordaki, Eberhart ve Maerz tipi fırınlar arasında emisyon açısından bir fark olmadığı, bu tip fırınların AB üyesi ülkelerde halen

kullanılmakta olduğu ve dönüşümün gereksiz yatırım olduğu şeklindeki ifadeler göz önüne alınırsa; tüm kireç üreticilerinin tek tip fırın kullanmaya zorlanmasının ardında bir menfaat ilişkisi var mıdır? Bu konuda bakanlığınıza gelen bir duyum veya tarafınızdan yürütölen bir soruşturma var mıdır? Yoksa bu konuda bir soruşturma yapmayı düşünüyö müsunuz?

7. Bu uygulamanın arkasında çok büyük kapasiteli ve belirtilen tipte fırınlara sahip holding firmalarının Pazar payını arttırma ve rekabet ortamını kaldırarak fiyat tekeli oluşturma çabalarının yattığı iddiaları doğru mudur?

8. Yıllık kapasiteleri yaklaşık 1 milyon 250 bin ton olan, istihdam ettiğı yaklaşık 1.000 işçi ve sağladığı yan istihdamlarla 7-8 bin kişinin geçim kaynağı olan bu işletmelerin ayakta kalabilmesi için, emisyon değerlerini istenilen değerlerde tutabilen firmalara petrokok tahsisi yapmayı ve fırın dönüşümlerini yeniden gözden geçirmeyi düşünüyö müsunuz?"

Cevap:

"T.B.M.M. Çevre Komisyonu Başkanlığı'nın ilgi (a) yazı ekinde Bakanlığımıza gönderdiği, Anadolu Kireç Üreticileri Derneğı'ne bağı kireç üreticilerinin sorunlarını içeren yazı ile, İlgi (b) yazı ekinde yer alan Gaziantep Milletvekili Sayın Nurettin AKTAŞ'ın küçük ölçekli kireç üreticilerinin sorunlarıyla ilgili soruları incelenerek değerlendirilmiş olup. Bakanlığımız uygulamalarıyla ilgili açıklamalar aşağıda yer almaktadır. 31 Aralık 1992 tarihinden (İthalat:93/16) itibaren her yıl yayımlanan ve en son 29 Aralık 2001 tarihli (Dış Ticarete Standardizasyon:2002/3) Resmi Gazetenin Mükerrer sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren "Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Madde ve Atıklara İlişkin Tebliğ" ile Tebliğ eklerinde yor alan maddelerin ithalden önce ve fiili ithal sırasında çevrenin korunması yönündün uygunluğunun onayı yetkisi Bakanlığımıza verilmiştir. Çimento fabrikalarının döner fırınlarında ve kireç fabrikalarının dikey fırınlarında hammaddenin kalsinasyonu işleminde gereken enerjiyi sağlamak için yapılan petrol koku kullanım talepleri, konu ile ilgili kuruluşların görüşleri alınarak, gerekli değerlendirmelerden sonra söz konusu tebliğler kapsamında 1993 yılından itibaren maksimum %5 kükürtlü petrol koku ithali için gerekli olan Kontrol Belgesi verilmesine başlanılmıştır. Ayrıca; maksimum %1 kükürtlü petrol kokunun ısınma amaçlı kullanımı, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri ve bu konuya ilişkin hazırlanan bilimsel raporlar dikkate alınarak, soba ve kaloriferlerin yakma teknolojisinin uygun olmaması dolayısıyla kanserojen maddelerin atmosfere verilmesi nedeniyle, Bakanlığımızın 13 Ocak 1995 tarih ve 1995/1 sayılı genelgesi ile ısınma amaçlı kullanımı yasaklanmıştır. 27 Mayıs 1997 tarih ve 3440 sayılı genelge ile de, sanayi amaçlı ithal edilen petrol kokunun ısınmada kullanılmasının önlenmesi amacıyla, petrol kokuna 0-20 mm. boyut sınırı getirilmiştir. Bakanlığımızca, 1998 yılında petrol koku kullanacak kireç fabrikalarında aranılacak hususlar; mevcut kriterler, Bakanlığımıza intikal eden raporlar, Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğı hükümleri ve uygulamada karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeler Ek-1'de yer almaktadır. Bu şartlar tesisin bütününi ilgilendirdiğinden; çevresel açıdan gerekli iyileştirmelerin yapılması, emisyon Ölçümleri, gerekli izinlerin alınması işlemleri ve Ülkemiz şartları dikkate alınarak, bahse konu şartların tamamını 2000 yılı içerisinde sağlayacağına dair

noter tasdikli taahhütnameyi veren kireç fabrikalarının 2000 yılı petrol koku tahsis talebi Bakanlığımızca değerlendirilmiştir. Bakanlığımızca istenen bu şartları petrol koku kullanan kireç fabrikalarında zararlı emisyonların atmosfere verilmesinin önlenmesi, verimli yanmanın ve bu doğrultuda enerji tasarrufunun sağlanması açısından önemli görülmektedir, (Bu konuya ve ilgili (b) yazıda belirtilen hususlara ilişkin bilgi Ek-2'de yer almaktadır.) Bakanlığımızca petrol koku tahsisatı için getirilen şartlar zorunlu olmakla birlikte, petrol kokuna göre sadece 2 adet kireç fabrikasının şartların tamamını yerine getirerek emisyon izin belgesi almış olması, bazı kireç fabrikalarından Bakanlığımıza intikal eden müracaatlarda istenilen şartları sağlayacaklarını ancak bunun için ek süre verilmesi aksi takdirde mağdur olacaklarını belirtmeleri dikkate alınarak: 1-"Petrol kokunun pülverize olarak verildiği veya yüklendiği bölgede, baca gazında en az %6 hacimsel oksijen baz alındığında 0,3 saniye kalma süresi içindeki bölgede fırın sıcaklığı en az 900 °C olmalıdır." şartının yerine getirilmesi için fırın tipi değişikliği veya yeni fırın inşası yapacak fabrikalarda gerekli yatırım maliyeti ve süreler göz önüne alındığında 2002 yılı sonuna kadar "İş Tormlin Planı Hazırlayacak İşletmelere Alt Petrol Koku Tahsisat Protokolü" çerçevesinde petrol koku tahsisatı yapılması, 2- "Petrol kokunun pülverize olarak verildiği veya yüklendiği bölgede, baca gazında en az %6 hacimsel oksijen baz alındığında 0,3 saniye kalma süresi içindeki bölgede fırın sıcaklığı en az 900 °C olmalıdır." şartını sağlayan işletmelere, 2001 yılı sonuna kadar "Petrol Koku Tahsisat Protokolü" çerçevesinde petrol koku tahsisatı yapılması uygun görülmüştür. Bu protokollerden, "Petrol Koku Tahsisat Protokolü"nu imzalayan fabrikaların tamamı eksikliklerini 2001 yılı içerisinde gidermiştir. Bilindiği üzere; petrol koku petrol rafinerilerinden elde edilen bir petrol yan ürünü olup, ağır petrol fraksiyonlarının termal krakingi ile hidrokarbon moleküllerinin parçalanarak elementel haldeki karbona dönüşmesi işlemini kapsadığından fiziksel ve kimyasal özelliklerinden dolayı bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de ihtiva ettiği enerjiyi geri kazanmak için yakıt olarak kullanılmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi, çevre mevzuatımızda da kullanılan yakıt türüne ve değişik işletme şartlarına bağlı olarak, insan ve çevresini hava alıcı ortamındaki kirlenmelerden doğacak tehlikelerden korumak veya olumsuz etkileri gidermek amacıyla, emisyon kriterlerine ilave olarak uygun yakma koşulları da getirilmektedir. Bu kapsamda; özellikle hammadde ile yakıtın birlikte işlem gördüğü sistemlerde, petrol kokunun kimyasal yapısından dolayı tam yanmanın sağlanabileceği iyi türbülanslı, yüksek yanma sıcaklığı bölgesine püskürtülerek verilen ve bu sıcaklıkta yeterli bekleme süresine sahip olan tesislerde kullanılması uygun görülmüştür. İlgili (a) yazı ekindeki dosya muhtevası ve ilgili (b) yazı ekindeki sorulara ilişkin EK-2'de yer alan bilgi ve değerlendirmelerden de anlaşılacağı üzere, petrol kokunun kireç fabrikalarında kullanımı için Ek-1'de belirtilen şartların sağlanması zorunlu olup, bu şartların sağlanması gerektiğinden hareketle birçok firma EM'de belirtilen şartları sağlayacak yatırımları yapmış, bir kısmı da ilave yatırım yapmaya devam etmektedir. Anadolu Kireç Üreticileri Derneği'nin Ek-3'te yer alan üyelerinin fırın revizyonu ile ilgili çalışma raporlarında belirtilen proje uygulamalarını içeren bilgilerden de görüleceği üzere, şartların sağlanması yönünde çalışmalara başladıkları görülmektedir. 2002 yılı sonuna kadar kireç fabrikalarıyla imzalanan protokol çerçevesinde petrol koku tahsisatı yapılmaya devam edilecektir. Ayrıca, Bakanlığımıza sunulan beyanlar ile gerçek durumun tespiti için tesisler mahallinde incelenerek gerekli değerlendirmeler

yapılacaktır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 119, s. 622-651).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 2001 krizinin etkileri her alanda fazlasıyla hissedilmiştir. Yapılan düzenleme ile kireç üreticileri tek tip fırın kullanmaya zorlanmıştır. Üreticilerin üretim yapmak için karşılaştıkları birbirinden farklı sorunlar bulunmaktadır. Devletin bu kriz ortamında üreticiyi üretmeye yönelik teşviklerde bulunması ve desteklemesi gerekirken üretimi zorlaştırıcı uygulamalara gitmesi daha da sıkıntı oluşmasına sebep olmaktadır. Hükümetin kireç üreticileri ile ilgili yeni düzenlemeleri zaten krizde olan ülke ekonomisinin iyiye gitmesi adına yardımcı olmak yerine daha da kötüye gitmesine sebep olmaktadır.

Birecik Barajı ve HES İnşaatından dolayı Nizip'te mağdur olan vatandaşlara ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/7656)

Baraj yapımı sırasında oluşan mağduriyetlere dikkat çeken soruda arazi istimlakı nedeniyle köyleri boşaltılan vatandaşların istimlak bedellerini teslim alamadıklarına vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda ödemesi yapılmayan tezyid-i bedel miktarının ne kadar olduğu soruşturulmuş olup nakdi sıkıntı nedeniyle tefecilere borçlanan vatandaşların devletle barışık hale getirilmesine yönelik yapılmış bir planın olup olmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Mağdur durumdaki bu vatandaşlarımızın 2001'de ödeneceği açıklanan tezyid-i bedelleri ne zaman ödenecektir?Bu güne kadar ödeme yapılmamasının sebebi nedir?

2. Nizip'te, Birecik Barajı ve HES kapsamında arazisi istimlak edilen kaç köy vardır?Bunlardan kaç tanesi istimlak bedellerini (tezyid-i bedeller dahil) tam olarak almıştır?Alamayan köyler hangileridir?

3. Halen ödenmemiş tezyid-i bedel miktarı toplam olarak ne kadardır?Bu meblağın bugüne kadarki gecikme zammıyla birlikte tutarı nedir?

4. Bir kısmı tefecinin eline düşen bu vatandaşlarımızın çektiği maddi sıkıntılar, gecikme zammıyla kısmen, giderilee de, devletinden küsme noktasına getiren manevi sıkıntıları nasıl gidermeyi ve vatandaşı nasıl devletiyle barışık hale getirmeyi düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“Bilindiği üzere son yıllarda ülkemizin ekonomisi dar bir boğazdan geçmektedir. Bu nedenle ülkemizin her kesiminde olduğu gibi bu krizden Birecik

Barajı kamulaştırma ödemeleri de etkilenmiştir. Buna rağmen, Birecik Barajı kamulaştırması için 2001 yılında 17.3 trilyon TL'ye yakın bir tezyid-i bedel ödemesi yapılmış ve ödemelere 2002 yılında devam edilecektir.

Nizip'de Birecik Barajı kapsamında arazisi istimlak edilen köy sayısı 15 adet olup, bu köylerden; Kavunlu, Keklik, Saray, Bağlıca, Turnalı, Dutlu, Samandöken, ve Toydemir'deki mal sahiplen istimlak ve tozyid-i bedellerini almışlardır. Erenköy, Gümüşgün, Kalemeydanı, Kamışlı, Aşağıçardak, Yukarıçardak ve Köseler'deki mal sahipleri istimlak bedellerini almış ve tezyid-i bedellerinin ödenmesine devam edilmektedir.

Bugüne kadar Yargıtaydan onaylanarak gelen tezyid-i bedel dosyaları dikkate alındığında Birecik Barajı için 2002 yılı sonu itibarıyla, yaklaşık 140 trilyon TL faiz ödemesi ile birlikte toplam 210 trilyon TL'ye yakın bir ödemeye ihtiyaç duyulmaktadır.

Devletin ve milletin ülkemizde bir bütün olarak hareket ettiği malumlarımızdır. Devletin maddi imkanları ölçüsünde, kamulaştırma bedellerini bir an önce ödeyerek vatandaşlarımızın mağduriyetini gidermeyi hedeflemekteyiz.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 119, s. 667-670).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 2001 krizinin etkilerini vatandaşa hissetmiştir. Devlet tarafından yapılacak ödemeler yapılamamıştır. Bunlardan birisi de Birecik Barajı kamulaştırması için vatandaştan alınan arazilerin bedelinin ödenmesidir. Bu ödemenin yapılamamış olması Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan tarafından ekonomik krize bağlanmıştır.

Milletvekili Nurettin Aktaş'ın; Toprak Mahsulleri Ofisinin hububat alımlarına ve fiyatlarına, İlişkin sorusu ve Tarım ve Köyişleri Bakanı Hüsnü Yusuf Gökalp'in cevabı (7/7608)

Toprak Mahsulleri Ofisi uygun fiyatlardan çiftçiye desteklemek ve kalkınmada rol oynamak adına gerçekleştirdiği hububat alımlarını fiyatlar ve zaman itibarıyla ne zaman açıklayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

*“1. Hububat alım fiyatlarını ne zaman açıklamayı düşünüyorsunuz?
2. Toprak Mahsulleri Ofisi hububat alımına ne zaman başlayacak ödemeleri nasıl yapmayı düşünüyorsunuz?”*

Cevap:

“Cevap 1- 2002/2003 Dönemi Hububat Ürünü Alımı ve Satımı hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararı 15 Haziran 2002 tarih, 24786 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2002/4199 sayılı Kararla açıklanmış, bu Kararname ile ürün fiyatlarını ve alım-satım esaslarını belirleme yetkisi TMO’ne verilmiştir. TMO Genel Müdürlüğü de 18 Haziran 2002 tarihinde hububat alım ve satış fiyatlarını basın açıklaması ile ilan etmiştir.

Cevap 2- Hububat hasadının başladığı bölgelerimizde üreticilerimizin mağdur olmaması amacıyla, 29.05.2002 tarihinden itibaren TMO tarafından üreticilerin ürünleri emaneten alınmaya başlanılmıştır. Fiyatların ilanından sonra normal alımlara devam edilmekte olup, bugüne kadar 43.190 tonu arpa, 12843 tonu buğday olmak üzere toplam 56.033 ton alım yapılmıştır. Alım ödemeleri Kararname gereğince %50’si teslimatı müteakip, bakiyesi de en geç 30 gün içerisinde yapılacaktır. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 99, Birleşim 119, s. 656-661).”

Misyonerlik faaliyetlerinin önlenmesi için yapılan çalışmalara ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Rüştü Kazım Yücelen’in cevabı (7/7542)

Depremzede vatandaşlara yardım etmek için yabancı ülkelerin gerçekleştirdiği öne sürülen misyonerlik faaliyetlerini irdeleyen bu soruda çok yönlü bir girişim dahilinde devletin yardım faaliyetleri nezdinde bu tip misyoner amaçlar taşıyan kişi ve gruplara göz yumup yummadığı araştırılmıştır. Bu bağlamda yardım edilen ailelerin Hristiyan inancına yönelmeleri için yapılan çalışmalara devlet nezdinde bir engel ya da kısıtlama çabasının bulunup bulunmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Ekonomik kriz ve deprem sonrası faaliyetlerini yoğunlaştıran misyonerlik faaliyetlerinden bilginiz var mıdır?Emniyet istihbarat birimlerinin veya MIT’in bu konuda bir çalışması var mıdır?

2. Sıkıntıya düşmüş vatandaşlarımızı maddi imkanlar sunarak din değiştirmeye zorlayan bu şahıslar hakkında depremden bugüne kadar yapılmış şikayetler olmuş mudur?Olduysa bunlarla ilgili yapılan işlem var mıdır?Varsa sonucu ne olmuştur?,

3. Sakarya valisinin TV muhabirine yaptığı açıklamada, yaptıkları araştırmada böyle bir çalışmaya rastlanmadığını açıklamasına rağmen muhabir, "Valinin bulamadığı misyonerleri bulduk" ifadesiyle Fransız misyoner bir aileyle yapılan röportajı yayınlamıştır. Bu durumda devletin birimleri gerçekten bölgelerindeki , olaylardan bihaber midir?Yoksa misyonerlik faaliyetlerine "göz yumma" şeklinde bir devlet desteği mi vardır?

4. Bu faaliyetlere göz yumulmasının, deprem sonrasında yapılan yardımlar ve kriz sonrasında IMF'ten alınan kredilerle bir ilgisi var mıdır?

5. Yaşanan süreçte, milli ve manevi değerlerimizin dejenerasyona uğramasının bu olaylarda etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

6, Yurtdışından maddi destekle yürütülen bu faaliyetleri önlemek için bundan sonra bir çabanız olacak mıdır? Olacaksa ne yapmayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“1. Ülkemizde 17 Ağustos 1999 (Marmara) ve 12 Kasım 1999 (Düzce) depremleri akabinde bu bölgelerde yürütüldüğü iddia edilen misyonerlik faaliyetleri ile ilgili olarak istihbari çalışmalar aralıksız sürdürülmektedir.

2. Kocaeli ilinde; Yasadışı faaliyetlerde bulunduğu tespit edilen Bostancı Protestan Kilisesi Kocaeli bürosu temsilciliğinin faaliyetine son verildiği, John S.Allen-Sons Ltd.Şirketin irtibat görevlisi olarak çalışan Philip BENSTEAD adlı şahsın, yasalara aykırı olarak dini propaganda yürüttüğü, faaliyetlerinde şirketin Kocaeli'deki irtibat bürosunu kullandığı gerekçesiyle bu şahsın çalışma izninin iptal edildiği, Kocaeli fuarı içinde yasalara aykırı olarak dini propaganda yapmak suçundan gözaltına alınan Güney Kore uyruklu 3 şahsın haklarında düzenlenen tahkikat evrakı ile birlikte Adli makamlara sevk edildiği, 2 yabancı uyruklu şahsın, 11.09.1999 tarihinde İstiklal Caddesi üzerinde halka dağıtılmak üzere "Gökten Yardım" başlıklı 48 sayfalık 1500 adet broşürle yakalanıp Adli makamlara sevk edilerek adli işlem sonucunda yurtdışı edildiği, World Rehef Vakfı tarafından bu bölgede yapılan deprem yardımlarında vakıf üyelerinin misyonerlik faaliyetinde bulunduğu tespit edildiğinden faaliyetlerine son verildiği. Kocaeli ilinde deprem tarihinden günümüze kadar İslam dininden Hristiyanlık dinine veya başka bir dine herhangi bir geçiş için müracaatın olmadığı, ' Anlaşılmıştır.

3. Sakarya ilinde, bugüne kadar misyonerlik faaliyeti yoluyla suç işlendiğine dair bir tespitin bulunmadığı anlaşılmıştır.

4,5,6. Misyonerlik faaliyetleriyle ilgili her husus yasal çerçevelerde titizlikle incelenmekte olup, gereği yapılmaktadır”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 100, Birleşim 120, s. 288-289).

Gaziantep-Şanlıurfa Karayolunun onarım ihtiyacına ilişkin sorusu ve Bayındırlık ve İskân Bakanı Abdülkadir Akcan'ın cevabı (7/7701)

Gaziantep-Şanlıurfa Karayolundaki zemin bozulmalarına dikkat çekkin soruda bu bozukluklar nedeniyle meydana gelen kazalar ve bu kazaların sonucunda oluşan can ve mal kayıpları sorgulanmıştır. Devletin bu yolun bakım ve onarımını gerçekleştirmek üzere bir girişiminin bulunup bulunmadığı soruşturulmuş olup bu tip bir girişime yönelik ödeneğin ayrılıp ayrılmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“1. Yol üzerinde bulunan çok sayıda "bozuk satıh" levhası, bu yolda seyreden sürücülerini yanıltmaktadır. Bunun yerine yolun başlangıcında "140 km bozuk satıh" levhası konulması daha uygun değil midir?”

2. Bölgede görevli karayolları ekipleri, durum hakkında bilgi verip tüm yolun onarımı talebinde bulunmuyorlar mı? Talepte bulunuyorlarsa gerekli çalışmalar neden yapılmamaktadır? Bu durum, hantal bürokrasiden mi kaynaklanmaktadır, yoksa siyasi bir tercih midir?

3. Trafiğe hiç elverişli olmayan bu bozuk yolda, son bir yılda meydana gelen kaza sayısı nedir? Bu kazalardaki mal ve can kaybı ile, kaza sebeplerinde yol kusurunun oranı nedir?

4. Mevcut yatırım anlayışına göre, 10 yıldan önce bitirilemeyeceğini tahmin ettiğimiz 'otoban, hizmete girinceye kadar, yolun bozuk olmasından meydana gelebilecek kazalardaki can ve mal kaybının sorumluluğu kimin olacaktır?

5. Birçok Güneydoğu ilimizin ulaşımını sağlayan ve Avrupa ile Ortadoğu arasındaki ulaşımında ana arteri oluşturan karayolunun, en yoğun olan bu bölümünde trafiği rahatlatacak, kazaları önleyecek, mal ve can kaybına son verecek onarım çalışmalarını ne zaman yapmayı düşünüyorsunuz?"

Cevap:

"Gaziantep-Şanlıurfa devlet yolu, toplam 140 Km. uzunluğundadır. Bu yolun 60 Km.lik kesimi Karayolları 5. Bölge (Mersin) Müdürlüğü'nün, 80 Km.lik kesimi Karayolları 9. Bölge (Diyarbakır) Müdürlüğü'nün sorumluluğundadır.

1- Gaziantep-Şanlıurfa devlet yolunun bozuk satıh kesimlerinde uyan levhaları Karayolları işaretleme usul ve tekniklerine göre yerleştirilmiştir. Sürekli işaretler, sürücüyü daima uyanık ve dikkatli tutmak için gereklidir.

2- Bölge Müdürlükleri yoldaki onarım taleplerini Karayolları Genel Müdürlüğüne bildirdikten sonra Otoyol bünyesinde çalışmalara 2001 yılında başlamış olup, 2002 sonunda bitirilmesi planlanmıştır.

3- Gaziantep-Şanlıurfa devlet yolunun Gaziantep-Birecik arasındaki kesiminde 2001 yılı içinde 4 ölümlü, 188 yararlanmalı ve 235,7 Milyar TL.'lik maddi hasarlı 148 adet trafik kazası meydana gelmiştir. Bu kazalara ilişkin kaza raporlarının incelenmesi sonucunda, kazaların bozuk satıhtan kaynaklanmadığı tespit edilmiştir.

4-5- Söz konusu yolurt tamamında tekerlek izlerinden dolayı meydana gelen bozulmalar mevcuttur. Yoldaki bozulmalann rutin bakım hizmetleri ile onarımının mümkün olmaması nedeniyle üstyapı iyileştirme çalışmaları, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu yapım çalışmaları kapsamında programa alınmıştır. Bu kapsamda, Gaziantep-Şanlıurfa devlet yolunun Birecik-Şanlıurfa kesiminin aşınma tabakasının kazıma işlemleri tamamlanmıştır. 29.06.2002 tarihinde bitümlü sıcak karışım imalatına başlanarak; 2002 yılında yolun bu kesiminin % 60'nun, 2003 yılında da geri kalan bölümünün onarım çalışmalarının bitirilmesi planlanmıştır. Söz konusu yolun Gaziantep-Birecik arasındaki kesiminde aşınma tabakasının sıynlma ve banketlerin iyileştirilmesi çalışmaları halen sürdürülmektedir. 2002 yılı sonunda yolun bu kesimindeki asfalt yapım çalışmaları bitirilecektir. Bütçe ödeneğinin dışında dış kredi de kullanılarak yapılmakta olan Gaziantep Şanlıurfa Otoyolu çalışmaları 2004 yılında bitirilecek şekilde planlanmıştır". (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 100, Birleşim 120, s. 538-541).

Milletvekili Nurettin Aktaş'ın, Çevre Fonundan belediyelere yapılan yardımlar ve harcamalara ilişkin sorusu ve Çevre Bakanı Fevzi AYTEKİN'in cevabı (7/7898)

Çevre Fonu dahilinde yapılan yardımların belediyelere yönelik hangi kalemlere yoğunlaştığı sorgulanmış olup bu kalemlerin hangi kriterlere göre belirlendiği araştırılmıştır. Araç, gereç ve proje bazındaki yardımların adları ve yardımların yıldan yıla değişimi sorgulanmıştır.

Soru:

“1. 57. hükümet döneminde, Çevre Fonundan, 940'lı kalemlerden belediyelere yapılan yardımlar hariç, hangi kalemlere ne miktarda harcama yapılmıştır?”

2. Yine bu dönemde çevre fonundan araç, gereç ve proje bazında yardım edilen belediyelerin isimleri ile aldıkları yardımlar ve miktarları yıllar itibarıyla nasıldır?”

3. Çevre fonundan yapılan harcamaları ve yardım yapılan belediyeleri açıklamamanızın sebebi nedir?”

Cevap:

“CEVAP 1- Bakanlığımız Çevre Kirliliğini önleme Fonundan yapılan çevrenin tanıtımına ait baskı yayın, eğitim için cari giderler olarak yapılan nakit yardımlara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. (...)

CEVAP 2- Bakanlığımız Çevre Kirliliğini önleme Fonu bütçesinden çevrenin korunması, temizlenmesi ve iyileştirilmesi faaliyetlerinde kullanılmak üzere Belediyelere yapılan araç, gereç ve proje yardımlarında bulunmuş olup yapılan yardımlara ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur. (...)

CEVAP 3- Bakanlığımız Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan yalnızca belediyelere yardımlar yapılmamakta Valilik, Kaymakamlık, Köylere Hizmet Götürme Birliği Başkanlıkları emrine de yardımlar yapılmakta olup yıllar itibarıyla Türkiye genelini kapsamaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 100, Birleşim 120, s. 887-893).

İncirlik Üssündeki ABD'li subayların Batman'da otel ve hastanelerde bazı incelemeler yaptıkları iddialarına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı SABAHATTİN ÇAKMAKOĞLU'nun cevabı (7/7649)

Irak'a yönelik bir hareketin Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından gerçekleştirilmeyeceğine ilişkin bir soru olup bu doğrultuda daha önceden bu yönde bir hazırlığın olmadığı belirtilmesine rağmen Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ABD subayları tarafından yapılan otel ziyaretlerinden devlet kurumlarının bilgisi olup olmadığı sorgulanmıştır. Türk

ordusunun yabancı devletler tarafından önemli bir ihraç malı olarak görüldüğü düşüncesi üzerine gidilerek bu kapsamda IMF ile yapılan sözleşmeler dahilinde ordunun yabancı devletlerin emrine verilip verilmeyeceği tartışılmıştır.

Soru:

“1. Böyle bir faaliyetten haberiniz var mıdır? ABD’li subayların üsleri dışında çalışma yapma yetkileri var mıdır? Bu çalışmada Türk subaylarının da katkısı var mıdır? Değilse Güneydoğu gibi hassas bir bölgede yapılan faaliyetlerden neden haberiniz olamamaktadır?”

2. Böyle bir faaliyetten haberiniz varsa, bu Irak operasyonunun Türkiye destekli olacağını göstergesidir. Bizim askeri üslerimizde de muhtemel operasyon için hazırlıklar yapılmakta mıdır? İstemediğimizi beyan ettiğimiz halde, böyle bir harekatta Türkiye’nin kullanılmasına karşı duramayacağımız anlaşılmaktadır. Bu bir acziyet ifadesi değil midir?”

3. “İSAF komutasının Türkiye’ye verilmesine” ilişkin 7/6965-14777 sayılı yazılı soru önergene verdiğiniz cevapta Türkiye olarak özellikle Irak’a yönelik bir saldırı hareketi arzu etmediğimiz yetkililerce birçok defa açıkça ifade edilmiştir.” Denilmektedir. Ancak, meydana gelen gelişmeler ışığında, bu ifadeler hükümetin ya gerçekleri gizlediği veya ABD tarafından hiç kaale alınmadığı izlenimi vermektedir. ABD’nin, “IMF Türkiye’yi bizim için satın almıştır” ve “En önemli ihraç malınız ordunuzdur” sözlerini tasdik eder mahiyetteki bu tavrını nasıl değerlendiriyorsunuz? Buna bir tepkiniz olacak mıdır?”

4. Daha önce sorduğum ve ikna edici cevap alamadığım sorumu yinelemek istiyorum. ABD’nin Irak operasyonunu Türkiye üzerinden yapmasını nasıl engellemeyi düşünüyorsunuz? Yoksa bu konuda sadece açıklamalar yapmayı yeterli mi buluyorsunuz?”

5. Körfez hareketinde en büyük zararı gören ülke Türkiye olmuştu ve hala bu zararlar tazmin edilmiş veya zararımıza sebep olan hususlar ortadan kaldırılabilmemiş değildir. Yeni bir Irak hareketinde daha da kötüleşecek siyasi ve ekonomik durumumuzu nasıl düzeltmeyi düşünüyorsunuz? Bu konuda daha önce sözünü tutmayan ABD’ye nasıl güvenebiliriz?”

Cevap:

“1. Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yabancı ülke personelinin inceleme yapımları; Güneydoğu Anadolu Bölgesine, NATO üyesi olmayan ve bu bölgede hak iddia eden ülkeler tarafından yapılacak olası bir taarruza karşı NATO’nun 4 Nisan 1949 tarihli Washington antlaşması uyarınca karşı konulması amacıyla yapılan NATO Harekat İhtimalat Planı’nın keşif faaliyetleri kapsamında icra edilmektedir. Bahse konu keşif faaliyetleri, bölgeyi tanıyan ve bilen Türk personelin eşliğinde, NATO Reaksiyon Kuvvetlerine kuvvet tahsisinde bulunan müttefik ülkelerin (ABD, Hollanda, Almanya, İngiltere vs.) personelinin de iştirakleriyle yapılmaktadır. NATO Harekat İhtimalat Plânı kapsamında, Güneydoğu Anadolu Bölgesinin takviyesi amacıyla gelecek birlikleri kabul eden ev sahibi ülke olarak; a. Ev sahibi ülke imkânı ve kabiliyetlerini açıklamak, b.

Alt yapı yetenekleri konusunda mevcut ve eksiklikleri tespit etmek, c. NATO Takviye kuvvetlerinin arzu edilen intikal zamanı içinde, hareket bölgesine intikalinin sağlanarak en kısa sürede reaksiyon gösterecek yeteneğe ulaşmalarını sağlamak, ç. Bölgenin, sıhhi ve ulaştırma yönünden yeteneklerinin belirlenerek, intikallerin koordinasyonunu sağlamak, maksatlarıyla yerinde inceleme yapılması plânlanmıştır. Anılan keşif faaliyetleri 1995 yılından beri düzenli olarak yapılmakta, bu kapsamda tespit edilen aksaklıkların giderilmesi amacıyla NATO tarafından yetenek paketleri kapsamında tahsis edilen kaynaklar bölgeye aktarılmaktadır. Bugün NATO'da onaylı 4 adet NATO Harekat İhtimalat Plânı olduğu göz önüne alındığında; bahse konu keşif faaliyetleri sadece Türkiye'de değil, diğer NATO ülkelerinde de icra edilmekte, bu plânlara NATO yükümlülükleri çerçevesinde katılımında bulunan Türkiye de iştirak etmektedir. Bu çerçevede, Batman ilinde 11-15 MAYIS 2002 tarihleri arasında, yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı söz konusu ülkelerin temsilcilerinin katılımı ile bölgenin lojistik, personel, sıhhi ve sosyal yeterliliklerini, imkân ve kabiliyetlerini tespit etmek maksadıyla inceleme yapılmıştır.

2. Birinci maddede açıklanan bilgiler karşısında soru önergesinin 2, 3, 4 ve 5 nci sorularının bölgede yapılan faaliyetlerin yanlış yorumlanmasından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 100, Birleşim 120, s. 413-416).

ERT adlı yabancı bir örgütün İstanbul'da yaptığı toplantıya ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Şükrü Sina Gürel'in cevabı (7/7650)

ERT adlı yabancı örgütün Türkiye'ye Başbakan nezdinde davet edilip edilmediği sorgulanmış olup bu örgütün uluslararası bir sermaye kuruluşu olması itibarıyla ekonomik bağımsızlığa aykırı bir tutumun bulunup bulunmadığı tartışılmıştır. Bu bağlamda yapılan özelleştirmelerin bu sermaye kuruluşuyla yakın ya da uzak bir ilişkisinin bulunup bulunmadığı soruşturulmuştur.

Soru:

“1. Söz konusu Örgüt, toplantısını neden Türkiye'de yapmıştır?ERT örgütünün Türkiye'ye Sn. Başbakan tarafından davet edildiği doğru mudur?Doğru ise bu davetin sebebi nedir?

2. Basında, hükümeti temsilen toplantıya sizin katıldığınız yer almaktadır. Bu doğru mudur?Doğru ise ERT' nin Türkiye'ye daveti ye toplantıya sizin katılımınız hakkında hükümet ortaklarının bilgisi var mıdır?Hükümet ortaklarına toplantıda yapılan görüşmeler ve alınan kararlar hakkında bilgi verdiniz mi?

3. Bu resmi bir toplantı değilse ve toplantıya hükümeti temsilen katılmadıysanız hangi sıfatla katıldınız?Bunun Sn. Ecevit sonrası parti içi ve Türkiye siyasetindeki olası gelişmelerle bir ilgisi var mıdır?TC Devletini temsil eden bir bakan olarak, dünya siyaseti ve ekonomisini kendi çıkarları için

yönlendirmeye çalışan uluslar arası bir sermaye grubunun toplantısına katılmayı doğru buluyor musunuz?

4. Sizin katılımınız, toplantı gündeminde Türkiye ile ilgili konuların da görüşüldüğünü ve kararlar alındığını göstermektedir? Toplantıda Türkiye ile ilgili görüşülen konular ve alman kararlar nelerdir? Ülkeyle ilgili kararlar alman bu toplantı, neden gizli yapılmış ve herhangi bir açıklama yapılmamıştır? Bu gizliliğin ardında Türkiye aleyhine olan bir durum mu, yoksa normal olmayan ilişkiler mi vardır?

5. Toplantıyı izleyen günlerde Sn. Derviş, Önümüzdeki yıllarda Türkiye'ye sermaye akını olacağını açıklamıştı. Bunun yanında uluslar arası bir yatırım danışmanlık kuruluşu olan Schroder Salomon Smith Barney (SSSB) Türkiye'nin 2003'te ancak 1 milyar \$ yardım alabileceğini, gelecek yılın finansmanında özelleştirmenin ağırlıklı yer alacağını açıkladı. Bu açıklamalar ışığında; ERT'nin toplantısında Türkiye'deki Özelleştirmeler konusu da görüşülmüş ve kararlar alınmış mıdır? Alındıysa bunlar nelerdir?"

Cevap:

"European Round Table of Industrialists (ERT) 1983 yılından beri faaliyet gösteren, Avrupa'nın en büyük 45 şirketinin başkanlarının üye oldukları ve merkezi Brüksel'de bulunan hükümet dışı bir kuruluştur. Avrupa sanayiinin sorunlarını hem üye firmaların ülkelerinde, hem de AB Komisyonu'nda en üst düzeyde gündeme getiren. ERT, Avrupa ülkelerinin ekonomilerinin güçlenmesi, ABD ve Japonya karşısında rekabet gücü kazanmaları için politika önerilerinde ve lobi faaliyetlerinde bulunmaktadır. ERT ayrıca, üye firma başkanlarının iktisadi gücü, prestij ve saygınlığı sayesinde AB'nin genişleme sürecinde de etkili olabilmektedir. ERT üyeleri her yıl iki defa bir araya gelmektedir. Bu toplantılar değişik ülkelerin ev sahipliğinde yapılmaktadır. 27-28 Mayıs'taki toplantı, Kuruluşa üye Türk işadamlarının önensiz üzerine ülkemizde düzenlenmiş ve Türkiye'nin evsahipliğinde yapılan ilk toplantı olmuştur. Toplantılar, geleneksel olarak evsahibi ülke Devlet Başkanı, Başbakanı, Dışişleri veya Ekonomiden Sorumlu Bakanı gibi bir yetkilisinin katıldığı ve politikaları hakkında açıklamalarda bulunduğu bir akşam yemeğiyle başlamaktadır. Sayın Başbakanımız kendisine bu çerçevede yapılan daveti, katılmayacak olması nedeniyle dönemin Dışişleri Bakanı Sayın İsmail Cem'e yönlendirmiştir. Bu yemekte, AB ülkeleri nezdinde etkinliğe sahip bu seçkin gruba, gayri resmi bir ortamda siyasi ve iktisadi politikalarımız, önceliklerimiz ve beklentilerimiz aktarılmıştır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 101, Birleşim 123, s. 432-434).

Mesleki ve teknik eğitim okullarına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Necdet Tekin'in cevabı (7/7552)

Mesleki ve Teknik Okullara yıllar itibarıyla katılımın azalmasına dikkat çekilmiş olup bu durumun nedenleri sorgulanmış ve bu okullara katılımın artırılmasına yönelik bir çalışmanın olup olmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“1. Bakanlığınıza bağlı Mesleki ve Teknik Eğitim okullarında, 1-1997'den bu yana kayıt yaptıran öğrenci sayısı yıllar itibariyle kaçtır?

2. Yine 1997'den bu yana kapatılan, birleştirilen Mesleki ve Teknik okul veya bu okullara ait bölümler var mıdır?Varsa yıllar itibariyle dökümü nasıldır?

3. Bu okullara öğrenci rağbetinin azalmasının sebebi nedir?Bu konuda bir çalışmanız var mıdır?

4. Bu durumu düzeltmek için yaptığınız bir çalışma var mıdır?Varsa, almayı düşündüğünüz tedbirler nelerdir?”

Cevap:

“1. Mesleki ve teknik ortaöğretim okullarının, yeni kayıt öğrenci sayısı; J 1997-1998 öğretim yılında 304.584, 1998-1999 Öğretim yılında 366.195, 1999-2000 öğretim yılında 277.675, 2000-2001 öğretim yılında 255.169 ve 2001-2002 öğretim yılında da 298.178'dir. ? . Bakanlığımıza bağlı mesleki ve teknik ortaöğretim okullarının • • 1997-1998 öğretim yılında; çocuk gelişimi, nakış, yapı. gemi inşa, tesisat teknolojisi, tesviye, döküm, model, elektronik, kalıp, kuyumculuk, restorasyon, boyn-apre, iplik ve altyapı bölümlerinden J'er, makine ve mobilya dekorasyon bölümlerinden 2'şer, • 1998-1999 öğretim yılında; örme hazır giyim; otelcilik ve turizm, mobilya ve dekorasyon, çocuk gelişimi, hidrolik pnömatik teknolojisi, makine ressamlığı, yapı. döküm, metalürji ve model bölümlerinden l'er. bilgisayar bölümünden 2 ve giyim bölümünden 4, » 1999-2000 öğretim yılında; örme hazır giyim, kurum beslenmesi, güverte-avlama, döküm ve model bölümlerinden 1 'er, çocuk gelişimi ve nakış bölümlerinden 2'şer, ev yönetimi ve beslenme, makine ressamlığı bölümlerinden 3'er, el sanatları bölümünden 4 ve giyim bölümünden 20, • 2000-2001 öğretim yılında; besin kontrol ve analizleri, kurum beslenmesi, nakış, pastacılık, makine ressamlığı, metni işleri, mobilya ve dekorasyon, çinicilik ve seramik, döküm ve yapı bölümlerinden 1'er, ev yönetimi ve beslenme bölümünden 2 ve mermer teknolojisi bölümünden 3, • 2001-2002 öğretim yılında; nakış, otomatik kumanda, makine ressamlığı ve üniversite bölümlerinden 1 'er ve giyim bölümünden 6 taneni öğrenci talebi olmaması nedeni ile kapatılmıştır. Ayrıca, 1997-1998 öğretim yılında 2, 1998-1999 öğretim yılında 5, 1999-2000 öğretim yılında 14, 2000 2001 öğretim yılında 9, ve 2001-2002 öğretim yılında da 8 ki/ meslek lisesi çok programlı lise bünyesinde birleştirilmiştir. 1998-1999 öğretim yılında 2, 1999-2000 öğretim yılında 2, 2000 20ÜJ öğretim yılında 1 ve 2001-2002 öğretim yılında da 18 kız. meslek lisesi kapatılmıştır. 1997 yılından itibaren 8 imam-hatip liseli çok programlı liseye dönüştürülmüş. 1.0'u da çok programlı lise bünyesine alınmıştır.

Diğer tarafımı, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planında yer alan bedeller ve 16. Milli Eğitim Şurasında alınan karar gereğince okul türlerinin azaltılması öngörülmüş olup, bu karar gereğince çıkartılan 21/06/2001 tarih ve 2269 sayılı Onay ile Anadolu açılılık meslek liseleri, Anadolu otelcilik ve turizm meslek liseleri bünyesine; Anadolu mahalli idareler meslek liseleri, Anadolu sekreterlik meslek liseleri ve Anadolu dış ticaret meslek liseleri de Anadolu ticaret meslek lisesi bünyesine bölüm olarak birleştirilmiştir,

3-4 . Eğitim sistemimize, özellikle mesleki ve teknik eğitim sistemine reform niteliğinde yenilikler getiren 4702 sayılı Yasa 10 Temmuz 2001 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu Yasa ile, mesleki ve teknik lise mezunu öğrencilerin istedikleri taktirde bitirdikleri programın devamı, veya buna en yakın meslek yüksek okulu programına sınavsız geçişine, buradan da alanlarında olmak kaydıyla lisans programlarına, belirli bir kontenjan dahilinde dikey geçiş yapmalarına olanak sağlanmıştır. Aynı Yasa ile, Yasa kapsamına alınan iş yerlerinde alanında çalışacağı işe uygun meslek eğitimi almış olanların istihdam edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Yasal düzenleme ile birlikte yeni kayıt öğrenci sayısında 2000-2001 Öğretim yılına göre % 17'lik artışın olduğu görülmektedir. Bu konuda çalışmalar sürdürülmektedir. Ayrıca, imam-hatip liselerinde; verimi artırmak ve öğrenci kalitesini yükseltmek amacıyla İmam-Hatip Lisesi Gelişim Modeli "uygulamasına geçilmiştir. Bu doğrultuda tüm İmam-hatip liselerine belirli bir plan dahilinde bilgisayar laboratuvarı kurulmaktadır. Bilgilerinize arz ederim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 102, Birleşim 125, s. 207-209).

Öğrencilere yönelik misyonerlik faaliyetlerine, kötü alışkanlıklar ile zararlı akımlara ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Necdet Tekin'in cevabı (7/7543)

Uyuşturucu ve çeşitli sapkın inanışlara yönelik akımlar kapsamında yöneltilen soruda ilk ve orta dereceli okullardaki yaygınlaşmanın sebepleri irdelenmiş olup dindar kesim üzerinde yapılan baskıların bu tip faaliyetleri gerçekleştirenler üzerinde teşvik olarak algılanıp algılanmadığı araştırılmıştır.

Soru:

“1. İlk ve orta dereceli okullarda öğretim gören öğrencilerimize yönelik misyonerlik faaliyetleri var mıdır?Bu konuda size gelen bilgiler var mıdır?

2. Uyuşturucu yaşının. 12'lere kadar düşmesi ve 'öğrenciler arasında yaygınlaşmasının, satanizm vb. sapık akımlar ile intihar olaylarının artmasının sebepleri nelerdir?Bununla ilgili bir çalışmanız var mıdır?Varsa sonucu ne olmuştur?Yoksa neden böyle bir çalışma yapmadınız?

3. Ülkemizde yaşanan süreçte milli ve manevi değerlerimizin zayıflamasının bu olaylarda etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

4. Misyonerlik faaliyetlerinin; İnanç zayıflığıyla gelen boşluğu kullanarak yeşeren bu zararlı akımlarla uğraşmak yerine, bu akımlara bulaşmayan, uyuşturucu vb. alışkanlıklardan uzak olan başörtülü öğrencilerle uğraşmanızdan kuvvet bulduklarını düşünüyor musunuz?

5. Genç neslimizi, yurtdışından maddi destekle beslenen bu faaliyetlerden korumak için bir çalışmanız olacak mıdır?”

Cevap:

“1. Bakanlığımızca, görev alanımıza giren konularda; kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacıyla hazırlanan kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memurlarına emrettiği ödevleri yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususlara uymayanlara, yasakladığı işleri yapanlara fiilin niteliğine ve ağırlık derecesine göre 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile Öğretmenler açısından ayrıca özel kanunların disiplin suç ve cezalarına ilişkin hükümleri çerçevesinde gerekli işlemler yapılmaktadır. Bu bağlamda eğitim kurumlarımızda öğrencilere yönelik misyonerlik faaliyetlerin olması söz konusu olamaz. Buna teşebbüs edenlerin olması halinde yasaların gereğinin yapılacağı kuşkusuzdur.

2. Bakanlığımızca, çocuk ve gençlerde intihar, madde kullanımı, satanizm, suç, şiddetin temel nedenleri ile ilgili olarak tespit edilen temel nedenler aşağıda belirtilmiştir. a) İntihar: Özellikle depresyon intihar riskini artıran psikiyatrik hastalıkların başında gelmektedir. Konu uzmanlarınca depresyonun intihar riskini 30 kat artırdığı ileri sürülmektedir. Ağır depresyon vakalarının % 15'inin yaşamını bu yolla sonlandırdığı düşünülürse durumun ciddiyeti daha iyi anlaşılacaktır. Ergenler arasında ruhsal sorunlarla intihar ilişkisini inceleyen bir çalışmada, kendini öldürmeyi düşünen ve öldürmek için girişimde bulunanların, arkadaşlarına oranla daha fazla ruhsal sorunları olduğu saptanmıştır. Yine benzer çalışmalarda intihar düşüncesi veya girişimi nedeniyle kriz merkezine başvuran vakaların hem depresyon puanları ortalamaları, normal bireylerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Gençlik intiharlarının nedenleri üzerinde çalışan araştırmacılar diğer önemli bir etken olarak aile faktörünü önemle vurgulamaktadırlar. Birçok araştırmada intihara yönelen gençler ile ebeveynleri arasındaki iletişimin oldukça az olduğu dikkati çekmektedir. İntihar girişiminde bulunanların babalarıyla ilişkilerinin genellikle çok az olduğu, haftada birden fazla kavga ettikleri ve anneleriyle de diğerlerine nazaran daha az bir iletişime sahip oldukları gözlenmiştir. Kriz merkezleri ve kliniklere, intihar nedeniyle gelen vakalar incelendiğinde; aile geçimsizliği, ailede sık sık tartışma ve kavga, babadan nefret etme ve baba tarafından dövülme veya azarlanma, anne tarafından azarlanma gibi yaşantıların yüksek oranlarda yer aldığı gözlenmektedir. Araştırma sonuçları aile içi iletişimin biçimi ve yanlış iletişimin yoğunluğunu] yamsıra (boşanma, terk, ölüm vb. nedenlerle) parçalanmış ailelerin ve bu nedenle ortaya çıkan ana-baba yoksunluğunun da intihar olayları ile ilişkili olduğunu göstermektedir. Aile ile ilgili dikkat çekici bir diğer bulgu da; intihara yönelik ergenlerin % 20-25'inde anne veya babanın, % 40-44'tinde bir veya daha fazla yakın arkadaş ve akrabasının intihar ettiği veya intihar girişiminde bulunduğu saptanmıştır. Aile bütünlüğünün bozulması, ana-babanın ayrı yaşaması, boşanmaları, anne, baba hatta kardeşlerden birinin ölümü, üvey anne ya da babayla birlikte yaşama, aileyi büyük ölçüde sarsan iflas, aletler, ailede ruh hastasının veya tüm aileyi sarsacak türden hastalıklar ve sakatlıklar bulunması, değerler ve inançlarda oluşan hızlı değişimler aileyle ilgili riskler arasında sayılabilir. b) Madde Kullanımı ve Bağımlılığı: Ergenin gelişiminde akran etkileri önemli bir role sahip olduğundan, özellikle maddeyi deneme açısından akran grupları çok önemli bir rol oynar. Ergenin içinde bulunduğu akran grubunda madde kullanılıyor olması öncelikle, ergenin madde kullanımını kabullenmesine, sonrasında da denemesine yol açmaktadır. Aile ile ilgili risk etmenleri arasında ise ana-babanın madde kullanımı, ana-babanın madde kullanımına ilişkin düşünce ve tutumları, ana-babanın madde kullanımına veya sapkın davranışlara

gösterdiği tolerans, ana-baba ve ergen, arasında yakınlığın bulunmaması ve anababanın Çocuğun yaşamıyla ilgilenmemesi, disiplin sorunları yer almaktadır. Kimi durumlarda ergen huzursuz aile ortamından kaçmak için alkol ve madde kullanabilmektedir. Ana-babanın aşırı içki tükettiği, tutarsız disiplin uygulamaları ve çocuk üzerindeki kontrol ve yönlendirmenin düşük ve yetersiz olduğu ailelerden gelen ergenler, madde bağımlılığı açısından yüksek risk grubunu oluşturmaktadır. Bağımlı grubundakilerin içinde yetiştikleri ailelerin parçalanmışlık oranının Türkiye ortalamasının üç katı olduğu görülmüş ve ana-baba geçimsizliği, anne ve/veya babanın çocuğa karşı kötü davranması, bu ailelerde oldukça fazla bulunmuştur. Ergenin içinde bulunduğu arkadaş ortamının, özellikle problemlerin olduğu ailelerden gelen gençlerde, kaygı ve sıkıntılardan kaçma, merak ve özenli gibi etkenlerle uyuşturucu kullanımına yönelmede etkili olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda madde kullanımı ile okulu terk etme, adli sorunlarla karşılaşma ve intihar gibi davranışlar arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. c) Satanizm: Geleneksel anlamda satanizm, alışılmış toplumsal değerlere karşı çıkan, onları tahrip edip yıkmayı hedefleyen gizli bir komplo hareketidir. Satanizmin günümüzdeki durumu oldukça tartışmalı bir durumdur, çünkü farklı biçimde ve farklı olaylarla ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde son zamanlarda gözlenen vakalarda, literatürde yer alan satanizm olgusundan ziyade, gençlerin çevrelerine ve ailelerine isyan ve mevcut düzenden kopma arzusu dikkati çekmektedir. Duygusal, fiziksel ve sosyal anlamda yoğun değişimlerin yaşandığı ergenlik döneminde yaşanan kimlik karmaşası, ergenlerin farklı arayışlara girmesine yol açmaktadır. Hem aile ve sosyal kalıplara karşı çıkma hem de bir gruba ait olma dürtüsü duyan ergenler duygusal ve sosyal açıdan da çevrelerinden, özellikle de ailelerinden duygusal olarak desteklenip beslenemedikleri zaman satanizm, çeteler vb. sapkın gruplara yönelebilmektedirler (...)" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 102, Birleşim 125, s. 199-207).

3.2.8. Mustafa Rüştü Taşar

3.2.8.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Gaziantep Acil İçme Suyu Projesi için DSİ'ne ayrılacak ödeneye ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (67376)

Gaziantep'te DSİ tarafından yürütülen içme suyu projesinin ne zaman tamamlanacağı soruşturulmuş olup bu projeye ayrılan ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır.

Soru:

"1- Bakanlığınıza bağlı DSİ Genel Müdürlüğüne, 2000 yılında Gaziantep Acil İçmesuyu Projesinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?"

2- Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- Gaziantep Acil İçmesuyu Projesini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep İline, önceki yıllarda tamamlanan tesislerden, 47,3 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanmış olup, acil içmesuyu projesiyle de, yılda ortalama 94,8 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu temin edilmesi planlanmıştır. Proje kapsamındaki işlerden Çataltepe-Kartalkaya terfi hattı inşaatı, 23.8.1991 tarihinde ihale edilmiş olup, işe ayrılabilen yıllık ödenekler nispetinde ve iş programlarına uygun olarak devam edilmektedir. Mukavelesine göre 2000 yılında bitirilmesi programlanmıştır. 47,3 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu temin edecek olan Gaziantep içme, kullanma ve endüstri suyu temini 3 üncü kısım isale hattı inşaatı da, 28.3.1996 tarihinde ihale edilmiş olup, halen inşaatı sürdürülen ve yüzde 38,78 fizikî gerçekleşme sağlanan işin mukavelesine göre, 28.6.2000 tarihinde ikmali planlanmıştı. Projeye, 2000 yılı için 12,905 trilyon lira ödenek talep edilmesine karşılık, kısıtlı bütçe imkânları sebebiyle, 6 trilyon liralık ödenek verilebilmiştir. Geri kalan kısmı, önümüzdeki yıl ödenek temini sağlandığı takdirde tamamlanacaktır. Bilgilerinize sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 18-19).

Gaziantep DSİ Genel Müdürlüğünün yürüttüğü projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/378)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te DSİ'ye bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar oluşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1- Bakanlığınıza bağlı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü vasıtasıyla Gaziantep'te hangi projeler yürütülmektedir?

2- Bu projelerin 1999 yılı rakamlarıyla bedeli ve 1999 yılı ödeneği ne kadardır?

3- Söz konusu projelerin bir an önce hizmete alınması için sağlanan ödenek yeterli midir?

4- Ödenekler yeterli değilse, eködenek talebi konusunda bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Gaziantep İlinde yer alan projeleri (1999 yılı fiyatlarıyla) bu projelerin toplam bedelleriyle 1999 yılı ödenek ve harcamaları ekteki tablodaki gibidir. Bu projelere 1999 yılında ayrılabilen ödenekler yeterli olmamıştır. Bu nedenle, büyük su işleri kapsamında yürütülen GAP Belkıs-Nizip Pompaj Sulaması Projesine bütçeden 2,4 trilyon lira, GAP Sınır Fırat, Karkamış Barajı ve Hidroelektrik Santralı Projesine krediden 5 trilyon 610 milyar lira eködenek temin edilmiş olup, GAP Kayacık Projesine 3 trilyon lira, GAP Gaziantep Acil İçmesuyu Projesine 2 trilyon lira ve ülke genelinde yer alan küçük su işleri faaliyetlerine de 5 trilyon lira eködenek sağlanması hususunda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yapılan başvuruya henüz olumlu bir sonuç alınmamıştır; alındığı takdirde, bu projeler süratli bir şekilde ikmal edilecektir”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 20-21).

Gaziantep İl Merkezi Kuşaklama Kanalı projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/382)

Gaziantep İl Merkezi Kuşaklama Kanalı Projesi için ayrılan kaynaklar soruşturulmuş olup projenin ne zaman bitirileceği tartışılmıştır. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1- 2000 yılı bütçesinde Gaziantep İl Merkezi Kuşaklama Kanalı Projesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2- Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin bir an önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- Gaziantep İl Merkezi Kuşaklama Kanalı Projesinin ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün yatırım programında küçük su işleri projeleri kapsamındaki taşkın koruma faaliyetleri arasında yürütülen ve 130 adet meskûn mahallin taşkınlardan korunmasını sağlayacak olan Gaziantep il merkezi kuşaklama kanalı işine, ayrılabilen yıllık ödenekler nispetinde ve iş programlarına uygun olarak devam edilmekte olup, söz konusu işin, yıllık ödenek ihtiyaçları aynen karşılanabildiği takdirde 2002 yılında tamamlanması planlanmıştır. Adı geçen iş için 2000 yılında 350 milyar lira ödeneğe ihtiyaç duyulmasına karşılık, kısıtlı bütçe imkânları sebebiyle 150 milyar liralık ödenek ayrılabilmiştir. Görüldüğü gibi, bu ayrılan ödenekler muvacehesinde, önceden yapmış olduğumuz 2002 yılında bitirilmesi tahminini de ileriye doğru almak icap etmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 25-26).

Gaziantep'te Yürütülen projelerine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/377)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1- Bakanlığınıza bağlı TEAŞ aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?

2- 1999 yılı rakamlarıyla, Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?

3- 1999 yılı itibarıyla, söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?

4- Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için, 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TEAŞ Genel Müdürlüğü'nün 1999 yılı yatırım programında, Birecik-Gaziantep enerji projesi (2 trilyon 600 milyar lira) ve Gaziantep-Fider projesi (250 milyar lira) olmak üzere, 2 adet proje yer almaktadır. Gaziantep İli için 1999 yılı yatırım programında, toplam 2,85 trilyon lira ödenek tahsis edilmiştir. Birecik-Gaziantep enerji iletim hattı projesi Dünya Bankası kredisiyle ihale edilmiş olup, ihale sözleşmesinin imzalanmaması nedeniyle herhangi bir harcama yapılamamıştır. Gaziantep-Fider projesi Dünya Bankası kredisiyle ihale edilecektir. TEAŞ Genel Müdürlüğü'nün 2000 yılı yatırım programı tasarısında, Gaziantep İli için, Birecik-Gaziantep enerji iletim hattı projesine 2 trilyon 600 milyar lira ve Gaziantep-Fider projesine 400 milyar lira olmak üzere, toplam 3 trilyon liralık ödenek tahsisi yapılmıştır. Bilgilerinize sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 19-20).

Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/379)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1- Bakanlığınız kanalıyla Gaziantep İlimizde yürütülen projeler nelerdir?Projelerin 1999 yılı rakamlarıyla toplam bedeli ne kadardır?

2- Söz konusu projelere 1999 yılı için verilen ödenek miktarı ne kadardır?

3- 1999 yılında sağlanan ödeneğin ne kadarı kullanılmıştır?

4- Kullanılan ödenekler, Gaziantep'teki projelerin bir an önce hizmete girmesi bakımından yeterli olmuş mudur?Yeterli olmamışsa, Bakanlık olarak eködenek talebi konusunda bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Taşar'ın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı muhtelif genel müdürlüklerin 1999 yılı yatırımlarıyla ilgili verdiği soru önergesine hükümetimizin verdiği cevabı arz etmek üzere söz aldım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Cevaplarımız şu şekildedir: Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü: DSİ Genel Müdürlüğüne Gaziantep İlinde yürütülen projelerin 1999 yılı fiyatlarıyla toplam proje tutarları 493 trilyon 321 milyar 537 milyon liradır. Bu projelere ait 1999 yılı ödenekleri ve 1999 yılı harcamaları aşağıdaki gibidir: Tarım sektöründe büyük sulama işlerinde Gaziantep İline ait 3 adet proje yürütülmekte olup, projeler tutarı 345 trilyon 536 milyar lira civarındadır. Bu projeler için 1999 yılı ödeneği 6 trilyon 829 milyar liradır, 1999 yılı harcaması ise 6 trilyon 698 milyar liradır. Küçük su işleri taşkın koruma projelerinde Gaziantep İline ait 11 adet proje yürütülmekte olup, projelerin tutarı 4 trilyon 374 milyar liradır. Bu projeler için 1999 yılı ödeneği 225 milyar liradır, 1999 yılı harcaması ise 224 milyar lira olmuştur. Küçük su işleri taşkın koruma ve rüsubat kontrolü projelerinde Gaziantep İline ait 1 adet proje yürütülmekte olup, proje tutarı 301 milyar 155 milyon liradır. Bu proje için 1999 yılı ödeneği 13 milyar lira civarındadır ve 1999 yılı harcaması da 12 milyar 899 milyon lira olmuştur. Yerüstü suyu sulama projelerinde Gaziantep İline ait 1 adet proje yürütülmekte olup, proje tutarı 513 milyar 655 milyon liradır. Bu proje için 1999 yılı ödeneği 30 milyar 910 milyon liradır, 1999 yılı harcaması ise 29 milyar 704 milyon lira olarak gerçekleşmiştir. Alçak baraj (göletler) projeleri içinde Gaziantep İline ait 3 adet proje yürütülmekte olup, projeler tutan 2 trilyon 611 milyar 701 milyon liradır. Bu projeler için 1999 yılı ödeneği 316 milyar 468 milyon liradır, 1999 yılı harcaması ise 313 milyar 740 milyon liradır. Enerji sektörü büyük su işleri projesi tutarı toplam 121 trilyon 799 milyar 341 milyon liradır. Bu proje için 1999 yılı ödeneği 8 trilyon 610 milyar lira, 1999 yılı harcan: ası ise 7 trilyon 436 milyar lira olarak gerçekleşmiştir. (...)” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 21-23).

Kayacık Barajı projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/380)

2000 yılı bütçesine göre Kayacak Barajı için ayrılan ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin projenin tamamlanmasında yeterli olup olamayacağı tartışılmıştır. Bu bağlamda söz konusu barajın ne zaman hizmete açılacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“1- 2000 yılı bütçesinde Kayacık Barajı için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2- Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin bir an önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- GAP Bölgesi ve Gaziantep açısından büyük önem taşıyan Kayacık Barajının ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Mustafa Taşar'ın sorduğu Kayacık Barajıyla ilgili sorulara hükümetimizin cevabını arz ediyorum. Proje kapsamında Gaziantep-Oğuzeli İlçesi Kayacık Köyü yakınlarındaki Aynıfar Deresi üzerinde yapılacak olan Kayacık Barajında depolanacak 116,8 milyon metreküp su ile Sacır Suyu üzerinde yapılması planlanan Doğanpınar Barajında depolanacak 197,5 milyon metreküp sudan toplam X9 993 hektarlık alanın sulanması hedef alınmıştır. Kayacık Barajının derivasyon tüneli 1990 yılında tamamlanmış olup, gövde inşaatı 26.5.1993 tarihinde ihale edilmiş ve 8.11.1993 tarihinde de işe başlanılmıştır. Halen inşaatı sürdürülen işin mukavelesine göre de 12.11.2002 tarihinde ikmal programlanmıştır. Kayacık sulaması inşaatı da 17.12.1996 tarihinde ihale edilmiş olup, 12.7.2001 tarihinde bitirilmesi öngörülmektedir. Doğanpınar Barajının ihalesi ise, gerekli iznin alınmasına ve bütçe kanununun 10 uncu maddesi gereğince, toplam keşif bedelinin yüzde 10'u oranındaki ödeneğin teminine bağlı bulunmaktadır. Söz konusu projeye 2000 yılı için 21 trilyon 175 milyar liralık ödenek talep edilmesine karşılık, 2 trilyon 375 milyar liralık ödenek verilmiştir. Bilgilerinize saygıyla arz ederim”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 23-24).

TEDAŞ'ın Gaziantep'te yürüttüğü projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/381)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te TEDAŞ'a bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar oluşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1- Bakanlığınıza bağlı TEDAŞ aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?

2-1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?

3- 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?”

4- Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji Bakanlığına bağlı TEDAŞ Genel Müdürlüğü aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler, 2000 yılı için, köy şebekeleri, şehir şebekeleri, dağıtım tesisleri, inşaat ve makine-teçhizat olup, projeler listesi ekte yer almaktadır. 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı 2 trilyon 905 milyar 250 milyon liradır. 1999 yılı itibariyle söz konusu projelerdeki gerçekleştirme miktarı yüzde 46,8'dir. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için, 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş; ancak, gerek tasarruf genelgesi gerekse milletçe yaşadığımız 17 Ağustos depreminden sonra bütün Türkiye genelinde aldığımız tedbirler muvacehesinde gerçekleştirme yüzde 100'e ulaştırılamamıştır. Bilgilerinize saygıyla arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 87, s. 24-25).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, 17 ağustos Marmara Depremi ülke olarak ciddi bir tahribata neden olmuştur. Resmi rakamlara göre deprem 17,480 kişiyi ölmüştür ve 43,953 kişiyi yaralanmıştır. Marmara Depremi 244.386 mülke zarar vermiştir ve yaklaşık 500.000 kişiyi evsiz bırakmıştır.

Gaziantep-Kilis Karayoluna ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/388)

Gelişen bir şehir olan Gaziantep'te altyapı yatırımlarının yeterliliği ulaşım bazında sorgulanmış olup hem Gaziantep'in hem de civar ili olan Kilis'in dış dünyayla bağlantısını sağlayacak bir havaalanı yolunun ne zaman tamamlanacağı soruşturulmuştur.

Soru:

“1- 2000 yılında Gaziantep-Kilis Karayolunun (Havaalanı bağlantısı dahil) bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2- Ayrılması planlanan ödenek miktarı, Gaziantep-Kilis yolunun bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- 1999 yılı itibariyle Bakanlığınızca bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar ve yolu bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Şimdi, Sayın Taşar'ın sorusuna cevap arz ediyorum: Gaziantep-Kilis (havaalanı-Oğuzeli bağlantısı dahil) yolu, Karayollar Genel Müdürlüğümüzün 2000 yılı yatırım programında 693 milyar 700 milyon lira ödenekle yer almaktadır. 2000 yılında temin edilen ödenek yeterli değildir, 2 trilyon lira daha eködenek gerekmektedir. 1999 sonu itibariyle 23 kilometrelik kesim satih kaplama, asfalt yapılarak tamamlanmış ve yüzde 54'lük fizikî gerekçeleşme sağlanmıştır. Yeterli ödenegin temini halinde yolun 2001 yılında bitirilmesi planlanmaktadır. Yüce Heyetinize saygılar sunarım”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 247-248).

Kahramanmaraş-Nurdağı Karayoluna ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/387)

Soru:

- “1- 2000 yılında Kahramanmaraş-Nurdağı karayolunun bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
- 2- Ayrılması planlanan ödenek miktarı, Kahramanmaraş-Nurdağı yolunun bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
- 3- 1999 yılı itibariyle Bakanlığınızca bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar ve yolu bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bayındırlık ve İskân Bakanımızdan sorulan bu soruya geçmeden evvel, Gaziantep İli Alleben Göleti ile sulama projesi hakkında Gaziantepli arkadaşlarımızın itirazlarının pek isabetli olmadım ifade ediyorum; çünkü, bu proje, Devlet Planlama Teşkilatından... proje numarası almış, yapımı devam eden, devletin resmî kayıtlarında mevcut olan ve inşaatı sürdürülen bir projedir. Dolayısıyla, mahallî görüşlerin ötesinde, elbette ki, bir eksiklik, bir hata varsa şu verdiğim cevapta, sorumluluğunu ben taşıyım ve bu cevabı bana gönderen arkadaşlarımdan ben hesabını sorarım; merak etmeyin. Arkadaşımızla da, gerektiği yerde her zaman görüşme imkânına sahibiz. Yalnız, benim verdiğim cevaplar, resmî bakanlık cevaplarıdır, bakanlıklardan gelen cevaplardır. Bize verilen ve burada Yüce Meclise sunulan cevaplar, bir ciddiyet içerisinde hazırlanır; en ufak bir eksikliği halinde, bu cevabı verenden hesabını ben arkadaşlarım adına sorarım; onun için, arkadaşlarımızın hiç endişeleri olmasın.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 245-246).

Alleben Göleti ve Sulaması projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçecilerin cevabı (6/386)

Gaziantep Alleben Göleti ve Sulaması Projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1- 2000 yılı bütçesinde Gaziantep Alleben Göleti ve Sulaması Projesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2- Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin bir an önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- Gaziantep Alleben Göleti ve Sulaması Projesinin ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep Merkez İlçede yapımı sürdürülen, temelden 26 metre, talvegten 23,3 metre yükseklikte, homojen toprak dolgu tipindeki Gaziantep-Merkez Alleben Göletinde depolanacak 2,54 milyon metreküp sudan 693 hektarlık alanın sulanması hedef alınmış olup, gölet inşaatı 31.10.1994 tarihinde ihale edilmiş ve 14.2.1995 tarihinde işe başlanılmıştır. Halen, inşaatına devam edilen göletin mukavelesine göre, 4.12.2000 tarihinde ikmali programlanmıştır. Sulama tesisleri de 10.8.1998 tarihinde, 263 milyar 660 milyon liraya ihale edilmiştir. Söz konusu gölet için 2000 yılında 1 trilyon 21 milyar liralık, sulama için de 750 milyar liralık ödenek ihtiyaçları tespit edilmiş; ancak, kısıtlı bütçe imkânları dahilinde gölet inşaatına 306 milyar, sulama inşaatına da 90 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 244-245).

Gaziantep-Belkıs-Nizip Pompaj Sulaması projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/383)

Belkıs-Nizip Pompaj Sulaması için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1- 2000 yılı bütçesinde Gaziantep tarımı açısından büyük önem taşıyan Belkıs-Nizip Pompaj Sulaması için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2- Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin bir an önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3- Belkıs-Nizip Pompaj Sulaması Projesinin ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; Gaziantep Milletvekilimiz Sayın Mustafa Taşar'ın sorduğu sözlü soruya, hükümetimizin cevabını arz etmek üzere huzurlarınızdayım. Bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Bu sorunun cevabına geçmeden evvel, bir hususun altını, özellikle, daha önceki sözlü sorular münasebetiyle burada yapılan konuşmalar ışığında çizmek istiyorum. Hükümetimizin veremeyeceği cevap yoktur, bütün soruların cevabı hükümetimizde mevcuttur; ancak, ilgili bakan arkadaşlarımızdan, cevaplarını, buraya, grup başkanvekillerine gönderen arkadaşlarımızın cevaplarını arz ediyoruz; ama, onun haricinde, bu sözlü soruları vesile addederek, fırsat bilerek, bazı kimseler hakkında ve hükümetimiz hakkında ağır isnatlarda bulunulmasını, bu Meclisin mehabetiyle uygun görmüyorum. Onu özellikle ifade ediyorum ve Sayın Genc'in, hükümetimiz hakkında sorduğu bütün suallerin cevaplarının, kendisine, ilgili bakan arkadaşlarımız tarafından verileceğinin bilinmesinin altını bir defa daha çiziyorum. Değerli milletvekilleri, Gaziantep İli Nizip İlçe merkezinin doğusunda yer alan proje ile Birecik Barajından pompa ile 11 925 hektarlık alanın sulanması amaçlanmış olup, Belkis-Nizip pompaj sulaması için 29.9.1995 tarihinde ihale yapılmış ve 18.11.1995 tarihinde de işe başlanılmıştır. İnşaatına devam edilen ve yüzde 50,25 fizikî gerçekleşme sağlanan sulama tesisinin, mukavelesine göre, 22.12.2000 tarihinde ikmalî programlanmıştır. Projeye, 2000 yılı için 15 trilyon 480 milyar lira ödenek talep edilmiş; ancak, bütçe imkânları çerçevesinde 3 trilyon 250 milyar liralık ödenek tefrik edilebilmiştir. Bu ödenekler çerçevesinde, programa göre, 22.12.2000'de bitirilecek diye planlanmış olmasına rağmen, bitirimi tarihi daha ileriki tarihlere doğru sarkabilecektir. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 241-242).

Gaziantep'teki elektrik şebekesi projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/384)

Gaziantep'teki elektrik şebekesi projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

- “1- 2000 yılında Gaziantep genelinde elektrik konusunda planlanan şebeke çalışmalarına ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
- 2- Planlanan proje sayısı nedir?
- 3- Ayrılması planlanan ödenek miktarı, Gaziantep'teki söz konusu çalışmaların yürütülmesi bakımından yeterli olacak mıdır?
- 4- Bu çerçevede, 1999 yılı itibarıyla gerçekleştirilen çalışmalar ile 2000 yılında bitirilmesi planlanan proje sayısı nedir?”

Cevap:

“Sayın Başkan, TEDAŞ Genel Müdürlüğünce 2000 yılında Gaziantep genelinde elektrik konusunda planlanan şebeke çalışmaları; köy şebekeleri için 361 milyar lira, şehir şebekeleri için 2 trilyon 375 milyar lira, kırsal dağıtım tesisleri için 1 trilyon 520 milyar lira, inşaat yatırımları için 40 milyar lira, makine-teçhizat için 2 milyar 300 milyon lira olmak üzere, toplam 4 trilyon 298 milyar lira ödenek ayrılmıştır. TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 2000 yılı yatırım programında yer alan proje sayısı; köy şebekeleri projeleri 38 adet, şehir şebekeleri projeleri 19 adet, kırsal dağıtım tesisleri projeleri 7 adet, inşaat yatırımları projeleri 1 adet ve makine-teçhizat projeleri 1 adet olmak üzere, toplam 66 adettir. TEDAŞ Genel Müdürlüğünün 2000 yılı yatırım programında Gaziantep İline ayırdığı ödenek miktarının yeterli olacağı düşünülmektedir. TEDAŞ Genel Müdürlüğü 1999 yılı için Gaziantep İline toplam 2 trilyon 905 milyar 250 milyon liralık ödenek ayırmış olup, gerçekleşme oranı yüzde 46,8'dir. 2000 yılında bitirilmesi planlanan proje sayısı ise 58 adettir. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 242-243).

Gaziantep Enerji Nakil Hatları projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/385)

Gaziantep Enerji Nakil Hatları için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

- “1- 2000 yılında Gaziantep'te enerji nakil hatları çalışmalarına ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
- 2- Planlanan proje sayısı nedir ?
- 3- Ayrılması planlanan ödenek miktarı, Gaziantep'teki söz konusu çalışmaların yürütülmesi bakımından yeterli olacak mıdır ?
- 4- 1999 yılı itibariyle gerçekleştirilen çalışmalar ile 2000 yılında bitirilmesi planlanan proje sayısı nedir ?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TEAŞ Genel Müdürlüğünün 2000 yılı yatırım programı tasarısında, Gaziantep İli için, Birecik-Gaziantep Enerji İletim Hattı Projesine 2 trilyon 600 milyar, Gaziantep Fider Projesine 400 milyar lira olmak üzere, toplam 3 trilyon lira ödenek tahsisi yapılmıştır. TEAŞ Genel Müdürlüğünün 1999 yılı yatırım programında, Birecik-Gaziantep Enerji iletim Hattı Projesi -2 trilyon 600 milyar lira- ve Gaziantep Fider Projesi -250 milyar lira- olmak üzere, 2 adet proje yer almaktadır. Gaziantep ili için, 1999

yılı yatırım programında, toplam 2,85 trilyon lira ödenek tahsis edilmiştir. Birecik-Gaziantep Enerji iletim Hattı Projesi, Dünya Bankası kredisiyle ihale edilmiş olup, ihale sözleşmesinin imzalanamaması nedeniyle herhangi bir harcama yapılamamıştır. Gaziantep Fider Projesi, Dünya Bankası kredisiyle ihale edilecektir. TEDAŞ Genel Müdürlüğü, 2000 yılında, Gaziantep ili kırsal dağıtım hatları çalışmaları için 1 trilyon 520 milyar lira ödenek ayırmıştır. TEDAŞ Genel Müdürlüğünün projelere ayırdığı ödenek miktarının yeterli olduğu düşünülmektedir. TEDAŞ Genel Müdürlüğü, 1999 yılında Gaziantep iline kırsal dağıtım tesisleri projeleri için 867 milyar 500 milyon lira ödenek vermiştir. 2000 yılında kırsal dağıtım tesisleri grubundaki proje sayısı 7 adettir. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 243-244).

Gaziantep içme suyu projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/391)

Gaziantep içme suyu projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 2000 yılında Gaziantep içmesuyu projesinin bir an önce tamamlanabilmesi için İller Bankasınca ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3. Gaziantep içmesuyu projesini bitirmeyi planladığımız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep-Merkez: İnşaata devam etmekte olup, yüzde 70 mertebesinde gerçekleşme sağlanmıştır. 2002 yılında İller Bankamızca bitirilecektir. Araban : Belediyelerin içmesuyu tesisi Bankamızca ele alınarak, 1990 yılında tamamlanmıştır. Ani : Belediyelerin içmesuyu tesisi Bankamızca ele alınarak, 1987 yılında tamamlanmıştır. Burç : Sondaj kuyusu açılacak. Fevzipaşa : Kabulleri yapıldı, yeni bir iş yok. İslahiye : 1999 yılı programına girmesi halinde, bağlantı hattı borusu Bankamızca verilecek. Karkamış : 22.7.1997 tarihinde geçici kabulü yapılmıştır. Mevcut kuyular ve terfi merkezli Bovaj Gölü altında kalması nedeniyle, DSI'yle protokol yapılmış olup, protokole göre iş devam etmektedir. Büyükşahinbey : Programda yer almakta olup, projesi yapılmaktadır. Nizip : İşin yapımı devam etmekte olup ve gerçekleşme yüzde 92'dir. Nurdağ: Kabulleri yapıldı. Oğuzeli: Kabulleri yapıldı. Sakçagöz : Belediyelerinin içmesuyu tesisi Bankamızca ele alınarak, 1987 yılında tamamlanmıştır. Salkın : Belediyelerinin içmesuyu tesisi Bankamızca ele alınarak, 1992 yılında tamamlanmıştır. Sekili: Bölgeden membaa etüdü

istenmiştir. Uluyatır: Kabulleri yapıldı. Yavuzeli : Kabulleri yapıldı. Yeşildere : İşin yapımı devam etmekte olup, gerçekleşme yüzde 73'tür. Şahinbey : Belediyenin içmesuyu işi Büyükşehir Belediyesi kapsamında devam etmektedir. Şehitkamil : Belediyenin içmesuyu işi Büyükşehir Belediyesi kapsamında, yine, devam etmektedir. Altınüzüm : İşin yapımı yüzde 30'a giren kısmı da tamamlanmış olup, taşan kısmı, belediyesince yapılması söz konusudur, Şatırhöyük : İşin yapımı devam etmekte olup, gerçekleşme yüzde 81'dir. Yeşilyurt: Belediyenin İller Bankamızdan bir talebi yoktur. Boğaziçi : Sondaj programında, 2 adet kuyu açılacak. Elif: Belediyenin İller Bankamızdan bir talebi yoktur. Cevizli: Projesi ihale aşamasındadır. Kocatepe : Keşif özeti hazırlanıyor. Aktoprak: Kuyu açılacaktır. Tatlıcak : Belediyenin iller Bankamızdan bir talebi yoktur. Sayın Başkan, 4 üncü sorunun cevabını okuyorum: Karayolları Genel Müdürlüğümüzün Gaziantep İlinde yürüttüğü projeler; Tarsus-Pozantı ayrımı, Adana-Gaziantep Otoyolu yüzde 92,6, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu yüzde 3,4, Gaziantep-Kilis (Havaalanı-Oğuzeli bağlantısı dahil) yüzde 54, Kahramanmaraş-Narlı-Gaziantep yüzde 14, Gaziantep Sanayi Kavşağı yüzde 11, Kahramanmaraş-Nurdağı, yine, aynı gerçekleşmiştir.”

Gaziantep kanalizasyon projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/390)

Gaziantep kanalizasyon projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 2000 yılında Gaziantep kanalizasyon projesinin bir an önce tamamlanabilmesi için İller Bankasınca ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3. Gaziantep kanalizasyon projesini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep merkez kanalizasyon inşaatı, İller Bankamız yatırım programına, 1986 yılında, şebeke artı arıtma karakteristiğinde girmiştir. 1986 yılı birim fiyatlarıyla 13 trilyon Türk Lirası keşif bedeli üzerinden ihale edilmiş olup, bugüne kadar muhtelif çaplarda 53 171 metre uzunluğundaki kanalizasyon şebeke toplayıcı ve kolektör hatları ile 34 564 metre uzunluğundaki hatların yapımına devam edilmektedir. Belediyenin ilave kanalizasyon ve yağmur suyu inşaatlarının yapımı talebi değerlendirilmektedir. İller Bankamız kanalizasyon sektörü, 2000 yılı yatırım programında, 14 trilyon Türk Lirası proje bedeli, 1

trilyon 800 milyar TL yılıcı yatırımıla yer almaktadır. Yüce Heyetinize arz olunur”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 91, s. 328-329).

Gaziantep'te Karayolları Genel Müdürlüğüne yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/393)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te Karayolları Genel Müdürlüğüne bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlığınıza bağlı Karayolları Genel Müdürlüğü aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?
3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Karayolları Genel Müdürlüğümüzün Gaziantep İlinde yürüttüğü projeler; Tarsus-Pozantı ayrımı, Adana-Gaziantep Otoyolu yüzde 92,6, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu yüzde 3,4, Gaziantep-Kilis (Havaalanı-Oğuzeli bağlantısı dahil) yüzde 54, Kahramanmaraş-Narlı-Gaziantep yüzde 14, Gaziantep Sanayi Kavşağı yüzde 11, Kahramanmaraş-Nurdağı, yine, aynı gerçekleşmiştir. 1999 yılında Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı 356 trilyon TL'dir. 1999 yılında bütçeden Karayolları Genel Müdürlüğümüze verilen yatırım tavanı içinde sağlanan ödenek miktarı yeterli olmamıştır. Bu nedenle yıl içinde ilave ödenek temini için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmuş; ancak, deprem nedeniyle meydana gelen hasarların giderilmesi amacıyla eködenek sağlanmıştır. Bunun dışında ilave ödenek sağlamak mümkün olamamıştır. Otoyol projelerinden Gaziantep - Şanlıurfa projesinin, Gaziantep - Birecik kesimi için gerekli dış kredi temin edilemediğinden dolayı henüz işe başlanamamıştır. Kredi teklifi Hazine Müsteşarlığına gönderilmiş olup, görüşmeler devam etmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 329-333).

Gaziantep-Narlı-Kahramanmaraş Karayoluna ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/389)

Gaziantep-Narlı-Kahramanmaraş Karayolu projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 2000 yılında Gaziantep-Narlı-Kahramanmaraş karayolunun bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, Kahramanmaraş-Gaziantep-Narlı yolunun bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3. 1999 yılı itibariyle Bakanlığınızca bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar ve yolu bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bayındırlık ve İskân Bakanımız burada olmadığından dolayı, kendisi yazılı olarak bana bildirdi, onun adına cevap vermek istiyorum. Soruların cevaplarını aynen okuyorum: 1. Gaziantep-Narlı-Kahramanmaraş yolu, Karayolları Genel Müdürlüğümüzün 2000 yılı yatırım programında 495 trilyon 500 milyar ödenekle yer almaktadır. 2. 2000 yılı için ayrılan ödenek yeterli değildir ve 1,5 trilyon TL daha ilave ödenek gerekmektedir. 3. 2000 yılı fiyatlarıyla 2000 yılında 1,5 trilyon TL ödenekle önümüzdeki yıllarda kalan işler için yeterli ödeneğin temini halinde 2002 yılında bitirilmesi planlanmaktadır. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 327-328).

Gaziantep-Nizip İlçesi kanalizasyon projesine ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/395)

Gaziantep-Nizip İlçesi kanalizasyon projesi için ayrılan ödenek miktarı sorgulanmış olup söz konusu ödeneğin projenin tamamlanması için yeterli olup olmayacağı tartışılmıştır. Bu projenin ne zaman hayata geçirileceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1. 2000 yılında Gaziantep içmesuyu projesinin bir an önce tamamlanabilmesi için İller Bankasınca ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3. Gaziantep içmesuyu projesini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Merkez kanalizasyon inşaatı, İller Bankamızın yatırım programına 1986 yılında şebeke arıtma karakteristiğinde girmiştir. 1986 yılı birim fiyatları ile 13 trilyon keşif bedeli üzerinden ihale edilmiş olup, bugüne kadar muhtelif çaplarda 53 171 metre uzunluğunda kanalizasyon şebeke, toplayıcı ve kollektör hatlarıyla, 34 564 metre uzunluğunda yağmur suyu şebeke ve toplayıcı hatlarının imalatı gerçekleştirilmiştir. Tatbikat projesinde, geriye kalan 65 520 metre uzunluğundaki hatların yapımına devam edilmektedir. Belediyenin ilave kanalizasyon ve yağmur suyu inşaatlarının yapım talebi değerlendirilmektedir. İller Bankamız kanalizasyon sektörü 2000 yılı yatırım programında 14 trilyon proje bedeli, 1 trilyon 80 milyar TL yılıçi yatırımı ile yer almaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 329-333).

Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Çevre Bakanı Fevzi Aytekin'in cevabı (6/394)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlık olarak Gaziantep'te yürüttüğünüz projeler nelerdir?
2. 1999 yılı rakamlarıyla sürdürdüğünüz projelerin toplam bedeli ne kadardır?
3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerde gerçekleşen yatırım miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Karayolları Genel Müdürlüğümüzün Gaziantep İlinde yürüttüğü projeler; Tarsus-Pozantı ayrımı, Adana-Gaziantep Otoyolu yüzde 92,6, Gaziantep-Şanlıurfa Otoyolu yüzde 3,4, Gaziantep-Kilis (Havaalanı-Oğuzeli bağlantısı dahil) yüzde 54, Kahramanmaraş-Narlı-Gaziantep yüzde 14, Gaziantep Sanayi Kavşağı yüzde 11, Kahramanmaraş-Nurdağı, yine, aynı gerçekleşmiştir. 1999 yılında Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım

tutarı 356 trilyon TL'dir. 1999 yılında bütçeden Karayolları Genel Müdürlüğümüze verilen yatırım tavanı içinde sağlanan ödenek miktarı yeterli olmamıştır. Bu nedenle yıl içinde ilave ödenek temini için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı nezdinde girişimlerde bulunulmuş; ancak, deprem nedeniyle meydana gelen hasarların giderilmesi amacıyla eködenek sağlanmıştır. Bunun dışında ilave ödenek sağlamak mümkün olamamıştır. Otoyol projelerinden Gaziantep - Şanlıurfa projesinin, Gaziantep - Birecik kesimi için gerekli dış kredi temin edilemediğinden dolayı henüz işe başlanamamıştır. Kredi teklifi Hazine Müsteşarlığına gönderilmiş olup, görüşmeler devam etmektedir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 327-328).

Gaziantep'te Tekel Genel Müdürlüğünce yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/410)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te Tekel Genel Müdürlüğüne bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. Bakanlığınıza bağlı Tekel Genel Müdürlüğü aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?

2. 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam bedeli ne kadardır?

3. 1999 yılı itibarıyla, söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?

4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar'ın Tekel Genel Müdürlüğümüzü ilgilendiren sorusuna, hükümetimizin verdiği cevabı arz etmek üzere huzurlarınızdayım; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Tekel Genel Müdürlüğüniün 1999 yılı yatırım programında 96 G 20 030 proje numarasıyla yer alan arıtma tesisi projesi kapsamında, Gaziantep fabrikası arıtma tesisinin de yapılması amacıyla çalışmalar başlatılmış olup, söz konusu işe 2000 yılı içerisinde başlanmıştır. Bu iş için 2000 yılı yatırım programında 200 milyar lira ödenek ayrılmıştır. İşin tahmini bedeli 2,4 trilyon lira olarak hesaplanmaktadır. Yüce Meclisin bilgilerine saygıyla sunarım”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 329-333).

Karkamış Gümrük Kapısına ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/460)

Kilis'in Suriye'ye açılan sınır kapısı Karkamış ile ilgili verilen önergede bu sınır kapısının birinci sınıf bir sınır kapısı olması için atılacak bir adımın bulunup bulunmadığı tartışılmıştır. Bu dönüşümün gerçekleşeceği tarihin ne zamana tekabül edeceği irdelenmiş olup bakanlığın bu konuda bir çalışmasının bulunup bulunmadığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Kilis il olduktan sonra, Karkamış Gümrük Kapısından başka dışa açılan gümrük kapısı kalmamıştır. Karkamış Gümrük Kapısının birinci sınıf gümrük kapısı olmasını düşünmekte misiniz?
2. Eğer düşünüyorsanız, bir tarih verebilir misiniz?
3. Bu konuda bakanlık olarak bir çalışmanız var mıdır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep Milletvekilimiz Sayın Mustafa Taşar tarafından Başkanlığınıza sunulan, Karkamış Gümrük Kapısıyla ilgili sorusuna cevap arz etmek üzere huzurlarınızdayım; bu vesileyle, Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum. Gerçekten, Sayın Taşar, önergesinde, Kilis'in il olmasından sonra Gaziantep'te tek kara kapısı olarak Karkamış'ın kaldığını ve bunun da birinci sınıf gümrük kapısı haline getirilmesinin düşünüldüğü düşünülmediğini sormaktadır. Gaziantep'te Gümrükler Başmüdürlüğümüz vardır; Kilis de gümrük itibarıyla Gaziantep'e bağlıdır, Kilis gümrüklerimizin yönetimi de Gaziantep Başmüdürlüğümüz eliyle yapılmaktadır. Dolayısıyla, Gaziantep'te gümrük işlemleri, halen, yine aynen, Kilis'in il olmasından sonra da, daha önceki işlemler gibi canlılığını devam ettirmektedir. Gaziantep Gümrükler Başmüdürlüğümüze bağlı üçüncü sınıf Karkamış Gümrük Müdürlüğümüzün binası Devlet Demiryollarına aittir ve bu bina, çok eski tarihte, o günün şartlarına göre yapılmış bir binadır ve bu bina şartları içerisinde, birinci sınıf gümrük müdürlüğü açmak fiilen mümkün değildir. Şu anda, bu binada, sadece yolcu ve yolcu beraberinde gelen eşya ve Bakanlıkça tespit edilen eşyanın giriş-çıkış, transit aktarma işlemlerini görmeye yetkili üçüncü sınıf bir Gümrük Müdürlüğümüz vardır. Suriye'den açılan bu kapımızdaki Gümrük Müdürlüğünü birinci sınıf hale getirmek için, evvela bir arsa temini cihetine gidilmiş, araştırılmış ve hemen, bugünkü Gümrük Müdürlüğüne 600 metre mesafede bulunan ve mayından temizlenen sahadan Maliye Bakanlığınca Gümrük Müsteşarlığına tahsis edilen 164 250 metrekarelik arsa temin edilmiştir. Bu arsa üzerine yeni bir bina yapılması hususu, 2000 yılı programına, Gümrük Müsteşarlığı tarafından, Bakanlığımız tarafından teklif edilmiş; ama, Devlet Planlama Teşkilatının kısıtlı bütçe imkânları çerçevesinde, programına girmesi mümkün olmamıştır, 2000 yılı programına alınmamıştır,

vize alınamamıştır. Bu itibarla, henüz, Karkamış gümrüklerinin birinci sınıf gümrük haline bugünkü binalarla getirilmesi söz konusu değildir; eğer, ilave ödenek temin edilirse, yeterli ödenek sağlanırsa ve bu sağlanan, temin ettiğimiz arsa üzerine binası kurulursa, o zaman birinci sınıf gümrük haline getirilecektir. Birinci sınıf gümrük haline bugünkü binalarla, bugünkü yapı şartlarında getirilmesi mümkün görülmemektedir. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 335).

Acil İçme Suyu Projesi için DSİ'ne ayrılacak ödeneye ilişkin sözlü soru önergesi ve Devlet Bakanı Mehmet Keçeciler'in cevabı (6/464)

2000 yılı itibarıyla Gaziantep'te DSİ'ye bağlı yürütülen Acil İçme Suyu Projesi tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. 2000 yılı bütçesinde, Gaziantep açısından büyük önem taşıyan acil içmesuyu projesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
2. Ayrılacak ödenek miktarı, söz konusu projenin bir an önce hizmete alınabilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3. Gaziantep acil içmesuyu projesinin ne zaman hizmete alınması planlanmaktadır?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep Milletvekilimiz Sayın Mustafa Taşar'm, Gaziantep acil içmesuyu projesi hakkında sormuş olduğu soruya hükümetimizin cevabını arz ediyorum. İlle ilgili bakanın burada bulunması şart değildir. Hükümet sorumluluğu, Anayasamıza göre, müteselsil kefaleti gerektiren bir sorumluluktur; dolayısıyla, biz, bütün bakanlar adına cevap verme imkânına sahibiz. Cevabını gönderen arkadaşlarımızın cevaplarını, burada, Yüce Heyetinize arz ediyoruz. Gaziantep İline, önceki yıllarda tamamlanan tesislerden 47,3 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu sağlanmış olup, acil içmesuyu projesiyle de yılda ortalama 94,8 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu temin edilmesi planlanmıştır. Proje kapsamındaki işlerden, Çataltepe-Kartalkaya terfi hattı inşaatı, 23.8.1991 tarihinde ihale edilmiş olup, işe ayrılabilen yıllık ödenekler nispetinde ve iş programlarına uygun olarak devam edilmektedir. Mukavelesine göre, 2000 yılında bitirilmesi programlanmıştır. 47,3 milyon metreküp içme, kullanma ve endüstri suyu temin edecek olan Gaziantep içme, kullanma ve endüstri suyu temini üçüncü kısım isale hattı inşaatı da 28.3.1996 tarihinde ihale edilmiş olup, halen inşaatı sürdürülmekte ve fizikî gerçekleşmesi yüzde 38,78 oranındadır. İşin mukavelesine göre bitim tarihi 28.6.2000 olarak düşünülmektedir. Projeye

2000 yılı içerisinde 12 trilyon 905 milyar lira ödenek talep edilmesine karşılık, kısıtlı bütçe imkânları çerçevesinde 6 trilyon lira ödenek verilebilmiştir. Bu çerçevede inşaat devam ettirilmektedir. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 345-346).

Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Orman Bakanı İ Nami Çağan'ın cevabı (6/414)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlığınız aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?
3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için, 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar'ın, Orman Bakanlığınca Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesine cevap vereceğim; sizleri saygıyla selamlıyorum. Orman Bakanlığımızca, Gaziantep İlinde ağaçlandırma, erozyon kontrolü, mera ıslahı, fidan üretimi, tohum üretimi, orman köyleri etüt planlama, orman içi dinlenme yerleri, orman kadastrosu, orman yolu aplikasyonu, orman yolu büyük onarım ve orman yolu sanat yapısı projeleri yürütülmektedir. 1999 yılında, Gaziantep İlinde sürdürülen yatırım projeleri için, toplam 272 milyar 9 milyon lira ödenek ayrılmıştır. Deprem hasarlarının giderilmesiyle ilgili olarak çıkarılan, 15.9.1999 tarih ve 99/9 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca yatırımlar durdurulmuş olduğundan, 1999 yılı için ayrılan ödeneklerden 152 milyar 8 milyon liralık kısmı kullanılabilmiştir; yani, bu kadarlık yatırım yapılabilmiştir. Projelerin tamamlanabilmesi için, 2000 yılı bütçesiyle, yine, Gaziantep İlince, bu kez 553 milyar 286 milyon liralık ödenek ayrılmıştır. Bu yıl, bu projelerin tamamlanmasına çalışılmaktadır. Bilgilerinize saygıyla arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 336).

Gaziantep'te DDY Genel Müdürlüğünce yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakçoğlu'nun cevabı (6/416)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te DDY'ye bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlığımıza bağlı Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. Söz konusu projelerin toplam bedeli ne kadardır?
3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Yine, sayın milletvekilimiz, ikinci grup sorusunda "Bakanlığınıza bağlı Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir; bu projelerin toplam bedeli ne kadardır; 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur; projelerin bir an önce tamamlanması için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur; yeterli olmamışsa, artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur" diye sormaktadır. Bakanlığımızın cevaplarını, yine bilgilerinize, değerlendirmelerinize sunuyorum. Ulaştırma Bakanlığı ilgili kuruluşu Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğünce Gaziantep İlimizde 1999 yılında yürütülen projeler şunlardır: Gaziantep Depo Müdürlüğü, Revizörlük Şefliği, Fevzipaşa Depo Şefliği ve Revizörlük Şefliğine muhtelif alet edevat alınması projesinin yıl ödeneği 500 milyon Türk Lirası olup tamamı harcanarak yüzde 100 miktarını bulmuştur. Fevzipaşa Garda 2 adet makas yenilemesi projesinin yıl ödeneği 16 milyar Türk Lirasıdır; tamamı harcanmıştır, yüzde 100 gerçekleşme sağlanmış bulunmaktadır. Narlı Garda 2 adet makas yenilemesi projesinin yıl ödeneği 16 milyar Türk Lirasıdır; tamamı harcanmıştır; iş, 2000 yılında tamamlanacaktır. 2000 yılında yürütülecek projeler ise, Gaziantep Garda 4, Fevzipaşa Garda 4 ve Narlı İstasyonunda 4 adet olmak üzere toplam 12 adet makas yenilemesi projesinin toplam bedeli 96 milyar Türk Lirasıdır. Narlı-Nusaybin hattında 2 500 adet ray kaynağı yapım projesinin toplam bedeli 122 milyar Türk Lirasıdır. Gaziantep ambarı ve oto sundurmasının elektrik tesisatının yenilenmesi projesi 15 milyar Türk Lirasıdır. Ayrar-Fevzipaşa arası 10/47 numaralı tünelde 505+362+870 kilometre arasındaki kanal yapım projesinin bedeli ise 19 milyar Türk Lirasıdır. Ülkemizde limanlardan sonra kombine taşımacılığın temelini oluşturacak olan kara terminalleri (demiryolu

karayolu) ile ilgili olarak 13 merkezden yapılan fizibilite etütleri tamamlanmıştır ve bunlardan fizibl bulunan 7 merkezde terminal inşaatına başlanması planlanarak yatırım programına alınmıştır. İlk etapta, 1 trilyon 200 milyar Türk Liralık yıl ödeneğiyle Gaziantep konteyner kara terminalinin inşaatı için Başbakanlıktan izin alınmış, ihaleye çıkılmış ve sözleşmesi imzalanmıştır. Firmanın işe başlayabilmesi amacıyla, Gaziantep Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü ile Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü arasında yapılan mutabakat sonucunda protokol imzalanarak yer teslimi yapılmış olup, inşaat mevsimiyle birlikte firma işe başlayacaktır. Yüce Heyetinize saygılarla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 336-340).

Gaziantep Havaalanı altyapı-üstyapı inşaatına ilişkin sözlü soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakoglu'nun cevabı (6/415)

2000 yılı itibarıyla Gaziantep Havaalanı altyapı-üstyapı inşaatı Projesi tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. 2000 yılında Gaziantep Havaalanı altyapı - üstyapı tevsi inşaatı işinin bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3. 1999 yılı itibarıyla, Bakanlığınızca, bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar ile söz konusu işi bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gaziantep Milletvekilimiz Sayın Mustafa Taşar'ın, Ulaştırma Bakanımızdan, gündemdeki 24, 25 ve 26 sıra kayıtlı olan- sözlü sorularına cevap arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum; sevgi ve saygıyla, hepinizi selamlıyorum. (6/415) sıra sayılı sorusunda, Sayın Mustafa Taşar "2000 yılında Gaziantep Havaalanı altyapı-üstyapı tevsi inşaatı işinin bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir" diye sormaktadır. "Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır" demektedir. "1999 yılı itibarıyla bakanlığınızca bu konuda gerçekleştirilen çalışmalar ile söz konusu işi bitirmeyi planladığınız tarih nedir" diye sormaktadır. Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü yatırım programında yer alan Gaziantep Havaalanı alt ve üstyapı tevsi inşaatı projesine 2000 yılı için toplam 2 trilyon 250 milyar Türk Lirası ödenek ayrılmıştır. 1999 yılında yapılan çalışmalar ile 2000 yılında ayrılan ödeneklerle yapılacak çalışmalar sonucunda yatırımın 2001 yılında tamamlanması planlanmıştır. Bilgilerinize saygıyla sunarım.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 336-340).

Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesi ve Millî Savunma Bakanı Sabahattin Çakmakolu'nun cevabı (6/417)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1. Bakanlığınız aracılığıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
2. 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?
3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerdeki gerçekleşme miktarı ne olmuştur?
4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için, 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar'ın, Orman Bakanlığınca Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sözlü soru önergesine cevap vereceğim; sizleri saygıyla selamlıyorum. Orman Bakanlığımızca, Gaziantep İlinde ağaçlandırma, erozyon kontrolü, mera ıslahı, fidan üretimi, tohum üretimi, orman köyleri etüt planlama, orman içi dinlenme yerleri, orman kadastrosu, orman yolu aplikasyonu, orman yolu büyük onarım ve orman yolu sanat yapısı projeleri yürütülmektedir. 1999 yılında, Gaziantep İlinde sürdürülen yatırım projeleri için, toplam 272 milyar 9 milyon lira ödenek ayrılmıştır. Deprem hasarlarının giderilmesiyle ilgili olarak çıkarılan, 15.9.1999 tarih ve 99/9 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca yatırımlar durdurulmuş olduğundan, 1999 yılı için ayrılan ödeneklerden 152 milyar 8 milyon liralık kısmı kullanılabilmiştir; yani, bu kadarlık yatırım yapılabilmiştir. Projelerin tamamlanabilmesi için, 2000 yılı bütçesiyle, yine, Gaziantep İline, bu kez 553 milyar 286 milyon liralık ödenek ayrılmıştır. Bu yıl, bu projelerin tamamlanmasına çalışılmaktadır. Bilgilerinize saygıyla arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 32, Birleşim 92, s. 336-340).

Gaziantep-Şehitkamil Bayraktar Lisesi spor salonuna ayrılan ödeneğe ilişkin sözlü soru önergesi (6/518) ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı

2000 yılı itibarıyla Gaziantep Şehitkâmil Bayraktar Lisesi Spor Salonu inşaatı tartışılmış olup bu proje için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneğin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

*“1. 2000 yılında, Gaziantep Şehitkâmil Bayraktar Lisesi Spor Salonunun bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3. Bayraktar Lisesi Spor Salonu binasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”*

Cevap:

“Gaziantep İli Şehitkamil İlçesi Bayraktar Lisesi spor salonu inşaatı için, Bakanlar Kurulunun (99/13414) sayılı karar eki olarak Resmî Gazetede yayımlanan 2000 yılı yatırım programında 40 milyar lira ödenek öngörülmüş ve inşaatın 2001 yılı içerisinde tamamlanması hedeflenmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 51, Birleşim 39, s. 572-578).

Gaziantep'teki köy yollarına, Gaziantep İli kanalizasyon projelerine, Gaziantep İli içme suyu projelerine, Gaziantep'te yürütülen köy hizmetleri projelerine, Gaziantep'te GAP İdaresi Başkanlığınca yürütülen projelere, İlişkin soruları ve Devlet Bakanı Mustafa Yılmaz'ın cevabı (7/2769, 2770, 2771, 2772, 2773)

Gaziantep'te yapımı tamamlanan kanalizasyon projeleri ve içme suyu projeleri soruşturulup 2000 yılı itibarıyla bu projeler kapsamında hangi aşamaların gerçekleştirileceği planlanmıştır. Öte yandan GAP idaresi tarafından yürütülen projeler soruşturulmakta olup 1999 yılı itibarıyla bu projelerin toplam bedeli ve tamamlanabilmesi için gereken ek ödenek tutarı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) 1999 yılı içerisinde Gaziantep ili genelinde yapımı tamamlanan kanalizasyon projeleri nelerdir?2-) 2000 yılı içerisinde yapılması planlanan Kanalizasyon projelerinin sayısı, mali tutarı ve hangi yerleşim birimlerine yapılması düşünülmektedir?

1-) 1999 yılı içerisinde Gaziantep ili genelinde yapımı tamamlanan içme suyu projeleri nelerdir?2-) 2000 yılı içerisinde yapılması planlanan içme suyu

projelerinin sayısı nedir?Sözkonusu projelerin mali tutarı ne kadardır ve hangi yerleşim birimlerine yapılması düşünülmektedir?

1-) Bakanlığımıza bayii GAP İdaresi Başkanlığı tarafından Gaziantep'te yürütülen çalışmalar nelerdir?2-) 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam bedeli ne kadardır?3-) 1999 yılı itibariyle sozkonusu projelerdeki gerçekleştirme miktarı olmuştur?4-) Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur?Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?"

Cevap:

"Gaziantep ilinde 1999 yılında mahalli İdarenin do katkıları İle 44 üniteye İçmesuyu hizmeti götürülmüş, 74 adet içmesuyu İkmal vo onarımı gerçekleştirilmiştir. 32 adet İçmesuyu sondajı açılmıştır. 2000 yılı yapım programıyla 44 ünite programa alınmış olup 1 trilyon 500 milyar ödenek ayrılmıştır. Ulaştırma Sektöründü 1999 yılında; 1 - 75 Km. köy yolları onarımı, 2- 65 km. stabilize kaplama, 3- 325 km. asfalt kaplama, 4- 14 adet muhtelif tip ve ebatta sanat yapıları(büz-menfez) 5- 2021 km. de malzemeli bakım yapılmıştır Ulaştırma sektöründe 2000 yılında Gaziantep İline 60 km. yol onarımı, 60 km. stabilize kaplama, 20 km. İl.kat asfalt kaplama, muhtelif sanal yapıları, 2 adet 20 metre açıklıklı köprü yapımı programlanmıştır. Programlanan bu İşler için püermanet güç haricinde 200 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. Tarım Sektöründe; 1999 yılında 347 nektar alan sulamaya açılmış, 2347 hektar alanda Toprak Koruma çalışması, 465 hektar alanda da Tarla İçi geliştirme) yapılmıştır. 2000 yılında 49 heklar saha yerüstü sulamaları ile sulamaya açılacaktır. Bu projeler için 190 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. Ayrıca devam eden yer altı sulamaları İçin 636 milyar. Sulama Göletleri için 240 milyar. Toprak Koruma Projeleri için 609 milyar 901 milyon TL, Tarımsal alt yapı(Arazi Toplulaştırma) projeleri İçin 320 milyar TL. olmak üzere Tarım Sektörüne 2000 yılı için 1 trilyon 995 milyar 981 milyon TL. ödenek ayrılmıştır. Diğer Kamu hizmetleri Sektöründe; 1999 yılında Köy Hizmetleri Genci Müdürlüğü ve özel İdare İmkanları ile birlikte 5 adet Sosyal ve Ekonomik tesis. 30 adetle kanalizasyon tesisi programlanmıştır. Bunlardan 19 adedi bitirilmiş, diğerlerinin İse foseplik inşaatları tamamlanmış olup şebekeleri yapılacaktır. 2000 yılı yatırım programında 21 adet kanalizasyon projesi ile Iskan hizmetleri kapsamında yerleri kamulaştırılanların Iskanı (24 Aile) ve kredi ile köysel alanda İç Iskan düzenlenmesi (27 Aile) projeleri yer almaktadır. Ayrıca Sosyal vo Ekonomik (esisler kapsamında 1 adet umumi tuvalet yapımı bulunmaktadır. 2000 yılında kanalizasyon ve atık su tesisleri İçin 295 milyar, Sosyal ve ekonomik tesisleri İçinde 6 milyar TL. ödenek ayrılmıştır. GAP İdaresi Başkanlığı tarafından Gaziantep ilinde yürütülen çalışmalar aşağıda özetlenmektedir. (...)" (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 43, Birleşim 14, s. 444-449).

Gaziantep'te Tapu Kadastro Genel Müdürlüğünün yürüttüğü projelere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Şuayip Üşenmez'in cevabı (7/2783)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü'ne bağlı yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) Bakanlığınıza bağlı Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü tarafından Gaziantep'te yürütülen çalışmalar nelerdir?”

2-) 1999 yılı rakamlarıyla sürdürdüğünüz projelerin toplam bedeli ne kadardır?”

3-) 1999 yılı itibarıyla sözkonusu projelerdeki gerçekleştirme miktarı ne olmuştur?”

4-) Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur?Yeterli olmamışsa, ödeneklerin arttırçfyriyası için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Ülkemizde ilk Tapu ve Kadastro Teşkilatı 21 Mayıs 1847 tarihinde Defterhane-i Amire Kalemî adıyla kurulmuş ve Cumhuriyete kadar; Defter- < i Hakan-i Emaneti, Defter Eminliği, Defterhane-i Hakan-i Müdürlüğü gibi *” isimler altında görevini sürdürmüştür. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün kuruluş ve görevleri, toplumun ve çağın artan ihtiyaçlarının gerektirdiği hizmetleri karşılayabilmek amacıyla 26 Eylül 1984 tarih, 3045 sayılı kanun ile yeniden düzenlenmiştir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü; Ülkemizin tesis kadastrounu yaparak modern tapu sicilini tesis etmek, Taşınmaz mallarla ilgili akit ve her türlü tescil işlemlerini yürütmek, Hazinesinin sorumluluğu altındaki tapu sicilini düzenli olarak tutmak ve mülk emniyetini sağlamak, Hizmetlerini yürütmektedir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Türkiye genelinde 81 ilde 22 Bölge Müdürlüğü, 1003 Tapu Sicil Müdürlüğü ve 324 Kadastro Müdürlüğü birimleri ile hizmet vermektedir Bakanlığımıza bağlı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce Gaziantep ilimiz genelinde kadastro çalışmaları çerçevesinde, 1999 yılı içinde 2 km2.lik kadastro hizmeti planlanmış ve kadastro çalışmaları tamamen gerçekleştirilmiştir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce Türkiye genelinde sürdürülen projeler; Kadastro otomasyonu projesi Tapu Sicil otomasyonu projesi Türkiye ulusal yüzeyağı projesi Erzurum, Gümüşhane, Sivas ve Zonguldak illerinde kadastro yapılamayan yerlerin birimlerinin tesis kadastrounu bitirme projesi Kadastro bitirme projeleridir. Bu projelerin 1999 yılı rakamlarıyla toplam bedeli 25 339 580 000 000 TL. dir. Bu kapsamda Tapu ve Kadastro hizmetleri için Gaziantep ilimize 1999 yılı için ayrılan ödenek tutarı 1 891 236 000 TLdir. 2000 yılı için ise 2 772 129 000 TL. ödenek ayrılmıştır. Genel Müdürlüğümüzce 1999 yılı içerisinde ülke genelinde 5000 km2 olarak hedeflenen kadastro hizmetleri 31.12.1999 tarihi sonu itibarıyla 8992 km2, (% 179.8 oranında) üretim gerçekleştirilmiştir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 1999 yılı içerisinde ülke genelinde; 5000 km olarak hedeflenen Tesis kadastro 8992 km2 olarak (%179.8 oranında) gerçekleşmiş, 25 km2. olarak hedeflenen

yenileme 267 km²' ye 400 000 adet olarak hedeflenen değişiklik işlemleri 315 590 adet olarak gerçeklişmiş, 385 parsel afet kadastrosu gerçleştirilmiş, 1000 parsel olarak hedeflenen imar affı 4 994 parsel olarak (%499,4 oranındadır.) gerçleştirilmiştir. 41 pafta 1/5000 ölçekli harita üretimi hedefine karşılık ise 243 paftalık 1/5000 ölçekli üretim gerçleştirilmiştir.' Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünce programa alınan ve hedeflenen Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı ile yukarıda açıklandığı üzere hedeflerimiz üzerinde bir üretim gerçleştirilmiştir. Genel Müdürlüğün ödeneklerinin arttırınma ilişkin plan ve bütçe görüşmelerine iştirak edilerek mevcut bütçe düzeyde verebilmesine çalışılmaktadır. Saygılarımla.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 44, Birleşim 15, s. 267-269).

Gaziantep'teki kooperatiflere ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Faruk Bal'ın cevabı (7/2820)

Gaziantep'teki toplu konut talebinde bulunan kooperatifler soruşturulmuş olup bu talebe verilecek yanıtın gereksinimi hangi düzeyde karşılayacağı araştırılmıştır.

Soru:

- “1-) Gaziantep il genelindeki kooperatif sayısı nedir?
- 2-) Bu kooperatiflerden kaç tanesi toplu konut kredisi talebinde bulunmuştur?
- 3-) Toplu konut kredisi talebinde bulunan kooperatiflerden kaç tanesinin talebini karşılamayı düşünüyorsunuz?”

Cevap:

“1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa göre Kooperatiflerin kuruluş, işlemleri; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü tarafından yerine'- getirilmektedir. İdaremizde sadece kredi kullanmakta olan kooperatiflere ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Ancak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Gaziantep İl Müdürlüğü verilerine* göre Gaziantep ilinde 335 adet konuk yapı kooperatifi bulunmaktadır.

Toplu Konut İdaresi'nin kurulduğu 1984 yılından bugüne kadar kredi için başvuran Gaziantep İlindeki 139 kooperatifin 11.997 konutuna 5.2 Trilyon TL.lık kredi açılmıştır. Bu projelerden 8.375 konutun inşaatı tamamlanarak iskana açılmıştır. Kalan 3.622 konutun inşaatları devam etmekte olup, hak edişleri Fon'un finansman imkanları çerçevesinde ödenmektedir.

Toplu Konut İdaresi'ne mevzuata uygun olarak başvuran bütün kooperatiflerin talepleri, Fon'un finansman imkanları çerçevesinde karşılanmaktadır. Ancak, Fon'un finansman imkanları bu yıl için yeterli bulunmadığından yeni başvuru kabulü mümkün olamamıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 16, s. 127-128).

Gaziantep Araban İlçesi Özel İdare İşhanı İnşaatına, Gaziantep Karkamış Hükümet Konağı İnşaatına, İlişkin Soruları ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2779, 2782)

Araban özel idare işhanı inşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır. Karkamış ilçesi Hükümet Konağı'nın için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) G.Antep ili Araban ilçesi özel idare işhanı inşaatının bir an önce tamamlanabilmesi için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Araban özel idare işhanı İnşaatını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?

1-) G.Antep ili Karkamış ilçesi Hükümet Konağı'nın bir an önce tamamlanabilmesi için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Karkamış Hükümet Konağı'nı bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep-Karkamış ilçesi Hükümet Konağının bir an önce bitirilmesi ile ilgili hususlar ilgisi nedeniyle Maliye Bakanlığına iletilmiş olup, anılan Bakanlıktan alınan cevabi yazıda; 2000 Yılı Yatırım Programı planlamasında, Gaziantep-Karkamış Hükümet Konağı yapım işinin, 1985K010190 nolu toplu proje içinde 620.588.000.000.- TL proje tutarı, 75 milyar TL yılı ödeneğiyle yer aldığı ve yıl içinde mevcut ödeneğe ek olarak inşaat işini yürüten Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesine 50 milyar TL ödenek aktarıldığı belirtilerek, sözkonusu projenin 2001 yılında bitirilmesinin planlandığı bildirilmiştir. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 456-457).

Gaziantep Emniyet Müdürlüğü tevzi inşaatına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2780)

G.Antep Emniyet Müdürlüğü Tevzi İnşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) G.Antep Emniyet Müdürlüğü Tevzi İnşaatının bir an önce tamamlanabilmesi için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Gaziantep Emniyet Müdürlüğü Tevzi İnşaatını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“1-Gaziantep Emniyet Müdürlüğü Tevzi İnşaatı yapımı için 2000 -yılı bütçesinden 150.000.000.000 TL ödenek ayrıldığı,aynca ödeneği kullamlamayan projelerden 300.000.000.000 TL aktarma yapıldığı, böylece 450.000.000.000 TLsının elde edildiği, elde edilen bu miktardan 6.600.000.000 TLsının Maliye Bakanlığınca bloke edildiği, bununla birlikte Türk Polis Teşkilatını Güçlendirme Vakfı tarafından yapılan 150.000.000.000 TL yardımıla 2000 yılı ödeneğinin 593..400.000.000 TL'ye çıkartıldığı,

2-2000 yılında gönderilmiş olan 593.400.000.000 TL'nm adı geçen il'in Bayındırlık ve İskan Müdürlüğüne belirlenen ihtiyacı karşıladığından, sözkonusu işin bitirilmesi için yeterli bir meblağ olduğu,

3-İl Daimi Encümenince iş bitim tarihinin 22.11.2000 olarak belirlendiği anlaşılmıştır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 458-459).

Gaziantep İslahiye İlçesi Ortaklı Jandarma Karakol binasına, Gaziantep İslahiye İlçesi Kerküt Jandarma Karakol binasına, Gaziantep İslahiye İlçesi Jandarma Karakol binasına, İlişkin soruları ve İşçileri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2776, 2777, 2778)

Gaziantep ili islahiye ilçesi Ortaklı Jandanna Karakol binası İnşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Gaziantep ili islahiye ilçesi Kerkttt Jandarma Karakol binası İnşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Gaziantep ili islahiye ilçesi Fevzipaşa Jandarma Karakol binası İnşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) Gaziantep ili islahiye ilçesi Ortaklı Jandanna Karakol binasının ne zaman hizmete açılması planlanmaktadır?2-) Sözkonusu Jandarma Karakol binasının bir an önce hizmete alınması için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

1-) Gaziantep ili islahiye ilçesi Kerkttt Jandarma Karakol binasının ne zaman hizmete açılması planlanmaktadır?2-) Sözkonusu Jandarma Karakol binasının bir an önce hizmete alınması için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

1-) Gaziantep ili islahiye ilçesi Fevzipaşa Jandarma Karakol binasının ne zaman hizmete açılması planlanmaktadır?2-) Sözkonusu Jandarma Karakol binasının bir an önce hizmete alınması için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

Cevap:

“1. İlgili ile Gaziantep Milletvekili Mustafa TAŞAR'ın; İçişleri Bakanı Sayın Sadettin TANTAN' tarafından cevaplandırılması talebiyle TBMM Başkanlığına verdiği, Gaziantep-İslahiye ilçe Jandarma Komutanlığı ile İslahiye-Kerküt ve Ortaklı Jandarma Karakol Komutanlıkları hizmet \ binalarının inşaat seviyeleri ve hizmete alınma durumlarına ilişkin soru önergeleri hakkında bilgi istenmiştir. 2. Konu ile ilgili olarak yapılan inceleme ve araştırma sonucunda; a. İslahiye ilçe Jandarma Komutanlığı hizmet binasının 1991 yılı yatırım programından inşa edilerek, 1995 yılında, b. Kerküt ve Ortaklı Jandarma Karakol hizmet binalarının ise 1992 yılı yatırım programından inşa edilerek, 1999 yılında»hizmete girdiği ve binalarla ilgili herhangi bir problemin bulunmadığı anlaşılmıştır. Arz edelim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 453-455).

Gaziantep İli Karkamış İlçesine Emniyet Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2775)

Soru:

“Gaziantep ili Karkamış ilçesine ne zaman Emniyet Müdürlüğü kurulması düşünülmektedir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Mustafa TAŞAR tarafından TBMM Başkanlığı'na sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen sora önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır. Gaziantep İli Karkamış ilçesinde, Emniyet Amirliğinin faaliyete geçirilmesine ilişkin gerekli çalışmanın yapılmasına yönelik talimatın (20.07.2000 tarihinde Bakanlığım Onay'ının verilmesinin ardından) 28.07.2000 tarihinde Gaziantep Valiliği'ne gönderildiği, Söz konusu Valiliğin 18.08.2000 tarih ve 17579 sayılı yazısında; sözkonusu ilçeye 5442 Sayılı İl İdaresi Kammu'nun ilgili maddeleri gereğince geçici bir süreyle istihdam «dilmek amacıyla (15) personelin atandığı, bununla birlikte Polis ve Jandarmanın görev alanının belirlenmesi amacıyla protokol hazırlık çalışmalarının sürdürüldüğü anlaşılmıştır. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 451-452).

Gaziantep Nurdağı İlçesi Emniyet Amirliği inşaatına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2781)

Soru:

“1-) G.Antep ili Nurdağı ilçesi Emniyet Amirliği İnşaatının bir an önce tamamlanabilmesi için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Nurdağı Emniyet Amirliği binasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Mustafa TAŞAR tarafından TBMM Başkanlığı'na sunulan ve tarafımdan yazılı olarak cevaplandırılması istenilen soru önergesinin cevabı aşağıya çıkarılmıştır.. 1-Gaziantep İli Nurdağı İlçesi Emniyet Amirliği inşaatı yapımı için 2000 yılı bütçesinden 90.000.000.000 TL ödenek ayrıldığı ayrıca, ödeneği kullanılmayan projelerden aktarma yapılarak 100.000.000.000 TL ek ödenek sağlandığı,ve 2000 yıl ödeneğinin 190.000.000.000 TL çıkarıldığı, belirtilen maddelerden : 2- öncelikli olarak 2000 yılında gönderilen toplam 186.200.000.000 TL ödenekle 16 daireli hizmet binası kısmının tamamlanmasının, aynı proje kapsamında ayrı blok olarak yapılan 20 daireli lojmanların ödenek sağlandıkça yapımına devam edilmesinin ti Valiliğinden istenildiği, 3-Söz konusu inşaatın 16 daireli hizmet binası kısmının 2000 yılı sonuna kadar, 20 daireli lojmanların ise 2001 yılında bitirilmesinin hedeflendiği anlaşılmıştır. Bilgilerinize arz ederim”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 460-461).

Yavuzeli'ne Emniyet Müdürlüğü kurulup kurulmayacağına ilişkin sorusu ve İçişleri Bakanı Sadettin Tantan'ın cevabı (7/2774)

Soru:

“Yavuzeli'ne ne zaman Emniyet Müdürlüğü kurulması düşünülmektedir?”

Cevap:

“Gaziantep İli Yavuzeli ilçesinde. Emniyet Amirliğinin faaliyete geçirilmesine ilişkin gerekli çalışmanın yapılmasına yönelik talimatın (20. 07. 2000 tarihinde Bakanlığım Onay'ının verilmesinin ardından) 28. 07.2000 tarihinde Gaziantep Valiliği'ne gönderildiği, ." . Söz konusu Valiliğin 18.08.2000 tarih ve 17579 sayılı yazısında; sözkonusu ilçeye 5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince geçici bir süreyle istihdam edilmek amacıyla (15) personelin atandığı, bununla birlikte Polis ve Jandarmanın görev alanının belirlenmesi amacıyla protokol hazırlık çalışmalarının sürdürüldüğü anlaşılmıştır. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 450-451).

Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesi binası projesine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2808)

Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesi binası inşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek oluşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep Güzel Sanatlar Lisesi Binası inşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesi Binasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR'ın, "Gaziantep Güzel Sanatlar Lisesi binasına ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının "2000 Yılı Yatırım Programı Hazırlıklarına ilişkin 02.07.1999 tarih ve 2310 sayılı 99/6 numaralı Genelgesinin 20. maddesindeki, arsası sağlanmamış projelerin kesinlikle teklifinin yapılmayacağı hükmü gereğince, söz konusu projenin 2000 Yılı Yatırım Programına teklifi yapılmamıştır. Bu nedenlerle, Bakanlar Kurulununun 99/13414 sayılı Kararı eki olarak Resmi Gazetenin 23933 mükerrer sayısında yayınlanan 2000 Yılı Yatırım programında, Gaziantep tündeki Bakanlığımız

yatırımları arasında güzel sanatlar lisesi projesi yer almamaktadır. Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 462).

Gaziantep İslahiye İlçesi Anadolu Lisesi binası inşaatına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2810)

Gaziantep ili İslahiye ilçesi Anadolu Lisesi binası inşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep tli İslahiye ilçesi Anadolu Lisesi Binası İnşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) İslahiye Anadolu Lisesi Binasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR'ın, "Gaziantep-İslahiye İlçesi Anadolu Lisesi binasına ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. İslahiye Anadolu Lisesi Binası inşaatı 1999 yılı içinde tamamlanarak-hizmete verilmiştir. İslahiye Anadolu Lisesinin, adı Opet Anadolu Lisesi olarak değiştirilerek, • İlçedeki OPET Petrolcülük A.Ş. adına Fikret ÖZTÜRK tarafından yaptırılan 20 derslikli bina ya taşınmıştır. İbni Sina Lisesi bahçesinde yaptırılan İslahiye Anadolu Lisesi binası ise İbni Sina Lisesi olarak hizmet vermektedir . Bilgilerinize arz ederim”. (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 463).

Gaziantep İlinde yürütülen projelere ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2817)

1999 yılı itibarıyla Gaziantep'te yürütülen projeler tartışılmış olup bu projeler için ayrılan kaynaklar soruşturulmuştur. Bu bağlamda ödeneklerin yeterli olup olmadığı tartışılmış ve ek ödenek çıkarılıp çıkarılmayacağı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) Bakanlığınız kanalıyla Gaziantep ilimizde yürütülen projeler nelerdir?Projelerin 1999 yılı rakamlarıyla toplam bedeli ne kadardır?”

2-) Sözkonusu projelere 1999 yılı için verilen ödenek miktarı ne kadardır?

3-) 1999 yılında sağlanan ödeneğin ne kadarı kullanılmıştır?

4-) Kullanılan ödenekler, Gaziantep'teki projelerin bir an önce hizmete girmesi bakımından yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, Bakanlık olarak ek ödenek talebi konusunda bir girişiminiz olmuş mudur?"

Cevap:

(Liste ek olarak verilmiştir) (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 469-471).

Gaziantep Üniversitesi kampus altyapı projesine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2813)

Gaziantep Üniversitesi, Kampus Altyapı inşaatının tamamlanması için ayrılacak ödenek soruşturulmuş olup bu ödeneğin işin tamamlanmasında yeterli olup olmayacağı araştırılmıştır.

Soru:

"1-) 2000 yılında G.Antep Üniversitesi, Kampus Altyapı İnşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?"

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Gaziantep Üniversitesi Kampus Altyapı İnşaatı işini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?"

Cevap:

"Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR'ın, "Gaziantep Üniversitesi kampus altyapı projesine ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. 1. Bakanlar Kurulunun 99/13414 sayılı Karar eki olarak, Resmi Gazetenin 23933 mükerrer sayısında yayınlanan 2000 Yılı Yatırım Programına göre Gaziantep Üniversitesi Kampus Altyapı inşaatı için 50.000.000.000 lira ödenek ayrılmıştır. 2. "Kampus Altyapı Projesi büyük oranda tamamlanmıştır. Ayrılan ödenek, elektrik enerjisi dağıtım sistemlerinde yapılacak yenileme ve tadilat işleri için yeterlidir. 3. 2000 Yılı Yatırım Programına göre Gaziantep Üniversitesi Kampus" Altyapı Projesi" 2002 yılında tamamlanacaktır. Bilgilerinize arz ederim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 464).

Gaziantep Üniversitesinin yatırım ve hizmet projelerine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2814)

Gaziantep Üniversitesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1-) Gaziantep Üniversitesinin ihtiyaç duyduğu yatırım ve hizmetlerin karşılanması hususunda Bakanlık olarak hangi projeleri yürütmektesiniz?
2-) 1999 yılı rakamlarıyla bu projelerin toplam bedeli ne kadardır?
3-) 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerde gerçekleşen yatırım miktarı ne olmuştur?
4-) Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan Ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR'ın, "Gaziantep Üniversitesinin yatırım ve hizmet projelerine ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. 1. Gaziantep Üniversitesinde yürütülmekte olan projeler; Laboratuvar ve idari bina inşaatı, İnşaat Mühendisliği inşaatı, Rektörlük, enstitü, fakülte ve yüksekokulların büyük onarımları, Kampus alt yapısı, Araştırma ve Uygulama Hastanesi inşaatı, Araştırma ve Uygulama Hastanesi büyük onarımı, Açık hava spor tesisi, Araştırma ve Uygulama Hastanesi makine ve teçhizatı, Rektörlük, enstitü, fakülte ve yüksekokulların makine teçhizatı, dır. ,2.1999 yılı itibarıyla Gaziantep Üniversitesinin ihtiyacı olan projelerin toplam bedeli; • Eğitim: 4.381.000.000.000 lira, • Sağlık: 14.766.500.000.000 lira, • Spor: 158.840.000.000 lira, • Tek. Arş.: 125.000.000.000 lira, - olmak üzere toplam 19.431.340.000.000 liradır. 3. 1999 yılı itibarıyla söz konusu projelerde gerçekleşen yatırım miktarı 11.250.000.000.000 lira olup, 1999 yılı harcaması ise 2.500.000.000.000 liradır. 4. Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı kısmen yeterli olmuştur. Tasarruf Tedbirleri Genelgesi uyarınca, ödeneklerin artırılması için herhangi bir başvuruda bulunulamamıştır. . Bilgilerinize arz ederim.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 465-466).

Gaziantep'te yürütülen okul projelerine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2815)

Gaziantep'te yürütülen okul projeleri nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) Bakanlığınız kanalıyla Gaziantep'te yürütülen okul projelerinin sayısı nedir?2-) Yapımı devam eden okul binaları, Gaziantep'teki ihtiyacı karşılamaya yetecek midir?

2-) Bu projelerin 1999 yılı rakamlarıyla bedeli ve 1999 yılı yatırım miktarı ne olmuştur?

3-) Söz konusu projelerin bir an önce hizmete alınması için 1999 yılında gerçekleşen yatırımların tutan ne olmuştur?

4-) 1999 yılında söz konusu Projelere sağlanan ödenek yeterli olmuş mudur?Ödenekler yeterli olmamışsa, ek ödenek talebi konusunda bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR'm, "Gaziantep'te yürütülen okul projelerine ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. 1. 1999 yılında; 1999 Yılı Yatırım Programında yer alan Bakanlığımıza ait projelerden 18 adet, Bakanlığımızca merkezden ihalesi yapılan ilköğretim okulu projelerinden 13 adet ve İl İlköğretim Kurumlan Yapım Programı dahilinde de 22 adet olmak üzere toplam 53 adet projenin yapımı Gaziantep İlinde yürütülmüştür. 2. Eğitim ve öğretim hizmetlerinin bütün vatandaşlarımıza eşit olarak sunulması yasalarımızın gereğidir. Bu hizmetlerin Devlet adına yürütülmesinden sorumlu olan Bakanlığımızca, bütçe olanakları dahilinde eğitim ve öğretim hizmetlerinin üsçe gencine, _ ' dengeli olarak götürülmesine azami özen gösterilmektedir. 3-4. Söz konusu projelerin, proje bedelleri toplamı 1999 yılı fiyatlarıyla 10.872.697.000.000 liradır. 1999 yılı yatırımları toplamı ise 7.955.481.000.000' lira olup tamamı harcanmıştır. 5.1999 yılında, yılı ödeneğiyle; 1999 Yılı Yatırım Programında yer alan Bakanlığımıza ait projelerden 11, Bakanlığımızca merkezden ihalesi yapılan ilköğretim okulu projelerinden 13 ve İl İlköğretim Kurumlan Yapım Programında yer alan projelerden 9 olmak üzere toplam 33 proje tamamlanarak hizmete verilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 18, s. 467-468).

Gaziantep Merkez Antreman Spor Salonu projesine ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Fikret Ünlü'nün cevabı (7/2784)

Gaziantep'te Merkez Antreman Spor Salonu projesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karışlanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütölen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 2000 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekteşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep Merkez Antreman Spor Salonu işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünölmektedir?”

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?”

3-) Merkez Antreman Spor Salonu işini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Merkez Antrenman Spor Salonu, Gaziantep Şehitkamil” Belediyesi tarafından Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne 10 yıllığına verilen bir arsa üzerinde Gaziantep İl öze l idaresi tarafından yaptırılmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yatırım programı dahilinde olmayan Antrenman Spor Salonu, 1999 yılında Gaziantep il Daimi Encümeni 'tarafından ihale edilmiş ve yapımı devam etmektedir. Salon, Gaziantep İl Özel İdare Müdürlüğü'nün bütçe olanakları çerçevesinde tamamlanacaktır. Bilgilerinizi rica ederim. Saygılarımla.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 45, Birleşim 19, s. 602-603).

Gaziantep Nizip İlçesi Organize Sanayi Bölgesi İnşaatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/2803)

Gaziantep ili Nizip İlçesi Organize Sanayii Bölgesi İnşaat projesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karışlanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütölen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 2000 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekteşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep ili Nizip İlçesi Organize Sanayii Bölgesi İnşaat işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünölmektedir?”

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Nizip Organize Sanayii Bölgesi'ni bitirmeyi planladığınız tarih nedir?"

Cevap:

"Proje için Bakanlığımız 2000 yılı Yatırım Programında net 14 Milyar 565 Milyon TL ayrılmış olup, 50 Milyar TL ek ödenek sağlanarak revize ödeneği 64 Milyar 565 Milyon TL olmuştur. Halen bu ödeneğin tamamı kullanılabilir durumdadır.

Bölgeye ait kamulaştırma işlemleri tamamlanmıştır. Altyapı projelerinin Bakanlığımızca onaylanmasını müteakip inşaat ihalesi yapılabilecektir. Ayrıca, 2001 yılı Yatırım Programı Teklifimizde proje için 650 Milyar TL ödenek talep edilmiştir. Projenin bir an evvel tamamlanabilmesi için gerekli olabilecek ilave ödeneklerin teminine çalışılacaktır.

Projenin 2002 yılında bitirilmesi planlanmaktadır." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 20, s. 119-120).

Gaziantep Organize Sanayi Bölgesi arıtma tesisi inşaatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/2806)

Gaziantep Organize Sanayii Bölgesi Arıtma Tesisi İnşaatı projesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 2000 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

"1-) 2000 yılında G.Antep Organize Sanayii Bölgesi Arıtma Tesisi İnşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?

2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3-) Gaziantep Organize Sanayii Bölgesi Arıtma Tesisini bitirmeyi planladığınız tarih nedir?"

Cevap:

"Gaziantep Merkez Organize Sanayi Bölgesi Arıtma projesi 2000 yılı Yatırım Programımızda, "760 hektar-Arıtma" karakteristiği ve net 971 Milyar TL ödenek ile devam eden projeler arasında yer almaktadır. 2000 yılında Bütçeden ayrılan ödeneğe ilave olarak, proje için toplam 1 Trilyon 719 Milyar

945 Milyon TL ek ödenek sağlanarak revize ödeneği 2 Trilyon 690 Milyar 945 Milyon TL olmuştur. 2000 yılında bu ödeneğin 1 Trilyon 969 Milyar 352 Milyon TL'si harcanmış olup halen 721,6 Milyar TL kullanılabilir ödeneği bulunmaktadır. Ayrıca proje için 2001 yılı Yatırım Programı teklifimizde 1 Trilyon 150 Milyar TL ödenek talep edilmiştir.

Projenin planlanan tarihte bitirilebilmesi için, cevap-1 de açıklanan ödeneklere ilave olarak ihtiyaç duyulabilecek ek ödeneklerin teminine, mevcut bütçe imkanları çerçevesinde çalışılacaktır.

Söz konusu projenin 2002 yılında bitirilmesi planlanmaktadır” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 20, s. 121-122).

Gaziantep'te yürütülen projelere ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/2807)

Gaziantep'te yürütülen projeler nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1-) Bakanlığınız kanalıyla Gaziantep'te yürütülen projeler nelerdir?
- 2-) 1999 yılı rakamlarıyla Gaziantep'te sürdürülen projelerin toplam yatırım tutarı ne kadardır?
- 3-) 1999 yılı itibarıyla sözkonusu projelerdeki gerçekleştirme miktarı ne olmuştur?
- 4-) Projelerin bir an önce tamamlanabilmesi için 1999 yılında sağlanan ödenek miktarı yeterli olmuş mudur? Yeterli olmamışsa, ödeneklerin artırılması için bir girişiminiz olmuş mudur?”

Cevap:

(Liste ek olarak verilmiştir) (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 20, s. 123-126).

Gaziantep-Nizip Devlet Hastanesine, Gaziantep-Kurbanbaba Sağlık Ocağı inşaatına, Gaziantep'te yürütülen projelere, Gaziantep Devlet Hastanesi Hemodiyaliz ve Organ Nakli Merkezine, Gaziantep-Altındağ Sağlık Ocağına, Gaziantep-Mithatpaşa Sağlık Ocağına, Gaziantep Şehitkamil Çocuk Hastanesine, Gaziantep-Travmatoloji Hastanesine, Gaziantep-Şehitkamil Devlet Hastanesi

Bölge Acil Yardım Merkezine, Gaziantep İl Donatım Müdürlüğüne, Gaziantep-Oğuzeli Semt Polikliğine, İlişkin soruları ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2790, 2791, 2792, 2793, 2794, 2795, 2796, 2797, 2798, 2799, 2800)

Gaziantep'te Nizip Devlet Hastanesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1-) 2000 yılında G.Antep-Nizip Devlet Hastanesi işinin bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3-) Nizip Devlet Hastanesi'ni bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”*

Cevap:

“991000370 proje no'lu Gaziantep ili, Nizip Devlet Hastanesinin yapımı Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yürütülmektedir. Söz konusu inşaat için 2000 yılı ödeneği olarak 50 Milyar TL. ödenek Bayındırlık ve İskan Bakanlığı bütçesine aktarılmıştır. Gaziantep ili, Nizip Devlet Hastanesi inşaatının bir an önce bitirilebilmesi, inşaatın yapımını sürdüren Bayındırlık ve İskan Bakanlığının çalışmalarına bağlıdır. Adı geçen Devlet Hastanesinin bir an önce bitirilebilmesi için Bakanlığımızca bütçe imkanları nispetinde desteklenmesine devam edilecektir. Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa TAŞAR tarafından verilen, Gaziantep Kurbanbaba Sağlık Ocağı inşaatına ilişkin soru önergesinin cevabıdır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 21, s. 274-2869.

Gaziantep Üniversitesi Araştırma Uygulama Hastanesine, Gaziantep Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Merkezine, İlişkin soruları ve Sağlık Bakanı Osman Durmuş'un cevabı (7/2801, 2802)

Gaziantep Üniversitesi, Araştırma Uygulama Hastanesi nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla

projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep Üniversitesi, Araştırma Uygulama Hastanesi işinin bir an önce bitirilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3-) Araştırma Uygulama Hastanesi'ni bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Bilindiği üzere Üniversitelere ait Hastane Yatırımları Yüksek öğrenim Kurulunun (Y.Ö.K.) sorumluluğu ve denetimi altında yürütülmektedir. Bu nedenle, Gaziantep Üniversitesi, Araştırma Uygulama Hastanesi için 2000 yılında ne kadar ödenek ayrıldığı, ödeneğin yeterli olup olmadığı ve ne zaman bitirilmesi planlandığı konularında Yüksek öğrenim Kurulu (Y.Ö.K.) Başkanlığından bilgi istenilmesi gerekmektedir. Gösterilen ilgiye teşekkür eder başarılar dilerim” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 21, s. 286-288).

Gaziantep 3. Organize Sanayi Bölgesi altyapı inşaatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/2805)

Gaziantep 3'üncü Organize Sanayii Bölgesi Altyapı İnşaatı nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karışlanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1-) 2000 yılında G.Antep 3'üncü Organize Sanayii Bölgesi Altyapı İnşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?
2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
3-) Gaziantep 3'üncü Organize Sanayii Bölgesi Altyapı çalışmasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“CEVAP - 1 Gaziantep Merkez III Organize Sanayi Bölgesi (OSB) Bakanlığımız 2000 yılı Yatırım Programımızda, "Etüd, Kamulaştırma ve Yatırım için gereken harcamaların tamamı Müteşebbis Heyet tarafından karşılanacaktır" dip notuyla yer aldığından altyapı için yapılan tüm harcamalar Müteşebbis Heyetçe yapılmıştır. CEVAP- 2 Altyapı İnşaatı, Müteşebbis Heyetin kendi imkanları ile devam etmektedir. Bu bakımdan inşaatın bitirilebilmesi için gerekli ödenek tutarı, Müteşebbis Heyetçe planlanmaktadır. CEVAP - 3 Müteşebbis Heyet tarafından inşaatın, kendi imkanları ile 2000 yılında tamamlanabileceği bildirilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 21, s. 290-291).

Gaziantep Milletvekili Mustafa Taşar'ın, Gaziantep 4. Organize Sanayi Bölgesi altyapı inşaatına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıkulu'nun cevabı (7/2804)

Gaziantep 4'üncü Organize Sanayii Bölgesi Altyapı İnşaatı nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler oluşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

- “1-) 2000 yılında G.Antep 4'ttncctt Organize Sanayii Bölgesi Altyapı İnşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar Ödenek ayrılması düşünülmektedir?
- 2-) Ayrılması planlanan ödenek miktarı, sözkonusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?
- 3-) Gaziantep 4'üncü Organize Sanayii Bölgesi Altyapı çalışmalarını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“CEVAP 1-Gaziantep Merkez IV Organize Sanayi Bölgesi (OSB) Bakanlığımız 2000 yılı Yatırım Programımızda " Etüd.Kamulaştırma ve yatırım için gereken harcamaların tamamı Müteşebbis Heyet tarafından karşılanacaktır " dip notuyla yer aldığından proje için kredi kullanılması ve ödenek tahsis edilmesi mümkün olamamaktadır. CEVAP 2- Proje Müteşebbis Teşekkülün kendi imkanları ile sürdürülmektedir. CEVAP 3- 1170 hektar büyüklüğündeki projenin 2004 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 21, s. 288-289).

Gaziantep-Nurdağı lise binası inşaatına ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/2811)

Gaziantep İli Nurdağı ilçesi 21 derslikli lise binası inşaatı nezdinde ortaya çıkan yatırım ve hizmet gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik olarak Bakanlıkça yürütülen projelerin neler olduğu araştırılmıştır. Söz konusu soruda 1999 yılı itibarıyla projeler için ayrılan toplam ödenekler soruşturulmuş olup bu ödeneklerin ne kadarlık bir kısmının gerçekleşen projeye yansıtıldığı sorgulanmıştır.

Soru:

“1. 2000 yılında G. Antep İli Nurdağı ilçesi 21 derslikli lise binası inşaatı işinin bir an önce tamamlanabilmesi için ne kadar ödenek ayrılması düşünülmektedir?”

2. Ayrılması planlanan ödenek miktarı, söz konusu işin bitirilmesi açısından yeterli olacak mıdır?

3. Nurdağı Lise Binasını bitirmeyi planladığınız tarih nedir?”

Cevap:

“Gaziantep Milletvekili Sayın Mustafa Taşar'ın, "Gaziantep-Nurdağı lisesi binası inşaatına ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. Gaziantep İli Nurdağı İlçesi Genel Lise binası inşaatının, 4.11.1999 tarihi itibarıyla geçici kabulü yapılmış ve hizmete verilmiştir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 46, Birleşim 22, s. 499).

3.2.9. İbrahim Konukoğlu

3.2.9.1. İlk İmzası ve İmzası Olduğu Soru Önergesi

Şırnak, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa İllerindeki nakliye firmalarına sağlanacak kaynağa ilişkin sorusu ve Devlet Bakanı Tunca Toskay'ın cevabı (7/1981)

Irak'la ticaret yapan ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde konuşlu bulunan çok sayıda firmanın alacak tahsilatı yapamaması nedeniyle düştükleri finansal darboğazdan kurtarılmasını sağlamak üzere oluşturulan Geliştirme ve Destekleme Fonu'ndan mağdur işletmelere Türkiye Halk Bankası üzerinden aktarılan paraların akıbeti tartışmaya açılmış olup bu paraların hangi şubeden veya hangi ana şirketler üzerinden aktarıldığı soruşturulmuştur. Bu doğrultuda icralık olan bazı işletmelerin söz konusu fondan istifade edip etmedikleri

araştırılmış ve fondan yararlanan işletmelerin yönetim kurulları gibi kurulması için gerekli kriterleri sağlayıp sağlamadıkları üzerinden fondan kaynak aktarılan işletmelerin yasal dayanakları sorgulanmıştır.

Soru:

“Bilindiği üzere; Geliştirme ve Destekleme Fonu Kurulması hakkında kararda değişiklik yapılmasına dair karar Resmî Gazetenin 11 Mart 1999 tarih ve 23336 sayılı nüshasında yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve bu karar uyarınca; “Şırnak, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa İllerinde Irak ile ticaret yapan firmaların, Irak'tan olan alacaklarını tahsil etmede zorlanmaları nedeniyle karşılaştıkları finansman darboğazını aşmak için, bu firmalara ya da bu firmaların kuracağı ana şirkete kredi açılmak üzere” Türkiye Halk Bankası 'na kaynak aktarılmasına başlanılmıştır. 1. Başbakan onayı ile Şırnak, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa illerinde Irak ile ticaret yapan firmaların, Irak'tan olan alacaklarını tahsil etmede zorlanmaları nedeniyle karşılaştıkları finansman darboğazını aşmak için, bu firmalara ya da bu firmaların kuracağı ana şirkete kredi açılmak üzere Türkiye Halk Bankasına hangi tarihlerde, hangi miktarlarda olmak üzere toplam ne kadar kaynak aktarılmıştır. 2. Türkiye Halk Bankasına aktarılan kaynak bankanın hangi şubesince hangi firmalara ya da bu firmalarca kurulan hangi ana şirkete kredi olarak kullanılmıştır. 3. Firmalar tarafından kurulan ve kredi kullanılan bir ana şirket var ise bu şirketin kuruluş tarihi, ticaret unvanı, merkezi, maksat ve mevzuu, sermayesi, ortakları ve şirket yönetim kurulu üyelerinin oluşumu, nasıl teşekkül ettirilmiştir. 4. Kredi kullanılmış ise kullanılan kredinin faiz oranı, vadesi, anapara ve faizlerin geri dönüşüm şekli, tesis edilen teminatın muhteviyatı, vergi ve harç muafiyetine tabi olup olmaması hususları nasıl gerçekleşmiştir. 5. Finansman darboğazını aşmak için Geliştirme ve Destekleme Fonundan kaynak aktarılan firmaların ticarî unvanları nelerdir ve bu firmaların Irak'tan olan alacaklarının toplam tutarı ne kadardır?6. Geliştirme ve Destekleme Fonundan kaynak aktarılan firmalar içerisinde Türkiye Halk Bankasına borcu olan ve süresinde ödenmediği için borçları ödeme planına bağlanmak durumunda kalan firmalar ile diğer bankalara olan borçları nedeniyle haciz işlemlerine konu olan firmalar var mıdır?Var ise bu firmaların ödeme planına bağlanan ve haciz işlemlerine konu olan borçlarının miktarı ne kadardır ve Türkiye Halk Bankasınca bu firmalara, bu özelliklerine rağmen herhangi bir ödeme yapılmış mıdır?7. Firmaların Irak'tan alacaklarının ne şekilde tahsil edildiğine ilişkin herhangi bir karar alınmış mıdır?Alınan karar var ise bugüne kadar Irak'tan herhangi bir alacak tahsil edilmiş midir ve tahsilat ne şekilde gerçekleşmiştir?8. Irak makamlarınca verilen belgeler, belge bazında detaylandırılmış mıdır?Bu konuyla ilgili inceleme yapılmış mıdır?9. Bu kararname kapsamında ödeme yapılan firmaların, aradan geçen zamanın uzunluğu dikkate alınarak, alacaklarının bir kısmının önceden tahsil edilip edilmediği konusunda araştırma yapılmış mıdır?”

Cevap:

“Malumları olduğu üzere, 11 Mart 1999 tarihli ve 23636 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Geliştirme ve Destekleme Fonu Kurulması Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair 99/12479 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında, "Başbakan Onayı ile Şırnak, Mardin, Gaziantep, Şanlıurfa İllerinde Irak ile ticaret yapan firmaların, Irak'tan olan alacaklarını tahsil etmede zorlanmaları nedeniyle karşılaştıkları finansman darboğazını aşmak için, bu firmalara ya da bu firmaların kuracağı ana şirkete kredi açılmak üzere Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ne 10 trilyon TL.'ye kadar kaynak aktarılması" hükme bağlandığından ve Başbakanlık yürütmeye yetkili kılındığından, söz konusu yazılı soru önergesinin 4 üncü maddesindeki "vergi ve harç muafiyeti" haricindeki hususlar Bakanlığımıza bağlı Dış Ticaret Müsteşarlığının görev ve yetki alanı dışında kalmaktadır. "Madde 4: Söz konusu kaynağın ödenmesinde düzenlenecek sözleşme ve alınacak teminatlarla ilgili belgelerin, olayın bir ihracatın gerçekleştirilmede yararlanacak işlem ve belgeler olduğu dikkate alınarak her türlü vergi, resim ve harçlardan muaf tutulması hususunda Türkiye Halk Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğünün talebi, İhracat ve Yatırımlarda Damga Vergisi ve Harç İstisnası Uygulaması Hakkında 4 Seri No.'lu Tebliğ hükümleri çerçevesinde değerlendirilmek üzere Maliye Bakanlığı'nun görüşüne sunulmuştur. 99/12479 sayılı Karar uyarınca, Irak ile ticaret yapan firmaların bu ülkeden olan alacaklarının tahsiline yönelik olarak Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ne aktarılan, özel nitelikli kredi konusu fon kaynağıyla ilgili olarak, anılan Banka ve alacaklı şirketlerin vekaletnamelerine veya alacak temliklerine istinaden Bankaya muhatap olacak Güneydoğu Umut Petrol Sanayi A.Ş. arasında düzenlenen ve ihracatçıların Irak'a yapılan ihracattan doğan alacaklarının ödenmesine matuf kredilendirme sözleşmesinin ve bu sözleşme ile ilgili teminatların 3505 sayılı Kanunun Geçici 2 nci maddesine istinaden çıkartılan 4 Seri No.'lu Tebliğin 3.1.2. numaralı maddesinden yararlanabilmesi Maliye Bakanlığınca mümkün görülmüştür. Bu çerçevede, mülga 95/7 sayılı İhracatı Teşvik Tebliğinin yürürlükteki 14 üncü maddesi çerçevesinde, 99/12479 sayılı Karara istinaden Geliştirme ve Destekleme Fonundan T. Halk Bankasına aktarılan kaynağın adıgeçen firmaya kredi olarak kullandırılmasına ilişkin işlemlerin her türlü vergi, resim ve harç istisnasından yararlandırılması uygun görülmüştür." Bilgilerine arz olunur". (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 35, Birleşim 104, s. 337-339).

Okullardaki fındık zehirlenmelerine ilişkin sorusu ve Millî Eğitim Bakanı Metin Bostancıoğlu'nun cevabı (7/1986)

MEB tarafından fındık dağıtılan okullarda yaşanan öğrenci zehirlenmelerine ilişkin soruda geleceğe yönelik zehirlenmelere neden olabilecek aflatoksin maddesi soruşturulmuştur.

Soru:

“Millî Eğitim Bakanlığı tarafından okullarda dağıtılan fındık nedeniyle pek çok şehirde zehirlenme olayları meydana gelmiştir. 28.4.2000 Cuma günü

Gaziantep'te 853 öğrenci yediği fındıktan dolayı zehirlenmiştir. Pek çoğu hastaneye kaldırılan öğrenciler arasında ölümün olmaması tek tesellimizdir. Buna rağmen Bakanlık tarafından tam ve doyurucu açıklama yapılmamıştır. 1. Okullarda dağıtılan fındıkla zehirlenme olayları olmasına rağmen; 3-4 gün süren bu zehirlenme olayları süresince fındık dağıtımı devam etmiş ve yüzlerce yeni öğrenci zehirlenmiştir. 2. Zehirlenmenin inorganik fosfor nedeniyle olduğu açıklanmıştır. Eğer bu doğru ise iç fındığı böyle sağlıksız bir depoya koyan sorumlular hakkında ne işlem yapılmıştır?3. Zehirlenmenin, uzun süre depolarda bekleyen bozulmuş ve aflatoksin adlı zehir ihtiva eden fındıkla olduğu doğru mudur?Aflatoksinle zehirlenme olaylarında ileride başka bozukluklar meydana gelecek midir?"

Cevap:

"Gaziantep Milletvekili Sayın İbrahim Konukoğlu'nun, "Okullardaki fındık zehirlenmelerine ilişkin" yazılı soru önergesi incelenmiştir. Bakanlığımız ile Fındık Satış Kooperatifleri Birliği (Fiskobirlik) Genel Müdürlüğü arasında, 3.4.2000 tarihinde imzalanan protokol gereği, ilköğretim okullarında okuyan öğrencilere, ek beslenme amaçlı fındık dağıtımına Fiskobirlik'çe başlanmış, ancak, fındıkların bazı öğrencilerde mide bulantısına ve kusmalara sebep olduğu yönünde Bakanlığımıza ulaşan bilgi ve basında çıkan haberler üzerine, 28.4.2000 tarihinde durdurulmuştur. 1. Gaziantep İline tahsis edilen fındık, 17.4.2000 tarihinde teslim alınmış, öğrenci sayısına göre ilçe millî eğitim Müdürlüklerine teslim edilmiştir. 25.4.2000 tarihinden itibaren de Oğuzeli ve Nizip ilçelerindeki taşıma merkezi ilköğretim okullarına, ilçe merkezindeki ilköğretim okullarına ve Şahinbey İlçesindeki 20 ilköğretim okuluna dağıtılmıştır. 28.4.2000 tarihine kadar zehirlenmeye ilişkin herhangi bir şikayet veya belirtiyeye rastlanılmamış, fakat 28 Nisanda fındık dağıtımı yapılan ilçelerden sadece Şahinbey İlçesindeki 20 okuldan gelen yoğun şikayet üzerine, özel ve resmî sağlık kuruluşlarıyla temasa geçilmiş, fındık ve incir dağıtımı durdurulmuştur. Hastaneye başvuran 853 kişiden 3'ü dışındakiler ayakta tedavi edilmiş, ertesi gün 2'si ve sonraki gün de diğeri taburcu edilmiştir. Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu şikayetle sağlık kurumlarına başvuran velilerin çoğunun panikten etkilendiği ve başvurduğu, hatta yapılan tahliller neticesinde zehirlenmeden değil soğuk algınlığı ve benzeri nedenlerle hasta olanların varlığının da saptandığı, fındık ve incirden alınan numunelerin il Sağlık Müdürlüğünde tahlillerinin yaptırıldığı, alınan raporlardan da patolojik etki üretmediği anlaşılmıştır. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı Dr. Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığına gönderilen iç fındık numunelerinin de tahlilleri yapılmış ve zehirlenmeye neden olacak bir bulguya rastlanılmamıştır. 2,3. Yukarıda belirtildiği üzere, Bakanlığımızca, söz konusu olayla ilgili önlemler anında alınmış ve gerekli tahlillerin yapılması sağlanmış olup, inorganik fosfor veya başka bir nedenle zehirlenmenin olmadığı anlaşılmıştır. Bilgilerinize arz ederim." (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 35, Birleşim 109, s. 207-208).

Gaziantep'te Birecik Barajı inşaatı için kamulaştırılan arazilerin bedellerine ilişkin sorusu Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Zeki Çakan'ın cevabı (7/4501)

Birecik barajı inşası için kamulaştırılan arazilerin bedellerinin üç yıldır ödenememesi nedeniyle oluşan mağduriyetin giderilmesine yönelik olan soruda vatandaşlara söz konusu bedellerin ne zaman ödeneceği soruşturulmuştur.

Soru:

“1- Gaziantep ili Nizip ilçesine bağlı Belkis köyü, Keklik köyü ve Aşağı Çardak köylerinde yapımı süren Birecik barajı inşası için kamulaştırılan arazilerin bedellerinin üç yıldır ödenememe gerekçesi nedir?2- Evinden ve arazisinden olan bu vatandaşlarımızın kamulaştırma bedelleri ne zaman ödenecektir?”

Cevap:

“Birecik Barajı kamulaştırma işlemleri Bakanlığımıza bağlı Elektrik İşleri Etüt idaresi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmekte, giderleri ise Elektrik Enerjisi Fonu (EEF) tarafından köprü kredi şeklinde karşılanmaktadır. Birecik projesi için kamulaştırma bedellerinin tamamı ödenmiştir. Ancak kamulaştırma işlemleri tamamlanan taşınmazların sahipleri tarafından Asliye Hukuk Mahkemelerinde açılan bedel artırım davalarının bir kısmı Yargıtay tarafından da onaylanarak kesinlik kazanmış toplam 8 trilyon TL. civarındaki bedel artırımının 01.04.2001 tarihi ile ödenmesi gerektiği, Elektrik Enerjisi Fonu'na bildirilmiştir. Elektrik Enerjisi Fonu'nun Bütçe Kanunu kapsamında yer alması ve Bütçe Kanunu ile kendisine ayrılan ödeneklerin Maliye Bakanlığı'nın inisiyatifi altında zaman zaman dilimler halinde serbest bırakılması nedeni ile Fon tarafından yapılan ödemelerde gecikmeler olabilmektedir. 2001 yılı için Genel Bütçe'den talep edilen 97,5 trilyon TL'ye karşılık Elektrik Enerjisi Fonu'na 40 trilyon ödenek tahsis edilmiştir. ödemelerin gecikmesi durumunda, Merkez Bankası'nın açıklamış olduğu faiz oranları ödemelere uygulanmaktadır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 69, Birleşim 129, s. 428-430).

S. S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi üyelerinin ödedikleri borç taksitlerinin Halk Bankasına intikal ettirilmediği iddialarına ilişkin sorusu ve Orman Bakanı ve Devlet Bakanı Vekili İ. Nami Çağan'ın cevabı (7/5729)

S. S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi üyelerinin Türkiye Halk Bankası'na ödedikleri halde banka nezdinde ödenmemiş gözükten borçlar nedeniyle haciz işlemine maruz kalmaları sorgulanmakta olup bu konuda atılacak bir adımın bulunup bulunmadığı tartışılmıştır.

Soru:

“1- Esnafımızın, kooperatif yöneticilerine veya haciz işlemi yapan avukatlara Ödediği halde bu paralar bankaya intikal ettirilmemiştir. Esnafımız ödediği borcu nedeniyle yeniden haciz tehdidi altındadır. Bunun için ne yapılması düşünülmektedir?2- Yaklaşık üç yıldır ödenmemiş olarak gözüken bu borçlara ilişkin Halk Bankası bugüne kadar borçluları niçin aramamıştır ve işlem yapmamıştır?”

Cevap:

“Sözkonusu soru önergesinde; S.S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi 1997 yılından bu yana Bankamız aracılığıyla temin ettiği kredileri, geçmiş yönetim kurulunca borçlu üyelere Bankamıza ödemek üzere tahsil etmelerine rağmen, ödemede bulunmadıkları ve sözkonusu kişiler hakkında ceza davalarının yargılaması devam olunduğu belirtilerek, Kooperatif yöneticilerine veya haciz işlemi yapan Avukatlara ödendiği belirtilen kredi taksitlerinin Gaziantep Şubemize intikal ettirilip ettirilmediğinin, Bankamızın geçen üç yıllık süre içinde ödenmemiş gözüken kredi taksitleri için bugüne kadar herhangi bir işlem yapmamasının nedenlerinin sorulduğu anlaşılmıştır. Buna göre; Bankamız tarafından, S.S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifine kullanılan kooperatif kredilerinin uygulamasında, adı geçen kooperatifin bloke sermaye hesabında ve vadesiz hesabında bulunan para üzerinden, kredilerin Ödenmeyen taksit bedelleri ve faizleri tahsil edilebildiği sürece takibe intikal ettirilmesi sözkonusu değildir. 22.05.2001 tarihi itibarıyla, S.S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifinin bloke sermaye hesabında ve vadesiz hesabında, kredi borçlarının karşdayacak meblağın kalmaması üzerine alacağımız Tasfiye Olunacak Alacaklar Hesabına aktarılmış ve icra takip işlemlerine başlanmıştır. Kooperatif yöneticilerinin, taksit tutarlarının hukuken geçerli olan ve olmayan belgeler düzenleyerek Bankamıza intikal ettirilmesini engellemeleri ve sözkonusu kişilerin zimmet suçundan yargılanmaları tamamen Bankamız dışı gelişen olaylar olup, takibe intikal eden esnaflar nezdinde alacaklarımıza ilişkin yapılan tahsilatlar takipteki borçlara mahsup edilmiştir. Bu arada; Bankamızca, en büyük müşteri grubumuz olan Esnaf ve Sanatkarlar ile Kobilerden bir bölümünün, ekonomik kriz sonucu takibe intikal etmiş borçlarının yeniden yapılandırılarak yaşadıkları sıkıntıları bir ölçüde ortadan kaldırmak ve üretimlerine devam etmelerini sağlamak amacıyla yapılan çalışmalar sonuçlandırmış ve bu konuda 20.02.2002 tarihinde Yönetim Kurulumuz tarafından alınan karar gereğinin ifası için, şubelerimizin Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifleri ile temasa geçerek uygulama hakkında ortakların bilgilendirilmeleri hususu Genel Mektup ile şubelerimize duyurulmuştur. Bilgilerinize arz ederiz.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 88, Birleşim 72, s. 332-335).

S. S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi üyelerinin borçlarına ilişkin sorusu ve Sanayi ve Ticaret Bakanı Ahmet Kenan Tanrıku'nun cevabı (7/5730)

S. S. Gaziantep Esnaf ve Sanatkarlar Kredi Kefalet Kooperatifi üyelerinin Türkiye Halk Bankası'na ödedikleri halde banka nezdinde ödenmemiş gözükten borçlar nedeniyle haciz işlemine maruz kalmaları sorgulanmakta olup bu konuda atılacak bir adımın bulunup bulunmadığı tartışılmıştır.

Soru:

"1- Borçlarını ödemelerine rağmen mağduriyetleri temerrüt faizleriyle katlanarak büyüyen bu esnaflarımızdan temerrüt faizlerinin düşürülmesi mümkün müdür?2- Kalan borçlanmanın makul bir taksitlendirme ile tahsil edilmesi yoluna gidilecek midir?3- Esnafımızın, kooperatif yöneticilerine veya haciz işlemi yapan avukatlara ödediği halde bu paralar bankaya intikal ettirilmemiştir. Esnafımız ödediği borcu nedeniyle, yeniden haciz tehdidi altındadır. Bunun için ne yapılması düşünülmektedir?"

Cevap:

"Yapılan denetim sonucunda; -Kooperatifin 01.01.1997-08.02.2001 tarihleri arasında gelir ve giderleri ile ortaklardan kooperatif görevlileri (yönetim kurulu üyeleri, avukatlar ve muhasebeci) tarafından yapılan tahsilatların birlikte değerlendirilerek 293.726.887.593-TL tutandaki paranın yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif muhasebecisi tarafından banka kredi hesaplarına yatırılmayarak zimmete geçirildiği, -öte yandan Banka Şubesinin, kooperatifle düzenlenmiş "Borçlu,; Cari Hesap Sözleşmesi" ve kooperatif anasözleşmesi hükümlerine istinaden ödenmeyen- taksitler için ortaklar aleyhine icrai takibe geçtiği, "" anlaşılması olup, denetim sonucunda düzenlenen ve adı geçen kooperatif görevlileri hakkında Türk Ceza Kanununun 202. maddesi uyarınca kovuşturma yapılması gerektiğini; belirten Suç Duyuru Raporu, Bakanlığımızca Gaziantep Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmiştir. Diğer taraftan kooperatif ortaklarının mağduriyeti ve bazı ortakların başvuruları da dikkate alınarak, parasını kooperatif görevlilerine teslim ettikleri halde banka kredi hesapları kapanmadığı için haklarında icra takibi yürütülmekte olan kişiler aleyhine Bankaca yürütülen icra takiplerinin durdurulmasının mümkün olup olmadığı konusunda Türkiye Halk Bankasına da bir yazı ile görüşleri sorulmuş, alınan cevabi yazıda; "Kooperatif görevlilerince tahsil edilerek Banka kayıtlarına girmeyen tutarların (ortak ve kooperatif arasında) üçüncü şahıslarla ilgili olması nedeniyle Bankalarını ilgilendirmediği, bu aşamada bir işlem yapılamayacağı" belirtilmiştir. Dolayısıyla, kooperatif tüzel kişiliği ve T. Halk Bankası arasındaki sözleşme ve taahhütname uyarınca anılan Banka Şubesinin takip yapabilmesi nedeniyle söz konusu icra takiplerinin durdurulması yönünde halihazırda yapılabilecek bir işlem bulunmamaktadır. Esasen Bakanlığımız Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerinin kuruluş, işleyiş ve denetimlerine ait işlem ve hizmetleri yürütmekle sorumlu olup, esnaf ve sanatkarların kredilendirilmesi için kredi tahsisi ve buna ilişkin işlem ve hizmetlerin yürütülmesi Türkiye Halk Bankasının bağlı olduğu Devlet Bakanlığının görev alanındadır. Bu nedenle, kredilere ilişkin temerrüt faizinin azaltılması, vade uzatımı ve yeni kaynak temini hususlarına ilişkin olarak anılan

Devlet Bakanlığından bilgi alınması daha uygun olacaktır. öte yandan, yaşanan finansal krizlerden diğer kesimlerle birlikte esnaf ve sanatkarlarımızın da önemli ölçüde etkilenmiş olmaları nedeniyle, bu kesime kredi borçlarının ödenmesinde kolaylık sağlanmasına yönelik olarak Bakanlığımıza ulaşan talepler, 4603 sayılı Kanununun kabulünden itibaren bankacılık ilke ve esaslarına göre yönetilen ve özerk biçimde faaliyet gösteren Türkiye Halk Bankasına iletilmekte olup kredilere ilişkin sorunların çözümü anılan Banka yönetiminin alacağı kararlar ve yürüteceği çalışmalarla sağlanabilecektir.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 89, Birleşim 75, s. 212-214).

Acil kurtarma botu ihalesine, İlişkin soruları ve Devlet Bakanı Ramazan Mirzaoğlu'nun cevabı (7/6209)

Kıyı Emniyeti kurtarma işletmeleri Genel Müdürlüğüne acil kurtarma botlarının alımına ilişkin ihalenin daha uygun teklif veren Türk firması yerine Norveçli bir firmaya daha yüksek fiyattan verilmesinin amacı sorgulanmış olup 200 kişinin 2 yıllık istihdamını sağlayacak bu girişime dair teknik yetersizlik adı altında yabancı bir işletmenin dahil edilmesi tartışılmıştır.

Soru:

“1- Kıyı Emniyeti kurtarma işletmeleri Genel Müdürlüğüne acil kurtarma botlarının alımı ile ilgili açılan ihale niçin ertelenmiştir?2- Türk tersaneleri için 17 metre boyundaki bu botları inşa. etmek son derece kolayken Norveç'te adı sanı duyulmamış bir tersaneye ihale etmek ne gibi bir gerekçe vardır?3- 15.750 milyon \$ teklif veren Norveç firmasından sonraki 13,8 milyon\$ ile Türk tersaneleri arasındaki yaklaşık 2 milyon \$' lık fark hangi teknik gerekçelere dayalıdır?4- Kriz ortamındaki ülkemizde yaklaşık 200 kişiye 2 yıl boyunca istihdam sağlayacak olan ihale konusu botlar hangi ekonomik ve teknik gerekçelerle Norveç firmasına ihale edilmiştir?5- İhale sürecinde firmalara sorulan sorularda herhangi bir teknik açıklama istenmemesine rağmen Türk firmaları hangi gerekçelerle teknik yetersizlik nedeniyle elenmişlerdir?6- İptal edilen ihalede kazanan firma ile bu defa ihale edilen firma sahipleri aynı kişiler midir?7-İhalenin sonuçlanmasıyla akrediflerin açılması kaç gün içerisinde gerçekleşmiştir?”

Cevap:

“CEVAP-1 Kuruluşumuz Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü'nün Ana Statüsünde açıklanan Denizlerimizde iç Sularımıza ve Kara sularımızda can kurtarmaya yönelik hizmetleri layıkı ile yerine getirebilmek amacıyla Acil Müdahale botu teminine ihtiyaç duymuş ve bu botların 24 adedi opsiyonlu olmak üzere toplam 30 adet olması planlanmıştır. öncelikle bu botların inşası için Türkiye Gemi Sanayii A.Ş ile görüşmelerde bulunmuş inşaa ve teminle ilgili 27.12.1999 tarihinde her iki Kuruluşça bir

Protokol imzatanmıştır. Bu Protokol her iki tarafın Yönetim Kurullarınca onaylanmıştır. Protokolün 4. Maddesi ile "Türkiye Gemi Sanayii A.Ş tarafından yapılacak SAR Botlardan ilk 3 adedinin «SAR Bot inşaatında deneyimli ve uzman yabancı firmalarla müştereken yapımı şeklinde» her iki tarafça ortak olarak hazırlanacak Şartname ile Türkiye Gemi Sanayii A.Ş tarafından ihaleye çıkılacaktır." şeklindedir. Protokolün imza tarihinde elinde tersaneleri ve yüzlerce mühendisi bulunan Türkiye Gemi Sanayii A.Ş bile daha önce SAR Botu inşa ve dizayn etmemesi nedeniyle herhangi bir riske girmek için ilk 3 Botun inşaatında deneyimli ve uzman yabancı firma ile müştereken yapımını önererek Protokole derç ettirmiştir. Bilahare Türkiye Gemi Sanayii A.Ş'nin özelleştirme sürecindeki gelişme nedeniyle bu Kuruluş 28.02.2000 tarihinde Protokolden rücu etmek zorunda kalmıştır. Bu aşamadan sonra söz konusu proje kapsamındaki 17-21 m. boy aralığında 30 adet SAR botun temini için iç ve dış piyasaya yönelik olarak 09.08.2000 tarihinde ihaleye çıkmıştır. 11.10.2000 tarihinde teklifleri açılan bu ihalemize 8 firma 9 proje ile iştirak etmişlerdir. Teklif olunan botların 17.20 m. ile 21.00 m. arasında olduğu görülmüştür. Bu ihalemizde Kuruluşumuz hizmetlerine yönelik en iyi SAR Botunu en uygun bedelle teminini müştereken bulunması gerekli asli unsurlar olarak aramıştır, ihale teklifleri üzerinde yapılan tetkik ve değerlendirmeler sonucunda aranan bu iki asli unsurun müştereken ihtiva ettiği herhangi bir teklif tespit edilemediğinden bu ihalemiz 16.02.2001 tarihinde iptal edilmiştir. Projemizi gerçekleştirebilmek için iptal edilen bir önceki ihalemizden sonra bu defa ki ihalemize 17-19 m. boy aralığında ve Türkiye'ye bu tip botlarla ilgili bilgi birikimi oluşturmak, Türkiye'deki Tersaneleri Acil Müdahale Botu inşalarında referans sahibi olmalarını sağlamak amacıyla 10 adet olarak ve bu botların en az S adedinin Türkiye'deki Tersanelerde inşası veya açık olarak belgelenmeleri halinde işin en az %50'sinin Türkiye'de yerleşik bir Tersanede ikmal edilmesi şartları da getirilerek iç ve dış piyasaya yönelik olarak 2S.0S.2001 tarihinde 2. kez ihaleye çıkmıştır.

CEVAP-2 Yukarıda izah ettiğimiz üzere bu son ihaleye çıkarken iptal etmek zorunda kaldığımız Türkiye Gemi Sanayii A.Ş. ile aktedilen protokol ve ihaleden de anlaşılacağı üzere Türkiye'de bu tip bir Acil Müdahale Botu dizaynına uygun uygulanmış bir proje olmadığı görülmüştür. Can kurtarma hizmetleri yapan gerek Kuruluşumuz Kıyı Emniyeti ve Gemi Kurtarma İşletmeleri Genel Müdürlüğü gerekse Sahil Güvenlik Komutanlığı elinde bulunan botların bu hizmetleri yapma konusunda zaafiyetleri bulunduğu, 7-8 şiddetinde bir hava ve deniz koşullarında denize açılmama nedeniyle Trabzon Beşikdüzü'nde kıydan 200 m açıktaki 35 Türk insanının kaybı ile sonuçlanan acı bir deneyimle öğrenilmiş bulunmaktadır. Kuruluşumuz Ana Statüsünde yer alan can kurtarma hizmetlerinin her türlü hava ve deniz koşullarında layıkıyla yerine getirebilmek amacı ile bu proje ve inşaa ihalesine çıkmış, öncelikli amaç olarak böyle olayların bir daha tekrür etmemesi için çok titiz bir araştırma, inceleme ve değerlendirme sonucunda amaca en uygun botu en uygun fiyatla temin etmek suretiyle ihaleyi sonuçlandırmıştır. Yukarıda belirtilen görevleri şüadan 17m'lik bir bot ile icra etmenin mümkün olmayacağı herkesin malumudur. İhaleyi kazanan firma adı sanı duyulmamış bir tersane olmayıp gemi inşaa sektöründe 1948 yılından beri hizmet veren bir şirkettir. Şirket şimdiye kadar değişik tip ve özelliklerde 700'den fazla proje dizaynı geliştirmiş ve inşaa etmiş, dünya gemi ve inşaa sanayiinde ismen yer almış bir firmadır.

CEVAP-3 Yapılan ön değerlendirme sonucu toplam 3 firmanın 4 projesinin değerlendirmeye alınması uygun görülmüştür. (...) Bilahare bu firmaların teklifleri ve projeleri üzerinde değerlendirmeye devam edilmiş ve bu değerlendirmede; ihale komisyonunun mevcut değerlendirme raporları, şartnamemizde de yer alan; Teklif projelerin referansları, uluslararası benzer kuruluşlarca teklif olunan projenin veya benzer projenin denenmişliği ve hizmet veriyor olması, tecrübe, yeterlilik, kapasite, daha önce benzer botlardan inşa etmiş olma durumları ve Kuruluşumuz için önemli bir unsur olan botların teslim süreleri mukayeseli ve detaylı incelemesine gidilmiştir. Yaptırılacak botların en ağır deniz ve hava şartlarında dahi insan cam kurtarmak amacına yönelik olarak kullanılacağı için teklif olunacak botların veya benzerlerinin daha önce dizayn ve inşaa edilmiş, dünyadaki emsal kuruluşlarca kullanılıyor olması, idari şartnamenin 5.5 maddesinde jde belirlenmiştir.

CEVAP-4 Bu ihalemizde daha Önceki soruda da bahsedildiği gibi Türk tersanesi, Türk Mühendisi veya Türk Müteşebbislerinin saf dışı bırakılması amaçlanmamış aksine işin en az %50'sinin Türkiye'de tamamlanması şartı koşulmuştur. Kuruluşun can kurtarma hizmetlerine yönelik olarak her türlü hava ve deniz şartlarında kullanacağı bu botların temininde herhangi bir riskle karşılaşmamak için denenmiş dizayn talebi şartnamede yer almış olmasına rağmen bazı Türk firmalarının bu şartı görmezden gelip şartnameye uygun olmayan dizayn projeleri teklif etmeleri, uygun proje teklif eden Türk firmasının ise fiyatının yüksek olması nedeniyle bu tUr bir karar alınmıştır.

CEVAP-5 Yukarıda 4. Maddede açıklanan gerekçelerle imalatların %50'sinin Türk tersanelerinde gerçekleştirilmesi zorunluluğu (proje yabancı olsa dahi) Türk tersanelerini yüceltici bir tutum ve davranış biçimidir.

CEVAP-6" Temel dizayn özellikleri değişmemek kaydıyla elbetteki dizayn Üzerinde kullanıcı taleplerine uygun küçük değişiklikler yapılabilir. Fakat can kurtarma gibi önemli bir hizmeti ifa edecek bir teknenin dizaynında bu konu ile ilgili tecrübeli ve bilgi birikimli dizaynerlerin seçilmesi yadsınmamalıdır. Türk Tersaneleri yabancıların taşeronu olmayacak aksine daha önce hiç inşaa ve dizayn etmedikleri acil müdahale botu imaları suretiyle proje uygulaması konusunda tecrübe sahibi olacaklardır.

CEVAP-7 Uygulanan Liberal Serbest Pazar Ekonomisi eşitlikçi, rekabete dayalı yansı verimliliği ve kaliteyi esas alan sistem olduğuna göre verilen karar tersanelerimizin Uluslararası planda rekabet şansım yok etmez, zira sizin de belirttiğiniz üzere Norveç'e deniz aracı ve gemi ihraç edebilen, alt yapı, teknoloji ve bilgi birikimi son derece iyi durumdaki gemi inşaa sanayi sektörümüzün Norveç gemi inşaa sektörü ile rekabet etmesini engelleyecek bir hüküm bulunmadığına göre amaca uygun proje sunması halinde niye tercih edilmesin. Zira ihalemizde herhangi bir firma şartname harici bir kriterden elcnmnermiştir. Uygun proje sunamayan teklif sahiplerimn sadece Türk olması nedeniyle tercih edilmesi Liberalizme ve serbest rekabete tamamen aykırı olan korumacılıkla eş değer olmayacak mıdır?

CEVAP-8 Bu uygulamayla tersanelerimizin sahip olduğu bilgi birikimine ve rekabet gücüne, acil müdahale boru konusunda bilgi transferi yoluyla katkıda bulunulacaktır. Bu bilgi birikimi ile kamu ihalelerine muhtaç olmadan dünya gemi inşaa piyasasında rekabet güçlerini arttıracaklardır.

CEVAP-9 Bu karara konu ihale kamu menfaati gözetilerek gayet şeffaf ölçüler kullanılmak suretiyle yapılarak sonuçlandırılmış olup bu kararın arkasında bilinmeyen bazı etkenler aranmaktansa Trabzon Beşikdüzünde kıyıya

2Ü0m mesafede 35 Türk insanının canına mal olmuş acı bir deneyimin bir daha tekerrür etmemesini istemekten başka bir art düşünce olmadığını belirtmekte yarar vardır.” (TBMM 21. Dönem Tutanak Dergisi, Cilt 90, Birleşim 79, s. 314-326).

Tez çalışmasının 1996-1999 ve 1999-2002 Dönemlerinde Türkiye adlı başlığında belirtildiği üzere, ekonomik krizde işsizlik ciddi oranda artmıştır. Bu işsizlik ortamında 200 işçiye 2 yıl boyunca iş imkanı sağlayacak olan bot projesinin Norveçli firmaya verilmesi dikkat çekmiştir ve soru olarak sorulmuştur. Bu soruya cevap olarak ihalenin şartnamesinde işin en az %50'sinin Türkiye'de yapılması şartı konulmuştur denmiştir.

3.3. 20 ve 21. Dönem Gaziantep Milletvekillerinin TBMM'deki Yasama Faaliyetlerinin Genel Analizi

3.3.1. Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri

Tablo 3'te 20. Dönem milletvekillerinin partiler bazında yasama faaliyetleri sunulmaktadır. En fazla yasama faaliyetinin Anavatan Partisi milletvekilleri tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu Refah Partisi, Demokratik Sol Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi ve Doğru Yol Partisi izlemiştir.

Tablo 3. 20. Dönem Milletvekillerinin Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri

	T.S.	T.	S.A.K.	Ü.İ.İ.	D.S.	S.C.	Toplam
Refah Partisi	0	19	61	2	0	2	84
Anavatan Partisi	0	3	17	2	0	101	123
Doğru Yol Partisi	0	0	0	2	0	0	2
Demokratik Sol Parti	0	0	19	1	0	0	20
Cumhuriyet Halk Partisi	0	1	1	0	2	0	4

*T.S. = Teklif sayısı, T. = Takrirler (Önergeler), S.A.K. = Söz aldığı konuşmalar, Ü.İ.İ. = Üyelerle ilgili işler, D.S. = Demeçler ve söylevler, S.C. = Sualler ve Cevaplar

Anavatan Partisi en fazla soruya yanıt veren parti olarak kayıtlara geçmiş olup üyeleri en fazla söz alan parti Refah Partisi olmuştur. Anavatan ve Demokratik Sol Parti ise Refah Partisine aldıkları sözler itibarıyla takip etmiştir. Refah Partisi 19, Anavatan Partisi 3, Cumhuriyet Halk Partisi ise 1 önerge vererek yasama faaliyetlerine katılım sağlamışlardır.

Tablo 4'te 21. Dönem milletvekillerinin partiler bazında yasama faaliyetleri sunulmaktadır. En fazla yasama faaliyetinin Fazilet Partisi milletvekilleri tarafından yapıldığı görülmektedir. Bunu Anavatan Partisi, Doğru Yol Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Demokratik Sol Parti izlemiştir.

Tablo 4. 21. Dönem Milletvekillerinin Partiler Bazında Yasama Faaliyetleri

	T.S.	T.	S.A.K.	Ü.İ.İ.	D.S.	S.C.	Toplam
Milliyetçi Hareket Partisi	0	3	9	1	0	14	27
Fazilet Partisi	0	0	29	1	0	53	83
Doğru Yol Partisi	0	1	23	1	0	6	31
Demokratik Sol Parti	0	0	10	1	0	0	11
Anavatan Partisi	0	5	4	0	0	55	64

*T.S. = Teklif sayısı, T. = Takrirler (Önergeler), S.A.K. = Söz aldığı konuşmalar, Ü.İ.İ. = Üyelerle ilgili işler, D.S. = Demeçler ve söylevler, S.C. = Sualler ve Cevaplar

21. Dönem yasama faaliyetlerine katılan partiler arasında üyeleri en fazla söz alan parti Fazilet Partisi olmuştur. Fazilet Partisi'ni sırasıyla Doğru Yol Partisi, Demokratik Sol Parti, Milliyetçi Hareket Partisi ve Anavatan Partisi izlemiştir. En fazla soruya yanıt veren iki parti sırasıyla Anavatan Partisi ve Fazilet Partisi olmuştur.

3.3.2. Gaziantep Milletvekillerinin Yasama Faaliyetleri

Tablo 5. 20. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Faaliyetleri

Milletvekili	T.S.	T.	S.A.K.	Ü.İ.İ.	D.S.	S.C.	Toplam
Nurettin Aktaş	0	1	2	0	0	0	3
Kahraman Emmioğlu	0	17	32	1	0	1	51
Mehmet Bedri İncetahtacı	0	1	27	1	0	1	30
Mustafa Rüştü Taşar	0	2	15	1	0	71	89
Ünal Yaşar	0	1	2	1	0	30	34
Mehmet Batallı	0	0	0	2	0	0	2
Ali Ilıksoy	0	0	12	1	0	0	13

Mustafa Yılmaz	0	0	7	0	0	0	7
Hikmet Çetin	0	0	1	0	2	0	3

*T.S. = Teklif sayısı, T. = Takrirler (Önergeler), S.A.K. = Söz aldığı konuşmalar, Ü.İ.İ. = Üyelerle ilgili işler, D.S. = Demeçler ve söylevler, S.C. = Sualler ve Cevaplar

Tablo 5'te görüldüğü üzere en fazla yasama faaliyeti gerçekleştiren milletvekili Mustafa Rüştü Taşar'dır. Onu Kahraman Emmioğlu, Ünal Yaşar, Mehmet Bedri İncetahtacı, Ali Ilıksoy, Mustafa Yılmaz, Hikmet Çetin ve Nurettin Aktaş ile Mehmet Batallı izlemiştir.

Tablo 6. 21. Dönem Milletvekillerinin Siyasi Faaliyetleri

Milletvekili	T.S.	T.	S.A.K.	Ü.İ.İ.	D.S.	S.C.	Toplam
Ali Ilıksoy	0	0	5	0	0	0	5
Mustafa Yılmaz	0	0	5	1	0	0	6
Ali Özdemir	0	0	2	0	0	6	8
Mehmet Ay	0	3	0	0	0	8	11
Mehmet Hanifi Tiryaki	0	0	7	1	0	0	8
Mehmet Bedri İncetahtacı	0	0	22	0	0	3	25
Nurettin Aktaş	0	0	7	1	0	50	58
Mustafa Rüştü Taşar	0	5	4	0	0	55	64
İbrahim Konukoğlu	0	1	23	1	0	6	31

*T.S. = Teklif sayısı, T. = Takrirler (Önergeler), S.A.K. = Söz aldığı konuşmalar, Ü.İ.İ. = Üyelerle ilgili işler, D.S. = Demeçler ve söylevler, S.C. = Sualler ve Cevaplar

Tablo 6'ya bakıldığında en fazla yasama faaliyeti gerçekleştiren milletvekilinin 20. Dönemde olduğu gibi Mustafa Rüştü Taşar olduğu görülmektedir. Onu Nurettin Aktaş, İbrahim Konukoğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı, Mehmet Ay, Mehmet Hanifi Tiryaki ve Ali Özdemir, Mustafa Yılmaz ve Ali Ilıksoy izlemiştir.

4. SONUÇ

Parlamentar sistemde meclisin yasamaya odaklanması nedeniyle en önemli unsur milletvekilleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum gerek medyada karşılaşılan milletvekili faaliyetleriyle gerekse çalışmamızda yer verilen yasama faaliyetleriyle anlaşılabilir. Çünkü milletvekilleri bölgesel bazda seçilse de mali, ekonomik, siyasi, hukuki, askeri, sosyal ve kültürel bağlamda toplumsal işlevlere sahiptir.

Çalışmamızda 20.ve 21. dönem Gaziantep milletvekillerinin yasama faaliyetleri ele alınmıştır. Bunun yanında milletvekillerinin demografik ve sosyokültürel özellikleri de incelenmiştir. Bu özelliklere bakıldığında ilk göze çarpan durumun yerellik olduğu görülmektedir. Milletvekillerinin büyük bir kısmının Gaziantepli olması dikkat çekmektedir. Bunun yanında milletvekillerinin eğitim seviyeleri yüksektir ve birçoğu yabancı dil bilmektedir. Çok sayıda kitap yazmış olan milletvekilleri ilgili dönemde incelenen milletvekilleri arasında yer almaktadır ve hemen tüm milletvekillerinin yöneticilik yaptığı görülmektedir.

İncelenen dönemlerde Gaziantep'te seçim tercihlerine bakıldığında 20. dönemde Refah Partisi'nin, 21. dönemde Milliyetçi Hareket Partisi'nin daha fazla milletvekili çıkardığı görülmektedir. 25 Aralık 1995 Genel Seçimi'nde RP'den 3 milletvekili (Nurettin Aktaş, Kahraman Emmioğlu, Mehmet Bedri İncetahtacı), ANAP'tan 2 milletvekili (Mustafa Rüştü Taşar, Ünal Yaşar), DSP'den 2 milletvekili (Ali Ilıksoy, Mustafa Yılmaz), DYP'den 1 milletvekili (Mehmet Batallı) ve CHP'den 1 milletvekili (Hikmet Çetin) seçilmiştir. 18 Nisan 1999 Genel Seçimi'nde ise MHP'den 3 milletvekili (Ali Özdemir, Mehmet Ay, Mehmet Hanifi Tiryaki), DSP'den 2 milletvekili (Mustafa Yılmaz, Ali Ilıksoy), FP'den 2 milletvekili (Nurettin Aktaş, Mehmet Bedri İncetahtacı), DYP'den 1 milletvekili (İbrahim Konukoğlu) ve ANAP'tan 1 milletvekili (Mustafa Rüştü Taşar) seçilmiştir.

20. dönemde en fazla yasama faaliyeti Anavatan Partisi milletvekilleri tarafından gerçekleştirilmiştir. 21. dönemde ise en fazla yasama faaliyeti gerçekleştiren milletvekilleri Fazilet Partisi'nden çıkmıştır. Her iki dönemde de en fazla yasama faaliyeti gerçekleştiren milletvekilinin Mustafa Rüştü Taşar olduğu görülmektedir.

Milletvekillerinin siyasi faaliyetlerine bakıldığında 20. dönem milletvekillerinden Nurettin Aktaş'ın 1 önergesi, 2 söz aldığı konuşması olduğu görülmektedir. Kahraman Emmioğlu'nun

ise 17 önergesi, 32 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 1 soru ve cevapları vardır. Mehmet Bedri İncetahtacı'nın 1 önergesi, 27 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 71 soru ve cevapları; Mustafa Rüştü Taşar'ın 2 önergesi, 15 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 71 soru ve cevapları; Ünal Yaşar'ın 1 önergesi, 27 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 30 soru ve cevapları; Mehmet Batalı'nın yalnızca 2 üyelerle ilgili işleri; Ali İlıksoy'un 12 söz aldığı konuşmaları, 1 üyelerle ilgili işleri; Mustafa Yılmaz'ın 7 söz aldığı konuşması, Hikmet Çetin'in 1 söz aldığı konuşması, 2 demeç ve söylevi bulunmaktadır.

21. dönem milletvekillerinden Ali İlıksoy'un 5 söz aldığı konuşması; Mustafa Yılmaz'ın 5 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri; Ali Özdemir'in 2 söz aldığı konuşması, 6 soru ve cevapları; Mehmet Ay'ın 3 önergesi, 8 soru ve cevapları; Mehmet Hanifi Tiryaki'nin 7 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri; Mehmet Bedri İncetahtacı'nın 22 söz aldığı konuşması, 3 soru ve cevapları; Nurettin Aktaş'ın 7 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 50 soru ve cevapları; Mustafa Rüştü Taşar'ın 5 önergesi, 4 söz aldığı konuşması, 55 soru ve cevapları; İbrahim Konukoğlu'nun 1 önergesi, 23 söz aldığı konuşması, 1 üyelerle ilgili işleri, 6 soru ve cevapları bulunmaktadır.

20. dönem milletvekillerinin partiler bazında yasama faaliyetlerine bakıldığında önerge sayıları Refah Partisi için 19, Anavatan Partisi için 3, Doğru Yol Partisi için 0, Demokratik Sol Parti için 0, Cumhuriyet Halk Partisi için 1'dir. Söz aldıkları konuşmalar ise Refah Partisi için 61, Anavatan Partisi için 17, Doğru Yol Partisi için 0, Demokratik Sol Parti için 19, Cumhuriyet Halk Partisi için 1'dir. Üyelerle ilgili işler Refah Partisi için 2, Anavatan Partisi için 2, Doğru Yol Partisi için 2, Demokratik Sol Parti için 1, Cumhuriyet Halk Partisi için 0'dır. Demeçler ve söylevlerde yalnızca Cumhuriyet Halk Partisi'nden 2 katılım bulunmaktadır. Sualler ve cevaplarda Refah Partisi 2, Anavatan Partisi 101, diğer partiler 0 faaliyet göstermişlerdir. Toplamda en fazla yasama faaliyeti olan parti Anavatan Partisi olmuştur. Bunu Refah Partisi, Demokratik Sol Parti, Cumhuriyet Halk Partisi ve Doğru Yol Partisi takip etmektedir.

21. dönem yasama faaliyetlerine bakıldığında önergeler için Milliyetçi Hareket Partisi'nin 3, Fazilet Partisi'nin 0, Doğru Yol Partisi'nin 1, Demokratik Sol Parti'nin 0, Anavatan Partisi'nin 5 faaliyeti olduğu görülmektedir. Söz aldıkları konuşmalarda ise Milliyetçi Hareket Partisi'nin 9, Fazilet Partisi'nin 29, Doğru Yol Partisi'nin 23, Demokratik Sol Parti'nin 10, Anavatan Partisi'nin 4 faaliyeti vardır. Üyelerle ilgili işlerde Milliyetçi Hareket Partisi'nin 1, Fazilet Partisi'nin 1, Doğru Yol Partisi'nin 1, Demokratik Sol Parti'nin 1 ve

Anavatan Partisi'nin 0 faaliyeti bulunmaktadır. Sualler ve cevaplar için Milliyetçi Hareket Partisi'nin 14, Fazilet Partisi'nin 53, Doğru Yol Partisi'nin 6, Demokratik Sol Parti'nin 0, Anavatan Partisi'nin 55 faaliyeti vardır. Genel olarak bakıldığında en fazla yasama faaliyeti gösteren partinin bu dönemde Fazilet Partisi olduğu görülmektedir. Bunu Anavatan Partisi, Doğru Yol Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi ve Demokratik Sol Parti takip etmektedir.

Özellikle soru önermelerinde döneme ilişkin özellikleri yansıtan çok sayıda unsur bulunmaktadır. Eğitimde fırsat eşitliği gibi sosyal konulardan et ithalatında kayıtdışılık gibi mali konulara kadar birçok soru gündeme getirilmiştir. Çeşitli usulsüzlükler gündeme getirilmiş, sorgulanmıştır. Daha çok mali konularda soru sorulduğu görülmektedir. Bölgesel özellikler kapsamında hayvancılık, et ithalatı gibi konulara eğilimlerdir. Gaziantep'e yapılacak bölgesel yatırımlar ele alınmış, yatırım planlarının kapsamı ve içeriği sorgulanmıştır. Bölgesel konuların dışında ulusal ve uluslararası konulara da değinilmiştir. IMF gibi uluslararası kuruluşlar ile yapılan anlaşmalar çerçevesinde sorular sorulmuş, gemi imalatı için ayrılan bütçe hakkında sorular yöneltilmiştir. Çekiç Güç operasyonu hakkında da çok kez soru sorulduğu görülmektedir. Olağanüstü halin kaldırılmasına ve Irak ambargosuna ilişkin sorular Çekiç Güç konusu ile beraber dile getirilmiştir.

Milletvekillerinin ilgili dönemin gündemine at yapmış oldukları yasama faaliyetlerine bakılacak olduğunda 28 Şubat'ın, 1999 depremi ve 2001 krizi etkilerini yasama faaliyetlerinde görmek mümkün. Türkiye'nin içinde bulunduğu şartların aynası niteliğinde olan konuşmalar ve yasama faaliyetleri göze çarpmaktadır. Demokrasinin gelişmesi ve kalkınma hususunda atılması gereken adımlar ve mevcut yürütme faaliyetlerinin sorgulanması gibi bir çok konuda gündemin değerlendirilmesi sağlanmıştır.

Milletvekillerinin siyasi faaliyetlerine bakıldığında gerek ulusal gerekse bölgesel bazda katkı sağlama odaklı faaliyetlerin gerçekleştirildiği ve kendi ilgi alanları, uzmanlıkları çerçevesinde sektörel ve toplumsal sorunlara dikkat çektikleri görülmektedir. Siyasetin ve demokrasinin geliştirilmesi bağlamında dönem koşullarına uygun biçimde katkı sağlamışlardır.

KAYNAKÇA

- Akıncı, B. (2017). Türkiye’de Hükümet Sistemi Tartışmaları ve Cumhurbaşkanlığı. *Doktora Tezi*. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Aktay, Yasin. (2003). “Diaspora and Stability: Constitutive Elements in a Body of Knowledge.” In *Turkish Islam and Secular State: The Gülen Movement*, edited by Hakan Yavuz and Lohn Esposito, 131-155. New York: Syracuse University Press.
- Akyıldız, A. (2016). *Osmanlı Devletinde Yenileşme Hareketleri (1876-1918)* (1. b.). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Alper, E.; Berumet, H.; Malatyalı, K. (2001); “The Effect of the Disinflation Program on the Structure of the Turkish Banking Sector”, *Russian and East European Finance and Trade*, Vol. 7, N0. 6, pp. 81 – 95.
- Altunöz, İ. (1999). Dulkadir Eyaleti'nin Kuruluşunda Antep Şehri (XVI. Yüzyıl). Y. Küçükdağ içinde, *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan* (s. 89-146). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Vakfı.
- Anıl, Y. Ş. (2006). *Antik Çağda Demokrasinin Doğuşu*. İstanbul: Kastaş Yayınevi.
- Ateş, O. (2015). Katılımcı Demokrasi ve E-Devlet Uygulamalarının Türkiye’de Demokratik Yönetime Etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Avcı, E. (2014). Başkanlık Sistemi ve Türkiye. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Büyük Ticaret Salnamesi*. (1925). Aralık 17, 2018 tarihinde <http://ktp.isam.org.tr:>
<http://ktp.isam.org.tr/pdfsal/D02467192500000000.pdf> adresinden alındı
- Bahmani – O., Mohsen; Karacal, M. (2006); “The demand for money in Turkey and currency substitution”, *Applied Economics Letters*, Vol.13, pp. 635 – 642.
- Başgil, A. F. (2008). *Hukukun Ana Meseleleri ve Müesseseleri Konferanslar* (1. b.). İstanbul: Yağmur Yayınevi.
- Bal, B. (2001). *İstikrarsız Parlamentarizme Karşı Başkanlık Sistemi*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Bal, H. (2014). David Held’in Sınıflandırmasına Göre Demokrasinin Klâsik Modelleri. *The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science*(26), 213–229.

- Barut, I. (2012). *Parlamentar Sistemde Dönüşüm, Başbakanlık Hükümeti ve Türkiye. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Basbakanlik Kriz Yonetim Merkezi. 2000. *Depremler 1999 (1999 Earthquakes)*. Ankara: Basbakanlik.
- Biçici, M. (2014). *Gaziantep Milletvekilleri ve Siyasi Faaliyetleri (1923-1950). Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Kahramanmaraş: Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilir, F. (2013, Mart). *Hükümet Sistemleri Bağlamında Hükümet Sistemimiz ve Partili Cumhurbaşkanı. Yeni Türkiye Dergisi*(51), 305-306.
- Bitros, G. C., & Karayiannis, A. D. (2012). *Creative Crisis in Democracy and Economy*. Springer.
- Buğra, Ayşe. 1998. "Class, Culture and State: An Analysis of Interest Representation of Two Turkish Business Associations." *International Journal of Middle East Studies* 30, no:4, 521-539.
- Cammack, D. D. (2013). *Rethinking Athenian Democracy. PhD Dissertation*. Cambridge: Harvard University.
- Canbakkal, H. (2009). *17. Yüzyılda Ayntâb Osmanlı Kentinde Toplum ve Siyaset*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çapoğlu, G. (2004); "Anatomy of a Failed IMF Program", *Emerging Markets, Finance and Trade*, Vol.40, No:3, pp. 84 – 100.
- Çınar, M. (2015). *Demokrasi. Y. Taşkın içinde, Siyaset: Kavramlar, Kurumlar, Süreçler* (s. 206-233). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çağlar, B. (1989). *Anayasa Bilimi*. İstanbul: BFS Yayınları.
- Çetinsaya, Gökhan. 1999. "Rethinking Nationalism and Islam: some Preliminary Notes on the roots of "Turkish-Islamic Synthesis" in Modern Turkish Political Thought." *Te Muslim World* 89, no: 3-4:350-376.
- Çelebi, E. (1935). *Evliya Çelebi Seyahatnamesi*. İstanbul: MF. V. Devlet Matbaası.
- Darkot, B., & Dağlıoğlu, T. (1961). *Ayıntab. İslâm Ansiklopedisi, 2*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Darling, L. T. (2011). *Kamu Maliyesi: Osmanlı Merkezi Yönetiminin Rolü*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Demir, N. (2010). *Demokrasinin Temel İlkeleri ve Modern Demokrasi Kuramları. Ege Akademik Bakış, 10(2)*, 597-611.

- Devlet Planlama Teskilati. (1999). Depremin ekonomik ve sosyal etkileri muhtemel finansman ihtiyacı (Economic and Social Impacts of the Earthquake and financial costs) Ankara: Devlet Planlama Teskilati.
- Doğan, O. (2010). *Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi* (2 b.). Ankara: Sözkese Matbaacılık.
- Doğru, D. (2011). Hükümet Sistemleri Açısından 2007 Anayasa Değişikliği ve Bu Değişikliğin Türk Parlamenter Sistemine Olası Etkileri. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Duran, B. (2012). *Türk Parlamento Tarihi TBMM – XIX. Dönem 1991-1995* (Cilt 3). Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları .
- Efe, H., & Kotan, M. L. (2015). Türkiye’de Hükümet Sistemi Tartışmaları Çerçevesinde Başkanlık Sistemi Ve Türkiye’de Uygulanabilirliği. *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi KAÜ İİBF Dergisi*, 6(9), 65-94.
- Efe, H., Kemahlı, F., & Kotan, M. L. (2015). Türkiye'nin Parlamenter Sistem Deneyiminin Önemi. *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 169-182.
- Ekinci, N. K.; Ertürk, K. A. (2007); “Turkish Currency Crisis of 2000 – 2001, Revisited”, *International Review of Applied Economics*, Vol.21, No:1, pp. 29 – 41.
- Erdoğan, Necmi. 2000. “Kemalist Non- Governmental Organizations: Troubled Elites in Defence of a Sacred Heritage.” In *Civil Society in the Grip of Nationalism: Studies on Political Culture in Contemporary Turkey*, edited by Stefanos Yerasimos, Gunter Seufert and Karin Vorhoff , 251-282. Istanbul: Orient-Institut.
- Erdoğan, M. (2001). *Anayasal Demokrasi*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Erdoğan, M. (2014). *Anayasa Hukuku*. Ankara: Orion Kitabevi.
- Eroğlu, H. T. (2006). Yönetime Katılma Biçimleri ve Yerel Yönetimlerde Demokratik Mekanizmalar. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 191-206.
- Ertan, T. F. (2012). *Atatürk’ün Demokrasi Anlayışı Üzerine Bir Değerlendirme*. Ankara: Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Daire Başkanlığı Yayınları.
- Ertan, T. F. (2012). *Türk Parlamento Tarihi TBMM XX. Dönem 1995-1999* (Cilt 3). Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Ertüek, İ. (2003); “GOVERNANCE OF FINANCIALIZATION: THE TURKISH CASE”, *Competition & Change*, Vol.7, No:4, pp. 185 – 2004.
- Esir, İ. (2010). *el-Kamil fi't-Tarih* (Cilt 2). Kahire: Daru'l-Hadis.
- Faroqhi, S. N. (2011a). Dokuma İmalatında Gerileyişler ve Canlanışlar. *Türkiye Tarihi (1603-1839)*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Faroqhi, S. N. (2011b). Giriş. *Türkiye Tarihi (1603-1839)*. İstanbul: Kitap Yayınevi.

- Fedayi, C. (2011). *Siyaset Bilimi* (1. b.). Ankara: Kadim Yayınları.
- Findley, C. V. (2011). *Siyasi Kültür ve Büyük Haneler*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Finkel, Andrew. 2000. "Who Guards the Turkish Press? A Perspective on Press Corruption in Turkey." *Journal of International Affairs* 54, no: 1, 147-166.
- Frey, Frederick. 1956. *Turkish Political Elite*. Cambridge: M.I.T. Press.
- Gökhan, İ. (2000). Gaziantep ve Yöresinin Osmanlı Devletine Katılması. *Osmanlı Devletinin 700. Kuruluş Yıldönümü Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*. Gaziantep: T.C. Gaziantep Valiliği.
- Göyünç, N. (1999). Gaziantep Tarihi ile İlgili Bazı Notlar. *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*. Gaziantep : Gaziantep Valiliği.
- Gözübüyük, Ş. (1991). *Anayasa Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Göze, A. (2013). *Siyasal Düşünceler ve Yönetimler*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Gözler, K. (2000, Eylül-Ekim). Türkiye’de Hükümetlere Nasıl İstikrar ve Etkinlik Kazandırabilir?(Başkanlık Sistemi ve Rasyonelleşmiş Parlamenterizm Üzerine Bir Deneme). *Türkiye Günlüğü*(62), 25-47.
- Gözler, K. (2012). *Anayasa Hukukuna Giriş*. Bursa: Ekin Basım Yayım Dağıtım.
- Gözler, K. (2014). *Türk Anayasa Hukuku Dersleri* (16. b.). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gözler, K. (2016). Elveda Kuvvetler Ayrılığı, Elveda Anayasa: 10 Aralık 2016 Tarihli Anayasa Değişikliği Teklifi Hakkında Bir Eleştiri. *Ankara Barosu Dergisi*, 74(4), 25-36.
- Göğüş, M. O. (1997). *İlk İnsanlardan Bugüne Çeşitli Yönleriyle Gaziantep*. Gaziantep: Simge Yayınları.
- Gramsci, Antonio. 2005. *Selections from Prison Notebooks*. London: Lawrence and Wishart.
- Gülener, S., & Miş, N. (2017). Cumhurbaşkanlığı Sistemi. *Analiz*, 190-204.
- Gülalp, Haldun. 1999. "Political Islam in Turkey: Te Rise and Fall of the Refah Party." *Te Muslim World* 89, no:3-4, 22-41.
- Güllü, R. E. (2010). *Antep Ermenileri (Sosyal-Siyasi ve Kültürel Hayat)*. İstanbul: IQ Yayınevi.
- Günay, N.; Tektaş, A. (2006); "Efficiency Analysis of the Turkish Banking Sector in Precrisis and Crisis Period: A DEA Approach", *Contemporary Economic Policy*, Vol. 24, No. 3, pp. 418 – 431.

- Günçavdı, Ö.; Küçükçifçi, S. (2005); “Financial Reforms and the Decomposition of Economic Growth: An Investigation of the Changing Role of Financial Sector in Turkey”, *Review of Middle East Economics and Finance*, Vol.3, No:1, pp. 63 – 86.
- Günay, Z. (2016). Başkanlık Sistemi ve Türkiye’de Uygulanabilirliği. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi.
- Güngör, M. B. (2004). *Gaziantep'in Coğrafi Yapısına ve Genel Tarihine Bakış*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Gürkan, A. (2004). Cumhuriyet Halk Partisinin Gaziantep'teki Faaliyetleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güveyi, Ü. (2012). Anayasa Yargısı ve Demokrasi İlişkisi. *G.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(3), 137-162.
- Güzelbey, C. C., & Yetkin, H. (1970). *Gaziantep Şer’i Mahkeme Sicillerinden Örnekler* (Cilt 4). Gaziantep: Yeni Matbaa.
- Gallagher, M., & Uleri, P. V. (1996). *The Referendum Experience in Europe*. London and New York: Macmillan Press.
- Genç, M. (2010). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi* (7 b.). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Howe, Marvine. 2000. *Turkey Today: A Nation Divided over Islam’s Revival*. Oxford: Westview Press.
- Hürriyet. (2008, Kasım 26). *CHP'nin Gaziantep adayı Mustafa Yılmaz*. Aralık 18, 2018 tarihinde <http://www.hurriyet.com.tr>: <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/chpnin-gaziantep-adayi-mustafa-yilmaz-10446099> adresinden alındı
- haberler.com. (2013, Mart 25). *Eski Milletvekili Ünal Yaşar Toprağa Verildi*. Aralık 18, 2018 tarihinde <https://www.haberler.com>: <https://www.haberler.com/eski-milletvekili-unal-yasar-topraga-verildi-4462463-haberi/> adresinden alındı
- Hazır, H. (1990). *Anayasa Hukuku*. Konya: Selcuk Üniversitesi Basimevi .
- Hekimoğlu, M. M. (2010). *Anayasa Hukukunda Anti Demokratik Hükümet Sistemleri ve Türkiye*. Ankara: Detay Yayıncılık .
- Held, D. (1987). *Models of Democracy*. Cambridge: Polity Press.
- Hellas, W., & Ober, J. (2010, Mayıs). Wealthy Hellas. *Princeton/Stanford Working Papers in Classics*. Stanford University.
- Hosch Dayıcan, B. (2010). Political Involvement and Democracy: How Benign is the Future of Post-Industrial Politics?*PhD Thesis*. Netherlands: University of Twente.

- Işık, M. F. (2014). Platon ve Demokrasi Algısı. *Asos Journal Akademik Sosyal Araştırmalar*, 2(2), 329-334.
- Işıklı, Ş. (2014). *Ortaöğretim Demokrasi ve İnsan Hakları*. Ankara: Ekoyay Yayınları.
- İba, Ş., & Bozkurt, R. (2004). *100 Soruda Parlamento* (2. b.). Ankara.
- İnalcık, H. (2000). *Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- İnalcık, H. (2016). *Devleti Aliyye* (2. b.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- İtişgen Dülger, R. (2017). Parlamenter Sistemde Devlet Başkanının Cezai Mesuliyeti. *Doktora Tezi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Küçük, A. (2017). Yeni Anayasa Değişikliği ile Getirilmek İstenen Türkiye'ye Özgü Başkanlık Sistemi: Korkular, Algılar, Beklentiler. *Liberal Düşünce Dergisi*, 22(85), 157-189.
- Kahraman, M. (2006). Parlamenter Sistemlerde ve Türk Anayasa Hukuku'nda Bakanlar Kurulunun Görevleri Yetkileri ve Çalışma Usulü. *Doktora Tezi*. Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Karpat, K. (2014). *Kısa Türkiye Tarihi 1800-2012*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Karpat, K. H. (2008). *Osmanlı Modernleşmesi* (2. b.). (A. Z. Durukan, & K. Durukan, Çev.) Ankara: İmge Kitabevi.
- Kartal, M. (2015). Gaziantep Şehrinde Rekreasyonle Faaliyetlerin Dağılışı. *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaykusuz, M. (2014). *Geçmişten Günümüze Finansal Krizler(1619-2014)*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Keyder, N. (2001); "The Aftermath of the Exchange Rate – Based Program and the November 2000 Financial Crisis in Turkey", *Russian and East European Finance and Trade*, Vol. 37, No:5, pp. 22 – 44.
- kitapyurdu.com. (2019). *Kahraman Emmioğlu'nun Kitaplarının Listesi*. Aralık 18, 2018 tarihinde <https://www.kitapyurdu.com>: <https://www.kitapyurdu.com/yazar/kahraman-emmioglu/142637.html> adresinden alındı
- Kopar, M. (2011). CHP Teftiş Raporlarına Göre II. Dünya Savaşı Yıllarında Gaziantep. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 1037-1055.
- Koru, Fehmi. 2001. "Mantık ve Dilbilim Üzerine." *Yeni Şafak*, October 18.
- Kriesi, H. (2005). *Direct Democratic Choice. The Swiss Experience*. Lanham: Lexington Books.
- Kubalı, H. N. (1971). *Anayasa Hukuku Dersleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.

- Kuzucu, S. (2006). 123 Numaralı Antep Şer'iyye Sicili Bağlamında 1766-1768 Tarihleri Arasında Antep'in İdari ve Sosyal Tapısı Üzerine Bir İnceleme. *Akademi Günlüğü Toplumsal Araştırmalar Dergisi*, 1, 39-54.
- Lijphart, A. (1997). *Çağdaş Demokrasiler*. (E. Özbudun, Çev.) Ankara: Yetkin Yayınları.
- Mangır, F. (2006). Finansal Deregülasyonun(1989-2001) Türkiye Ekonomisi Üzerine etkileri:Kasım 2000 ve Şubat 2001 Krizleri. *Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler ensitütüsü Dergisi*(16), 468-470.
- Mardin, Şerif. 1974. "Center Periphery Relations: A Key To Turkish Politics?" In *Post Traditional Societies*, edited by Shumuel.N. Eisenstadt, 169-190. New York:Norton & Company.
- Mordtmann, J. H. (1977). Dulkadirliiler. *İslam Ansiklopedisi*, 3. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Mutlu, F. (2015). Kağıthane (İstanbul) İlçesi Yerel Yönetim Uygulamaları ve Katılımcı Demokrasi Açısından Tartışılması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Ober, J. (2003). Conditions for Athenian Democracy. T. K. Rabb, & E. N. Suleiman içinde, *The Making and Unmaking of Democracy: Lessons from History and World Politics* (s. 2-22). New York & London: Routledge.
- Onar, E. (2000). Türkiye Başkanlık veya Yarı-Başkanlık Sistemine Geçmesi Düşünülmesini Midir?*Uluslararası Anayasa Hukuk Kurultayı Bildirisi*. Ankara.
- Ortaylı, İ. (2008). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi* (3. b.). Ankara: Cedit Neşriyat.
- Öney, A. (2014). *Güneşin ve Ateşin Tadı: Gaziantep*. Gaziantep: YKY Yayınları.
- Özbudun, E. (1993). *Türk Anayasa Hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınevi .
- Özbudun, E. (1998). *Türk Anayasa Hukuku* (5. b.). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Özbudun, E. (2012). *1924 Anayasası* (1. b.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Özdalga, Elizabeth. 1999. "Education in the Name of "Order and Progress": Reflections on the Recent Eight Year Obligatory School Reform in Turkey." *Te Muslim World* 89, no: 3-4, 414-438.
- Özdemir, G. (2013). Farklılıkların Kesiştiği Coğrafyalar için Bir Öneri: Radikal Demokrasi. *C.B.Ü. Yönetim ve Ekonomi*, 20(1), 73-93.
- Özdeğer, H. (1996). "Gaziantep". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*, 13. İstanbul: Diyanet Vakfı Yayınları.
- Özkan, G. (2005); "Currency and Financial Crises in Turkey 2000 – 2001: Bad Fundamentals or Bad Luck", *World Economy*, Vol.28, No.4, pp. 541 – 572.

- Özşabuncuoğlu, İ. H., Özsağır, A., & Uğur, A. A. (1999). Son Dönem Gaziantep Ekonomisi. Y. Küçükdağ içinde, *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan* (s. 31-46). Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi Vakfı.
- Parasız, İ. (2001). *Enflasyon Kriz Ayarlamalar*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Parsak, M. (2012). *Parlamentar/ Başkanlık/ Yarı-Başkanlık Hükümet Sistemlerine Genel Bir Bakış ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Hükümet Sistemi*. TASAV.
- Peirce, L. (2005). *Ahlak Oyunları*. İstanbul: Tarih Vakfı.
- Pekdoğan, C. (1999). *Gaziantep Ticaret Odası'nın 100 Yılı (1898–1998)*. Gaziantep: Ticaret Odası Kültür Yayınları.
- Roberts, N. (2004). Public Deliberation in an Age of Direct Citizen Participation. *The American Review of Public Administration*, 34(4), 315–353.
- Saray, M. (1999). *Türk Devletlerinde Meclis, Demokratik Düşünce ve Atatürk*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Schiller, T. (2007). Direct Democracy and Theories of Participatory Democracy—Some Observations. P. Z. T., B. Kaufmann, W. Marxer, & T. Schiller içinde, *Direct Democracy in Europe: Developments and Prospects*. VS Verlag für Sozialwissenschaften.
- Schmidt, M. G. (2001). *Demokrasi Kuramlarına Giriş*. (M. E. Köktaş, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.
- Setälä, M. (1999). *Referendums and Democratic Government*. New York: St. Martin's Press.
- Sezginer, M. (2010). *Günümüz Demokrasilerinde Kuvvetler İlişkisi ve 1982 Anayasası'nda Sorunlar* (2. b.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Sur, S. G. (2013). Türkiye'de Parlamenter Sistem Uygulaması. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Beykent Üniversitesi.
- Şahin, E. (2012). *Cumhuriyet Anayasaları 1921-1924-1961-1982* (1. b.). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Şengönül, A.; Thörbecke, W. (2005); "The effect of monetary policy on bank lending in Turkey"; *Applied Financial Economics*, Vol. 15, pp. 931 – 934.
- T.C. Dışişleri Bakanlığı. (1991, Kasım). *Sayın Hikmet Çetin'in Özgeçmişi*. Aralık 18, 2018 tarihinde <http://www.mfa.gov.tr>: http://www.mfa.gov.tr/sayin-hikmet-cetin-in-ozgecmisi-_kasim-1991_.tr.mfa adresinden alındı
- Türköne, M. (2008). *Siyaset*. İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Tanör, B. (2016). *Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri* (27 b.). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Tanju, E., Küçükaydın, A., & Özsa, İ. (2002). *Gaziantep İl Yıllığı 2002*. Gaziantep : Gaziantep Valiliği.
- TDK. (2019). *Güncel Türkçe Sözlük*. Aralık 17, 2018 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr>: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c40aa835f6b70.90748781 adresinden alındı
- Teziç, E. (1998). *Anayasa Hukuku*. İstanbul: Beta Yayınları.
- TUİK. (2019). *Yıllara Göre İl Nüfusları*. Aralık 17, 2018 tarihinde <http://www.tuik.gov.tr>: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden alındı
- Turgut, M. (1998). *Başkanlık Sistemi, Ordu ve Demokrasi*. İstanbul: Boğaziçi Yayınları.
- Turhan, M. (1989). *Hükümet Sistemleri ve 1982 Anayasası*. Diyarbakır: Dicle Üniversitesi Basımevi.
- Uyar, S. (2010, Haziran 15). *Osmanlıda Meşveret*. Mayıs 20, 2019 tarihinde Dünya Bülteni: <http://www.dunyabulteni.net> adresinden alındı
- Uygur Gündüz, E. (2013). Uluslararası Anlaşmalar Bağlamında Türkiye’de Katılımcı Demokrasi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Mersin : Mersin Üniversitesi.
- wikipedia.org. (2019). *Mustafa Rüştü Taşar*. Aralık 18, 2018 tarihinde <https://tr.wikipedia.org>: https://tr.wikipedia.org/wiki/Mustafa_R%C3%BC%C5%9Ft%C3%BC_Ta%C5%9Far adresinden alındı
- Yıldız, A. (2012). *Türkiye’nin Parlamenter Sisteminde Hükümet*. Ankara: Murat Kitapevi.
- Yavuz, B. (2009). Çoğulcu Demokrasi Anlayışı ve İnsan Hakları. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13(1-2), 283-302.
- Yavuz, C. (2012). *Türk Parlamento Tarihi TBMM XXI. Dönem 1999-2002* (Cilt 3). Ankara: TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları.
- Yavuz, Hakan. 2004. “Cleansing Islam From the Public Sphere.” *Journal of International Affairs* 54, no:1, 21-42.
- Yavuz, Hakan. 2003. *Islamic Political Identity in Turkey*. Oxford: Oxford University Press.
- Yavuz, Hakan. 1997. “Political Islam and the Welfare Party in Turkey.” *Comparative Politics* 30, no:1, 63-82.
- Yaylı, H., & Pustu, Y. (2008). Yerel Demokrasinin İlkeleri. *Karadeniz Araştırmaları*, 16(16), 133-153.
- Yayla, A. (2014). *Karşılaştırmalı Siyasal Sistemler*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Yazıcı, S. (2011). *Başkanlık ve Yarı-Başkanlık Sistemleri* (2. b.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

- Yıldırım, C. (2002); “Evolution of banking efficiency with an unstable macroeconomic environment: the case of the Turkish commercial banks”, *Applied Economics*, Vol. 34, pp. 2289 – 2301.
- Yörük, N.; Erdem, C.; Erdem, M. S. (2006); “Testing for linear and nonlinear Granger Causality in the stock price – volume relation: Turkish banking firms’ evidence”, *Applied Financial Economics Letters*, Vol.2, pp. 165 – 171.

ÖZGEÇMİŞ

Zeliha ÇINĞI, 1989 yılında Gaziantep ilinin İslâhiye ilçesinde doğdu. Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümünden 2013 yılında mezun oldu. 2016 yılında Gaziantep Üniversitesi İslâhiye İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi ve Siyaset Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimine başlamıştır. 2014 yılından beri Halkbank İslahiye Şubesinde memur olarak çalışmaktadır.

VITAE

Zeliha ÇINĞI, was born in 1989 in the district of Islahiye in the province of Gaziantep. She graduated from Samsun Ondokuz Mayıs University, Faculty of Economics and Administrative Sciences. Department of Economics in 2013. In 2016, she started the Masters degree in Public Administration at Gaziantep University. She has been working as a teller in Halkbank Islahiye branch.